STRATY WOJENNE W WYPOSAŻENIU ŁAZIENEK KRÓLEWSKICH

PAŁAC NA WYSPIE I BIAŁY DOM

Biblioteka Łazienek Królewskich

MUZEUM
ŁAZIENKI KRÓLEWSKIE
W WARSZAWIE

STRATY WOJENNE W WYPOSAŻENIU ŁAZIENEK KRÓLEWSKICH

PAŁAC NA WYSPIE I BIAŁY DOM

STRATY WOJENNE W WYPOSAŻENIU ŁAZIENEK KRÓLEWSKICH

PAŁAC NA WYSPIE I BIAŁY DOM

MACIEJ CHOYNOWSKI
ANETA CZARNECKA
DOROTA JUSZCZAK
IZABELA KOPANIA
KRYSTYNA MIKUCKA-STASIAK

Pod redakcją
KRYSTYNY MIKUCKIEJ-STASIAK
i EMMY ŻUCHOWSKIEJ

MUZEUM
ŁAZIENKI KRÓLEWSKIE
W WARSZAWIE

·2·0·2·6·

↑ Fragmenty rzeźb, lapidarium w Pałacu na Wyspie

SPIS TREŚCI

WSTĘP
11

NOTA EDYTORSKA
25

CZĘŚĆ I
PAŁAC NA WYSPIE
37

PARTER

WESTIBUL (PRZEDSIONEK)
39
SALA BACHUSA (POKÓJ BACHUSA)
51
ŁAZIENKA KRÓLEWSKA (POKÓJ KĄPIELOWY)
55
SALA BALOWA
63
ORKIESTRA (LOŻA DLA ORKIESTRY)
77
GABINET PORTRETOWY / GABINET ZIELONY (GABINET PRZY SALI SALOMONA)
81
SALA SALOMONA
103
GALERIA OBRAZÓW
137
POKÓJ SŁUŻBOWY / POCZEKALNIA (ANTYSZAMBR)
161
SALA JADALNA
175
ROTUNDA
187

PIĘTRO

KLATKA SCHODOWA GŁÓWNA
193
POKÓJ CIEMNY
(WYSTAWA KONSERWATORSKA)
199
ANTICHAMBRE
(PRZEDPOKÓJ NA PIĘTRZE,
ANTYSZAMBR)
203
POKÓJ SZAMBELAŃSKI (MAŁA GALERIA)
211
GABINET OLIWKOWY
(POKÓJ BALKONOWY)
219
MAŁY POKOIK (CZĘŚĆ MAŁEJ GALERII)
249
KORYTARZYK (CZĘŚĆ MAŁEJ GALERII)
253
GABINET CHIŃSKI
(GABINET PRACY)
259
SYPIALNIA KRÓLEWSKA
277
GABINET WYPOCZYNKOWY
(GARDEROBA KRÓLEWSKA)
293
GABINET KUSTOSZA
(BIBLIOTEKA I STANCJA BIBLIOTEKARZA)
317
I POKÓJ RYXA
323
II POKÓJ RYXA
329
III POKÓJ RYXA
335
POKOJE NASTĘPCY TRONU
341
KAPLICA ZACHODNIA
347
BEZ OKREŚLONEJ LOKALIZACJI
351

CZĘŚĆ II
BIAŁY DOM
357

PARTER

PRZEDPOKÓJ (SIEŃ)
361
SALON (POKÓJ STOŁOWY)
367
GABINET CHIŃSKI (POKÓJ KOMPANII)
377
POKÓJ SYPIALNY (SYPIALNIA)
389
ALTANKA (GABINET)
397

PIĘTRO

PRZEDPOKÓJ (SIEŃ)
403
APARTAMENT WSCHODNI — SALON
I PIETRO (PRZEDPOKÓJ WSCHODNI)
407
APARTAMENT WSCHODNI —
POKÓJ SYPIALNY (SYPIALNIA
APARTAMENTU WSCHODNIEGO)
407
APARTAMENT WSCHODNI —
GABINET I (GABINET WSCHODNI)
421
APARTAMENT WSCHODNI —
GABINET II (GARDEROBA ZACHODNIA)
427
APARTAMENT ZACHODNI —
POKOIK PRZEJŚCIOWY (PRZEJŚCIE,
GARDEROBA ZACHODNIA)
431
APARTAMENT ZACHODNI —
POKÓJ SYPIALNY (SYPIALNIA
APARTAMENTU ZACHODNIEGO)
437
APARTAMENT ZACHODNI —
GABINET ZACHODNI I
(PRZEDPOKÓJ ZACHODNI)
443
APARTAMENT ZACHODNI —
GABINET ZACHODNI II
(POKOIK ZACHODNI)
449

CZĘŚĆ III
GRAFIKI Z BIAŁEGO DOMU
455

APARTAMENT ZACHODNI

GABINET ZACHODNI II (POKOIK)
461
POKÓJ BAWIALNY (PRZEDPOKÓJ
APARTAMENTU ZACHODNIEGO)
475
POKÓJ SYPIALNY (SYPIALNIA
APARTAMENTU ZACHODNIEGO)
491

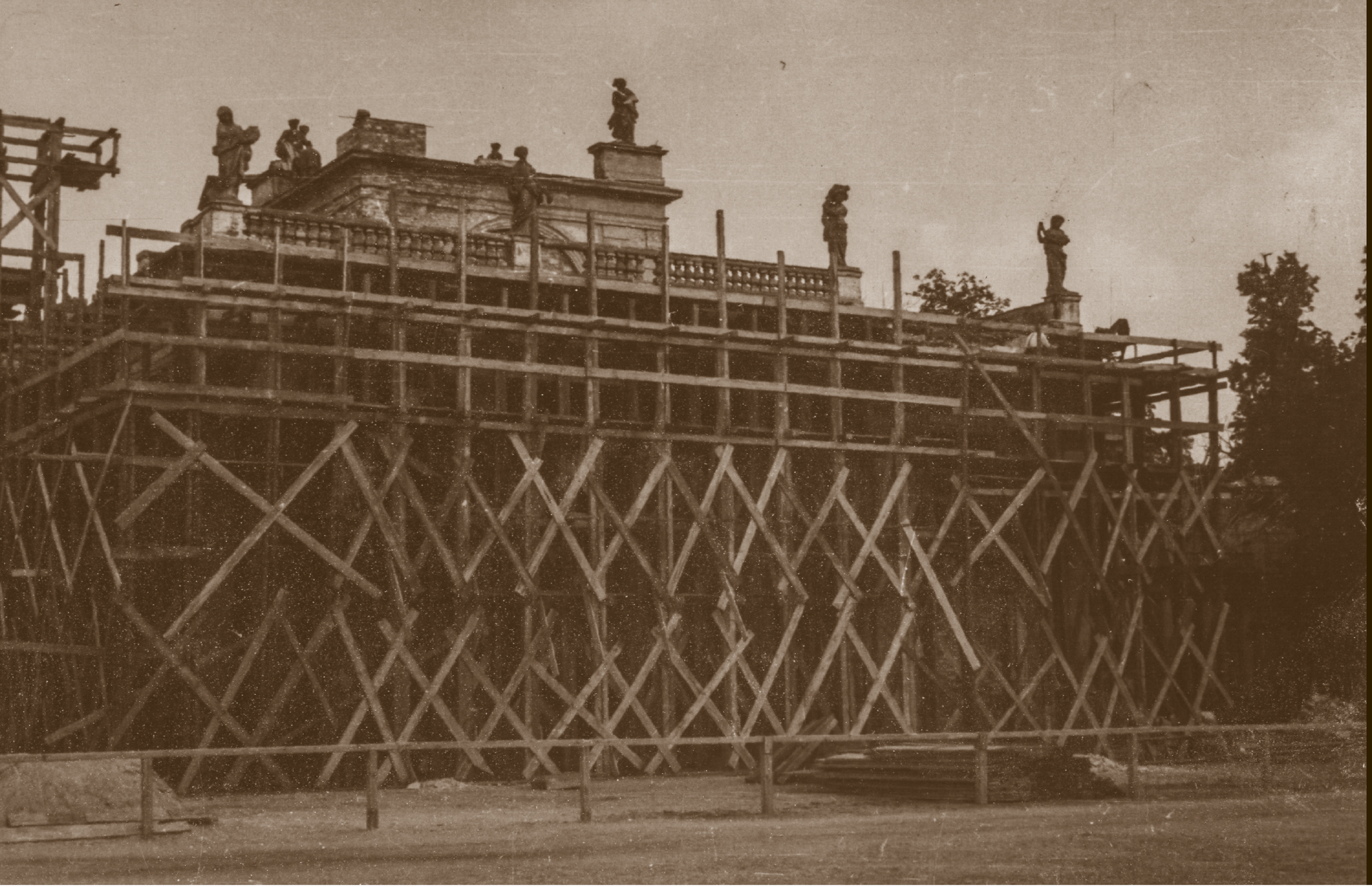
ANEKS
507

DZIEŁA ROZPROSZONE

DZIEŁA NIEEKSPONOWANE
W MUZEUM ŁAZIENKI KRÓLEWSKIE,
ZNAJDUJĄCE SIĘ W ZBIORACH
INNYCH MUZEÓW
513
DEPOZYTY DŁUGOTERMINOWE
541
OBRAZY STANOWIĄCE EKWIWALENT
ZA DZIEŁA NIEZWRÓCONE
W RAMACH TRAKTATU RYSKIEGO
549

ŹRÓDŁA
559
BIBLIOGRAFIA
563

ILUSTRACJE UŻYTE W CZĘŚCI KATALOGOWEJ
569

↑ Odbudowa Pałacu na Wyspie, fot. 1946

↑ Prace konserwatorskie w Jadalni w Pałacu na Wyspie, fot. 1955

WSTĘP

Niniejszy katalog strat wojennych obejmuje ruchome dobra kultury — oraz polichromie znajdujące się w pomieszczeniach: Pokój Bachusa, Pokój Kąpielowy, Sala Salomona i Gabinet Pracy — utracone przez Muzeum Łazienki Królewskie na skutek wydarzeń II wojny światowej. W opracowaniu ujęto obiekty związane z historycznym wyposażeniem i kolekcjami Pałacu na Wyspie i Białego Domu. Katalog składa się z trzech podstawowych części: *Pałac na Wyspie, Biały Dom, Grafiki z Białego Domu*, do których dodano aneks *Dzieła rozproszone*. W każdej z nich znalazły się dzieła i przedmioty, które do 1939 r. stanowiły wyposażenie Pałacu na Wyspie i Białego Domu. Trzy pierwsze części stanowią katalog strat wojennych, których powojenne losy i dzisiejsze miejsce przechowywania pozostają nieznane. W aneksie wymieniono obiekty, które po 1945 r. nie wróciły do Łazienek i trafiły do innych instytucji.

LOSY WYPOSAŻENIA PAŁACU NA WYSPIE I BIAŁEGO DOMU W CZASIE II WOJNY ŚWIATOWEJ

W momencie wybuchu II wojny światowej Łazienki Królewskie wchodziły w skład Gmachów Reprezentacyjnych Rzeczpospolitej (podobnie jak Zamek Królewski w Warszawie z Pałacem Pod Blachą, Belweder, Zamek Królewski na Wawelu, Zamek Królewski w Poznaniu, Pałac

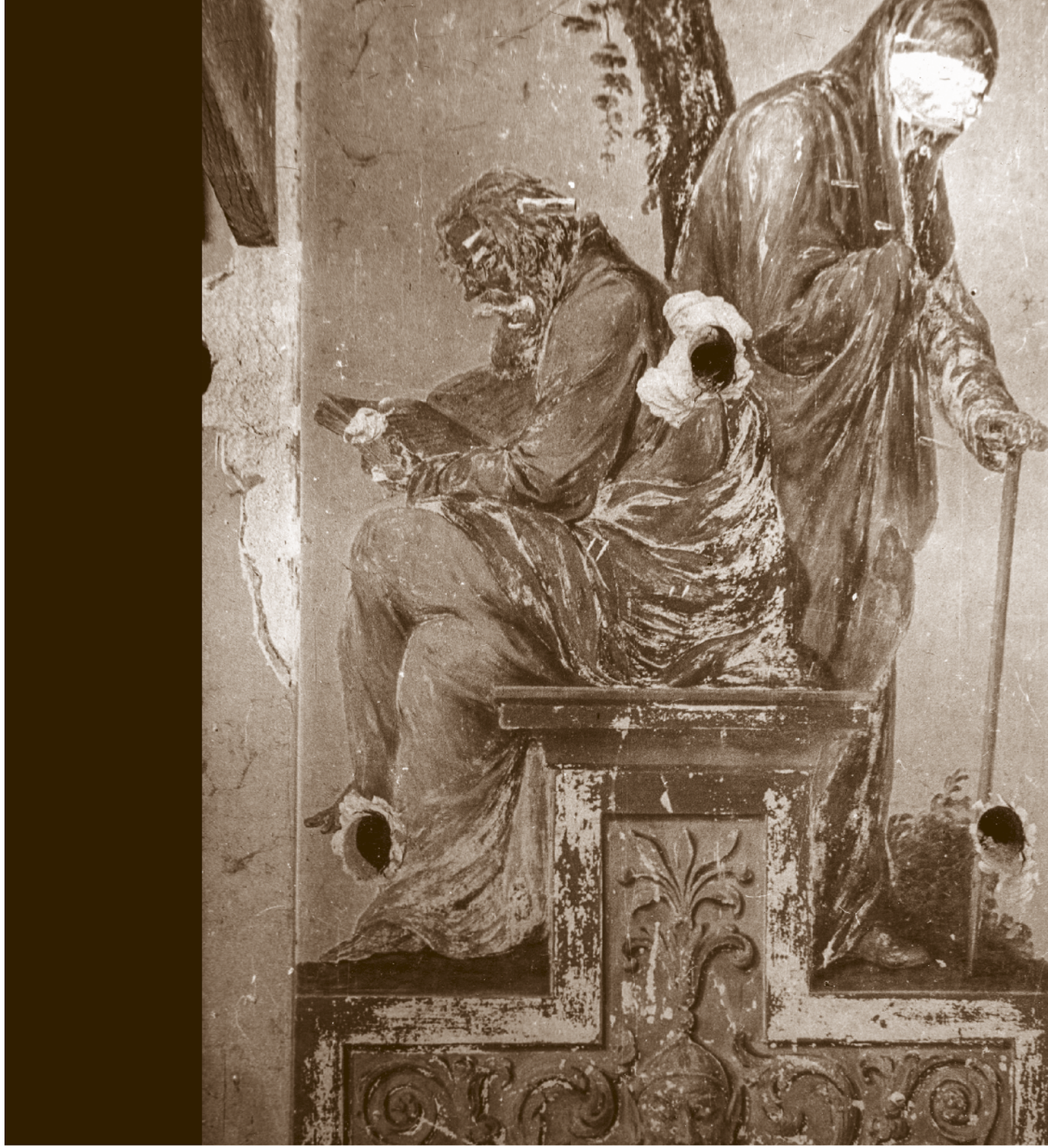
Biskupi w Wilnie (obecnie Pałac Prezydencki), Zamek Stary w Grodnie oraz Pałace w Racocie, Spale, Białowieży i Wiśle. Ściślej rzecz ujmując, pod zarządem tej instytucji tylko Pałac na Wyspie i Biały Dom traktowane były jako obiekty w pewnym sensie muzealne. Wśród wszystkich Gmachów Reprezentacyjnych Łazienki dysponowały najstarszą historycznie i najcenniejszą kolekcją, której trzon stanowiły wyposażenie z czasów króla Stanisława Augusta oraz kolekcja malarstwa, której część była jeszcze starsza — pochodziła z kolekcji Kaspra Lubomirskiego (zm. 1745)[1].

II wojna światowa to najbardziej tragiczny okres w dziejach Łazienek. W 1944 r., po upadku powstania warszawskiego, w ramach niszczenia miasta przez okupantów, zdecydowano również o wysadzeniu Pałacu na Wyspie. W tym celu wojska niemieckie wydały jeńcom rozkaz wykonania otworów w powierzchni ścian, w których umieszczone miały być ładunki wybuchowe. Planu tego jednak nie zrealizowano, więc oblano wnętrza benzyną i podpalono budynek. W wyniku rozległego pożaru dekoracje reprezentacyjnych sal parteru uległy poważnemu uszkodzeniu. Całkowicie zniszczone zostały stropy dzielące parter od piętra oraz wszystkie pomieszczenia I piętra[2]. Pozostałe zabytkowe budowle zostały mocno zdewastowane, w tym Biały Dom, który w 1945 r. wymagał kompletnej restauracji[3].

W trakcie oblężenia stolicy w 1939 r. zdeponowano w Muzeum Narodowym w Warszawie część obrazów. Znalazły się tam obiekty nie tylko z Łazienek, lecz także z warszawskiego Zamku Królewskiego czy z Wilanowa[4]. Grabież zbiorów rozpoczęli Niemcy niemal natychmiast po zajęciu Warszawy. Część obiektów wywieźli oni do wyżej wspomnianego magazynu, a wyposażanie I piętra w większości rozdysponowano wśród niemieckich dygnitarzy rezydujących w stolicy. Do wiosny 1940 r. z Łazienek Królewskich zostały wywiezione niemal wszystkie mobilia. W wykazie najcenniejszych dzieł sztuki zrabowanych przez Niemców w Polsce pt. *Sichergestellte Kunstwerke im Generalgouvernement*[5] ze zbiorów łazienkowskich wymienia się 17 pozycji, 8 obrazów i 9 obiektów rzemiosła artystycznego, przy czym poszczególne pozycje mogły obejmować więcej niż jeden obiekt, np. komplet mebli lub zespół świeczników. Szczęśliwie wszystkie muzealia z tej listy zostały odzyskane po wojnie.

W obliczu zbliżającego się frontu i nadciągających wojsk sowieckich w 1944 r. Niemcy część z obiektów z Łazienek przewieźli na teren Austrii, do Zamku Fischhorn koło Salzburga, większość wyposażenia łazienkowskich obiektów[6] (część z nich już wcześniej okupanci przewieźli do magazynów MNW). Tuż po zakończeniu wojny Zamek Fischhorn został splądrowany przez miejscową ludność, a później także przez wojska amerykańskie, zanim dotarli tam Polacy. Części zbiorów nie udało się odnaleźć. Do Polski powróciło tylko 10 z wysłanych

1 O proweniencji obrazów z kolekcji Lubomirskich zob. Płuciniczak 2027.
2 ANID [1945]; AAN, BOS [1945–1948].
3 Tamże.
4 Zob. m.in. Kamińska 2017.
5 Sichergestellte 1940.
6 Okupanci traktowali Zamek Fischhorn jako główny magazyn rabowanych w całej Polsce zbiorów, które następnie zamierzano wywieźć do Niemiec.

↑ Sala Balowa, dziury w ścianach przygotowane do wysadzenia Pałacu na Wyspie, 1944

w lipcu 1944 r. z Warszawy do Austrii 16 wagonów ze zbiorami[7]. Odzyskane dzieła sztuki zwieziono do Krakowa, na Wawel, gdzie przepakowano je i wysłano do MNW[8].

Problem wojennych strat poniesionych przez Łazienki Królewskie nie zakończył się w latach 1945–1946. Pałac na Wyspie był zniszczony, Biały Dom zdewastowany, dlatego odzyskane zbiory trafiły do MNW, które z kolei rozdysponowało je do różnych instytucji: Krajowej Rady Narodowej, Urzędu Rady Ministrów, Rady Państwa, ministerstw, uczelni, a nawet do Teatru Polskiego, gdzie np. XVIII-wieczne meble — biurko z Pokoju Pracy Stanisława Augusta i komplet paryskich siedzisk z Sali Salomona — wykorzystywano jako elementy scenografii.

Pałac na Wyspie obudowano w latach 1945–1950 (elewacje). Wnętrza odtwarzano w latach 1960–1965, wtedy też Łazienki stały się oddziałem MNW (1960). Rozpoczęto poszukiwania rozproszonych zbiorów, które niegdyś wypełniały królewskie apartamenty. Nie wszystko udało się odzyskać. Niektórych obiektów, które wróciły z Austrii, po 15 latach nie odnaleziono. W 1995 r. zespół budynków łazienkowskich przekształcono w odrębną instytucję, niezależną od MNW, a część oryginalnego wyposażenia przekazano Muzeum Łazienki Królewskie. Niektóre elementy łazienkowskich zbiorów pozostawiono w MNW na cele ekspozycyjne, inne trafiły do magazynów.

BADANIA NAD STRATAMI WOJENNYMI

Katalog ten stanowi kolejny etap prowadzonych od lat 90. prac nad dokumentowaniem strat wojennych Muzeum Łazienki Królewskie. Pierwszy wykaz utraconego mienia, obejmujący 108 pozycji, został przygotowany dla Ministerstwa Kultury i Sztuki w 1993 r. przez pracowników Łazienek Królewskich: Iwonę Zarębską i Macieja Choynowskiego. Zostały one ujęte w opracowaniu *Materiały ze zbiorów pełnomocnika rządu do spraw polskiego dziedzictwa kulturalnego za granicą*[9] oraz opublikowane w internetowym katalogu strat wojennych[10].

Systematyczne badanie strat wojennych w wyposażeniu obiektów w Łazienkach Królewskich — a ściślej Pałacu na Wyspie i Białego Domu[11], które w okresie międzywojennym wchodziły w skład Gmachów Reprezentacyjnych Prezydenta RP — rozpoczęto w 2020 r. (wniosek grantowy został złożony w 2019 r.) w ramach programu ogłoszonego przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, wspierającego finansowo tego typu działania. Do 2024 r. jeszcze dwukrotnie przystępowano do ministerialnego projektu. Pierwsze edycje miały na celu zgromadzenie archiwaliów pozwalających na określenie

7 IS PAN, ZS 1604 — notatki odręczne prowadzone przez Bogdana Urbanowicza w związku z jego misją odzyskiwania polskich zbiorów na Zamku Fischhorn; spisy i inwentarze wraz z odnotowaniem dawnych numerów własnościowych obrazów, mebli, rzeźb i innych z Łazienek, Zamku Królewskiego, Belwederu itd., s. 6.

8 Kamińska 2017a.

9 Choynowski, Zarębska 1993.

10 Katalog znajduje się pod adresem: http://www.dzielautracone.gov.pl/katalog-strat-wojennych.

11 Obecnie używane nazwy budynków Pałac na Wyspie i Biały Dom odwołują się do terminologii z czasów Stanisława Augusta. Inwentarze z lat 30. XX w. posługują się określeniami Pałac na Wodzie oraz Biały Domek. W publikacji tej nazwy te będą występować niekiedy wymiennie (katalog oparty na przedwojennych materiałach operować będzie ówczesnymi terminami).

wyglądu i wyposażenia budynków łazienkowskich. Przy opracowaniu publikacji autorów wspierali pracownicy Biblioteki Narodowej: Krzysztof Kossarzecki, Andrzej Majewski, Tomasz Szwaciński, a także Michał Przygoda z MNW.

PROWENIENCJA I MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE

Badania proweniencyjne dotyczące strat wojennych przeprowadzono, dokonując analizy inwentarzy, spisów i innych zachowanych źródeł archiwalnych, obejmujących okres od początku panowania Stanisława Augusta do roku 1945.

1764–1798

Okres panowania Stanisława Augusta stanowi najlepiej rozpoznany i opracowany etap w dziejach rezydencji. Dotyczy to zwłaszcza zmian architektonicznych, które w przypadku najważniejszej budowli — Pałacu na Wyspie — ewoluowały ku ostatecznej koncepcji willi-muzeum, w której wnętrza były tak projektowane i wyposażane, aby można w nich było prezentować królewskie zbiory, głównie pinakotekę i kolekcję rzeźby. Łazienkom tego okresu poświęcono kilka monografii[12], powstały także prace omawiające poszczególne dziedziny kolekcjonerstwa Stanisława Augusta[13].

W badaniach nad zbiorami tego okresu kluczowe są zachowane archiwalia, zwłaszcza inwentarze przechowywane w Archiwum Głównym Akt Dawnych w Warszawie, w zbiorze: *Archiwum ks. Józefa Poniatowskiego i Marii Teresy Tyszkiewiczowej*, stanowiącym spuściznę po spadkobiercach Stanisława Augusta i późniejszych właścicielach Łazienek. Począwszy od 1765 r., przez lata 1772, 1783, 1788, aż do 1795 r. — w inwentarzach o układzie topograficznym szczegółowo scharakteryzowano poszczególne budynki, ich otoczenie, charakter wnętrz — łącznie z opisaniem materiałów na podłogach, ścianach i sufitach, oknach i drzwiach — oraz dokładny wygląd wyposażenia[14]. Wyodrębnionym kolekcjom malarstwa, rycin, marmurów i rzeźby poświęcone są osobne spisy i katalogi[15].

Uzupełnieniem łazienkowskiego inwentarza z 1795 r.[16] jest nieco wcześniejszy inwentarz Zamku Królewskiego z tego samego roku[17]. Porównanie obu tekstów wykazuje, że duża grupa przedmiotów trafiła w tym czasie z Zamku do Łazienek. W następstwie III rozbioru

12 Tatarkiewicz 1968 (tam pełna bibliografia i ikonografia oraz wykaz zachowanych i częściowo zaginionych po 1945 r. archiwaliów); Kwiatkowski 1972; Kwiatkowski 1983; Kwiatkowski 2000.

13 Zob. Tatarkiewicz 1919; Niemojewski 1927 (m.in. przykłady mebli stanisławowskich); Mańkowski 1932; Mańkowski 1948; Prószyńska 1994; Małachowicz 2011 (omówione m.in. wszystkie znane katalogi obrazów stanisławowskich z lat 1784–1795); Choynowski 2013; Choynowski 2014; Kossecka 1999; Mikocka-Rachubowa 2016.

14 AGAD, AJP 152 [1765]; AGAD, AJP 153 [1783]; AGAD, AJP 162 [1788]; AGAD, AJP 164 [1795]. Warto zaznaczyć, że pod pojęciem mebli — termin ten pojawia się w nazwach tych inwentarzy — rozumiano ówcześnie prawie wszystkie ruchomości (mobilia), także brązy, ceramikę, tkaniny, traktowane jako artystyczne wyposażenie wnętrz.

15 AGAD, AJP 215 [1795]; AGAD, AJP 221 [1795].

16 AGAD, AJP 164 [1795].

17 AGAD, AJP 185 [1795] oraz AGAD, AJP 187 [1775]. Całość wydana w przekładzie i opracowaniu N. Ładyki jako *Inventaire 1795–1997*.

Rzeczypospolitej Stanisław August rozpoczął wycofywanie z Zamku Królewskiego przedmiotów, które uznał za własność prywatną, i przeniósł je do swojej rezydencji w Łazienkach. Proces ten był kontynuowany po abdykacji monarchy, kiedy część obiektów została przewieziona do Grodna, a następnie do Petersburga, gdzie król przebywał pod nadzorem władz rosyjskich.

Wiele materiałów do poszczególnych dzieł sztuki znajduje się w innych zespołach archiwalnych AGAD-u. Do najważniejszych zaliczamy: Zbiór Popielów (ZP) zawierający „ekspensy i specyfikacje" wydatkowanych sum i materiałów użytych do dekoracji wnętrz czy nazwiska rzemieślników, którzy w tych pracach brali udział, oraz Archiwum Kameralne (AK), zawierające głównie kontrakty z rzemieślnikami, kosztorysy i rachunki.

Trzeba zaznaczyć, że zarówno w opisach inwentarzowych, jak i na zachowanych do naszych czasów obiektach brak trwałych oznaczeń własnościowych lub numerycznych z czasów stanisławowskich. Wyjątkiem są obrazy i grafiki, co szerzej omawiają w katalogu królewskiej kolekcji obrazów w Łazienkach Dorota Juszczak i Hanna Małachowicz[18].

1798–1817

Wskazane cezury czasowe obejmują historię rezydencji od śmierci Stanisława Augusta w Petersburgu do czasu sprzedania Łazienek przez spadkobierców króla imperatorowi Aleksandrowi I. Ten jeden z trudniejszych okresów w dziejach Łazienek naznaczyły okupacja pruska oraz wojny napoleońskie w czasach Księstwa Warszawskiego. Generalny spadkobierca — książę Józef Poniatowski — podejmował wówczas próby uregulowania statusu prawnego spadków po dwóch stryjach: królu i prymasie. Czasy nie sprzyjały kupowaniu dzieł sztuki (sam książę zresztą nie był zapalonym kolekcjonerem) czy trosce o rozległe rezydencje podmiejskie, których utrzymanie było bardzo kosztowne. Księciu udało się uregulować sprawy mienia królewskiego na Zamku Królewskim, zakupionego przez władze Księstwa Warszawskiego, ale sprzedaż Łazienek zrealizowała jego siostra Teresa Tyszkiewiczowa dopiero w 1817 r., już po śmierci księcia w bitwie pod Lipskiem (1813). Akt sprzedaży Łazienek został podpisany 15 października 1817 r.[19] Teresa Tyszkiewiczowa wyłączyła ze sprzedaży m.in. zespół portretów rodzinnych z Sali Jadalnej Pałacu, które zabrała do Paryża[20].

1817–1915

Akt sprzedaży Łazienek rozpoczął najdłuższy, prawie stuletni okres w dziejach rezydencji, która pozostawała w rękach jednej rodziny — imperatorów Rosji z rodu Romanowów. Aleksander I na terenie Łazienek (w tzw. ogrodzie górnym) wydzielił część z Belwederem

18 Juszczak, Małachowicz 2015.
19 AGAD, ZPC 1400 [1817–1887.
20 Juszczak, Małachowicz 2015, s. 24.

dla swojego brata, wielkiego księcia Konstantego, oraz drugą część na potrzeby uniwersyteckiego Ogrodu Botanicznego (1818). Do znaczniejszych inwestycji tego okresu można zaliczyć: przebudowę samego Belwederu według planów Jakuba Kubickiego (1819–1822), umieszczenie w Wielkiej Oficynie Szkoły Podchorążych Piechoty (1822) oraz budowę Obserwatorium Astronomicznego (1820–1825)[21]. Status Łazienek zmienił się znacznie po wybuchu powstania listopadowego w 1830 r., które rozpoczęła grupa podchorążych na terenie łazienkowskiego ogrodu. W trakcie powstania na Zamku Królewskim dokonano detronizacji Mikołaja I, króla polskiego. Po upadku insurekcji zamek przestał być siedzibą monarszą, a stał się siedzibą urzędników — zajęli go rosyjscy generał-gubernatorzy oraz podległa im administracja.

Wtedy to główną siedzibą imperatorów na terenie Królestwa Polskiego stały się Łazienki. Mikołaj I z rodziną bywał częstym gościem w Łazienkach do lat 50. XIX w. Pałac na Wyspie, Biały Dom, Pałac Myślewicki, Ermitaż i Belweder remontowano i przebudowywano, modyfikowano także wnętrza, nabywano nowe wyposażenie, a stare przenoszono do Magazynu Wielkiego, który mieścił się w Wielkiej Oficynie (Podchorążówce), w skrzydle budynku zajmowanym wcześniej przez szkołę podchorążych. W odnowionych wnętrzach gościły koronowane głowy, np. Franciszek Józef II Habsburg czy Fryderyk Wilhelm IV Pruski, oraz europejska arystokracja, dla których przygotowywano różne atrakcje — przyjęcia, bale, zabawy w ogrodzie, przedstawienia i koncerty w obu łazienkowskich teatrach[22].

Dla dalszych badań nad wyposażeniem rezydencji łazienkowskiej w tym okresie istotne znaczenie mają akta zgromadzone w dwóch zespołach:

1) Intendenta Łazienek Królewskich (94 jednostki) — zespół zawiera np. inwentarze ruchomości w budynkach pałacowych z lat 1817–1832, w tym m.in.:
   - AGAD, IŁK 86 [1817]: pierwszy inwentarz po przejęciu rezydencji przez imperatora. Daje wyobrażenie o istniejących wówczas budynkach i ich wyposażeniu;
   - AGAD, IŁK 88 [1820–1823]: inwentarz Łazienek z 1820 r. z późniejszymi adnotacjami, dotyczy głównie mebli, zawiera omówienie wyposażenia kolejnych pomieszczeń w łazienkowskich budynkach. Co ciekawe, w inwentarzu tym zaznaczono, które przedmioty zostały w Łazienkach, oraz meble i inne obiekty wymagające reparacji.

2) Zarządu Pałaców Cesarskich (3821 jednostek) — zespół obejmuje lata 1806–1918, ujęto w nim informacje o wyposażeniu z lat 1839–1842, 1854–1863, 1871, 1898, 1907, należy zaś zwrócić uwagę przede wszystkim na:
   - AGAD, ZPC 2988 [1839/1842]: dwa spisy dokonane przez pułkownika Ignacego Abramowicza, który w 1839 r. objął w administrację cesarskie pałace w Łazienkach. Pierwszy spis zawiera obiekty, które pułkownik

21 Kwiatkowski 2000, s. 97.
22 Na podstawie: Bernatowicz 2001, s. 29. Tu także przytaczana literatura do dziejów Łazienek w okresie panowania Romanowów.

zastał w pałacu, drugi — które za jego urzędowania od 1 sierpnia 1839 r. pojawiły się w pałacu. W inwentarzu wymieniono najróżniejsze obiekty według pomieszczeń pałacowych, np. na k. 8v–20v spisano obrazy. Na kartach recto znajdują się dwie kolumny: „przybyło" i „ubyło". W nich ołówkiem zapisano szereg informacji na temat pochodzenia, szczegółów nabycia czy o aktualnej lokalizacji danego obiektu, np. czy został przeniesiony do Pałacu Myślewickiego. Oba spisy obejmują łącznie 1480 obiektów znajdujących się w tych latach w wyposażeniu pomieszczeń Pałacu na Wyspie;

- AGAD, ZPC 2990 [1839/1842]: inwentarz Białego Domu;
- AGAD, ZPC 3032 [1854–1863]: inwentarz obejmujący lata 1854–1863, ostatni polskojęzyczny inwentarz Pałacu na Wyspie;
- AGAD, ZPC 3050 [1871]: inwentarz rosyjskojęzyczny spisany w 1871 r., z późniejszymi adnotacjami;
- AGAD, ZPC 3098 [1896]: inwentarz rosyjskojęzyczny spisany w 1896 r., z późniejszymi adnotacjami;
- AGAD, ZPC 3118 [1907–1914]: inwentarz rosyjskojęzyczny z lat 1906–1914, zawiera alfabetyczny spis mebli w wyposażeniu Pałacu na Wyspie, w pobocznych kolumnach dodatkowe informacje, takie jak daty nabycia przedmiotów, liczba obiektów, wartość w rublach, adnotacje o ewentualnych naprawach i losach aż po rok 1914.

Inwentarze Łazienek z przełomu XIX/XX w., pisane w języku rosyjskim, są czasowo najbliższe wywiezieniu wyposażenia Łazienek w głąb Rosji. Porównanie tych spisów z tym, co po pokoju ryskim zwrócono do Polski, daje przybliżony obraz strat poniesionych przez Łazienki Królewskie w wyniku I wojny światowej. Oprócz inwentarzy zachowała się ogromna liczba jednostek zawierających wszelkiego rodzaju dokumentację dotyczącą robót budowlanych na terenie Łazienek Królewskich, prac remontowych, porządkowych, wynagrodzeń pracowników, spraw spornych z nimi, rozliczeń kosztów różnorakich przedsięwzięć. Zagadnień tych dotyczyła obfita korespondencja. Szczególnie ciekawe są dokumenty powstałe w obliczu nagłych sytuacji kryzysowych, jak chociażby pożaru w Łazienkach w 1858 r.

Wciąż aktualnym postulatem badawczym pozostaje zgłębienie historii Łazienek w XIX w. w oparciu o ogromne zasoby materiału źródłowego, znajdujące się w zbiorach AGAD. Jest to materiał niezwykle zróżnicowany tematycznie, zawierający wiele informacji zupełnie nieznanych, których wprowadzenie do obiegu naukowego znacząco poszerzyłoby naszą znajomość funkcjonowania tej rezydencji w rosyjskiej administracji.

W okresie cesarskim opublikowane zostały katalogi i przewodniki, które okazały się przydatne w badaniach proweniencyjnych. W 1886 r. Dmitrij Grigorowicz ogłosił w Petersburgu katalog zbiorów z kolekcji cesarskich[23]. Kolekcja obrazów szczegółowo omówiona została w katalogu Andrieja Somowa z 1895 r.[24]

23 Grigorowicz 1886.
24 Somow 1895.

↑ Widok z Pokoju Bachusa na Pokój Kąpielowy po wywiezieniu do Rosji wyposażenia Pałacu na Wyspie, 1915

1915–1939

Po wybuchu I wojny światowej, już w październiku 1914 r. zostały wywiezione do Moskwy dzieła sztuki z Pałacu na Wyspie, jeszcze przed wydaniem oficjalnego rozporządzenia cesarskiego z 16 grudnia 1914 r. w tej sprawie. Do lipca 1915 r. do Moskwy trafił niemal cały majątek ruchomy znajdujący się w pałacach cesarskich, w tym w Łazienkach. Przetransportowano wówczas 800 skrzyń zapełnionych najcenniejszymi dziełami sztuki, które przechowywano następnie w zbrojowni na Kremlu i w szopach Nieskucznogo Sada[25].

W Polsce w trakcie okupacji niemieckiej byłe pałace cesarskie przejęło Towarzystwo Opieki nad Zabytkami Przeszłości (TOnZP), które w trakcie rosyjskiej ewakuacji od sierpnia 1915 r. uzyskało zgodę na dokumentowanie wnętrz i pozostałych w nich mobiliów. W przypadku Łazienek oprócz serii zdjęć[26] wykonano akwarelową inwentaryzację niektórych detali architektonicznych i pozostałych na miejscu mebli i brązów[27].

Po odzyskaniu niepodległości, sukcesie odniesionym przez Polskę w wojnie polsko-sowieckiej i podpisaniu traktatu pokojowego w Rydze w marcu 1921 r. rozpoczęła się restytucja mienia Łazienek Królewskich, które znalazły się w „gronie" Gmachów Reprezentacyjnych Rzeczpospolitej[28].

Skrzynie z mieniem Łazienek odpakowywano od 25 stycznia do 21 czerwca 1922 r.[29] Rewindykowanych pozycji wpisanych do dziennika inwentarzowego było 3840[30]. W protokole otwarcia każdej ze skrzyń mogło znajdować się od jednego do ponad 100 drobnych przedmiotów wymienionych zbiorczo. Podawano lakoniczną charakterystykę przedmiotu, lecz zdarzało się, że ujmowano ponadto miejsce, z którego obiekt pochodził, a czasem również informację o pochodzeniu kolekcji z czasów Stanisława Augusta. Trudność w przypisaniu poszczególnym przedmiotom konkretnych numerów inwentarzowych wynika z niezgodności pomiędzy podsumowaniem liczby obiektów umieszczonych w danej skrzyni a liczbą nadanych im numerów. Przykładowo, w jednej ze skrzyń odnotowano: 4 białe ławki ze złoceniami, obite białą materią, pochodzące z Sali Balowej; 3 krzesła mahoniowe w typie Ludwika Filipa, kryte zielonym adamaszkiem; 1 krzesło mahoniowe w typie Ludwika Filipa, obite zieloną skórą; oraz 8 pokrowców. W podsumowaniu wskazano łącznie 16 sztuk, podczas gdy całemu zespołowi przypisano jedynie 11 numerów inwentarzowych, od 01600 do 01610.

Ponieważ nie zachował się inwentarz, w którym przedmioty rejestrowano pod konkretnymi numerami, jednoznaczne powiązanie danego obiektu z właściwym numerem bywa obecnie niemożliwe. Cechą charakterystyczną przedmiotów rewindykowanych, a tym samym pochodzących z wyposażenia Pałacu na Wyspie i Białego Domu sprzed 1914 r., jest cyfra „0" poprzedzająca właściwy numer inwentarzowy. Mimo lakoniczności opis

25 Zob. Kolmasiak, Urban 2021.
26 Zdjęcia ze zbiorów IS PAN: Zbiory ikonograficzne Towarzystwa Opieki nad Zabytkami Przeszłości archiwum fotograficzne i zbiór rycin. z lat 1915–1916. Drugi zestaw zdjęć Towarzystwa Opieki nad Zabytkami Przeszłości jest w posiadaniu Archiwum Ikonograficznego Muzeum Narodowego w Warszawie.
27 Rysunki akwarelowe z ok. 1915–1916, dotyczące Łazienek, znajdują się obecnie w Archiwum Ikonograficznym MNW; zob. Mączewska 2018; Mączewska 2018a.
28 Juszczak, Małachowicz 2015, s. 27.
29 AAN, MWRiOP 7084 [1921–1922] — protokoły rewindykacyjne; zob. Kolmasiak, Urban 2021.
30 AAN, MWRiOP 7088 [1922].

w protokołach rewindykacyjnych stanowi jedyną informację o wyglądzie przedmiotu. Nie odwoływano się do żadnych wcześniejszych oznaczeń.

Tylko w przypadku dokumentacji obrazów zapisywano w protokołach wcześniejsze numery inwentarzowe, dzięki czemu identyfikacja tych dzieł jest dużo łatwiejsza. W protokole nr 32 z 16 maja 1922 r. odnotowano: „5 obrazków w ramach złoconych: 1) olejno na blasze miedzianej bukiet z kwiatów. Na odwrocie I Ł nr 709, olejny czerwony. Z przodu na blaszce nr 157; 2) Olejno na blasze miedzianej, Madonna z dzieciątkiem na ręku, na blaszce nr 189, na obrazie czerwony olejny nr 1673; 3) Olejno na drewnie, jeździec na koniu, dawne No na odwrocie, 92 czerwony olejny, T V Nr 69 A II, z frontu na szyldziku nr 54, na obrazie olejny czerwony nr 1717; 4) Olejno na płótnie portret młodej kobiety w ramie owalnej, dawne No na odwrocie olejny czerwony Ł Nr 272, na kartce T V nr 78 AII, z frontu na szyldziku Nr 101, na obrazie olejny czerwony nr 132; 5) Olejno na płótnie portret młodej kobiety z maską w ręku w ramie owalnej. Dawne No na odwrocie, olejny czerwony Ł Nr 303, na kartce T V nr 177 AII, z frontu na szyldziku nr 92, olejny czerwony na obrazie 133" (nr inw. 458–462).

Wedle zbiorczego zestawienia w skrzyniach z Rosji przywieziono ogółem 136 obrazów, 48 rzeźb, 1099 sztuk mebli, 395 obiektów brązowych, 11 tkanin, co dało łącznie 1689 obiektów o charakterze dzieł sztuki[31].

Inwentarz Pałacu Łazienkowskiego oraz Białego Domku spisany dnia 10 marca 1923 przygotowano po zakończeniu procedury otwarcia skrzyń[32]. Stanowi on alfabetyczną specyfikację, z informacją, w których pomieszczeniach zostały umieszczone poszczególne przedmioty. W inwentarzu tym podano numery obiektów z protokołów otwarcia skrzyń. W osobnej rubryce „Wyłączenia" wpisywano przenosiny poszczególnych obiektów lub przekazanie ich z Łazienek do innych gmachów, głównie do Zamku Królewskiego. W jednostce tej znajduje się także wykaz przedmiotów niereewakuowanych, czyli takich, których nie wywieziono do Rosji, oraz pochodzących z Zamku Królewskiego. W inwentarzu tym znajduje się cenna dokumentacja pt. *Ewidencja ruchu przedmiotów wzbogacających inwentarz zasadniczy Pałacu Łazienkowskiego i Białego Domku z dnia 10 marca 1923 lub też z inwentarza tego wyłączonych*, gdzie oddzielnie rozpisano „Przychód" i „Rozchód". Wedle adnotacji poczynionej na tym dokumencie: „Przedmioty wchodzące w skład inwentarza zasadniczego, w razie ich wyłączenia, zapisywane są w rozchód zarówno w wyżej wymienionym inwentarzu zasadniczym, jak też w niniejszej ewidencji. Przedmioty zaś wzbogacające inwentarz zasadniczy zapisywane są w przychód jedynie niniejszej ewidencji". W aneksie inwentarza (AAN, MWRiOP 7092 [1923]) zawarto konkordancję numerów katalogu obrazów Lecha Niemojewskiego[33]. Odnotowano obrazy nieobjęte katalogiem Niemojewskiego: *Przeniesienie arki przymierza do Świątyni w Jerozolimie* i *Upadek Salomona* (oba w Sali Salomona).

Istotnym epizodem w historii zbiorów malarstwa w Łazienkach Królewskich była dokonana w 1895 r. wymiana, w ramach której do Łazienek sprowadzono z Ermitażu pięć obrazów, mających stanowić rekompensatę za prace wywiezione wcześniej. Wśród nich znalazły się: *Portret mężczyzny* przypisywany Peterowi Paulowi Rubensowi, *Święta Cecylia*

31 Wykaz liczbowy przedmiotów przywiezionych z Rosji: AAN, MWRiOP 7084 [1921–1922], k. 1; Kolmasiak, Urban 2021, s. 14.
32 AAN, MWRiOP 7092 [1923].
33 Niemojewski 1927.

Camilla Procacciniego, *Apostoł Paweł* malarza flamandzkiego, *Pejzaż* Jeana-Pierre'a Bouqueta oraz *Święta Rodzina* malarza włoskiego.

Nieujęte w katalogu Niemojewskiego zostały obrazy, których nie zwrócono z Rosji[34]. Spośród obrazów prezentowanych w Ermitażu trzy dzieła powróciły do Polski dopiero w 1929 r.: *Wybór między bogactwem a młodością* Jana Steena, *Autoportret* Bartholomeusa van der Helsta oraz *Portret Maertena Soolmansa*, wiązany z Rembrandtem i jego warsztatem. Wszystkie wymienione obiekty znajdują się obecnie w zbiorach MNW. Nie zostały natomiast rewindykowane *Pocałunek* Jeana-Honoré Fragonarda oraz autoportret Aerta de Geldera.

Po dalszych rozmowach ze stroną polską i zwrocie 3 obrazów królewskich w 1929 r. przekazano także ekwiwalenty za dzieła Fragonarda i Aerta de Geldera, których nie udało się odzyskać. Ekwiwalentami za nie były *Polka* łączona z Antoine'em Watteau, będąca w rzeczywistości kopią według ryciny François Bouchera, powtarzającej rysunek Watteau, oraz portret trzech radnych paryskiego parlamentu, przypisywany Fransowi Pourbusowi[35]. Wszystkie wymienione obiekty znajdują się obecnie w zbiorach MNW.

Deski z otwartych skrzyń zostały wtórnie użyte do deskowania na sufitach w pomieszczeniach Małej Oficyny, nie ustalono jednak, kiedy się to stało[36]. Rozebrano je zaś i zdeponowano w Muzeum Łazienki Królewskie podczas konserwacji w 2024 r.

W latach 1932 i 1935 oraz 1935 i 1937 zostały sporządzone spisy inwentarzowe dotyczące odpowiednio Białego Domu i Pałacu na Wyspie. Udokumentowano w nich rozmieszczenie obiektów w poszczególnych pomieszczeniach parteru oraz I piętra[37]. Mają charakter inwentarza topograficznego i obejmują także przedmioty o charakterze użytkowo-gospodarczym (kosze, gaśnice, termometry, popielniczki, rewolwer strażnika itp.). To właśnie one stanowią podstawę źródłową niniejszego katalogu. Oznaczenie obiektów zostało ponownie zmienione zgodnie z Instrukcją Zarządów Rezydencji Prezydenta Rzeczypospolitej z 1929 r.[38] Nowe numery — ostatnie oznaczenia sprzed wojny — są główną cechą identyfikującą utracony przedmiot.

1939–1945

Wkrótce po zajęciu Warszawy okupanci utworzyli w rejonie Alei Ujazdowskich dzielnicę niemiecką. W jej skład włączono Łazienki, które do 1945 r. nie był dostępne dla Polaków. Na mocy osławionego dekretu gubernatora Hansa Franka z 16 grudnia 1939 r. o tzw. zabezpieczeniu dzieł sztuki w Generalnej Guberni jeszcze tego samego dnia, nie czekając na zarządzenia wykonawcze, zaczęto grabież artystycznego wyposażenia pałacu. W AAN i MNW zachował się *Spis mebli zabranych z Pałacu na Wodzie przez władze*[39]. Praktycznie do marca 1940 r. większość wnętrz pałacowych została pozbawiona wyposażenia.

34 Juszczak 2023.
35 Zob. Juszczak 2023.
36 Zob. Bromirska-Keller 2024.
37 AAN, MKiS 387/2 [1933/1935]; 387/1 [1935/1937].
38 Kancelaria Cywilna Prezydenta Rzeczypospolitej, nr 11500/29.
39 AAN 387/2 [1933–1935]; AMNW, 0718 b [1940–1944].

Część dzieł sztuki przewieziono do MNW, które traktowane było przez okupanta jako magazyn przejściowy, w celu segregacji i wysyłki. Pracownicy MNW starali się odnotowywać napływające i wysyłane dalej dzieła, ilustrując je nawet niewielkimi rysunkami tuszem, ołówkiem i akwarelą[40]. Wiadomo, że część łazienkowskich zbiorów trafiła na Wawel, do siedziby gubernatora Hansa Franka. Większy zespół, w tym obrazy, meble i brązy, odnaleziono po wojnie w austriackim Zamku Fischhorn, traktowanym jako składnica rabowanych dzieł, w dużej mierze z polskich instytucji[41].

PO 1945

Odbudowa wnętrz Pałacu na Wyspie prowadzona była etapami: prace przy parterze zakończono w 1960 r., natomiast na piętrze w 1965 r. Rekonstrukcja wyposażenia opierała się na odzyskanych oryginalnych elementach XVIII-wiecznego umeblowania, uzupełnianych obiektami pozostającymi w dyspozycji MNW, którego oddziałem Łazienki Królewskie pozostawały do 1995 r. W ramach jednej instytucji przemieszczanie muzealiów miało stosunkowo swobodny charakter i nie budziło zastrzeżeń w odbiorze publicznym.

Sytuacja ta uległa zmianie po usamodzielnieniu się Łazienek Królewskich, kiedy pojawiły się pytania o formę zastąpienia sprzętów stanowiących własność MNW, a także o wcześniejszy wygląd wnętrz i losy przedwojennego wyposażenia. Obecnie kuratorzy Łazienek Królewskich dążą do odtworzenia historycznej kolekcji Stanisława Augusta i do jej prezentacji we wnętrzach muzealnych oraz do zaaranżowania pomieszczeń w sposób najwierniej odpowiadający historycznym zapisom znanym z XVIII-wiecznych inwentarzy. Rekonstrukcja wystroju możliwa jest dzięki nieustającym badaniom źródłowym, uwzględniającym także kwestię zniszczeń oraz strat poniesionych na przestrzeni wieków. Postulatem badawczym pozostają wciąż zagraniczne kwerendy archiwalne (w szczególności w Niemczech) pod kątem grabieży czasów II wojny światowej.

ZBIORY IKONOGRAFICZNE

Bogaty materiał ikonograficzny pozwalający na identyfikację wielu przedmiotów z przedwojennego wyposażenia Łazienek Królewskich znajduje się w archiwach Muzeum Łazienki Królewskie, w Instytucie Sztuki PAN, Archiwum Muzeum Warszawy, Narodowym Archiwum Cyfrowym, Fundacji Archeologia Fotografii oraz Zbiorach Fotografii i Ikonografii MNW, sporą kolekcję posiada również Archiwum Państwowe w Warszawie[42]. Fotografie ukazują wnętrza (i zgromadzone w nich dzieła sztuki) Pałacu na Wyspie i Białego Domu. Ponadto w MNW, w Zbiorach Fotografii i Ikonografii, przechowywana jest bogata dokumentacja rysunkowa (120 akwareli) wykonana w latach 1915–1916 przez Towarzystwo Opieki nad

40 Inwentarz kartkowy w Dziale Inwentarzy MNW.
41 Urbanowicz 1970.
42 AP, Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków 3381.

Zabytkami Przeszłości[43]. Dokumentacja rysunkowa dotyczy przede wszystkim elementów wystroju (również tych niezachowanych) na stałe wmontowanych w ściany Pałacu i Białego Domu, a także części ruchomości, głównie XIX-wiecznych mebli. W sumie znaleziono ponad 400 fotografii przedstawiających m.in.: Amfiteatr, Biały Dom, Pałac na Wyspie, Pałac Myślewicki, Starą Oranżerię, Teatr w Starej Oranżerii i Nową Kordegardę. Część z nich nie jest datowana, natomiast pozostałe pochodzą z początku XX w., międzywojnia oraz lat 1945–1953.

*

W tym katalogu w części *Biały Dom* znajduje się opis zaginionych z pomieszczeń pierwszego piętra grafik. Ich treść omówiono na podstawie publikacji, z której pochodziły poszczególne ryciny: Owidiusz, *Les Métamorphoses d'Ovide, en latin et en françois, de la traduction de M. l'abbé Antoine Banier, de l'Académie royale des Inscriptions et Belles-Lettres, avec des explications historiques*, t. 1–4, Paris 1767–1771.

43 Mączewska 2018b. Por. Mączewska 2018.

NOTA EDYTORSKA

Niniejszy katalog obejmuje dobra kultury utracone z Pałacu na Wyspie oraz Białego Domu w wyniku II wojny światowej. Hasła katalogowe opracowano na podstawie materiałów archiwalnych, przedwojennych inwentarzy i spisów wyposażenia, dokumentacji rewindykacyjnej, dokumentacji strat wojennych, zachowanej ikonografii oraz literatury przedmiotu. Spis obiektów w katalogu, z wyjątkiem części dotyczącej grafik w Białym Domu, sporządzono na podstawie ostatnich przedwojennych inwentarzy Pałacu na Wyspie oraz Białego Domu:

- AAN, MKiS 387/1 [1935/1937]: *Spis inwentarzowy Pałacu Łazienkowskiego*;
- AAN, MKiS 387/2 [1933/1935]: *Biały Domek. Listy inwentarzowe; Zarząd Łazienek Królewskich*.

Do katalogu włączono obiekty, które do 1939 r. znajdowały się w posiadaniu Łazienek Królewskich. Podstawą uwzględnienia danego obiektu było potwierdzenie jego obecności w zbiorach lub wyposażeniu Łazienek Królewskich na podstawie źródeł archiwalnych, inwentarzy, spisów, dokumentacji strat wojennych, ikonografii lub literatury przedmiotu.

W przypadku obrazów niemożliwa jest identyfikacja na podstawie spisów inwentarzowych Pałacu na Wyspie: AAN, MKiS 387/1 [1935/1937]. Dlatego straty wojenne zostały

ustalone na podstawie katalogów Lecha Niemojewskiego i Stanisława Iskierskiego[44]; obrazy wymienione zostały również w katalogu strat wojennych autorstwa Marii i Tadeusza Zadrożnych[45].

W katalogu uwzględniono jedynie przedmioty mogące mieć wartość historyczną lub artystyczną. Nie brano pod uwagę m.in. luster wprawionych w ściany, zasłon, firanek, gzymsów (karniszy), dywanów itp. Wśród obrazów utraconych uwzględniono tylko te z kolekcji królewskiej oraz dzieła przesłane z Rosji po traktacie ryskim jako ekwiwalent za obrazy z Galerii Królewskiej (więcej informacji w aneksie *Dzieła rozproszone*). Nie uwzględniono obrazów ze Stancji Bibliotekarza/Biblioteki, ponieważ nie pochodziły one z historycznej kolekcji łazienkowskiej i niemożliwa jest ich identyfikacja na podstawie numerów inwentarzowych, nie posiadają one również zachowanych informacji o dodatkowych cechach charakterystycznych.

Grafiki opracowano łącznie jako wyodrębnioną kolekcję, zamieszczoną na końcu części dotyczącej Białego Domu. Podstawę opracowania oraz identyfikacji poszczególnych grafik stanowił inwentarz AGAD, ZPC 2992 [1839/1842]. W inwentarzu AAN, MKiS 387/2 [1933/1935] podano jedynie zbiorczy zakres numerów inwentarzowych, którego nie można jednoznacznie odnieść do poszczególnych odbitek. Z tego względu numery z tego inwentarza nie zostały uwzględnione w hasłach, a identyfikację grafik przeprowadzono na podstawie numerów zapisanych w inwentarzu AGAD, ZPC 2992 [1839/1842]. W poszczególnych hasłach obiektów w tej części nie zamieszczano źródeł ani bibliografii, ponieważ są one wspólne dla całej kolekcji i zostały wymienione we wstępie poprzedzającym jej opracowanie.

UKŁAD KATALOGU

W katalogu przyjęto układ topograficzny, odpowiadający rozmieszczeniu obiektów w przedwojennych wnętrzach Pałacu na Wyspie oraz Białego Domu. Podstawą rekonstrukcji tego układu były spisy inwentarzowe (inwentarze) z lat 1932–1935 w przypadku Białego Domu; z lat 1935–1937 w przypadku Pałacu na Wyspie. Są to źródła chronologicznie najbliższe wybuchowi II wojny światowej, dlatego uznano je za podstawowe dla odtworzenia stanu wyposażenia obu budynków przed 1939 r. Opis strat poniesionych w wystroju graficznym Białego Domu odpowiada układowi grafik z 1839 i 1842 r. w poszczególnych pokojach, który najprawdopodobniej jest w pełni zgodny ze stanem z 1783 r.

Nazwy pomieszczeń i budynków

Nazwy budynków i pomieszczeń w nagłówkach sekcji, z wyjątkiem części dotyczącej grafik w Białym Domu, podano zgodnie z nazwami używanymi w spisach inwentarzowych z Białego Domu z lat 1932–1935 i Pałacu na Wyspie z lat 1935–1937. W nawiasach natomiast zamieszczono nazwę używaną obecnie i ewentualnie drugą funkcjonującą w dwudziestoleciu

44 Iskierski 1931; Niemojewski 1922.
45 Romanowska-Zadrożna, Zadrożny 2000.

międzywojennym. W opracowaniu autorzy korzystają ze współczesnego nazewnictwa obowiązującego w Muzeum Łazienki Królewskie, aby nie utrwalać innych nazw w dyskursie badawczym. Historyczne nazwy pomieszczeń występujące w inwentarzach i spisach archiwalnych zestawiono w tabeli *Historyczne nazwy pomieszczeń*.

W obrębie poszczególnych pomieszczeń obiekty uporządkowano według następującej kolejności: obrazy i ryciny, rzeźby oraz obiekty rzemiosła artystycznego, alfabetycznie według nazwy przedmiotu.

W części dotyczącej grafik w Białym Domu nazwy pomieszczeń podano według inwentarza AGAD, AJP 153 [1783]. Zastosowane w opracowaniu nazewnictwo ustalono na podstawie tego inwentarza oraz katalogu, który posłużył do rozpoznania rycin, tj. AGAD, ZPC 2992 [1839/1842].

Nazwa obiektu

Nazwa obiektu została podana zgodnie z terminologią występującą w ostatnich przedwojennych spisach inwentarzowych:

- AAN, MKiS 387/1 [1935/1937]: *Spis inwentarzowy Pałacu Łazienkowskiego*;
- AAN, MKiS 387/2 [1932/1935]: *Biały Domek. Listy inwentarzowe*; *Zarząd Łazienek Królewskich*.

W przypadkach, w których źródła historyczne stosują inne określenia, nazwy te odnotowano w opisie, sekcji *Historia* lub *Źródła*, jeżeli mają znaczenie dla identyfikacji przedmiotu.

W źródłach archiwalnych te same obiekty bywają określane różnymi nazwami. Dotyczy to zwłaszcza wyposażenia wnętrz oraz rzemiosła artystycznego. W katalogu uwzględniono najważniejsze nazwy zamienne, dawne i niejednoznaczne, jeżeli pomagają one rozpoznać obiekt.

Należy zaznaczyć, że w źródłach z XVIII, XIX i XX w. następujące nazwy występują wymiennie:

- stół, stolik, konsolka, biurko;
- kandelabr, girandola, świecznik stojący, lustro (z fr. *lustre* oznaczającego żyrandol);
- żyrandol, świecznik wiszący, lustro — z fr. *lustre*;
- kinkiet, świecznik przyścienny, aplika, kandelabr.

W nawiasach podano nazwy obowiązujące obecnie w inwentarzu ŁKr. Współczesne nazwy używane są również w opisie obiektu.

W części katalogu dotyczącej grafik w Białym Domu tytuły podano w języku oryginalnym oraz w tłumaczeniu na język polski. Za tytuł grafiki uznano podpis znajdujący się pośrodku ryciny, bezpośrednio pod przedstawieniem. Tytuł francuski podano w formie uwspółcześnionej, zgodnej z obowiązującymi zasadami gramatyki i ortografii. Inskrypcje znajdujące się na obiektach przytoczono natomiast w ich oryginalnym brzmieniu i zapisie, bez modernizacji pisowni.

Polskie tytuły zaczerpnięto z katalogu: *Metamorfozy. Królewska kolekcja grafiki Stanisława Augusta. Ryciny z kolekcji Stanisława Augusta i ze zbioru Jana Kantego Szembeka. Wystawa 25 maja — 1 września 2013, Pałac na Wyspie, Muzeum Łazienki Królewskie w Warszawie*, koncepcja i redakcja naukowa Jolanta Talbierska, Warszawa 2013.

W przypadku grafik, dla których w katalogu nie podano polskiego tytułu, tłumaczenia opracowała Aneta Czarnecka, stosując zasady nazewnicze przyjęte w wymienionej publikacji.

UKŁAD NOTY KATALOGOWEJ

METRYCZKA

Liczba egzemplarzy

W metryczce podano liczbę egzemplarzy danego obiektu, jeżeli da się ją ustalić na podstawie źródeł lub dokumentacji. W przypadku obiektów tworzących pary, komplety lub większe zespoły informację tę odnotowano w części opisowej hasła.

Numer inwentarzowy

W metryczce podane są numery inwentarzowe nadane zgodnie z Instrukcją Zarządu Rezydencji Prezydenta RP z 1929 r., o ile udało się je ustalić. Są one jedną z podstawowych cech pozwalających identyfikować przedmioty pochodzące z Łazienek Królewskich. Numery te występują w przedwojennych spisach inwentarzowych, na listach przedmiotów zabranych przez Niemców do urządzania mieszkań oraz, w niektórych przypadkach, na obiektach przywożonych po wojnie z Krakowa lub z Austrii. W katalogu zastosowano dwa rodzaje skrótów oznaczających numer inwentarzowy: „nr inw." w części katalogowej oraz „No" w cytowanych źródłach i opisie oznaczeń naniesionych na obiekt.

Grafiki z Białego Domu są opatrzone oznaczeniami znanymi z inwentarza AGAD, ZPC 2988 [1839/1842].

W przypadku oznaczeń nadawanych wg Instrukcji Zarządów Rezydencji Prezydenta Rzeczypospolitej poszczególne grupy przedmiotów oznaczono rzymskim cyframi:

I) Meble i tkaniny.
II) Przedmioty sztuki, obrazy, rzeźby, bonzy (sic!).
III) Zastawy stołowe, srebro, platery, porcelana, fajans, kryształy, szkło, bielizna stołowa i naczynia kuchenne.
IV) Pościel i bielizna pościelowa.
V) Przedmioty użytku gospodarczego, wozy, uprząż, wanny.
VI) Rośliny cieplarniane, dekoracyjne i narzędzia ogrodnicze.
VII) Inwentarz żywy.
VIII) Umundurowanie, bielizna męska i obuwie.

W ramach poszczególnych grup mniejsze zespoły oznaczono literami alfabetu łacińskiego, np.: a — bankietki, d — ekrany, e — fotele itp. Dalej — cyfra arabska oznaczała numer inwentarzowy. Oznaczenia malowane farbą olejną pojawiają się na zachowanych do naszych czasów przedmiotach. Ponadto na przedmiotach łazienkowskich malowano lub wypalano litery „Ł.K." oraz „P" dla Pałacu na Wyspie, „BD" — Białego Domu.

Autor, miejsce i data powstania

W metryczce podano autora, wytwórnię lub warsztat, jeżeli udało się to ustalić na podstawie źródeł, literatury lub analizy porównawczej. Zamieszczono także dane na temat miejsca i daty powstania obiektu, o ile informacje te były możliwe do identyfikacji.

W przypadku braku pewności co do autorstwa, daty powstania, miejsca powstania lub materiału zastosowano zapis w formie znaku zapytania ujętego w nawias: (?).

Materiał i technika

Odnotowane zostały informacje wynikające ze źródeł, zachowanej dokumentacji, literatury przedmiotu lub analizy porównawczej. W przypadku danych niepewnych zastosowano oznaczenie (?).

Nazwy materiałów i technik ujednolicono zgodnie ze współczesną terminologią muzealną.

Wymiary

Wymiary zapisano w centymetrach lub w calach w kolejności: wysokość, szerokość, głębokość. Jeżeli w źródłach podawany jest inny zestaw wymiarów albo informacje niepełne, w haśle zachowano dane możliwe do zweryfikowania. W razie potrzeby uzupełniono je komentarzem.

W części katalogu dotyczącej grafik w Białym Domu w polu *Wymiary* oprócz wymiarów arkusza podano również wymiary passe-partout oraz odcisku płyty. W polu *Materiał i technika* wymieniono materiały, z których wykonano odbitkę oraz jej oprawę i obramienie.

Numer w bazie strat wojennych

W metryczce podano numer obiektu w bazie strat wojennych Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, jeżeli został nadany.

II część noty

Pod metryczką umieszczono opis obiektu sporządzony na podstawie zachowanych źródeł, fotografii archiwalnych, dokumentacji porównawczej, analogicznych zachowanych zabytków oraz literatury przedmiotu. Uwzględniono cechy formalne, konstrukcyjne, materiałowe, techniczne i dekoracyjne, o ile były możliwe do ustalenia.

W przypadku obiektów znanych jedynie ze spisów charakterystykę ograniczono do informacji potwierdzonych źródłowo.

Nie zamieszczono opisu, jeśli niemożliwe było odtworzenie wyglądu dzieła. W przypadku obrazów pominięto opis ikonograficzny.

Historia

Sekcja *Historia* przedstawia dzieje obiektu od pierwszego potwierdzonego momentu, od kiedy był on związany z zespołem łazienkowskim, do chwili, odkąd uznajemy go za stratę wojenną. Uwzględniono tu informacje dotyczące pochodzenia obiektu, jego obecności w zbiorach Łazienek Królewskich, lokalizacji w poszczególnych budynkach lub pomieszczeniach, zmian własnościowych, przemieszczeń, rewindykacji oraz okoliczności utraty w czasie II wojny światowej.

W przypadku obiektów, których losy można odtworzyć jedynie częściowo, przedstawiono wyłącznie informacje potwierdzone źródłowo.

W niektórych przypadkach brak dokumentacji dotyczącej losów obiektów nie pozwolił na odtworzenie ich pełnej historii w czasie II wojny światowej.

Dodatkowe cechy identyfikujące

W sekcji tej wymieniono dodatkowe cechy identyfikujące obiekt, takie jak numery inwentarzowe, stemple własnościowe, pieczęcie, sygnatury, oznaczenia transportowe, nalepki, napisy, inskrypcje, ślady dawnych numeracji oraz inne znaki pozwalające na identyfikację przedmiotu, o ile udało się je ustalić. Poszczególne znaki pozwalające na przyporządkowanie cech identyfikujących obiekt uszeregowano w następujący sposób:

1. Znaki własnościowe cesarzy rosyjskich

Stempel wypalony w drewnie: „A I” pod koroną cesarską; w otoku: Łazienki Królewskie

Znak własnościowy cara Aleksandra I

Stempel wypalony w drewnie: „M I” pod koroną cesarską; w otoku: Łazienki Królewskie

Znak własnościowy cara Mikołaja I

Stempel wybity w brązie: „M” pod koroną i „Ł” (Łazienki Królewskie) oraz numer

Znak własnościowy cara Mikołaja I

Owalny stempel: „A II” pod koroną; w otoku widoczne fragmenty napisu „Вар: Импер: Дворцы”

Znak własnościowy administracji urzędów cesarskich w Warszawie za panowania Aleksandra II

2.

Numery korespondujące z inwentarzami: AGAD, ZPC 2988 [1839/1842]; AGAD, ZPC 2992 [1839]; AGAD, ZPC 3032 [1854–1863]

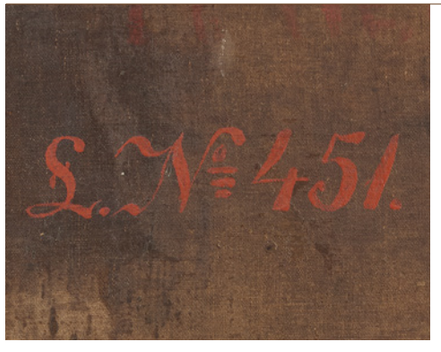
Numer inwentarzowy wykonany odręcznie czarną farbą

3.

Numery korespondujące z inwentarzami: AGAD, ZPC 3050 [1871]; AGAD, ZPC 3098 [1896]; oraz AGAD, ZPC 3118 [1907–1914]; AGAD, ZPC 3120 [1907–1914]

Numer inwentarzowy wykonany w 1871 r. czarną farbą za pomocą szablonu (te same numery powtórzone w inwentarzu AGAD, ZPC 3098 [1896]), w niektórych przypadkach przekreślone czerwoną farbą

Numer inwentarzowy wykonany czerwoną farbą nadawany obrazom

Prostokątna kartka z czarną ramką, przekreślona czarnym stemplem; nadrukowany napis w jęz. rosyjskim: Лазенков. Двор.; numer wykonany odręcznie czarnym atramentem

4.

Rewindykacja 1922 r.

Przedmioty rewindykowane oznaczano papierowymi naklejkami z nadrukiem „Rzeczpospolita Polska M. r. i D. P Łazienki Kr. i Belweder Nº" (następnie ręcznie wpisany właściwy numer rewindykacyjny)

5.

Numery rewindykacyjne nadawane obrazom

Na naklejce prostokątnej z nadrukiem „Rzeczpospolita Polska M. r. i D. P Łazienki Kr. i Belweder Nº" (następnie ręcznie wpisany właściwy numer rewindykacyjny). Numer rewindykacyjny po traktacie ryskim, w przypadku obrazów nie można dopasować numerów ze spisu 1935/1937 do konkretnego obrazu, ponieważ zapis nie pokrywa się z zapisem na obrazach zachowanych, dlatego podawany jest numer rewindykacyjny

Opis oznaczeń, stempli i naklejek na obrazach z kolekcji królewskiej, które do 1939 r. znajdowały się w Pałacu na Wyspie, omówione zostały przez Dorotę Juszczak[46].

46 Zob. Juszczak 2015, s. 14–17.

Źródła

W sekcji *Źródła* zestawiono materiały archiwalne odnoszące się bezpośrednio do danego obiektu i dokumentujące jego proweniencję.

Cytaty ze źródeł archiwalnych umieszczono w częściach opisowych w cudzysłowie. W przytoczeniach zachowano brzmienie form utrwalonych w zapisach źródłowych, natomiast ortografię i interpunkcję zmodernizowano zgodnie ze współczesnymi zasadami. W przypadku inwentarzy rosyjskich AGAD, ZPC 3050 [1871]; 3098 [1896]; 3118 [1907–1914]; 3120 [1907–1914]; 3131 [1907–1914] oraz publikacji w języku rosyjskim, takich jak np. katalog Grigorowicza[47], cytaty podano w brzmieniu oryginalnym i w tłumaczeniu na język polski. Autorką przekładów z języka rosyjskiego jest Krystyna Mikucka-Stasiak, z języka niderlandzkiego Agnieszka Patała. Dla tytułów materiałów źródłowych i druków zastosowano transliterację, a oznaczenia własnościowe podano w pisowni oryginalnej.

Sygnatury archiwalne podano w formie skróconej, obejmującej nazwę archiwum lub instytucji, nazwę zespołu lub skrót zespołu, numer jednostki oraz numer strony, karty lub pozycji. Szczegółowy spis archiwaliów znajduje się w *Źródłach* na końcu katalogu.

W części katalogu poświęconej stratom w wyposażeniu Białego Domu w podrozdziale *Grafiki* źródła ilustracji podano na podstawie wydawnictwa, z którego pochodzą poszczególne ryciny: Owidiusz, *Les Métamorphoses d'Ovide, en latin et en françois, de la traduction de M. l'abbé Antoine Banier, de l'Académie royale des Inscriptions et Belles-Lettres, avec des explications historiques*, t. 1–4, Paris 1767–1771.

W opisach zachowano francuskie określenia występujące w oryginalnym wydaniu, ponieważ umożliwiają one precyzyjną identyfikację ilustracji i jej miejsca w publikacji:

- Livre: księga, czyli jedna z głównych części dzieła.
- Fable: wyodrębniony w publikacji epizod narracyjny.
- Pl.: skrót od francuskiego *planche*, oznaczającego tablicę ilustracyjną, planszę lub rycinę. Następująca po skrócie liczba jest numerem ilustracji w wydawnictwie.

Bibliografia

W sekcji *Bibliografia* zamieszczono publikacje naukowe, katalogi zbiorów, katalogi wystaw oraz artykuły prasowe, w których dany obiekt został opisany, wymieniony lub wykorzystany jako materiał badawczy. Podobnie jak w przypadku źródeł, przywołano jedynie te pozycje, które dostarczają informacji istotnych dla identyfikacji i proweniencji obiektu.

W hasłach zastosowano skrócony zapis bibliograficzny, obejmujący nazwisko autora lub redaktora, rok wydania oraz numer strony, pozycji albo ilustracji. W przypadku braku autora podany został tytuł skrócony. Skrócony zapis bibliograficzny rozwinięto w całości w *Bibliografii* na końcu katalogu.

47 Grigorowicz 1886.

Ikonografia

W polu *Ikonografia* zestawiono publikacje, katalogi, archiwalne fotografie oraz inne materiały, w których opublikowano wizerunek danego obiektu, jeśli zostały one wydrukowane w literaturze przedmiotu.

Autorzy haseł

Po każdej pozycji w katalogu podano inicjały autora lub autorki:

- AC → Aneta Czarnecka
- DJ → Dorota Juszczak
- IK → Izabela Kopania
- KM-S → Krystyna Mikucka-Stasiak
- MCh → Maciej Choynowski

Noty katalogowe dotyczące obrazów są skróconą wersją haseł, które ogłoszone zostaną w publikacji autorstwa Doroty Juszczak *Kolekcja obrazów Stanisława Augusta. Tom 2*, która ukaże się w 2027 r. nakładem Wydawnictwa Muzeum Łazienki Królewskie.

Skróty

- AAN → Archiwum Akt Nowych
- AGAD → Archiwum Główne Akt Dawnych
- AMNW → Archiwum Muzeum Narodowego w Warszawie
- AP → Archiwum Państwowe w Warszawie
- b.n.k. → brak numerów kart
- b.n.s. → brak numerów stron
- Dep. D.P.Z.SZ. → Depozyt Dyrekcji Państwowych Zbiorów Sztuki
- IZRP 1929 → Instrukcja Zarządu Rezydencji Prezydenta RP z 1929 r.
- kat. → katalog
- ŁK → Łazienki Królewskie
- MKiDN → Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
- MKiS → Ministerstwo Kultury i Sztuki
- MNW → Muzeum Narodowe w Warszawie
- MWRiOP → Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego
- nr inw. → numer inwentarzowy
- PKZ → Pracownie Konserwacji Zabytków
- poł. → połowa
- poz. → pozycja
- PZS → Państwowe Zbiory Sztuki
- TOnZP → Towarzystwo Opieki nad Zabytkami Przeszłości
- ZK → Zamek Królewski
- zob. kat. → zobacz katalog (odwołuje się do numeru obiektu nadanego w niniejszym katalogu)
- ZP RP-GR → Zarząd Pałaców Rzeczypospolitej Polskiej, Gmachy Reprezentacyjne

↑ Pałac na Wyspie, fot. przed 1939

PAŁAC NA WYSPIE

↑ Przedsionek, fot. 1915

WESTIBUL (PRZEDSIONEK)

PARTER

Wystrój wnętrza częściowo reprezentuje pierwotną warstwę historyczną obiektu. Wnętrze pochodzi z XVII-wiecznej, barokowej Łaźni marszałka wielkiego koronnego Stanisława Herakliusza Lubomirskiego. Zachowując w znacznej części swoją barokową formę, Przedsionek przebudowywano w czasach Augusta II (wykucie drzwi do Rotundy) oraz Stanisława Augusta (niewielkie modyfikacje w warstwie dekoracji). W wyniku podpalenia pałacu przez Niemców w grudniu 1944 całkowitemu zniszczeniu uległ strop i sufit z XVIII-wieczną dekoracją sztukatorską przedstawiającą monogram króla w wieńcu laurowym oraz inicjały Stanisława Lubomirskiego pod mitrą książęcą w oprawie składającej się z liści akantu i gałązek laurowych. Elementy dekoracji ścian — płyciny z kamykami, sztukaterie, rzeźby przedstawiające *Marsa Odpoczywającego* i *Polskę Rozkwitającą* — zostały nieznacznie uszkodzone. Zniszczeniu uległy 2 popiersia stojące w niszach na ścianach wschodniej i zachodniej oraz barometr i zegar. **KM-S**

1. Popiersie Juliusza Cezara AC

NR INW.: II-a-21 ŁK lub II-a-22 ŁK lub II-a-23 ŁK lub II-a-24 ŁK
AUTOR: nieznany · MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Warszawa, Polska, przed 1788
MATERIAŁ: gips · TECHNIKA: odlew
WYMIARY: ok. 68 × 54 × 30 cm (wymiary podane na podstawie kopii powojennych)
NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 14008
IL. 1

Gipsowe popiersie wzorowane na antycznych rzeźbach przedstawiało Juliusza Cezara w tunice i todze spiętej na prawym ramieniu fibulą. Popiersie tego rzymskiego dyktatora, podobnie jak zniszczony wizerunek Marka Aureliusza (zob. kat. 2) stanowiący dla niego pendant, było elementem propagandowego programu dekoracji Pałacu na Wyspie.

HISTORIA

Przed 1788 w Przedsionku, umieszczony w pierwszej niszy od okna, w ścianie zachodniej. W niszy naprzeciwko stało popiersie Marka Aureliusza. Do 1944 w tym samym miejscu, zniszczone w grudniu tegoż roku.

ŹRÓDŁA

AGAD, AJP 162 [1788], s. 5; AGAD, AJP 164 [1795], s. 8; AGAD, AJP 165 [1795], s. 9; AGAD, AJP 166 [po 1795], s. 3; AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 3, poz. 12.

BIBLIOGRAFIA

Niemojewski 1922, s. 32; Choynowski 1998a, s. 30.

2. Popiersie Marka Aureliusza AC

NR INW.: II-a-21 ŁK lub II-a-22 ŁK lub II-a-23 ŁK lub II-a-24 ŁK
AUTOR: nieznany · MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Warszawa, Polska, przed 1788
MATERIAŁ: gips · TECHNIKA: odlew
WYMIARY: wys. ok. 68 × szer. 54 × gł. 30 cm (wymiary podane na podstawie kopii powojennych)
NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 14008
IL. 2

Gipsowe popiersie wzorowane na antycznych rzeźbach przedstawiało młodego Marka Aureliusza o krótkich kędzierzawych włosach, ubranego w tunikę i togę spiętą na prawym ramieniu fibulą. Wizerunek tego rzymskiego władcy i filozofa, podobnie jak stanowiące dla niego pendant popiersie Juliusza Cezara (zob. kat. 1), był elementem propagandowego programu dekoracji Pałacu na Wyspie.

HISTORIA

Przed 1788 w Przedsionku, w pierwszej niszy od okna umieszczonej w ścianie wschodniej. Do 1944 w tym samym miejscu, zniszczone w grudniu tegoż roku.

ŹRÓDŁA

AGAD, AJP 162 [1788], s. 5; AGAD, AJP 164 [1795], s. 8; AGAD, AJP 165 [1795], s. 9; AGAD, AJP 166 [po 1795], s. 3; AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 3, poz. 12.

BIBLIOGRAFIA

Niemojewski 1922, s. 32; Choynowski 1998c, s. 30.

IKONOGRAFIA

Tatarkiewicz 1957, il. 186 (we wnętrzu).

3. Barometr KM-S

NR INW.: I-b-1 ŁK · AUTOR: Carl (Karol) L. Ehestadt (czynny XIX w.)
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Warszawa, Polska, 1841 · MATERIAŁ: emalia, brąz, szkło
TECHNIKA: emaliowanie · WYMIARY: średnica ok. 30 cm (płycina 36 cm)
NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 14011 oraz 66664
IL. 3

Okrągły emaliowany barometr pod szkłem, w oprawie ze złoconego brązu, o metalowej wskazówce, osadzony po lewej stronie wejścia do Rotundy, sygnowany „C.L. Ehstadt". Uzupełnia dekorację płyciny wypełnionej kamykami oraz świecznikiem ściennym w formie gałązek koralowca wyrastającym ze stiukowej muszli. Stanowił parę z zegarem umieszczonym po prawej stronie.

HISTORIA

Prószyńska pisze, że w Westybulu znajdował się barometr wykonany przez Daniela Schepcke (zegarmistrza dworu drezdeńskiego, od 1771 związanego z Warszawą serwitora króla Stanisława Augusta), wykonany w roku 1773.

Od 1841 w tym miejscu znajdował się nowy „Barometr z fabryki narzędzi meteorologicznych C.L. Ehestadt, w Warszawie, przy ul. Senatorskiej nr 477" (*Przewodnik* 1826, s. 28). Być może jest to urządzenie prezentowane wcześniej na „Wystawie płodów przemysłu krajowego" w 1841 lub wykonane przez tego samego rzemieślnika na zamówienie, tak aby wymiarami stanowiło odpowiednik zegara. Barometr notowany w kolejnych inwentarzach XIX- i XX-wiecznych. Od 1871 powtarzana jest informacja o sygnaturze na tarczy urządzenia: „C.L. Ehstadt".

Barometr, na stałe wprawiony w dekorację ściany, nie został w 1915 wywieziony do Rosji. W inwentarzu z 1923 wymieniony jest wśród przedmiotów niereewakuowanych. Widoczny w filmie Babijczuka z 1936. Obecność barometru potwierdzona jest również w spisie przedmiotów z lat 1935–1937. Dzisiaj widoczny jest ślad po brakującym urządzeniu.

Identyfikacja możliwa na podstawie numerów inwentarzowych nadanych zgodnie z IZRP 1929.

DODATKOWE CECHY IDENTYFIKUJĄCE

1. Stempel wybity w brązie: „MŁ” (pod koroną), No 6.

ŹRÓDŁA

Barometr XVIII-wieczny: AGAD, AJP 162 [1788], s. 5; AGAD, AJP 164 [1795], s. 8; AGAD, IŁK 86 [1817], b.n.s.; AGAD, IŁK 88 [1820–1823], k. 18 („z Łazienkami nabyte”); AGAD, IŁK 89 [1832], s. 2; AGAD, ZPC 2988 [1839/1842], k. 3, poz. 6. Barometr XIX-wieczny: AGAD, ZPC 3032 [1854–1863], s. 645, poz. 517 („w oprawie okrągłej, brązowej, złoconej w ogniu w przedpokoju na ścianie”); AGAD, ZPC 3050 [1871], s. 28, poz. 1; AGAD, ZPC 3098 [1896], k. 132, poz. 18; AGAD, ZPC 3118 [1907–1914], k. 141, poz. 1; AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 54; AAN, MKiS 387/1 [1935–1937], s. 3, poz. 1.

IKONOGRAFIA

Pałac na Wodzie, reż. Babijczuk, zdj. Vlassak, 1936, Polska, FINA.

BIBLIOGRAFIA

Prószyńska 1994, s. 74 (dotyczy barometru z XVIII w.); Drexlerowa 1999, s. 330, poz. 218; *Przewodnik* 1826, s. 28; „Gazeta Krakowska” 1838, s. 643.

4. Biurko KM-S

NR INW.: I-c-51 ZK · AUTOR: nieznany · MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych
MATERIAŁ: mahoń · TECHNIKA: stolarstwo · WYMIARY: brak danych
NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 66659
brak ilustracji

HISTORIA

Biurko pochodziło z Zamku Królewskiego w Warszawie i zostało ustawione w tym wnętrzu Pałacu między 1923 a 1935, w miejsce jednego z pary stolików (o numerach rewindykacyjnych: 01213, 01214), pochodzących z wyposażenia Łazienek sprzed 1915 r. (zob. kat. 6).

Identyfikacja możliwa na podstawie numerów inwentarzowych nadanych zgodnie z IZRP 1929.

ŹRÓDŁA

AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 3, poz. 3.

5. Krzesło KM-S

4 szt.
NR INW.: I-k-418 ZK, I-k-419 ZK, I-k-421 ZK, I-k-423 ZK · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: miejsce nieznane, XIX/XX w.
MATERIAŁ: mahoń · TECHNIKA: stolarstwo · WYMIARY: brak danych
IL. 4

Cztery krzesła można zidentyfikować jedynie po numerach inwetarzowych nadanych przez Zarząd Rezydencji Prezydenta RP. Są to numery przedmiotów pochodzących z Zamku Królewskiego w Warszawie. Uwzględnione w niniejszym katalogu, ponieważ z Przedsionka zaginęły po 1939.

Nie można stwierdzić, czy krzesła utrwalone na fotografii sprzed 1939 (il. 4, 5) to meble ustawione w Przedsionku po rewindykacji mienia z Rosji w 1922, czyli pochodzące z wyposażenia cesarskiego, czy też są to krzesła zamkowe wymienione w spisie inwentarzowym 1935/1937.

Materiał ikonograficzny (ze zbiorów Archiwum Państwowego i Działu Konserwacji MŁK) przedstawia 2 typy krzeseł. Pierwszy typ to krzesło o trapezowym, wyścielanym siedzisku wspartym na cienkich, toczonych nogach. Oparcie o dwóch wąskich poprzeczkach: górnej o lekko łukowatej linii z częścią wychodzącą poza linię oparcia i środkowej — poziomej, podrzeźbianej. Drugi typ to krzesło o siedzisku z zaokrąglonymi narożnikami, wsparte na wąskich, toczonych, tralkowych nogach. Oparcie ażurowe w kształcie poziomego owalu z wklęśnięciem w górnej części, rzeźbione, dekorowane motywem muszli i kwiatu.

HISTORIA

Do I poł. XIX w. w Przedsionku znajdowały się tzw. szlabany (z niemieckiego *Schlafbank* — ławka do spania) „do siedzenia z materacami do sypiania”. Przed 1842 ustawiono tu „6 krzeseł Hamburskich, trzciną wyplatanych z oparciem o jednym płaskim, wyrzynanym szczeblu”.

W 1923 wstawiono tu 4 krzesła, 2 z nich niemożliwe do zidentyfikowania, ponieważ nie odnotowano na nich numerów z protokołów rewindykacyjnych z 1922 (numery umieszczane były na przyklejanych kartkach, które często odpadały). Brak numerów może też świadczyć o tym, że krzesła nie pochodziły z wyposażenia sprzed 1915. 2 kolejne, na podstawie opisów w wykazie przedmiotów przywiezionych z Rosji, możemy identyfikować jako: „2 krzesła mahoniowe Ludwik Filip kryte zielonym materiałem lub 2 krzesła mahoniowe Ludwik Filip kryte półjedwabną brokatelą koloru oliwa”.

Przed 1935 krzesła do Przedsionka przywieziono z Zamku Królewskiego w Warszawie, o czym świadczą oznaczenia ZK przy numerach inwentarzowych. W dwudziestoleciu międzywojennym często przemieszczano meble między Gmachami Reprezentacyjnymi RP, szczególnie między Łazienkami, Belwederem i Zamkiem. Fotografia datowana przed 1939 może przedstawiać zarówno krzesła z wyposażenia wymienionego w inwentarzu z 1923, czyli przed wywiezieniem krzeseł do Rosji, jak i krzesła przywiezione z Zamku Królewskiego przed 1935.

Identyfikacja możliwa na podstawie numerów inwentarzowych nadanych zgodnie z IZRP 1929.

ŹRÓDŁA

AGAD, AJP 164 [1795], s. 8 (dotyczy szlabanów); AGAD, ZPC 2988 [1839/1842], k. 145, poz. 1011 do 1015 — (dotyczy „krzeseł Hamburskich”); AAN, MWRiOP 7084 [1921–1922], s. 25; AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 11, nr 0635, 0636 + 2 bez numerów; AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 3, poz. 17 i 18.

IKONOGRAFIA

Tatarkiewicz 1957, il. 186 (we wnętrzu).

6. Stół KM-S

NR INW.: I-s-9 ŁK · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Warszawa, Polska, I poł. XIX w.
MATERIAŁ: drewno, okleina mahoniowa · TECHNIKA: stolarstwo · WYMIARY: brak danych
IL. 5

Mahoniowy stół o prostokątnym blacie, prostej konstrukcji, z szufladką. Oskrzynienie osadzone na 2 filarach wspartych na prostokątnym podeście umieszczonym na niewielkich nóżkach. Konstrukcja wzmocniona poziomą, toczoną łączyną między filarami.

HISTORIA

W 1923 w Przedsionku znajdowały się 2 identyczne stoły opisane w protokołach rewindykacyjnych: „stoliki empire mahoniowe z szufladką na dwu kolumnach”. Można je powiązać z 2 stolikami zakupionymi między 1840 a 1841, ustawionymi na piętrze — jeden ulokowano w przedpokoju wydzielonym z ówczesnego Pokoju Szambelańskiego, drugi w Gabinecie Pracy: „Stoliczek mahoniowy czworoboczny, podłużny na dwóch bocznych filarach czworobocznych, rzeźbą ozdobionych, na czterech okrągłych nóżkach, pośrodku okrągła, toczona spiosa z filarami spojona z szufladką u której jest zameczek z kluczykiem i szyldzikiem mosiężnym”. W spisie przedmiotów z 1935/1937 figuruje jeden ze stołów, w miejsce drugiego wstawiono biurko z Zamku Królewskiego — nr inw.: I-c-51 ZK (zob. kat. 4).

Identyfikacja możliwa na podstawie numerów inwentarzowych nadanych zgodnie z IZRP 1929. Stolik widoczny na zdjęciu sprzed 1939.

DODATKOWE CECHY IDENTYFIKUJĄCE

2. No 1213 lub 1223.
3. No 1721.

ŹRÓDŁA

AGAD, ZPC 2988 [1839/1842], k. 172, poz. 1213 (w Przedpokoju wydzielonym w 1839 r. z Pokoju Szambelańskiego), s. 176, poz. 1223 (w Pokoju Chińskim); AGAD, ZPC 3032 [1854–1863], s. 127, poz. 111; AGAD, ZPC 3050 [1871], s. 347, poz. 48, nr 1721 (w Gabinecie Pracy); AGAD, ZPC 3098 [1896], k. 44, poz. 48, nr 1721 — oba w Gabinecie Pracy; AGAD, ZPC 3118 [1907–1914], k. 41, nr 1721; AAN, MWRiOP 7084 [1921–1922], s. 197 („stoliki empire mahoniowe z szufladką na dwu kolumnach”); AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 19, nr 01213, 01214; AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 3, poz. 8.

IKONOGRAFIA

Tatarkiewicz 1957, il. 186 (we wnętrzu).

7. Zegar MCh

NR INW.: I-z-1 ŁK · AUTOR: Franciszek Gugenmus (1740–1820)
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Warszawa, Polska, 1779 · MATERIAŁ: emalia, brąz, szkło
TECHNIKA: zegarmistrzowska, odlewanie, cyzelowanie, złocenie
WYMIARY: średnica ok. 30 cm (płycina 36 cm) · NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 66665
IL. 6

Okrągły zegar ścienny, pod szkłem, o ośmiodniowym naciągu i mechanizmie bicia godzin, umieszczony po lewej stronie wejścia do Rotundy. Uzupełnia dekorację płyciny wypełnionej kamykami oraz świecznikiem ściennym w formie gałązek koralowca wyrastającym ze stiukowej muszli. Stanowił parę z barometrem ulokowanym po lewej stronie. Jeden z 5 (Przedsionek, Sala Balowa, Sala Salomona, Sala Jadalna, Gabinet Pracy) emaliowanych zegarów o skromnej kolistej tarczy ozdobionej dyskretnym ornamentem. Mechanizm zegara wpuszczony w mur.

HISTORIA

Od 1788 „Zegar okrągły bijący w kompartymencie, górą nad filonkiem przy drzwiach do Groty w mur wpuszczony” notowany jest w tym pomieszczeniu w kolejnych inwentarzach XVIII-, XIX- i XX-wiecznych. Początkowo przeznaczony zapewne do Zamku Ujazdowskiego, umieszczony w Przedsionku ok. 1784 podczas rozbudowy pawilonu od strony południowej (w czasie gdy król scedował zamek na cele wojskowe i rozpoczął rozbudowę Łaźni).

W 1820 nabyty wraz z Łazienkami. Jako element na stałe wprawiony w dekorację ściany nie został wywieziony przez Rosjan do Moskwy w 1915. Obecność zegara potwierdzona jest w spisie przedmiotów z lat 1935/1937. Dzisiaj widoczny jest ślad po brakującym urządzeniu.

Identyfikacja możliwa na podstawie numerów inwentarzowych nadanych zgodnie z IZRP 1929.

ŹRÓDŁA

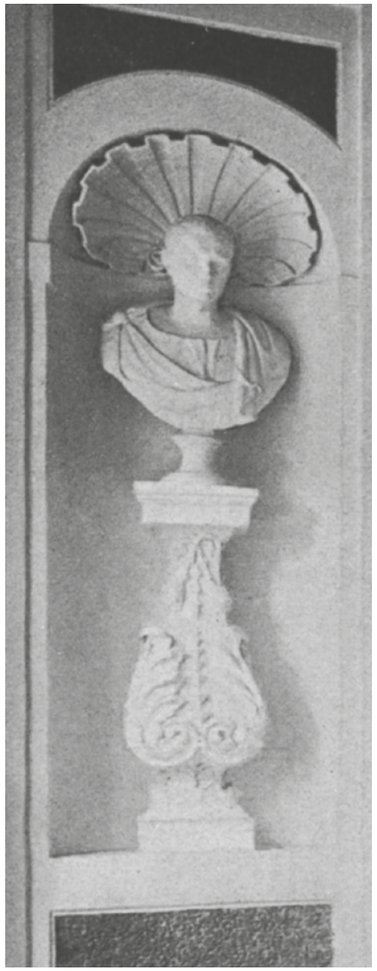
AGAD, AJP 162 [1788], s. 5; AGAD, AJP 164 [1795], s. 8; AGAD, IŁK 86 [1817], b.n.s.; AGAD, IŁK 88 [1820–1823], k. 18 („z Łazienkami nabyte”); AGAD, IŁK 89 [1832], s. 2; AGAD, ZPC, 2988 [1839/1842], k. 3, poz. 5; AGAD, ZPC 3032 [1854–1863], s. 743, poz. 587; AGAD, ZPC 3050 [1871], s. 440, poz. 15, nr 1817; AGAD, ZPC 3098 [1896], k. 131, poz. 14, nr 1817; AGAD, ZPC 3118 [1907–1914], k. 137, poz. 14; AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 54; AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 3, poz. 10.

BIBLIOGRAFIA

Prószyńska 1994, s. 74; Grigorowicz 1886, s. 16, nr 5 (opis jednego z 4 zegarów na parterze — Przedsionek, Sala Balowa, Sala Salomona, Sala Jadalna — wprawionych w ścianę).

IKONOGRAFIA

Tatarkiewicz 1957, il. 186 (we wnętrzu).

IL. 1
Popiersie Juliusza Cezara, fot. 1915

IL. 2
Popiersie Marka Aureliusza, fot. 1930

IL. 3
Barometr, kadr z filmu *Pałac na Wodzie*, 1939

IL. 4, 5
Krzesło i stół, fot. 1925

IL. 6
Zegar, kadr z filmu *Pałac na Wodzie*, 1939

↑ Pokój Bachusa, fot. 1915

SALA BACHUSA
(POKÓJ BACHUSA)

PARTER

Pomieszczenie wchodzące w skład XVII-wiecznej Łaźni. Tu prawdopodobnie przygotowywano się do kąpieli w sąsiednim Pokoju Kąpielowym oraz odpoczywano po niej. W pomieszczeniu zachowały się kamienne elementy dekoracyjne oraz, częściowo, XVII-wieczna dekoracja stiukowa. W wyniku podpalenia Pałacu przez Niemców w grudniu 1944 zawalił się sufit, na skutek czego całkowitemu zniszczeniu uległo malowidło plafonowe przedstawiające Bachusa i Ceres wykonane przez Jana Bogumiła Plerscha. Zniszczona została także większość holenderskich flizów dekorujących ściany. **KM-S**

8. Malowidło ścienne *Bachus i Ceres* KM-S

AUTOR: Jan Bogumił Plersch (1732–1817)
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Warszawa, Polska, 1778
MATERIAŁ: gips, olej · TECHNIKA: malarstwo olejne na tynku · WYMIARY: 430 × 315 cm
IL. 7

Obraz na plafonie przedstawiał mitologicznego Bachusa — boga płodności, dzikiej natury, wina i teatru, trzymającego berło owinięte winną latoroślą, oraz boginię Ceres — patronkę wegetacji i urodzaju, z rogiem obfitości wypełnionym zbożem (1783: „Sufit sztukatorską robotą suto robiony, w środku którego jest obraz malowany olejno Bachus i Ceres"). Obie postacie siedzą na chmurze. Jako tandem symbolizują radość życia i obfitość. Powyżej, również na obłoku, ukazano boginię Wenus z Amorem patronujących miłości. Kwiatkowski przypuszcza, że obraz mógł powtarzać temat istniejącego tu już wcześniej malowidła.

HISTORIA

Obraz namalowany na plafonie przez Jana Bogumiła Plerscha w 1778. Jako stała dekoracja wnętrza nieuwzględniany w spisach ruchomości. Przedstawienie znane z inwentarzy królewskich oraz przedwojennych fotografii. Zniszczony w grudniu 1944.

ŹRÓDŁA

AGAD, AJP 153 [1783], s. 89; AGAD, AJP 162 [1788], s. 18; AGAD, AJP 164 [1795], s. 20.

BIBLIOGRAFIA

Niemojewski 1922, s. 33; Król-Kaczorowska 1967; Kwiatkowski 1983, s. 113; Kwiatkowski 2000, s. 79.

IKONOGRAFIA

Tatarkiewicz 1957, il. 207; Niemojewski 1922, b.n.s.

IL. 7
Jan Bogumił Plersch, malowidło ścienne *Bachus i Ceres*, fot. przed 1939

↑ Pokój Kąpielowy, przed 1939

ŁAZIENKA KRÓLEWSKA (POKÓJ KĄPIELOWY)

PARTER

Pomieszczenie XVII-wiecznej Łaźni z zachowaną w znacznym stopniu dekoracją oryginalną: płaskorzeźbami, dekoracjami stiukowymi oraz większością flizów. Za czasów marszałka Lubomirskiego pokój ten pełnił funkcję łazienki. Znajdowały się tu 2 wanny cynowe wpuszczone w posadzkę.

W czasach Stanisława Augusta nową wannę ustawiono pod zwierciadłem, a 2 poprzednie, XVII-wieczne, przykryto wiekami drewnianymi i ułożono na nich materace. Służyły jako kanapy do wypoczynku. Pierwotny zespół stiukowych panneaux obejmował 6 prostokątnych płaskorzeźb o tematyce zaczerpniętej z *Metamorfoz* Owidiusza. Jedna z nich, dziś nierozpoznana ikonograficznie, została usunięta i zastąpiona piecem kaflowym w czasach Stanisława Augusta. W 1778 plafon pokryto malowidłem wykonanym przez Jana Bogumiła Plerscha przedstawiającym boginię Dianę z Akteonem i nimfami w kąpieli. Inwentarze z czasów cesarskich wymieniają we wnętrzu te same przedmioty. Interesująca jest wzmianka, że 1841 sprowadzono z Paryża wielkie lustro, zaokrąglone na górze, i umieszczono je nad wanną w miejsce lustra XVIII-wiecznego.

W grudniu 1944 w wyniku podpalenia Pałacu przez Niemców zawalił się sufit, a malowidło plafonowe uległo zniszczeniu. **KM-S**

9. Malowidło ścienne *Diana z Akteonem* KM-S

AUTOR: Jan Bogumił Plersch (1732–1817)
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Warszawa, Polska, 1778 · MATERIAŁ: olej na tynku
TECHNIKA: olejna · WYMIARY: 430 × 310 cm (w formie gwiazdy)
IL. 8

Obraz na plafonie ujęty w ramę w formie sześcioramiennej gwiazdy, opisany w 1783: „Sufit roboty sztukatorskiej na nim wpośrodku obraz olejno malowany, reprezentujący Dianę z Akteonem", w 1788: „Sufit roboty sztukatorskiej, na nim wpośrodku obraz malowany Historyą Adafny wyrażający". Przedstawiona scena z utworu Owidiusza ilustruje moment, w którym bogini Diana oraz towarzyszące jej nimfy kąpią się w stawie i z przerażeniem odkrywają, że przygląda się im myśliwy Akteon. Wydarzenie kończy się tragicznie dla Akteona — bogini zamienia go w jelenia, który zostaje rozszarpany przez sforę psów myśliwskich. Temat obrazu koresponduje z największą, XVII-wieczną płaskorzeźbą zachowaną w tym wnętrzu. Kwiatkowski przypuszcza, że obraz mógł powtarzać temat istniejącego tu już wcześniej malowidła.

HISTORIA

Obraz namalowany na plafonie przez Jana Bogumiła Plerscha w 1778. Jako stała dekoracja wnętrza nieuwzględniany w XIX- i XX-wiecznych spisach ruchomości. Przedstawienie znane z inwentarzy królewskich oraz przedwojennych fotografii. Zniszczony w grudniu 1944.

ŹRÓDŁA

AGAD, AJP 164 [1795], s. 20; AGAD, AJP 153 [1783], s. 88; AGAD, AJP 162 [1788], s. 17.

BIBLIOGRAFIA

Niemojewski 1922, s. 36; Kwiatkowski 1983, s. 113; Kwiatkowski 2008, s. 28.

IKONOGRAFIA

Tatarkiewicz 1957, il. 205.

10. Kinkiet (aplika) KM-S

8 szt.
NR INW.: ŁK I-ki-109, ŁK I-ki-110, ŁK I-ki-111, ŁK I-ki-112, ŁK I-ki-113, ŁK I-ki-114, ŁK I-ki-115, ŁK I-ki-116
AUTOR: nieznany · MIEJSCE I DATA POWSTANIA: nieznane, przed 1788
MATERIAŁ: blacha (miedź?), emalia (?), porcelana (?)
TECHNIKA: odlewanie, emaliowanie, cyzelowanie · WYMIARY: wys. 55 × szer. 37 × gł. 19 cm
IL. 9

Aplika dwuramienna wykonana z blachy miedzianej z emaliowanymi różami. Trzon: płaski liść, z którego wyrasta, wywinięty do przodu, mniejszy liść akantu. Z miejsca połączenia liści wychodzą 3 wijące się gałązki z emaliowanymi kwiatkami róży. Gałązki pokryte są na przemian liśćmi akantu i lauru. 2 boczne gałązki zakończone są profitkami i kieliszkami na świece; środkową — wyższą — wieńczy kwiat róży.

HISTORIA

Apliki notowane są w inwentarzach XVIII- (od 1783), XIX- i XX-wiecznych. Brak informacji o ich wywiezieniu do Rosji w 1915. Zaginęły między 1939 a 1945. Ok. roku 1960 Państwowe Pracownie Konserwacji Zabytków wykonały 2 kopie zaginionych aplik (obecnie sygn. ŁKr 17/1-2). Oryginałów nie odnaleziono.

Identyfikacja możliwa na podstawie numerów inwentarzowych nadanych zgodnie z IZRP 1929.

ŹRÓDŁA

AGAD, AJP 153 [1783], s. 89; AGAD, AJP 162 [1788], s. 18; AGAD, AJP 164 [1795], s. 20; AGAD, IŁK 86 [1817], b.n.s.; AGAD, IŁK 88 [1820–1823], k. 23; AGAD, IŁK 89 [1832], s. 32; AGAD, ZPC 2988 [1839/1842], k. 58, nr 470 od a do h („osiem luster blaszanych emaliowanych z kwiatami porcelanowymi"); AGAD, ZPC 3032 [1854–1863], s. 813, poz. 665 („blaszane z kwiatami emaliowanymi do dwóch świec"); AGAD, ZPC 3050 [1871], s. 186, poz. 71, No 1437; AGAD, ZPC 3098 [1896], k. 116, poz. 71, nr 1437; AGAD, ZPC 3118 [1907–1914], k. 122, poz. 7; AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 5, poz. 3.

BIBLIOGRAFIA

Grigorowicz 1886, s. 12, nr 27–34.

IKONOGRAFIA

Tatarkiewicz 1957, il. 203.

11. Waza KM-S

2 szt.
NR INW.: II-c-2, II-c-3 ŁK · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Warszawa, Belweder (?), Chiny (?), 4. ćw. XVIII w.
MATERIAŁ: porcelana (?), fajans (?) · TECHNIKA: wypalanie, szkliwienie, malowanie
WYMIARY: wys. ok. 140 cm (wg inw. 1839/1842: 59,5 cala)
NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 66660
IL. 10

W inwentarzu z 1795 opisane: „Wazy wielkie, porcelany chińskiej z nakrywadłami, na cokułach marmuru de Carrara". Kolejni autorzy opisów już nie byli pewni pochodzenia waz. W połowie XIX w. określano je jako japońskie, pod koniec XIX w. jako wazy belwederskie malowane w stylu chińskim. Dodano informację o ułamanym brzegu jednej pokrywy i klejeniu drugiej. W protokołach rewindykacyjnych, po rozpakowaniu skrzyń w 1922, jedną z waz opisano jako wazę fajansową „Belweder", zaznaczając, że pochodzi z Łazienki; drugą: „wysoka waza fajansowa z pokrywą, dno marmurowe (z Łazienki w Pałacu na Wyspie)". Główną część brzuśca obu waz wypełniają sceny ogrodowe nad wodą.

HISTORIA

Wazy w Pokoju Kąpielowym wymieniane są od 1783 we wszystkich kolejnych inwentarzach XVIII- i XIX- i XX-wiecznych. W 1820 odnotowano: „z Łazienkami nabyte". Wywiezione do Rosji w 1915; w 1922 rewindykowane na mocy traktatu ryskiego; wymienione w inwentarzu pałacu łazienkowskiego z 1923 oraz w spisie inwentarzowym 1935/1937.

Identyfikacja możliwa na podstawie numerów inwentarzowych nadanych zgodnie z IZRP 1929.

DODATKOWE CECHY IDENTYFIKACYJNE

4. Naklejki 0456, 01101.

ŹRÓDŁA

AGAD, AJP 153 [1783], s. 89; AGAD, AJP 162 [1788], s. 18; AGAD, AJP 164 [1795], s. 20; AGAD, IŁK 86 [1817], b.n.s.; AGAD, IŁK 88 [1820–1823], s. 23 („wazony wielkie porcelany japońskiej z nakrywkami"); AGAD, IŁK 89 [1832], s. 32; AGAD, ZPC 2988 [1839/1842], k. 58, nr 468–469; AGAD, ZPC 3032 [1854–1863], s. 827, poz. 678; AGAD, ZPC 3050 [1871], s. 48, poz. 1, nr 1344 („wazony belwederskie, porcelanowe, dużych rozmiarów w stylu chińskim z malowanymi kwiatami i pejzażami, każda z pokrywą"); AGAD, ZPC 3098 [1896], k. 48, poz. 1 („wazony belwederskie" malowane w stylu chińskim, pokrywka uszkodzona, jedna obłupana, druga odklejona); AGAD, ZPC 3118 [1907–1914], k. 145, poz. 1; AAN, MWRiOP 7084 [1921–1922], s. 33, poz. 0456, s. 176, nr 01101; AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 25; AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 5, poz. 7.

BIBLIOGRAFIA

Grigorowicz 1886, s. 32, nr 1–2; Niemojewski 1922, s. 34 („wazony chińskie").

IKONOGRAFIA

Tatarkiewicz 1957, il. 202, 203; Dunin-Karwicki 1930, s. 31.

IL. 8
Jan Bogumił Plersch, malowidło ścienne *Diana z Akteonem*, fot. 1915

IL. 9
Kinkiet (aplika), fot. 1915

IL. 10
Waza, fot. 1915

↑ Sala Balowa, fot. 1915

SALA BALOWA

PARTER

Powstała w latach 1788–1793 wg projektu Jana Chrystiana Kamsetzera w wyniku rozbudowy pierwotnego, XVII-wiecznego pawilonu Łaźni marszałka Lubomirskiego. Istotną rolę odgrywają dekoracja malarska ścian, złożona z prostokątnych płycin wypełnionych groteskami wykonanymi przez Jana Bogumiła Plerscha w 1793, oraz dekoracja rzeźbiarska o odniesieniach mitologicznych. Program ikonograficzny miał konkretną wymowę ideową i polityczną, odwołując się do wartości, na których Stanisław August opierał projekt naprawy Rzeczypospolitej. Posągi: Herkulesa, wykonany przez Giuseppe Angeliniego, i Apolla, autorstwa Antonia d'Este, zostały sprowadzone z Rzymu, a apliki ze złoconego brązu autorstwa Pierre'a Josepha Gouthière'a z Paryża. Całość dopełniały kandelabry i żyrandole ze złoconego brązu dekorowane kryształami. Meble wykonane były przez serwitorów królewskich. W czasie II wojny światowej niemal całkowitemu zniszczeniu uległo sklepienie – zachowały się jedynie niewielkie fragmenty fasety. Poważnym uszkodzeniom uległa dekoracja rzeźbiarska i malarska. Wszystkie utracone w czasie wojny przedmioty z Sali Balowej pochodziły ze zbiorów króla Stanisława Augusta. **KM-S**

12. Bankietka (ławeczki, kanapy) KM-S

16 szt.
NR INW.: I-a-1 ŁK, I-a-2 ŁK, I-a-3 ŁK, I-a-4 ŁK, I-a-5 ŁK, I-a-6 ŁK, I-a-7 ŁK, I-a-8 ŁK, I-a-9 ŁK, I-a-10 ŁK, I-a-11 ŁK, I-a-12 ŁK, I-a-13 ŁK, I-a-14 ŁK, I-a-15 ŁK, I-a-16 ŁK
AUTOR: serwitorzy królewscy · MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Warszawa, Polska, 4. ćw. XVIII w.
MATERIAŁ: brzoza, złoto płatowe, tkanina
TECHNIKA: stolarka, tapicerowanie, lakierowanie, złocenie · WYMIARY: brak danych
NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 14010
IL. 11

Bankietka utrzymana w stylistyce charakterystycznej dla mebli stanisławowskich. Części drewniane lakierowane na biało. Tapicerowane siedzisko, wkładane w oskrzynie, wsparte na 6 nogach o przekroju kwadratowym zwężających się ku dołowi. W miejscach łączenia nóg z oskrzynią znajdowały się złocone rozetki.

HISTORIA

Od 1795 odnotowane w Sali Balowej, wzmiankowane także w kolejnych inwentarzach XIX- i XX-wiecznych. W 1820 adnotacja: „bankietki z Łazienkami nabyte". W 1915 wywiezione do Rosji; w 1922 rewindykowane na mocy traktatu ryskiego; wymienione w spisach z 1923 i 1935/1937. Eksponowane do 1942 w Sali Balowej. Zaginione w czasie II wojny światowej. Dalsze losy nieznane.

Identyfikacja możliwa na podstawie numerów inwentarzowych nadanych zgodnie z IZRP 1929.

DODATKOWE CECHY IDENTYFIKUJĄCE

2. No 360 do 375.
3. No 1389.
4. Naklejki 0435, 0436, 0437, 0438, 0666, 0667, 0668, 0669, 0670, 0671, 0672, 0673, 01600, 01601, 01602, 01603.

ŹRÓDŁA

AGAD, AJP 164 [1795], s. 19; AGAD, IŁK 86 [1817], b.n.s.; AGAD, IŁK 88 [1820–1823], k. 22 („drzewo z Łazienkami nabyte, pokrycie zaś na nowo zrobione"); AGAD, IŁK 89 [1832], s. 28; AGAD, ZPC 2988 [1839/1842], k. 48, nr 360–375 („16 kanapek zwanych bankietkami"); AGAD, ZPC 3032 [1854–1863], s. 27, poz. 22; AGAD, ZPC 3050 [1871], s. 92, poz. 14, nr 1389; AGAD, ZPC 3098 [1896], k. 10, poz. 14; AGAD, ZPC 3118 [1907–1914], k. 12; AAN, MWRiOP 7084 [1921–1922], s. 29, 63, 278; AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 2, 3, nr 0435, 0436, 0437, 0438, 0666, 0667, 0668, 0669, 0670, 0671, 0672, 0673, 01600, 01601, 01602, 01603; AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 6, poz. 1; Zarębska, Choynowski 1993, s. 1, poz. 1.

BIBLIOGRAFIA

Grigorowicz 1886, s. 30, nr 1–16; Kwiatkowski 1972, s. 198.

IKONOGRAFIA

Tatarkiewicz 1957, il. 196 197, 198 (we wnętrzu); Dunin-Karwicki 1930, s. 35.

13. Kandelabr KM-S

4 szt.
NR INW.: I-p-7 ŁK, I-p-8 ŁK, I-p-9 ŁK, I-p-10 ŁK · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Warszawa, Polska (?), Francja (?), przed 1795
MATERIAŁ: brąz złocony, kryształ · TECHNIKA: odlewanie, złocenie
WYMIARY: łącznie z gerydonami ok. 244 cm [96 cali] (wg AGAD, ZPC 2988 [1839/1842])
NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 66666
IL. 12

4 kandelabry kryształowe na 3 świece. Umieszczone na okrągłej podstawie ze złoconego brązu ozdobionej bordiurą. Trzon wykonany z białego, ciętego szkła. Na jednej trzeciej wysokości brązowa obręcz, z której wychodzą: w dół 3 esowato wygięte ramiona ze szklanymi wisiorkami zakończone złoconymi kieliszkami na świece, w górę 3 złocone ramiona dekorowane kryształowymi gwiazdkami i łezkami. Całość zwieńczona kryształową kulą, spod której sznury kryształów łączą się z ramionami kandelabra.

HISTORIA

Od 1795 odnotowywane w Sali Balowej, obecne w kolejnych inwentarzach XIX- i XX-wiecznych. W 1820 zaznaczono, że „z Łazienkami nabyte"; w 1915 wywiezione do Rosji; w 1922 rewindykowane na mocy traktatu ryskiego; obecne w spisie z 1923. W protokołach otwarcia skrzyń opisane: „4 kandelabry kryształowe 3-świecowe na brązowych podstawach z tych 1 uszkodzony". Wymienione w 1935/1937. W 1940 zabrane przez Niemców do mieszkania przy ul. Chopina 13.

Identyfikacja możliwa na podstawie numerów inwentarzowych nadanych zgodnie z IZRP 1929.

DODATKOWE CECHY IDENTYFIKUJĄCE

1. Stempel „MŁ" (pod koroną), No 356 do 359 oraz „A II" (pod koroną), w otoku napis: „Вар: Импер: Дворцы".
4. Naklejki 0801, 0802, 0803, 0804.

ŹRÓDŁA

AGAD, AJP 164 [1795], s. 19; AGAD, IŁK 86 [1817], b.n.s.; AGAD, IŁK 88 [1820–1823], k. 22 („z Łazienkami nabyte w dobrym stanie"); AGAD, IŁK 89 [1832], s. 28; AGAD, ZPC 2988 [1839/1842], k. 48, nr 356–359; AGAD, ZPC 3032 [1854–1863], s. 659, poz. 533; AGAD, ZPC 3050 [1871], s. 192, poz. 83; AGAD, ZPC 3098 [1896], k. 118, poz. 35, No 1449; AGAD, ZPC 3118 [1907–1914], k. 125, poz. 19; AAN, MWRiOP 7084 [1921–1922], s. 91; AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 20, nr 0801, 0802, 0803, 0804; AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 6, poz. 6; AAN, MKiS 387/2 [1933/1935], s. 17.

BIBLIOGRAFIA

Grigorowicz 1886, s. 5, nr 7–10; Iskierski 1929, s. 146.

IKONOGRAFIA

Iskierski, il. 6, b.n.s., Tatarkiewicz 1957, il. 196 197, (we wnętrzu); Dunin-Karwicki 1930, s. 35.

14. Kinkiet (aplika) z głową Apolla — KM-S

6 szt. utraconych z 8 szt.
NR INW.: I-ki-5, I-ki-6, I-ki-7, I-ki-8, I-ki-9, I-ki-10, I-ki-11, I-ki-12 ŁK (ŁKr 9/1-8)
AUTOR: Pierre-François Feuchère (1737–1823, mistrz od 1763)
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Paryż, Francja, 4. ćw. XVIII w.
MATERIAŁ: brąz złocony · TECHNIKA: odlew, cyzelowanie, złocenie
WYMIARY: 97 × 54 × 36 cm · NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 64008
IL. 13

Apliki pięcioświecowe z brązu cyzelowanego i złoconego o ramionach z mięsistych, akantowych liści, wyrastających z liry, ponad którą znajduje się opromieniona głowa Apolla. Całość zawieszona na wstędze przewiązanej realistycznymi bukietami kwiatów, zawiązanej u góry w kokardę. U dołu krzyżują się gałęzie laurowe, a kompozycję zamyka kiść winogron. Apliki są dopasowane do dekoracji malarskich wykonanych w XVIII w. przez Jana Bogumiła Plerscha.

HISTORIA

Notowane w Sali Balowej od 1795 i w kolejnych inwentarzach XIX- oraz XX-wiecznych. W 1820 zapisano: „z Łazienkami nabyte"; wywiezione do Rosji w 1915; w 1922 rewindykowane na mocy traktatu ryskiego; wymienione w inwentarzu pałacu łazienkowskiego z 1923 oraz w spisie inwentarzowym 1935/1937. Zaginione w czasie II wojny światowej ok. 1944; w 1946 rewindykowane z Salzburga 2 w złym stanie. Na odzyskanych aplikach nie ma żadnych przedwojennych numerów inwentarzowych poza bitymi stemplami z czasów cara Mikołaja I. W 1961 przekazano do Łazienek ze stemplami carskimi MŁ 348 i MŁ 355 (ŁKr 9/1-2).

Za straty wojenne uznano obiekty ze stemplami carskimi MŁ 351, MŁ 352, MŁ 349, MŁ 350, MŁ 352 i MŁ 354. W 2020 zidentyfikowano w Hotelu Ritz w Paryżu apliki ze stemplami MŁ 351 i MŁ 353.

Identyfikacja aplik możliwa na podstawie numerów inwentarzowych nadanych zgodnie z IZRP 1929.

DODATKOWE CECHY IDENTYFIKUJĄCE

1. Stempel „MŁ" (pod koroną), No 349, 350, 352, 354, 351, 353; numer 66 farbą, za pomocą szablonu.

ŹRÓDŁA

AGAD, AJP 164 [1795], s. 19; AGAD, IŁK 86 [1817], b.n.s.; AGAD, IŁK 88 [1820–1823], s. 22 („z Łazienkami nabyte w dobrym stanie"); AGAD, IŁK 89 [1832], s. 28; AGAD, ZPC 2988 [1839/1842], k. 48, nr 348–355; AGAD, ZPC 3032 [1854–1863], s. 659, poz. 533; AGAD, ZPC 3050 [1871], s. 186, poz. 66, No 1432; AGAD, ZPC 3098 [1896], k. 114, poz. 66, No 1432; AGAD, ZPC 3118 [1907–1914], k. 121, poz. 2; AAN, MWRiOP 7084 [1921–1922], s. 103, 105, 123, 440, poz. 02356, 02357 + 6 b.n.s.; AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 21, 22; AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 6, poz. 4; AAN, MKiS 387/64 [1947], s. 115, poz. 2, nr 8434; AMNW, 0718 b [1940–1944], s. 5, poz. 8434.

BIBLIOGRAFIA

Grigorowicz 1886, s. 11, nr 19–26; Katalog 1889, s. 80, poz. 8; Niemojewski 1922, s. 39 („bras de murs"); Iskierski 1929, s. 14, poz. 5; Urbanowicz 1970, s. 342–344; Kwiatkowski 1983, s. 201; Ottomeyer, Pröschel 1986, t. 1, s. 292; Pilus 2020; Juszczak 2027 [w oprac.].

IKONOGRAFIA

Iskierski 1929, il. 5, b.n.s.; Dunin-Karwicki 1930, s. 35.

15. Postument (gerydon) — KM-S

1 szt. utracona z 4 szt.
NR INW.: I-j-13 ŁK; I-j-14 ŁK; I-j-15 ŁK; I-j-16 ŁK; ŁKr 174
AUTOR: nieznany · MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Warszawa, Polska, 4. ćw. XVIII w.
MATERIAŁ: drewno lipowe, złoto płatkowe
TECHNIKA: rzeźbienie, złocenie · WYMIARY: wys. 153 × śr. 50 cm
IL. 14

Drewniany, złocony złotem płatkowym postument pod kryształowe kandelabry. Trzon stanowi spiralna kolumna z podwójnym skrętem, ustawiona na rzeźbionym, dwuczęściowym floralnym cokole podtrzymywanym na lwich łapach. Górną część tworzy okrągły blat utrzymywany przez 3 orły z rozpostartymi skrzydłami.

HISTORIA

Od 1795 notowane w Sali Balowej, w tym w inwentarzach XIX- i XX-wiecznych; w 1820 zaznaczono, że „z Łazienkami nabyte".
W 1915 wywiezione do Rosji; w 1922 rewindykowane na mocy traktatu ryskiego; wymienione w inwentarzu pałacu łazienkowskiego z 1923 oraz w spisie z 1935/1937. 3 postumenty złocone z głowicami w kształcie orłów — tu nazwane podstawami pod lampy — znaleziono w 1945 na Zamku Fischhorn w Austrii. Orły były zniszczone.

W 1962 ustawiono w Sali Balowej 4 postumenty z informacją, że jeden z nich jest kopią. W 2022 gerydony zostały poddane konserwacji przez Fundację Ochrony Mebli Zabytkowych i mimo że na postumentach nie zachowały się żadne charakterystyczne oznaczenia historyczne, które można by powiązać z inwentarzami, potwierdzono, że 3 z nich są oryginalne (obecne numery inwentarzowe w MŁK: ŁKr 174/1–4). Jeden postument pozostaje stratą wojenną.

Identyfikacja możliwa na podstawie numerów inwentarzowych nadanych zgodnie z IZRP 1929.

DODATKOWE CECHY IDENTYFIKUJĄCE

(Żadne z nich nie są widoczne na zachowanych obiektach).
1. Stempel „A I” (pod koroną), w otoku napis: „Łazienki Królewskie” oraz „A II” (pod koroną) w otoku napis: „Вар: Импер: Дворцы”.
2. No 356–359.
3. No 1638.
4. Naklejki 01016, 01017, 01018, 01019.

IKONOGRAFIA

Dunin-Karwicki 1930, s. 35; Tatarkiewicz 1957, il. 196, 197 (we wnętrzu).

ŹRÓDŁA

AGAD, AJP 164 [1795], s. 19; AGAD, IŁK 86 [1817], b.n.s.; AGAD, IŁK 88 [1820–1823], k. 22 („z Łazienkami nabyte w dobrym stanie”); AGAD, IŁK 89 [1832], s. 28; AGAD, ZPC 2988 [1839/1842], k. 48, poz. 356–359 (opisane łącznie z kandelabrami kryształowymi); AGAD, ZPC 3032 [1854–1863], s. 15, poz. 10; AGAD, ZPC 3050 [1871], s. 272, poz. 4, No 1638; AGAD, ZPC 3098 [1896], k. 182, poz. 8; AGAD, ZPC 3120 [1907–1914], k. 35, poz. 1; AAN, MWRiOP 7084 [1921–1922], s. 164; AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 15, poz. 01016, 01017, 01018, 01019; AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 6, poz. 3; AAN, MKiS 387/63 [1945], s. 271; IS PAN, ZS 1604.

16. Zegar — KM-S

NR INW.: I-z-2 ŁK · AUTOR: Franciszek Gugenmus (1740–1820)
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Warszawa, Polska, 1793
MATERIAŁ: brąz, emalia, szkło, mosiądz
TECHNIKA: zegarmistrzowska, odlewanie, cyzelowanie, złocenie
WYMIARY: średnica 60 cm · NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 66667
IL. 15

Zegar o kolistej emaliowanej tarczy przesłoniętej wypukłym szkłem, oprawionej w brązową ramę, osadzono w górnej kondygnacji wysokiego wnętrza, nad lożą dla orkiestry. Wokół umieszczono bogatą, stiukową oprawę w postaci wieńca laurowego podtrzymywanego przez parę puttów, ponad którymi góruje maska Chronosa z klepsydrą. Mechanizm umieszczony w ścianie, nakręcany co 2 tygodnie, wybijał kwadranse i godziny.

HISTORIA

Od 1795 zegar notowany w kolejnych inwentarzach XIX- i XX-wiecznych. W korespondencji Marcella Bacciarellego do króla z 1 lipca 1793 wymieniony jest autor, Franciszek Gugenmus, który od 1775 piastował urząd nadwornego zegarmistrza królewskiego i był autorem wszystkich zegarów ściennych w pałacu. W 1820 zaznaczono, że zegar został nabyty z Łazienkami. Jako element na stałe wprawiony w dekorację ściany nie został wywieziony przez Rosjan do Moskwy w 1915. Obecność zegara potwierdzona jest również w spisie inwentarzowym z 1935/1937. Do 1944 w stałym miejscu, zniszczony w grudniu tegoż roku.

DODATKOWE CECHY IDENTYFIKUJĄCE

1. Stempel „MŁ” (pod koroną), No 341.

ŹRÓDŁA

AGAD, AJP 164 [1795], s. 18; AGAD, IŁK 86 [1817], b.n.s.; AGAD, IŁK 88 [1820–1823], s. 22 („z Łazienkami nabyte w dobrym stanie”); AGAD, IŁK 89 [1832], s. 26; AGAD, ZPC 2988 [1839/1842], k. 47, nr inw. 341; AGAD, ZPC 3032 [1854–1863], s. 729, poz. 583; AGAD, ZPC 3050 [1871], s. 438, poz. 12, No 1814 („nakręcany co dwa tygodnie”); AGAD, ZPC 3098 [1896], k. 130, poz. 11, No 1814 („nakręcany co 14 dni”); AGAD, ZPC 3118 [1907–1914], k. 137, poz. 11; AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 54; AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 6, poz. 7.

BIBLIOGRAFIA

Grigorowicz 1886, s. 16, nr 5 (opis jednego z 4 zegarów na parterze: Przedsionek, Sala Balowa, Sala Salomona, Sala Jadalna — wprawionych w ścianę); Prószyńska 1994, s. 74 (nakręcany co 8 dni); Kłoczowski, Niemira 2023, s. 151.

IKONOGRAFIA

Tatarkiewicz 1957, il. 196 (we wnętrzu), 197; Dunin-Karwicki 1930, s. 35; Niemojewski 1922, b.n.s.

17. Żyrandol — KM-S

3 szt. utracone z 6 szt. (3 szt. zachowane złożone z części oryginalnych)
NR INW.: I-ż-1 ŁK, I-ż-2 ŁK, I-ż-3 ŁK, I-ż-4 ŁK, I-ż-5 ŁK, I-ż-6 ŁK, obecnie ŁKr 38/1–6
AUTOR: nieznany · MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Warszawa, Polska, 4. ćw. XVIII w., ok. 1790
MATERIAŁ: brąz złocony, kryształ · TECHNIKA: odlewanie, złocenie, aplikacja
WYMIARY: 200 × 110 cm · NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 66676
IL. 16

Żyrandol dwudziestoośmioświecowy. W inwentarzu królewskim z 1795 żyrandole zostały opisane jako „6 lustr kryształowych brązem adornowanych o świec 28 na sznurach jedwabiu zielonego i takiemi kutasami, u sufitu wiszące”. Na osi żyrandola ze złoconego brązu, zakończonego kryształową kulą, 2 tarcze, z których wyrastają ramiona ozdobione kryształami. Powyżej kolejna obręcz gęsto zawieszona kryształami, nad nią pęk liści palmowych ze złoconego brązu, ponad nimi fontanna z kryształów.

HISTORIA

Od 1795 żyrandole notowane w kolejnych inwentarzach XVIII- i XIX-wiecznych. W 1915 wywiezione do Rosji; 1922 rewindykowane na mocy traktatu ryskiego; wymienione w inwentarzu z 1923 i spisie inwentarzowym z 1935/1937. Nie były demontowane w czasie II wojny światowej i w 1944 spadły na ziemię wraz ze stropem podczas pożaru wznieconego przez Niemców.

W 1969 przekazano do Łazienek 6 żyrandoli: na 3 zachowały się XIX-wieczne numery inwentarzowe MŁ 344, MŁ 345 i MŁ 346. Nie ma natomiast żadnych innych numerów historycznych pozwalających na identyfikację. Pozostałe 3 żyrandole o numerach MŁ 342, MŁ 343, MŁ 347 są stratą wojenną.

Identyfikacja jest również możliwa na podstawie numerów inwentarzowych nadanych zgodnie z IZRP z 1929.

DODATKOWE CECHY IDENTYFIKUJĄCE

1. „MŁ” (pod koroną), No 342, 343, 347.

ŹRÓDŁA

AGAD, AJP 164 [1795], s. 19; AGAD, IŁK 86 [1817], b.n.s.; AGAD, IŁK 88 [1820–1823], k. 22 („z Łazienkami nabyte w dobrym stanie”); AGAD, IŁK 89 [1832], s. 26; AGAD, ZPC 2988 [1839/1842], k. 47, nr 342–347 („sześć luster kryształowych, każde o 28-u brązowych lichtarzykach, brązem suto ozdobione, *maigre* po środku większe, a u dołu mniejsze gałki kryształowe”); AGAD, ZPC 3032 [1854–1863], poz. 599; AGAD, ZPC 3050 [1871], s. 214, poz. 12, No 1548; AGAD, ZPC 3098 [1896], k. 110, poz. 12, No 1548; AGAD, ZPC 3118 [1907–1914], k. 113, poz. 1; AAN, MWRiOP 7084 [1921–1922], s. 310, 312, 315, 351, 372, 528; AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 23, nr 01795, 01927, 01999, 03840 + 2 b.n.s.; AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 6, poz. 8.

BIBLIOGRAFIA

Grigorowicz 1886, s. 8, nr 6–11; Niemojewski 1922, s. 40; Iskierski 1929, s. 14, poz. 6; Tyszkiewicz 1953, s. 23, poz. 47, tabl. 23.

IKONOGRAFIA

Niemojewski 1922, b.n.s.; Iskierski 1929, il. 6, b.n.s.; Tatarkiewicz 1957, il. 196, 197, 198 (we wnętrzu); Dunin-Karwicki 1930, s. 35.

IL. 11
Bankietka (ławeczka, kanapa), fot. 1925

IL. 12
Kandelabr, fot. 1915

IL. 13
Kinkiet (aplika z głową Apolla), fot. 1929

IL. 14
Postument (gerydon), fot. 1915

IL. 15
Zegar, fot. 1925

IL. 16
Żyrandol, fot. 1915

↑ Loża dla orkiestry, fot. 1925

ORKIESTRA
(LOŻA DLA ORKIESTRY)

PARTER

Niewielkie pomieszczenie przylegające do Sali Balowej mieści się w obrysie murów XVII-wiecznej Łaźni należącej do Stanisława Herakliusza Lubomirskiego. Znajdował się tu wówczas niewielki gabinet wyłożony holenderskim kaflami. W 1788 połączono gabinet z nowo dobudowywaną Salą Balową. Poniżej loży znajdowała się piwniczka z piecem kaflowym. Poziom posadzki loży jest podniesiony względem posadzki Sali Balowej. Ogrzane powietrze doprowadzano do wnętrza za pośrednictwem otworów wykonanych w cokole pod lożą. **KM-S**

18. Fortepian KM-S

NR INW.: I-fp-2 ŁK · AUTOR: nieznany · MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych
MATERIAŁ: brak danych · TECHNIKA: brak danych
WYMIARY: brak danych
brak ilustracji

Jedyna informacja o fortepianie w Loży dla Orkiestry przy Sali Balowej pochodzi z 1935/1937. Identyfikacja możliwa na podstawie numerów inwentarzowych nadanych zgodnie z IZRP 1929.

ŹRÓDŁA

AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 7, poz. 1.

↑ Sala Balowa, fot. po 1945

↑ Gabinet przy Sali Salomona, fot. 1925

GABINET PORTRETOWY / GABINET ZIELONY (GABINET PRZY SALI SALOMONA)

PARTER

Pomieszczenie — z przeznaczeniem na ekspozycję obrazów z królewskiej kolekcji — powstało w wyniku rozbudowy Pałacu prowadzonej w latach 1788–1793. W latach 1939 i 1940 wszystkie mobilia zostały wywiezione do magazynów MNW lub do urządzenia mieszkań niemieckich dygnitarzy. W grudniu 1944 w wyniku podpalenia Pałacu przez Niemców całkowitemu zniszczeniu uległy strop i sufit z XVIII-wieczną dekoracją sztukatorską. Ocalał kominek dekorowany różnokolorowymi marmurami. **KM-S**

19. Obraz *Młody mężczyzna w zielonym stroju* DJ

NR INW.: 192/99
AUTOR: malarz holenderski
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Holandia, XVII/XVIII w.
MATERIAŁ: olej, deska · TECHNIKA: malarstwo olejne
WYMIARY: 28 × 23 cm · NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 14393
IL. 17

Tadeusz Mańkowski (1932) uważał obraz za XVIII-wieczne fałszerstwo, gdyż pod werniksem umieszczono nieprawdziwą sygnaturę Rembrandta, a prawą część kompozycji przemalowano z użyciem asfaltu. Kupiony na aukcji Gerrita Braamcampa w 1771 jako Rembrandt, w kolekcji Stanisława Augusta uchodził za oryginał mistrza, wisiał w łazienkowskiej Galerii Obrazów.

Zachowała się oryginalna, złocona, rzeźbiona rama do obrazu z lat 70. XVIII w. autorstwa nadwornego snycerza Samuela Contessego, z cyfrą królewską w górnym kartuszu i dopisanym w latach 30. XX w. czarnym numerem katalogu Stanisława Iskierskiego (1931) „165" w dolnej części.

HISTORIA

W 1771 kupiony do kolekcji Stanisława Augusta; w 1817 sprzedany wraz z Łazienkami Aleksandrowi I; jesienią 1914 wywieziony do Rosji; w 1922 rewindykowany na mocy traktatu ryskiego, włączony do ZP RP-GR (Gabinet Zielony). W 1939 został ewakuowany do MNW.

DODATKOWE CECHY IDENTYFIKUJĄCE

Z lewej pośrodku: „Rem^{t}" (sygnowany wtórnie).
5. No 0799.

ŹRÓDŁA

AGAD, AJP 200 [1783], nr 51; AGAD, AJP 162 [1788], s. 27, nr 51; AGAD, AJP 202 [1795], nr 51; IS PAN, ZS [1817], poz. 56/51; AGAD, ZPC 2988 [1839], nr 104; AGAD, ZPC 3098 [1896], nr 105; AAN, MWRiOP 7084 [1921–1922], nr 0799.

BIBLIOGRAFIA

Somow 1895, nr 105; Grigorowicz 1886, s. 64, nr 108; Niemojewski 1922, nr 105; Mańkowski 1929, s. 25, poz. 9; Iskierski 1931, nr 165; Mańkowski 1932, nr 51; Romanowska-Zadrożna, Zadrożny 2000, nr 181; Juszczak 2020, s. 77–78; Juszczak 2022, s. 82–83; Juszczak 2027 [w oprac.].

IKONOGRAFIA

Mańkowski 1932, cz. kat., s. 52.

20. Obraz *Diogenes* DJ

NR INW.: ŁK-II-d-183/175 · AUTOR: Gerrit Claesz Bleker (1592/1593–1656)
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Haarlem, Holandia, 1632
MATERIAŁ: olej, deska · TECHNIKA: malarstwo olejne
WYMIARY: wys. 23 × szer. 17,5 cm
NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 14378
IL. 18

HISTORIA

Przed 1783 w kolekcji Stanisława Augusta. W 1817 został sprzedany wraz z Łazienkami Aleksandrowi I. Jesienią 1914 wywieziony do Rosji; 1922 rewindykowany na mocy traktatu ryskiego, włączony do ZP RP-GR. W 1939 obraz ewakuowano do MNW; zaginiony w czasie II wojny światowej. 6 października 1995 na aukcji wystawiony w Sotheby's, Nowy Jork, nr 138 (Sotheby's, *Old Master Paintings, New York, Friday*, October 6, 1995, Sale 6748 „FETTUCCINE", New York 1995, nr 123).

DODATKOWE CECHY IDENTYFIKUJĄCE

Sygnowany „G. C. Bleker f 1632"; inskrypcja „Ich soeke ner dat gelt / in dese aertsche saken / dies de weerelt my verdruet / daer ick an ben gebonde / Svlees wellustis myn lot / niet verder kan ick raken / soe neestich dat ick soeck / god heb ick noeit gevonden" (tłum: Szukam tego, co należy do tych ziemskich spraw, które świat mi pokazuje i do których jestem przywiązany. Taka rozkosz jest moim losem, dalej nie potrafię dosięgnąć. Tak gorliwie szukam, [ale] Boga nigdy nie znalazłem).

Jako Diogenesa postać zidentyfikował Andrej Somow (1895): w galerii Stanisława Augusta opisywany jako *Człowiek z latarnią*.
5. No 0882.

ŹRÓDŁA

AGAD, AJP 200 [1783], nr 962; AGAD, AJP 202 [1795], nr 962; AGAD, ZPC 2988 [1839], nr 305; AGAD, ZPC 3098 [1896], nr 94; IS PAN, ZS [1817], poz. 81/962; AAN, MWRiOP 7084 [1921–1922], nr 0882.

BIBLIOGRAFIA

Grigorowicz 1886, s. 78, nr 175; Somow 1895, nr 94; Niemojewski 1922, nr 94; Iskierski 1931, nr 11; Mańkowski 1932, nr 962; Romanowska-Zadrożna, Zadrożny 2000, nr 17; Pilus 2019, s. 61–62; Juszczak 2027 [w oprac.].

IKONOGRAFIA

Mańkowski 1932, cz. kat., s. 64.

21. Obraz *Psy myśliwskie na tle pejzażu* DJ

NR INW.: ŁK-II-d-181/117 · AUTOR: Roelant Savery (1576–1639) (?)
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Praga, Czechy (?), k. XVI w.
MATERIAŁ: olej, blacha miedziana · TECHNIKA: malarstwo olejne
WYMIARY: 11,7 × 13,2 cm · NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 14388
IL. 19

Na deskach o niewielkich rozmiarach Savery namalował szereg podobnych, ujętych w bliskim planie, przedstawień zwierząt. Być może autorskie dzieło, sądząc ze zdjęcia.

Pendant to przedstawienia z kaczkami (zob. kat. 22).

HISTORIA

Przed 1783 w kolekcji Stanisława Augusta. W 1817 obraz został sprzedany wraz z Łazienkami Aleksandrowi I. Jesienią 1914 wywieziony do Rosji; 1922 rewindykowany na mocy traktatu ryskiego, włączony do ZP RP-GR. W 1939 ewakuowany do MNW.

ŹRÓDŁA

AGAD, AJP 200 [1783], nr 1365; AGAD, AJP 159 [1788], k. 25, nr 1365; AGAD, AJP 202 [1795], nr 1365; AGAD, ZPC 2988 [1839], nr 113; AGAD, ZPC 3098 [1896], nr 91; IS PAN, ZS [1817], poz. 71/1365; AAN, MWRiOP 7084 [1921–1922], nr 0698.

DODATKOWE CECHY IDENTYFIKUJĄCE

5. No 0698.

BIBLIOGRAFIA

Grigorowicz 1886, s. 48, nr 41; Somow 1895, nr 91; Niemojewski 1922, nr 91; Iskierski 1931, nr 113; Mańkowski 1932, nr 1365; Wallis 1934, s. 1191; Tomkiewicz 1949, nr 184; Romanowska-Zadrożny, Zadrożny 2000, nr 196; Juszczak 2027 [w oprac.].

22. Obraz *Kaczki w pejzażu* DJ

NR INW.: ŁK-II-d-188/120 · AUTOR: Roelant Savery (1676–1639)
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Praga, Czechy (?), k. XVI w.
MATERIAŁ: olej, deska · TECHNIKA: malarstwo olejne
WYMIARY: 11,7 × 13,2 cm · NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 14377
IL. 20

Pendant do przedstawienia z psami (zob. kat. 21).

HISTORIA

Przed 1783 w kolekcji Stanisława Augusta. W 1817 obraz został sprzedany wraz z Łazienkami Aleksandrowi I. Jesienią 1914 wywieziony do Rosji; w 1922 rewindykowany na mocy traktatu ryskiego, włączony do ZP RP-GR. W 1939 ewakuowano go do MNW.

ŹRÓDŁA

AGAD, AJP 159 [1788], k. 25, nr 1365; AGAD, AJP 200 [1783], nr 1365; AGAD, AJP 202 [1795], nr 1365; AGAD, ZPC 2988 [1839], nr 114; AGAD, ZPC 3098 [1896], nr 91; IS PAN, ZS [1817], poz. 71/1365; AAN, MWRiOP 7084 [1921–1922], nr 0698.

DODATKOWE CECHY IDENTYFIKUJĄCE

Sygn. u dołu po lewej na kamieniu: „Roelant Savery”.
5. No 0473.

BIBLIOGRAFIA

Grigorowicz 1886, s. 48, nr 41, s. 49, nr 42; Somow 1895, nr 100; Niemojewski 1922, nr 100; Iskierski 1931, nr 114; Mańkowski 1932, nr 1365, 1366; Wallis 1934, s. 1191; Tomkiewicz 1949, nr 184, 183; Romanowska-Zadrożna, Zadrożny 2000, nr 196, 197; Juszczak 2027 [w oprac.].

23. Obraz *Pejzaż zimowy* DJ

NR INW.: ŁK-II-d-180/141 · AUTOR: malarz flamandzki
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Flandria, XVII w. · MATERIAŁ: olej, deska
TECHNIKA: malarstwo olejne · WYMIARY: wys. 13 × szer. 16 cm (wymiary deski)
NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 14395
IL. 21

Jeśli Tadeusz Mańkowski (1932) dobrze odnotował napis na odwrociu, obraz był przypisywany Claesowi Molenaerowi (1626–1726), który malował zimowe pejzaże. Zła jakość zdjęcia nie pozwala na jakąkolwiek atrybucję.

HISTORIA

Od 1784–1788 w kolekcji Stanisława Augusta, eksponowany w Belwederze. W 1817 został sprzedany wraz z Łazienkami Aleksandrowi I. Jesienią 1914 wywieziono go do Rosji; w 1922 rewindykowany na mocy traktatu ryskiego, włączony do ZP RP-GR. W 1939 ewakuowany do MNW.

ŹRÓDŁA

AGAD, AJP 159 [1788], k. 30, nr 1586; AGAD, AJP 202 [1795], nr 1586; AGAD, ZPC 2988 [1839], nr 145; AGAD, ZPC 3098 [1896], nr 90; AAN, MWRiOP 7084 [1921–1922], nr 0477.

DODATKOWE CECHY IDENTYFIKUJĄCE

Na odwrocie „A. Molenar.”.
5. No 0477.

BIBLIOGRAFIA

Grigorowicz 1886, s. 78, nr 175; Somow 1895, nr 90; Niemojewski 1922, nr 90 (szkoła niemiecka); Iskierski 1931, nr 145; Mańkowski 1932, nr 1585; Romanowska-Zadrożna, Zadrożny 2000, nr 249; Juszczak 2027 [w oprac.].

24. Obraz *Kapiące się nimfy i satyr* DJ

NR INW.: ŁK-II-d-184/118 · AUTOR: Daniel Vertangen (1601–1681) (?)
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Holandia, ok. 1650 · MATERIAŁ: olej, deska
TECHNIKA: malarstwo olejne · WYMIARY: 14,5 × 18,7 cm
NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 14375
IL. 22

Italianizujący pejzaż z kąpiącymi się utrzymany w stylu Cornelisa van Poelenburcha (1594–1667), którego autor był uczniem.

HISTORIA

Po 1783 w kolekcji Stanisława Augusta. W 1817 został sprzedany wraz z Łazienkami Aleksandrowi I. Jesienią 1914 wywieziony do Rosji; w 1922 rewindykowany na mocy traktatu ryskiego, włączony do ZP RP-GR. W 1939 ewakuowano go do MNW.

DODATKOWE CECHY IDENTYFIKUJĄCE

5. No 0800.

ŹRÓDŁA

AGAD, AJP 202 [1795], nr 1691; AGAD, ZPC 2988 [1839], nr 130; AGAD, ZPC 3098 [1896], nr 95; IS PAN, ZS [1817], poz. 47/1691; AAN, MWRiOP 7084 [1921–1922], nr 0800.

BIBLIOGRAFIA

Grigorowicz 1886, s. 52, nr 56; Somow 1895, nr 95; Niemojewski 1922, nr 95; Iskierski 1931, nr 130; Mańkowski 1932, nr 1691; Tomkiewicz 1949, nr 195; Romanowska-Zadożny, Zadrożny 2000, nr 226.

25. Posążek Merkurego (Mercurio volante) AC

NR INW.: II-b-36 · AUTOR: Francesco Righetti (1749–1819) wg Giambologni (1529–1608)
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Włochy, Rzym, 1779 lub 1788 · MATERIAŁ: brąz, marmur, brąz złocony
TECHNIKA: rzeźbiarska, odlew metodą na wosk tracony, kucie, formowanie, cyzelowanie
WYMIARY: 85 × 36 × 28 cm · NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 14004
IL. 23

Wykonany z brązu posążek Merkurego, boga handlu, posłannika bogów, przedstawionego w momencie wzbijania się do lotu, na złoconej kuli. Umięśniona postać Merkurego wygięta, pochylona nieco do przodu, wspina się ku górze na lewej stopie, prawa ugięta w kolanie i skierowana do tyłu. Całość ustawiona na postumencie w formie szerokiej, niskiej kolumny: trzon z ciemnego matowego marmuru; z girlandami kwiatowymi i wstążkami ze złoconego brązu; pod gzymsem i nad gzymsem bazy drobne perełkowanie ze złoconego brązu. Na spłaszczonej głowicy z białego marmuru symetrycznie rozmieszczone 4 brązowe maszkarony. Baza kolumny z białego marmuru z rozetami ze złoconego brązu; kwadratowy piedestał z ciemnego marmuru z dużym białym żyłkowaniem. Była to zredukowana kopia posągu z 1580 autorstwa włoskiego rzeźbiarza Giovanniego da Bologna, przedstawiającego ulatującego Merkurego (Museo Nazionale del Bargello we Florencji, nr inw. 449 B). Wg Niemojewskiego była to kopia wykonana w Rzymie przez Righettiego w 1779.

HISTORIA

Posążek z kolekcji Stanisława Augusta stanowił wyposażenie Pałacu na Wyspie. W 1795 odnotowany w Gabinecie przy Sali Kompanii. W 1915 wywieziono go do Moskwy, zwrócono zaś na mocy traktatu ryskiego z 1922 (wówczas stanął na kominku w Pokoju przy Sali Kompanii); zapisany w inwentarzu pałacu z 1923 pod numerem 01316. W tym samym inwentarzu zanotowano w 1929: „obiekt uszkodzony, w Białym Domku, szafa". W 1937 odnotowany w Sali Jadalnej pod numerem II-b-36 ŁK, nadanym zgodnie z IZRP 1929. W 1939 obiekt został wywieziony do MNW.

DODATKOWE CECHY IDENTYFIKUJĄCE

Na kuli sygnatura wytwórcy kopii: „F. Righetti f. Romae 1788".
4. Naklejka 01316.

ŹRÓDŁA

AGAD, AJP 164 [1795], s. 17; AGAD, IŁK 86 [1817], b.n.s.; AGAD, IŁK 89 [1832], s. 24; AGAD, ZPC 2988 [1839/1842], k. 43, poz. 313; AGAD, ZPC 3032 [1854–1863], s. 687, poz. 554; AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 16, nr 01316; AAN, SMKiS 387/1 [1935/1937], s. 13; AMNW, 0718 b [1940–1944], a. 14, poz. 1.

BIBLIOGRAFIA

Grigorowicz 1886, s. 1, nr 1; Iskierski 1931, s. 14–15, 28–29; Niemojewski 1922, s. 40; Kaczmarzyk 1958; Choynowski 1998a, s. 34.

IKONOGRAFIA

Iskierski 1931, il. 8, b.n.s.

26. Fotel KM-S

NR INW.: I-e-2 ŁK · AUTOR: serwitorzy królewscy
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Warszawa, Polska, 4. ćw. XVIII w.
MATERIAŁ: lipa (?), złoto płatkowe, tkanina · TECHNIKA: stolarstwo, snycerka, złocenie, tapicerka
WYMIARY: wys. 90 × szer. 61 × gł. 51 cm · NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 66718
IL. 24

Fotel klasycystyczny, rzeźbiony, złocony był częścią kompletu mebli siedziskowych wykonanych dla króla. Komplet składał się z 2 kanap i 4 foteli oraz krzeseł (część kompletu: kanapy, 3 krzesła i 4 fotele zachowane w inwentarzu Muzeum Łazienki Królewskie, nr ŁKr 178/1–9). Płaskie, kwadratowe oparcie, odchylone nieznacznie do tyłu. Siedzisko w kształcie trapezu zwęża się w kierunku oparcia. Oskrzynie kanelowane wsparte na kanelowanych nogach o przekroju kwadratowym, zwężających się ku dołowi. Miejsce łączenia nóg z oskrzynią podkreślone rzeźbioną kostką, wypełnione rozetą. Podłokietniki podtrzymywane są esowatymi wspornikami. Ornament widoczny od frontu w postaci przewiniętej wstęgi. Siedzisko, oparcie i podłokietniki tapicerowane.

HISTORIA

Komplet mebli od 1795 znajdował się w tym wnętrzu. W 1820 zaznaczono, że został „z Łazienkami nabyty". W 1915 wywieziony do Moskwy; w 1922 rewindykowany na mocy traktatu ryskiego. 15 kwietnia 1944 wpisany do spisu inwentarzowego z 1935/1937 fotel I-e-2 ŁK został wywieziony przez Niemców do MNW.

Identyfikacja możliwa na podstawie numerów inwentarzowych nadanych zgodnie z IZRP 1929.

DODATKOWE CECHY IDENTYFIKUJĄCE

1. Stempel „A I" (pod koroną), w otoku napis: „Łazienki Królewskie" oraz „A II" (pod koroną), w otoku napis: „Вар: Импер: Дворцы".
2. No 324–327.
3. No 1504.
4. Naklejka 01037.

ŹRÓDŁA

AGAD, AJP 164 [1795], s. 17; AGAD, IŁK 86 [1817], b.n.s.; AGAD, IŁK 88 [1820–1823], k. 21 („z Łazienkami nabyte w dobrym stanie"); AGAD, IŁK 89 [1832], s. 24; AGAD, ZPC 2988 [1839/1842], k. 44, nr 324–327; AGAD, ZPC 3032 [1854–1863], s. 1, poz. 34; AGAD, ZPC 3050 [1871], s. 168, poz. 24; AGAD, ZPC 3098 [1896], k. 17, poz. 3, nr 1504; AGAD, ZPC 3118 [1907–1914], k. 18, poz. 3; AAN, MWRiOP 7084 [1921–1922], s. 116; AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 7, nr 01037; AAN, MKiS 387/2 [1933/1935], s. 20; AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 8, poz. 8; AMNW 0718 b [1940–1944], s. 14, poz. 5.

BIBLIOGRAFIA

Grigorowicz 1886, s. 27, nr 20–27 (8 foteli).

IKONOGRAFIA

Tatarkiewicz 1968, il. 22; Dunin-Karwicki 1930, s. 41.

27. Konsolka KM-S

NR INW.: I-i-2 ŁK · AUTOR: Grąbczewski (?)
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Warszawa, Polska, 2. poł. XIX w.
MATERIAŁ: drewno złocone, marmur biały · TECHNIKA: stolarka, rzeźbienie, złocenie
WYMIARY: wys. 84 × szer. 100 × gł. 43 cm · NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 14054
IL. 25

Złocona konsolka, dekorowana girlandami i motywem baranich głów. Mebel o konstrukcji oskrzyniowej. Wsparty na jednym toczonym trzonie zakończonym 4 wolutowymi nogami. Oskrzynie żłobkowane, ozdobione w narożnikach mięsistymi liśćmi akantu, a w części środkowej dłuższego boku aegikranionami (głowami baranów), od których zwisają pełnoplastyczne festony laurowe. Blat z białego marmuru.

HISTORIA

Konsola wchodziła w skład kompletu 2 stolików i 3 konsolek przyściennych (2 konsolki ustawione w Galerii Obrazów, jedna w Gabinecie przy Sali Salomona) — zaprojektowanych i wykonanych do wnętrz pałacu przed 1871. Autorem mebli był warszawski stolarz Grąbczewski. W 1915 konsolka wywieziona do Rosji; w 1922 rewindykowana na mocy traktatu ryskiego; wymieniona w inwentarzu z 1923 i spisie z 1935/1937. W 1940 2 konsolki z Galerii Obrazów zostały zabrane przez Niemców do mieszkania przy ul. Chopina 13. (zob. kat. 59) Brak informacji o konsolce z Gabinetu przy Sali Salomona.

Identyfikacja możliwa na podstawie numerów inwentarzowych nadanych zgodnie z IZRP 1929.

DODATKOWE CECHY IDENTYFIKUJĄCE

1. Stempel „A II" (pod koroną), w otoku napis: „Вар: Импер: Дворцы".
3. No 1493.
4. Naklejka 01263.

ŹRÓDŁA

AGAD, ZPC 3050 [1871], s. 166, poz. 18, No 1493; AGAD, ZPC 3098 [1896], k. 54, poz. 18, No 1493; AGAD, ZPC 3118 [1907–1914], k. 55, poz. 3; AAN, MWRiOP 7084 [1921–1922], s. 208 („konsolka złocona Ludwik XV bez blatu"); AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 10, nr 01263; AAN, MKiS 387/2 [1933/1935], s. 18; AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 8, poz. 3; Zarębska, Choynowski 1993, s. 6, poz. 9.

BIBLIOGRAFIA

Grigorowicz 1886, s. 29, nr 2–4 (konsola w Gabinecie Portretowym, 2 konsole w Galerii Obrazów).

28. Stolik KM-S

2 szt.
NR INW.: I-s-3 ŁK, I-s-4 ŁK · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Warszawa, Polska, 4. ćw. XVIII w.
MATERIAŁ: mahoń, bukszpan, palisander, brąz, sukno · TECHNIKA: stolarka, intarsja
WYMIARY: wys. 76 × szer. 88 × gł. 44 cm · NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 14075
IL. 26

Stolik do kart z jasnego mahoniu, wykładany bukszpanem i palisandrem. Blat i boki obramowane brązową bordiurą. Nogi proste o przekroju kwadratowym. Blat rozkładany, pokryty suknem, podtrzymywany przez 2 wygięte nogi. Po bokach brązowe, okrągłe uchwyty na tarczach.

HISTORIA

W 1795 w Gabinecie Portretowym znajdowały się 2 z 8 identycznych mahoniowych stolików do gry w karty, 2 kolejne stały w Sali Salomona, a 4 w Galerii Obrazów. W późniejszych latach nabywano do pałacu nowe stoliki karciane, tak, że w różnych okresach było ich ponad 20. Często je przenoszono, a ze względu na lakoniczne opisy trudno jednoznacznie stwierdzić, ile z tych mebli pozostawało w pałacu w dwudziestoleciu międzywojennym. Identyczne informacje o stolikach w inwentarzach XIX- i XX-wiecznych pozwalają identyfikować je ze stolikami XVIII-wiecznymi. W 1820 odnotowano: „z Łazienkami nabyte". W 1915 obiekty te zostały wywiezione do Rosji; w 1922 rewindykowane na mocy traktatu ryskiego; wpisane do spisu inwentarzowego z 1935/1937. W 1944 widnieją w wykazie sprzętu zabranego przez Niemców do mieszkania przy ul. Chopina 13.

Identyfikacja możliwa na podstawie numerów inwentarzowych nadanych zgodnie z IZRP 1929.

DODATKOWE CECHY IDENTYFIKUJĄCE

1. Stempel „AI” (pod koroną), w otoku napis: „Łazienki Królewskie” oraz „A II” (pod koroną), w otoku napis: „Вар: Импер: Дворцы”.
2. No 320–321.
3. No 1738.
4. Naklejki 0988, 01255.

ŹRÓDŁA

AGAD, AJP 164 [1795], s. 17 („stoliki mahoniowe do kart z zielonym suknem”); AGAD, IŁK 86 [1817], b.n.s.; AGAD, IŁK 88 [1820–1823], k. 21 („z Łazienkami nabyte w dobrym stanie”); AGAD, IŁK 89 [1832], s. 24; AGAD, ZPC 2988 [1839/1842], k. 44, nr 320–321 (2 stoliki składane, mahoniowe); AGAD, ZPC 3032 [1854–1863], s. 113, poz. 100; AGAD, ZPC 3050 [1871], s. 352, poz. 60, No 1738; AGAD, ZPC 3098 [1896], k. 47, poz. 37, No 1738; AGAD, ZPC 3118 [1907–1914], k. 44, poz. 37; AAN, MWRiOP 7084 [1921–1922], s. 159; AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 18, 19, nr 0988, 01255; AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 8, poz. 2; AAN, MKiS 387/2 [1933/1935], s. 18; AMNW, 0718 [1940–1944], s. 14, poz. 6 (stolik I-s-3 ŁK); Zarębska, Choynowski 1993, s. 9, poz. 13.

BIBLIOGRAFIA

Grigorowicz 1886, s. 23, nr 14–17 lub 18–21 (2 stoliki do kart z 8 znajdujących się na parterze Pałacu).

IKONOGRAFIA

Dunin-Karwicki 1930, s. 41.

29. Waza (wazon) KM-S

2 szt.

NR INW.: II-c-4 ŁK, II-c-5 ŁK · AUTOR: manufaktura belwederska
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Warszawa, Polska, 4. ćw. XVIII w.
MATERIAŁ: fajans, farby, ołów (?), złoto · TECHNIKA: wypalanie, szkliwienie, malowanie, złocenie
WYMIARY: wys. 43 cm, śr. 19 cm
IL. 27

Para XVIII-wiecznych belwederskich wazonów fajansowych ze złoceniami i wielobarwną dekoracją roślinną, na białym tle.

HISTORIA

W różnych okresach zmieniały się liczba fajansowych i porcelanowych waz i miejsce ich ustawienia. Spośród rewindykowanych w 1922 na mocy traktatu ryskiego 2 wazy „fajansowe belwederskie, białe z kwiatami” umieszczono w Gabinecie przy Sali Salomona. Odnotowane w spisie inwentarzowym z 1935/1937; w 1940 zabrane przez Niemców do mieszkania przy ul. Chopina 13.

DODATKOWE CECHY IDENTYFIKUJĄCE

Jeden z wazonów sygnowany podszkliwnie „Varsovie”.

ŹRÓDŁA

AAN, MWRiOP 7084 [1921–1922], s. 137 (2 wazy „fajansowe belwederskie, białe z kwiatami”); AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 25, nr 0918, 0919; AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 8, poz. 6; AAN, MKiS 387/2 [1933/1935], s. 20; AMNW, 0718 b [1940–1944], s. 14, poz. 8 (II-c-4, II-c-5 „Vasen aus Belweder. Porzellan”).

BIBLIOGRAFIA

Grigorowicz 1886, s. 32, nr 3–4 („para wazonów fajansowych, pokryte białym szkliwem ołowiowym, wzdłuż korpusu girlandy kwiatów malowane farbami, obrzeża złocone”); Katalog 1889, s. 80, poz. 6; Tyszkiewicz 1953, s. 26, poz. 65.

IKONOGRAFIA

Dunin-Karwicki 1930, s. 41; Mańkowski 1932, s. 85; Tyszkiewicz 1953, s. 26, poz. 65; Straty wojenne, rzemiosło 1953, s. 25, poz. 63, tabl. 37.

30. Zegar KM-S

NR INW.: I-z-3 ŁK · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych · MATERIAŁ: brak danych
TECHNIKA: brak danych · WYMIARY: brak danych
IL. 27

Zegar z brązu w kształcie wazy, z cyferblatem na brzuścu.

HISTORIA

Mało czytelny materiał ikonograficzny nie pozwala jednoznacznie stwierdzić, czy jest to ten sam zegar wymieniony wśród najcenniejszych przedmiotów przez Grigorowicza w 1886 opisany: „Часы стенные, круглой формы, бронзовые, золоченые; на верхней части перевязь изъ лентъ; вокругъ циферблата рельефная гирлянда цветовъ. Французская работа” (zegar ścienny, okrągły, brązowy, złocony; na górze pas wstążek; wokół tarczy reliefowa girlanda kwiatów. Wyrób francuski).
Zegar ustawiony w Gabinecie przy Sali Salomona po 1923. Widoczny w filmie z 1936.

ŹRÓDŁA

AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 8 poz. 5.

BIBLIOGRAFIA

Grigorowicz 1886, s. 17, nr 10.

IKONOGRAFIA

Dunin-Karwicki 1930, s. 41; Babijczuk 1936.

31. Żyrandol KM-S

NR INW.: I-ż 7 ŁK · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: ok. 1877 · MATERIAŁ: brąz złocony, szkło kryształowe
TECHNIKA: odlewanie, cyzelowanie, złocenie, aplikacja z kryształów
WYMIARY: brak danych
IL. 28

Żyrandol dwunastoświecowy ze złoconego brązu, jednokondygnacyjny, z girlandami kryształów, dekorowany dodatkowo kryształowymi piramidkami i gwiazdkami.

HISTORIA

W 1877 zawieszono nowo zakupiony żyrandol dwunastoświecowy w miejsce żyrandola kryształowego — „ze swoim brązem o świec 8 na sznurze jedwabnym zielonym" — znajdującego się tu od czasów Stanisława Augusta. Nie ma informacji o wywiezieniu go do Rosji. Żyrandol odnotowany w Gabinecie przy Sali Salomona w inwentarzu z 1923 nie miał numeru. Widoczny na kadrze filmu z 1936 odpowiada powyższemu opisowi.

ŹRÓDŁA

AGAD, AJP 164 [1795], s. 17 (wcześniejszy żyrandol kryształowy, „ze swoim brązem o świec 8"); AGAD, IŁK 88 [1820–1823], k. 21 („lustro kryształowe z należytym brązem do 8 świec z Łazienkami nabyte w dobrym stanie"); AGAD, ZPC 2988 [1839/1842], k. 42, poz. 310; AGAD, ZPC 3098 [1896], k. 114, poz. 16, nr 2884; AGAD, ZPC 3118 [1907–1914], k. 116, poz. 15; AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 22; AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 8, poz. 10.

BIBLIOGRAFIA

Grigirowicz 1886, s. 8, poz. 5.

IKONOGRAFIA

Dunin-Karwicki 1930, s. 41; Babijczuk 1936.

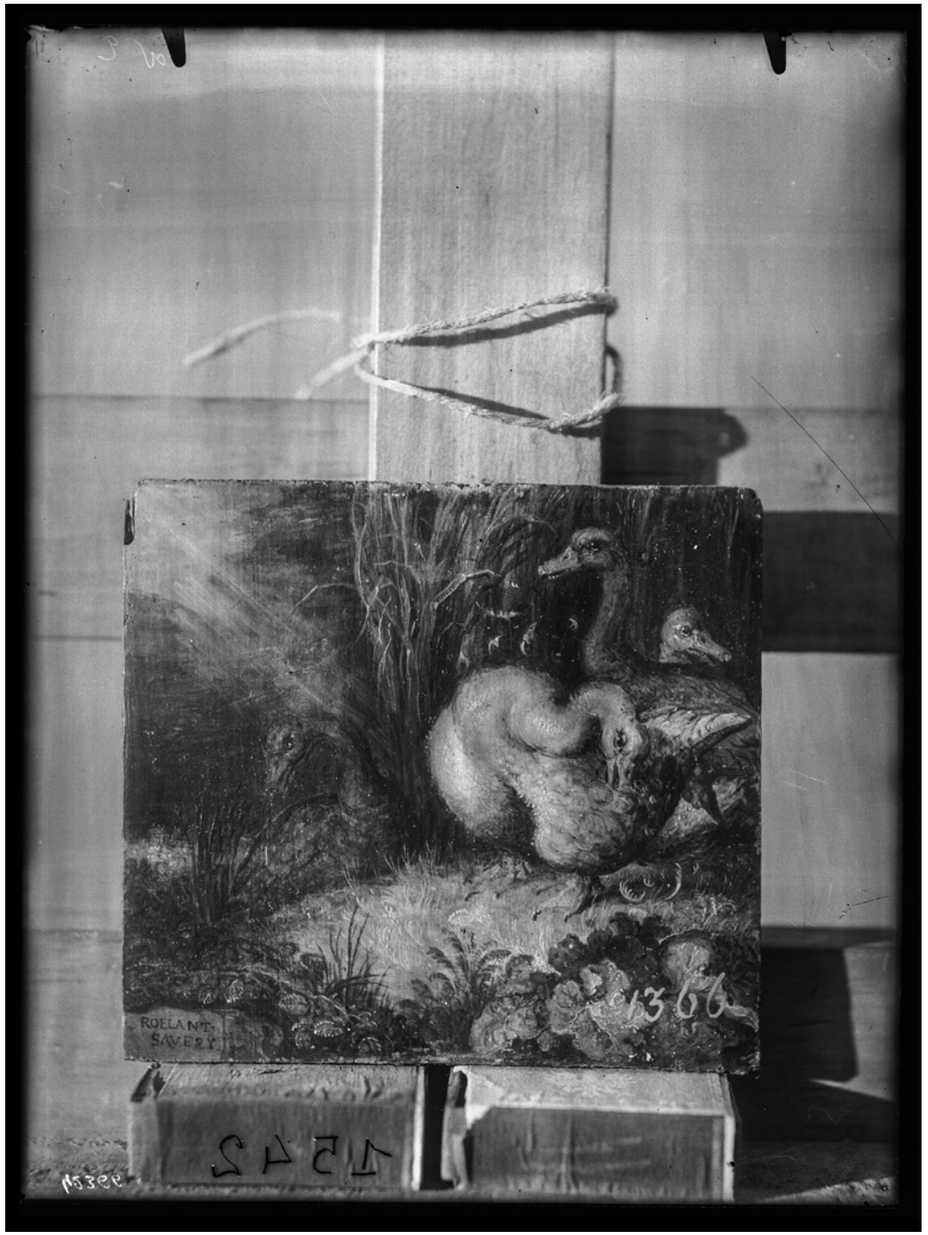
IL. 17
Malarz holenderski, *Młody mężczyzna w zielonym stroju*, fot. 1932

IL. 18
Gerrit Claesz Bleker, *Diogenes*, fot. 1932

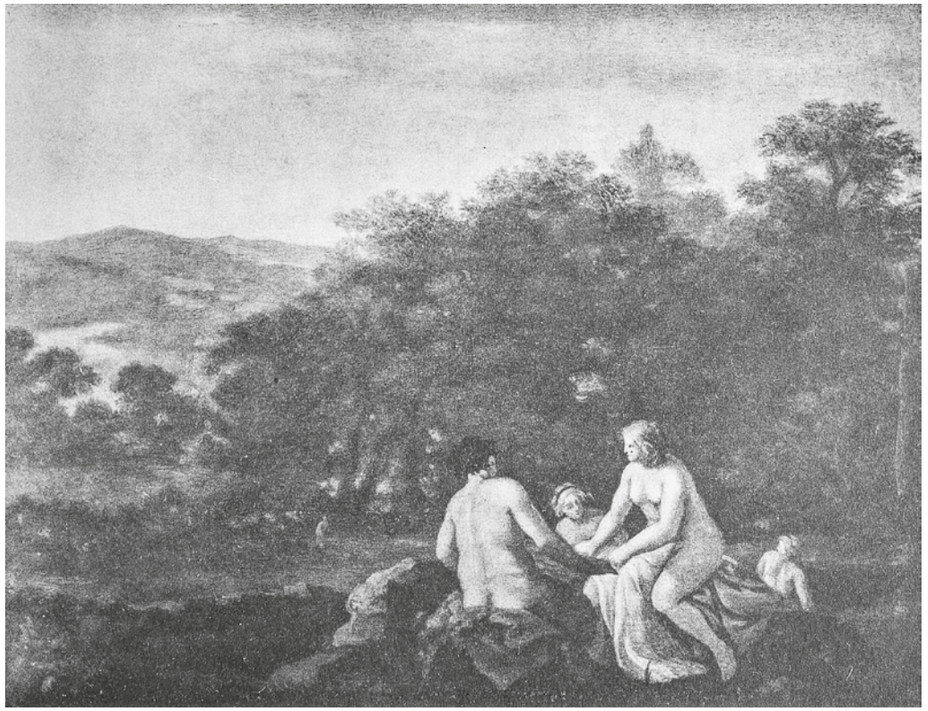
IL. 19
Roelant Savery, *Psy myśliwskie na tle pejzażu*, fot. niedatowane

IL. 20
Roelant Savery, *Kaczki w pejzażu*, fot. niedatowane

IL. 21
Malarz flamandzki, *Pejzaż zimowy*, fot. niedatowane

IL. 22
Daniel Vertangen, *Kapiące się nimfy i satyr*, fot. 1932

IL. 23
Posążek Merkurego
(Mercurio volante), fot. 1929

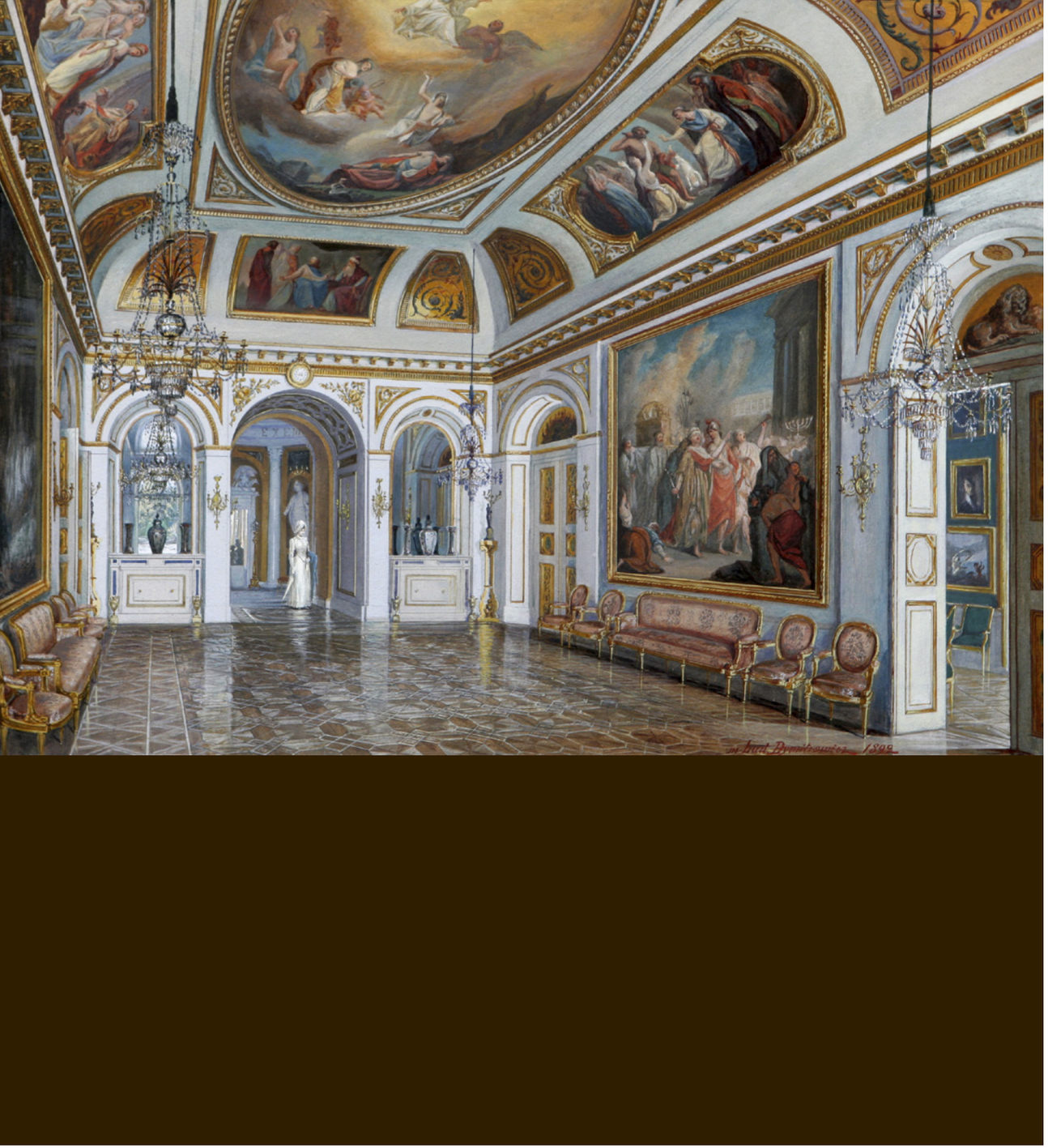
IL. 24
Fotel, fot. 1925

IL. 25
Konsolka, fot. 1925

IL. 26, 27, 28
Stolik, waza (wazon) i zegar, żyrandol, fot. 1925

↑ *L.F. Dymitrowicz, Sala Salomona w Pałacu Łazienkowskim w Warszawie, 1892*

SALA SALOMONA

PARTER

Sala zyskała formę wg projektu Domenica Merliniego w 1788. Do 1793 powstał tam cykl malowideł Marcella Bacciarellego przedstawiający sceny z życia biblijnego króla Salomona. Historia ukazana na obrazach Bacciarellego miała nasuwać analogię między mądrym władcą Izraela a Stanisławem Augustem. W 1944, w wyniku podpalenia Pałacu przez Niemców, obrazy na ścianach, fasetach i plafonie spłonęły. W 1940 meble i kandelabry przewieziono do MNW i umieszczono w katalogu najcenniejszych dzieł sztuki *Sichergestellte Kunstwerke im Generalgouvernement*, następnie przewieziono do Zamku Fischhorn w Austrii. Francuskie apliki ze złoconego brązu zabrano tuż przed podpaleniem Pałacu, żyrandole zostały zasypane gruzem zniszczonego stropu. **KM-S**

32. Malowidło ścienne – *Sen Salomona* – plafon DJ

AUTOR: Marcello Bacciarelli (1731–1818)
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Warszawa, Polska, 1791–1793
MATERIAŁ: olej, tynk · TECHNIKA: malarstwo ścienne, olejne
WYMIARY: 570 × 400 cm, owal
IL. 29

Alegoryczny *Sen Salomona*: Bóg zsyła mu sławę, bogactwo i mądrość. Prace nad plafonem rozpoczęły się w 1791. Obraz ukazuje — u dołu, po prawej — leżącego Salomona, nad nim unoszącą się na chmurze Mądrość z księgą i kagankiem w uniesionej ręce. Nieco wyżej, po lewej, także w obłokach, Bogactwo (Fortuna) i 2 putta sypią dary, za nimi Fama (Sława). Pośrodku nad wszystkimi na obłoku Jahwe w towarzystwie skrzydlatego geniusza.

HISTORIA

Namalowany na zamówienie Stanisława Augusta do Sali Salomona, w grudniu 1944 spłonął.

ŹRÓDŁA

AGAD, AJP 165 [1795], s. 24; AGAD, AJP 202 [1795], k. 140; AGAD, ZPC 2988 [1839/1842], nr 177a; AGAD, ZPC 3098 [1896], nr 206; IS PAN, ZS [1817], k. 3, b.n.s.

BIBLIOGRAFIA

Somow 1895, s. 95, nr 10; Niemojewski 1922, s. 41; Iskierski 1931, s. 49; Mańkowski 1932, nr 2249; Chyczewska 1970, nr 173; Chyczewska 1973, s. 99; Kwiatkowski 1983, s. 202; Zychowicz 2019; Frejtag 2020; Zychowicz, Łagocka 2024; Sala Salomona 2025.

33. Obraz *Ofiara Salomona* DJ

NR INW.: II-d-195 ŁK
AUTOR: Marcello Bacciarelli (1731–1818)
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Warszawa, Polska, 1791–1792
MATERIAŁ: olej, płótno · TECHNIKA: malarstwo olejne
WYMIARY: wys. 370 × szer. 320 cm
IL. 30

Latem 1791 Johann Erich Biester, odwiedzający pracownię Bacciarellego, napisał: „malarz nad obrazem obecnie pracuje". Alphonse Fortia de Piles, obecny w Warszawie wczesną wiosną 1792, widział „u Bacciarellego" „dwa duże obrazy [ze scenami z Salomonem], które zaczął właśnie malować". Retuszowany w 1793, werniksowany w 1795; 3 lipca 1792 gotowe były ramy do obrazu. Opis kolorystyczny dzieła pozostawił Zygmunt Batowski.

Obraz zawieszono na ścianie od wschodu. Funkcjonował pod tytułami: *Salomon na starość pod wpływem swoich żon czci pogańskie bóstwa*; *Salomon czyni ofiarę fałszywym bogom*; *Salomon otoczony dworem składa ofiarę bałwanom*. Przedstawia epizod przeciwstawny treściowo do epizodu ukazanego w obrazie na ścianie zachodniej Sali (triumfu, jakim było wybudowanie Świątyni Jerozolimskiej) — upadek Salomona, który sprzeniewierzył się Jahwe, oddając cześć pogańskim bóstwom, za co Bóg ukarał go rozpadem królestwa. Salomon jest tu figurą Stanisława Augusta w ostatnich latach istnienia Rzeczypospolitej. W centrum kompozycji stary Salomon, o rysach króla, klęczy przed posągiem, na który wskazuje królowa Saby o rysach Elżbiety Grabowskiej. Otacza ich grupa kobiet (w lewym rogu muza epickiej poezji Kaliope — aluzja do oddania się ocenie przyszłych pokoleń), którym Bacciarelli nadał rysy konkretnych dam z otoczenia króla (Magdalena z Lubomirskich Sapieżyna, Teofila Sewerynowa Potocka, Helena z Przezdzieckich Radziwiłłowa, Konstancja z Poniatowskich Tyszkiewiczowa, Marianna z Sobolewskich Gutakowska, Aleksandra z Grabowskich Krasicka, Grabowska, Sobolewska, de Nassau oraz „renomowane aktorki i tancerki").

HISTORIA

Namalowany w latach 1791–1792 na zamówienie Stanisława Augusta. W 1817 obraz został sprzedany wraz z Łazienkami Aleksandrowi I. Jesienią 1914 wywieziony do Rosji; w 1922 rewindykowany na mocy traktatu ryskiego, włączony do ZP RP-GR. W grudniu 1944 spłonął w pożarze pałacu.

ŹRÓDŁA

AGAD, AJP 165 [1795], s. 24; AGAD, AJP 202 [1795], s. 140; b.n.s., AGAD, ZPC 2988 [1839], nr 177; AGAD, ZPC 3098 [1896], nr 202; AAN, MWRiOP 7084 [1921–1922], s. 24, nr 0430 lub 0431 („2 obrazy olejne bez ram z Sali Salomona"); APAN, III-2 [1891–1944], k. 175–176; IS PAN, ZS [1817], k. 3, poz. 70.

BIBLIOGRAFIA

Somow 1895, s. 95, nr 6; Niemojewski 1922, s. 41–42, 44; Iskierski 1931, s. 50; Mańkowski 1932, nr 2249; Zawadzki 1963, s. 212, 701; Chyczewska 1970, nr 175; Chyczewska 1973, s. 97–99; Kwiatkowski 1983, s. 202; Zychowicz 2019, passim; Frejtag 2020, passim; Kłoczowski, Niemira 2023, s. 151, 154, 156, 224; Zychowicz Łagocka 2024, passim; Sala Salomona 2025.

34. Obraz *Poświęcenie świątyni Jerozolimskiej przez Salomona* DJ

NR INW.: ŁK-II-d-194
AUTOR: Marcello Bacciarelli (1731–1818)
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Warszawa, Polska, 1791–1791
MATERIAŁ: olej, płótno · TECHNIKA: malarstwo olejne
WYMIARY: wys. 370 × szer. 320 cm
IL. 31

HISTORIA

Obraz funkcjonował pod tytułami *Poświęcenie Świątyni Jerozolimskiej* lub *Przeniesienie Arki do Świątyni Jerozolimskiej*. Ukazuje epizod z opisanej w Starym Testamencie historii króla Izraela, Salomona — uroczyste poświęcenie nowo wybudowanej przez władcę Świątyni Jerozolimskiej, połączone z przeniesieniem i ustawieniem w jej wnętrzach Arki Przymierza. W centrum kompozycji Salomon, z berłem w ręku, w koronie *radiata* (na turbanie), idzie na czele orszaku niosącego Arkę Przymierza (widoczna po lewej, za plecami władcy) do Świątyni (po lewej w tle widoczne jej kolumny i potężny gzyms). Salomon jest tu symboliczną figurą Stanisława Augusta — króla będącego uosobieniem mądrości i sprawiedliwości, opiekuna nauk i sztuk (por. obraz *Ofiara Salomona*, kat. 33).

Świątynia Jerozolimska, jak wynika z badań Izabeli Zychowicz, symbolizuje Konstytucję 3 maja.

Namalowany w latach 1791–1792 na zamówienie Stanisława Augusta. W 1817 został sprzedany wraz z Łazienkami Aleksandrowi I. Jesienią 1914 wywieziono go do Rosji; w 1922 rewindykowany na mocy traktatu ryskiego, włączony do ZP RP. W grudniu 1944 spłonął w pożarze Pałacu.

DODATKOWE CECHY IDENTYFIKUJĄCE

5. No 0430 lub 0431.

ŹRÓDŁA

AGAD, AJP 202 [1795], k. 140; AGAD, ZPC 2988 [1839/1842], nr 176; AGAD, ZPC 3098 [1896], nr 201; AAN, MWRiOP 7084 [1921–1922], s. 24, nr 0430 lub 0431 („2 obrazy olejne bez ram z Sali Salomona"); APAN, III-2 [1891–1944], k. 173–174; IS PAN, ZS [1817], k. 3, poz. 69.

BIBLIOGRAFIA

Somow 1895, s. 95, nr 5; Niemojewski 1922, s. 41–42, 44; Iskierski 1931, s. 50; Mańkowski 1932, nr 2249; Zawadzki 1963, s. 212; Chyczewska 1970, nr 174; Chyczewska 1973, s. 97–98; Kwiatkowski 1983, s. 202; Zychowicz 2019; Frejtag 2020; Kłoczowski, Niemira 2023, s. 151, 154, 156, 224; Zychowicz, Łagocka 2024, passim; Sala Salomona 2025.

35. Malowidło ścienne – *Narada z królem Hiramem nad budową świątyni* – faseta w Sali Salomona DJ

AUTOR: Marcello Bacciarelli (1731–1818)
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Warszawa, Polska, 1792–1793
MATERIAŁ: olej, tynk · TECHNIKA: malarstwo olejne
WYMIARY: 270 × 180 cm
IL. 32

3 obrazy na fasecie, ukończone wiosną/latem 1793, symbolizowały 3 dary, które Salomon otrzymał od Boga — w tym przypadku chodzi o wieczną sławę, jaką przyniosła mu budowa świątyni. Obraz znamy za pośrednictwem zachowanego szkicu, zapewne innej ręki. W scenie zawarte były odniesienia do symboliki wolnomularskiej: Hiram i Salomon, budowniczowie świątyni, siedzą przy okrągłym stole, na którym leży kamień. Świątynia zaś w wolnomularstwie stanowi symbol społeczności masońskiej, także masońskiej loży. Stanisław August i Bacciarelli byli wolnomularzami.

HISTORIA

Malowidło ścienne, namalowane na zamówienie Stanisława Augusta do Sali Salomona. W 1817 sprzedane wraz z Łazienkami Aleksandrowi I. W grudniu 1944 obraz spłonął.

ŹRÓDŁA

AGAD, AJP 165 [1795], s. 24; AGAD, AJP 202 [1795], s. 140, b.n.s.; IS PAN, ZS [1817], k. 3, b.n.s.; AGAD, ZPC 2988 [1839/1842], nr 177; AGAD, ZPC 3098 [1896], nr 203.

BIBLIOGRAFIA

Somow 1895, s. 95, nr 7; Niemojewski 1922, s. 41; Iskierski 1931, s. 49; Mańkowski 1932, nr 2249; Chyczewska 1970, nr 178; Chyczewska 1973, s. 97; Kwiatkowski 1983, s. 202; Zychowicz 2019; Frejtag 2020; Kłoczowski, Niemira 2023, s. 140; Sala Salomona 2025.

36. Malowidło ścienne – *Wizyta królowej Saby* – faseta w Sali Salomona DJ

AUTOR: Marcello Bacciarelli (1731–1818)
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Warszawa, Polska, 1792–1793
MATERIAŁ: olej, tynk · TECHNIKA: malarstwo olejne
WYMIARY: wys. 370 × szer. 180 cm
IL. 33

3 obrazy na fasecie, ukończone wiosną/latem 1793, symbolizowały 3 dary, które Salomon otrzymał od Boga — w tym przypadku chodzi o bogactwo (skarby przywiezione przez królową Saby). Malowidło przedstawiało w centrum kompozycji królową Saby w powłóczystych szatach, stojącą z ręką złożoną na piersi przed siedzącym po lewej na tronie Salomonem, któremu sługa królowej składa dary. Po lewej stronie za plecami królowej jej orszak.

W czerwcu 1793 Marcello Bacciarelli informował, że faseta z królową Saby jest gotowa.

HISTORIA

Malowidło zostało wykonane na zamówienie Stanisława Augusta do Sali Salomona. W 1817 sprzedane wraz z Łazienkami Aleksandrowi I. W grudniu 1944 obraz spłonął.

ŹRÓDŁA

AGAD, AJP 165 [1795], s. 24; AGAD, AJP 202 [1795], s. 140, b.n.s.; AGAD, ZPC 2988 [1839/1842], nr 177c; AGAD, ZPC 3098 [1896], nr 205; IS PAN, ZS [1817], k. 3, b.n.s.

BIBLIOGRAFIA

Somow 1895, s. 95, nr 9; Niemojewski 1922, s. 41; Iskierski 1931, s. 49; Mańkowski 1932, nr 2249; Chyczewska 1970, nr 177; Chyczewska 1973, s. 97; Kwiatkowski 1983, s. 202; Zychowicz 2019; Frejtag 2020; Kłoczowski, Niemira 2023, s. 141; Łagocka, Sala Salomona 2025.

37. DJ

Malowidło ścienne – *Sąd Salomona* – faseta w Sali Salomona

AUTOR: Marcello Bacciarelli (1731–1818)
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Warszawa, Polska, 1793
MATERIAŁ: olej, tynk · TECHNIKA: malarstwo olejne
WYMIARY: wys. 370 × szer. 180 cm
IL. 34

3 obrazy na fasecie, ukończone wiosną/latem 1793, symbolizowały 3 dary, które Salomon otrzymał od Boga — w tym przypadku chodzi o mądrość i sprawiedliwość. Malowidło, o czym wiemy z zachowanego szkicu innej ręki, ukazywało kulminacyjny moment rozstrzygnięcia sporu pomiędzy 2 kobietami o to, która z nich jest matką urodzonego w tym samym czasie niemowlęcia. Po lewej siedzący na tronie Salomon wyciąga rękę ku ukazanemu pośrodku kompozycji mężczyźnie zamachującemu się mieczem nad dzieckiem, obok którego klęczy jedna z kobiet podających się za jego matkę, z rękami wyciągniętymi ku górze, otoczona innymi kobietami.

W czerwcu 1793 Marcello Bacciarelli informował, że wkrótce ukończy fasetę z *Sądem Salomona*.

HISTORIA

Malowidło zostało wykonane na zamówienie Stanisława Augusta do Sali Salomona. W 1817 sprzedane wraz z Łazienkami Aleksandrowi I. W grudniu 1944 obraz spłonął.

ŹRÓDŁA

AGAD, AJP 165 [1795], s. 24; AGAD, AJP 202 [1795], s. 140 (b.n.s.); AGAD, ZPC 2988 [1839/1842], nr 177b; AGAD, ZPC 3098 [1896], nr 204; IS PAN, ZS [1817], k. 3, b.n.s.

BIBLIOGRAFIA

Somow 1895, s. 95, nr 8; Niemojewski 1922, s. 41; Iskierski 1931, s. 49; Mańkowski 1932, nr 2249v; Chyczewska 1970, nr 176; Chyczewska 1973, s. 97; Kwiatkowski 1983, s. 202; Zychowicz 2019, passim; Frejtag 2020, passim; Kłoczowski, Niemira 2023, s. 140 (list króla z 30 marca 1793 o ukończeniu malowidła), 141, 143; Zychowicz, Łagocka 2024, s. 20; Sala Salomona 2025.

38. AC

Kolumna

NR INW.: II-p-8-ŁK · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Paryż, Francja (?), przed 1795
MATERIAŁ: marmur biały, alabaster, porfir, brąz
TECHNIKA: rzeźbiarska, odlewanie, szlifowanie
WYMIARY: ok. 76 cm [30 cali]
brak ilustracji

Wedle inwentarza z 1795 opisana jako „piramidka z marmuru czerwono niebieskiego antique na postumencie z alabastru orientalnego wywyższony na 2 gradusy z marmuru białego, mając dookoła cztery półkolumny z alabastru orientalnego obwiedziona łańcuszkami brązowymi".

Wg opisu w inwentarzu z 1839 „Kolumna z alabastru orientalnego z kapitelami i postumentem z marmuru białego, spód z porfiru zielonkowatego na marmurze białym z gradusami czterema dookoła słupkami z żółtawego alabastru orientalnego, łańcuszkami brązowymi pozłacanemi obwiedzionemi, na wierzchu postać kobieca z brązu".

HISTORIA

W 1795 kolumna znajdowała sięw Sali Salomona; w 1842 w tym samym pomieszczeniu. W 1915 wywieziono ją do Moskwy, a zwrócono na mocy traktatu ryskiego z 1922. Została zapisana w inwentarzu Pałacu z 1923 pod numerem 02402 (w Sali Jadalnej). W 1929 przeniesiono ją do Stancji Bibliotekarza. Nie wiadomo, jaki numer otrzymała w spisie z 1935/1937 — jej we wnętrzach Pałacu ani w Białym Domu; być może jest to przedmiot opisany jako przycisk marmurowy w Stancji Bibliotekarza. Wywieziona w 1939 do MNW. Numer inwentarzowy zaczynający się dwójką rzymską świadczy o tym, że był to przedmiot artystyczny („II" odpowiada dziedzinie: przedmioty sztuki, obrazy, rzeźby).

DODATKOWE CECHY IDENTYFIKUJĄCE

4. Naklejka 02402.

ŹRÓDŁA

AGAD, AJP 164 [1795], s. 15; AGAD, IŁK 86 [1817], b.n.s.; AGAD, IŁK 88 [1820–1823], k. 21 („w dobrym stanie z Łazienkami nabyta, wys. 30 cal.”); AGAD, IŁK 89 [1832], s. 16; AGAD, ZPC 2988 [1839/1842], k. 27–28; AGAD, ZPC 3032 [1854–1863], s. 575, poz. 475; AGAD, ZPC 3050 [1871], s. 178, poz. 49, nr 1479; AGAD, ZPC 3098 [1896], k. 181, poz. 1, nr 1479; AGAD, ZPC 3118 [1907–1914], k. 31, poz. 1, nr 1479; AAN, MWRiOP 7084 [1921–1922], s. 453 („kolumna marmurowa na postumencie (mała), uszkodzona”), dotyczy kolumny królewskiej, a nie tej wymienionej w spisie; AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 12, nr 02402; AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 39, poz. 22 („przycisk marmurowy”).

BIBLIOGRAFIA

Grigorowicz 1886, s. 45, nr 1.

39. Kandelabr (świecznik) KM-S

1 szt. zaginiona z 4 szt.

NR INW.: I-p-12 ŁK lub I-p-14 ŁK

AUTOR: Étienne-Maurice Falconet (1716–1791), projektant, warsztat

MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Paryż, Francja, 4. ćw. XVIII w. · MATERIAŁ: brąz, marmur, złoto

TECHNIKA: odlewanie, cyzelowanie, szlifowanie, patynowanie, złocenie

WYMIARY: 102 × 45 × 45 cm · NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 63519

IL. 35

Kandelabr trójświecowy z ciemnego brązu z przedstawieniem stojącej w kontrapoście kobiety w antykizującej szacie. Głowa lekko zwrócona w lewą stronę, piersi odsłonięte, przez lewe ramię przerzucony pasek podtrzymuje opadającą tkaninę, zasłaniającą lewą nogę (prawa jest odsłonięta). W obu rękach kobieta trzyma bukiet lilii ze złoconego brązu, wynoszący się wysoko ponad jej głowę. W 3 liliach umieszczone są kieliszki na świece. Postać stoi na walcowatym postumencie z szarego marmuru Bardiglio, dekorowanym festonami kwiatowymi ze złoconego brązu, ujętym u góry i u dołu złoconymi pierścieniami z motywem akantu w górnym pierścieniu i kimationu w dolnym. Nad górnym pierścieniem szerszy okrąg z tego samego marmuru, dekorowany perełkowaniem. Baza cokołu kwadratowa, dekorowana złoconym perełkowaniem.

HISTORIA

W Sali Salomona od 1795 znajdowały się 2 pary kandelabrów, tworzące komplet 4 sztuk, z postaciami kobiet zwróconych ku sobie. Wymienione w kolejnych inwentarzach XIX- i XX-wiecznych. W 1820 odnotowano: „z Łazienkami nabyte”. W 1915 kandelarby zostały wywiezione do Rosji; w 1922 rewindykowane na mocy traktatu ryskiego. Wymienione w inwentarzu z 1923 i spisie inwentarzowym z 1935/1937. Umieszczone w niemieckim katalogu najcenniejszych dzieł sztuki *Sichergestellte Kunstwerke im Generalgouvernement*, w 1940 zostały zabrane przez Niemców do mieszkania przy ul. Chopina 13.

15 kwietnia 1940 przewieziono je do MNW, a w 1944 wywieziono do Austrii. W 1962 do Łazienek wróciły 3 oryginalne kandelabry, z tym, że jeden bez cokołu, na którym wybity był charakterystyczny numer z czasów Mikołaja I,

pozwalający na identyfikację kandelabra. Stratą wojenną jest kandelabr o bitym numerze „MŁ” (pod koroną), No 197 lub 198. Identyfikacja możliwa jest również na podstawie numerów inwentarzowych nadanych zgodnie z IZRP 1929.

DODATKOWE CECHY IDENTYFIKUJĄCE

1. Stempel „MŁ” (pod koroną), No 197 lub 198.
4. Naklejki 01697, 01698, 01699, 01700.

ŹRÓDŁA

AGAD, AJP 164 [1795], s. 15; AGAD, IŁK 86 [1817], b.n.s.; AGAD, IŁK 88 [1820–1823], k. 21 („w dobrym stanie z Łazienkami nabyte”); AGAD, IŁK 89 [1832], s. 14; AGAD, ZPC 2988 [1839/1842], k. 28, poz. 197–200, opisane łącznie z gerydonami (bez wymiarów); AGAD, ZPC 3032 [1854–1863], s. 659, poz. 529; AGAD, ZPC 3050 [1871], s. 190, poz. 81; AGAD, ZPC 3098 [1896], k. 118, poz. 33, No 1447; AGAD, ZPC 3118 [1907–1914], k. 124, poz. 15; AAN, MWRiOP 7084 [1921–1922], s. 303; AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 20, nr 01697, 01698, 01699, 01700; AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 9, poz. 11; AAN, MKiS 387/2 [1933/1935], s. 17, 20.

BIBLIOGRAFIA

Grigorowicz 1886, s. 4, nr 3–6; Iskierski 1929, s. 13, poz. 4; Sichergestellte 1940, nr kat. 324.

IKONOGRAFIA

Iskierski 1929, il. 4, b.n.s.; Dunin-Karwicki 1930, s. 47.

40. Kinkiet z głową Meduzy KM-S

4 szt. utracone z 8 szt.

NR INW.: I-ki-13 do 20 ŁK · AUTOR: Pierre-François Feuchère (1737–1823)

MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Paryż, Francja, 4. ćw. XVIII w.

MATERIAŁ: brąz złocony · TECHNIKA: odlewanie, cyzelowanie, złocenie

WYMIARY: wys. 104 × szer. 50 × gł. 33 cm · NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 59119

IL. 36

Apliki trójświecowe z brązu cyzelowanego i złoconego, których środkową część zdobi tarcza Meduzy obramowana wężami. Całość zawieszona na wstędze przewiązanej realistycznymi bukietami kwiatów, zawiązanej u góry w kokardę. U dołu krzyżują się gałęzie laurowe, kompozycję zamyka kiść winogron.

HISTORIA

Od 1795 obiekty były notowane w Sali Salomona; opisano je także w kolejnych XIX- i XX-wiecznych inwentarzach. W 1820 „z Łazienkami nabyte”. W 1915 wywieziono je do Rosji; 1922 rewindykowane na mocy traktatu ryskiego; wymienione w inwentarzu z 1923 i w spisie inwentarzowym z 1935/1937. Zaginione w czasie II wojny światowej. W 1946 rewindykowano z Salzburga 3 apliki w złym stanie; w 1961 przekazano do Łazienek 2 oryginalne apliki nr: MŁ 189 i MŁ 195 oraz 6 kopii. W 2009 dzięki działaniom Wydziału ds. Restytucji Dóbr Kultury MKiDN odzyskano aplikę nr MŁ 196, wystawioną na aukcji w londyńskim Sotheby’s, a w 2023 kolejną — nr MŁ 191. Stratami wojennymi są apliki nr: MŁ 190, MŁ 192, MŁ 193, MŁ 194.

Identyfikacja możliwa jest również na podstawie numerów inwentarzowych nadanych zgodnie z IZRP z 1929.

ŹRÓDŁA

AGAD, AJP 164 [1795], s. 15; AGAD, IŁK 86 [1817], b.n.s.; AGAD, IŁK 88 [1820–1823], k. 20 („w dobrym stanie z Łazienkami nabyte”); AGAD, IŁK 89 [1832], s. 14; AGAD, ZPC 2988 [1839/1842], k. 26 v., nr 189–196 („ośm kandelabrów ściennych brązowych, mocno w ogniu złocone, kokardami, liściami winnemi, wężami i główkami brązowemi mocno w ogniu pozłacanemi ozdobione, każdy o trzech takichże lichtarzykach”); AGAD, ZPC 3032 [1854–1863], s. 659, poz. 528; AGAD, ZPC 3050 [1871], s. 186, poz. 69, No 1435; AGAD, ZPC 3098 [1896], k. 115, poz. 69, No 1435; AGAD, ZPC 3118 [1907–1914], k. 122, poz. 5; AAN, MWRiOP 7084 [1921–1922], s. 194, 493; AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 21–22, nr 01201, 03187, 03188, 03189, 03190, 03191 oraz 2 bez numerów; AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 9, poz. 10; AAN, MKiS 387/64 [1947], s. 115, poz. 3, nr 8435.

BIBLIOGRAFIA

Katalog 1889, s. 81, poz. 13; Grigorowicz 1886, s. 11, nr 1–8; Iskierski 1929, s. 13, poz. 2; Niemojewski 1922, s. 42; Urbanowicz 1970, s. 342–344; Ottomeyer, Pröschel 1986, s. 292; Pilus 2002.

IKONOGRAFIA

Iskierski 1929, il. 2, b.n.s.; Dunin-Karwicki 1930, s. 47; Tatarkiewicz 1957, il. 188, 189, 190 (we wnętrzu).

41. Konsolka — KM-S

2 szt.

NR INW.: I-i-3 ŁK, I-i-4 ŁK · AUTOR: nieznany

MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych

MATERIAŁ: drewno, jesion (?), złoto płatkowe, marmur

TECHNIKA: stolarka, rzeźbienie, złocenie · WYMIARY: brak danych

NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 14055

IL. 37

Konsolki klasycystyczne, złocone, z blatami z białego marmuru, wsparte na 2 nogach w kształcie woluty wspierających oskrzynie, zakończonych lwimi łapami. Poniżej bogata dekoracja z girland kwiatów i owoców. Waza spina trawers łączący nogi.

HISTORIA

Nie jest jasne, czy zaginione konsolki pochodziły z XVIII-wiecznego wyposażenia pałacu, czy były to meble XIX-wieczne. W 1795 opisane jako „2 stoliki o 2 nóżkach z wazonami, pozłacane i z płatami marmuru białego, owalne pod zwierciadłami”; w 1839 „stoliki o dwóch nóżkach wyzłacane, z frontu i po bokach girlandy z liści i gron winnych, z blatami czworograniami z marmuru białego, pod blatem między nóżkami wazony drzewne pozłacane”, mimo że w inwentarzu z 1820 odnotowano, że stoliki „w dobrym stanie były kupione z Łazienkami”.

Niezależnie od czasu powstania, w Sali Salomona od 1795 i wg kolejnych inwentarzy XIX- i XX-wiecznych znajdowała się para konsol. W 1915 wywiezione do Rosji; zwrócone na mocy traktatu ryskiego w 1922; wpisane do inwentarza w 1923; wymienione w spisie inwentarzowym z 1935/1937. Konsolki stały w tym wnętrzu do 1939.

Identyfikacja możliwa na podstawie numerów inwentarzowych nadanych zgodnie z IZRP 1929.

DODATKOWE CECHY IDENTYFIKUJĄCE

1. Stempel „A I” (pod koroną), w otoku napis: „Łazienki Królewskie” oraz „A II” (pod koroną), w otoku napis: „Вар: Импер: Дворцы”.
2. No 178, 179.
3. No 1492.
4. Naklejki 0569, 0570.

ŹRÓDŁA

AGAD, AJP 164 [1795], s. 15 (blaty owalne); AGAD, IŁK 86 [1817], b.n.s.; AGAD, IŁK 88 [1820–1823], k. 21; 2 („stoliki o dwóch nóżkach z wazonami, pozłacane i z płatami marmuru białego w dobrym stanie z Łazienkami nabyte”); AGAD, IŁK 89 [1832], s. 16; AGAD, ZPC 2988 [1839/1842], k. 26, nr 178, 179 (po raz pierwszy pojawiają się blaty czworograniaste z marmuru białego); AGAD, ZPC 3032 [1854–1863], s. 1, poz. 7; AGAD, ZPC 3050 [1871], s. 164, poz. 17, nr 1492; AGAD, ZPC 3098 [1896], k. 54, poz. 17; AGAD, ZPC 3118 [1907–1914], k. 55, poz. 2; AAN, MWRiOP 7084 [1921–1922], s. 52 (2 konsolki złocone z Sali Salomona, bez blatów); AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 10, nr 0569, 0570; AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 9, poz. 7; Zarębska, Choynowski 1993, s. 6, poz. 9.

BIBLIOGRAFIA

Grigorowicz 1886, s. 29, nr 5–6; Niemojewski 1922, s. 43; Tyszkiewicz 1953, poz. 15; Choynowski 1998, s. 30.

IKONOGRAFIA

Niemojewski 1927, tabl. XLVIII, Iskierski 1929, b.n.s.; Tyszkiewicz 1953, tabl. 156; Tatarkiewicz 1957, s. 189 (fragment).

42. Panneau mozaikowe w ramach ze złoconego brązu — KM-S

AUTOR: warsztaty watykańskie

MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Reverenda Fabbrica di San Pietro, Rzym, ok. 1790

MATERIAŁ: barwione szkło, brąz złocony · TECHNIKA: mozaika, odlewanie, cyzelowanie, złocenie

WYMIARY: 4 mozaiki poziome wys. 7 × szer. 51 cm; 4 mozaiki pionowe wys. 71 × szer. 7 cm; 4 mozaiki przedstawiające rozety wys. 7 × szer. 7 cm

IL. 38, 39

Panneau w złoconych ramach z brązu wykonane w technice mozaiki dekorowały 2 kominki w Sali Salomona. Fryzy kominków zdobią po 2 panneau przedstawiające girlandy warzyw, owoców i kwiatów zawieszonych na 3 kokardach. Pilastry — kompozycje warzyw i owoców zawieszonych na kokardzie. Na łączeniu pilastrów z fryzem w osobnych ramach umieszczono rozety. Ornamenty przedstawione są na ciemnoniebieskim tle.

HISTORIA

Mozaiki umieszczono w płycinach kominków ok. 1790; opisano w inwentarzu z 1795; kolejne inwentarze nie uwzględniały tej dekoracji, traktując ją jako stały element architektury, a nie jako wyposażenie.

W 1915 w ramach prac wykonywanych przez TOnZP dokumentację dekoracji mozaikowych wykonał Władysław Sztolcman (1873–1950). Mozaikowe panneau w złoconych ramach mogły zostać usunięte lub zostały zniszczone w 1944.

ŹRÓDŁA

AGAD, AJP 164 [1795], s. 14; AGAD, IŁK 89 [1832], s. 14 (ozdoby mozaikowe na dnie szafirowym z festonami kwiatów w oprawie z brązu złoconego); AGAD, ZPC 2988 [1839/1842], k. 25, poz. 176.

BIBLIOGRAFIA

Niemojewski 1922, s. 42; Tatarkiewicz 1957, il. 188, 190; Mączewska 2018, s. 215.

IKONOGRAFIA

Dunin-Karwicki 1930, s. 47; Tatarkiewicz 1957, il. 188, 189, 190 (we wnętrzu).

43. Postument (gerydon) KM-S

4 szt.
NR INW.: I-j-17 ŁK, I-j-18 ŁK, I-j-19 ŁK, I-j-20 ŁK
AUTOR: serwitorzy królewscy, projekt: Jean Louis Prieur (1732–1795)
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Warszawa, Polska, 4. ćw. XVIII w.
MATERIAŁ: drewno, złoto · TECHNIKA: stolarka, rzeźbienie, złocenie
WYMIARY: 153,5 × 60 × 60 cm · NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 14109
IL. 40

Postument pod kandelabr, klasycystyczny, drewniany, złocony. Formę mebla tworzą 3 wysokie wsporniki w kształcie wolut wspartych na lwich łapach. W dolnej części umieszczone są na szarym marmurowym cokole, w górnej woluty wywinięte na zewnątrz, podtrzymują gruby blat z ornamentem cekinowym. Między górnymi wolutami umieszczono mięsiste liście akantu. W połowie wysokości postument związany jest snycersko opracowanym wieńcem laurowym. Na cokole, w centralnej części, między dolnymi wolutami znajduje się snycersko opracowana waza z płomieniem. Otaczają ją bujne festony kwiatowe umocowane do wolut.

HISTORIA

Postumenty wykonane przed 1795 wg projektu stworzonego 30 lat wcześniej do Sali Tronowej w Zamku Królewskim. Autorem był znany francuski rzeźbiarz, rysownik i dekorator Jean Louis Prieur. W 1820 odnotowano: „z Łazienkami nabyte". Ich obecność potwierdzają wszystkie późniejsze inwentarze XIX- i XX-wieczne. W 1915 wywiezione do Rosji; zwrócone na mocy traktatu ryskiego w 1922; wpisane do inwentarza 1923. Postumenty znajdowały się w Sali Salomona do II wojny światowej. Zaginione po 1939; w 1964 w katalogu wystawy w MNW prezentującej sztukę zdobniczą odnotowano, że 4 gerydony z Sali Salomona zachowały się w kawałkach i da się je naprawić. Nie naprawiono ich jednak i są uznane za stratę wojenną.

Identyfikacja możliwa na podstawie numerów inwentarzowych nadanych zgodnie z IZRP 1929. Obiecnie prezentowane są kopie.

DODATKOWE CECHY IDENTYFIKUJĄCE

1. Stempel „A II" (pod koroną), w otoku napis: „Вар: Импер: Дворцы".
2. No 197-200.
3. No 1639.
4. Naklejki 0557, 0661, 01014, 01015.

ŹRÓDŁA

AGAD, AJP 164 [1795], s. 15; AGAD, IŁK 86 [1817], b.n.s.; AGAD, IŁK 88 [1820–1823], k. 20 („w dobrym stanie z Łazienkami nabyte"); AGAD, IŁK 89 [1832], s. 14; AGAD, ZPC 2988 [1839/1842], k. 28, nr 197–200 (postumenty snycerskiej roboty opisane łącznie z kandelabrami, bez wymiarów); AGAD, ZPC 3032 [1854–1863], s. 15, poz. 10; AGAD, ZPC 3050 [1871], s. 274, poz. 5, No 1639; AGAD, ZPC 3098 [1896], k. 182, poz. 9; AGAD, ZPC 3120 [1907–1914], k. 35, poz. 2; AAN, MWRiOP 7084 [1921–1922], s. 51, 61, 164; AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 15, nr 0557 („postument rzeźbiony, złocony Louis XVI (trójnóg)", s. 56, nr 0661 (1 postument rzeźbiony, złocony z Sali Salomona), 01014, 01015 (wśród 7 różnych podstaw złoconych); AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 9, poz. 8; Zarębska, Choynowski 1993, s. 14, poz. 15.

BIBLIOGRAFIA

„Kłosy" 1867, s. 178; Grigorowicz 1886, s. 31, nr 7–10; „Dziennik Polski" 1915, nr 225, s. 3; Dunin-Karwicki 1930, s. 50; Tyszkiewicz 1953, poz. 12; Katalog 1964, s. 16; Choynowski 1998, s. 11.

IKONOGRAFIA

Niemojewski 1927, ryc. XVIII; Dunin-Karwicki 1930, s. 47; Tyszkiewicz 1953, il. 12; Tatarkiewicz 1957, il. 188, 189, 190 (we wnętrzu).

44. Waza (wazon wąski) KM-S, IK

4 szt.
NR INW.: II-c-8 ŁK, II-c-9 ŁK, II-c-10 ŁK, II-c-11 ŁK, II-c-12 ŁK, II-c-13 ŁK, II-c-14 ŁK, II-c-15 ŁK
(pod tym zakresem numerów 4 wazony wąskie i 4 o ośmiobocznym brzuścu
AUTOR: nieznany · MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Arita, Japonia, I poł. XVIII w.
MATERIAŁ: porcelana malowana kobaltem podszkliwnie,
czerwienią żelazową i złotem naszkliwnie
TECHNIKA: formowanie, wypalanie, malowanie, szkliwienie
WYMIARY: pierwsza para: wys. 13 ¼ werszka;
druga para (ok. 59 cm): wys. 13 ½ werszka (ok. 60 cm)
IL. 41

Cztery wazony wąskie, wysokie czasami opisywane jako komplet, a czasem zaznaczano, że dwa są mniejsze, a dwa większe. Sylwetka wazonu o walcowatym korpusie rozchyla się ku górze szerokim kołnierzem, a u dołu jest podcięta. Całą powierzchnię pokrywa dekoracja malarska w kolorach kobaltu i czerwieni ze złotymi akcentami. Analiza ikonograficzna zdjęć, jak też analiza źródeł (zob. AAN, MWRiOP 7084 [1921–1922], s. 247) pozwalają stwierdzić, że wazony istotnie różniły się dekoracją. Dwa z nich zdobione były trudnymi do zdefiniowania w oparciu o zdjęcia motywami abstrakcyjnymi i geometryzującymi. Dwa kolejne — dekorowane scenami rodzajowymi umieszczonymi/ukazanymi w kwaterach o białym tle w kobaltowej oprawie. W górnej części, pod kołnierzem, cztery 4, sieciowe otwory, naprzemiennie okrągłe i romboidalne, poniżej i powyżej dekoracja na białym polu z motywami roślinnymi. Tuż pod kołnierzem motywy dekoracyjne na kobaltowym tle.

HISTORIA

Od 1795 r. znajdowały się tu 4 wąskie, wysokie wazony, początkowo opisywane jako belwederskie (AGAD, AJP 162 [1788], s. 10), w inwentarzach XIX-wiecznych jako japońskie. Nie można wykluczyć, że wzmianki o wazonach „belwederskich" z XVIII w. oraz o wazonach „japońskich" pojawiających się w źródłach od XIX stulecia odnoszą się do tych samych obiektów, a różnica wynika jedynie ze zmiany nomenklatury, być może wazony zostały w międzyczasie zastąpione innymi. W 1915 wywiezione do Rosji; 1922 rewindykowane na mocy traktatu ryskiego. W Sali Salomona w inwentarzu z 1923 wymienione są „2 wazony porcelanowe wysokie, 2 wazony porcelanowe z ażurem 2 wazy chińskie, porcelanowe u góry ażurowe z pokrywami 2 wazy empirowe, złocone z widokami, wyrób rosyjski" oraz 2 wazy niereewakuowane, których wyglądu nie znamy. Na wszystkich zdjęciach z okresu międzywojennego widać naczynia z tego samego kompletu. W spisie inwentarzowym z 1935/1937 wymienionych jest 8 waz.

Identyfikacja możliwa na podstawie numerów inwentarzowych nadanych zgodnie z instrukcją Zarządu Rezydencji Prezydenta RP z 1929 r.

ŹRÓDŁA

AGAD, AJP 164 [1795], s. 15 („4 wazony wąskie, wysokie porcelany japońskiej"); AGAD, AJP 162 [1788], s. 10; 4 wazony na kwiaty 2 większe, 2 miejsze, belwederskiej roboty, niebiesko z białym malowane (1788 w Jadalni); AGAD, IŁK 86 [1817], b.n.s.; AGAD, IŁK 88 [1820–1823], k. 20 („w dobrym stanie z Łazienkami nabyte"); AGAD, IŁK 89 [1832], s. 16; AGAD, ZPC 2988 [1839/1842], k. 29, poz. 203–206 („4 wazony podługowate do kwiatów z porcelany japońskiej, 2 szersze, 2 węższe"); AGAD, ZPC 3032 [1854–1863], s. 827, poz. 677 („cztery wazony podługowate, porcelana japońska"); AGAD, ZPC 3050 [1871], s. 48, poz. 2 No 1345; AGAD, ZPC 3098 [1896], k. 149, poz. 2; AGAD, ZPC 3118 [1907–1914], k. 162, poz. 2; AAN, MWRiOP 7084 [1921–1922], s. 247, 302; AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 25, nr 01496, 01497, 01498, 01499; AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 9, poz. 15.

BIBLIOGRAFIA

Grigirowicz 1886, s. 33, poz. 5–6 oraz 7–8 (pierwsza para: „по туловищу съ одной стороны: китайскія сцены, писанныя красками по белому фону, съ другихъ сторонъ: вазы, травы и цветы, писанныя красками; на нижней и верхней части пояса съ летящими журавлями, писанными красной краской и золотомъ и между ними прорезной разводъ, такъ называемый à côtes réticulées. Старой китайской фабрики" (Na korpusie z jednej strony: chińskie sceny malowane farbami na białym tle, z pozostałych stron: wazy, rośliny i kwiaty malowane farbami. W dolnej i górnej części znajdują się pasy z lecącymi żurawiami, malowanymi czerwoną farbą i złotem, a pomiędzy nimi ażurowy ornament, tak zwany „à côtes réticulées". Ze starej chińskiej manufaktury); druga para: „по туловищу въ вертикальныхъ разделахъ цветы, писанные красками; на поясахъ въ круглыхъ медальонахъ драконы, писанные красной краской и золотомъ. Старой китайской фабрики" (Na korpusie, w pionowych polach, znajdują się kwiaty malowane farbami; na pasach, w okrągłych medalionach — smoki malowane czerwoną farbą i złotem. Ze starej chińskiej manufaktury), Niemojewski 1922, s. 43.

IKONOGRAFIA

Warszawa 1916, il. 12–14; Dunin-Karwicki 1930, s. 47; Tatarkiewicz 1957, il. 188, 189, 190 (we wnętrzu).

45. Waza (wazon) KM-S, IK

4 szt.

NR INW.: II-c-8 ŁK, II-c-9 ŁK, II-c-10 ŁK, II-c-11 ŁK, II-c-12 ŁK, II-c-13 ŁK, II-c-14 ŁK, II-c-15 ŁK
(pod tym zakresem numerów 4 wazony wąskie i 4 o ośmiobocznym brzuścu)
AUTOR: nieznany · MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Arita, Japonia, I poł. XVIII w.
MATERIAŁ: porcelana malowana kobaltem podszkliwnie, czerwienią żelazową i złotem naszkliwnie
TECHNIKA: formowanie, wypalanie, malowanie szkliwienie,
WYMIARY: wys. 82 cm
IL. 42

Wazy o ośmiobocznym brzuścu, którego profil zwęża się w kierunku podstawy, oraz krótkiej ośmiobocznej szyi. Pod szyją osiem ażurowych otworów — na przemian okrągłych i romboidalnych. Dekoracja brzuśca zorganizowana jest wokół 4 kwater wypełnionych, naprzemiennie, bukietami kwiatów w wazonach i scenami rodzajowymi na tle rozległego pejzażu, ukazującymi najpewniej „piękne osoby" (*bijin*), które z progu pawilonu obserwują bawiące się konie. Na ośmiobocznych pokrywach ze zwieńczeniem w kształcie łzy, również ażurowe otwory, na przemian romboidalne i okrągłe. Motywy dekoracyjne utrzymane w kolorach kobaltu, czerwieni i złota.

HISTORIA

Cztery wazony japońskie, ośmiokątne zostały zakupione 31 grudnia 1885 r. (AGAD, ZPC 3050 [1871], s. 54, poz. 22). W 1915 wywiezione do Rosji; 1922 rewindykowane na mocy traktatu ryskiego; w 1923 ustawiono w tym wnętrzu „2 wazony chińskie porcelanowe, u góry ażurowe z pokrywami oraz, tymczasowo 2 wazy porcelanowe, empirowe, złocone z widokami, wyrób rosyjski", zastąpione wkrótce oryginałami z Sali Salomona rewindykowanymi w 1922 r. Nieznany jest ich los w czasie wojny. W 1970 r., 2 wazy podobne do opisanych, lecz bez oznaczeń identyfikujących, zostały Łazienkom przekazane przez Naczelnego Architekta Warszawy — obecnie brak pokryw.

2 wazy są stratami wojennymi. Identyfikacja możliwa na podstawie numerów inwentarzowych nadanych zgodnie z IZRP z 1929 r.

ŹRÓDŁA

AGAD, ZPC 3050 [1871], s. 54, poz. 22; AGAD, ZPC 3098 [1896], k. 150, poz. 8; AGAD, ZPC 3118 [1907–1914], k. 163, poz. 8; AAN, MWRiOP 7084 [1921–1922], s. 311 („dwie wazy chińskie porcelanowe u góry ażurowe, z pokrywkami"); AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 25, nr 01796, 01797 („wazy porcelanowe"), 01819, 01820 („wazy brązowe"); AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 9, poz. 15.

BIBLIOGRAFIA

Niemojewski 1922, s. 43; Tatarkiewicz 1957, il. 188–190, 192.

IKONOGRAFIA

Warszawa 1916, il. 12–14; Dunin-Karwicki 1930, s. 47; Tatarkiewicz 1957, il. 188 (we wnętrzu), 189, 190.

46. Wilki kominkowe (przystawy kominkowe) KM-S

NR INW.: I-p-ch-1 ŁK lub I-p-ch-2 ŁK · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Paryż, Francja, przed 1840 · MATERIAŁ: brąz, złoto
TECHNIKA: odlewanie, cyzelowanie, złocenie · WYMIARY: brak danych
NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 66741 (lwy)
IL. 43

Ustawiony przed jednym z kominków postument z neorokokowymi, złoconymi ozdobami, z postaciami leżących lwów (lew i lwiątko lub lew i lwica) z brązu.

HISTORIA

Wilki kominkowe zostały kupione w Paryżu w 1840 i ustawione w pokoju w Pawilonie Wschodnim przy Pałacu na Wyspie. Wywiezione do Rosji w 1915; w 1922 rewindykowane na mocy traktatu ryskiego; w 1923 ustawione przy kominkach w Sali Salomona. Uwzględnione w spisie inwentarzowym 1935/1937.

Identyfikacja możliwa na podstawie numerów inwentarzowych nadanych zgodnie z IZRP 1929.

DODATKOWE CECHY IDENTYFIKUJĄCE

1. Stempel „MŁ” (pod koroną), No 1448 lub 1372.
2. Naklejka 0810 lub 0811.

ŹRÓDŁA

AGAD, ZPC 2988 [1839/1842], k. 223, nr 1448 oraz k. 209, nr 1372; AGAD, ZPC 3032 [1854–1863], s. 715, nr 571; AAN, MWRiOP 7084 [1921–1922], s. 95 („postument przed kominek z postaciami lwów z brązu, taki sam postument z postaciami psów”); AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 17, nr 0810, 0811 („postumenty przed kominki”); AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 9, poz. 6.

IKONOGRAFIA

Dunin-Karwicki 1930, s. 47; Tatarkiewicz 1957, il. 188, 189 (we wnętrzu).

47. Wilki kominkowe (przystawy kominkowe) KM-S

NR INW.: I-p-ch-1 ŁK lub I-p-ch-2 ŁK · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Paryż, Francja, przed 1840 · MATERIAŁ: brąz, złoto
TECHNIKA: odlewanie, cyzelowanie, złocenie
WYMIARY: brak danych
IL. 44

Ustawiony przed jednym z kominków postument z neorokokowymi, złoconymi ozdobami, z postaciami walczących psów z brązu, połączonych łańcuchem.

HISTORIA

Wilki kominkowe zostały kupione w Paryżu w 1840 i ustawione w pokoju Ryxa na I piętrze Pałacu na Wyspie. Wywiezione do Rosji w 1915; w 1922 rewindykowane na mocy traktatu ryskiego; w 1923 ustawione przy kominkach w Sali Salomona. Uwzględnione w spisie inwentarzowym 1935/1937.

Identyfikacja możliwa na podstawie numerów inwentarzowych nadanych zgodnie z IZRP 1929.

DODATKOWE CECHY IDENTYFIKUJĄCE

1. Stempel „MŁ” (pod koroną), No 1448 lub 1372.
4. Naklejka 0810 lub 0811.

ŹRÓDŁA

AGAD, ZPC 2988 [1839/1842], k. 223, nr 1448 oraz k. 209, nr 1372; AGAD, ZPC 3032 [1854–1863], s. 715, nr 572; AAN, MWRiOP 7084 [1921–1922], s. 95 („postument przed kominek z postaciami lwów z brązu, taki sam postument z postaciami psów”); AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 17, nr 0810, 0811 („postumenty przed kominki”); AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 9, poz. 6.

IKONOGRAFIA

Dunin-Karwicki 1930, s. 47; Tatarkiewicz 1957, il. 188, 189 (we wnętrzu).

48. Zegar KM-S

NR INW.: I-z-4 ŁK · AUTOR: Franciszek Gugenmus (1740–1820) (?)
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Warszawa, Polska, 1790
MATERIAŁ: brąz złocony, emalia, szkło, mosiądz
TECHNIKA: zegarmistrzowska, odlewanie, cyzelowanie, złocenie
WYMIARY: brak danych · NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 66658
IL. 45

W 1795 opisany „Zegar brązowy okrągły pozłacany z kokardą takąż nad arkadą”. Był to jeden z 5 (Przedsionek, Sala Balowa, Sala Salomona, Sala Jadalna, Gabinet Pracy) zegarów ściennych o skromnej kolistej tarczy ozdobionej dyskretnym ornamentem, zespolony całkowicie ze ścianą osłaniającą wmontowany w nią mechanizm wybijania godzin. Naciąg tygodniowy.

HISTORIA

Zegar notowany w tym wnętrzu od 1795 i w kolejnych inwentarzach XVIII- i XIX-wiecznych. Jako element na stałe wprawiony w dekorację ściany nie został wywieziony przez Rosjan w 1915. W inwentarzu z 1923 wymieniony wśród przedmiotów niereewakuowanych. Obecność zegara potwierdzona jest również w spisie inwentarzowym z 1935/1937. Zniszczony podczas pożaru w 1944.

Identyfikacja możliwa na podstawie numerów inwentarzowych nadanych zgodnie z IZRP 1929.

DODATKOWE CECHY IDENTYFIKUJĄCE

1. Stempel „MŁ” (pod koroną), No 188.

ŹRÓDŁA

AGAD, AJP 164 [1795], s. 15; AGAD, IŁK 86 [1817], b.n.s.; AGAD, IŁK 88 [1820–1823], k. 21 („w dobrym stanie z Łazienkami nabyte”); AGAD, IŁK 89 [1832], s. 16; AGAD, ZPC 2988 [1839/1842], k. 27, nr 188; AGAD, ZPC 3032 [1854–1863], s. 729, poz. 582 („w oprawie brązowej złoconej nad arkadą”); AGAD, ZPC 3050 [1871], s. 438, poz. 11, No 1813; AGAD, ZPC 3098 [1896], k. 130, poz. 10, No 1813; AGAD, ZPC 3118 [1907–1914], k. 137, poz. 10; AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 54; AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 9, poz. 13.

BIBLIOGRAFIA

Grigorowicz 1886, s. 16, nr 5; Iskierski 1929, s. 15, Prószyńska 1994, s. 75.

IKONOGRAFIA

Iskierski 1929, il. 9, b.n.s.; Dunin-Karwicki 1930, s. 47; Tatarkiewicz 1957, il. 188, 189 (we wnętrzu).

49. Żyrandol KM-S

3 szt. zaginione z 4 szt.

NR INW.: I-ż-8 ŁK, I-ż-9 ŁK, I-ż-10 ŁK, I-ż-11 ŁK (obecnie ŁKr 39) · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Warszawa, Polska, XVIII w. · MATERIAŁ: brąz złocony, kryształ
TECHNIKA: odlewanie, cyzelowanie, szlifowanie, patynowanie, złocenie
WYMIARY: wys. 190 × śr. 142 cm · NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 66671
IL. 46

Żyrandol dwunastoświecowy, kryształowy, o konstrukcji ze złoconego brązu. W inwentarzu z 1795 żyrandole zostały opisane jako „4 lustra kryształowe z brązem należytym adornowane o świec 12 u sufitu wiszące na sznurach zielonych jedwabnych”.

HISTORIA

Od 1795 wymieniane w Sali Salomona i notowane w kolejnych inwentarzach XIX- i XX-wiecznych. W 1915 wywiezione do Rosji; w 1922 rewindykowane na mocy traktatu ryskiego; wymienione w inwentarzu z 1923 i spisie inwentarzowym z 1935/1937. Nie były demontowane w czasie II wojny światowej; w 1944 spadły na ziemię wraz ze stropem podczas pożaru. W 1969 przekazano do Łazienek 4 żyrandole: jeden o numerze MŁ 184, poskładany z elementów wydobytych z gruzów. Pozostałe 3, o numerach MŁ 185, MŁ 186, MŁ 187, są stratą wojenną.

Identyfikacja możliwa jest również na podstawie numerów inwentarzowych nadanych zgodnie z IZRP 1929.

DODATKOWE CECHY IDENTYFIKUJĄCE

1. Stempel „MŁ” (pod koroną), No 184–187.
4. Naklejki 01799, 01802, 01811, 01862.

ŹRÓDŁA

AGAD, AJP 164 [1795], s. 14; AGAD, IŁK 86 [1817], b.n.s.; AGAD, IŁK 88 [1820–1823], k. 20 („w dobrym stanie z Łazienkami nabyte”); AGAD, IŁK 89 [1832], s. 14; AGAD, ZPC 2988 [1839/1842], k. 27, nr 184–187 („4 lustra kryształowe u plafonu wiszące, brązem i brązowymi piórami mocno w ogniu złoconymi do 12 świec”); AGAD, ZPC 3032 [1854–1863], s. 757, poz. 597; AGAD, ZPC 3050 [1871], s. 218, poz. 21, No 1556; AGAD, ZPC 3098 [1896], k. 112, poz. 21, No 1556; AGAD, ZPC 3118 [1907–1914], k. 115, poz. 8;

AAN, MWRiOP 7084 [1921–1922], s. 313, 316, 320, 335; AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 23, nr 01799, 01802, 01811, 01862; AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 9, poz. 14.

BIBLIOGRAFIA

Grigorowicz 1886, s. 8, nr 1–4; Niemojewski 1922, s. 42; Iskierski 1929, s. 13, poz. 3; Tyszkiewicz 1953, s. 23, poz. 46.

IKONOGRAFIA

Iskierski 1929, il. 3, b.n.s.; Dunin-Karwicki 1930, s. 47; Tyszkiewicz 1953, tabl. 22; Tatarkiewicz 1957, il. 188, 189, 190 (we wnętrzu).

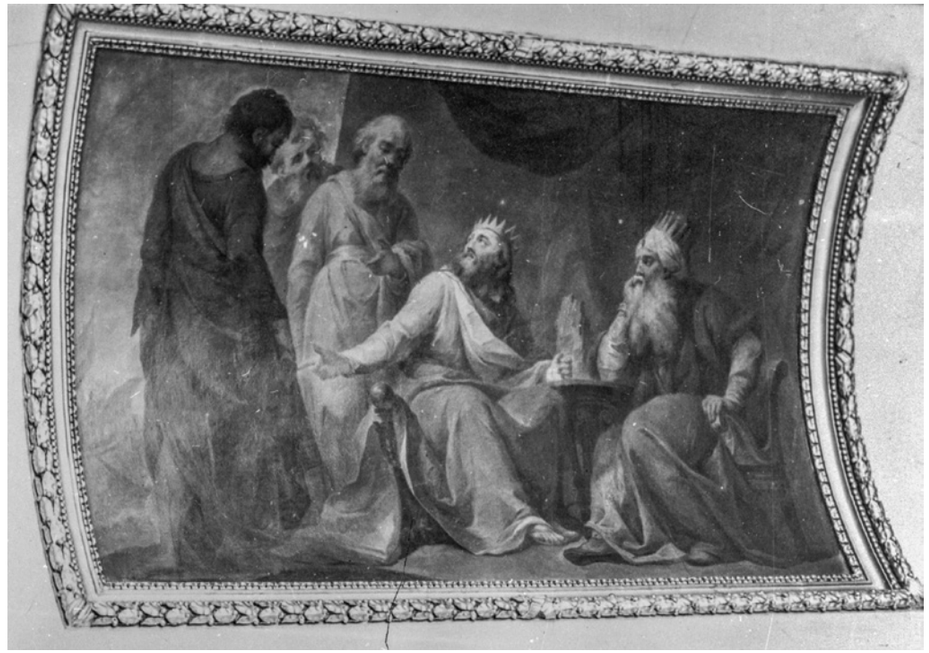
IL. 29
Marcello Baciarelli, malowidło ścienne — *Sen Salomona* — plafon, fot. 1915

IL. 30
Marcello Baciarelli, *Ofiara Salomona*, fot. 1915

IL. 31
Marcello Baciarelli, *Poświęcenie Świątyni Jerozolimskiej przez Salomona*, fot. przed 1939

IL. 32
Marcello Baciarelli, malowidło ścienne — *Narada z królem Hiramem nad budową świątyni* — faseta w Sali Salomona, fot. przed 1939

IL. 33
Marcello Baciarelli, malowidło ścienne — *Wizyta królowej Saby* — faseta w Sali Salomona, fot. przed 1939

IL. 34
Marcello Baciarelli, malowidło ścienne — *Sąd Salomona* — faseta w Sali Salomona, fot. przed 1939

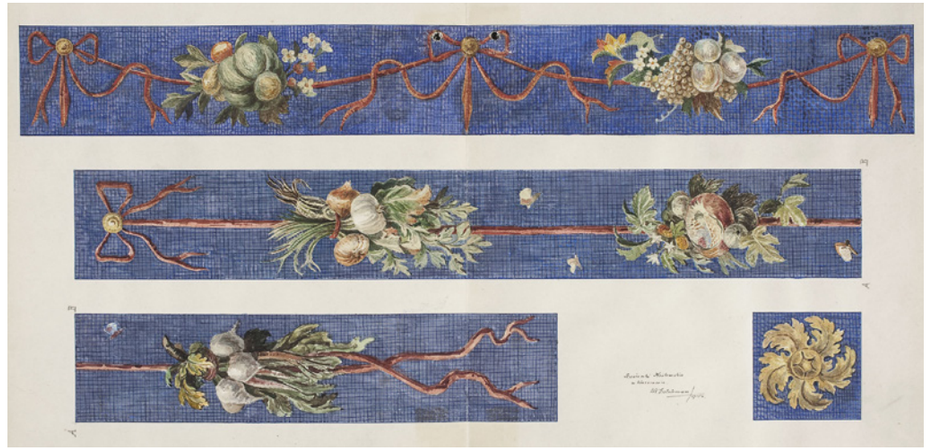
IL. 35
Kandelabr, fot. 1915

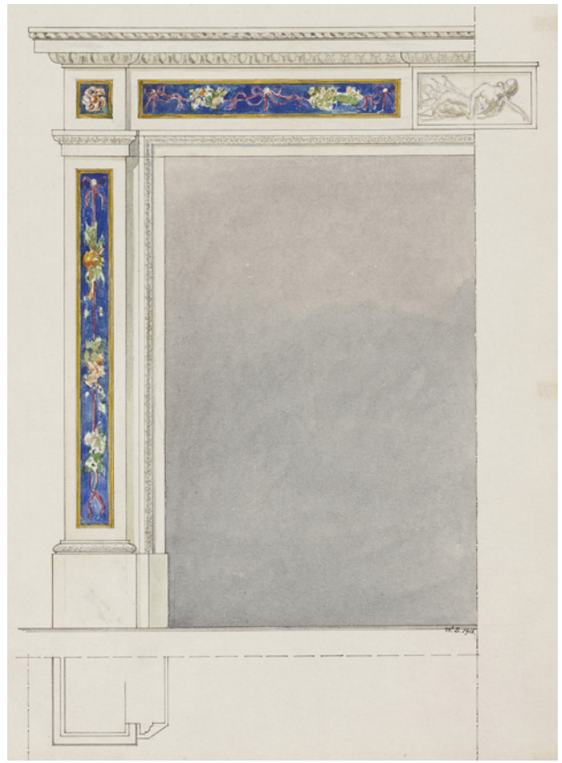

IL. 36
Kinkiet (aplika z głową Meduzy), fot. 1915

IL. 37
Konsolka, fot. 1925

IL. 38, 39
Panneau mozaikowe w ramach ze złoconego brązu, rys. W.R. Sztolcman, 1915

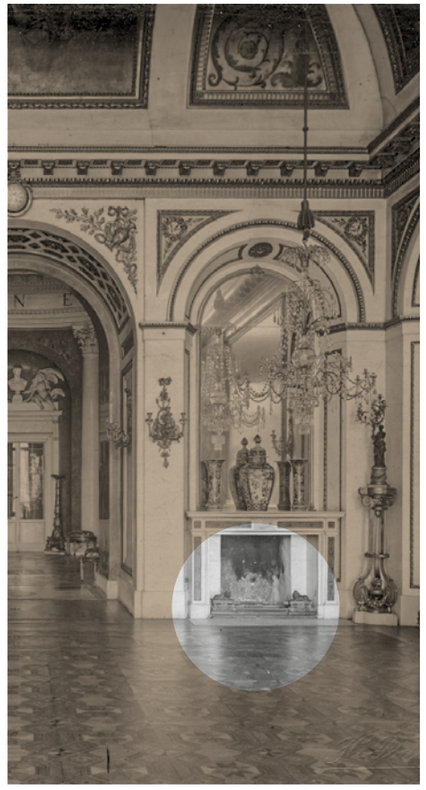
IL. 40
Postument (gerydon), fot. 1915

IL. 41
Waza (wazon wąski), fot. 1926

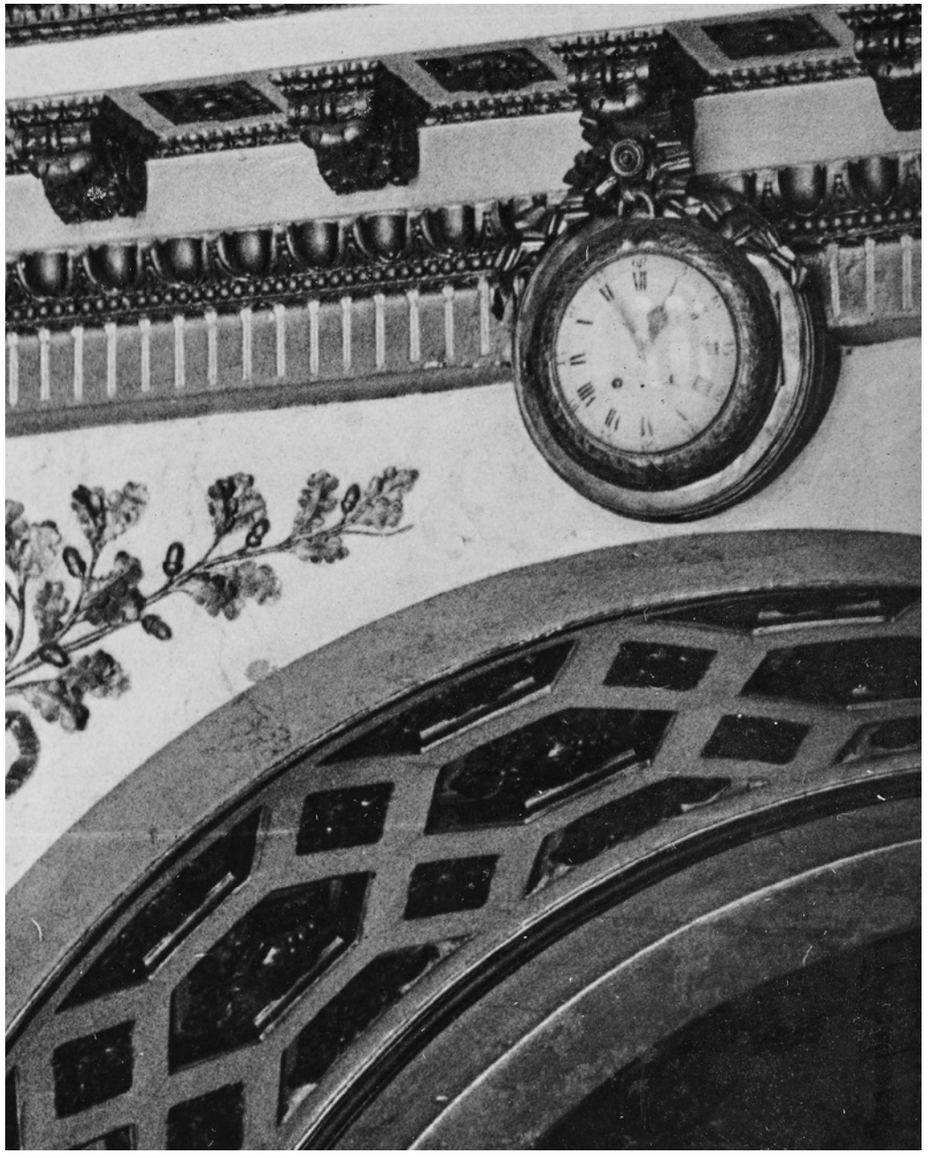

IL. 42
Waza, fot. przed 1939

IL. 43, 44
Wilki kominkowe, fot. przed 1915

IL. 45
Zegar, fot. 1915

IL. 46
Żyrandol, fot. 1915

↑ Galeria Obrazów, 1925, fot. z 1925

GALERIA OBRAZÓW

PARTER

Pomieszczenie powstało — z przeznaczeniem na ekspozycję najcenniejszej części kolekcji obrazów króla Stanisława Augusta — w wyniku rozbudowy Pałacu prowadzonej w latach 1788–1793 wg projektu Jana Christiana Kamsetzera. W latach 1939–1940 wszystkie mobilia zostały wywiezione do magazynów MNW lub do urządzenia mieszkań niemieckich dygnitarzy. W grudniu 1944 w wyniku podpalenia Pałacu przez Niemców całkowitemu zniszczeniu uległ strop i sufit z XVIII-wieczną dekoracją sztukatorską. Ocalały: kominek z czarnego marmuru w architektonicznej, doryckiej oprawie, znajdujący się na jego osi, pod gzymsem, medalion z płaskorzeźbionym wizerunkiem Antinousa oraz rzeźby Wenus Medycejskiej i Satyra z koźlęciem, scalone po wojnie. **KM-S**

50. Obraz *Widok portu* DJ

NR INW.: ŁK-II-d-91/72 · AUTOR: krąg Peetera van Bredaela (1629–1719) (?), przypisywany Adriaenowi Fransowi Boudewijnsowi i Pieterowi Boutowi
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Holandia, XVII w. · MATERIAŁ: olej, płótno
TECHNIKA: malarstwo olejne · WYMIARY: wys. 32 × szer. 42 cm
NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 74413
IL. 47

Atrybucja Andrieja Somowa — obraz przypisany Adriaenowi Fransowi Boudewijnsowi i Pieterowi Boutowi — nie jest przekonująca; obraz bliższy jest manierze Peetera van Bredaela.

HISTORIA

Przed 1783 w kolekcji Stanisława Augusta; w czasach króla wisiał w Myślewicach, w Pałacu na Wyspie od ok. 1799. W 1817 sprzedany wraz z Łazienkami Aleksandrowi I. Jesienią 1914 został wywieziony do Rosji; w 1922 rewindykowany na mocy traktatu ryskiego; włączony do ZP RP-GR (Galeria Obrazów). W 1939 ewakuowany do MNW.

DODATKOWE CECHY IDENTYFIKUJĄCE

5. No 0471.

ŹRÓDŁA

AGAD, AJP 200 [1783], nr 1042; AGAD, AJP 202 [1795], nr 1042; AGAD, ZPC 2988 [1839/1842], nr 17; AGAD, ZPC 3098 [1896], nr 42; IS PAN, ZS [1817], poz. 87/1042; AAN, MWRiOP 7084 [1921–1922], nr 0471.

BIBLIOGRAFIA

Grigorowicz 1886, s. 76, nr 163; Somow 1895, nr 42; Niemojewski 1922, nr 42; Iskierski 1931, nr 17; Mańkowski 1932, nr 1042; Romanowska-Zadrożna, Zadrożny 2000, nr 22; Juszczak 2027 [w oprac.].

51. Obraz *Mieszkanie chłopskie wśród ruin (Prządka włoska)* DJ

NR INW.: ŁK-II-d-73/63 · AUTOR: Hubert Robert (1733–1808)
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Paryż, Francja, ok. 1767 · MATERIAŁ: olej, płótno
TECHNIKA: malarstwo olejne · WYMIARY: wys. 60,7 × szer. 74 cm
NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 14400
IL. 48

Jeden z pary obrazów przedstawiających malownicze chłopskie sceny rodzajowe. Drugi, zachowany, obecnie znajduje się w MNW (M.Ob.913 MNW). Oba zostały wystawione przez Roberta na Salonie w 1767, zyskały aprobatę Diderota. Wisiały razem w Galerii Obrazów w Pałacu na Wyspie.

HISTORIA

Przed 1778 w kolekcji Stanisława Augusta; w 1817 sprzedany wraz z Łazienkami Aleksandrowi I. Jesienią 1914 obraz został wywieziony do Rosji; 1922 rewindykowany na mocy traktatu ryskiego, włączony do ZP RP-GR (Galeria Obrazów). W 1939 ewakuowany do MNW.

DODATKOWE CECHY IDENTYFIKUJĄCE

Sygnowany u dołu po lewej „H.R”.
5. No 0974.

ŹRÓDŁA

AGAD, AJP 200 [1783], nr 154; AGAD, AJP 202 [1795], nr 154; AGAD, ZPC 2988 [1839/1842], nr 80; AGAD, ZPC 3098 [1896], nr 24; IS PAN, ZS [1817], poz. 39/154; AAN, MWRiOP 7084 [1921–1922], nr 0974.

BIBLIOGRAFIA

Grigorowicz 1886, s. 68; Somow 1895, nr 24; Niemojewski 1922, nr 24; Iskierski 1931, nr 105; Mańkowski 1932, nr 154; Pieńkos 1990; Romanowska-Zadrożna, Zadrożny 2000, nr 184; Danielewicz 2019, przy nr. 195; Juszczak 2020, s. 32, 158; Juszczak 2027 [w oprac.].

IKONOGRAFIA

Mańkowski 1932, cz. kat., s. 26.

52. Obraz *Starzec ubrany na czarno* DJ

NR INW.: ŁK-II-d-75/69 · AUTOR: malarz nieokreślony, XVII/XVIII w.
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Europa, XVII/XVIII w.
MATERIAŁ: olej, płótno przeniesione na deskę · TECHNIKA: malarstwo olejne
WYMIARY: wys. 32,5 × szer. 25,5 cm · NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 14406
IL. 49

Typowy przykład naśladownictwa Rembrandtowskich tronies — głów starców, chętnie malowanych przez naśladowców, także w XVIII w. Przypisywany Christianowi Wilhelmowi Ernstowi Dietrichowi, na ile jednak można ocenić na podstawie zdjęcia, obraz jest pozbawiony cech jego stylu.

HISTORIA

Kupiony na prestiżowej aukcji Gerrita Braamcampa w 1771 w Amsterdamie jako Rembrandt. Wisiał w Galerii Obrazów w Łazienkach. W 1817 sprzedany wraz z Łazienkami Aleksandrowi I. Jesienią 1914 wywieziony do Rosji; w 1922 rewindykowany na mocy traktatu ryskiego, włączony do ZP RP-GR (Galeria Obrazów). W 1939 ewakuowany do MNW.

DODATKOWE CECHY IDENTYFIKUJĄCE

5. No 088.

ŹRÓDŁA

AGAD, AJP 162 [1788], s. 27, nr 33 (pomyłkowo zamiast 50); AGAD, AJP 200 [1783], nr 50; AGAD, AJP 202 [1795], nr 50; IS PAN, ZS [1817], poz. 22/50; AGAD, ZPC 2988 [1839/1842], nr 83; AGAD, ZPC 3098 [1896], nr 26; AAN, MWRiOP 7084 [1921–1922], nr 0888.

BIBLIOGRAFIA

Grigorowicz 1886, s. 61, nr 95; Somow 1895, nr 26 (Dietrich); Hofstede de Groot, nr 293g (Rembrandt); Niemojewski 1922, nr 26; Mańkowski 1929, s. 25, poz. 8; Iskierski 1931, nr 36; Mańkowski 1932, nr 50; Wallis 1934, s. 1196; Romanowska-Zadrożna, Zadrożny 2000, nr 54; Juszczak 2020, s. 77–78; Juszczak 2022, s. 82–83; Juszczak 2027 [w oprac.].

IKONOGRAFIA

Mańkowski 1932, cz. kat., s. 52.

53. Obraz *Śmiejący się mężczyzna* DJ

NR INW.: ŁK-II-d-57/151 · AUTOR: malarz nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Europa, XVII/XVIII w. · MATERIAŁ: olej, deska
TECHNIKA: malarstwo olejne · WYMIARY: 15,5 × 12,5 cm
NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 14394
IL. 50

Bardzo miernej klasy obraz, funkcjonujący w kolekcji Stanisława Augusta jako pendant do *Śmiejącej się kobiety* (*Alegoria wzroku*) (ŁKr 848). *Śmiejący się mężczyzna* był z nim stale mylony i omyłkowo określany jako przedstawienie kobiety. W istocie, tak jak to notowane jest w katalogu Galerii z 1795, przedstawiał śmiejącego się mężczyznę w zielonym płaszczu.

HISTORIA

Przed 1783 w kolekcji Stanisława Augusta; wisiał w Belwederze, do Pałacu na Wyspie trafił w 1809. W 1817 sprzedany wraz z Łazienkami Aleksandrowi I. Jesienią 1914 wywieziony do Rosji; w 1922 rewindykowany na mocy traktatu ryskiego, włączony do ZP RP-GR (Galeria Obrazów). W 1939 ewakuowany do MNW.

DODATKOWE CECHY IDENTYFIKUJĄCE

5. No 0694.

ŹRÓDŁA

AGAD, AJP 159 [1788], k. 17, nr 1126; AGAD, AJP 200 [1783], nr 1126; AGAD, AJP 202 [1795], nr 1126; AGAD, ZPC 2988 [1839/1842], nr 159; AGAD, ZPC 3098 [1896], nr 8; IS PAN, ZS [1817], poz. 169/1126; AAN, MWRiOP 7084 [1921–1922], nr 0694.

BIBLIOGRAFIA

Grigorowicz 1886, s. 48, nr 36; Somow 1895, nr 8; Niemojewski 1922, nr 8; Iskierski 1931, nr 159; Mańkowski 1932, nr 1126; Romanowska-Zadrożna, Zadrożny 2000, nr 251; Juszczak 2027 [w oprac.].

54. Obraz *Potyczka kawalerii* DJ

NR INW.: ŁK-II-d-96/128 · AUTOR: naśladowca Philipsa Wouwermana (1619–1668)
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Holandia, 2. poł. XVII w. (?) · MATERIAŁ: olej, deska
TECHNIKA: malarstwo olejne · WYMIARY: wys. 48,6 × szer. 65,3 cm
NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 14389
IL. 51

Na tyle, na ile można ocenić z fotografii, obraz prezentował dobry poziom wykonania.

HISTORIA

Po 1783 w kolekcji Stanisława Augusta. W 1817 sprzedany wraz z Łazienkami Aleksandrowi I. Jesienią 1914 wywieziony do Rosji; w 1922 rewindykowany na mocy traktatu ryskiego, włączony do ZP RP-GR (Galeria Obrazów). W 1939 ewakuowany do MNW.

DODATKOWE CECHY IDENTYFIKUJĄCE

5. No 0851.

ŹRÓDŁA

AGAD, AJP 202 [1795], nr 1709; AGAD, ZPC 2988 [1839/1842], nr 167; AGAD, ZPC 3098 [1896], nr 47; AAN, MWRiOP 7084 [1921–1922], nr 0851; IS PAN, ZS [1817], poz. 19/1709.

BIBLIOGRAFIA

Podczaszyński, Kaniewski 1856, s. 50, nr 59; Grigorowicz 1886, s. 65, nr 113; Somow 1895, nr 47; Niemojewski 1922, nr 47; Iskierski 1931, nr 167; Mańkowski 1932, nr 1709; Romanowska-Zadrożna, Zadrożny 2000, nr 236; Juszczak 2027 [w oprac.].

IKONOGRAFIA

Mańkowski, cz. kat., s. 85 (opisany błędnie jako nr 1706).

55. Obraz *Dama z sokołem na białym koniu* DJ

NR INW.: ŁK-II-d-107/79 · AUTOR: Francesco Casanova (1727–1803)
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Europa, 2. poł. XVIII w. · MATERIAŁ: olej, deska
TECHNIKA: malarstwo olejne · WYMIARY: wys. 34,8 × szer. 26,8 cm
NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 14397
IL. 52

Pendant do wizerunku męskiego — jeźdźca (zob. kat. 56).

HISTORIA

Po 1783 w kolekcji Stanisława Augusta; w 1817 sprzedany wraz z Łazienkami Aleksandrowi I. Jesienią 1914 wywieziony do Rosji; w 1922 rewindykowany na mocy traktatu ryskiego, włączony do ZP RP-GR (Galeria Obrazów). W 1939 ewakuowany do MNW. 11 czerwca 1996 wystawiony wraz z wizerunkiem męskim na aukcji Dorotheum w Wiedniu: nr 42 (kobieta), 43 (mężczyzna).

DODATKOWE CECHY IDENTYFIKUJĄCE

5. No 0460.

ŹRÓDŁA

AGAD, AJP 202 [1795], nr 1716; AGAD, ZPC 2988 [1839/1842], nr 96; AGAD, ZPC 3098 [1896], nr 54; IS PAN, ZS [1817], poz. 18/1716; AAN, MWRiOP 7084 [1921–1922], nr 0460.

BIBLIOGRAFIA

Grigorowicz 1886, s. 43, nr 12; Somow 1895, nr 54; Niemojewski 1922, nr 54; Iskierski 1931, nr 21; Mańkowski 1932, nr 1716; Wallis 1934, s. 1186; Romanowska-Zadrożna, Zadrożny 2000, nr 34; Pilus 2019; Juszczak 2020, s. 189–190; Juszczak 2027 [w oprac.].

IKONOGRAFIA

Mańkowski 1932, cz. kat., s. 109.

56. Obraz *Jeździec na gniadym koniu* DJ

NR INW.: ŁK-II-d-103 · AUTOR: Francesco Casanova (1727–1803)
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Europa, 2. poł. XVIII w. · MATERIAŁ: olej, deska
TECHNIKA: malarstwo olejne · WYMIARY: wys. 34 × szer. 26,8 cm
NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 14408
IL. 53

Pendant do przedstawienia damy na koniu (zob. kat. 55).

HISTORIA

Po 1783 w kolekcji Stanisława Augusta; 1817 sprzedany wraz z Łazienkami Aleksandrowi I. Jesienią 1914 wywieziony do Rosji; w 1922 rewindykowany na mocy traktatu ryskiego, włączony do ZP RP-GR (Galeria Obrazów). W 1939 ewakuowany do MNW. 11 czerwca 1996 wraz z wizerunkiem kobiecym wystawiony na aukcji Dorotheum w Wiedniu: nr 42 (kobieta), 43 (mężczyzna).

DODATKOWE CECHY IDENTYFIKUJĄCE

5. No 0886.

ŹRÓDŁA

AGAD, AJP 202 [1795], nr 1717; AGAD, ZPC 2988 [1839/1842], nr 92; AGAD, ZPC 3098 [1896], nr 58; IS PAN, ZS [1817], poz. 20/1717; AAN, MWRiOP 7084 [1921–1922], nr 0886.

BIBLIOGRAFIA

Grigorowicz 1886, s. 44, nr 16; Somow 1895, nr 58; Niemojewski 1922, nr 58; Iskierski 1931, nr 22; Mańkowski 1932, nr 1717; Wallis 1934, s. 1186; Romanowska-Zadrożna, Zadrożny 2000, nr 35; Choynowski 1998, s. 31; Juszczak 2020, s. 189–190; Juszczak 2027 [w oprac.].

57. Obraz *Pejzaż z krową, owcami i siedzącą pasterką* DJ

AUTOR: Francesco Casanova (1727–1803)
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Drezno, Niemcy (?), 2. poł. XVIII w.
MATERIAŁ: olej, płótno · TECHNIKA: malarstwo olejne · WYMIARY: wys. 39 × szer. 62,5 cm
NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 14398
IL. 54

Pendant do obrazu zachowanego w Muzeum Łazienki Królewskie (nr inw. ŁKr 825). Pejzaż inspirowany italianizującym malarstwem holenderskim XVII w., zwłaszcza dziełami Nicolaesa Berchema, prawdopodobnie namalowany w Dreźnie, gdzie Casanova miał okazję poznać i kopiować dzieła Holendrów w Galerii Drezdeńskiej. W czasach Stanisława Augusta oba dzieła wisiały w Garderobie w Pałacu na Wyspie; po 1797 w Gabinecie przy Sali Salomona.

HISTORIA

Po 1783, a przed 1792 nabyty do kolekcji Stanisława Augusta; 1817 sprzedany wraz z Łazienkami Aleksandrowi I. Jesienią 1914 wywieziony do Rosji; w 1922 rewindykowany na mocy traktatu ryskiego, włączony do ZP RP-GR, Belweder, od 1936 znajdował się w Galerii Obrazów w Pałacu. W 1939 ewakuowany do MNW.

DODATKOWE CECHY IDENTYFIKUJĄCE

5. No 01115.

ŹRÓDŁA

AGAD, AJP 202 [1795], nr 1819; AGAD, ZPC 2988 [1839/1842], nr 292; AGAD, ZPC 3098 [1896], nr 55; IS PAN, ZS [1817], poz. 100/1819; AAN, MWRiOP 7084 [1921–1922], nr 01115.

BIBLIOGRAFIA

Podczaszyński, Kaniewski 1856, s. 51, nr 70, 73; Grigorowicz 1886, s. 44, nr 13, 15; Somow 1895, nr 55; Niemojewski 1922, nr 55; Mańkowski 1932, nr 1819; Romanowska-Zadrożna, Zadrożny 2000, nr 37; Juszczak, Małachowicz 2015, nr 30; Juszczak 2020, s. 189–190; Juszczak 2027 [w oprac.].

IKONOGRAFIA

Mańkowski 1932, cz. kat., s. 112.

58. Obraz *Widok maneżu* DJ

NR INW.: ŁK-II-d-90/127 · AUTOR: naśladowca Philipsa Wouwermana (1619–1668)
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Holandia/Niemcy (?), koniec XVII w. (?)
MATERIAŁ: olej, deska · TECHNIKA: malarstwo olejne · WYMIARY: wys. 32,3 × szer. 39,7 cm
NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 14390
IL. 55

Miernej klasy naśladownictwo obrazów Wouwermana o tym temacie. Sygnatura wtórna. W czasach Stanisława Augusta przechowywany w Belwederze, do Pałacu na Wyspie trafił po 1809.

HISTORIA

W 1779 kupiony do kolekcji Stanisława Augusta od Jacques'a Trieble'a. W 1817 sprzedany wraz z Łazienkami Aleksandrowi I. Jesienią 1914 wywieziony do Rosji; 1922 rewindykowany na mocy traktatu ryskiego, włączony do ZP RP-GR (Galeria Obrazów). W 1939 ewakuowany do MNW.

DODATKOWE CECHY IDENTYFIKUJĄCE

U dołu po lewej „PHJW" (monogram wiązany).
5. No 0472.

ŹRÓDŁA

AGAD, AJP 159 [1788], k. 23, nr 1030; AGAD, AJP 200 [1783], nr 1030; AGAD, AJP 202 [1795], nr 1030; AGAD, ZPC 2988 [1839/1842], nr 825; AGAD, ZPC 3098 [1896], nr 41; IS PAN, ZS [1817], poz. 91/1030; AAN, MWRiOP 7084 [1921–1922], nr 0472.

BIBLIOGRAFIA

Podczaszyński, Kaniewski 1856, s. 50, nr 56; Grigorowicz 1886, s. 65, nr 112; Somow 1895, nr 41; Niemojewski 1922, nr 41; Iskierski 1931, nr 170; Mańkowski 1932, nr 1030; Choynowski 1998, s. 31; Romanowska-Zadrożna, Zadrożny 2000, nr 237; Juszczak 2027 [w oprac.].

IKONOGRAFIA

Mańkowski 1932, cz. kat., s. 84.

59. Konsolka KM-S

2 szt.
NR INW.: I-i-5 ŁK, I-i-6 ŁK · AUTOR: Gromczewski (Grąbczewski) (?)
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Warszawa, Polska, 2. poł. XIX w.
MATERIAŁ: drewno złocone, marmur biały · TECHNIKA: stolarka, rzeźbienie, złocenie
WYMIARY: wys. 85 × szer. 100 × gł. 43 cm
NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 66738 (oraz 14056)
IL. 56

Złocona konsolka dekorowana girlandami i motywem baranich głów. Mebel o konstrukcji oskrzyniowej, wsparty na jednym toczonym trzonie zakończonym 4 wolutowymi nogami. Oskrzynie żłobkowane ozdobione w narożnikach mięsistymi liśćmi akantu, a w części środkowej dłuższego boku aegikranionami (głowami baranów), od których zwisają pełnoplastyczne festony laurowe. Blat z białego marmuru.

HISTORIA

Konsolki wchodziły w skład kompletu 2 stolików i 3 konsolek przyściennych zaprojektowanych i wykonanych do wnętrz Pałacu na Wyspie przed 1871 (zob. kat. 27). 2 ustawiono w Galerii Obrazów, jedną w Gabinecie przy Sali Salomona. Autorem mebli był warszawski stolarz Grąbczewski. W 1915 konsolki wywieziono z wyposażeniem Pałacu do Rosji; w 1922 rewindykowane na mocy traktatu ryskiego; wymienione w inwentarzu 1923 i spisie inwentarzowym z 1935/1937. W 1940 2 konsolki z Galerii Niemcy zabrali do mieszkania przy ul. Chopina 13.

Identyfikacja możliwa na podstawie numerów inwentarzowych nadanych zgodnie z IZRP 1929.

DODATKOWE CECHY IDENTYFIKUJĄCE

1. Stempel „A II" (pod koroną), w otoku napis: „Вар: Импер: Дворцы".
2. Numer inwentarzowy z 1871 wykonany czarną farbą za pomocą szablonu 3. No 1493,
4. Naklejki 0571, 0572.

ŹRÓDŁA

AGAD, ZPC 3050 [1871], s. 166, poz. 18; AGAD, ZPC 3098 [1896], k. 54, poz. 18, No 1493; AGAD, ZPC 3118 [1907–1914], k. 55, poz. 3; AAN, MWRiOP 7084 [1921–1922], s. 52 „(2 konsolki złocone z Galerii Obrazów bez blatów"); AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 10, nr 0571, 0572; AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 10, poz. 3; AAN, MKiS 387/2 [1933/1935], s. 18 (spis przedmiotów zabranych przez Niemców); Zarębska, Choynowski 1993, s. 6, poz. 9.

BIBLIOGRAFIA

Grigorowicz 1886, s. 29, nr 2–4 (1 konsola w Gabinecie Portretowym, 2 w Galerii Obrazów).

IKONOGRAFIA

Dunin-Karwicki 1930, s. 55.

60. Stolik KM-S

NR INW.: I-s-6 · AUTOR: Gromczewski (Grąbczewski) (?)
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Warszawa, Polska, przed 1871 · MATERIAŁ: drewno, marmur, złoto
TECHNIKA: rzeźbienie, stolarstwo, złocenie · WYMIARY: wys. 81 × szer. 68,5 × gł. 40 cm
NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 14076 (w bazie jest też wymieniony zachowany stolik I-s-7 ŁK, obecnie w Białym Domu)
IL. 57

Złocony stolik dekorowany girlandami i motywem baranich głów. Mebel o konstrukcji oskrzyniowej. Wsparty na toczonym trzonie zakończonym 4 wolutowymi nogami. Oskrzynie żłobkowane, ozdobione w narożnikach mięsistymi liśćmi akantu, a w części środkowej dłuższego boku aegikranionami (głowami baranów), od których zwisają pełnoplastyczne festony laurowe. Blat z białego marmuru.

HISTORIA

Stolik wchodził w skład kompletu 2 stolików i 3 konsolek przyściennych zaprojektowanych i wykonanych do wnętrz Pałacu na Wyspie przed 1871 (zob. kat. 27 i kat. 59). Autorem mebli był warszawski stolarz Grąbczewski. W 1915 oba stoliki wywieziono z całym wyposażeniem Pałacu do Rosji; w 1922 rewindykowane na mocy traktatu ryskiego; wymienione w inwentarzu 1923 i spisie inwentarzowym z 1935/1937. W 1940 2 stoliki zabrane przez Niemców do mieszkania przy ul. Chopina 13.

Identyfikacja możliwa na podstawie numerów inwentarzowych nadanych zgodnie z IZRP 1929. Po 1945 do Łazienek wrócił z kompletu 1 stolik (obecny nr inw. ŁKr 154).

DODATKOWE CECHY IDENTYFIKUJĄCE

1. Stempel „A II” (pod koroną), w otoku napis: „Вар: Импер: Дворцы”.
2. No 1715.
4. Naklejka 0568.

ŹRÓDŁA

AGAD, ZPC 3050 [1871], s. 344, poz. 42, nr 1715; AGAD, ZPC 3098 [1896], k. 42, poz. 42, nr 1715; AGAD, ZPC 3118 [1907–1914], k. 40, poz. 18; AAN, MWRiOP 7084 [1921–1922], s. 52; AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 77, nr 0567, 0568; AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 10, poz. 2; AAN, MKiS 387/2 [1933/1935], s. 18, poz. 5; AMNW-0718 b [1940–1944], s. 1; Zarębska, Choynowski 1993, s. 9, poz. 13.

BIBLIOGRAFIA

Grigorowicz 1886, s. 22, nr 9–10.

IKONOGRAFIA

Dunin-Karwicki 1930, s. 55.

61. Żyrandol (świecznik wiszący) KM-S

5 szt.
NR INW.: I-ż-12 ŁK, I-ż-13 ŁK, I-ż-14 ŁK, I-ż-15 ŁK, I-ż-16 ŁK · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Warszawa, Polska, przed 1871 · MATERIAŁ: brąz, kryształ
TECHNIKA: odlewanie, cyzelowanie, szlifowanie, złocenie, patynowanie
WYMIARY: wys. 168 × śr. 110 cm
IL. 58

Żyrandol osiemnastoświecowy, kryształowy, o konstrukcji ze złoconego brązu, dwukondygnacyjny. W dół opada 12 większych ramion dolnej kondygnacji umocowanych do talerza umieszczonego na trzonie na 1/3 wysokości. 6 mniejszych ramion wychodzi z talerza powyżej i esowatą linią wznosi się w górę. Ramiona obwieszone kryształowymi łezkami, między ramionami zwisają girlandy kryształów. Całość zwieńczona jest „fontanną” z kryształów.

HISTORIA

W 1795 znajdowały się w Galerii Obrazów 4 żyrandole ośmioświecowe, przed 1817 pozostawiono 1 żyrandol i umieszczono go na środku. W kolejnych latach zmieniano oświetlenie, szukając zapewne najlepszego rozwiązania do Galerii, tak by nie zasłaniało obrazów, a jednocześnie dawało wystarczającą ilość światła. W 1854 opisano żyrandol, nienotowany we wcześniejszych inwentarzach: „cały brązowy w ogniu złocony, rokoko, do 24 świec”. W 1864 w czasopiśmie „Kłosy” zamieszczono rycinę pokazującą wnętrze Galerii z 1 eklektycznym żyrandolem — na co najmniej 40 świec — na środku. Od 1871 notowane są 4 żyrandole osiemnastoświecowe. W 1915 wywiezione do Rosji; w 1922 rewindykowane na mocy trakatau ryskiego; odnotowane w inwentarzu z 1923; przed 1935 dodano piąty, środkowy żyrandol. Nie były demontowane w czasie II wojny światowej i w 1944 spadły na ziemię wraz ze stropem podczas pożaru wznieconego przez Niemców. Zapewne te, które dzisiaj znajdują się w tym wnętrzu, składają się z części żyrandoli XIX-wiecznych, lecz nie ma na nich żadnych oznaczeń identyfikacyjnych.

Identyfikacja możliwa na podstawie numerów inwentarzowych nadanych zgodnie z IZRP 1929.

ŹRÓDŁA

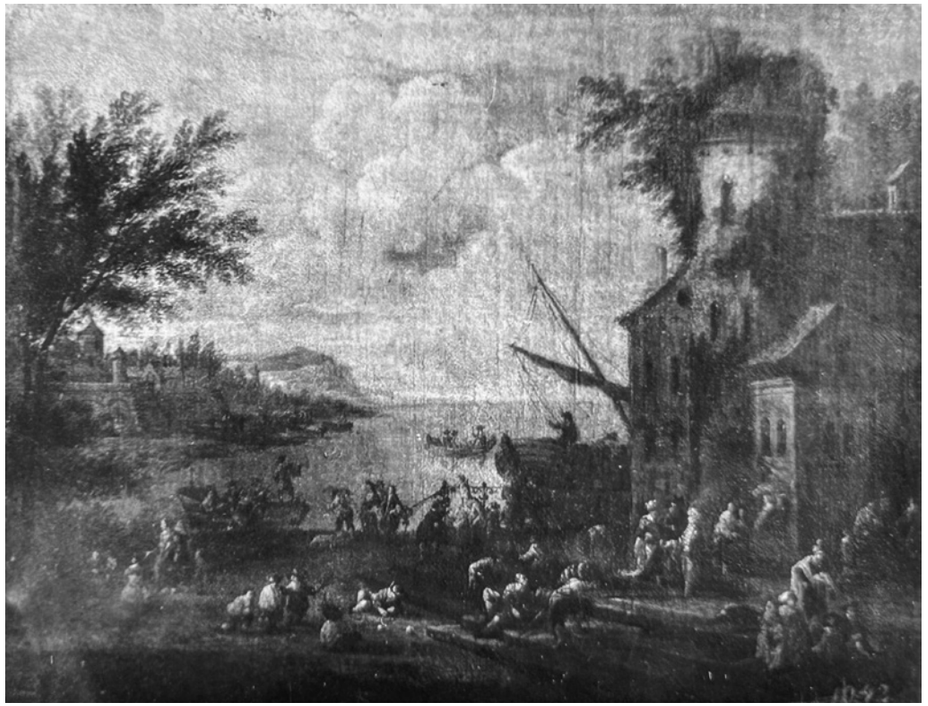
AGAD, AJP 164 [1795], s. 13 (4 żyrandole ośmioświecowe); AGAD, IŁK 86 [1817], b.n.s. („1 lustro wiszące u sufitu krzyształowe z łańcuszkami i należytym brązem do świec 8-miu”); AGAD, IŁK 88 [1820–1823], k. 20 (4 lustra do 8 świec); AGAD, IŁK 89 [1832], s. 12 (1 żyrandol dwunastoświecowy); AGAD, ZPC 2988 [1839/1842], k. 23, poz. 155 (1 żyrandol kryształowy, dwunastoświecowy: „1 lustro wiszące z brązem do świec dwunastu”); AGAD, ZPC 3032 [1854–1863], s. 757, poz. 598; AGAD, ZPC 3050 [1871], s. 216, poz. 16, No 1552 (cztery żyrandole osiemnastoświecowe); AGAD, ZPC 3098 [1896], k. 111, poz. 16, No 1552; AGAD, ZPC 3118 [1907–1914], k. 114, poz. 4; AAN, MWRiOP 7084 [1921–1922], s. 309, 324, 328, 373; AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 32, nr 01794, 01800, 01828, 02000; AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 10, poz. 9.

BIBLIOGRAFIA

Grigorowicz 1886, s. 9, nr 12–15.

IKONOGRAFIA

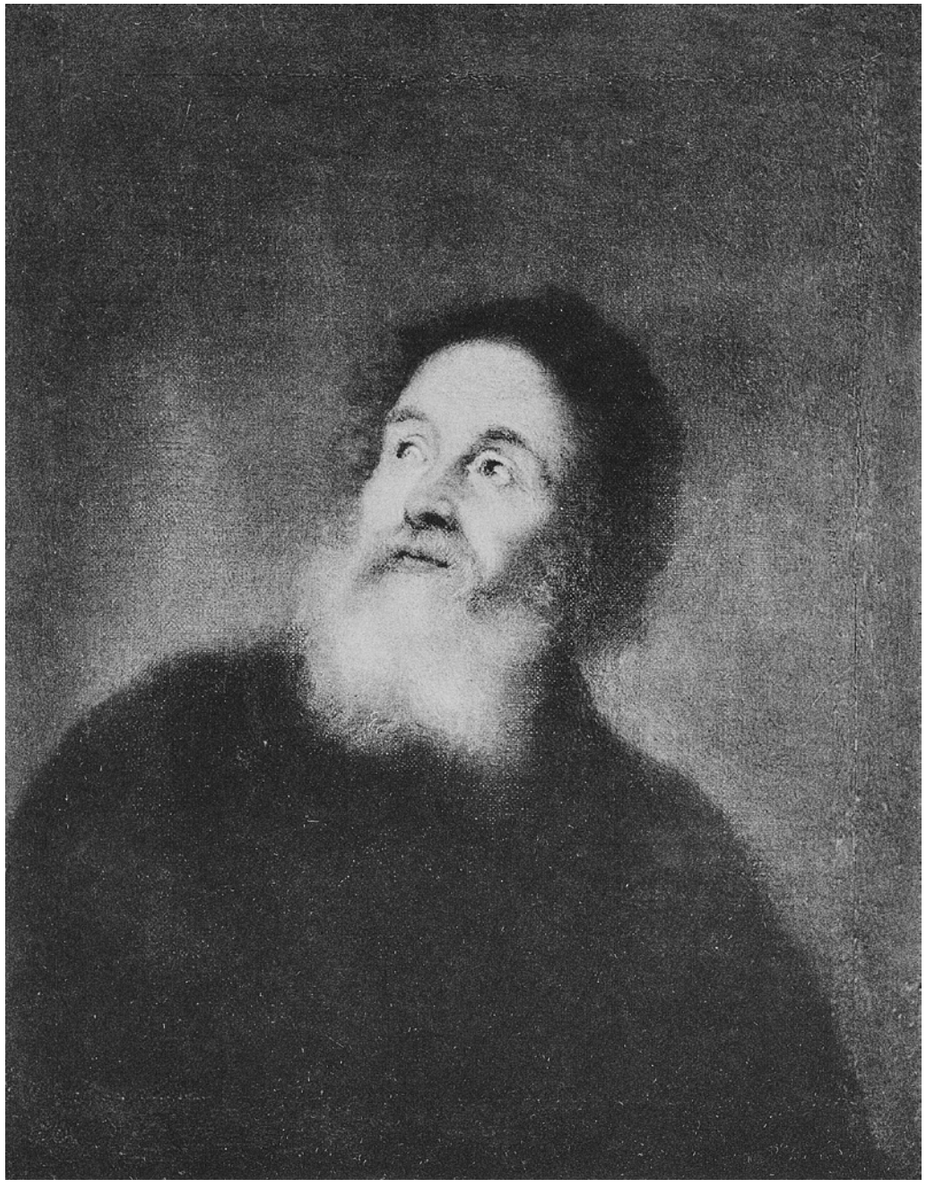
„Kłosy” 1867, s. 178; Dunin-Karwicki 1930, s. 55.

IL. 47
Krąg Peetera van Bredaela, *Widok portu*, fot. niedatowane

IL. 48
Hubert Robert, *Mieszkanie chłopskie wśród ruin* (*Prządka włoska*), fot. 1932

IL. 49
Malarz nieokreślony, *Starzec ubrany na czarno*, fot. 1932

IL. 50
Malarz nieokreślony, *Śmiejący się mężczyzna*, fot. niedatowane

IL. 51
Naśladowca Philipsa Wouwermana, *Potyczka kawalerii*, fot. 1932

IL. 52
Francesco Casanova,
Dama z sokołem na białym koniu, fot. 1932

IL. 53
Francesco Casanova,
Jeździec na gniadym koniu, fot. 1932

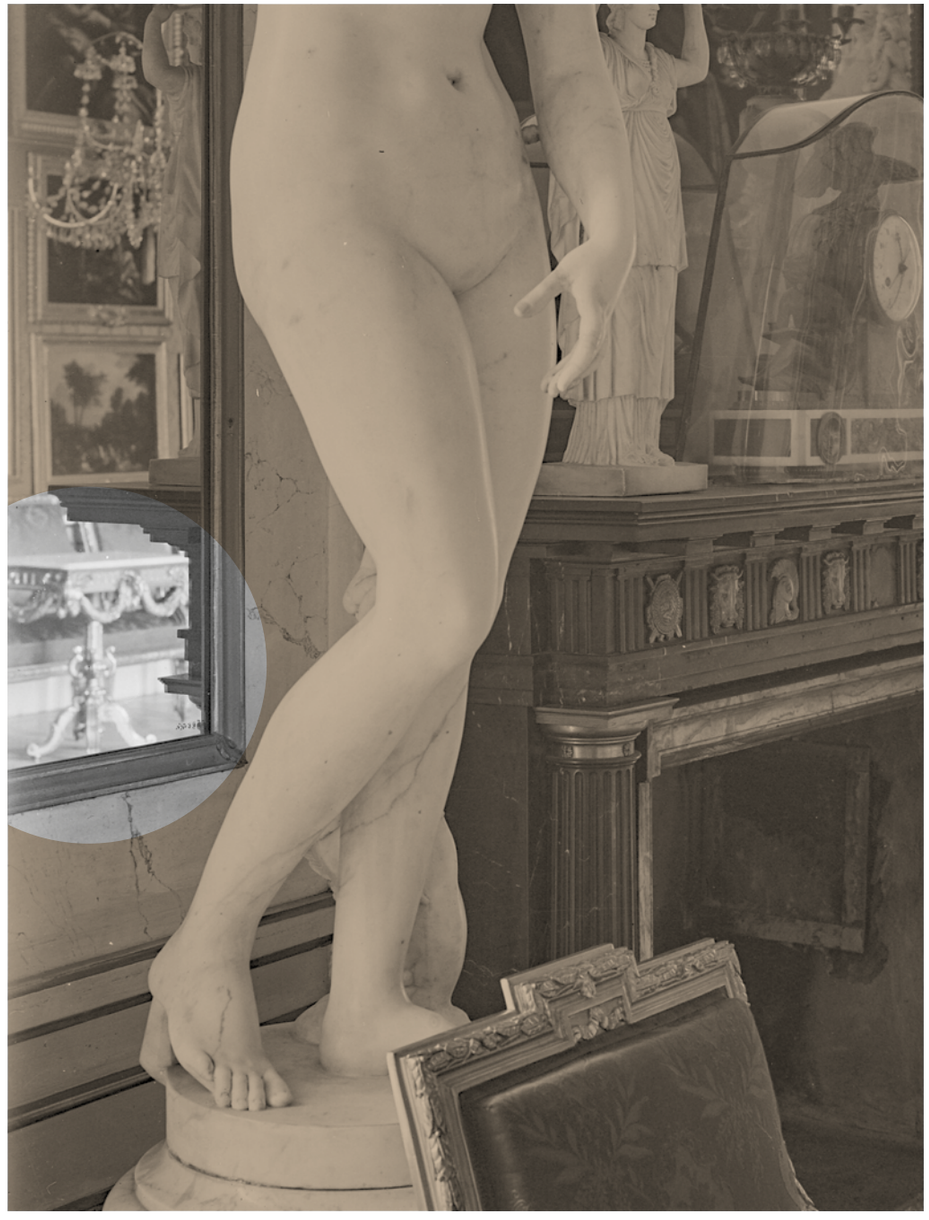
IL. 54
Francesco Casanova, *Pejzaż z krową, owcami i siedzącą pasterką*, fot. 1932

IL. 55
Naśladowca Philipsa Wouwermana, *Widok manežu*, fot. 1932

IL. 56
Konsolka, fot. 1925

IL. 57
Stolik, fot. 1925

IL. 58
Żyrandol (świecznik wiszący), fot. 1925

↑ Antyszambr, uczestnicy uroczystości w Pałacu na Wyspie, 1934–1936

POKÓJ SŁUŻBOWY/POCZEKALNIA (ANTYSZAMBR)

PARTER

Pomieszczenie powstało w wyniku rozbudowy Pałacu prowadzonej w latach 1788–1793. Było dostępne bezpośrednio z mostka z kolumnadą po stronie wschodniej, wzniesionego nad kanałem otaczającym wyspę. Pełniło funkcję przedpokoju poprzedzającego ciąg wnętrz, w których eksponowano królewską kolekcję dzieł sztuki. Trasa ta prowadziła od Galerii Obrazów przez Salę Salomona, Gabinet Portretowy i Salę Balową aż do Pawilonu Zachodniego. W latach 1939–1940 wszystkie mobilia z tego pomieszczenia zostały wywiezione do magazynów MNW lub do urządzenia mieszkań dygnitarzy niemieckich. W grudniu 1944 w wyniku podpalenia Pałacu przez Niemców całkowitemu zniszczeniu uległy strop i sufit z XVIII-wieczną dekoracją sztukatorską. **KM-S**

62. Piramida (Obelisk) KM-S

3 szt.
NR INW.: II-o-1 ŁK, II-o-2 ŁK, II-o-3 ŁK · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Paryż, Francja (?), przed 1795
MATERIAŁ: marmur biały, alabaster, brąz
TECHNIKA: rzeźbiarska, odlewanie, szlifowanie, toczenie, formowanie, przycinanie
WYMIARY: wys. ok. 80 cm [32 cale]
brak ilustracji

Wg opisu wyposażenia Pałacu w inwentarzu z 1795 1 piramida w Sali Salomona była wykonana „[...] z marmuru czerwono niebieskiego antique na postumencie z alabastru orientalnego wywyższony na dwa gradusy z marmuru białego, mająca dookoła cztery półkolumny z alabastru orientalnego obwiedziona łańcuszkami brązowymi". 2 piramidy „antique zielonawe na postumentach marmuru szarego na dwóch gradusach marmuru białego z czterema słupkami alabastrowymi łączone łańcuszkami brązowymi" w Gabinecie przy Sali Salomona.

HISTORIA

W 1795 odnotowana jedna z piramid w Sali Salomona; 2 podobne w Gabinecie przy Sali Salomona; w 1842 jedna pozostawała w Sali Salomona. W 1915 piramidy zostały wywiezione do Moskwy; w 1922 zwrócono je na mocy traktatu ryskiego. Jedna z piramid powróciła i ustawiono ją w Sali Jadalnej. Została zapisana w inwentarzu pałacu z 1923 pod numerem 02401, a w 1929 przeniesiono ją do Biblioteki. W 1937 3 piramidy w Pokoju Służbowym (Poczekalni) na parterze odnotowano w spisie inwentarzowym pod numerami: II-o-1 ŁK, II-o-2 ŁK, II-o-3 ŁK, nadanymi zgodnie z IZRP 1929. Obiekty wywieziono w 1939 do MNW.

DODATKOWE CECHY IDENTYFIKUJĄCE

1. Stempel „MŁ" (pod koroną), „ŁK" oraz „A II" (pod koroną), w otoku napis: „Вар: Импер: Дворцы".

ŹRÓDŁA

AGAD, AJP 163 [1795], k. 15, 17; AGAD, IŁK 86 [1817], b.n.s.; AGAD, IŁK 88 [1820–1823], k. 20 (w Sali Salomona „1 piramida w dobrym stanie z Łazienkami nabyta, wys. 32 cale), k. 22 (Gabinet Portretowy, „2 piramidy w dobrym stanie z Łazienkami nabyte, łańcuszki pourywane"); AGAD, IŁK 89 [1832], s. 16 (w Sali Salomona), s. 24 (2 piramidy w Gabinecie Portretowym); AGAD, ZPC 2988 [1839/1842], k. 27–28, s. 29, poz. 202 (w Sali Salomona), s. 43, poz. 314, 315 (w Gabinecie przy Sali Salomona); AGAD, ZPC 3032 [1854–1863], s. 575, poz. 476; AGAD, ZPC 3050 [1871], s. 272, poz. 1 (piramida w Sali Salomona), poz. 1579–1680 (2 piramidy w Gabinecie przy Sali Salomona); AGAD, ZPC 3098 [1896], s.181, poz. 6 (1 piramida w Sali Salomona), s. 182, poz. 7, nr 1579–1680 (2 piramidy w Gabinecie przy Sali Salomona); AGAD, ZPC 3118 [1907–1914], k. 33, poz. 1, nr 1579 (piramida w Sali Salomona), poz. 2, nr 1580; AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 12, nr 02401; AAN, MWRiOP 7084 [1921–1922], s. 453 (dotyczy piramidy z Sali Salomona w komplecie z kolumną); AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 11, poz. 14.

BIBLIOGRAFIA

Grigorowicz 1886, s. 35, nr 2 („Декоративное украшеніе, представляющее обелискъ изъ мушчатаго мрамора съ красноватыми прожилинами; на постаменте наложены гирлянды цветовъ изъ золоченой бронзы; база изъ белаго мрамора съ четырьмя алебастровыми тумбочками, соединенными бронзовой цепочкой" Dekoracyjny przedmiot w formie obelisku z muszkatowego/nakrapianego marmuru z czerwonymi żyłkami; na cokole zdobionym girlandami kwiatów z pozłacanego brązu; podstawa z białego marmuru z czterema alabastrowymi cokolikami połączonymi brązowym łańcuszkiem), poz. 3–4 („Декоративныя украшенія (два), въ виде обелисковъ, изъ зеленоватаго мушчатаго мрамора, на постаменте изъ сераго полосатаго камня; вокругъ четыре тумбочки изъ белаго мрамора, соединенныя бронзовыми цѣпочками" Dwa ozdobne obeliski z żyłkowanego zielonkawego marmuru na cokole z szarego piaskowca; wokół niej znajdują się 4 cokoły z białego marmuru połączone brązowym łańcuszkiem).

63. Fotel KM-S

3 szt.
NR INW.: Rct, I-e-25 Rct, I-e-26 · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych · MATERIAŁ: drewno, złoto płatkowe, tkanina
TECHNIKA: stolarka, snycerka, lakierowanie, złocenie · WYMIARY: brak danych
NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 14030, 14031, 14032
IL. 59

Fotel klasycystyczny, lakierowany na biało, ze złoconymi ornamentami, oparcie w kształcie tarczy zakończone szyszkami/rozetami.

HISTORIA

Fotele pochodzą z Pałacu w Racocie, a w łazienkowskim wnętrzu zostały ustawione przed 1935. W 1940 wywiezione przez Niemców do MNW.

Identyfikacja możliwa na podstawie numerów inwentarzowych nadanych zgodnie z IZRP 1929.

ŹRÓDŁA

AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 11, poz. 1; AMNW, 734 [1945], b.n.s. („3 fotele Ludwik XVI, biało lakierowane ze złoceniami obicie, w żółte pasy jedwabne, 10 krzeseł tegoż kompletu").

64. Kinkiet (aplika) KM-S

4 szt.
NR INW.: I-ki-21 ŁK, I-ki-22 ŁK, I-ki-23 ŁK, I-ki-24 ŁK · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Paryż, Francja, ok. 1840 · MATERIAŁ: brąz złocony
TECHNIKA: odlewanie, cyzelowanie, złocenie · WYMIARY: brak danych
NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 66739
IL. 60

Apliki neorokokowe, czteroramienne, ze złoconego brązu. Korpus wygięty w łuk u dołu, zakończony kwiatami, u góry liśćmi. W części środkowej umieszczony ananas wykonany z tego samego materiału.

HISTORIA

W 1840 zastąpiono drewniane, malowane na biało trzyświecowe apliki świecznikami ściennymi ze złoconego brązu, czteroramiennymi, zakupionymi w Paryżu przez intendenta pałacu, majora Ignacego Abramowicza. W 1915 apliki wywieziono do Rosji; w 1922 rewindykowano na mocy traktatu ryskiego; wymienione w inwentarzu z 1923 oraz w spisie inwentarzowym z 1935/1937. W 1940 jedna z aplik — o numerze I-ki-24 — została zabrana przez Niemców do urządzenia mieszkania przy ul. Chopina 13. Nie ma informacji o pozostałych obiektach.

Identyfikacja możliwa na podstawie numerów inwentarzowych nadanych zgodnie z IZRP 1929.

ŹRÓDŁA

AGAD, ZPC 2988 [1839/1842], k. 153, nr 1132 do 1135 („5 lichtarzy gipsowych...”);
AGAD, ZPC 3032 [1854–1863], s. 659, poz. 539;
AGAD, ZPC 3050 [1871], s. 184, poz. 68, No 1434;
AGAD, ZPC 3098 [1896], k. 115, poz. 68, No 1434;
AGAD, ZPC 3118 [1907–1914], k. 121, poz. 4;
AAN, MWRiOP 7084 [1921–1922], s. 220;
AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 23, nr 01304, 01306, 01307, 01308; AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 11, poz. 2; AMNW, 0718 b [1940–1944], s. 16, poz. 35, nr I-ki-24 („świecznik ścienny, złocony brąz, czteroramienny w stylu Ludwika XV”).

BIBLIOGRAFIA

Grigorowicz 1886, s. 12, nr 43–46.

DODATKOWE CECHY IDENTYFIKUJĄCE

1. Stempel „MŁ” (pod koroną), No 1132, 1133, 1134, 1135.
4. Naklejki 01304, 01306, 01307, 01308.

65. Konsola KM-S

NR INW.: I-i-14 ŁK, I-i-15 ŁK · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych · MATERIAŁ: brak danych
TECHNIKA: brak danych · WYMIARY: brak danych
brak ilustracji

66. Stół (konsola, konsolka, stolik, biurko) KM-S

NR INW.: I-s-30 ŁK, I-s-31 ŁK · AUTOR: nieznany · MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Warszawa, przed 1886
MATERIAŁ: drewno, lakier, złocenia · TECHNIKA: stolarka, snycerstwo · WYMIARY: brak danych
NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 14061 (łącznie z konsolą I-i-15 ŁK)
IL. 61, 62

Mebel lakierowany na biało, ze złoconymi ozdobami, blat z białego stiuku.

HISTORIA

W 1935 w Pokoju Służbowym/Poczekalni znajdowały się 4 białe meble ze złoceniami: 2 stoliki i 2 konsole. W związku z częstymi zmianami nazewnictwa — stół, stolik, konsolka, konsola, czasem biurko — trudno przypisać numery inwentarzowe konkretnym meblom. Pierwsze wzmianki o takich meblach pochodzą z 1841. Ustawiono wówczas w Pokoju Szambelańskim:

- „stół olszowy z blatem białym marmurowym, lakierem chińskim malowany, podłużny na 4 czworobocznych nogach, snycerską rzeźbą ozdobiony, z frontu pośrodku liść duży, po bokach i nogach rozmaitemi listkami, gałązkami, rozetami arabeskowemi, pozłacaniami ozdobiony”. Później opisywany też jako stolik Ludwik XVI. Przeniesiony przed 1871 do Garderoby;
- „stoliczek olszowy z blatem marmoryzowanym, białym chińsko biało lakierowany o 4 kwadratowych nogach z arabeskami rokoko, pod blatem i na nogach pozłacanemi opisywany jako stolik Ludwik XV. Pozostaje w tym wnętrzu do 1915 r.”.

Przed 1871 dokupiono 2 kolejne biało lakierowane meble ze złoceniami i ustawiono je w Pokoju Szambelańskim:

- mały prostokątny stolik, lakierowany, ze złoconymi zdobieniami, blat o zakrzywionym kształcie, boki zakrzywione, z festonami, nogi w zakrzywieniach ozdobione girlandami z festonami, połączone poprzeczkami z małym wazonem, na którym znajdują się różne kwiatki;
- konsola lakierowana na biało, ze złoconymi ozdobami, blat z białego stiuku, boki pod blatem proste, u dołu rzeźbione. Nogi prostokątne z rzeźbieniami. Pod blatem boki proste zdobione festonami i rozetą, spód rzeźbiony w muszle i ozdoby.

W tych samych miejscach obiekty pozostały do 1915, kiedy to zostały ewakuowane przez Rosjan z Warszawy w 1915. W 1922 4 białe meble ze złoceniami rewindykowano na mocy traktatu ryskiego. 1 lutego 1940 Niemcy do mieszkania przy ul. Chopina 13 zabrali 2 stoliki o numerach I-s-30 ŁK i I-s-31 ŁK (podobnie opisane, ale nie jako para). Jeden z mebli znaleziono w Zamku Fischhorn, lecz nie został zwrócony do Łazienek.

DODATKOWE CECHY IDENTYFIKUJĄCE

1. Stempel „A II” (pod koroną); w otoku napis: „Вар: Импер: Дворцы”.

ŹRÓDŁA

AAN, MKiS 387/1, s. 11, poz. 3, 8; AAN, MWRiOP 7084, s. 40, nr 0488 (konsolka biała ze złoceniami, bez blatu), s. 192, nr 01182 (stół biały pod blat marmurowy), s. 192, nr 01183 (stół biały, złocony, pod blat marmurowy), s. 208, nr 01257 (stolik biały ze złoceniami); AGAD, ZPC 2988 (1839/842), k. 157, poz. 1159, k. 159, poz. 1167; AGAD, ZPC 3032 (1854–1863), s. 29, poz. 24, 25; AGAD, ZPC 3050 (1871), s. 166, poz. 19, s. 344, poz. 43, 44, 45; AGAD, ZPC 3098 (1896), s. 43, poz. 19, 20, 21, s. 54, poz. 19; AGAD, ZPC 3118 (1907–1914), k. 40, poz. 19, 20, k. 41, poz. 21, s. 55, poz. 4;

IS PAN, ZS 1604, b.n.s.; Zarębska, Choynowski 1993, s. 7, poz. 9, s. 10, poz. 13; AZK, PZS II-22-1a, s. 480 (konsola złocona, blat marmurowy, 82 × 150 × 70 cm, Ludwik XVI).

BIBLIOGRAFIA

Grigorowicz 1886, s. 22, poz. 4–7.

67. Krzesło KM-S

17 szt.

NR INW.: I-k-102 Rct, I-k-103 Rct, I-k-104 Rct, I-k-105 Rct, I-k-106 Rct, I-k-107 Rct, I-k-110 Rct, I-k-112 Rct, I-k-113 Rct, I-k-115 Rct, I-k-116 Rct, I-k-117 Rct, I-k-118 Rct, I-k-121 Rct, I-k-122 Rct, I-k-123 Rct, I-k-125 Rct

AUTOR: nieznany · MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych

MATERIAŁ: drewno, złoto płatkowe, tkanina

TECHNIKA: stolarka, snycerka, lakierowanie, złocenie · WYMIARY: brak danych

IL. 63

Krzesło klasycystyczne, lakierowane na biało, ze złoconymi ornamentami, oparcie w kształcie tarczy (à chapeau).

HISTORIA

Krzesła pochodzą z Pałacu w Racocie. W Antyszambrze ustawiono je przed 1935. W kwietniu 1940 odnotowano, że 10 krzeseł z tego wnętrza zostało zabranych przez władze niemieckie do MNW.

ŹRÓDŁA

AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 11, poz. 6.

68. Zegar KM-S

NR INW.: I-z-6 ŁK

AUTOR: François Viger (ok. 1708–1784) — mechanizm, Robert Osmond (1711–1789) — obudowa

MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Paryż, Francja, ok. 1755–1765

MATERIAŁ: brąz złocony ogniowo, mosiądz, stal, emalia, szkło

TECHNIKA: zegarmistrzostwo, odlewanie, cyzelowanie, złocenie

WYMIARY: brak danych

IL. 64

Rokokowy zegar konsolowy ze złoconego brązu z konsolką w komplecie. Tarcza zegara na rokokowych, wolutowych nóżkach otoczona asymetryczną dekoracją z rokajów, liści akantu i kwiatów, zwieńczona puttem trzymającym lirę.

HISTORIA

Notowany od 1795 i wymieniany w kolejnych inwentarzach XIX- i XX-wiecznych. W 1915 obiekt został wywieziony do Rosji; w 1922 rewindykowany na mocy traktatu ryskiego. W inwentarzu z 1923 został odnotowany w Antyszambrze bez numeru; wymieniony w spisie inwentarzowym z 1935/1937. W 1940 zegar został zabrany przez Niemców do mieszkania przy ul. Chopina 13.

W Łazienkach Królewskich zachowała się konsolka od zegara z bitą puncą, z literami „MŁ" bez numerów (ŁKr 1001).

IKONOGRAFIA

Iskierski 1929, nr 9, b.n.s.

ŹRÓDŁA

AGAD, AJP 164 [1795], s. 10; AGAD, IŁK 86 [1817], b.n.s.; AGAD, IŁK 88 [1820–1823], k. 19 („z Łazienkami nabyte w dobrym stanie"); AGAD, IŁK 89 [1832], s. 4; AGAD, ZPC 2988 [1839/1842], k. 9, nr 56; AGAD, ZPC 3032 [1854–1863], s. 743, poz. 589; AGAD, ZPC 3050 [1871], s. 438, poz. 10, nr 1812; AGAD, ZPC 3098 [1896], k. 130, poz. 9, nr 1812; AGAD, ZPC 3118 [1907–1914], k. 136, poz. 9, nr 1812; AAN, MWRiOP 7084 [1921–1922], s. 101; AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 11, poz. 9; AMNW, 0718 b, s. 20 („Antichambre – 1 zegar z brązu złoconego z wiszącej konsolki").

BIBLIOGRAFIA

Grigorowicz 1886, s. 15, nr 1; Iskierski 1929, s. 15, poz. 9.

69. Żyrandol KM-S

NR INW.: I-ż-17 ŁK · AUTOR: nieznany

MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych · MATERIAŁ: brąz złocony

TECHNIKA: odlewanie, cyzelowanie, złocenie · WYMIARY: brak danych

NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 66747

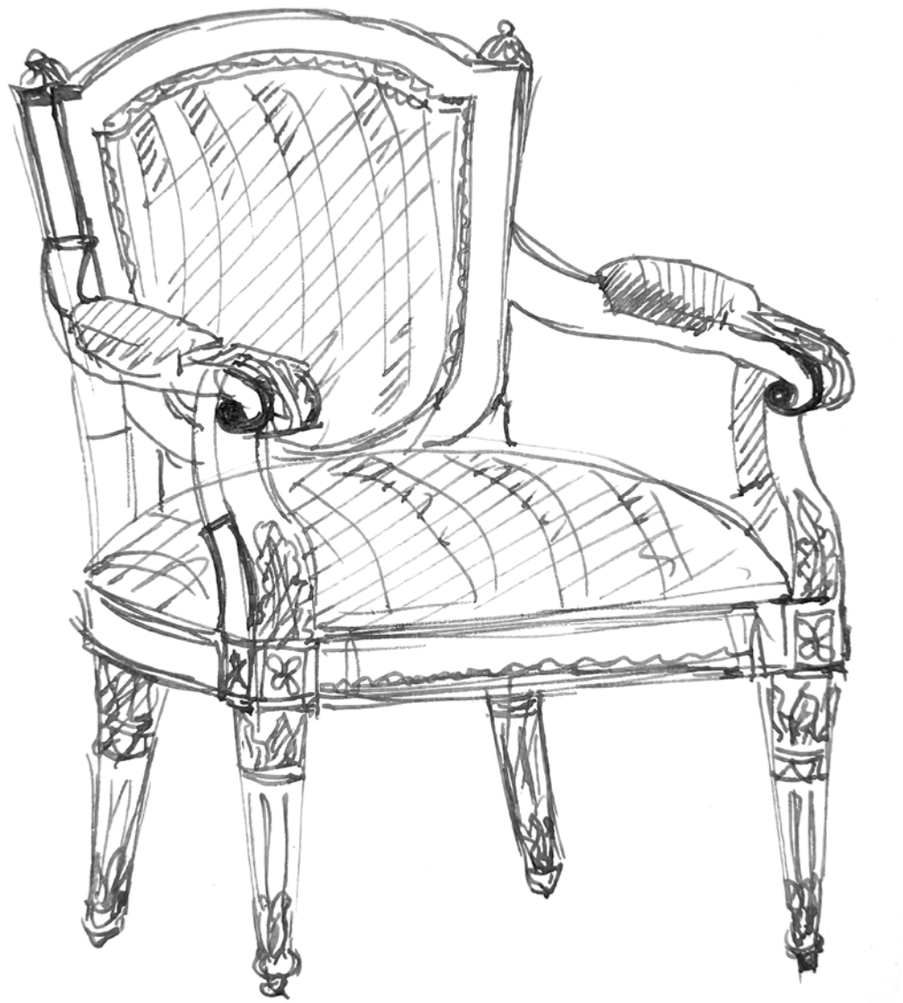
brak ilustracji

HISTORIA

9 lipca 1923 zamontowano żyrandol ze złoconego brązu, z kryształami, na 12 świec, w stylu Cesarstwa, przywieziony z Zamku Królewskiego. Nie ma informacji, czy przed 1935 oświetlenie zmieniono, czy zawieszonemu żyrandolowi nadano numery łazienkowskie. Identyfikacja żyrandola możliwa jest jedynie dzięki numerom inwentarzowym nadanym przed 1935.

ŹRÓDŁA

AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 77, poz. 168; AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 11, poz. 10.

IL. 59
Fotel, rys. L. Niemojewski, 1927

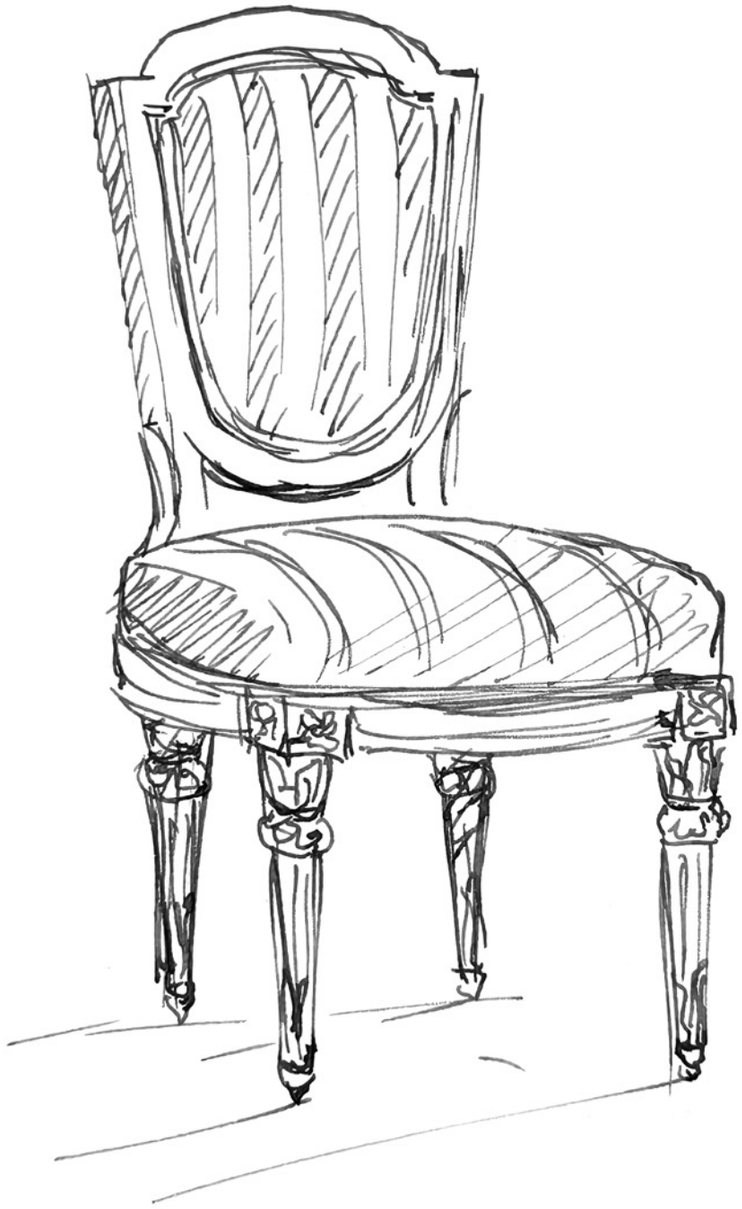
IL. 60
Kinkiet (aplika), fot. 1925

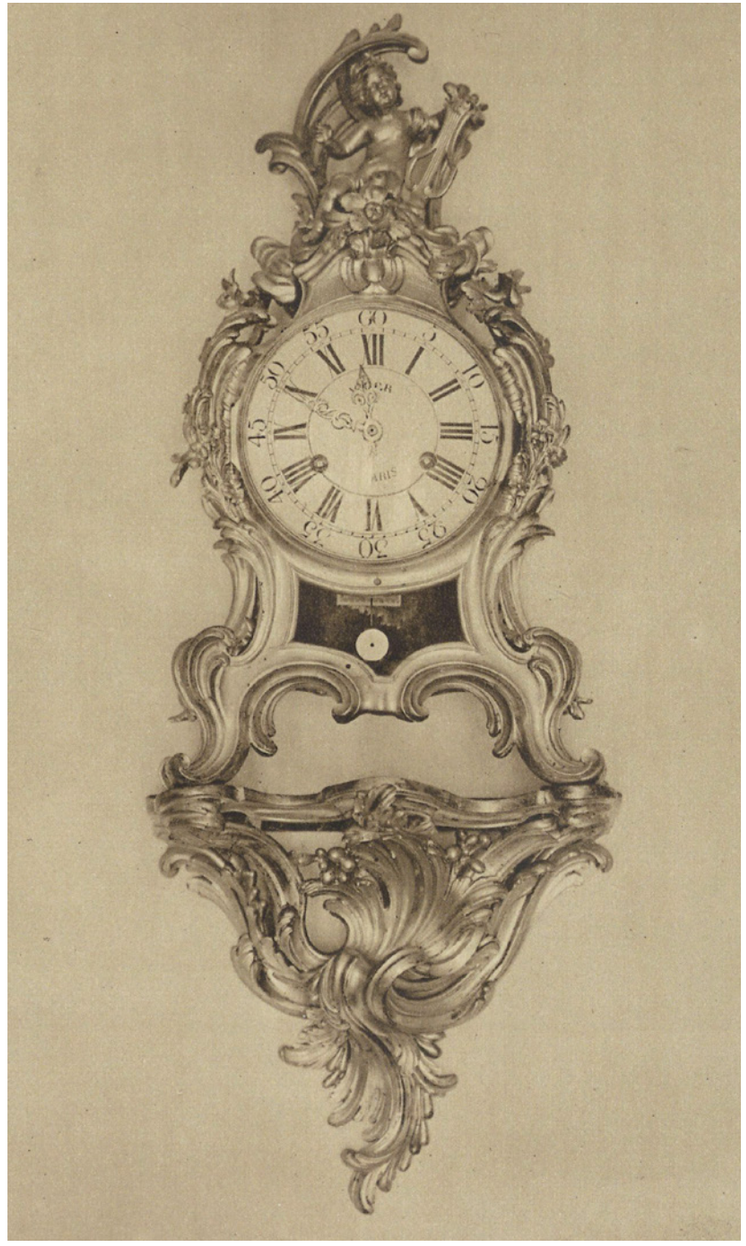
IL. 61
Stół (konsola, konsolka, stolik, biurko), fragment obrazu, A. Gryglewski, *Pokój kąpielowy w Pałacu na Wyspie*, 1875

IL. 62
Stół (konsola, konsolka, stolik, biurko), fot. 1915

IL. 63
Krzesło, fot. 1940

IL. 64
Zegar, fot. przed 1939

↑ Sala Jadalna, fot. 1926

SALA JADALNA

PARTER

Pomieszczenie znajduje się w obrębie murów XVII-wiecznej Łaźni. W latach 1773–1777 służyło królowi jako sypialnia. Było to pierwsze wnętrze, w którym zmieniono dekorację z barokowej na klasycystyczną, wg projektu Domenica Merliniego.

W 1777 podniesiono mury I piętra, łącząc od strony południowej, wschodniej i zachodniej ryzalit środkowy z pokojami w wieżach. Wówczas w tym miejscu urządzono jadalnię, a sypialnię przeniesiono na I piętro. W 1784 powiększono pomieszczenie od strony południowej, a w 1846, po likwidacji kaplicy królewskiej, także od strony północnej.

W wyniku podpalenia Pałacu przez Niemców w grudniu 1944 całkowitemu zniszczeniu uległy strop i sufit z XVIII-wieczną dekoracją sztukatorską, kolumny oraz część stiuków. **KM-S**

70. Posążek (kanefora, kariatyda, Atenka) AC

2 szt.
NR INW.: II-b-7 ŁK, II-b-8 ŁK (lub II-b-6, II-b-7 ŁK, tak widnieje w MKiDN)
AUTOR: Bartolomeo Cavaceppi (1716–1799) (?)
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Rzym, Włochy (?), przed 1788 · MATERIAŁ: marmur, brąz złocony
TECHNIKA: rzeźbiarska, odlewanie, kucie, formowanie, cyzelowanie · WYMIARY: wys. ok. 60 cm
NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 38884, 14005 (dublet)
IL. 65

Całopostaciowe posążki kobiet w rzymskich szatach podtrzymujące plecione żardiniery-świeczniki ze złoconego brązu. Posążki były miniaturowymi kopiami rzymskiego posągu kariatydy z willi Torlonia w Rzymie (Fondazione Torlonia, nr inw.: MT 485). Rzeźba ta należała do Bartolomea Cavaceppiego, rzeźbiarza, restauratora i handlarza antycznymi rzeźbami. Stanisław August wystąpił do Cavaceppiego o wykonanie odlewów rzeźb antycznych dla artystów pracujących w Zamku Królewskim. Posążki kariatyd, jak i kilka innych rzeźb z kolekcji królewskiej, to te, które Cavaceppi miał w swoim studiu. Być może powstały one w pracowni tego rzymskiego artysty.

HISTORIA

W 1788 posążki znajdowały się w Przedpokoju na I piętrze Pałacu na Wyspie, w 1795 w Galerii Obrazów. W 1915 zostały wywiezione do Rosji; w 1922 zwrócone na mocy traktatu ryskiego, w 1923 zapisano je pod numerami 01561, 01562 w inwentarzu Pałacu. W 1922 stanęły na kominku w Galerii Obrazów. W 1929 znajdowały się w Sali Jadalnej, lecz w spisie inwentarzowym z 1937 znów notowano je w Galerii Obrazów, pod numerami II-b-7, II-b-8 ŁK, nadanymi zgodnie z IZRP 1929. W 1939 obiekty wywieziono do MNW.

ŹRÓDŁA

AGAD, AJP 162 [1788], s. 29–30; AGAD, AJP 220 [1795], s. 10, nr 1–2; AGAD, IŁK 89 [1832], s. 6; AAN, MWRiOP 7084 [1921–1922], s. 267, poz. 01561, 01562 (2 kanefory); AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 16; AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 31.

BIBLIOGRAFIA

Niemojewski 1922, s. 45; Iskierski 1929, s. 14, poz. 7; Choynowski 1998c, s. 34.

IKONOGRAFIA

Iskierski 1929, il. 7.

71. Kinkiet (aplika) KM-S

4 szt. stracone z 10 szt.
NR INW.: I-ki-25 ŁK, I-ki-26 ŁK, I-ki-27 ŁK, I-ki-28 ŁK, I-ki-29 ŁK,
I-ki-30 ŁK, I-ki-31 ŁK, I-ki-32 ŁK, I-ki-33 ŁK, I-ki-34 ŁK
AUTOR: nieznany · MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Paryż, Francja, przed 1783
MATERIAŁ: brąz złocony · TECHNIKA: odlewanie, cyzelowanie, złocenie
WYMIARY: wys. 44 × szer. 43 cm
IL. 66

Aplika klasycystyczna, trójramienna, z brązu cyzelowanego i złoconego, w formie pęku liści akantu, z którego wyrastają 3 wygięte ramiona świecznika zakończone profitkami i tulejkami na świece. Liście ujęte są pierścieniem ozdobionym perełkami. Od dołu aplika ozdobiona jest pąkiem akantu.

HISTORIA

Informacja o aplikach trójświecowych znajduje się w inwentarzach od 1783, również w XIX- i XX-wiecznych spisach. Obiekty zostały wywiezione do Rosji w 1915; w 1922 rewindykowane na mocy traktatu ryskiego. Wymieniane są w inwentarzu Pałacu z 1923 i w spisie inwentarzowym z 1935/1937. W lutym 1940 6 aplik zostało zabranych do urządzenia mieszkania przy ul. Chopina 13. Ok. 1959 z Państwowych Pracowni Konserwacji Zabytków przekazano do Łazienek 6 aplik o numerach MŁ 29, MŁ 31, MŁ 33, MŁ 35, MŁ 36, MŁ 38 oraz 4 kopie. Apliki o numerach MŁ 30, MŁ 32, MŁ 34, MŁ 37 są stratami wojennymi.

DODATKOWE CECHY IDENTYFIKUJĄCE

1. Stempel „MŁ” (pod koroną), No 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38.
4. Naklejki 01686, 01687, 01688, 01689, 01690, 01691, 01692, 01692.

ŹRÓDŁA

AGAD, AJP 153 [1783], s. 86; AGAD, AJP 162 [1788], s. 9; AGAD, AJP 164 [1795], s. 10 („10 lustrów”); AGAD, IŁK 86 [1817], b.n.s.; AGAD, IŁK 88 [1820–1823], k. 88 („z Łazienkami nabyte w dobrym stanie”); AGAD, IŁK 89 [1832], s. 2; AGAD, ZPC 2988 [1839/1842], k. 5, poz. 29 do 38; AGAD, ZPC 3032 [1854–1863], s. 673, poz. 537; AGAD, ZPC 3050 [1871], s. 186, poz. 70, No 1436; AGAD, ZPC 3098 [1896], k. 115, poz. 70, No 1436; AGAD, ZPC 3118 [1907–1914], k. 122, poz. 6; AAN, MWRiOP 7084 [1921–1922], s. 301; AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 21, nr 01686, 01687, 01688, 01689, 01690, 01691, 01692, 01692 + 2 bez numerów; AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 13, poz. 3; AAN, MKiS 387/2 [1933/1935], s. 17, 19; AMNW, 0718 b [1940–1944], s. 1.

BIBLIOGRAFIA

Grigorowicz 1886, s. 12, nr 43–46 (świeczniki przyścienne I-ki-25 ŁK i I-ki-26 ŁK).

IKONOGRAFIA

Dunin-Karwicki 1930, s. 59; Tatarkiewicz 1957, il. 195 (we wnętrzu).

72. Konsola (stolik) KM-S

2 szt.
NR INW.: I-i-7 ŁK, I-i-8 ŁK
AUTOR: nieznany · MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Warszawa, Polska, XIX w.
MATERIAŁ: drewno gruszy (?), lakier, złoto płatkowe, żółty marmur egipski
TECHNIKA: stolarka, lakierowanie, złocenie · WYMIARY: wys. 85 × szer. 183 × gł. 46 cm
NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 14057
IL. 67

Konsole klasycystyczne z 2 szufladami, na 6 kanelowanych nogach o przekroju kwadratowym, zwężających się ku dołowi, na kolistych stopkach, ze złoconymi rozetami w miejscu łączenia nóg z oskrzynią. Blaty z egipskiego, żółto fladrowanego marmuru. Konsole początkowo bejcowane, w połowie XIX w. pomalowano je na biało i odnowiono złocenia.

HISTORIA

Konsole o 6 nogach wymienione zostały po raz pierwszy w 1820 z adnotacją, że zostały nabyte z Łazienkami. Jednak zgodnie z zapisami w inwentarzach królewskich (1783, 1788, 1795) stały w Sali Jadalnej konsole na 4 nogach i — tak jak te późniejsze — miały blaty z żółtego marmuru egipskiego. Obiekty notowane w kolejnych inwentarzach XIX-wiecznych. Nie zostały wywiezione do Rosji w 1915. Wymienione wśród przedmiotów niereewakuowanych w inwentarzu z 1923.

DODATKOWE CECHY IDENTYFIKUJĄCE

1. Stempel „A II" (pod koroną), w otoku napis: „Вар: Импер: Дворцы".
2. No 41, 42.
3. No 1748.

IKONOGRAFIA

Dunin-Karwicki 1930, s. 59; Tatarkiewicz 1957, il. 195 (we wnętrzu).

ŹRÓDŁA

AGAD, AJP 162 [1788], s. 10; AGAD, AJP 164 [1795], s. 9 (z drewna bejcowanego na 4 nogach, „2 stoły z drzewa bejcowanego stolarską robotą podługowato robione, każdy na 4 nogach"); AGAD, IŁK 86 [1817], b.n.s.; AGAD, IŁK 88 [1820–1823], k. 18 (o 6 nogach, „z Łazienkami nabyte"); AGAD, IŁK 89 [1832], s. 2; AGAD, ZPC 2988 [1839/1842], k. 6, poz. 41, 42) („dwa stoliki z drzewa gruszkowego na sześciu nogach kanelowanych z wyrzniętemi po bokach rozetkami, niegdyś pozłacanemi ozdobione, po dwie szufladki z zameczkami i kluczykami z frontu mające, na wierzchu blaty z egipskiego żółto-fladrowatego marmuru"); AGAD, ZPC 3032 [1854–1863], s. 29, poz. 23 (meble białe ze złoceniami); AGAD, ZPC 3050 [1871], s. 358, poz. 74, nr 1748; AGAD, ZPC 3098 [1896], k. 50, poz. 74; AGAD, ZPC 3118 [1907–1914], k. 47, poz. 54; AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 48; AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 13, poz. 1; Zarębska, Choynowski 1993, s. 6, poz. 9.

BIBLIOGRAFIA

Grigorowicz 1886, s. 22, nr 11–12; Choynowski 1998, s. 30.

73. Krzesło KM-S

26 szt.
NR INW.: I-k-8 ŁK, I-k-9 ŁK, I-k-10 ŁK, I-k-11 ŁK, I-k-12 ŁK, I-k-13 ŁK, I-k-14 ŁK, I-k-15 ŁK, I-k-16 ŁK, I-k-17 ŁK, I-k-18 ŁK, I-k-19 ŁK, I-k-20 ŁK, I-k-21 ŁK, I-k-45 ŁK, I-k-46 ŁK, I-k-47 ŁK, I-k-48 ŁK, I-k-49 ŁK, I-k-50 ŁK, I-k-51 ŁK, I-k-52 ŁK, I-k-53 ŁK, I-k-54 ŁK, I-k-55 ŁK, I-k-56 ŁK
AUTOR: nieznany · MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych · MATERIAŁ: brak danych
TECHNIKA: brak danych · WYMIARY: brak danych
IL. 68

Krzesła lakierowane na biało. Wysokie oparcie — w pionie — podzielone na 3 części. W części środkowej plecionka z trzciny, prześwity po bokach. Zwieńczone faliście — à chapeau. Siedzisko również wyplatane trzciną. Przednie nogi toczone, tylne o przekroju kwadratowym, lekko wygięte do tyłu. Takie krzesła ujęto na zdjęciu datowanym przed 1939. Do identyfikacji ważne jest, czy zdjęcie zrobiono przed wrześniem 1929, czy po — to cezura czasowa wyznaczająca moment nadawania numerów inwentarzowych charakterystycznych dla Gmachów Reprezentacyjnych Prezydenta RP, do których należały Łazienki Królewskie. Jeśli zdjęcie zrobiono po 1929, krzesła będą miały charakterystyczne numery I-k-8 do I-k-21 lub I-k-45 do I-k-56 oraz wypalane litery ŁK w ramce. Jeśli przed, to mogą to być krzesła wypożyczone na krótko z Belwederu w marcu 1923 i zwrócone w maju tego samego roku.

HISTORIA

W Pałacu w czasach Stanisława Augusta znajdowało się 30 krzeseł (stołków) tapicerowanych żółtym płótnem. Od połowy XIX w. kupowano wiele krzeseł wyplatanych trzciną. W 1854 było ich w Pałacu ok. 60, w 1871 ok. 90 szt., z czego 40 ustawiono w Sali Jadalnej. Część krzeseł została wywieziona do Rosji w 1915; większość wróciła w 1922 na mocy traktatu ryskiego. W 1923 co najmniej dwukrotnie zmieniano wystrój Sali Jadalnej; w marcu umieszczono tutaj 18 mebli belwederskich, po czym już w maju usunięto je. Przed 12 czerwca 1923, w związku z wizytą rumuńskiej pary królewskiej (23–27 czerwca 1923), wstawiono tu 26 wyplatanych krzeseł, malowanych na biało, ze złoceniami. Krzesła, które były w wyposażeniu w 1935/1937, możemy rozpoznać jedynie po numerach inwentarzowych nadanych wg IZRP 1929. Krzesła otrzymały dość niskie, kolejne numery łazienkowskie i można wnioskować, że są to te same meble, które zostały umieszczone w Sali Jadalnej w 1923.

ŹRÓDŁA

AGAD, AJP 164 [1795], s. 9; AGAD, ZPC 3032 [1854–1863], s. 169, poz. 141; AGAD, ZPC 3050 [1871], s. 368, poz. 98, No 1779; AGAD, ZPC 3098 [1896], k. 26, poz. 98, No 1779; AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 78, poz. 179; AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 13, poz. 4, 5; Zarębska, Choynowski 1993, s. 8, poz. 11 (ok. 1865 zakupiono do Sali Jadalnej i Teatru w Starej Oranżerii ok. 100 krzeseł o wysokich oparciach zwieńczonych faliście i z wyplatanymi siedziskami; przednie nogi toczone).

IKONOGRAFIA

Dunin-Karwicki 1930, s. 59; Tatarkiewicz 1957, il. 195 (we wnetrzu).

74. Waza — KM-S

NR INW.: II-c-1 ŁK · AUTOR: nieznany · MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych
MATERIAŁ: brak danych · TECHNIKA: brak danych · WYMIARY: brak danych
IL. 69

HISTORIA

Od 1783 wymieniane są różne wazy i wazony, zazwyczaj belwederskie, z wielobarwną dekoracją roślinną lub przedstawieniami figuralnymi z postaciami „Chińczyków" na tle krajobrazu. W 1923 r. nie odnotowano w tym wnętrzu waz. Na zdjęciach wykonanych w 1926 ukazane są 2 pary wazonów z „Królewskiej fabryki farfurów w Belwederze"; jedna para o wielobarwnej dekoracji kwiatowej umieszczona jest na kominku, druga z przedstawieniami figuralnymi na konsoli obok popiersia Stanisława Augusta. Po 1929 r. otrzymały numery odpowiednio II-c-4, II-c-5 ŁK oraz II-c-6 i II-c-7 ŁK (zob. kat. 188). Żadna z tych waz nie była oznaczona numerem II-c-1. Identyfikacja możliwa tylko na podstawie numeru nadanego w spisie przedmiotów z 1935/1937.

ŹRÓDŁA

AGAD, AJP 152 [1783], s. 85 („cztery małe wazoniki belwederskie pstre"); AGAD, AJP 162 [1788], s. 10 („4 wazoniki czyli dzbanuszki na kwiaty fajansy belwederskiej, 2 większe 2 mniejsze niebiesko z białym malowane"); AGAD, AJP 164 [1775], s. 49, poz. 3; AGAD, ZPC 3050 [1871], s. 48, poz. 3 (2 wazony na kwiaty z porcelany chińskiej); AGAD, ZPC 3098, s. 149, poz. 3; AGAD, ZPC 3118, k. 162, poz. 3; AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 13, poz. 13.

BIBLIOGRAFIA

Katalog 1889, s. 80, poz. 6; Mańkowski 1932a, s. 84, ryc. 6, s. 85, ryc. 7; Tyszkiewicz 1953, s. 26, poz. 64, *Katalog* 1889, s. 80, poz. 6.

IKONOGRAFIA

Dunin-Karwicki 1930, s. 59; Mańkowski 1932a, s. 85, ryc. 6, 7; Tyszkiewicz 1953, tabl. 37, 38.

75. Zegar — KM-S

NR INW.: I-z-7 · AUTOR: nieznany · MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Warszawa, Polska, przed 1783
MATERIAŁ: brąz złocony, emalia, szkło, mosiądz
TECHNIKA: zegarmistrzowska, odlewanie, cyzelowanie, złocenie
WYMIARY: brak danych
brak ilustracji

Zegar okrągły, za szkłem, wprawiony w ścianę poniżej gzymsu, ujęty został parą symetrycznie umieszczonych złoconych gałązek laurowych. Wraz ze znajdującym się poniżej dużym lustrem w złoconej ramie stanowił akcent dekoracyjny, podkreślający oś poprzeczną pomieszczenia. Był jednym z zespolonych z dekoracją ściany zegarów ściennych o skromnej kolistej tarczy ozdobionej dyskretnym ornamentem. Mechanizm zegara wpuszczony w mur. Naciąg tygodniowy, bicie co pół godziny.

HISTORIA

Od 1788 zegar notowany jest w kolejnych inwentarzach XVIII-, XIX- i XX-wiecznych. W 1820 odnotowano, że został nabyty wraz z Łazienkami. Jako element na stałe wprawiony w dekorację ściany nie został wywieziony przez Rosjan do Moskwy w 1915. W inwentarzu z 1923 odnotowany w Sali Jadalnej wśród przedmiotów niereewakuowanych. Ujęty w spisie inwentarzowym z 1935/1937. Zniszczony w 1944 podczas pożaru wznieconego przez Niemców.

DODATKOWE CECHY IDENTYFIKUJĄCE

1. Stempel „MŁ" (pod koroną), No 49.

ŹRÓDŁA

AGAD, AJP 153 [1783], s. 86; AGAD, AJP 162 [1788], s. 9; AGAD, AJP 164 [1795], s. 9; AGAD, IŁK 86 [1817], b.n.s.; AGAD, IŁK 88 [1820–1823], k. 18 („z Łazienkami nabyte w dobrym stanie"); AGAD, IŁK 89 [1832], s. 2; AGAD, ZPC 2988 [1839/1842], k. 7, poz. 49; AGAD, ZPC 3032 [1854–1863], s. 729, poz. 586; AGAD, ZPC 3050 [1871], s. 440, poz. 14, No 1816; AGAD, ZPC 3098 [1896], k. 131, poz. 13, No 1816; AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 54; AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 13, poz. 7.

BIBLIOGRAFIA

Prószyńska 1994, s. 74.

IKONOGRAFIA

Tatarkiewicz 1957, il. 188, 189, 190 (we wnętrzu).

IL. 65
Posążek (kanefora, kariatyda, Atenka), fot. 1929

IL. 66, 67, 68
Kinkiet (aplika), konsola (stolik) i krzesło, fot. 1925

IL. 69
Waza, fot. przed 1928

↑ Rotunda, fot. 1915

ROTUNDA

PARTER

Rotunda jest jedynym wnętrzem Pałacu na Wyspie, które przetrwało pożar w 1944 bez zniszczeń i zachowało oryginalną dekorację z 1795. W XVII w. pomieszczenie miało charakter groty, a znajdująca się pośrodku fontanna odwoływała się do mitycznej Hippokrene, źródła, które miało dawać natchnienie poetom i artystom. W 1788 Domenico Merlini rozpoczął przebudowę wnętrza, a Jan Bogumił Plersch wykonał w kopule 4 alegorie pór dnia i nocy (przysłonięte w następnych latach tondami Marcella Bacciarellego z personifikacjami cnót królewskich). Ukończona w 1795 sala otrzymała klasycystyczny wystrój i została pomyślana jako panteon wzorcowych władców: w niszach ustawiono posągi królów Polski: Zygmunta Starego, Stefana Batorego, Jana III Sobieskiego i Kazimierza Wielkiego, a nad drzwiami popiersia cesarzy rzymskich: Tytusa, Trajana i Marka Aureliusza. Sens programu ideowego wyjaśnia łaciński napis umieszczony na fryzie, głoszący, że władcy ci zostali ukazani jako wzór „na pożytek światu”. **MCh**

76. Kandelabr — MCh

6 szt.

NR INW.: I-p-1 ŁK do 1-p-6 ŁK · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych, przed 1793 · MATERIAŁ: brąz (złocony?), kryształ, szkło
TECHNIKA: odlewanie, cięcie, szlifowanie · WYMIARY: wys. 85 × szer. 48 × śr. 34 cm
IL. 70

Zespół 6 kandelabrów — fontann, trzyświecowych, z brązowym trzonem, z ramionami rozmieszczonymi na kilku kondygnacjach, spoczywających na okrągłej, profilowanej podstawie. Najbardziej rozbudowana jest siedmioramienna kondygnacja dolna, z 3 czarkami i profitkami na świece, 2 kryształowymi obeliskami (pryzmami) i 2 kryształowymi bańkami. Trzon zwieńczony kryształowym obeliskiem i takąż rozetką.

HISTORIA

Kandelabry wieńczyły 6 monumentalnych postumentów-gerydonów wykonanych w Warszawie ok. 1793. Wywiezione do Moskwy w 1915, zwrócone w 1922 na mocy traktatu ryskiego. Ponownie w Rotundzie do 1939. Zaginione po 1940.

ŹRÓDŁA

AGAD, AJP 164 [1795], s. 26; AGAD, IŁK 86 [1817], b.n.s.; AGAD, IŁK 88 [1820–1823], k. 21 („z Łazienkami nabyte, dwa mocno porysowane”); AGAD, IŁK 89 [1832], s. 16; AGAD, ZPC 2988 [1839/1842], k. 33, nr 250–255; AGAD, ZPC 3032 [1854–1863], s. 659, poz. 531; AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 14, poz. 3; AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 20.

DODATKOWE CECHY IDENTYFIKUJĄCE

1. Stempel: „MŁ” (pod koroną), „ŁK” No 250–255.

BIBLIOGRAFIA

Grigorowicz 1886, s. 5, nr 13–18; Niemojewski 1922, s. 49; Iskierski 1929, s. 13, poz. 1; Tyszkiewicz 1953, s. 23, poz. 17, tabl. 23.

IKONOGRAFIA

Iskierski 1929, il. 1., Tyszkiewicz 1953, tabl. 23.

77. Postument (gerydon) — MCh

6 szt.

NR INW.: I-j-21 ŁK do I-j-26 ŁK · AUTOR: serwitorzy królewscy
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Warszawa, ok. 1793 · MATERIAŁ: drewno
TECHNIKA: snycerka, złocenie · WYMIARY: wys. ok. 180 cm
NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 14110
IL. 71

Komplet 6 monumentalnych postumentów pod świeczniki, rzeźbionych i złoconych. Masywny trzon tralkowy postumentu został podzielony pierścieniami na poziome strefy wypełnione rzeźbionym ornamentem roślinnym (liście laurowe, dębowe, akantowe) i zwieńczony okrągłym blatem.

HISTORIA

W1795 odnotowano, że na folwarku łazienkowskim, w Foracie górnym znajdowały się: „dwa modele drewniane, od gerydonow Sali okrągłej”). Pierwszy raz ujęte na rysunku przez Marcina Zaleskiego ok. 1836. W roku 1915 wraz z całymi zbiorami Łazienek wywiezione do Rosji; powróciły na mocy traktatu ryskiego do Łazienek w 1922, ponownie w Rotundzie do 1939. Nie są znane ich losy w czasie okupacji niemieckiej 1939–1945.

ŹRÓDŁA

AGAD, AJP 164 [1795], s. 16 („sześć gerydonów drewnianych scycerskiej roboty suto wyzłacanych w laury na 3 łapach niedźwiedzich także wyzłacanych i postumentach drewnianych biało lakierowanych”), s. 157 („dwa modele drewniane, od gerydonów Sali Okrągłej”); AGAD, ZPC 2988 [1839/1842], k. 33, nr 250–255; AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 14, poz. 1; AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 15; Zarębska, Choynowski 1993, s. 14.

BIBLIOGRAFIA

Grigorowicz 1886, s. 31, nr 1–6; Niemojewski 1922, s. 49; Choynowski 1998b, s. 30.

78. Taboret — MCh

5 szt. zaginionych z 8 szt.

NR INW.: I-u-1 ŁK, I-u-4 ŁK, I-u-5 ŁK, I-u-7 ŁK, I-u-8 ŁK · AUTOR: Louis Delanois (1731–1792)
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Paryż, Francja, ok. 1768 · MATERIAŁ: orzech, tapicerka
TECHNIKA: stolarka, snycerka, toczenie, złocenie, tapicerowanie
WYMIARY: 50 × 60 × 50 cm · NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 14111
IL. 72

Taboret klasycystyczny, rzeźbiony, złocony, z wkładaną tapicerską poduszką, na 4 prostych, kanelowanych nogach. Rama oskrzynienia na rzucie owalu z zaakcentowanymi narożnikami zwieńczonymi wypukłymi rozetami. Taborety stanowią część garnituru mebli (fotele, kanapy) zamówionych przez Stanisława Augusta w Paryżu u ebenisty Louisa Delanois.

HISTORIA

Do Rotundy w Pałacu na Wyspie wykorzystano 8 siedzisk ok. 1793–1795. Obiekty zostały wywiezione do Rosji w 1915; w 1922 rewindykowane na mocy traktatu ryskiego, w Rotundzie do 1939. Ich losy w latach 1939–1945 nie są znane. Na niedatowanym zdjęciu z czasów okupacji (1940 lub 1943) widać, że zabrane już zostały przez Niemców meble Delanois z Sali Salomona (kanapy, fotele), taborety jednak, wraz z całym wyposażeniem Rotundy, nadal znajdują się na swoim miejscu. Możliwe, że pozostawały tam do 1944. Ostatecznie wywiezione przez Niemców do Zamku Fischhorn w Austrii. Po wojnie odnaleziono

3 taborety (nr inw.: I-u-2, I-u-3, I-u-6) oraz fragmenty czwartego — 1 noga i rama wkładanej poduszki, które wkomponowano w nowy, zrekonstruowany mebel.

DODATKOWE CECHY IDENTYFIKUJĄCE

1. Stempel „A I" (pod koroną), w otoku napis: „Łazienki Królewskie" oraz „A II" (pod koroną), w otoku napis: „Вар: Импер: Дворцы".
2. No 256–263.
3. No 1789.
4. Naklejki 01138, 01139, 01140, 01141, 01142, 01143, 01144, 01145.

ŹRÓDŁA

AGAD, AJP 165 [1795], s. 27; AGAD, IŁK 86 [1817], b.n.s.; AGAD, IŁK 88 [1820–1823], k. 21 („w dobrym stanie z Łazienkami nabyte"); AGAD, IŁK 89 [1832], s. 16; AGAD, ZPC 2988 [1839/1842], k. 33–34, nr 256–263; AAN, MWRiOP 7084 [1921–1922], s. 24; AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 14, nr 4.

BIBLIOGRAFIA

Grigorowicz 1886, s. 28; Niemojewski 1929, s. 49; Tyszkiewicz 1953, s. 79, kat. 16; Eriksen 1968, s. 54; Choynowski 1998b, s. 30.

IKONOGRAFIA

Niemojewski 1927, tabl. LXXIV; Tyszkiewicz 1953, tabl. 157; Choynowski 1998b, il. s. 28.

IL. 70, 71, 72
Kandelabr, postument (gerydon) i taboret, fot. przed 1939

↑ Kopuła Rotundy, fot. przed 1939

KLATKA SCHODOWA GŁÓWNA

PIĘTRO

Klatka Schodowa powstała w ostatnim etapie rozbudowy Pałacu w latach 1788–1792. Umieszczona poza głównym ciągiem pomieszczeń reprezentacyjnych, prowadzi do prywatnych apartamentów królewskich. **MCh**

79. Akwarela *Łazienki Królewskie, pałac od strony południowej* KM-S

NR INW.: Dep. D.P.Z.SZ. 1247 · AUTOR: Zygmunt Vogel (1764–1826)
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Warszawa, Polska, 1801 · MATERIAŁ: papier, akwarela
TECHNIKA: malarstwo akwarelowe · WYMIARY: 48 × 64 cm
NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 66709
brak ilustracji

HISTORIA

W 1926 akwarela nabyta do Państwowych Zbiorów Sztuki od Dolores Stanisławowej Radziwiłłowej i zdeponowana w Pałacu na Wyspie. Eksponowana na I piętrze, na Klatce Schodowej Głównej. W 1940 przewieziona do MNW.

DODATKOWE CECHY IDENTYFIKUJĄCE

Akwarela sygnowana. Na odwrocie: „Vue de Łazienki dessiné d'après nature par s. Vogel en 1801".

ŹRÓDŁA

AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 20, poz. 8; AMNW, 0718 b [1940–1944], s. 16, poz. 37; AMNW, 0718 [1940–1944], s. 1, poz. 1.

BIBLIOGRAFIA

Sroczyńska 1969, s. 181, poz. 236.

IKONOGRAFIA

Sroczyńska 1969, s. 128, il. 246.

80. Akwarela – *Widok na most króla Jana Sobieskiego w Łazienkach* KM-S

NR INW.: Dep. D.P.Z.SZ. 1249 · AUTOR: Zygmunt Vogel (1764–1826)
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Warszawa, Polska, 1802 · MATERIAŁ: papier, akwarela
TECHNIKA: malarstwo akwarelowe · WYMIARY: 50,2 × 66 cm
NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 66710
brak ilustracji

HISTORIA

W 1926 akwarela nabyta do Państwowych Zbiorów Sztuki od Dolores Stanisławowej Radziwiłłowej i zdeponowana w Pałacu na Wyspie. Eksponowana na I piętrze, na Klatce Schodowej Głównej. W 1940 przewieziona do MNW.

DODATKOWE CECHY IDENTYFIKUJĄCE

Akwarela niesygnowana. Na odwrocie: „Most króla Jana III rysowany z natury przez Zygmunta Vogla, 1802".

ŹRÓDŁA

AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 20, poz. 8; AMNW, 0718 b [1940–1944], s. 16, poz. 39; AMNW, 0718 [1940–1944], s. 1, poz. 2.

BIBLIOGRAFIA

Szablowski 1937, nr 119; Sroczyńska 1969, s. 182, poz. 238.

IKONOGRAFIA

Tatarkiewicz 1934, tabl. VIII; Tatarkiewicz 1957, il. 6; Sroczyńska 1969, s. 130, il. 249.

81. Akwarela – *Łazienki Królewskie od strony Agrykoli* KM-S

NR INW.: Dep. D.P.Z.SZ. 1250 · AUTOR: Zygmunt Vogel (1764–1826)
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Warszawa, Polska, 1803 · MATERIAŁ: papier, akwarela
TECHNIKA: malarstwo akwarelowe · WYMIARY: 48 × 65,7 cm
NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 66711
brak ilustracji

HISTORIA

W 1926 akwarela nabyta do Państwowych Zbiorów Sztuki od Dolores Stanisławowej Radziwiłłowej i zdeponowana w Pałacu na Wyspie. Eksponowana na I piętrze, w Klatce Schodowej Głównej. W 1940 przewieziona do MNW.

DODATKOWE CECHY IDENTYFIKUJĄCE

Akwarela sygnowana. Na odwrocie „Vue de Łazienki et de ses environs dessinée d'après nature par s. Vogel dit Ptaszek en 1803".

ŹRÓDŁA

AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 20, poz. 8; AMNW, 0718 [1940–1944], s. 1, poz. 3; AMNW, 0718 b [1940–1944], s. 16, poz. 40.

BIBLIOGRAFIA

Szablowski 1937, nr 102; Sroczyńska 1969, s. 182, poz. 240.

IKONOGRAFIA

Tatarkiewicz 1957, il. 95; Sroczyńska 1969, s. 130, il. 250.

82. Akwarela – *Widok Warszawy od strony Saskiej Kępy* KM-S

NR INW.: Dep. D.P.Z.SZ. 1251 · AUTOR: Zygmunt Vogel (1764–1826)
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Warszawa, Polska, 1804 · MATERIAŁ: papier, akwarela
TECHNIKA: malarstwo akwarelowe · WYMIARY: 42,5 × 63,8 cm
NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 66712
brak ilustracji

HISTORIA

W 1926 akwarela nabyta do Państwowych Zbiorów Sztuki od Dolores Stanisławowej Radziwiłłowej i zdeponowana w Pałacu na Wyspie. Umieszczona na I piętrze, w Gabinecie Kustosza. W 1940 przewieziona do MNW.

DODATKOWE CECHY IDENTYFIKUJĄCE

Akwarela sygnowana (?). Na odwrocie: „Vue de Varsovie prise de l'Isle de Saxe dessiné d'après nature par Sigismond Vogel dit Ptaszek en 1804".

ŹRÓDŁA

AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 39, poz. 24; AMNW, 0718 [1940–1944], s. 1, poz. 6.

BIBLIOGRAFIA

Sroczyńska 1969, s. 184, poz. 248.

IKONOGRAFIA

Sroczyńska 1969, s. 136, il. 258, poz. 248.

83. Konsola — MCh

NR INW.: I-i-13 ŁK · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych · MATERIAŁ: drewno biało lakierowane, stiuk
TECHNIKA: stolarka, snycerka, lakierowanie, formowanie, szlifowanie, polerowanie
WYMIARY: nieznane · NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 14060
brak ilustracji

Konsola rzeźbiona, lakierowana na biało, z białym stiukowym blatem. Ze względu na lakoniczność opisu nie można mebla jednoznacznie zidentyfikować, gdyż w zbiorach łazienkowskich znajdowało się kilka konsol i stolików, głównie XIX-wiecznych, które mogłyby takiemu opisowi odpowiadać. Generalnie określano je jako meble w stylu Ludwika XV lub Ludwika XVI.

HISTORIA

Wprawdzie w inwentarzu z 1923 odnotowano, że 9 lipca 1923 została przeniesiona z Sali Jadalnej na Klatkę Schodową konsola nr 4610, ale był to mebel mahoniowy, półokrągły, na 3 prostych nogach, który w Sali Jadalnej miał swoją „parę" nr 4609 (ich późniejsze numery inw.: I-i-11 ŁK, I-i-12 ŁK). W trakcie omawianego spisu konsole malowane na biało znajdowały się w innych wnętrzach Pałacu. Przenosiny konsoli w 1923 były związane z dużym ruchem mobiliów w Łazienkach i Belwederze w związku z rezydowaniem w Pałacu na Wyspie rumuńskiej pary królewskiej. Po zakończeniu wizyty część mebli powróciła na dawne miejsca.

ŹRÓDŁA

AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 47 (dotyczy konsol I-i-11 ŁK oraz I-i-12 ŁK); AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 20, poz. 1; Zarębska, Choynowski 1993, s. 7.

84. Lustro — MCh

NR INW.: I-ł-24 ŁK · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych · MATERIAŁ: szkło lustrzane, rama drewniana (?)
TECHNIKA: brak danych · WYMIARY: brak danych
brak ilustracji

HISTORIA

9 lipca 1923 w związku z przygotowaniami Pałacu na Wyspie na rezydencję goszczącej w Polsce rumuńskiej pary królewskiej „w klatce schodowej zawieszono lustro zamkowe w białej ramie". Możliwe, że lustro umieszczono nad biało lakierowaną konsolą, a po wizycie pozostało ono w Pałacu w tym samym miejscu, otrzymując w późniejszym czasie numer łazienkowski. Zaginione po 1939.

ŹRÓDŁA

AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 78, nr 176; AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 20, poz. 2; Zarębska, Choynowski 1993, s. 15 (tylko informacja, że lustra I-ł-1 do I-ł-40 ŁK znajdowały się przed 1939 w Łazienkach).

85. Żyrandol — MCh

3 szt.
NR INW.: I-ż-44 ŁK, I-ż-45 ŁK, I-ż-46 ŁK · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych · MATERIAŁ: brak danych
TECHNIKA: brak danych · WYMIARY: brak danych · INNE OZNACZENIA: brak danych
NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 66736, 66737 (nr I-ż-46 ŁK)
brak ilustracji

HISTORIA

Inwentarz z marca 1923 nie wymienia w Klatce Schodowej Głównej żadnego górnego oświetlenia (wiszących świeczników). Brak takich wśród obiektów rewindykowanych w 1922 na mocy traktatu ryskiego czy wśród przedmiotów, które pozostały na miejscu. Dopiero 9 lipca 1923, zapewne w związku z wizytą rumuńskiej pary królewskiej, „w klatce schodowej głównej zawieszono dwie ample nowoczesne". Żyrandole, które odnotowano w spisie z lat 1935/1937, musiały pojawić się po 1923, lecz przed 1935. Za zaginione po 1939 uważa się 2 egzemplarze; 1 sześcioramienny (I-ż-46 ŁK) został zabrany przez Niemców w lutym 1940 do mieszkania przy ul. Chopina 13.

ŹRÓDŁA

AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 82, nr 204; AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 20, poz. 5; AAN, MKiS 387/2 [1933/1935], s. 18.

POKÓJ CIEMNY
(WYSTAWA KONSERWATORSKA)

PIĘTRO

Pokój Ciemny to połączone przed 1915 stanisławowskie wnętrza Loży nad Kaplicą i Pokoju Oficerskiego. W inwentarzu z 1923 używa się tylko określenia Loża przy Przedpokoju. W spisie z 1935/1937 pomieszczenie jest nazywane Pokojem Ciemnym przy klatce schodowej.

MCh

86. Konsola — MCh

NR INW.: I-i-34 ŁK · AUTOR: nieznany · MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych
MATERIAŁ: brak danych · TECHNIKA: brak danych · WYMIARY: brak danych
brak ilustracji

HISTORIA

Mebla nie udało się zidentyfikować w inwentarzu łazienkowskim z 1923 i prowadzonej do 1927 ewidencji ruchu przedmiotów. Zaginiony po 1939.

ŹRÓDŁA

AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 22, poz. 1.

87. Krzesło — MCh

2 szt.
NR INW.: I-k-296 ŁK, I-k-418 ŁK · AUTOR: nieznany · MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych
MATERIAŁ: brak danych · TECHNIKA: brak danych · WYMIARY: brak danych
brak ilustracji

HISTORIA

Mebli nie udało się zidentyfikować w inwentarzu łazienkowskim z 1923 i prowadzonej do 1927 ewidencji ruchu przedmiotów. Zaginione po 1939.

ŹRÓDŁA

AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 22, nr 2.

88. Lampa (ampla) — MCh

NR INW.: I-c-13 ŁK · AUTOR: nieznany · MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Warszawa, Polska, ok. 1923
MATERIAŁ: szkło · TECHNIKA: brak danych · WYMIARY: brak danych
brak ilustracji

HISTORIA

W lipcu 1923, w związku z wizytą rumuńskiej pary królewskiej, zamontowano w różnych wnętrzach Pałacu na Wyspie 5 plafonier określonych jako nowoczesne. Zdjęcia z późniejszych lat oraz opisy inwentarzowe wnętrz świadczą, że plafoniery były usuwane i zapewne przemieszczane do innych pomieszczeń. Taka sytuacja mogła mieć miejsce w Pokoju Ciemnym. Lampa zaginiona po 1939.

ŹRÓDŁA

AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 22, nr 5.

89. Lustro — MCh

NR INW.: I-ł-73 ŁK · AUTOR: nieznany · MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych
MATERIAŁ: szkło lustrzane, rama drewniana · TECHNIKA: brak danych
WYMIARY: brak danych
brak ilustracji

HISTORIA

Lustro zaginione po 1939.

ŹRÓDŁA

AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 22, nr 3.

90. Łóżko — MCh

2 szt.
NR INW.: I-m-77 ŁK, I-m-78 ŁK · AUTOR: nieznany · MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych
MATERIAŁ: drewno topolowe, drewno jesionowe, tapicerka
TECHNIKA: stolarka, tapicerowanie · WYMIARY: brak danych
NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 66731, 66734
brak ilustracji

HISTORIA

9 lipca 1923 wstawiono do Pokoju Ciemnego łóżko topolowe ze sprężynowym materacem (bez numerów). 28 lipca 1926 zabrano ze skrzydła zachodniego łóżko jesionowe ze sprężynowym materacem, pochodzące z Pokoju Ciemnego na piętrze. Oba zaginione po 1939.

ŹRÓDŁA

AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 92 (łóżko jesionowe), s. 82, poz. 202 (łóżko topolowe);
AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 22, poz. 4.

91. Szafa — MCh

NR INW.: I-t-104 ŁK · AUTOR: nieznany · MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych
MATERIAŁ: drewno · TECHNIKA: stolarka · WYMIARY: brak danych
brak ilustracji

HISTORIA

Szafa zaginiona po 1939.

ŹRÓDŁA

AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 22, nr 6.

↑ Przedpokój na Piętrze, przed 1939

ANTICHAMBRE
(PRZEDPOKÓJ NA PIĘTRZE, ANTYSZAMBR)

PIĘTRO

Wnętrze powstało w wyniku rozbudowy pałacu w 1788 i otrzymało klasycystyczny wystrój oparty na regularnych, symetrycznych podziałach ścian, wyznaczanych przez pary okien lub drzwi. Pomiędzy nimi, centralnie, rozmieszczono lustro, piec oraz 9 obrazów, tworzących uporządkowaną kompozycję dekoracyjną. Para jednoskrzydłowych drzwi w ścianie północnej została zamaskowana tą samą tkaniną obiciową i boazerią cokołową, które pokrywały pozostałe ściany pokoju. W 1840 dokonano zmian w aranżacji wnętrza: piec zastąpiono stanisławowskim kominkiem przeniesionym z sąsiedniej Małej Galerii i uzupełnionym lustrem, a także wymieniono posadzkę. W kolejnych latach zmiany dotyczyły przede wszystkim obić ściennych oraz części wyposażenia ruchomego. Pomieszczenie zostało całkowicie zniszczone w grudniu 1944 w wyniku podpalenia Pałacu przez Niemców. **MCh**

92. Barometr — MCh

NR INW.: I-b-3 ŁK · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: przed 1915 · MATERIAŁ: brak danych
TECHNIKA: brak danych · WYMIARY: brak danych
brak ilustracji

Nr w bazie strat wojennych MKiDN: 14012 (w bazie MKiDN wpisane zostały „barometry zaislerowskie", nie jest możliwa weryfikacja, czy są to obiekty tożsame z numerem inwentarzowym I-b-3 ŁK).

HISTORIA

Barometr zaginiony po 1939. W źródłach odnalezione zostały wzmianki o 3 barometrach na piętrze — w 1871 odnotowano 3 barometry ścienne: w Pokoju Szambelańskim, Bibliotece i w Apartamencie Ryxa. Były to barometry w drewnianej, żółtej oprawie za szkłem, z posrebrzanymi wskazówkami, oznaczone czarną farbą przy pomocy szblonu: nr 1316.

DODATKOWE CECHY IDENTYFIKUJĄCE

4. Naklejka 4660.

ŹRÓDŁA

AGAD, ZPC 3098 [1896], k. 132, poz. 18; AGAD, ZPC 3950 [1871], s. 28, poz. 3 (oba źródła na temat 3 barometrów ściennych); AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 44, nr 4660 (w grupie przedmiotów niereewakuowanych z Rosji); AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 23, poz. 1

93. Biurko — MCh

2 szt.
NR INW.: I-c-4 ŁK, I-c-5 ŁK · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: 4. ćw. XVIII w.
MATERIAŁ: drewno, okleina: róża, palisander, mahoń (?), sukno popielate i szare
TECHNIKA: stolarka, okleinowanie, wyklejanie, odlewanie, cyzelowanie
WYMIARY: 76 × 169 × 73 cm (wymiary podane w opisie pierwszego mebla)
NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 14015, 14016
brak ilustracji

Pierwszy mebel to biurko różane, inkrustowane palisandrem, w stylu Ludwika XVI, ozdobione brązami, kryte suknem popielatym; drugi to biurko mahoniowe, inkrustowane palisandrem, ozdobione brązami, kryte szarym suknem.

HISTORIA

W spisie rzeczy zabranych 3 lutego 1940 przez Niemców oba biurka określono jako różane. Zaginione po 1940.

DODATKOWE CECHY IDENTYFIKUJĄCE

4. Naklejki 0701, 0702.

ŹRÓDŁA

AGAD, AJP 165 [1795], s. 44 („dwa stoliki różowym [różanym, przyp. aut.] drewnem wykładane", w Galerii Małej); AGAD, IŁK 86 [1817], s. 25; AGAD, IŁK 88 [1820–1823], k. 24 („Dwa stoliki różanym drzewem wykładane, brązem ozdobione, na 4 kółkach u nóg brązowych, suknem zielonym wyklejone, każdy z 2 szufladkami", w Galerii Małej); AGAD, IŁK 89 [1832], s. 40, nr 193 (Pokój Szambelański); AGAD, ZPC 2988 [1839/1842], k. 74, nr 569, 570 („Dwa stoliki różowym [różanym, przyp. aut.] drzewem wykładane, z wysuwanemi szufladami, wokół brązem w ogniu złoconym, tudzież rozetami garnirowane, z szyldami brązowemi, zameczkami i kluczykami francuskiemi, z czterema u nóg brązowemi kółkami, w środku na blacie suknem zielonym wyłożone", w Pokoju Szambelańskim); AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 18, nr 0701, 0702 (Przedpokój, I p.); AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 23, nr 2 (Przedpokój, I p.); AAN, MKiS 387/2 [1933/1935], s. 18; Zarębska, Choynowski 1993, s. 1.

BIBLIOGRAFIA

Grigorowicz 1886, s. 24, nr 25–26; Niemojewski 1922, s. 53 („dwa stoły różane" w Przedpokoju).

94. Ekran kominkowy — MCh

NR INW.: I-d-6 ŁK · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Warszawa (?), Polska (?), 1820
MATERIAŁ: mahoń, brąz złocony, tkanina · TECHNIKA: stolarka, odlew, cyzelowanie, złocenie
WYMIARY: brak danych · NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 14023
IL. 73

Ekran kominkowy, empirowy, w formie mahoniowej ramy z 2 prześwitami wypełnionymi tkaniną. Górny prześwit — prostokątny, ujęty przez 2 kobiece hermy o główkach i stopach wykonanych ze złoconego brązu; od góry ramiak w formie profilowanego gzymsu. Dolny prześwit o półkolistym wykroju. Rama ekranu wsparta na poprzecznie ustawionych, łukowato wygiętych dwójnogach (zob. kat. 217).

HISTORIA

2 takie ekrany były ustawione w 1820 w Gabinecie Pracy; w 1840 jeden (nr 618) został przeniesiony do Myślewic, drugi (nr 617) do Białego Domu, gdzie znajdował się nadal w 1886. W 1915 ekran 617 ustawiony przed kominkiem w tamtejszej Sali Jadalnej (Salonie), wywieziony do Rosji, powrócił po traktacie ryskim w to samo miejsce. Ekran z Myślewic w 1923, po rewindykacji z Rosji, ustawiono w Antyszambrze na piętrze Pałacu na Wyspie, gdzie został odnotowany także w 1925 (zdjęcie) i 1935/1937 (spis). Zaginiony po 1939.

ŹRÓDŁA

AGAD, IŁK 88 [1820–1823], k. 25 („2 ekrany mahoniowe, przy których u wierzchu po dwie figurki wyzłacane, żółtym floransem obite", w Gabinecie Króla); AGAD, IŁK 89 [1832], s. 44 („2 ekrany mahoniowe, grodenaplem wiśniowym obite"); AGAD, ZPC 2988 [1839/1842], k. 80, nr 617, 618 (Gabinet Królewski); AAN, MWRiOP 7084 [1921–1922], s. 169, nr 01055 („ekran mahoniowy z brązami, Empire"); AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 4 (Przedpokój na Piętrze); AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 23, poz. 3.

BIBLIOGRAFIA

Grigorowicz 1886, s. 123, nr 1.

IKONOGRAFIA

Grigorowicz 1886, s. 123, nr 1.

IKONOGRAFIA

Łazienki Królewskie 1916, il. 29; Tatarkiewicz 1957, il. 211.

95. Latarnia (ampla) MCh

NR INW.: Dep.P.Zb.Szt. K/951 · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Warszawa, Polska, 1923 · MATERIAŁ: szkło, łańcuch metalowy
TECHNIKA: formowanie szkła, odlewanie, elektyfikacja · WYMIARY: brak danych
NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 66748
IL. 74

Lampa w formie spłaszczonej misy z matowego szkła, ujętej w metalową obręcz i zawieszonej do sufitu na 3 łańcuchach. Ampla przystosowana do oświetlenia elektrycznego.

HISTORIA

Ampla — określona jako nowoczesna — została zawieszona w Przedpokoju na Piętrze w 1923. Została ujęta fragmentarycznie (odbicie w lustrze) na zdjęciu z 1925 ukazującym wnętrze Przedpokoju. Zaginiona po 1939.

ŹRÓDŁA

AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 82;
AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 23, poz. 17.

IKONOGRAFIA

Tatarkiewicz 1957, il. 211.

96. Stół MCh

NR INW.: I-s-21 ŁK · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Warszawa, Polska, 2. ćw. XIX w.
MATERIAŁ: drewno, forniry, brąz złocony, sukno
TECHNIKA: stolarka, intarsja, odlewanie, cyzelowanie, złocenie, wyklejanie
WYMIARY: wys. 80 × szer. 157 × gł. 94 cm
NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 14086
IL. 75

Stół salonowy, owalny, o falistej linii blatu i oskrzynienia, na 4 esowato wygiętych nogach ozdobionych brązami. Oskrzynienie i szeroka opaska blatu bogato dekorowane intarsją kwiatową. Środek blatu wyklejony suknem. Nogi dekorowane brązami: u nasady — kobiece espaniolety; stopki okute w saboty, w formie pionowego akantu zakończonego wolutą.

HISTORIA

Mebel w 1886 znajdował się w magazynie Zamku Królewskiego i datowany był na lata 30. tego stulecia. W 1923 i 1935/1937 odnotowany w Przedpokoju na Piętrze, gdzie pozostawał do 15 marca 1940, kiedy to został wywieziony przez Niemców do apartamentu w Alei Róż. Zaginiony po 1940.

ŹRÓDŁA

AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 18, nr 701;
AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 23, poz. 10;
AMNW, 0718 b [1940–1944], s. 16; Zarębska, Choynowski 1993, s. 10.

BIBLIOGRAFIA

Grigorowicz 1886, s. 120, nr 12 (stół owalny z 1846); Maszkowska 1956, kat. 63, il. 69 (nota katalogowa błędna — dotyczy biurka Stanisława Augusta).

IKONOGRAFIA

Tatarkiewicz 1957, il. 211.

97. Stół MCh

NR INW.: I-s-22 ŁK · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych · MATERIAŁ: drewno, fornir mahoniowy
TECHNIKA: stolarka, okleinowanie · WYMIARY: brak danych
brak ilustracji

Pulpit mahoniowy z szufladą, ze skrytkami. Zapewne był to mebel stanisławowski, który w 1817 stał w Gabinecie Pracy: „Bureau mahoniowe z jedną szufladą o dwóch antabach mosiężnych, a w środku cztery szufladki, i [z] pulpitem do noszenia, z należytym okowem i zamkami, nadpsute”. W 1923 i 1935/1937 notowany w Przedpokoju na Piętrze. 15 marca 1940 został wywieziony przez Niemców do apartamentu w Alei Róż 2. Zaginiony po 1940.

DODATKOWE CECHY IDENTYFIKUJĄCE

4. Naklejka 0702.

ŹRÓDŁA

AGAD, IŁK 86 [1817], s. 28; AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 18 (Przedpokój na Piętrze);
AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 23, poz. 10;
AMNW 0718 b [1940–1944], s. 16, poz. 42;
Zarębska, Choynowski 1993, s. 10 (pulpit z szufladą, skrytki).

98. Zegar — MCh

NR INW.: I-z-17 ŁK · AUTOR: Pierre Michel Barancourt (czynny 1775–1789)
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Paryż, Francja, 4. ćw. XVIII w.
MATERIAŁ: marmur biały (alabaster?), brąz, emalia, szkło
TECHNIKA: zegarmistrzowska, odlewanie, złocenie, cyzelowanie, cięcie, rzeźbienie, szlifowanie, polerowanie
WYMIARY: brak danych · NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 66670
IL. 76

Zegar kominkowy, klasycystyczny. Trzon w formie marmurowego kubiku, w który wkomponowane są mechanizm zegarowy i emaliowana tarcza osłonięta wypukłym szkłem w ramce z brązu, na zawiasach. W narożach tarczy 4 aplikacje z brązu. Trzon, zwieńczony marmurowym obeliskiem z panopliami z brązu ujmują 2 siedzące postacie z brązu. Całość na płaskiej marmurowej podstawie o zaokrąglonych krańcach, wspartej na 4 kulistych nóżkach z brązu.

HISTORIA

Zegar prawdopodobnie nabyty do zbiorów łazienkowskich ok. 1840. W tym czasie eksponowany w Sali Bachusa. W latach późniejszych — co odnotowano w 1923 i 1935/1937 — znajdował się głównie w Przedpokoju na I piętrze Pałacu. Zaginiony po 1939.

DODATKOWE CECHY IDENTYFIKUJĄCE

Sygnatura „Barancourt à Paris".

IKONOGRAFIA

Tatarkiewicz 1957, il. 211 (we wnętrzu).

ŹRÓDŁA

AGAD, ZPC 2988 [1839/1842], k. 62, nr 490 („zegar stojący osadzony w biało-alabastrowym kompartymencie, z kolumną u wierzchu, na czterech nogach brązowych pozłacanych, z dwiema po bokach siedzącymi figurami brązowymi w hełmach [i z] chorągiewkami w ogniu złoconymi, z takąż girlandą u frontu kolumny, na cyferblacie białym napis Barancour a Paris, pół i całe godziny bijący, co dni 8 nakręcan", w Pokoju Bachusa w 1839); AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 26, nr 0920; AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 23, poz. 11.

BIBLIOGRAFIA

Grigorowicz 1886, s. 15, nr 2.

IL. 73, 74, 75, 76
Ekran kominkowy, lampa (ampla), stół i zegar, fot. przed 1939

↑ Mała Galeria, fot. 1925

POKÓJ SZAMBELAŃSKI (MAŁA GALERIA)

PIĘTRO

Wnętrze powstało w 1840 w wyniku podziału stanisławowskiej Małej Galerii na 3 pokoiki i korytarzyk. Pokój zajął północną część Galerii. W tym czasie wymieniono parkiet i ścienne obicia, dodano malarskie dekoracje na suficie. Zmieniono linię ściany północnej, w której pojawiła się para jednoskrzydłowych drzwi prowadzących do toalety i do garderoby z łazienką. Dodano nowe brązy oświetleniowe, sprowadzone z Paryża. Pozostawiono część umeblowania stanisławowskiego, część zaś przeniesiono tu z innych pomieszczeń. Pokój został całkowicie zniszczony na skutek podpalenia Pałacu przez Niemców w grudniu 1944. **MCh**

99. Kanapa MCh

1 szt. zaginiona z 2 szt.
NR INW.: I-g-17 ŁK · AUTOR: serwitorzy królewscy
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Warszawa, Polska, przed 1788
MATERIAŁ: drewno, tapicerka, tkanina obiciowa
TECHNIKA: stolarka, podrzeźbianie, lakierowanie, złocenie, tapicerowanie
WYMIARY: wys. 98 × szer. 178 × gł. 65 cm
NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 14044
IL. 77

Kanapa klasycystyczna, z 3 pełnymi, tapicerowanymi oparciami, na 8 nogach. Tylne oparcie typu en chapeau; boczne — o wklęsłej linii, zakończone wolutą; wsporniki esowato wygięte, od czoła żłobkowane, przechodzą w linię przednich nóg mebla. Oskrzynienie prostokątne, z zaznaczonymi krawędziami (astragal) i kostkami bez wypełnienia. Nogi proste, okrągłe w przekroju, żłobkowane, zakończone pierścieniem i kulistą, spłaszczoną stopką.

HISTORIA

Element garnituru mebli od 1788 wypełniał 2 wnętrza apartamentu króla — Małą Galerię i Gabinet Pracy. W latach 1840–1939 kanapa znajdowała się w Pokoju Szambelańskim, z wyjątkiem okresu ewakuacji mobiliów do Moskwy między 1915 a 1922. Po 1939 uznana wraz z „parą" za zaginioną. Jedną (I-g-16 ŁK), w złym stanie, zidentyfikowano w magazynach MNW; została zwrócona w 1986. Druga nadal traktowana jest jako strata wojenna.

ŹRÓDŁA

AGAD, AJP 163 [1788], k. 30 („biało malowane fayngultem pozłacane z tyłami i materacami materyi takiek jak i obicie [ścienne] — atłas biały w drzewa chińskie zielono malowany — ćwieczkami wyzłacanemi obite", w Małej Galerii — Pokoju Szambelańskim); AGAD, AJP 165 [1795], s. 44 (Mała Galeria — Pokój Szambelański); AGAD, IŁK 86 [1817], s. 25 („2 kanapy z poręczami białemi i wyzłacanemi, materace i poduszki atłasem białym w kwiaty zielone obite", w Małej Galerii — Pokoju Szambelańskim); AGAD, IŁK 88 [1820–1823], s. 24 (Mała Galeria — Pokój Szambelański); AGAD, IŁK 89 [1832], s. 40 (Mała Galeria — Pokój Szambelański); AGAD, ZPC 2988 [1839/1842], k. 73, nr 557 lub 558 (Mała Galeria — Pokój Szambelański); AGAD, ZPC 3032 [1854–1863], s. 15, poz. 18; AAN, MWRiOP 7084 [1921–1922], s. 190, nr 01164 lub s. 239, nr 01401 — kanapa z Małej Galerii — Pokoju Szambelańskiego; AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 10, nr 01164 lub 01401 (Mała Galeria — Pokój Szambelański); AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 24, poz. 4 (Mała Galeria — Pokój Szambelański); Zarębska, Choynowski 1993, s. 4 (wymieniona tylko I-g-17 ŁK, z błędną informacją autorów, że znajdowała się w Gabinecie Pracy).

BIBLIOGRAFIA

Grigorowicz 1886, s. 24, nr 1–2.

100. Komoda MCh

NR INW.: I-h-5 ŁK · AUTOR: serwitorzy królewscy
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Warszawa, Polska, 4. ćw. XVIII w.
MATERIAŁ: mahoń, brąz złocony, marmur
TECHNIKA: stolarka, okleinowanie, wycinanie, aplikacje z brązu
WYMIARY: wys. 90 × szer. 168 × gł. 77 cm
NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 14051
IL. 78

Komoda trzyszufladowa, na 4 prostych nogach, nakryta marmurową płytą. Górna szuflada zamaskowana wycinanym arabeskowym fryzem. Dolne szuflady z centralnymi rozetami z brązu, ujętymi bordiurą z wycinanego ornamentu na jasnym tle, oraz z parami uchwytów i rozetkami w narożach. Szuflady ujęte pilastrami o wklęsłych polach, z brązowymi kampanulami, rozdzielone listwami z brązu. Nogi z wklęsłymi płycinami, zakończone stopką w formie ściętej piramidy.

HISTORIA

Mebel z Zamku Królewskiego; tam notowany jeszcze w 1886; eksponowany w 1889 na wystawie w Muzeum Przemysłu i Rolnictwa. W Łazienkach sfotografowany w 1915 (TOnZP) przed wywozem do Rosji. Od 1923 do 1940 w Pokoju Szambelańskim. 1 lutego 1940 zabrany przez Niemców (apartament, ul. Chopina 13). Zaginiony po 1940.

ŹRÓDŁA

Inventaire 1795 1997, s. 127 („Duża komoda z trzema szufladami, z fryzem wyrytym na białym tle, zdobiona brązem złoconym, z blatem z włoskiego marmuru w czerwone i białe żyłki, położonego na kamieniu, mająca dwa łokcie i dwadzieścia cali długości oraz jeden i jedną czwartą łokcia szerokości", w Zamku Królewskim, Garde-Meuble); AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 10, nr 01273 (Mała Galeria — Pokój Szambelański); AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 24, poz. 5 (Mała Galeria — Pokój Szambelański); AMNW, 0718 b [1940–1944], s. 1; Zarębska, Choynowski 1993, s. 5, nr I-h-5.

BIBLIOGRAFIA

Grigorowicz 1886, s. 232, nr 1; Katalog 1889, s. 80, poz. 1; Niemojewski 1922, s. 53.

101. Lampa MCh

NR INW.: I-o-2 ŁK · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych, ok. 1841 · MATERIAŁ: brąz
TECHNIKA: odlewanie, złocenie (?)
WYMIARY: brak danych
IL. 79

HISTORIA

W inwentarzu z 1923 obiekt określony jest jako świecznik wiszący; w spisie 1935/1937 jako lampa. Jego wygląd znamy tylko z fragmentarycznego ujęcia na zdjęciu wnętrza z 1925. Zaginiony po 1939.

DODATKOWE CECHY IDENTYFIKUJĄCE

4. Naklejka 03753.

ŹRÓDŁA

AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 22, świecznik wiszący, nr 03753 (Mała Galeria — Pokój Szambelański); AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 24, poz. 6 (Mała Galeria — Pokój Szambelański).

102. Stolik — MCh

NR INW.: I-s-11 · AUTOR: nieznany · MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych
MATERIAŁ: mahoń, sukno zielone, brązy
TECHNIKA: stolarka, okleinowanie, aplikacje z brązu, wyklejanie
WYMIARY: wys. 76 × szer. 88 × gł. 88 cm
brak ilustracji

Stolik mahoniowy do kart, z brązami, z jedną odchylaną nóżką, kryty zielonym suknem. Z opisu wynika, że mebel musiał mieć rozkładany blat, który po rozłożeniu podpierano ruchomą nogą. Podane wymiary dotyczą stolika po rozłożeniu. Po złożeniu głębokość mebla musiała być o połowę mniejsza, czyli wynosiła 44 cm. Stolik miał swoją „parę" — mebel o nr. I-s-12, który w trakcie spisu znajdował się w Pokoju Balkonowym.

HISTORIA

Zaginiony po 1939.

DODATKOWE CECHY IDENTYFIKUJĄCE

4. Naklejka 01257.

ŹRÓDŁA

AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 19, nr 01257 (Mała Galeria — Pokój Szambelański); AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 24, poz. 9 (Mała Galeria — Pokój Szambelański); Zarębska, Choynowski 1993, s. 9 (kryty zielonym suknem; para: I-s-10 ŁK, I-s-11 ŁK).

103. Zegar — MCh

NR INW.: I-z-15 ŁK · AUTOR: Francesco Lazzarini (1748–1808) — obudowa
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Rzym, Włochy, przed 1793 (marmurowy posążek); Lipsk, Niemcy, 1840 (mechanizm zegarowy)
MATERIAŁ: marmur biały, marmur szary, brąz, żelazo
TECHNIKA: zegarmistrzowska, rzeźbienie, odlewanie, złocenie
WYMIARY: wys. ok. 65,5 cm · NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 66669
IL. 80

Zegar w rzeźbiarskiej obudowie: posążek młodej, półnagiej kobiety, osłoniętej częściowo drapowaną tkaniną, trzymającej w dłoniach gołąbka. U jej nóg skała, w którą wkomponowana jest tarcza zegarowa: złocona, z odlewanymi ornamentami w centrum i na zewnętrznej krawędzi. Całość na prostokątnej podstawie z szarego marmuru.

HISTORIA

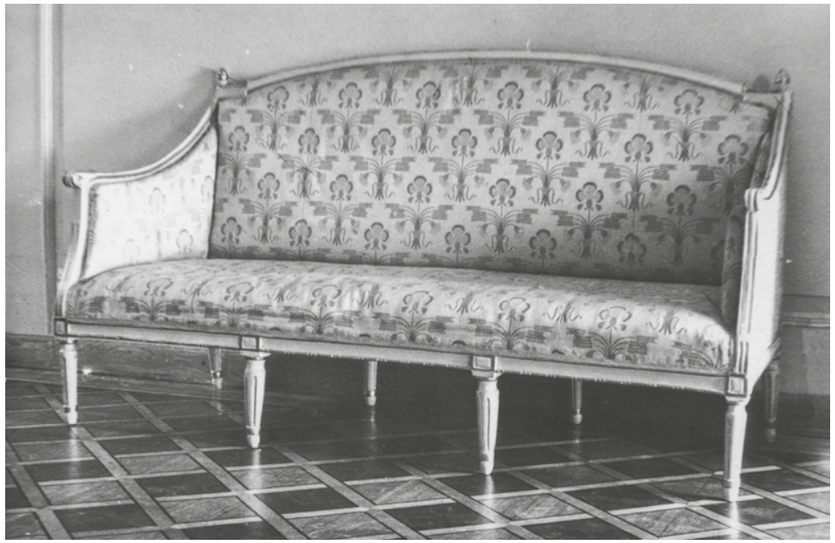
Kupno posążku *Wenus z gołąbkiem* zaoferował królowi w 1793 Francesco Lazzarini w trakcie pobytu w Warszawie. W 1796 ustawiono go w Przedpokoju na piętrze obok drugiej pracy Lazzariniego: *Wenus z Amorem*. Posążki wykonano jako obudowy zegarów, które w 1840 uzupełniono o nakręcane co 14 dni mechanizmy wybijające pół i całe godziny. Zegar od 1923 w Małej Galerii — Pokoju Szambelańskim. Zaginiony po 1939.

ŹRÓDŁA

AGAD, AJP 165 [1795], s. 41 (dopisek z 1796: „posążek ustawiony w Przedpokoju"); AGAD, IŁK 89 [1832], s. 36, nr 26 (Przedpokój królewski; dopisek brązową kredką: 658); AGAD, ZPC 2988 [1839/1842], k. 66, nr 509 (1839, Przedpokój na Piętrze), s. 145, nr 1019 (1840, Sala Jadalna; zakupiony i zamontowany mechanizm); AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 27 (nr 01580, Pokój Szambelański); AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 24, poz. 10 (Pokój Szambelański).

BIBLIOGRAFIA

Grigorowicz 1886, s. 17, nr 8; Mańkowski 1948, s. 38; Mikocka-Rachubowa 2016, kat. 275.

IL. 77
Kanapa, fot. przed 1939

IL. 78
Komoda, fot. 1925

IL. 79
Lampa, fot. 1925

IL. 80
Zegar, fot. 1925

↑ Pokój Balkonowy, fot. 1925

GABINET OLIWKOWY (POKÓJ BALKONOWY)

PIĘTRO

Wnętrze powstało w 1840 w wyniku podziału stanisławowskiej Małej Galerii na 3 pokoiki i korytarzyk. Pokój zajął południową część Galerii. W pomieszczeniu zlikwidowano okno w ścianie wschodniej i umieszczono w tym miejscu późnoempirowy kominek i neorokokowe lustro. Wymieniono obicia ścienne i posadzkę. Wnętrze pełniło funkcję bawialni, później sypialni w niewielkim apartamencie cesarzowej. Jak większość pomieszczeń piętra został całkowicie zniszczony w wyniku podpalenia pałacu przez Niemców w grudniu 1944. **MCh**

104. Obraz *Widok Wersalu od strony wjazdu* DJ

NR INW.: ŁK-II-d-163/172 · AUTOR: Adam Frans van der Meulen (1632–1690)
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Paryż, Francja, ok. 1664 · MATERIAŁ: olej, płótno
TECHNIKA: malarstwo olejne · WYMIARY: wys. 56,5 × szer. 67,8 cm
NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 14399
IL. 81

Zmniejszony, autorski wariant pierwowzoru, określanego jako *Vue du château de Versailles prise du côté de l'entrée en 1664*, w zbiorach Wersalu (nr inw. MV 7252), powtórzonego w akwaforcie Adriaena Fransa Boudewynsa st. z ok. 1685.

HISTORIA

Przed 1783 w kolekcji Stanisława Augusta; w czasach króla wisiał w Małej Galerii Pałacu na Wyspie, w 1817 sprzedany wraz z Łazienkami Aleksandrowi I. Jesienią 1914 wywieziony do Rosji; 1922 rewindykowany na mocy traktatu ryskiego, włączony do ZP RP-GR (Pokój Balkonowy). W 1939 ewakuowany do MNW.

DODATKOWE CECHY IDENTYFIKUJĄCE

Sygnowany „V. MEULEN. FECIT".
5. No 0875.

ŹRÓDŁA

AGAD, ZPC 2988 [1839/1842], nr 91; AGAD, ZPC 3098 [1896], nr 179; AAN, MWRiOP 7084 [1921–1922], nr 0875; IS PAN, ZS [1817], poz. 48/829.

BIBLIOGRAFIA

Podczaszyński, Kaniewski 1856, s. 63, nr 199 (w Myślewicach); Grigorowicz 1886, s. 66, nr 119; Somow 1895, nr 179; Niemojewski 1922, nr 179; Iskierski 1931, nr 91; Mańkowski 1932, nr 829; Réau 1932, nr 829; Tomkiewicz 1949, nr 99; Romanowska-Zadrożna, Zadrożny 2000, nr 146; Kłoczowski, Niemira 2023, s. 307; Juszczak 2027 [w oprac.].

IKONOGRAFIA

Mańkowski 1932, cz. kat., s. 23.

105. Obraz *Scena w zamtuzie* DJ

AUTOR: malarz holenderski · MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Holandia, 2. ćw. XVII w.
MATERIAŁ: olej, deska · TECHNIKA: malarstwo olejne · WYMIARY: wys. 49,6 × szer. 49 cm
NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 14391
IL. 82

Kostiumy postaci tej sceny rodzajowej wskazują, że obraz datować należy na lata 30. i 40. XVII w. Dzieło przypomina podobne w charakterze obrazy Maertena Stoopa.

HISTORIA

Obraz przechowywany początkowo w Belwederze; po 1788 zawisł w Pałacu na Wyspie, w Małej Galerii, a ok. 1797/1798 w Gabinecie przy Sali Salomona. Przed 1783 w kolekcji Stanisława Augusta; w 1817 sprzedany wraz z Łazienkami Aleksandrowi I. Jesienią 1914 został wywieziony do Rosji; 1922 rewindykowany na mocy traktatu ryskiego, włączony do ZP RP-GR (Pokój Balkonowy). W 1939 ewakuowany do MNW.

DODATKOWE CECHY IDENTYFIKUJĄCE

5. No 0850.

ŹRÓDŁA

AGAD, AJP 159 [1788], k. 5, nr 26; AGAD, AJP 162 [1788], s. 25, nr 26; AGAD, AJP 200 [1783], nr 26; AGAD, AJP 202 [1795], nr 26; IS PAN, ZS [1817], poz. 168/26; AGAD, ZPC 2988 [1839/1842], nr 515; AGAD, ZPC 3098 [1896], nr 166; AAN, MWRiOP 7084 [1921–1922], nr 0858.

BIBLIOGRAFIA

Podczaszyński, Kaniewski 1856, s. 61, nr 181; Grigorowicz 1886, s. 70, nr 13; Somow 1895, nr 166; Niemojewski 1922, nr 166; Iskierski 1931, nr 166; Mańkowski 1932, nr 26; Tomkiewicz 1949, nr 126; Romanowska-Zadrożna, Zadrożny 2000, nr 253; Juszczak 2027 [w oprac.].

IKONOGRAFIA

Mańkowski 1932, cz. kat., s. 23

106. Obraz *Koncert – dwie damy i kawaler* DJ

NR INW.: ŁK-II-d-160/111 · AUTOR: François Guérin (1717–1801)
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Paryż, Francja, 1768 · MATERIAŁ: olej, płótno
TECHNIKA: malarstwo olejne · WYMIARY: wys. 32,6 × szer. 23,2 cm
NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 14411
IL. 83

HISTORIA

Nabyty w 1777 za pośrednictwem pani Geoffrin w Paryżu, nie trafił za życia monarchy do jego apartamentów, lecz przechowywany (zmagazynowany) był w Belwederze. Dopiero po 1809 zawisł w Pałacu na Wyspie. François Guérin, raczej drugorzędny paryski malarz, rysownik i miniaturzysta, przez autorów XIX-wiecznych łazienkowskich opracowań mylony był z Jeanem-Urbainem Guerinem, uczniem Jacques'a-Louisa Davida. W 1817 sprzedany wraz z Łazienkami Aleksandrowi I. Jesienią 1914 wywieziony do Rosji; w 1922 rewindykowany na mocy traktatu ryskiego; włączony do ZP RP-GR (Pokój Balkonowy). W 1939 ewakuowany do MNW.

DODATKOWE CECHY IDENTYFIKUJĄCE

Sygnowany „F. Guérin Fecit 1768".
5. No 0691.

ŹRÓDŁA

AGAD, AJP 159 [1788], k. 3, nr 367; AGAD, AJP 200 [1783], nr 367; AGAD, AJP 202 [1795], nr 367; AGAD, ZPC 2988 [1839/1842], nr 270; AGAD, ZPC 3098 [1896], nr 176; IS PAN, ZS [1817], poz. 82/367; AAN, MWRiOP 7084 [1921–1922], nr 0691.

BIBLIOGRAFIA

Podczaszyński, Kaniewski 1856, s. 62, nr 191; de Moüy 1875, s. 513–514; Grigorowicz 1886, s. 69, nr 131; Somow 1895, nr 176; Niemojewski 1922, nr 176; Iskierski 1931, nr 46; Mańkowski 1932, nr 367; Tomkiewicz 1949, nr 33; Romanowska-Zadrożna, Zadrożny 2000, nr 88; Juszczak 2027 [w oprac.].

IKONOGRAFIA

Mańkowski 1932, cz. kat., s. 18.

107. Obraz *Martwa natura z kwiatami i ptasim gniazdem* DJ

NR INW.: ŁK-II-d-145/132 · AUTOR: Jan van Huijsum (1682–1749) (?)
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Amsterdam, Holandia, 1 ćw. XVIII w.
MATERIAŁ: olej, blacha miedziana · TECHNIKA: malarstwo olejne
WYMIARY: wys. 23 × szer. 28,7 cm · NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 14407
IL. 84

Prócz rozbudowanych kompozycji kwiatowych z bukietami w wazach lub wazonach Jan van Huijsum malował również takie, podobne w charakterze, niewielkie kompozycje; być może obraz był jego oryginalnym dziełem.

HISTORIA

Przed 1783 w kolekcji Stanisława Augusta, w 1817 sprzedany wraz z Łazienkami Aleksandrowi I. Jesienią 1914 został wywieziony do Rosji; w 1922 rewindykowany na mocy traktatu ryskiego, włączony do ZP RP-GR (Pokój Balkonowy). W 1939 ewakuowano go do MNW.

DODATKOWE CECHY IDENTYFIKUJĄCE

5. No 0458.

ŹRÓDŁA

AGAD, AJP 200 [1783], nr 693; AGAD, AJP 202 [1795], nr 693; AGAD, ZPC 2988 [1839/1842], nr 709; AGAD, ZPC 3098 [1896], nr 157; AAN, MWRiOP 7084 [1921–1922], nr 0458; IS PAN, ZS [1817], poz. 174/693.

BIBLIOGRAFIA

Podczaszyński, Kaniewski 1856, s. 62, nr 195; Grigorowicz 1886, s. 61, nr 93; Somow 1895, nr 157; Niemojewski 1922, nr 157; Iskierski 1931, nr 54; Mańkowski 1932, nr 693; Wallis 1934, s. 1194; Choynowski 1998a, s. 31; Romanowska-Zadrożna, Zadrożny 2000, nr 105; Juszczak 2027 [w oprac.].

IKONOGRAFIA

Mańkowski 1932, cz. kat., s. 88.

108. Obraz *Pejzaż ze zwierzętami I* DJ

AUTOR: Philipp Peter Roos (1657–1706) (?)
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Rzym, Włochy (?), k. XVII w. (?) · MATERIAŁ: olej, płótno
TECHNIKA: malarstwo olejne · WYMIARY: wys. 73,5 × szer. 97,5 cm
NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 14373
IL. 85

Jeden z pary obrazów. Na podstawie zachowanych fotografii trudno stwierdzić, czy mamy do czynienia z dziełem naśladowcy, czy samego Philippa Petera Roosa, niezwykle często naśladowanego.

HISTORIA

Przed 1783 w kolekcji Stanisława Augusta. Wisiał w Belwederze; do Pałacu na Wyspie został przeniesiony dopiero w 1809. W 1817 sprzedany wraz z Łazienkami Aleksandrowi I. Jesienią 1914 wywieziony do Rosji; w 1922 rewindykowany na mocy traktatu ryskiego, włączony do ZP RP-GR (Pokój Balkonowy). W latach 1926–1936 znajdował się ponownie w Belwederze, następnie w Zamku Królewskim. W 1939 ewakuowany do MNW. Zaginiony w czasie II wojny. 11 czerwca 1996 wystawiony na aukcji Wiener Kunst Auktionen, Wiedeń, nr 12.

ŹRÓDŁA

AGAD, AJP 200 [1783], nr 798; AGAD, AJP 202 [1795], nr 798; AGAD, ZPC 2988 [1839/1842], nr 298; AGAD, ZPC 3098 [1896], nr 172; IS PAN, ZS [1817], poz. 111/798.

BIBLIOGRAFIA

Grigorowicz 1886, s. 45, nr 20, 21; Somow 1895, nr 172; Niemojewski 1922, nr 172; Mańkowski 1932, nr 798; Romanowska-Zadrożna, Zadrożny 2000, nr 189; Pilus 2019, s. 62–63; Juszczak 2027 [w oprac.].

109. Obraz *Pejzaż ze zwierzętami II* DJ

AUTOR: Philipp Peter Roos (1657–1706) (?)
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Rzym, Włochy (?), k. XVII w. (?) · MATERIAŁ: olej, płótno
TECHNIKA: malarstwo olejne · WYMIARY: wys. 73,5 × szer. 97,5 cm
NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 14373
IL. 86

Jeden z pary obrazów. Na podstawie fotografii trudno stwierdzić, czy mamy do czynienia z dziełem naśladowcy, czy samego Philippa Petera Roosa, niezwykle często naśladowanego.

HISTORIA

Przed 1783 w kolekcji Stanisława Augusta. Wisiał w Belwederze, do Pałacu na Wyspie został przeniesiony dopiero w 1809. W 1817 sprzedany wraz z Łazienkami Aleksandrowi I. Jesienią 1914 wywieziony do Rosji; w 1922 rewindykowany na mocy traktatu ryskiego; włączony do ZP RP-GR (Pokój Balkonowy). Obraz w latach 1926–1936 znajdował się ponownie w Belwederze, następnie w Zamku Królewskim. W 1939 ewakuowany do MNW. 11 czerwca 1996 wystawiony na aukcji Wiener Kunst Auktionen, Wiedeń, nr 12.

DODATKOWE CECHY IDENTYFIKUJĄCE

5. No 0859.

ŹRÓDŁA

AGAD, AJP 200 [1783], nr 797; AGAD, AJP 202 [1795], nr 797; AGAD, ZPC 2988 [1839/1842], nr 280; AGAD, ZPC 3098 [1896], nr 171; AAN, MWRiOP 7084 [1921–1922], nr 0859; IS PAN, ZS [1817], poz. 109/797.

BIBLIOGRAFIA

Grigorowicz 1886, s. 45, nr 20, 21; Somow 1895, nr 171; Niemojewski 1922, nr 171; Mańkowski 1932, nr 797; Romanowska-Zadrożna, Zadrożny 2000, nr 188; Pilus 2019, s. 62–63; Juszczak 2027 [w oprac.].

IKONOGRAFIA

Mańkowski 1932, cz. kat., s. 97.

110. Obraz *Portret konny nieznanego mężczyzny w zbroi* DJ

NR INW.: ŁK-II-d-147/140 · AUTOR: malarz francuski, czynny w XVII/XVIII w.
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Francja, pocz. XVIII w. · MATERIAŁ: olej, deska
TECHNIKA: malarstwo olejne · WYMIARY: wys. 43,8 × szer. 36,8 cm
NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 14396
IL. 87

Przez Stanisława Iskierskiego identyfikowany jako przedstawiający Ludwika II Burbona (1621–1686), zw. Wielkim Kondeuszem. Kształt peruki wskazuje jednak na lata 90. XVII lub pierwsze dekady XVIII w. Konwencja typowa dla konnych portretów tego czasu. Na fotografii nie widać, czy portretowany — bez wątpienia wysoko urodzony dowódca — ma jakieś ordery, co ułatwiłoby identyfikację.

HISTORIA

Przed 1783 w kolekcji Stanisława Augusta. Obraz wisiał w Garderobie w Pałacu na Wyspie. W 1817 został sprzedany wraz z Łazienkami Aleksandrowi I. Jesienią 1914 wywieziony do Rosji; w 1922 rewindykowany na mocy traktatu ryskiego; włączony do ZP RP-GR (Pokój Balkonowy). W 1939 został ewakuowany do MNW.

DODATKOWE CECHY IDENTYFIKUJĄCE

5. No 0889.

ŹRÓDŁA

AGAD, AJP 200 [1783], nr 1270; AGAD, AJP 202 [1795], nr 1270; AGAD, ZPC 2988 [1839/1842], nr 155; AGAD, ZPC 3098 [1896], nr 159; AAN, MWRiOP 7084 [1921–1922], nr 0889; IS PAN, ZS [1817], poz. 212/1270.

BIBLIOGRAFIA

Grigorowicz 1886, s. 81, nr 194; Somow 1895, nr 159; Niemojewski 1922, nr 159; Iskierski 1931, nr 155; Mańkowski 1932, nr 1270; Romanowska-Zadrożna, Zadrożny 2000, nr 246; Juszczak 2027 [w oprac.].

IKONOGRAFIA

Mańkowski 1932, cz. kat., s. 2.

111. Obraz *Madonna z Dzieciątkiem* DJ

NR INW.: ŁKr-II-d-172/91 · AUTOR: Theodor van der Schuer (Schuur) (1634–1707) (?)
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Haga, koniec XVII w. · MATERIAŁ: olej, blacha
TECHNIKA: malarstwo olejne · WYMIARY: wys. 23,5 × szer. 19,5 cm
NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 14381
IL. 88

Ten bardzo mierny obraz w galerii króla uchodził za kopię z Tycjana.

HISTORIA

Po 1783 w kolekcji Stanisława Augusta, wisiał w apartamencie króla w Pałacu na Wyspie, na piętrze. W 1817 został sprzedany wraz z Łazienkami Aleksandrowi I. Jesienią 1914 wywieziony do Rosji; w 1922 rewindykowany na mocy traktatu ryskiego, włączony do ZP RP-GR (Gab. Oliwkowy balkonowy). W 1939 ewakuowano go do MNW.

DODATKOWE CECHY IDENTYFIKUJĄCE

Sygnowany: „TSV"; na odwrocie: „Th. van der Schnur".
5. No 0459.

ŹRÓDŁA

AGAD, AJP 202 [1795], nr 1673; AGAD, ZPC 2988 [1839/1842], nr 775; AGAD, ZPC 3098 [1896], nr 189; AAN, MWRiOP 7084 [1921–1922], nr 0459 lub 0659; IS PAN, ZS [1817], poz. 182/1673.

BIBLIOGRAFIA

Podczaszyński, Kaniewski 1856, s. 61, nr 179; Grigorowicz 1886, s. 63, nr 102; Somow 1895, nr 189; Niemojewski 1922, nr 189; Iskierski 1931, nr 116 (Th. Van der Schnur [sic!] wg Tycjana); Mańkowski 1932, nr 1673; Romanowska-Zadrożna, Zadrożny 2000, nr 202; Juszczak 2027 [w oprac.].

112. Obraz *Chłopiec bawiący się piłką* DJ

NR INW.: ŁK-II-d-150/109 · AUTOR: Henri-Pierre Danloux (1753–1809)
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Paryż, Francja, 4. ćw. XVIII w. · MATERIAŁ: olej, deska
TECHNIKA: malarstwo olejne · WYMIARY: wys. 17,4 × szer. 13,9 cm
NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 14403
IL. 89

Pendant do nr kat. 113.

Jedno z pary rodzajowych przedstawień bawiących się dzieci, namalowane przez Danloux przed emigracją do Londynu, zapewne w latach 80. XVIII w. Gdy trafiła do kolekcji Stanisława Augusta, ta para obrazów wisiała w Sypialni w Pałacu na Wyspie.

HISTORIA

Ok. 1791–1792 w kolekcji Stanisława Augusta. W 1817 obraz został sprzedany wraz z Łazienkami Aleksandrowi I. Jesienią 1914 wywieziony do Rosji; w 1922 rewindykowany na mocy traktatu ryskiego, włączony do ZP RP-GR (Pokój Balkonowy). W 1939 ewakuowany do MNW.

DODATKOWE CECHY IDENTYFIKUJĄCE

5. No 0792.

ŹRÓDŁA

AGAD, AJP 202 [1795], nr 1821; AGAD, ZPC 2988 [1839/1842], nr 75; AGAD, ZPC 3098 [1896], nr 162; AAN, MWRiOP 7084 [1921–1922], nr 0792; IS PAN, ZS [1817], poz. 115/1822.

BIBLIOGRAFIA

Dussieux 1856, s. 392; Podczaszyński, Kaniewski 1856, s. 51, nr 65; Grigorowicz 1886, s. 69, nr 129, 130; Somow 1895, nr 162; Niemojewski 1922, nr 162; Iskierski 1931, nr 30; Mańkowski 1932, nr 1821; Réau 1932, nr 1821; Choynowski 1998a, s. 25; Romanowska-Zadrożna, Zadrożny 2000, nr 50; Meslay 2007, s. 213; Juszczak 2027 [w oprac.].

IKONOGRAFIA

Mańkowski 1932, cz. kat., s. 11.

113. Obraz *Dziewczynka z lalką* DJ

NR INW.: ŁK-II-d-157/110 · AUTOR: Henri-Pierre Danloux (1753–1809)
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Paryż, Francja, 4. ćw. XVIII w. · MATERIAŁ: olej, deska
TECHNIKA: malarstwo olejne · WYMIARY: wys. 17,4 × szer. 13,9 cm
NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 14404
IL. 90

Pendant do kat. 112.

Jedno z pary rodzajowych przedstawień bawiących się dzieci, namalowane przed emigracją artysty do Londynu, zapewne w latach 80. XVIII w. Gdy trafiła do kolekcji Stanisława Augusta, ta para obrazów wisiała w Sypialni w Pałacu na Wyspie.

HISTORIA

Ok. 1791–1792 w kolekcji Stanisława Augusta. W 1817 obraz został sprzedany wraz z Łazienkami Aleksandrowi I. Jesienią 1914 wywieziony do Rosji; w 1922 rewindykowany na mocy traktatu ryskiego, włączony do ZP RP-GR (Pokój Balkonowy). W 1939 ewakuowany do MNW.

DODATKOWE CECHY IDENTYFIKUJĄCE

Na odwrocie kartka z napisem: „L'Innocent et l'Espiègle de Danlou, peintre françois qui étoit à Rome lorsque j'ai fait l'acquisition de ces deux tableaux à Paris l'année 1791".
5. No 0793.

ŹRÓDŁA

AGAD, AJP 202 [1795], nr 1822; AGAD, ZPC 2988 [1839/1842], nr 76; AGAD, ZPC 3098 [1896], nr 163; AAN, MWRiOP 7084 [1921–1922], nr 0793; IS PAN, ZS [1817], poz. 115/1822.

BIBLIOGRAFIA

Dussieux 1856, s. 392; Podczaszyński, Kaniewski 1856, s. 51, nr 67; Lacroix i in. 1865, s. 26; Grigorowicz 1886, s. 69, nr 130; Somow 1895, nr 163; Niemojewski 1922, nr 163; Iskierski 1931, nr 31; Mańkowski 1932, nr 1822; Réau 1932, nr 1822; Choynowski 1998a, s. 25; Romanowska-Zadrożna, Zadrożny 2000, nr 51; Meslay 2007, s. 213; Juszczak 2027 [w oprac.].

IKONOGRAFIA

Mańkowski 1932, cz. kat., s. 11.

114. Posążek *Wenus* (*Kobieta wychodząca z kąpieli*) AC

NR INW.: II-b-27 · AUTOR: Étienne-Maurice Falconet (1716–1791)
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Paryż, Francja, 1760–1780
MATERIAŁ: marmur · TECHNIKA: rzeźbiarska
WYMIARY: wys. ok. 25 cm z podstawą; figurka wys. ok. 19 × szer. 12 × gł. 8,5 cm
brak ilustracji

Figurka z białego marmuru przedstawiająca młodą, nagą kobietę w postawie siedzącej. Postać dotyka lewą ręką głowy, a prawą rękę trzyma na piersi. Pendant do drugiej figurki autorstwa Étienne'a-Maurice'a Falconeta, niejednokrotnie określanej jako Wenus (tej samej wielkości; ukazywała, jak ją opisywano w inwentarzach: kobietę wychodzącą z kąpieli). Można na podstawie tego przypuszczać, że zaginiona figurka, podobnie jak zachowana, lewą ręką wyciskała nadmiar wody z włosów po zażytej niedawno kąpieli.

HISTORIA

W 1795 w Antyszambrze w Pałacu na Wyspie. W 1817 pozostawała w Łazienkach; w 1832 w Pokoju Szambelańskim; do 1854 w tym samym miejscu. W 1915 została wywieziona do Rosji; w 1922 rewindykowana na mocy traktatu ryskiego. Na listach rewindykacyjnych z rozpakowywania skrzyń w 1922 opisana została — wraz z drugą figurką Falconeta i podstawami marmurowymi — pod numerami 01651 i 01652 oraz 01649 i 01650. Trudno rozstrzygnąć, który zapis odnosi się do zaginionej figurki. W tym czasie posążek umieszczono w Pokoju Balkonowym i zapisano w inwentarzu Pałacu z 1923 pod numerem 01649, z adnotacją, że figurka została umieszczona w alkierzu biblioteki w szafie. W 1937 znajdowała się w Pokoju Balkonowym, jak odnotowano w spisie inwentarzowym: pod numerem II-b-27 ŁK, nadanym zgodnie z IZRP 1929.

ŹRÓDŁA

AGAD, AJP 220 [1795], s. 13, poz. 32, 33; AGAD, IŁK 89 [1832], s. 42; AGAD, ZPC 2988 [1839/1842], k. 76; AGAD, ZPC 3032 [1854–1863], s. 589, poz. 478; AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 16; AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 27.

BIBLIOGRAFIA

Niemojewski 1922, s. 54.

115. Ekran kominkowy — MCh

NR INW.: I-d-5 ŁK · AUTOR: nieznany · MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Polska (?), przed 1832
MATERIAŁ: mahoń, tkanina jedwabna · TECHNIKA: stolarka, toczenie, tapicerka
WYMIARY: brak danych · NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 14020
IL. 91

Ekran kominkowy w formie prostokątnej, mahoniowej ramy, wspartej z 2 stron na poprzecznie ustawionych dwójnogach, wypełnionej tkaniną. Ramiak górny w postaci profilowanego gzymsu, płaskiego od góry, wsparty na 2 ramiakach bocznych o kształcie gładkich kolumn, rozszerzających się ku dołowi. Na krańcach kolumn toczone pierścienie. Dolny ramiak od frontu półkoliście wypukły. Nogi niskie, łukowato wygięte, zakończone wolutami.

HISTORIA

W 1832 i 1839–1842 ekran znajdował się w Garderobie Królewskiej. Do Gabinetu Oliwkowego trafił zapewne po 1850. Ekran został wywieziony do Rosji w 1915; zwrócony na mocy traktatu ryskiego. Zaginiony po 1939.

ŹRÓDŁA

AGAD, IŁK 89 [1832], s. 50 (Garderoba); AGAD, ZPC 2988 [1839/1842], k. 96, nr 729 („Ekran mahoniowy, po bokach kolumny toczone, na nogach wygiętych", w Garderobie); AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 4 (nr 01060); AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 27, poz. 2 (I-d-5 ŁK); Zarębska, Choynowski 1993, s. 2 (I-d-5 ŁK).

116. Fotel — MCh

2 szt.
NR INW.: I-e-40 ŁK, I-e-41 ŁK · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Warszawa (?), Polska, po 1840 (?)
MATERIAŁ: mahoń, tapicerka, tkanina obiciowa: półjedwabna brokatela w kolorze oliwkowym
TECHNIKA: stolarka, tapicerka · WYMIARY: brak danych
NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 14035
brak ilustracji

Nie zachował się dokładny opis dwóch foteli ani ich niebudząca wątpliwości ikonografia. Na zdjęciu Pokoju Balkonowego z 1925 widoczny jest niewielki fragment oparcia siedziska, które raczej należy wiązać z krzesłem (zob. kat. 120). Identyczne informacje na temat foteli i krzeseł (styl, materiał, tkanina obiciowa) sugerują, że pochodziły z jednego kompletu mebli.

HISTORIA

Fotele zaginione po 1939.

DODATKOWE CECHY IDENTYFIKUJĄCE

4. Naklejki 0630, 0631.

ŹRÓDŁA

AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 6 (nr 0630, 0631); AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 27, poz. 3; Zarębska, Choynowski 1993, s. 3 (nr I-e-40, I-e-41 ŁK).

117. Lampa (ampla) — KM-S

NR INW.: I-o-3 ŁK · AUTOR: nieznany · MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych
MATERIAŁ: szkło · TECHNIKA: brak danych · WYMIARY: brak danych
NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 66715 oraz 66717 (obiekt wpisany 2 razy)
brak ilustracji

Znamy tylko numer inwentarzowy lampy. Nie jest pewne, czy ówcześni inwentaryzatorzy, w każdym przypadku podając określenie „ampla" (lampa-ampla), mieli na myśli jej klasyczne rozwiązanie w formie płaskiego naczynia (misy), z matowego szkła lub alabastru, o lekko wypukłym spodzie i wyodrębnionej górnej krawędzi, podwieszonej na sznurach lub łańcuchach (taką możemy zobaczyć na zdjęciu sprzed 1939 w Przedpokoju Pałacu na Wyspie, il. 73). Wydaje się, że amplami nazywano także wiszące świeczniki w szklanych kloszach-bańkach o wypukłych spodach, często dekorowanych jeszcze kryształami i brązami, które obecnie zaliczamy raczej do grupy latarń.

HISTORIA

16 maja 1923 wisiała w Gabinecie Oliwkowym ampla o nr. 02082 (inw. 1923). W 1925 wisiała w tym wnętrzu lampa o porcelanowym, barwnym trzonie w formie pękatego naczynia z pokrywą (obie części połączone obręczą ze złoconego brązu), od którego odchodziło 6 brązowych ramion na świece, w międzywojniu zelektryfikowanych. Lampa zakupiona w Paryżu ok. 1840., znajdowała się w Garderobie króla (Pokój Balkonowy). Po rewindykacji z Rosji umieszczono ją w Sypialni króla (1922–1925). Po 1925 — przed spisem 1935/1937 w Gabinecie Oliwkowym.

W 1940 znajdowała się tu latarnia szklana, o czym dowiadujemy się ze spisu mebli zabranych z Pałacu Łazienkowskiego do mieszkania przy ul. Chopina 13 w dniach 1–3 lutego 1940.

DODATKOWE CECHY IDENTYFIKUJĄCE

4. Naklejka 02082.

ŹRÓDŁA

AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], poz. 9; AAN, MKiS 387/2 [1933/1935], s. 17, poz. 14; AMNW, 0718 b [1940–1944], s. 1.

118. Kanapa — MCh

NR INW.: I-g-18 ŁK · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Warszawa, Polska, koniec XIX – pocz. XX w.
MATERIAŁ: drewno (szkielet mebla), mahoń (cokół), tapicerka, tkanina jedwabna
TECHNIKA: stolarka, tapicerowanie · WYMIARY: brak danych
NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 14045
IL. 92

Kanapa narożna „tapicerska", kryta jedwabną tkaniną w kolorze oliwkowym. Dwie części oparcia mebla ustawione pod kątem 45°, każda część w formie 2 poziomych, tapicerowanych półwałków. Siedzenie gładkie, nieznacznie wypukłe, o zaokrąglonych przednich narożnikach. Część pionowa siedziska tapicerowana (3 poziome półwałki). Całość wsparta na mahoniowym cokole, gładkim, o zaokrąglonych przednich narożnikach.

HISTORIA

Mebel wykonany w końcu XIX w. lub na początku XX w., być może w związku z aranżacją Pokoju Balkonowego na sypialnię cesarzowej. Zastąpił parę kątowych kanap z 1840, inaczej tapicerowanych, wspartych na 4 nóżkach. Pokój pełnił w tym czasie funkcję buduaru cesarzowej. Kanapa zaginiona po 1939.

ŹRÓDŁA

AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 9, nr 01191;
AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 27, poz. 6;
Zarębska, Choynowski 1993, s. 4.

119. Komoda — MCh

NR INW.: I-h-6 ŁK · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Francja (?), 3. ćw. XVIII w.
MATERIAŁ: drewno, okleina mahoniowa, brąz złocony, stiuk
TECHNIKA: stolarka, okleinowanie, odlewanie, cyzelowanie, złocenie, formowanie
WYMIARY: wys. 86 × szer. 144 × gł. 64 cm · NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 14052
IL. 93

Komoda rokokowa, dwuszufladowa, na 4 wysmukłych, nieznacznie wygiętych tzw. szablowych nogach. Front i boki mebla wybrzuszone. Dolna linia czoła komody (fartuch) fantazyjnie faliście podcięta. Blat z ciemnego stiuku, o zaokrąglonych przednich narożach. Mebel fornirowany: centralne pola okleiny ujęte w opaski z obłogu o ukośnym układzie usłojenia. Liczne dekoracje ze złoconego brązu w kształcie liści, wolut i rokajów (uchwyty i szyldy na szufladach, naroża korpusu i przednich nóg, stopki, fartuch).

HISTORIA

W 1886 mebel znajdował się w Zamku Królewskim. W 1922 poświadczony w Pokoju Balkonowym, komodę określono jako „cebulastą", z brązami i blatem stiukowym. Komoda zaginiona po 1939.

ŹRÓDŁA

AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 9, nr 0503;
AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 27, poz. 7;
Zarębska, Choynowski 1993, s. 5 (blat wyłożony ciemnym stiukiem pośrodku).

BIBLIOGRAFIA

Grigorowicz 1886, s. 195, kat. 1 (opisany jako znajdujący się w Zamku Królewskim);
Niemojewski 1922, s. 54 („cebulasta", brązy, blat stiukowy).

120. Krzesło — MCh

2 szt.
NR INW.: I-k-30 ŁK, I-k 31 ŁK · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Warszawa (?), Polska, po 1840 (?)
MATERIAŁ: mahoń, tapicerka, tkanina jedwabna w kolorze oliwkowym
TECHNIKA: stolarska, podrzeźbianie, tapicerka · WYMIARY: brak danych
NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 14069
IL. 94

Krzesła mahoniowe, w stylu Ludwika Filipa, kryte oliwkową, jedwabną materią. Na zdjęciu Gabinetu Oliwkowego z 1925 widoczny jest fragment oparcia siedziska: pozioma poprzeczka, zapewne mahoniowa, której kształt podkreśla jasna intarsja paskowa, oraz boczny ramiak oparcia ujmujący poprzeczkę — podrzeźbiany, z wolutowo skręconym do wewnątrz zwieńczeniem; niżej 3 owalne, wklęsłe, jasne pola (ażurowe prześwity?).

HISTORIA

Meble zaginione po 1939.

DODATKOWE CECHY IDENTYFIKUJĄCE

4. Naklejki 0638, 0639.

ŹRÓDŁA

AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 11 (nr 0638, 0639);
AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 27, poz. 8;
Zarębska, Choynowski 1993, s. 8 (I-k-30, I-k-31).

121. Stolik MCh

NR INW.: I-s-10 · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych · MATERIAŁ: mahoń, brąz, sukno
TECHNIKA: stolarka, okleinowanie, aplikacje z brązu, wyklejanie
WYMIARY: wys. 76 c × szer. 88 × gł. 88 cm
brak ilustracji

Jeden z 3 stolików wymienionych łącznie w spisie z 1935/1937 (poz. 11: I-s-10, I-s-15, I-s-19), co może sugerować, że stanowiły komplet. Były to zapewne różne meble, dlatego noty na ich temat zostały przedstawione osobno (zob. kat. 121, 122, 123, 124).

Stolik mahoniowy do kart, z brązami, z jedną odchylaną nóżką, kryty zielonym suknem. Z opisu wynika, że musiał mieć rozkładany blat, który po rozłożeniu podpierano ruchomą nogą. Podane powyżej wymiary mebla dotyczą stolika po rozłożeniu. Po złożeniu jego głębokość musiała być o połowę mniejsza, czyli wynosiła 44 cm. Stolik miał swoją „parę" — mebel nr I-s-11, który w trakcie spisu znajdował się w Pokoju Szambelańskim.

HISTORIA

1 lutego 1940 zabrany przez Niemców z Łazienek. Zaginiony po 1940.

DODATKOWE CECHY IDENTYFIKUJĄCE

4. Naklejka 0716.

ŹRÓDŁA

AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 18 (nr 0716);
AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 27, poz. 11;
AAN, MKiS 387/2 [1933/1935], s. 17, poz. 9;
Zarębska, Choynowski 1993, s. 9; AMNW, 0718 b [1940–1944], s. 1.

122. Stolik MCh

NR INW.: I-s-15 ŁK · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Warszawa, Polska, 1. poł. XIX w.
MATERIAŁ: mahoń · TECHNIKA: stolarka, toczenie, podrzeźbianie
WYMIARY: wys. 75 × szer. 65 × gł. 65 cm · NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 14082
IL. 95

Stolik o kwadratowym blacie i oskrzynieniu, na toczonej nodze, zdobionej u góry toczonym pierścieniem, u dołu — podrzeźbianymi, pionowymi liśćmi akantu. Mebel na trójkątnej podstawie o zaokrąglonych końcach i wciętych łukowato bokach, wspartej na 3 kulistych, spłaszczonych nóżkach.

HISTORIA

Stolik w 1915 zinwentaryzowano w Belwederze. Do Pokoju Balkonowego trafił zapewne w 1923. Wprawdzie nie udało się go zidentyfikować w inwentarzu z tego roku, ale w opisie bliźniaczego stolika, który 9 lipca 1923 trafił do Sypialni, podano, że jest on identyczny jak ten, który stoi w Pokoju Balkonowym.

ŹRÓDŁA

AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 80, poz. 191;
AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 27, poz. 11;
Zarębska, Choynowski 1993, s. 9 (I-s-15 ŁK).

123. Stolik MCh

NR INW.: I-s-19 · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Warszawa, Polska, 2. ćw. XIX w. · MATERIAŁ: mahoń
TECHNIKA: stolarka, okleinowanie, toczenie, podrzeźbianie · WYMIARY: wys. 71 × szer. 51 × 50,5 cm
NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 14085
IL. 96

Stolik mahoniowy, mały, kwadratowy, na jednej nodze osadzonej w trójkątnej podstawie, z szufladką.

HISTORIA

Mebel o dość zbliżonym opisie do poprzedniego (zob. kat. 122, 123). Różni się nieznacznie wielkością i szufladą w oskrzynieniu. 9 lipca 1923 został wstawiony do Sypialni (z Zamku?), z informacją, że jest identyczny jak stolik w Pokoju Balkonowym. W Sypialni znajdował się w 1925 i 1926; Ok. 1926–1927 przeniesiony do Pokoju Balkonowego. 15 kwietnia 1940 zabrany przez Niemców do MNW. Zaginiony po 1940.

DODATKOWE CECHY IDENTYFIKUJĄCE

4. Naklejka 0645.

ŹRÓDŁA

AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 80, poz. 191;
AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 27, poz. 11;
AMNW, 0718 b [1946] (I-s-19); Zarębska, Choynowski 1993, s. 10 (I-s-19 ŁK).

124. Zegar MCh

NR INW.: I-z-16 ŁK · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: 1. poł. XIX w. · MATERIAŁ: drewno, brąz złocony, emalia, szkło (klosz)
TECHNIKA: zegarmistrzowska, odlewanie, cyzelowanie, rytowanie;
stolarka, toczenie, okleinowanie; emaliowanie
WYMIARY: brak danych · NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 66668
IL. 97

Zegar w architektonicznej portalowej obudowie: walec z mechanizmem ujmują 2 pary mahoniowych kolumn, stojących na podłużnym cokole i podtrzymujących belkowanie (proste lub zwieńczone frontonem). Głowice i bazy kolumn odlane w brązie. Belkowanie z aplikacją z brązu — para skrzyżowanych strzał ujętych kokardą. Tarcza zegara z brązu,

ujęta profilowaną krawędzią. Cyfry na okrągłych emaliowanych tłach. Fronton cokołu z aplikacją z brązu — para uskrzydlonych gryfów z arabeskowymi ogonami, pomiędzy którymi znajduje się trójnóg ofiarny z płomieniem. Zegar pod kloszem.

HISTORIA

W 1886 zegar znajdował się w Belwederze. W 1923 był początkowo eksponowany w Pokojach Ryxa w Pałacu na Wyspie. 1 listopada 1923 przeniesiono go do Pokoju Balkonowego, gdzie pozostawał do 1939.

ŹRÓDŁA

AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 26, nr 0816 (Pokój Ryxa, Pokój Balkonowy); AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 27, poz. 12 (I-z-16).

BIBLIOGRAFIA

Grigorowicz 1886, s. 142, kat. 10 (Belweder).

IL. 81
Adam Frans van der Meulen, *Widok Wersalu od strony wjazdu*, fot. 1932

IL. 82
Malarz holenderski, *Scena w zamtuzie*, fot. 1932

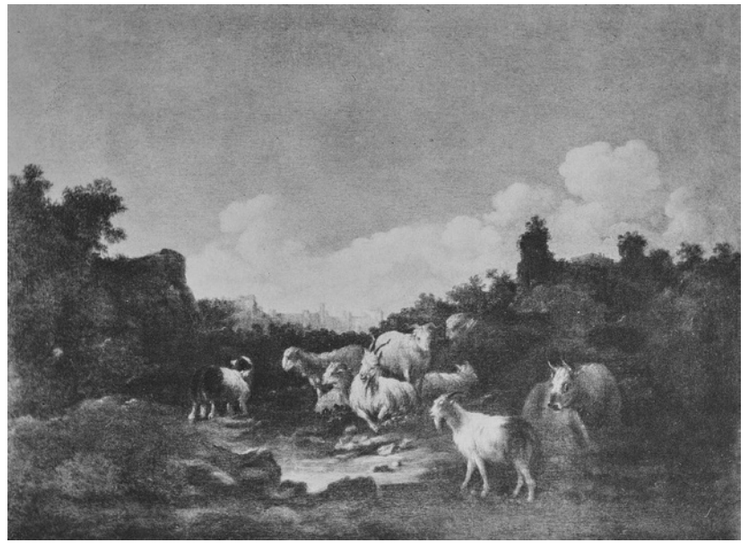
IL. 83
François Guérin, *Koncert – dwie damy i kawaler*, fot. 1932

IL. 84
Jan van Huijsum, *Martwa natura z kwiatami i ptasim gniazdem*, fot. 1932

IL. 85
Philipp Peter Roos, *Pejzaż ze zwierzętami I*, fot. współczesne

IL. 86
Philipp Peter Roos, *Pejzaż ze zwierzętami II*, fot. niedatowane

IL. 87
Malarz francuski, *Portret konny nieznanego mężczyzny w zbroi*, fot. niedatowane

IL. 88
Theodor van der Schuer (Schuur), *Madonna z Dzieciątkiem*, fot. niedatowane

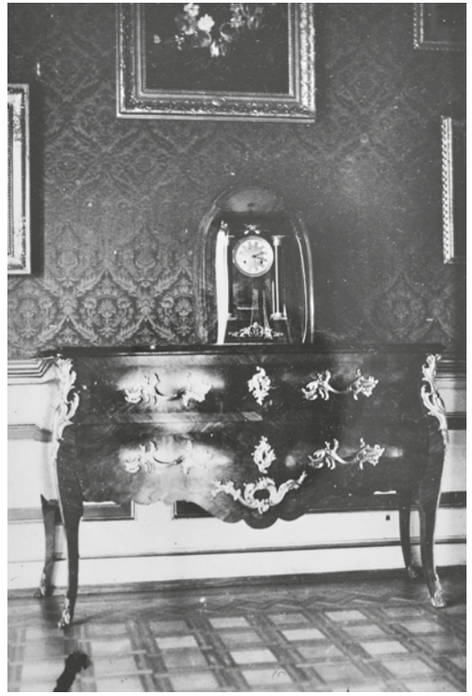
IL. 89
Henri-Pierre Danloux, *Chłopiec bawiący się piłką*, fot. 1932

IL. 90
Henri-Pierre Danloux, *Dziewczynka z lalką*, fot. 1932

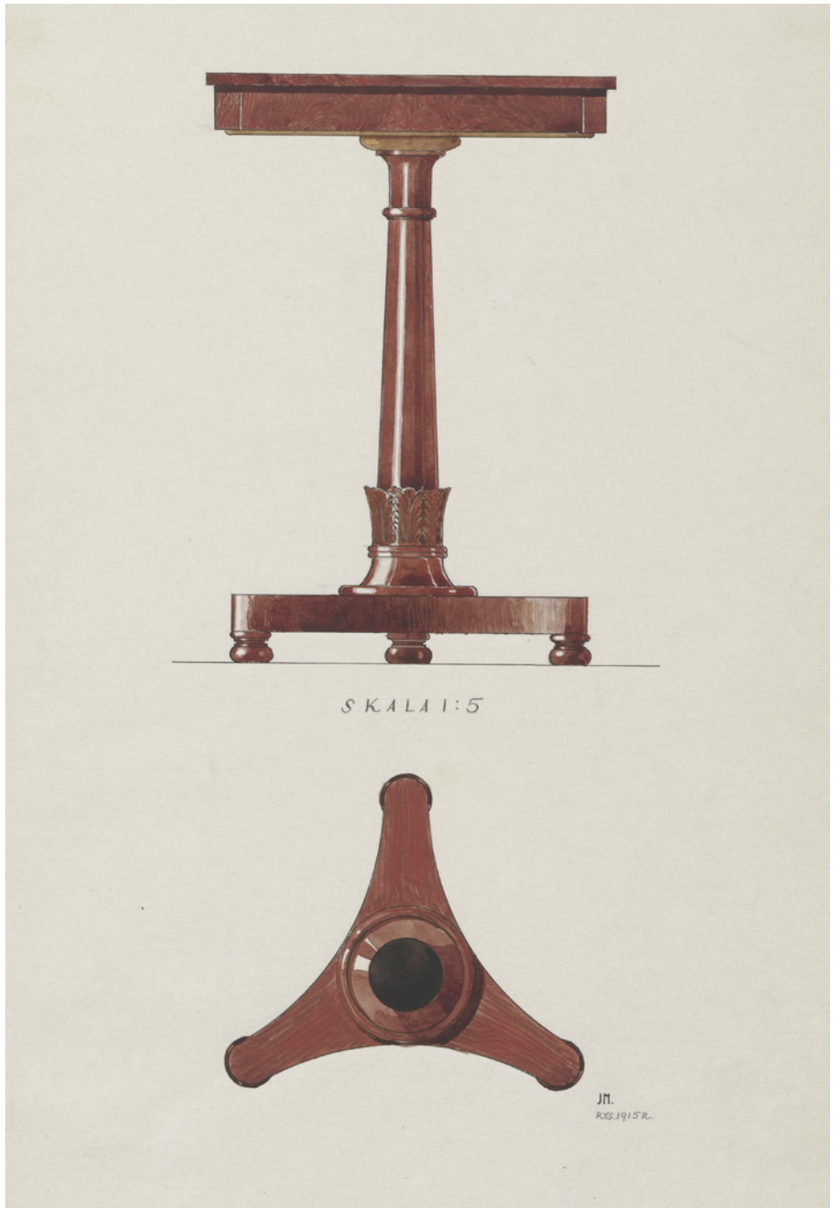
IL. 91, 92
Ekran kominkowy, kanapa, fot. 1925

IL. 93
Komoda, fot. przed 1939

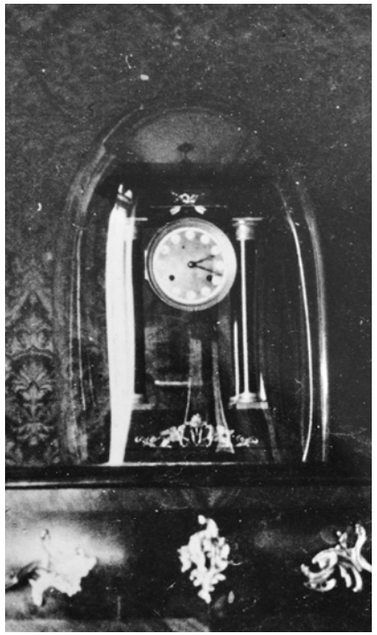
IL. 94
Krzesło, fot. 1925

IL. 95
Stolik, rys. J. Małachowski, fot. przed 1915

IL. 96
Stolik, fot. 1925

IL. 97
Zegar, fot. przed 1939

↑ Lapidarium na parterze Pałacu na Wyspie, fot. 1955

MAŁY POKOIK (CZĘŚĆ MAŁEJ GALERII)

PIĘTRO

Wnętrze powstało w 1840 w wyniku podziału stanisławowskiej Małej Galerii na 3 pokoiki i korytarzyk. Pokój umieszczono pomiędzy Pokojem Szambelańskim od północy a Pokojem Balkonowym od południa. W tym czasie wymieniono parkiet i ścienne obicia. Wstawiono nowe meble. Pokoik został całkowicie zniszczony w wyniku podpalenia Pałacu przez Niemców w grudniu 1944. **MCh**

125. Stolik MCh

2 szt.

NR INW.: I-s-1 ŁK, I-s-2 ŁK · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych · MATERIAŁ: mahoń
TECHNIKA: stolarka, okleinowanie · WYMIARY: wys. 84 × szer. 54 × gł. 76 cm
NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 14074
brak ilustracji

Stoliki mahoniowe na 2 związanych nogach, z szufladką. Meble zapewne umieszczono w Małym Pokoiku po 1923, ponieważ inwentarz łazienkowski z tego czasu w ogóle nie odnotowuje tego wnętrza, co może sugerować, że pozostawało ono wówczas bez wyposażenia. Zaginione po 1939.

ŹRÓDŁA

AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 26, poz. 4 (Mała Galeria); Zarębska, Choynowski 1993, s. 9 (I-s-1 ŁK, I-s-2 ŁK).

↑ Bal w Sali Salomona, lata trzydzieste XX w.

KORYTARZYK
(CZĘŚĆ MAŁEJ GALERII)

PIĘTRO

Wnętrze powstało w 1840 w wyniku podziału stanisławowskiej Małej Galerii na 3 niewielkie pokoje oraz korytarzyk, łączący nowo utworzony Pokój Szambelański z Gabinetem Pracy. Jednoskrzydłowe drzwi prowadzące z Pokoju Szambelańskiego znajdowały się na początku korytarza, natomiast dwuskrzydłowe drzwi do Gabinetu Pracy umieszczono bliżej jego końca, poprzecznie, po prawej stronie, co wymuszało zmianę kierunku przejścia. Korytarz nie miał naturalnego oświetlenia, dlatego drzwi do Gabinetu Pracy najczęściej pozostawiano otwarte. Na ich osi umieszczano lustro lub obraz, aby złagodzić wrażenie zamknięcia przestrzeni „ślepą ścianą". Jak większość pomieszczeń I piętra, korytarz został całkowicie zniszczony w wyniku podpalenia Pałacu przez Niemców w grudniu 1944. MCh

126. Konsola — MCh

NR INW.: I-i-16 ŁK · AUTOR: serwitorzy królewscy
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Warszawa, Polska, ok. 1775–1777
MATERIAŁ: drewno złocone, papier mâché, marmur
TECHNIKA: stolarka, rzeźbienie, formowanie, cięcie, szlifowanie
WYMIARY: wys. 110 × szer. 50 cm · NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 14062
IL. 98

Klasycystyczna konsola, półokrągła, na 4 graniastych nogach. Oskrzynienie z ornamentem wici akantowej przerywanej kostkami z roślinną dekoracją. Nogi kanelowane, zakończone kostką z fantazyjną rozetką i stopką w formie szyszki. Blat z białego marmuru, profilowany.

HISTORIA

Mebel stanowił komplet z 4 konsolkami narożnymi i wchodził w skład wystroju Pokoju Towarzyskiego w Białym Domu. Przed 1795 został przeniesiony do sąsiedniej Jadalni. W latach 1915–1922 znajdował się w Moskwie. W 1922 ponownie w Sali Jadalnej; po 1925 — przed 1935 przeniesiony do Pałacu na Wyspie i umieszczony w korytarzu łączącym Pokój Szambelański z Gabinetem Pracy. Zaginiony po 1939.

ŹRÓDŁA

AGAD, AJP 153 [1783], s. 48 (Pokój de Compagnie); AGAD, AJP 163 [1788], k. 53 (Pokój drugi — Towarzyski); AGAD, AJP 165 [1795], s. 85 (Pokój Stołowy); AGAD, ZPC 2992 [1839/1842], k. 5 (Pokój Jadalny zwany); AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 18 lub 19 (jako stół); AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 28, poz. 1 (I-i-16 ŁK; Przejście, I p.); Zarębska, Choynowski 1993, s. 7 (I-i-16 ŁK).

BIBLIOGRAFIA

Grigorowicz 1886, s. 123, nr 1; Lauterbach 1918, il. 100; Choynowski 1998b, s. 30.

127. Lustro — MCh

NR INW.: I-ł-21 Rct · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych · MATERIAŁ: szkło lustrzane
TECHNIKA: brak danych · WYMIARY: brak danych
brak ilustracji

HISTORIA

Sygnatura inwentarzowa lustra (Rct) świadczy, że pochodziło ono z Pałacu w Racocie. W 1925 w miejscu lustra wisiał obraz ze zbiorów stanisławowskich. Lustro zaginione po 1939.

ŹRÓDŁA

AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 28, poz. 3.

128. Plafoniera — MCh

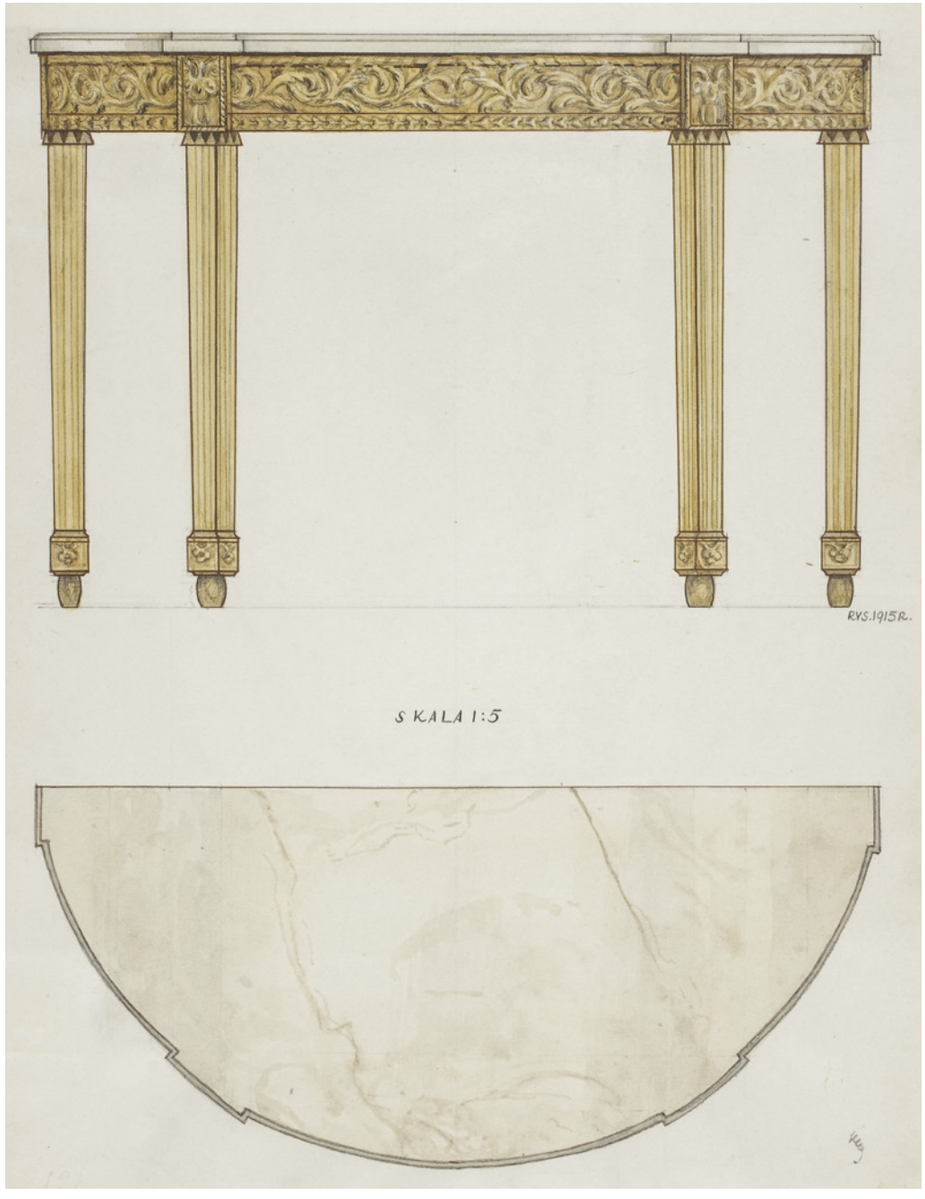
NR INW.: I-c-23 ŁK
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Warszawa, Polska, ok. 1923–1935
MATERIAŁ: szkło
TECHNIKA: brak danych
WYMIARY: brak danych
brak ilustracji

HISTORIA

W lipcu 1923 w związku z wizytą rumuńskiej pary królewskiej zamontowano w różnych wnętrzach Pałacu na Wyspie 5 plafonier, określonych jako nowoczesne. Zdjęcia wnętrz z późniejszych lat i ich opisy inwentarzowe świadczą, że były one usuwane i zapewne przemieszczane do innych wnętrz. Taka sytuacja mogła mieć miejsce również w Korytarzyku.

ŹRÓDŁA

AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 28, poz. 2.

IL. 98
Konsola, rys. M. Kotarbiński, przed 1915

↑ Zniszczenia w Pałacu na Wyspie, fot. po 1945

↑ Gabinet Pracy, fot. 1925

GABINET CHIŃSKI (GABINET PRACY)

PIĘTRO

Wnętrze pochodzi z czasu XVII-wiecznej budowy pawilonu kąpielowego dla Stanisława Herakliusza Lubomirskiego. W latach 1772–1778, z inicjatywy Stanisława Augusta, zostało zmodernizowane i stało się centralnym pomieszczeniem królewskiego apartamentu na I piętrze Pałacu. W późniejszym okresie wyposażenie Gabinetu podlegało częściowej wymianie, jego wystrój ścienny jednak pozostał niemal niezmieniony aż do podpalenia Pałacu przez Niemców w grudniu 1944. Zniszczeniu uległo całe wnętrze, łącznie ze stropami, sufitem i podłogami. Jedynym zachowanym elementem tego wystroju jest para marmurowych popiersi Rzymianek, wieńczących narożne kominki. **MCh**

129. Malowidło *Panorama Rzeki Perłowej* IK

NR INW.: brak
AUTOR: nieustalony warsztat kantoński (Chiny),
partie domalowane na tynku: Jan Bogumił Plersch (1732–1817)
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Kanton, Chiny, 1. poł. lat 70. XVIII w.
MATERIAŁ: jedwab na papierze (?), papier (?) · TECHNIKA: malarska
WYMIARY: wys. ok. 153 × szer. 503 cm
IL. 99

Obraz przedstawia widok faktorii handlowych w Kantonie uchwycony z przeciwległego brzegu Rzeki Perłowej. Ukazuje rozległą panoramę, rozciągającą się od prowadzącej do portu cieśniny Bocca Tigris (obecnie Humen) i wyspy Whampoa (obecnie Pazhou), aż po tereny rozciągające się poza obszar faktorii handlowych.

HISTORIA

Malowidło zostało umieszczone na ścianie po podwyższeniu XVII-wiecznego pawilonu Łaźni od strony południowej, wschodniej i zachodniej w 1777.

Malowidło było opisywane w XVIII-wiecznych inwentarzach. Jako stała dekoracja wnętrza nieuwzględniane w XIX- i XX-wiecznych spisach ruchomości. To właśnie od tego przedstawienia pochodzi nazwa pomieszczenia, używana od połowy XIX w. Przedstawienie znane z przedwojennych fotografii i ilustracji prasowych. Obraz został zniszczony podczas pożaru wznieconego przez Niemców w 1944.

ŹRÓDŁA

AGAD, AJP 153 [1783], s. 94 („wielki obraz na murze [...] miasto Pekin oznaczający”); AGAD, AJP 162 [1788], s. 31; AGAD, AJP 164 [1795], s. 25 („miasto Kanton”).

BIBLIOGRAFIA

Niemojewski 1927, s. 54; Tatarkiewicz 1972, s. 37; Kwiatkowski 1983, s. 113; Kwiatkowski 2000, s. 80; Kopania 2012, s. 164–165; Kopania 2021, s. 51–52.

IKONOGRAFIA

„Światowid. Ilustrowany Kurjer Tygodniowy”, 1926, nr 46, 13 listopada.

130. Popiersie Aleksandry z Grabowskich Krasickiej AC

NR INV.: P-II-a-4 ŁK · AUTOR: Pietro Staggi (1754–1814) (?)
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Warszawa, Polska, lata 80. XVIII w.
MATERIAŁ: marmur biały, podstawa marmur czarny · TECHNIKA: rzeźbiarska
WYMIARY: wys. 50,8 cm · NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 14002
IL. 100

Popiersie młodej dziewczyny o delikatnych rysach, która ma spuszczony wzrok i lekko pochyloną głowę w prawo. Włosy zebrane w 2 podwinięte warkocze. Portretowaną jest — jak się przypuszcza — Aleksandra z Grabowskich Krasicka (1771–1789), córka Elżbiety z Szydłowskich Grabowskiej, od 1788 żona Franciszka Salezego Krasickiego. Cokół/postument popiersia został wykonany z ciemnoczerwonego porfiru z rzeźbionym i złoconym napisem: „Aleksandra z Grabowskich Krasicka 18 kwietnia 1772 12 maja 1789”.

HISTORIA

W 1795 popiersie zostało poświadczone w Gabinecie Pracy. W 1850 znajdowało się na parapecie w tym samym miejscu. W 1915 wywiezione do Moskwy; zwrócone na mocy traktatu ryskiego z 1922; w inwentarzu Pałacu z 1923 zapisane pod nr. 01228 lub 01229 (z adnotacją, że znajduje się w Gabinecie Chińskim). W 1929 notowane w tym samym pomieszczeniu; w 1937 w Gabinecie przy Sali Salomona. W 1940 wywiezione do MNW.

ŹRÓDŁA

AGAD, AJP 220 [1795], s. 20; AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 3; AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 8.

BIBLIOGRAFIA

Grigorowicz 1886, s. 40, nr 23; Niemojewski 1922, s. 55; Tatarkiewicz 1957, s. 128–143, 142; AMNW, 0718 b [1946], s. 1, poz. 7.

IKONOGRAFIA

Tatarkiewicz 1957, il. 213.

131. Popiersie Stanisława Małachowskiego (1736–1809) AC

NR INV.: niezidentyfikowany · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Warszawa, Polska (?), przed 1867 (?)
MATERIAŁ: marmur · TECHNIKA: rzeźbiarska · WYMIARY: nieznane
IL. 101

Popiersie Stanisława Małachowskiego być może pochodziło z zarekwirowanych po powstaniu listopadowym zbiorów Ludwika Paca w Warszawie. Przedstawienie marszałka Sejmu Czteroletniego nie jest wymieniane w królewskich inwentarzach opisujących wyposażenie i dzieła znajdujące się w Łazienkach. Także późniejsze spisy nie obejmują jego wizerunku. Rzeźba pojawia się jedynie na ilustracjach ukazujących wnętrza Pałacu, zamieszczonych w „Kłosach”. Powiązanie z jakimkolwiek numerem nadanym zgodnie z IZRP 1929 zapisanym w spisie z natury z 1937 nie jest możliwe. Być może rzeźbie Michałowskiego odpowiada wzmianka — nr 001541, „popiersie z białego marmuru mężczyzny” — na listach sporządzonych podczas rozpakowywania skrzyń z dziełami zwróconymi na mocy traktatu ryskiego z 1922. Dalsze losy nieuchwytne.

HISTORIA

W 1867 w Sali Jadalnej i w Gabinecie Pracy na I piętrze w Pałacu na Wyspie. Popiersie wywiezione w 1939 być może do MNW.

ŹRÓDŁA

AAN, MWRiOP 7084 [1921–1922], s. 261, nr 01541.

BIBLIOGRAFIA

Brokl 1936, s. 29–30; Mikocka-Rachubowa 2016, s. 225–259, nr 177, s. 482–483.

IKONOGRAFIA

„Kłosy” 1867, nr 112, s. 98; nr 115, s. 132.

132. Fotel

MCh

5 szt.

NR INW.: I-e 29ŁK do I-e-33 ŁK · AUTOR: serwitorzy królewscy
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Warszawa, Polska, 3. ćw. XVIII w.
MATERIAŁ: drewno biało-lakierowane i złocone, tkanina
TECHNIKA: stolarka, snycerka, lakierowanie, złocenie, tapicerowanie
WYMIARY: wys. 88 × szer. 60 × gł. 51 cm · NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 14034
IL. 102

Fotele w stylu Ludwika XV z oparciem kabriolowym, rzeźbione, biało lakierowane i złocone. Oparcia, siedzenia i podłokietniki tapicerowane.

HISTORIA

Zespół foteli eksponowany w XVIII w. w kilku wnętrzach Pałacu na Wyspie i Białego Domu. W 1915 obiekty zostały wywiezione do Rosji; 1922 rewindykowane na mocy traktatu ryskiego; w 1923 odnotowane w Gabinecie Pracy i opisane na podstawie protokołów rewindykacyjnych: 0644 — „jeden fotel biały ze złoceniami, kryty czerwonym adamaszkiem w srebrne kwiaty z Gabinetu Chińskiego”; 0440, 0441 — „dwa fotele Ludwik XV z Gabinetu Chińskiego, białe ze złoceniami, kryte malinowym adamaszkiem w srebrne kwiaty”; 0650 — „jeden fotel złocony kryty czerwonym adamaszkiem w białe kwiaty”; 0757 — „1 fotel złocony kryty malinowym adamaszkiem w srebrne kwiaty”, z Gabinetu Pracy. Fotel nr 0650 z rolkami został zakupiony od złotnika Heintza w 1841 do Gabinetu Pracy.

ŹRÓDŁA

AGAD, ZPC 2988 [1839/1842], k. 176, poz. 1222 („zakup od Heinza”); AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 29, poz. 4; AAN, MWRiOP 7084 [1921–1922], s. 29, 60, 86; AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 5, nr 0440, 0441, s. 6, nr 0644, 0650 („złocony”), 0757.

133. Kanapa

MCh

2 szt.

NR INW.: I-g-14 ŁK, I-g-15 ŁK · AUTOR: serwitorzy królewscy
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Warszawa, Polska, ok. 1778–1784 · MATERIAŁ: drewno, tapicerka
TECHNIKA: stolarka, podrzeźbianie, lakierowanie, złocenie, tapicerowanie
WYMIARY: brak danych · NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 14043
IL. 103

Kanapa klasycystyczna, rzeźbiona, biało lakierowana, złocona, tapicerowana, z 3 pełnymi oparciami, na 6 nogach. Tylne oparcie typu en chapeau. Boczne oparcia o wklęsłej linii, zakończone wolutą. Wsporniki oparć esowato wygięte, od czoła żłobkowane, przechodzą w linię przednich nóg mebla. Oskrzynienie prostokątne, gładkie, z zaznaczonymi krawędziami (astragal) i kostkami bez wypełnienia. Nogi proste, okrągłe w przekroju, żłobkowane, zakończone gładkim pierścieniem i kulistą, spłaszczoną stopką.

HISTORIA

Kanapy wchodziły w skład garnituru siedzisk, który wypełniał 2 wnętrza królewskiego apartamentu: Przedpokój i Gabinet. W Gabinecie eksponowane nieprzerwanie do 1939, z wyjątkiem czasu ewakuacji zbiorów do Moskwy w latach 1915–1922. Zaginione po 1939.

ŹRÓDŁA

AGAD, AJP 163 [1788], k. 33; AGAD, AJP 165 [1795], s. 48; AGAD, IŁK 86 [1817], s. 28; AGAD, IŁK 88 [1820–1823], k. 25 (Gabinet Pracy); AGAD, IŁK 89 [1832], s. 44 (Gabinet Pracy); AGAD, ZPC 2988 [1839/1842], k. 82, nr 630, 631; AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 9, nr 01045, 01677; AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 29, poz. 7; Zarębska, Choynowski 1993, s. 4 (I-g-14 ŁK, I-g-15 ŁK).

BIBLIOGRAFIA

Grigorowicz 1886, s. 25, kat. 12–13; Niemojewski 1922, s. 55; Kwiatkowski 1991, s. 50.

IKONOGRAFIA

Niemojewski 1927, tabl. XII.

134. Komoda

MCh

NR INW.: I-h-4 ŁK · AUTOR: serwitorzy królewscy
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Warszawa, Polska, ok. 1784
MATERIAŁ: mahoń, palisander różany, brąz złocony
TECHNIKA: stolarka, rzeźbienie, okleinowanie, odlewanie, złocenie
WYMIARY: wys. 83 × szer. 263,5 × gł. 75 cm · NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 14050
IL. 104

Komoda klasycystyczna, czteroszufladowa, na 4 nogach, składająca się z identycznych modułów o 2 szufladach ujętych pilastrami. Okleina układana w prostokątne pola z wciętymi narożami, na ciemniejszym tle, z wpisanymi centralnie kołami i rombami. Antaby

i szyldy w formie złoconych ażurowych rozet okolonych perełkami. Nogi proste, kwadratowe w przekroju, zwężające się ku dołowi, zakończone stopką w formie ściętej piramidy.

HISTORIA

Mebel wykonany do Gabinetu Pracy, gdzie pozostawał do czasu ewakuacji zbiorów do Moskwy (1915–1922). Po rewindykacji ponownie w tym pomieszczeniu, skąd został zabrany przez Niemców 1 lutego 1940.

ŹRÓDŁA

AGAD, AJP 163 [1788], k. 33; AGAD, AJP 165 [1795], s. 48; AGAD, IŁK 86 [1817], s. 28; AGAD, IŁK 88 [1820–1823], k. 25; AGAD, IŁK 89 [1832], s. 44, nr 217; AGAD, ZPC 2988 [1839/1842], k. 82, nr 629; AGAD, ZPC 3032 [1854–1863], s. 29, poz. 27; AAN, MWRiOP 7084 [1921–1922], s. 34, nr 0457; AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 10, nr 0457; AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 29, poz. 8; AAN, MKiS 387/2 [1933/1935], s. 2; Zarębska, Choynowski 1993, s. 5.

BIBLIOGRAFIA

Grigorowicz 1886, s. 19, nr 3; Niemojewski 1922, s. 54–55; Straty wojenne, rzemiosło 1953, s. 78, nr 14; Maszkowska 1956, kat. 79; Choynowski 1998b, s. 30.

IKONOGRAFIA

Niemojewski 1922, b.n.s.; Niemojewski 1927, tabl. LIII; Maszkowska 1956, il. 86; Straty wojenne, rzemiosło 1953, il. 155.

135. Krzesło MCh

NR INW.: I-K-57 14070 · AUTOR: brak danych
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych · MATERIAŁ: brak danych
TECHNIKA: brak danych · WYMIARY: brak danych
IL. 105

„Krzesło z drzewa palisandrowego w guście jak powyższy fotel *w guście średnich wieków* — tylne oparcie jest z drzewa snycerską robotą ozdobione, nogi przednie uformowane są z łap orlich trzymających w szponach jabłka okrągłe snycerskiej roboty, tylne nogi czworoboczne, pomiędzy nogami są wygięte spiosy z nogami łączące się, a po środku rozetki, w siedzeniu pokryte jest adamaszkiem karmazynowym z wytłoczoną rozetą, jak na fotelu odwiedzione sznurkiem jedwabnym karmazynowym a obite gwoździkami z srebrnemi główkami[...] kupiony na Wystawie Warszawskiej w 1841 r.”.

HISTORIA

Widoczne na zdjęciach sprzed 1939, lecz nie było go już w inwentarzu z 1937.

ŹRÓDŁA

AGAD, ZPC 2988 [1839/1842], k. 175–176, poz. 1221.

136. Lampa (żyrandol) MCh

NR INW.: I-ż-23 ŁK · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Francja, 2. ćw. XIX w. · MATERIAŁ: brąz złocony i patynowany
TECHNIKA: odlewanie, patynowanie, złocenie, elektryfikacja · WYMIARY: brak danych
NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 66675
IL. 106

Żyrandol dwunastoramienny, zelektryfikowany. Metalowy trzon w formie wazonu o szerokim, spłaszczonym brzuścu z wypukłym spodem i wysokiej szyi zakończonej półkulą z kwiatami. Trzon czarno patynowany; od spodu złocona szyszka i rozeta z liści i kwiatów. Najszersza część brzuśca ujęta gładką, złoconą obręczą, do której przymocowano 12 esowato wygiętych złoconych ramion zakończonych tulejkami i profitkami. Górna część szyi złocona. Żyrandol zawieszony na 3 złoconych, dekoracyjnych łańcuchach doczepionych do złoconego talerzyka zwieńczonego czarno patynowanymi orłami o rozpostartych skrzydłach.

HISTORIA

Żyrandol ze złoconego brązu, w stylu Cesarstwa, na 12 świec, z jedwabnymi abażurkami. Pochodził z Zamku Królewskiego (nr 193), umieszczony w Gabinecie Pracy 9 lipca 1923. W Gabinecie do 1936 (odnotowany tu w trakcie spisu 1935–1937). W 1936 zastąpiony XVIII-wiecznym świecznikiem — amplą. Oba obiekty zaginione po 1939.

ŹRÓDŁA

AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 23, nr 02197, s. 81, nr 194; AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 29, poz. 14.

137. Szafka MCh

2 szt.
NR INW.: brak · AUTOR: serwitorzy królewscy
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Warszawa, Polska, po 1788 przed 1793
MATERIAŁ: drewno, metal (siatka), tkanina
TECHNIKA: stolarka, lakierowanie, złocenie, wyplatanie
WYMIARY: brak danych
IL. 107

Para szafek-biblioteczek, w formie pionowych prostopadłościanów, jednodrzwiowych, biało lakierowanych. Rama drzwi z prostokątnym przeźroczem ujętym złoconą profilowaną listwą, wypełnionym mosiężną złoconą siatką i osłoniętym od wewnątrz tkaniną. Masywny górny wieniec biblioteczki podkreślony został w części środkowej poziomymi profilami i złoconym pasem. Złocony szyld osłaniający zamek w drzwiach. Wewnątrz półki na książki.

HISTORIA

Szafki — wykonane po 1788, a przed 1793 — stanowiły wyposażenie Gabinetu Pracy. Wspomniane w 1795: „szafki białe z listwami pozłacanemi, kratkami drucianemi, zamkami i kluczami, do książek". Zastąpiły 2 szafki, które przeniesiono w tym czasie z Gabinetu. Po 1842 traktowane jako stały wystrój wnętrza. Zniszczone lub zaginione po 1939.

ŹRÓDŁA

AGAD, AJP 165 [1795], s. 46; AGAD, IŁK 86 [1817], s. 27; AGAD, IŁK 88 [1820–1823], k. 25; AGAD, IŁK 89 [1832], s. 46; AGAD, ZPC 2988 [1839/1842], k. 87, nr 688, 689.

IKONOGRAFIA

Bernatowicz 2001, s. 35, il. 8.

138. Waza — MCh

2 szt.

NR INW.: II-c-6 ŁK, II-c-7 ŁK · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych · MATERIAŁ: fajans
TECHNIKA: brak danych · WYMIARY: brak danych · INNE OZNACZENIA: brak danych
NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 66749
brak ilustracji

Para wazonów fajansowych ze złoceniami i girlandami z wielobarwnych kwiatów, ukazanych na białym tle.

HISTORIA

Obiekty zostały umieszczone prawdopodobnie w Gabinecie Pracy tuż przed lub w trakcie spisu z lat 1935/1937, gdyż żadna znana nam ikonografia zdjęciowa wnętrza z okresu międzywojennego nie odnotowuje waz (ceramicznych, kamiennych) w Gabinecie. Obiekty zaginione po 1939.

DODATKOWE CECHY IDENTYFIKUJĄCE

Jeden z wazonów sygnowany podszkliwnie „Varsovie".

ŹRÓDŁA

AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 29, poz. 21.

BIBLIOGRAFIA

Tyszkiewicz 1953, s. 26, poz. 65, tabl. 38.

139. Zegar — MCh

NR INW.: I-z-14 ŁK · AUTOR: Franciszek Gugenmus (1740–1820) — mechanizm
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Warszawa, Polska, 1779
MATERIAŁ: żelazo, brąz złocony, emalia, drewno złocone
TECHNIKA: zegarmistrzowska, odlewanie, snycerka, złocenie, emaliowanie
WYMIARY: brak danych · NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 66663
IL. 108

Zegar ścienny, wprawiony w fasetę, o kolistej, emaliowanej tarczy ujętej w snycerską, złoconą obudowę. Wyposażony w balans i fussi (ślimak stożkowy), mający naciąg ośmiodniowy oraz mechanizm bicia godzin.

HISTORIA

Czasomierz został wykonany w 1779 przez nadwornego zegarmistrza Jego Królewskiej Mości Franciszka Gugenmusa. Umieszczono go na fasecie w Gabinecie Pracy, nad tapetą przedstawiającą widok *Panoramy rzeki Perłowej* (zob. kat. 129). Zegar pozostawał w tym wnętrzu nieprzerwanie do 1939, później zaginiony.

ŹRÓDŁA

AGAD, AJP 165 [1795], s. 46; AGAD, IŁK 86 [1817], s. 27; AGAD, IŁK 88 [1820–1823], k. 25; AGAD, IŁK 89 [1832], s. 44, nr 206; AGAD, ZPC 2988 [1839/1842], k. 86–87, nr 665; AGAD, ZPC 3098 [1896], k. 130, poz. 12, nr 1815; AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 54 („zegar stały", bez numeru); AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 29, poz. 12.

BIBLIOGRAFIA

Prószyńska 1994, s. 74–75.

IL. 99
Panorama rzeki perłowej, fot. z 1915, po wywiezieniu mienia do Rosji

IL. 100
Popiersie Aleksandry z Grabowskich Krasickiej, fot. 1936

IL. 101
Popiersie Stanisława Małachowskiego, il. 1867

IL. 102, 103
Fotel, kanapa, fot. przed 1939

IL. 104
Komoda, fot. 1915

IL. 105
Krzesło, fot. 1915

IL. 106, 107
Lampa (żyrandol), szafka, fot. 1926

IL. 108
Zegar, rys. przed 1915, M. Kotarbiński, DI 4803 MNW, fot. 1935, MŁK

↑ *Wnętrze sypialni króla w Pałacu w Łazienkach* (w głębi widoczna Garderoba), M. Zalewski, olej, płótno, 1847

SYPIALNIA KRÓLEWSKA

PIĘTRO

Wnętrze powstało w 1777, kiedy z inicjatywy Stanisława Augusta nadbudowano łazienkę Stanisława Herakliusza Lubomirskiego, a Sypialnię Królewską przeniesiono z parteru na I piętro. Pokój był następnie kilkakrotnie modernizowany. Największe zmiany wprowadzono w 1784, gdy od strony południowej dobudowano Garderobę i połączono oba wnętrza szerokim przejściem, ujednolicając ich wystrój oraz wyposażenie. Podstawowy wystrój wnętrza z czasów króla przetrwał do 1944 (układ okien, drzwi, supraporty z portretami rodziców króla, boazerie cokołowe, szafy w ścianach). W 1840 przejście między Sypialnią i Garderobą zamknięto drzwiami; wymieniono posadzkę i obicia ścienne. Wymianie podlegało także ruchome wyposażenie wnętrza. Część umeblowania stanisławowskiego powróciła do Sypialni dopiero w międzywojniu. Pokój, jak większość pomieszczeń piętra, został całkowicie zniszczony w wyniku podpalenia Pałacu przez Niemców w grudniu 1944. **MCh**

140. Posąg – *Bachantka* AC

NR INW.: II-b-14 ŁK
AUTOR: nieznany, wg Claude'a Michela zw. Clodion (1738–1814)
lub Josepha-Charles'a Marina (1759–1834)
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Paryż, Francja (?), przed 1795
MATERIAŁ: marmur biały, podstawa marmur Bardiglio
TECHNIKA: rzeźbiarska · WYMIARY: wys. ok. 76 cm
IL. 109

Postać młodej kobiety — przedstawiona w ruchu, w tanecznym kroku — idzie do przodu w rytm dźwięków talerzy trzymanych w dłoniach. Ciężar jej ciała oparty jest na lewej nodze wysuniętej do przodu, prawa łagodnie z tyłu. Bachantka ma ciało skręcone w drugą stronę niż jej ręce, z których lewa, skierowana w dół, ułożona jest przy biodrze, prawa jest zgięta w łokciu i uniesiona do góry. W lewej dłoni na wysokość ramion postać trzyma starożytne cymbały. Ubrana jest w drapowaną, przewiązaną w pasie tunikę, upiętą tylko na lewym ramieniu, prawą pierś ma odkrytą. Przylegająca do ciała tkanina, jakby poruszana wiatrem, odsłania także jej nogi powyżej.

Autor posągu bachantki trzymającej cymbały nie jest rozpoznany, tak jak autor jej pendant, zachowanej figury bachantki trzymającej winogrona (obecnie ŁKr 358). Zarówno mitologiczny temat, jak i sposób opracowania figur może wskazywać, że rzeźby te były wzorowane na pracach Claude'a Michela zw. Clodion lub Josepha-Charles'a Marina. Podobnie jak terakotowe figury młodych kobiet tego ostatniego łazienkowskie bachantki wykazują wiele podobieństw. Mają podobny układ ciała, bujne falujące włosy ozdobione dzikimi jagodami i liśćmi winogron, wzrok skierowany ku górze czy tunikę ze zwierzęcej skóry przytrzymywaną tylko na jednym ramieniu. Charakterystyczna jest także okrągła niewysoka podstawa. Łazienkowskie *Bachantki* są wmontowane w cokoły z szarego marmuru.

HISTORIA

W 1795 w Sypialni Królewskiej w Pałacu na Wyspie. W 1915 figura wywieziona do Moskwy, zwrócona na mocy traktatu ryskiego z 1922. Powróciła z odłamaną prawą ręką i stanęła na jednej z szyfonier w Sypialni Królewskiej. Zapisana w inwentarzu z 1923 pod nr. 01613. W 1929 odnotowana w Antychambrze na parterze w Pałacu. W 1937 w Sypialni Królewskiej, jak odnotowano w spisie inwentarzowym pod nr. II-b-14 ŁK, nadanym zgodnie z IZRP 1929. Ewakuowana w 1939 do MNW.

ŹRÓDŁA

AGAD, AJP 220 [1795], s. 13, poz. 34;
AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 16;
AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], k. 30, nr 19;
AAN, MWRiOP 7084 [1921–1922], s. 280,
nr 01613–01615, k. 303, nr 01697–01705.

BIBLIOGRAFIA

Niemojewski 1922, s. 57.

IKONOGRAFIA

Tatarkiewicz 1957, il. 209.

141. Fotel MCh

2 szt.
NR INW.: I-e-23 ŁK, I-e-24 ŁK · AUTOR: serwitorzy królewscy
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Warszawa, Polska, 4. ćw. XVIII w.
MATERIAŁ: drewno biało lakierowane i złocone, tkanina
TECHNIKA: stolarka, snycerka, złocenie, lakierowanie, tapicerowanie
WYMIARY: wys. 90 × szer. 61 × gł. 51 cm
NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 14032, 14030 (błędnie)
IL. 110

ŹRÓDŁA

AGAD, AJP 164 [1795], s. 27 („sześć krzeseł z poręczami do garnituru kanapy");
AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 5, 9 (fotele nr: 0445 — „biały ze złoceniami kryty niebieskim adamaszkiem"; 01049 — „biały kryty niebieskim adamaszkiem"); AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 18, poz. 30; AMNW, 0718 b [1940–1944], s. 1.

142. Fotel MCh

NR INW.: I-e-25 ŁK · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: przed 1840–1841
MATERIAŁ: drewno złocone, tapicerka, mosiądz
TECHNIKA: stolarka, rzeźbienie, profilowanie, złocenie, tapicerowanie, odlewanie
WYMIARY: brak danych · NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 14031
(błędnie, informacja dotyczy fotela I-e-25 RCT z Pałacu w Racocie, ustawionego w Pokoju Służbowym/Poczekalni)
IL. 111

Fotel rokokowy, rzeźbiony, złocony i tapicerowany. Oparcie à la reine, o zaokrąglonych narożach i łukowato wygiętym górnym ramiaku z centralnym, rzeźbionym motywem kwiatowym. Siedzisko na rzucie trapezu, o faliście podciętej dolnej linii oskrzynienia. Od frontu niewielki fartuch z rzeźbionym motywem kwiatowym. Mebel wsparty na 4 esowato wygiętych nogach zakończonych mosiężnymi rolkami. Oparcie, siedzenie i podłokietniki tapicerowane.

HISTORIA

Mebel trafił do Sypialni Królewskiej w latach 1840–1841. Oznaczono go numerem III poz. 67, z informacją, że został na nowo całkowicie pozłocony, pokryty błękitną materią i ma 4 mosiężne rolki u nóg. Od tego czasu, z przerwą na ewakuację zbiorów do Moskwy (1915–1922), znajdował się w Sypialni. Zaginiony po 1939.

ŹRÓDŁA

AGAD, ZPC 2988 [1839/1842], k. 185, nr III, poz. 67;
AGAD, ZPC 3032 [1854–1863], s. 1, poz. 2;
AGAD, ZPC 3098 [1896], k. 19, poz. 5, No 503;
AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 5, nr 0445;
AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 30, poz. 2 (jeden z 3 szt.: I-e-25 ŁK, Sypialnia Królewska);
Zarębska, Choynowski 1993, s. 3 (I-e-25 ŁK).

IKONOGRAFIA

Tatarkiewicz 1957, il. 208.

143. Komoda — MCh

NR INW.: I-h-3 ŁK · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Warszawa, Polska (?), k. XVIII – pocz. XIX w.
MATERIAŁ: drewno okleinowane mahoniem, brązy, biały marmur
TECHNIKA: stolarka, okleinowanie, odlewanie, ślusarka, szlifowanie, profilowanie
WYMIARY: brak danych · NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 66713
IL. 112

Komoda półokrągła, mahoniowa, nakryta marmurową płytą o profilowanej krawędzi, wsparta na 4 prostych nogach. Od frontu 3 szuflady w układzie pionowym. Górna, niższa, wkomponowana jest we fryz pod blatem, który podkreśla u dołu pozioma listwa z brązu. Jej czoło podkreślone jest prostokątną ramką z brązowej listwy. W centralnej części dziurka na kluczyk ujęta brązową owalną aplikacją. Dwie dolne, wyższe, szuflady z centralnymi kluczynami zdobionymi szyldami w formie tarcz; po bokach mają pary ruchomych brązowych uchwytów. Wszystkie szuflady ujęte w pionowe, wypukłe pilastry, które w dolnej partii przechodzą w linię nóg mebla. Zdobią je aplikacje z brązu. Boki mebla wypukłe, podkreślone w centralnej części owalem z aplikacją z brązu. Nogi mebla kwadratowe w przekroju, zwężające się ku dołowi.

HISTORIA

Mebel trafił do Sypialni Królewskiej w 1923 z Zamku Królewskiego (nie wiadomo, co stało się z meblem, który stał tu wcześniej, w latach ok. 1840–1915). W Sypialni do 1939. Komodę znaleziono w 1945 w Zamku Fischhorn — była w złym stanie, bez okuć, z uszkodzoną płytą marmurową i oberwanymi gzymsikami.

ŹRÓDŁA

AAN, MWRiOP 7084 [1921–1922], s. 47, nr 0714;
AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 30, poz. 6;
IS PAN, ZS 1604, b.n.s., poz. 13.

BIBLIOGRAFIA

Tatarkiewicz 1957, il. 208.

144. Lampa (ampla) — MCh

NR INW.: I-o-5 ŁK · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: 2. poł. XVIII w. · MATERIAŁ: szkło, kryształ, brąz złocony
TECHNIKA: formowanie, cięcie, szlifowanie; odlewanie, złocenie, cyzelowanie
WYMIARY: brak danych
IL. 113

Świecznik wiszący, dwu- lub trójramienny, w szklanej osłonie w formie odwróconej bańki, oprawionej w obręcz ze złoconego brązu. U dołu złocone kółko, u góry szklany „kapelusz". Obręcz i góra „kapelusza" dekorowane gałązkami z brązu, z wieloma wiszącymi kryształami.

HISTORIA

Lampa zapewne z oryginalnego, XVIII-wiecznego wyposażenia Pałacu. Po rewindykacji mienia z Rosji w 1923 doliczono się 5 tego typu lamp: 3 większych i 2 mniejszych. Zmieniały one kilkukrotnie miejsce ekspozycji. Wydaje się, że ostatecznie 3 eksponowano w Pałacu na Wyspie, w apartamencie króla (Gabinet Pracy, Sypialnia i Garderoba), 2 w Białym Domu (Jadalnia i Sypialnia — parter). Omawianą lampę w Sypialni Królewskiej umieszczono ok. 1926. Zaginiona po 1939.

ŹRÓDŁA

AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 30, poz. 7.

145. Łóżko — MCh

NR INW.: I-m-2 ŁK · AUTOR: serwitorzy królewscy
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Warszawa, Polska, ok. 1784
MATERIAŁ: drewno biało lakierowane, żelazo, tapicerka
TECHNIKA: stolarska, rzeźbienie, lakierowanie, złocenie, tapicerowanie, ślusarka
WYMIARY: brak danych · NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 14073
IL. 114

Łóżko klasycystyczne, przyścienne, rzeźbione, biało lakierowane i złocone, o 2 jednakowych tapicerowanych przyczółkach typu en chapeau. Części drewniane mebla profilowane, z ornamentem przewiniętej wstążki i kostkami z rozetą w narożach. Nogi proste, kanelowane, zwężające się ku dołowi, z opaską oddzielającą stopkę.

HISTORIA

Łóżko stanowiło element garnituru mebli wypełniającego 2 pokoje — Garderobę i Sypialnię. Pierwotnie wieńczył je baldachim z zasłonami i półokrągłą ramą, mocowaną do sufitu.

Przed 1822 łóżko usunięto z Sypialni. Przechowywano je w magazynie, zapewne do 1922. W Sypialni ponownie od 9 lipca 1923. Mebel został zabrany 1 lutego 1940 przez Niemców do mieszkania przy ul. Chopina 13.

ŹRÓDŁA

AGAD, AJP 163 [1788], k. 34–37; AGAD, AJP 165 [1795], s. 48; AGAD, IŁK 86 [1817], s. 29; AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 80, poz. 190; AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 30, poz. 10; AAN, MKiS 387/2 [1933/1935], s. 17, poz. 26; Zarębska, Choynowski 1993, s. 8.

BIBLIOGRAFIA

Grigorowicz 1886, s. 105, nr 1; Choynowski 1998b, s. 30; Choynowski 2013, s. 110.

146. Szafka nocna — MCh

NR INW.: I-t-2 ŁK · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Warszawa, Polska, XVIII w. (?)
MATERIAŁ: mahoń, biały marmur, brąz złocony
TECHNIKA: stolarka, okleinowanie, szlifowanie, odlewanie, złocenie
WYMIARY: wys. 81 × szer. 42 × gł. 29 cm · NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 14102
IL. 115

Szafka nocna w formie kubiku na 4 prostych, wysmukłych nogach. Blat marmurowy, ujęty niską galeryjką z brązu. Pod blatem szufladka z uchwytem — gałką z brązu. Wnętrze szafki przysłonięte jednoskrzydłowymi drzwiami z zamkiem i kluczem. Czoło szuflady z dekoracyjnym rombem wokół uchwytu; drzwi z prostokątną płyciną o wciętych narożnikach wypełnionych rozetkami z brązu. Drzwi i szuflada ujęte pilastrami, wypełnionymi w górnej części aplikacjami z brązu — kampanule ujęte kokardą (?).

HISTORIA

Mebel zapewne stanisławowski; nie znajdował się w Sypialni w XVIII w. Odnotowany dopiero w inwentarzu z 1854. W latach 1871–1896 notowany w Pokoju nad Bramą w Pawilonie Wschodnim Pałacu na Wyspie — w dwudziestoleciu międzywojennym pomieszczenie to nazwano Pokojem Następcy Tronu. W Sypialni Królewskiej od 1923. Zabrany przez Niemców 1 lutego 1940 do mieszkania przy ul. Chopina 13.

ŹRÓDŁA

AGAD, ZPC 3032 [1854–1863], s. 141, nr 126; AGAD, ZPC 3050 [1871], s. 338, nr 29; AGAD, ZPC 3098 [1896], k. 39 nr 4; AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 30, poz. 13 (I-t-2 ŁK); AAN, MKiS 387/2 [1933/1935], s. 17, poz. 25; Zarębska, Choynowski 1993, s. 12 (I-t-2 ŁK).

BIBLIOGRAFIA

Grigorowicz 1886, s. 24, nr 24.

147. Szafka — MCh

2 szt.
NR INW.: I-t-3 ŁK, I-t-4 ŁK · AUTOR: serwitorzy królewscy
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Warszawa, Polska, ok. 1778
MATERIAŁ: mahoń, palisander różany; marmur biały; brąz złocony
TECHNIKA: stolarka, okleinowanie; cięcie, szlifowanie; odlewanie, cyzelowanie, złocenie
WYMIARY: brak danych · NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 14103
IL. 116

Szafki słupki, klasycystyczne, z jednoskrzydłowymi drzwiami ujętymi od góry i dołu szufladami, nakryte marmurowymi płytami. Nogi niskie, kanelowane. Górna szuflada wkomponowana w kanelowany fryz biegnący pod blatem; drzwi i dolna szuflada z okleiną układaną w centralne romby z rozetą z brązu w środku i 4 rozetkami w narożach. Przy kluczynach szuflad złocone szyldy w formie kartuszy.

HISTORIA

Szafki wykonane jako biblioteczki do Gabinetu Pracy stanowiły komplet z komodą i biurkiem. W 1788 odnotowane w Sypialni Królewskiej. W 1915–1922 zostały wywiezione do Moskwy; po rewindykacji ponownie ustawione w Sypialni. Zabrane 1 lutego 1940 przez Niemców do mieszkania przy ul. Chopina 13.

ŹRÓDŁA

AGAD, AJP 153 [1783], s. 94 (Gabinet Pracy); AGAD, AJP 163 [1788], k. 33 (Gabinet Pracy); AGAD, AJP 165 [1795], s. 49, 50 (Sypialnia); AGAD, IŁK 86 [1817], s. 31 (Sypialnia); AGAD, IŁK 88 [1820–1823], k. 26 (Sypialnia); AGAD, IŁK 89 [1832], s. 48 (Sypialnia); AGAD, ZPC 2988 [1839/1842], k. 90 (Sypialnia); AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 20, nr 01326, 01327; AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 30, poz. 14; AAN, MKiS 387/2 [1933/1935], s. 17, poz. 23; Zarębska, Choynowski 1993, s. 13.

BIBLIOGRAFIA

Grigorowicz 1886, s. 19, nr 1–2; Niemojewski 1922, s. 57; Tyszkiewicz 1953, s. 78, nr 13; Kwiatkowski 1972, s. 128; Kwiatkowski 1991, s. 50, 52; Choynowski 1998b, s. 30.

IKONOGRAFIA

Niemojewski 1927, tabl. LXV; Tyszkiewicz 1953, il. 154.

148. Zegar — MCh

NR INW.: I-z-12 ŁK · AUTOR: Francesco Lazzarini (1748–1808)
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: posążek — Rzym, Włochy, przed 1793; mechanizm zegara — Lipsk, Niemcy, 1840
MATERIAŁ: marmur biały i szary, brąz · TECHNIKA: zegarmistrzowska, odlewanie, rzeźbienie
WYMIARY: wys. ok. 61 cm · NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 66674
IL. 117

Zegar w rzeźbiarskiej obudowie: posążek młodej kobiety w antycznej szacie (Wenus), opartej o skalny postument, w który wkomponowana jest okrągła, złocona tarcza zegarowa. Kobieta stoi w kontrapoście, zgiętą prawą rękę opiera o bok; lewą ujmuje przytulone do niej uskrzydlone putto, klęczące na postumencie. Całość na prostokątnej podstawie z szarego marmuru. Posążek wykonany jako obudowa zegara, którą uzupełniono o mechanizm w 1840.

HISTORIA

Francesco Lazzarini zaoferował kupno posążku królowi w trakcie pobytu rzeźbiarza w Warszawie w 1793 r. W 1796 zlokalizowany w Przedpokoju na I piętrze Pałacu na Wyspie. Zegar w Sypialni króla od 1923. Zaginiony po 1939.

ŹRÓDŁA

AGAD, AJP 165 [1795], s. 41, nr 27 (Przedpokój, I piętro, ustawiony w 1796); AGAD, IŁK 89 [1832], s. 36, nr 27 (Przedpokój, I piętro); AGAD, ZPC 2988 [1839/1842], k. 67, nr 510 (Przedpokój, I piętro); AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 26, nr 01579 (Sypialnia); AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 30, poz. 15 (Sypialnia).

BIBLIOGRAFIA

Grigorowicz 1886, s. 115, nr 1 (Biały Domek); Mańkowski 1948, s. 38; Mikocka-Rachubowa 2016, kat. 276.

IL. 109
Posąg *Bachantka*, fragment litografii, P. Benoist, 1851

IL. 110, 111
Fotele, fot. 1926

IL. 112, 113, 114
Komoda, lampa (ampla), łóżko, fot. 1926

IL. 115
Szafka nocna, fot. przed 1939

IL. 116
Szafka, fragment litografii, P. Benoist, 1851

IL. 117
Zegar, fot. 1925

↑ Garderoba Królewska, fot. 1925

GABINET WYPOCZYNKOWY (GARDEROBA KRÓLEWSKA)

PIĘTRO

Wnętrze powstało w 1784 w wyniku rozbudowy południowej części Pałacu na Wyspie. Za pomocą szerokiego przejścia zostało połączone z Sypialnią Królewską i otrzymało identyczne obicia ścienne oraz ten sam komplet mebli. Jedynym znaczącym akcentem architektonicznym wystroju Garderoby był kominek zwieńczony lustrem. Na pozostałych ścianach zawieszono obrazy z kolekcji króla.

W 1840 przejście między Sypialnią i Garderobą zamknięto drzwiami; wymieniono posadzkę i obicia ścienne. Częściowo wymieniono także ruchome wyposażenie wnętrza. Pokój, jak większość pomieszczeń piętra, został całkowicie zniszczony w wyniku podpalenia Pałacu przez Niemców w grudniu 1944. **MCh**

149. Obraz *Potyczka kawalerii polskiej i tureckiej* DJ

NR INW.: ŁK-II-d-132/129 · AUTOR: Francesco Casanova (1727–1803)
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Europa, ok. 1769 · MATERIAŁ: olej, płótno
TECHNIKA: malarstwo olejne · WYMIARY: wys. 403,8 × szer. 58,9 cm
NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 14409
IL. 118

Typowe dla Casanovy przedstawienie walczących jeźdźców.

HISTORIA

Obraz został zamówiony u malarza przez króla w 1769. Zadziwiająco wysoko wyceniony w katalogach galerii — na 100 dukatów. W 1788 notowany w Belwederze; w 1792 zawieszony w Pałacu na Wyspie, w Garderobie Królewskiej. W 1817 sprzedany wraz z Łazienkami Aleksandrowi I. W 1914 wywieziony do Rosji; w 1922 rewindykowany na mocy traktatu ryskiego; włączony do ZP RP-GR (Gabinet Balkonowy, tj. Garderoba). W 1939 ewakuowany do MNW.

Zachowała się oryginalna rama do obrazu, wykonana przez snycerza Samuela Contesse'a w latach 70. XVIII w., z cyfrą królewską w górnym kartuszu i — domalowanym w latach 30. XX w. — numerem wg katalogu Stanisława Iskierskiego (25) w dolnym kartuszu.

DODATKOWE CECHY IDENTYFIKUJĄCE

5. No 0894.

ŹRÓDŁA

AGAD, AJP 200 [1783], nr 16; AGAD, AJP 159 [1788], k. 31, nr 16; AGAD, AJP 202 [1795], nr 16; AGAD, ZPC 2988 [1839/1842], nr 767; AGAD, ZPC 3098 [1896], nr 149; AAN, MWRiOP 7084 [1921–1922], nr 0894; IS PAN, ZS [1817], poz. 192/16.

BIBLIOGRAFIA

Podczaszyński, Kaniewski 1856, s. 59, nr 166; Grigorowicz 1886, s. 44, nr 14; Somow 1895, nr 149; Niemojewski 1922, nr 149; Iskierski 1931, nr 25; Mańkowski 1932, nr 16; Réau 1932, nr 16; Wallis 1934, s. 1186; Lauterbach 1937, s. 348; Romanowska-Zadrożna, Zadrożny 2000, nr 36; Juszczak 2020, s. 186–187; Juszczak 2027 [w oprac.].

150. Obraz *Portret uczonego* (*Portret mężczyzny w fioletowym szlafroku*) DJ

NR INW.: ŁK-II-d-126/162 · AUTOR: Pieter Cornelisz van Slingelandt (1640–1691)
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Lejda, Holandia, 1675 · MATERIAŁ: olej, deska
TECHNIKA: malarstwo olejne · WYMIARY: wys. 26,9 × szer. 21 cm
NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 1430
IL. 119

Pendant do zachowanego *Portretu kobiety z różą*, obecnie w MNW (nr inw. M.Ob.2122). Para małżeńska nieznana z nazwiska; strój i akcesoria w portrecie mężczyzny wskazują na jego

zainteresowania bądź profesję — filozof, uczony (strój klas wyższych i filozofów: luźny strój domowy, globus, książki).

HISTORIA

W 1774 obraz został nabyty do kolekcji Stanisława Augusta; w 1817 sprzedany wraz z Łazienkami Aleksandrowi I. Jesienią 1914 wywieziony do Rosji; w 1922 rewindykowany na mocy traktatu ryskiego, włączony do ZP RP-GR (Gabinet Czerwony Balkonowy, tj. Garderoba). W 1939 ewakuowany do MNW i zaginiony w czasie II wojny światowej. Wystawiony w 1996 w Haboldt & Co., Paryż/Nowy Jork (RKD, nr 58823).

DODATKOWE CECHY IDENTYFIKUJĄCE

Sygnowany „P.V. Slingelant 1675".
5. No 0790.

IKONOGRAFIA

Mańkowski 1932, cz. kat., s. 70

ŹRÓDŁA

AGAD, AJP 159 [1788], k. 26, nr 37; AGAD, AJP 200 [1783], nr 37; AGAD, AJP 202 [1795], nr 37; AGAD, ZPC 2988 [1839/1842], nr 763; AGAD, ZPC 3098 [1896], nr 143; AAN, MWRiOP 784 [1921–1922], nr 0790; IS PAN, ZS (1817), poz. 194/37.

BIBLIOGRAFIA

Podczaszyński, Kaniewski 1856, s. 60, nr 172; Grigorowicz 1886, s. 58, nr 83; Somow 1895, nr 143; Niemojewski 1922, nr 143; Iskierski 1931, nr 117; Mańkowski 1932, nr 37; Tomkiewicz 1949, nr 186; Choynowski 1998a, s. 31; Romanowska-Zadrożna, Zadrożny 2000, nr 211; Kalicki, Kuhnke 2014, s. 55–57; Juszczak, Małachowicz 2015, nr 96; Juszczak 2027 [w oprac.].

151. Obraz *Młody mężczyzna* (tronie) DJ

AUTOR: malarz holenderski, wg Rembrandta (1606–1669)
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Amsterdam, Holandia, ok. 1650 · MATERIAŁ: olej, deska
TECHNIKA: malarstwo olejne · WYMIARY: wys. 30,3 × szer. 24,5 cm
NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 14412
IL. 120

Pendant do portretu — a ściślej: do tronie — kobiecego (zob. kat. 152). Taką samą parę tronies ukazują akwaforty Georga Friedricha Schmidta z 1763, opatrzone inskrypcją: „Rembrandt pinx. G.F. Schmidt fecit aqua forti 1763; Du Cabinet de Monsieur le Comte de Kameke".

HISTORIA

Przed 1783 w kolekcji Stanisława Augusta; 1817 sprzedany wraz z Łazienkami Aleksandrowi I. Jesienią 1914 został wywieziony do Rosji; w 1922 rewindykowany na mocy traktatu ryskiego, włączony do ZP RP-GR (Gabinet Czerwony Balkonowy, tj. Garderoba). W 1939 ewakuowany do MNW.

DODATKOWE CECHY IDENTYFIKUJĄCE

5. No 0944.

ŹRÓDŁA

AGAD, AJP 162 [1788], s. 26, nr 43; AGAD, AJP 200 [1783], nr 43; AGAD, AJP 202 [1795], nr 43; AGAD, ZPC 2988 [1839/1842], nr 751; AGAD, ZPC 3098 [1896], nr 131; IS PAN, ZS [1817], poz. 43; AAN, MWRiOP 7084 [1921–1922], nr 0944.

BIBLIOGRAFIA

Podczaszyński, Kaniewski 1856, s. 58, nr 150; Grigorowicz 1886, s. 64, nr 76; Somow 1895, nr 131; Niemojewski 1922, nr 131; Iskierski 1931, nr 15; Mańkowski 1932, nr 43; Blankert 1982, s. 174, nr R 109 (wg Rembrandta); Romanowska-Zadrożna, Zadrożny 2000, nr 19; Pilus 2019, s. 63; Juszczak 2020, s. 200–201; Juszczak 2027 [w oprac.].

IKONOGRAFIA

Mańkowski 1932, cz. kat., s. 55.

152. Obraz *Młoda kobieta* (tronie) DJ

AUTOR: malarz holenderski, wg Ferdinanda Bola (1616–1680) lub wg Rembrandta (1606–1669)
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Amsterdam, Holandia, ok. 1650 · MATERIAŁ: olej, deska
TECHNIKA: malarstwo olejne · WYMIARY: wys. 30,3 × szer. 24,5 cm
NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 14402
IL. 121

Pendant do portretu — a ściślej: do tronie — męskiego (zob. kat. 151). Taką sama parę tronies ukazują akwaforty Georga Friedricha Schmidta z 1763, opatrzone inskrypcją: „Rembrandt pinx./ G.F. Schmidt fecit aqua forti 1763; Du Cabinet de Monsieur le Comte de Kameke".

HISTORIA

Przed 1783 w kolekcji Stanisława Augusta; w 1817 sprzedany wraz z Łazienkami Aleksandrowi I. Jesienią 1914 wywieziony do Rosji; w 1922 rewindykowany na mocy traktatu ryskiego, włączony do ZP RP-GR (Gabinet Czerwony Balkonowy, tj. Garderoba). W 1939 ewakuowany do MNW.

DODATKOWE CECHY IDENTYFIKUJĄCE

Sygnowany „Bol f. 1641" (wtórnie).
5. No 0943.

ŹRÓDŁA

AGAD, AJP 162 [1788], s. 27, nr 54; AGAD, AJP 200 [1783], nr 54; AGAD, AJP 202 [1795], nr 54; AGAD, ZPC 2988 [1839/1842], nr 757; AGAD, ZPC 3098 [1896], nr 135; IS PAN, ZS [1817], poz. 54; AAN, MWRiOP 7084 [1921–1922], nr 0943.

BIBLIOGRAFIA

Podczaszyński, Kaniewski 1856, s. 58, nr 154; Grigorowicz 1886, s. 64, nr 77; Somow 1895, nr 135; Niemojewski 1922, nr 135; Iskierski 1931, nr 16; Mańkowski 1932, nr 54; Blankert 1982, s. 174, nr R 246 (wg Bola lub Rembrandta); Romanowska-Zadrożna, Zadrożny 2000, nr 20; Pilus 2019, s. 63; Juszczak 2020, s. 200–201; Juszczak 2027 [w oprac.].

IKONOGRAFIA

Mańkowski 1932, cz. kat., s. 55.

153. Obraz *Muszle na szafirowej makacie* DJ

NR INW.: ŁK-II-d-120/159 · AUTOR: Abraham van Calraet (1642–1722) (?)
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Holandia, 2. poł. XVII w. · MATERIAŁ: olej, deska
TECHNIKA: malarstwo olejne · WYMIARY: wys. 40,4 × szer. 54,4 cm
NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 14382
IL. 122

Jedna z pary martwych natur z muszlami ukazanymi w bliskim planie, na stole. Pendant do obrazu znajdującego się obecnie w MNW (nr inw. M.Ob.443 MNW).

HISTORIA

Po 1783, a przed 1792 w kolekcji Stanisława Augusta. Para martwych natur z muszlami wisiała w Gabinecie przy Sali Salomona w Pałacu na Wyspie. W 1817 sprzedany wraz z Łazienkami Aleksandrowi I. Jesienią 1914 obraz został wywieziony do Rosji; w 1922 rewindykowany na mocy traktatu ryskiego, włączony do ZP RP-GR (Gabinet Czerwony Balkonowy, tj. Garderoba). W 1939 ewakuowany do MNW.

DODATKOWE CECHY IDENTYFIKUJĄCE

5. No 0663.

ŹRÓDŁA

AGAD, AJP 202 [1795], nr 1749; AGAD, ZPC 2988 [1839/1842], nr 284; AGAD, ZPC 3098 [1896], nr 137; IS PAN, ZS [1817], poz. 93/1749; AAN, MWRiOP 7084 [1921–1922], nr 0663.

BIBLIOGRAFIA

Podczaszyński, Kaniewski 1856, s. 59, nr 156; Grigorowicz 1886, s. 50, nr 50; Somow 1895, nr 137; Niemojewski 1922, nr 137; Iskierski 1931, nr 162; Mańkowski 1932, nr 1749; Romanowska-Zadrożna, Zadrożny 2000, nr 111; Juszczak 2027 [w oprac.].

IKONOGRAFIA

Mańkowski 1932, cz. kat., s. 88.

154. Obraz *Kąpiące się w strumieniu* DJ

NR INW.: ŁK-II-d-125/161 · AUTOR: Johann Christian Klengel (1751–1824) (?)
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Drezno, Niemcy, 1773 · MATERIAŁ: olej, deska
TECHNIKA: malarstwo olejne · WYMIARY: wys. 25 × szer. 32,5 cm
NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 14385
IL. 123

Rodzaj pastiszu, stylistycznie nawiązuje do podobnych w charakterze pejzaży Cornelisa van Poelenburgha.

HISTORIA

Po 1783, a przed 1792 obraz znajdował się w kolekcji Stanisława Augusta, wisiał w Sypialni. W 1817 sprzedany wraz z Łazienkami Aleksandrowi I. Jesienią 1914 wywieziony do Rosji; w 1922 rewindykowany na mocy traktatu ryskiego, włączony do ZP RP-GR (Gabinet Czerwony Balkonowy, tj. Garderoba). W 1939 ewakuowany do MNW.

DODATKOWE CECHY IDENTYFIKUJĄCE

Sygnowany i datowany u dołu po lewej „G H C...73".
5. No 0945.

ŹRÓDŁA

AGAD, AJP 202 [1795], nr 1824; AGAD, ZPC 2988 [1839/1842], nr 747; AGAD, ZPC 3098 [1896], nr 142; IS PAN, ZS [1817], poz. 1817, nr 204/1824; AAN, MWRiOP 7084 [1921–1922], nr 0945.

BIBLIOGRAFIA

Podczaszyński, Kaniewski 1856, s. 59, nr 160; Grigorowicz 1886, s. 51, nr 55; Somow 1895, nr 142; Niemojewski 1922, nr 142; Iskierski 1931, nr 57; Mańkowski 1932, nr 1824; Romanowska-Zadrożna, Zadrożny 2000, nr 118; Juszczak 2027 [w oprac.].

IKONOGRAFIA

Mańkowski 1932, cz. kat., s. 95.

155. Obraz *Szarlatan* (*Port*) DJ

NR INW.: ŁK-II-d-196/76 · AUTOR: Jean-Louis Demarne (1752–1829)
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Francja, ok. 1785–1795 · MATERIAŁ: olej, płótno
TECHNIKA: malarstwo olejne · WYMIARY: wys. 79,5 × szer. 97 cm
NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 14405
IL. 124

Obraz przedstawia wędrownego medyka, siedzącego na koniu, ubranego w polski strój, zachwalającego lekarstwa zgromadzonym wokół słuchaczom — stąd tytuł nadany przez Andrieja Somowa. Pendant do *Wesołego towarzystwa*, zachowanego w MNW (nr inw. M.Ob. 929).

HISTORIA

W 1792–1793 w kolekcji Stanisława Augusta; 1817 sprzedany wraz z Łazienkami Aleksandrowi I. Jesienią 1914 wywieziony do Rosji; w 1922 rewindykowany na mocy traktatu ryskiego, włączony do ZP RP-GR (Gabinet Czerwony Balkonowy, tj. Garderoba). W 1939 ewakuowany do MNW.

DODATKOWE CECHY IDENTYFIKUJĄCE

Sygnowany „D Marne".
5. No 0916.

ŹRÓDŁA

AGAD, AJP 202 [1795], nr 1935; AGAD, ZPC 2988 [1839/1842], nr 745; AGAD, ZPC 3098 [1896], nr 128; AAN, MWRiOP 7084 [1921–1922], nr 0916; IS PAN, ZS [1817], poz. 180/1931 [sic].

BIBLIOGRAFIA

Podczaszyński, Kaniewski 1856, s. 57, nr 147; Grigorowicz 1886, s. 67, nr 128; Somow 1895, nr 128; Niemojewski 1922, nr 128; Iskierski 1931, nr 32; Mańkowski 1932, nr 1935; Romanowska-Zadrożna, Zadrożny 2000, nr 147; Danielewicz 2019, nr 46; Juszczak 2027 [w oprac.].

IKONOGRAFIA

Mańkowski 1932, cz. kat., s. 25.

156. Figura ukazująca Benjamina Franklina siedzącego na krześle przy okrągłym stoliku AC

NR INW.: II-b-18 ŁK lub II-b-19 ŁK · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Francja, przed 1788
MATERIAŁ: dragant, tkanina, drewno, brąz, porcelana, szkło
TECHNIKA: formowanie, szycie, snycerstwo, odlewanie, inkrustacja
WYMIARY: brak danych · NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 14006
IL. 125

Niewielkich rozmiarów całopostaciowa figurka Benjamina Franklina (1706–1790), amerykańskiego polityka, uczonego i filozofa, należała do kolekcji króla Stanisława Augusta i — wraz z figurką Woltera (zob. kat. 157) — była elementem dekoracji Pałacu na Wyspie. Wykonano ją z dragantu, czyli masy cukierniczej z cukru pudru, żelatyny i wody. Postać filozofa ubrana jest w koszulę, surdut i marynarkę oraz spodnie do kolan, na głowie kapelusz z wywiniętym rondem, na nosie okrągłe okulary. Spod kapelusza wystają długie, sięgające ramion włosy, wykonane zapewne z naturalnych. Fizjonomia i ubiór oraz rysy twarzy Franklina zostały wiernie oddane. Postać siedzi na krześle z wysokim oparciem, przy okrągłym stoliku, na którym wspiera lewą rękę. Głowę ma zwróconą w lewo, spojrzenie skierowane ku górze. Na blacie drewnianego stolika znajdują się miniaturowa książka, kałamarz z piórem, porcelanowy dzbanek do kawy i przyrząd ze szklanym kółkiem. Całość ustawiona była na drewnianym prostokątnym postumencie na kilkucentymetrowych tralkowych nóżkach. Podstawka zdobiona w charakterystyczną szachownicę na wierzchu i mosiężną plecionką warkoczową z perełkami po bokach. Nóżki i ozdobny szlaczek z brązu dodano w 1839, kiedy właścicielami Łazienek byli Romanowowie. Figurki były nakryte szklanymi sześciennymi kloszami, które opierały się na podstawkach.

HISTORIA

W 1788 figura znajdowała się w Gabinecie Pracy, w latach 1795–1915 w Sypialni Królewskiej. W 1915 wywieziona do Moskwy; rewindykowana na mocy traktatu ryskiego z 1922. Wówczas ustawiono ją wraz z figurką Woltera na kominku w Garderobie, a w inwentarzu Pałacu z 1923 zapisano je bez numeru, z adnotacją, że obiekty te wykonano z wosku. W 1937 figura Franklina pozostawała w Garderobie. W 1939 oba obiekty wywiezione do MNW.

ŹRÓDŁA

AGAD, AJP 162 [1788], s. 33; AGAD, AJP 164 [1795], s. 29; AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 5; AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 31.

BIBLIOGRAFIA

Niemojewski 1922, s. 57; Iskierski 1926, s. 14–15.

IKONOGRAFIA

Niemojewski 1922, s. 57, il. na s. 135.

157. Figura ukazująca Woltera siedzącego na krześle przy prostokątnym stoliku AC

NR INW.: II-b-18 ŁK lub II-b-19 ŁK · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Francja, przed 1788
MATERIAŁ: dragant, tkanina, drewno, brąz, porcelana, szkło
TECHNIKA: formowanie, szycie, snycerska, odlewanie, inkrustacja
WYMIARY: brak danych · NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 14006
IL. 126

Niewielkich rozmiarów całopostaciowa figurka Woltera (1694–1778), francuskiego pisarza, historyka i filozofa, należała do kolekcji króla Stanisława Augusta i — wraz z figurką Franklina (zob. kat. 156) — była elementem dekoracji Pałacu na Wyspie. Wykonano ją z dragantu, czyli masy cukierniczej z cukru pudru, żelatyny i wody. Postać filozofa ubrana jest w koszulę, spodnie do kolan i długi surdut podszyty futrem, na głowie ma czapkę frygijską, spod której wystają długie, sięgające ramion proste włosy, wykonane zapewne z naturalnych. Podobieństwo Woltera zostało wiernie oddane. Postać siedzi na wysokim drewnianym i tapicerowanym krześle, bokiem do prostokątnego drewnianego stołu, wspartego na 4 tralkowych nogach u dołu połączonych między sobą dodatkowymi tralkami. Lewą rękę trzyma opartą na udzie, a prawą, w której unosi pióro w geście pisania, opiera o stół, na którym znajdują się kartka papieru pod jego ręką, na wpół otwarty notatnik z zapisaną stroną (prawdopodobnie list do markiza de Villette), skrzynka i porcelanowy dzbanek. Pod stopami Woltera leży niewielki dywan. Filozof jest lekko zwrócony w prawą stronę, ale patrzy przed siebie. Całość ustawiona była na drewnianym prostokątnym postumencie na kilkucentymetrowych tralkowych nóżkach. Podstawka zdobiona w charakterystyczną szachownicę na wierzchu i mosiężną plecionką warkoczową z perełkami po bokach. Figurki były nakryte szklanymi sześciennymi kloszami, które opierały się na podstawkach. Taką miniaturową figurkę filozofa, z niewielkimi różnicami w stroju i materiale wykonania, posiada Muzeum Carnavalet w Paryżu (nr inw. S2072).

HISTORIA

W 1788 figurka znajdowała się w Gabinecie Pracy, w latach 1795–1915 w Sypialni Królewskiej. W 1915 wywieziona do Moskwy; rewidykowana na mocy traktatu ryskiego z 1922. Wówczas ustawiono ją wraz z Franklinem na kominku w Garderobie i zapisano w inwentarzu Pałacu z 1923 bez numeru, z adnotacją, że figurki wykonano z wosku. W 1937 pozostawała w Garderobie. W 1939 obie figury wywieziono do MNW.

ŹRÓDŁA

AGAD, AJP 162 [1788], s. 33; AGAD, AJP 164 [1795], s. 29; AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 5; AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 31.

BIBLIOGRAFIA

Niemojewski 1922, s. 57; Iskierski 1926, s. 14–15.

IKONOGRAFIA

Niemojewski 1922, s. 135.

158. Ekran MCh

NR INW.: I-d-2 ŁK · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Warszawa, Polska, ok. 1840
MATERIAŁ: drewno biało lakierowane, tkanina
TECHNIKA: stolarka, rzeźbienie, lakierowanie, złocenie, tapicerowanie
WYMIARY: brak danych · NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 14021
IL. 127

Ekran kominkowy w formie poziomej prostokątnej ramy o falistej linii, rzeźbionej w wydłużone, stylizowane liście akantu, zwieńczonej muszlą. Rama wsparta na 2 niskich nogach w formie wolutowo zwiniętych do wewnątrz akantowych liści. Całość biało lakierowana i złocona. Prześwit ramy wypełniony adamaszkową tkaniną z powtarzającym się wzorem roślinnym, ułożoną w 3 szerokie pionowe plisy.

HISTORIA

Ekran, nabyty po 1840, osłaniał kominek w Garderobie. Ujęty na zdjęciu wnętrza z 1925. Pozostawał w Garderobie do 1939.

IKONOGRAFIA

Tatarkiewicz 1957, il. 210.

ŹRÓDŁA

AGAD, ZPC 2988 [1839/1842], k. 189, nr 1282 (Garderoba); AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 4, nr 01090 (Garderoba); AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 31, poz. 2 (Garderoba); Zarębska, Choynowski 1993, s. 2, poz. 4.

BIBLIOGRAFIA

Grigorowicz 1886, s. 30, nr 3 (jako obiekt XVIII-wieczny).

159. Kanapa MCh

NR INW.: I-g-13 · AUTOR: serwitorzy królewscy
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Warszawa, Polska, ok. 1778–1784
MATERIAŁ: drewno biało lakierowane, tapicerka
TECHNIKA: stolarka, podrzeźbianie, lakierowanie, złocenie, tapicerowanie
WYMIARY: brak danych
brak ilustracji

Kanapa — sofa — klasycystyczna, w formie zgeometryzowanej litery „c", podrzeźbiana, biało lakierowana, złocona, tapicerowana, na 9 prostych nogach, z nakładanym materacem, wałkami i poduszkami zamiast oparcia.

HISTORIA

Według inwentarza Pałacu z 1788: „Sofa z dwoma skrzydłami, a dwie kanapy, do nich poduszek w tył piętnaście i do każdej materac, wszystko do garnituru jednejże roboty i materyi jak w Pokoiu Sypialnym". Możliwe, że mebel ten składał się z 2 wrożnych siedzisk zestawionych razem. Obicie na meblu wykonano z białego atłasu chińskiego w żółte pasy i kwiaty „przednio malowane". Przed 1939 kanapa opisana jako: „biało lakierowana, ze złoceniami, na ośmiu nogach, kryta wiśniową, jedwabną materią". Mebel znany z lakonicznych opisów inwentarzowych, częściowo różniących się szczegółami, i z fragmentarycznej ikonografii na obrazie Marcina Zaleskiego z 1843. Nie jest pewne, czy mamy do czynienia ciągle z tym samym meblem. Obiekt zaginiony po 1939.

DODATKOWE CECHY IDENTYFIKUJĄCE

4. No 0676.

ŹRÓDŁA

AGAD, AJP 163 [1788], k. 37; AGAD, AJP 165 [1795], s. 54; AGAD, IŁK 86 [1817], s. 33; AGAD, IŁK 88 [1820–1823], k. 26; AGAD, IŁK 89 [1832], s. 50; AGAD, ZPC 2988 [1839/1842], k. 97, nr 730; AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 9, nr 0676; AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 30, poz. 6 (I-g-13); Zarębska, Choynowski 1993, s. 4 (I-g-13).

BIBLIOGRAFIA

Kwiatkowski 1991, s. 53; Kwiatkowski 2000, s. 61.

160. Kinkiet (aplika) MCh

2 szt.
NR INW.: I-ki-37 ŁK, I-ki-38 ŁK
AUTOR: nieznany · MIEJSCE I DATA POWSTANIA: k. XVIII w. (lub Warszawa, Polska, XIX/XX w.)
MATERIAŁ: mosiądz · TECHNIKA: odlewanie, elektryfikacja · WYMIARY: brak danych
NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 66714
IL. 128

Apliki klasycystyczne, dwuramienne, mosiężne. Trzon hermowy, zwężający się ku dołowi, kanelowany, zakończony szyszką, zwieńczony gzymsem, na którym znajduje się wazka z pokrywą. Po obu stronach gzymsu rozchodzące się 2 esowato wygięte ramiona, zakończone płaskimi talerzykami (profitki) i tulejkami na świece. Apliki zelektryfikowane, z imitacją świec i żarówkami.

HISTORIA

9 lipca 1923, w związku z przygotowaniami Pałacu na Wyspie na przyjazd rumuńskiej pary królewskiej, „umieszczono w gabinecie balkonowym, nad kominkiem, dwie apliki zamkowe L. XVI ze złoconego brązu" (bez numerów). Po wizycie pozostały na stałe w Garderobie Królewskiej, otrzymując numery łazienkowskie. Zaginione po 1939.

ŹRÓDŁA

AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 81, nr 193; AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 31, poz. 7.

IKONOGRAFIA

Tatarkiewicz 1957, il. 210.

161. Lampa MCh

NR INW.: I-o-4 ŁK · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych · MATERIAŁ: szkło, brąz
TECHNIKA: odlewanie, elektryfikacja
WYMIARY: brak danych
IL. 129

Świecznik wiszący (dwu- lub trójramienny) w szklanej osłonie w formie odwróconej bańki, oprawionej w obręcz ze złoconego brązu. U góry szklany „kapelusz". Obręcz i krawędź kapelusza połączone 4 łańcuchami, dekorowane wiszącymi licznie kryształami.

HISTORIA

W międzywojniu zmieniano górne oświetlenie w Garderobie Królewskiej przynajmniej trzykrotnie. Wydaje się, że prezentowana lampa pojawia się tam najpóźniej, po 1926, i to ona została odnotowana w spisie z lat 1935–1937. Zaginiona po 1939.

ŹRÓDŁA

AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 31, poz. 8.

162. Stoliki MCh

2 szt.
NR INW.: I-s-16 ŁK, I-s-17 ŁK · AUTOR: serwitorzy królewscy
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Warszawa, Polska, 4. ćw. XVIII w.
MATERIAŁ: mahoń, bukszpan, sukno, brąz złocony
TECHNIKA: stolarka, okleinowanie, wyklejanie, odlewanie, złocenie, cyzelowanie
WYMIARY: wys. 78 × szer. 88 × śr. 44 cm (88 cm po rozłożeniu)
NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 14083
IL. 130

Stoliki do kart, klasycystyczne, z rozkładanym blatem, z szufladką w oskrzynieniu (krótszy bok), na 4 prostych, wysmukłych nogach, kwadratowych w przekroju, zakończonych stopkami w formie ściętych piramid. Meble z jasnego mahoniu, z intarsją żyłkową z bukszpanu. Po rozłożeniu blat kwadratowy, wyklejony suknem. Szuflada z uchwytem w formie antaby z brązu złoconego.

HISTORIA

Meble niewątpliwie stanisławowskie, jednak niedające się łatwo zidentyfikować. Podobnych stolików do gry było w samym Pałacu na Wyspie kilkanaście i często przemieszczano je do różnych wnętrz. Wszystkie zaginęły po 1939. Wspomniana wyżej para znalazła się w Garderobie Królewskiej po 1923.

ŹRÓDŁA

AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 31, poz. 10 (I-s-16 ŁK, I-s-17 ŁK); Zarębska, Choynowski 1993, s. 10.

IKONOGRAFIA

Tatarkiewicz 1957, il. 210.

163. Zegar MCh

NR INW.: I-z-13 ŁK · AUTOR: Antoni Krosz (zm. 1812)
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Kraków, Polska, przed 1795
MATERIAŁ: marmur czerwony, szary i biały, brąz złocony, emalia
TECHNIKA: zegarmistrzowska, rzeźbienie, odlewanie, złocenie
WYMIARY: wys. 38 × szer. 17 × gł. 14 cm
NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 66661 oraz 66662 (wpisany dwukrotnie)
IL. 131

Zegar kominkowy, klasycystyczny, w rzeźbiarskiej obudowie: orzeł z rozpostartymi skrzydłami spoczywający na marmurowej wazie wieńczy marmurową, kanelowaną kolumnę, której dwubarwna podstawa składa się z profilowanych płyt z marmuru szarego i białego. U podnóża kolumny okrągła emaliowana tarcza zegarowa; górną jej część wieńczy ornament kwiatowy z brązu. Zegar wsparty na 4 nóżkach z brązu w formie łap zwierzęcych.

HISTORIA

Pierwotnie obudowa zegara była wzbogacona o 2 alabastrowe sfinksy, które ujmowały kolumnę, a całość spoczywała na płycie z marmuru „niebieskiego fladrowanego". Te 2 elementy odjęto ok. 1840. W tej postaci zegar dotrwał do 1939.

DODATKOWE CECHY IDENTYFIKUJĄCE

Tarcza sygnowana: „Krosz-fils à Cracovie".

ŹRÓDŁA

AGAD, AJP 165 [1795], s. 44, 45 (w Małej Galerii, przestawiony do Garderoby); AGAD, IŁK 86 [1817], s. 34; AGAD, IŁK 88 [1820–1823], k. 24; („Zegar stolikowy z marmuru krakowskiego z kolumną, na wierzchu orzeł brązowy, pozłacany, na 4 nóżkach takichże, z dwoma sfinksami marmurowymi po bokach", w Przedpokoju na I piętrze); AGAD, IŁK 89 [1832], s. 38, nr 269 („Zegar stojący w marmurze krakowskim, z kolumną i orłem pozłacanym na wierzchu"

(Przedpokój na I piętrze); AGAD, ZPC 2988 [1839/1842], k. 70, nr 537 (Przedpokój na I piętrze); AAN, MWRiOP 7084 [1921–1922], s. 137, nr 0918–0221; AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 26, nr 0921 (Garderoba Królewska); AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 31, poz. 11 (Garderoba Królewska).

BIBLIOGRAFIA

Grigorowicz 1886, s. 16, kat. 3; Niemojewski 1922, s. 56; Iskierski 1929, s. 15, kat. 10; Prószyńska 1994, s. 55.

IKONOGRAFIA

Iskierski 1929, il.10; Tatarkiewicz 1957, il. 210.

IL. 118
Francesco Casanova, *Potyczka kawalerii polskiej i tureckiej*, fot. 1932

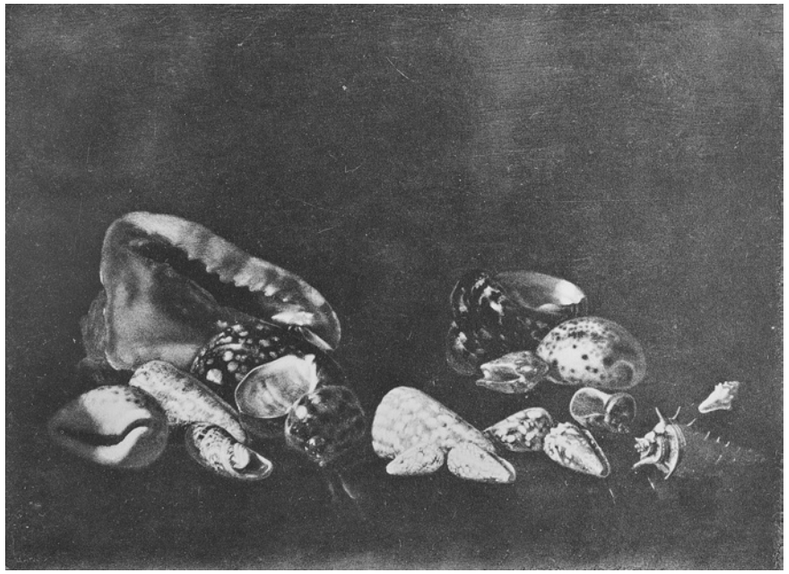
IL. 119
Pieter Cornelisz van Slingelandt, *Portret uczonego* (*Portret mężczyzny w fioletowym szlafroku*), fot. 1932

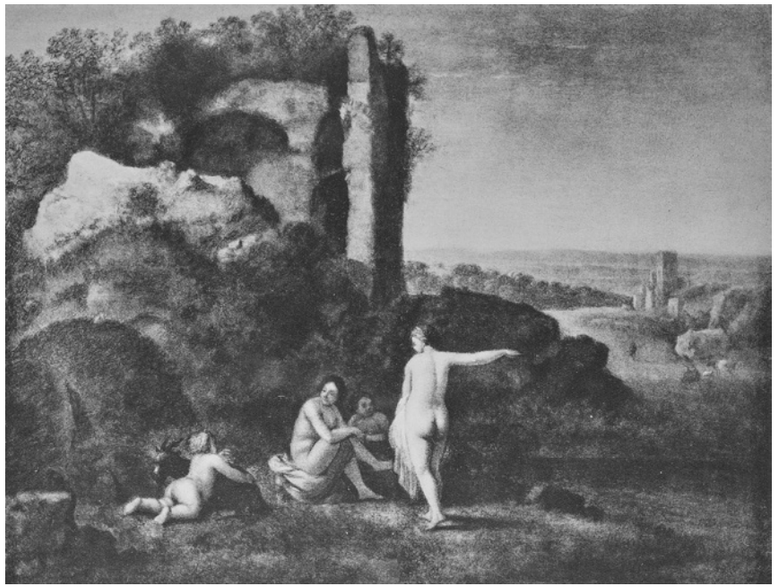
IL. 120
Malarz holenderski, *Młody mężczyzna* (tronie), fot. 1932

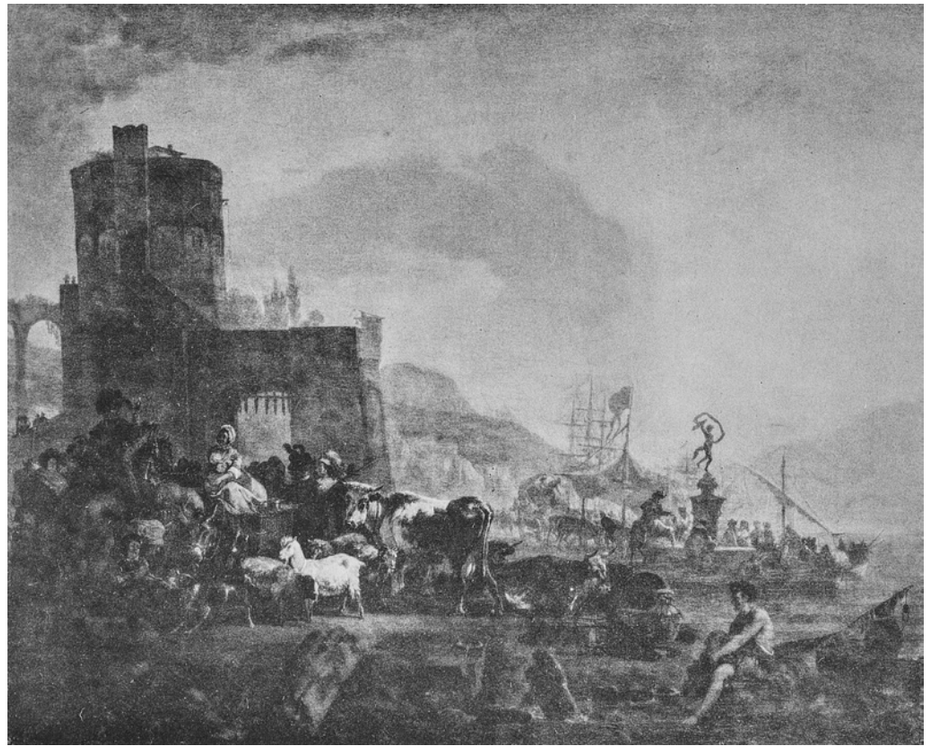
IL. 121
Malarz holenderski, *Młoda kobieta* (tronie), fot. 1932

IL. 122
Abraham van Calraet, *Muszle na szafirowej makacie*, fot. 1932

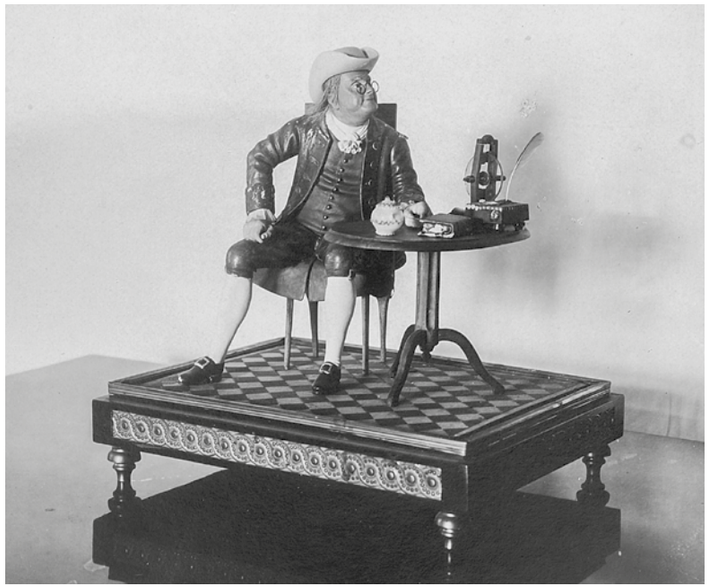
IL. 123
Johann Christian Klengel, *Kąpiące się w strumieniu*, fot. 1932

IL. 124
Jean-Louis Demarne, *Szarlatan* (*Port*), fot. 1932

IL. 125
Figurka Benjamina Franklina, fot. 1915

IL. 126
Figurka Woltera, fot. 1915

IL. 127, 128, 129
Ekran kominkowy, kinkiet, lampa, fot. 1925

IL. 130
Stolik, fot. 1925

IL. 131
Zegar, fot. 1925

GABINET KUSTOSZA
(BIBLIOTEKA I STANCJA BIBLIOTEKARZA)

PIĘTRO
STRONA PÓŁNOCNA

Pokoje na I piętrze od strony północnej powstały w czasie rozbudowy pałacu w 1788. Urządzono tu Bibliotekę ze Stancją dla bibliotekarza oraz trzypokojowy apartament dla królewskiego kamerdynera Franciszka Ryxa. W okresie międzywojennym w Bibliotece i Stancji urządzono Gabinet Kustosza. Dawne Pokoje Ryxa zachowały swoją nazwę, lecz ich umeblowanie było przypadkowe. Pomieszczenia I piętra łączyły się z pokojami w Pawilonie Wschodnim znajdującymi się na tej samej kondygnacji. Zapewne w związku z wizytą króla Rumunii Ferdynanda I, jego żony Marii w 1923 i urządzeniem pokoi w Pawilonie Wschodnim dla jego syna Karola nazwano je Gabinetem i Sypialnią Następcy Tronu.

Zachowało się niewiele informacji na temat wyglądu i wartości wyposażenia pomieszczeń północnej strony piętra. Brakuje ikonografii, nieznane są dane o autorach wyposażenia, wymiary, miejsce i czas powstania obiektów. Większość przedmiotów możemy zidentyfikować jedynie dzięki numerom nadanym zgodnie z IZRP 1929. KM-S

164. Biurko — KM-S

NR INW.: I-c-1 ŁK · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych · MATERIAŁ: drewno, sukno
TECHNIKA: stolarka · WYMIARY: wys. 74 × szer. 154 × gł. 78 cm
NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 14013
brak ilustracji

W protokołach rewindykacyjnych z 1922 odnotowano wierzch od biurka, palisandrowy, z 3 szufladami i galeryjką, kryty zielonym suknem.

ŹRÓDŁA
AAN, MWRiOP 7084 [1921–1922], s. 206;
AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 3, nr 01251;
AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 39, poz. 2;
Zarębska, Choynowski 1993, s. 1, poz. 3.

165. Fotele — KM-S

2 szt.
NR INW.: I-e-22 ŁK, I-e-111 ŁK · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych · MATERIAŁ: mahoń, tkanina — adamaszek
TECHNIKA: stolarka, tapicerstwo · WYMIARY: brak danych
NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 14029
brak ilustracji

Jeden z foteli opisany w 1921 jako fotel mahoniowy Ludwik Filip, obity ciemnoczerwonym adamaszkiem. W 1923 został ustawiony w Gabinecie Kustosza (Bibliotece), przed 1935 dostawiono drugi, lecz nie wiadomo, któremu z mebli odpowiada opis.

ŹRÓDŁA
AAN, MWRiOP 7084 [1921–1922], s. 170;
AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 7, nr 01069;
AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 39, poz. 3;
Zarębska, Choynowski 1993, s. 3, poz. 6.

166. Kanapa — KM-S

NR INW.: I-g-79 ŁK · AUTOR: nieznany · MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych
MATERIAŁ: mahoń · TECHNIKA: stolarka · WYMIARY: wys. 102 × szer. 119 × gł. 69,50 cm
NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: brak
brak ilustracji

Kanapa tapicerowana zabrana w czasie wojny przez Niemców.

ŹRÓDŁA
AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 39, poz. 6;
AMNW, 0718 b [1940–1944], s. 19, poz. 80.

167. Komoda — KM-S

NR INW.: I-h-1 ŁK · AUTOR: nieznany · MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych
MATERIAŁ: mahoń · TECHNIKA: stolarka · WYMIARY: wys. 88 × szer. 103 × gł. 58 cm
NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 14048
brak ilustracji

Komoda mahoniowa o 3 szufladach.

ŹRÓDŁA
AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 39, poz. 7;
AAN, MWRiOP 7084 [1921–1922], s. 45;
AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 9, nr 0510;
Zarębska, Choynowski 1993, s. 5, poz. 8.

168. Konsola — MCh

NR INW.: I-i-11 ŁK · AUTOR: nieznany · MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych
MATERIAŁ: mahoń · TECHNIKA: stolarka · WYMIARY: wys. 78 × szer. 111 × gł. 62 cm
NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 14058
brak ilustracji

ŹRÓDŁA
AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 39, poz. 8;
Zarębska, Choynowski 1993, s. 3, poz. 6.

169. Konsola KM-S

NR INW.: I-i-38 ŁK · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych · MATERIAŁ: brak danych
TECHNIKA: brak danych · WYMIARY: brak danych
brak ilustracji

170. Krzesło MCh

NR INW.: I-k-1 ŁK · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych · MATERIAŁ: mahoń
TECHNIKA: stolarka, tapicerka · WYMIARY: brak danych
NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 14065
brak ilustracji

ŹRÓDŁA

AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 39, poz. 10;
Zarębska, Choynowski 1993, s. 7, poz. 11.

171. Krzesło KM-S

NR INW.: I-k-57 ŁK, I-k-64 ŁK
NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 14072 (dotyczy krzesła I-k-64 ŁK)
brak ilustracji

Krzesło rzeźbione, kryte pluszem.

ŹRÓDŁA

AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 39, poz. 10.

172. Stolik do herbaty mahoniowy z szufladką KM-S

NR INW.: I-s-240 ŁK · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych · MATERIAŁ: brak danych
TECHNIKA: brak danych · WYMIARY: brak danych
brak ilustracji

ŹRÓDŁA

AAN, MWRiOP 7084 [1921–1922], s. 71;
AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 18, nr 0704;
AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 39, poz. 13.

173. Taboret KM-S

NR INW.: I-u-41 ŁK · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych · MATERIAŁ: drewno, tkanina
TECHNIKA: stolarka · WYMIARY: brak danych
brak ilustracji

ŹRÓDŁA

AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 39, poz. 14.

174. Zegar KM-S

NR INW.: I-z-10 ŁK · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych · MATERIAŁ: brak danych
TECHNIKA: brak danych · WYMIARY: brak danych
NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 66742
brak ilustracji

ŹRÓDŁA

AAN, MWRiOP 7084 [1921–1922], b.n.s.;
AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 26, nr 01294;
AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 39, poz. 15.

↑ Galeria Zachodnia, fot. po 1939

I POKÓJ RYXA

PIĘTRO
STRONA PÓŁNOCNA

175. Fotel — KM-S

2 szt.

NR INW.: I-e-20 ŁK, I-e-21 ŁK · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych · MATERIAŁ: mahoń
TECHNIKA: stolarka, tapicerowanie · WYMIARY: brak danych
NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 14028
brak ilustracji

HISTORIA

Między 1 a 3 lutego 1940 fotele, kryte zielonym suknem, zostały zabrane przez Niemców do mieszkania przy ul. Chopina 13.

ŹRÓDŁA

AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 42, poz. 1;
AAN, MKiS 387/2 [1933/1935], s. 18;
AMNW, 0718 b [1940–1944], s. 2;
Zarębska, Choynowski 1993, s. 3, poz. 6.

176. Kanapa — KM-S

NR INW.: I-g-8 ŁK · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych · MATERIAŁ: brak danych
TECHNIKA: brak danych · WYMIARY: brak danych
brak ilustracji

HISTORIA

Kanapa mahoniowa między 1 a 3 lutego 1940 została zabrana przez Niemców do mieszkania przy ul. Chopina 13. Znaleziono ją w Zamku Fischhorn w 1945, lecz nie wróciła do Łazienek.

ŹRÓDŁA

AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 42, poz. 5;
AAN, MKiS 387/63 [1945], s. 271, poz. 43;
IS PAN, ZS 1604, s. 2.

177. Kandelabr — KM-S

2 szt.

NR INW.: I-p-19 ŁK, I-p-20 ŁK · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych · MATERIAŁ: brak danych
TECHNIKA: brak danych · WYMIARY: brak danych
brak ilustracji

ŹRÓDŁA

AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 42, poz. 7.

178. Krzesło — KM-S

4 szt.

NR INW.: I-k-4 ŁK, I-k-5 ŁK, I-k-6 ŁK, I-k-7 ŁK · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych · MATERIAŁ: brak danych · TECHNIKA: brak danych
WYMIARY: brak danych · NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 14066
brak ilustracji

Krzesła kryte zielonym pluszem.

ŹRÓDŁA

AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 42, poz. 8;
Zarębska, Choynowski 1993, s. 7, poz. 11.

179. Stół — KM-S

NR INW.: I-s-8 ŁK · AUTOR: nieznany · MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych
MATERIAŁ: mahoń · TECHNIKA: stolarka · WYMIARY: brak danych
NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 14077
brak ilustracji

Stół z drewna mahoniowego, służący do gry w karty.

ŹRÓDŁA

AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 42, poz. 11;
Zarębska, Choynowski 1993, s. 9, poz. 13.

180. Stół — MCH

NR INW.: I-s-37 ŁK · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Warszawa, Polska, ok. 1846
MATERIAŁ: heban, topola barwiona na pniu, intarsja z różnych gatunków drewna; brąz złocony
TECHNIKA: stolarka, rzeźbienie, toczenie, intarsja, inkrustacja · WYMIARY: wys. 78 × śr. 120 cm
NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 14095
IL. 132

Stół z okrągłym blatem o falistej linii, na trzonie zakończonym trójnogiem z hebanowymi delfinami. Oskrzynienie blatu arkadkowo podcięte. Mebel z bogatą dekoracją rzeźbiarską, intarsjowany i inkrustowany złoconym brązem.

HISTORIA

Mebel określony jako warszawska robota z 1846. Eksponowany w Białym Domu, gdzie został ujęty na zdjęciu z 1897 w Sali Jadalnej (fot. Aleksander Karoli). W 1915 wywieziony do Rosji; w 1922 rewindykowany na mocy traktatu ryskiego; po 1922 w Pałacu na Wyspie (Pokój Ryxa I). 15 marca 1940 zabrany przez Niemców do mieszkania w Alei Róż 2.

ŹRÓDŁA

AAN, MWRiOP 7084 [1921–1922], s. 194; AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 18, 19, nr 011; AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 42, poz. 11 (I-s-37 ŁK); AMNW, 0718 b [1940–1944], s. 19, poz. 79; Zarębska, Choynowski 1993, s. 11.

BIBLIOGRAFIA

Grigorowicz 1886, s. 120, nr 12 (Biały Dom).

IKONOGRAFIA

A. Karoli, Sala w Białym Domku, fotografia, „Tygodnik Ilustrowany" 1897, nr 36, s. 702.

181. Zegar — KM-S

NR INW.: I-z-11 ŁK · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych · MATERIAŁ: brak danych · TECHNIKA: brak danych
WYMIARY: brak danych · NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 66673
brak ilustracji

Podany numer inwentarzowy 0816 został błędnie opisany/zidentyfikowany. Dotyczy on zegara umieszczonego w Gabinecie Oliwkowym, lakonicznie przedstawionego jako zegar empirowy, mahoniowy, z brązami.

182. Żyrandol — KM-S

NR INW.: I-ż-21 ŁK · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych · MATERIAŁ: brak danych
TECHNIKA: brak danych · WYMIARY: brak danych
brak ilustracji

Żyrandol brązowy.

ŹRÓDŁA

AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 42, poz. 13;
AAN, MWRiOP 7084 [1921–1922], s. 378;
AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 22.

IL. 132
Stół, fot. 1897

↑ Parkiet w apartamencie Ryxa, fot. rys. W.R. Sztolcmana, 1915

II POKÓJ RYXA

PIĘTRO
STRONA PÓŁNOCNA

183. Biurko — KM-S

NR INW.: I-c-2 ŁK · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych · MATERIAŁ: mahoń
TECHNIKA: stolarka · WYMIARY: wys. 102 × szer. 119 × gł. 69,50 cm
NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 14014
brak ilustracji

Biurko mahoniowe z szufladą, szafką i nastawką z przegródkami. Między 1 a 3 lutego 1940 zabrane przez Niemców do mieszkania przy ul. Chopina 13.

ŹRÓDŁA
AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 43, poz. 2;
Zarębska, Choynowski 1993, s. 1, poz. 3.

184. Kanapa — KM-S

NR INW.: I-g-9 ŁK · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych · MATERIAŁ: mahoń
TECHNIKA: stolarka, tapicerstwo · WYMIARY: brak danych
NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 14039
brak ilustracji

Kanapa mahoniowa obita zielonym rypsem.

ŹRÓDŁA
AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 43, poz. 5;
Zarębska, Choynowski 1993, s. 4, poz. 7.

185. Krzesło — MCh

2 szt.
NR INW.: I-k-26 ŁK · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych · MATERIAŁ: mahoń
TECHNIKA: stolarka, tapicerka · WYMIARY: brak danych
NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 14067 (opisane łącznie z krzesłem I-k-27)
brak ilustracji

Krzesło kryte zieloną, jedwabną materią.

ŹRÓDŁA
AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 43, poz. 7;
Zarębska, Choynowski 1993, s. 7, poz. 11.

186. Krzesło — KM-S

3 szt.
NR INW.: I-k-27 ŁK, I-k-28 ŁK, I-k-29 ŁK (II Pokój Ryxa) · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych · MATERIAŁ: mahoń
TECHNIKA: stolarka, tapicerka · WYMIARY: brak danych
NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 14068 (dotyczy krzeseł I-k-28 ŁK, I-k-29 ŁK)
brak ilustracji

Krzesła kryte zielonym rypsem.

ŹRÓDŁA
AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 44, poz. 5;
Zarębska, Choynowski 1993, s. 7, poz. 11.

187. Stół — KM-S

NR INW.: I-s-13 ŁK · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych · MATERIAŁ: mahoń
TECHNIKA: stolarka · WYMIARY: wys. 77 × szer. 94 × gł. ? cm
brak ilustracji

Stolik mahoniowy do gry w karty. Między 1 a 3 lutego 1940 zabrany przez Niemców do mieszkania przy ul. Chopina 13. 15 kwietnia 1940 przewieziony do MNW.

ŹRÓDŁA
AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 43, poz. 11;
AMNW, 0718 b [1940–1944], s. 19, poz. 81;
Zarębska, Choynowski 1993, s. 9, poz. 13.

188. Stół KM-S

NR INW.: I-s-53 Rct · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych · MATERIAŁ: brak danych
TECHNIKA: brak danych · WYMIARY: brak danych
brak ilustracji

HISTORIA

Stolik orzechowy do gry w karty pochodzący z wyposażenia Pałacu w Racocie. Między 1 a 3 lutego 1940 zabrany przez Niemców do mieszkania przy ul. Chopina 13.

ŹRÓDŁA

AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 43, poz. 12;
AMNW, 0718 b [1940–1944], s. 19, poz. 802.

189. Stół KM-S

NR INW.: I-s-60 ŁK · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych · MATERIAŁ: mahoń
TECHNIKA: stolarka · WYMIARY: brak danych
brak ilustracji

HISTORIA

Stolik orzechowy do gry w karty. Między 1 a 3 lutego 1940 zabrany przez Niemców do mieszkania przy ul. Chopina 13.

ŹRÓDŁA

AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 43, poz. 12;
AMNW, 0718 b [1940–1944], s. 20, poz. 83.

190. Szafka nocna KM-S

NR INW.: I-t-55 ŁK · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych · MATERIAŁ: brak danych
TECHNIKA: brak danych · WYMIARY: brak danych
brak ilustracji

ŹRÓDŁA

AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 44, poz. 15.

191. Żyrandol KM-S

NR INW.: I-ż-52 ŁK · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych · MATERIAŁ: brak danych
TECHNIKA: brak danych · WYMIARY: brak danych
brak ilustracji

Żyrandol mosiężny, sześcioramienny.

HISTORIA

Między 1 a 3 lutego 1940 zabrany przez Niemców do mieszkania przy ul. Chopina 13.

ŹRÓDŁA

AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 43, poz. 13.

III POKÓJ RYXA

PIĘTRO
STRONA PÓŁNOCNA

192. Komoda KM-S

NR INW.: I-h 50 ŁK · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych · MATERIAŁ: mahoń (?)
TECHNIKA: brak danych · WYMIARY: brak danych
brak ilustracji

ŹRÓDŁA
AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 44, poz. 4;
AAN, MWRiOP 7084 [1921–1922], s. 45;
AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 9 (być może jest to nr 0511, komoda mahoniowa o 3 szufladach z fałszywymi brązami).

193. Łóżko MCh

NR INW.: I-m-4 · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych · MATERIAŁ: jesion
TECHNIKA: brak danych · WYMIARY: brak danych
brak ilustracji

Łóżko jesionowe.

HISTORIA
Między 1 a 3 lutego 1940 zabrane przez Niemców do mieszkania przy ul. Chopina 13.

ŹRÓDŁA
AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 44, poz. 8;
AMNW, 0718 b [1940–1944], s. 7.

194. Łóżko KM-S

NR INW.: I-m-14 ZK · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych · MATERIAŁ: brzoza
TECHNIKA: brak danych · WYMIARY: brak danych
brak ilustracji

Łóżko brzozowe.

HISTORIA
Między 1 a 3 lutego 1940 zabrane przez Niemców do mieszkania przy ul. Chopina 13.

ŹRÓDŁA
AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 44, poz. 9;
AMNW, 0718 b [1940–1944], s. 20, poz. 85.

195. Stół MCh

NR INW.: I-s-14 ŁK · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych · MATERIAŁ: mahoń
TECHNIKA: stolarka · WYMIARY: wys. 73 × szer. 91 × gł. 47 cm
brak ilustracji

Mały, kwadratowy stolik, inkrustowany masą perłową i mosiądzem, na jednej nodze, z odchylanym blatem.

HISTORIA
Zabrany przez Niemców w 1940.

ŹRÓDŁA
AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 44, poz. 13;
AMNW, 0718 b [1940–1944], s. 20, poz. 86;
Zarębska, Choynowski 1993, s. 9, poz. 13.

196. Stół MCh

NR INW.: I-s-25 ŁK · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych · MATERIAŁ: mahoń
TECHNIKA: stolarka · WYMIARY: wys. 78 × szer. 94 × gł. 47 cm
brak ilustracji

ŹRÓDŁA
AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 44, poz. 13;
Zarębska, Choynowski 1993, s. 10, poz. 13.

197. Szafa (szafka nocna) KM-S

NR INW.: I-t-25 ŁK · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych · MATERIAŁ: brak danych
TECHNIKA: brak danych · WYMIARY: brak danych
brak ilustracji

ŹRÓDŁA
AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 44, poz. 14.

198. # Żyrandol KM-S

NR INW.: I-ż-18 ŁK · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych · MATERIAŁ: brąz
TECHNIKA: brak danych · WYMIARY: brak danych
brak ilustracji

Żyrandol brązowy

ŹRÓDŁA

AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 44, poz. 17;
AAN, MWRiOP 7084 [1921–1922], s. 378;
AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 22

↑ Zniszczenia w Sali Salomona, fot. 1945

POKOJE NASTĘPCY TRONU

PAWILON WSCHODNI
PAŁACU NA WYSPIE

W 1793, w ostatniej fazie rozbudowy Pałacu na Wyspie przez Stanisława Augusta, z obu stron korpusu głównego, za kanałami, dobudowano pawilony połączone z korpusem głównym przeszklonymi galeryjkami nad wodą. W Pawilonie Wschodnim znalazły się pomieszczenia lokajskie („bramy zajezdne", „izba dla liberyi") na parterze, a na piętrze „3 izdebki na garderobę destynowane". Od końca lat 30. XIX wieku, gdy cesarz Mikołaj I zaczął często przyjeżdżać do Łazienek, okazało się, że w Pałacu brakuje pomieszczeń mieszkalnych. Podejmowani byli tu ważni goście zagraniczni, m.in. w 1838 arcyksiążę austriacki Ferdynand D'Este, w 1841 król pruski Fryderyk Wilhelm IV; przyjeżdżała też rodzina, m.in. w 1840 w Pałacu zatrzymała się cesarzowa Aleksandra z cesarzewiczem Aleksandrem. W tym czasie Pawilon urządzono wygodnymi i modnymi meblami mahoniowymi i sprowadzono brązy z Paryża. Możliwe, że nazwa pomieszczeń — Pokoje Następcy Tronu (Gabinet Następcy Tronu, Sypialnia Następcy Tronu, Łazienka Następcy Tronu) — wiąże się z pobytem cesarzewicza, chociaż podczas jego wizyty nazywano te pomieszczenia Pokojami nad Bramą. Pierwszy raz nowa nazwa pojawia się w „Dzienniku Zachodnim" z 1915, gdzie opisywano spustoszenia, jakich dokonali Rosjanie ewakuujący się z Warszawy. W okresie międzywojennym znajdowały się tu skromniejsze sprzęty. Brakuje informacji o nich oraz ikonografii. Poza platerowym stołem przeniesionym do „luksusowej" (?) łazienki z Białego Domu identyfikacja wyposażenia jest możliwa na podstawie numeru inwentarzowego nadanego zgodnie z IZRP 1929.

KM-S

199. Biurko KM-S

NR INW.: I-c-6 ŁK · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych · MATERIAŁ: brak danych
TECHNIKA: brak danych · WYMIARY: brak danych
NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 14017
brak ilustracji

Biurko z Gabinetu Następcy Tronu.

ŹRÓDŁA
AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 46, poz. 1.

BIBLIOGRAFIA
Grigorowicz 1886, s. 19, poz. 3; Niemojewski 1927 (biurko przeniesione z Białego Domu).

200. Ekran kominkowy KM-S

NR INW.: I-d-15 ŁK · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych · MATERIAŁ: brak danych
TECHNIKA: brak danych · WYMIARY: brak danych
brak ilustracji

Ekran z Gabinetu Następcy Tronu.

ŹRÓDŁA
AAN, MKiS 387/1, s. 46, poz. 2.

201. Taboret KM-S

4 szt.
NR INW.: I-u-17 ŁK, I-u-18 ŁK, I-u-19 ŁK, I-u-20 ŁK · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych · MATERIAŁ: brak danych
TECHNIKA: brak danych · WYMIARY: brak danych
brak ilustracji

ŹRÓDŁA
AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 46, poz. 8.

202. Żyrandol KM-S

NR INW.: I-ż-48 ŁK · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych · MATERIAŁ: brak danych
TECHNIKA: brak danych · WYMIARY: brak danych
brak ilustracji

Żyrandol z Gabinetu Następcy Tronu.

ŹRÓDŁA
AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 46, poz. 9.

203. Ekran KM-S

NR INW.: I-d-1 ŁK · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych · MATERIAŁ: brak danych
TECHNIKA: brak danych · WYMIARY: brak danych
NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 14020
brak ilustracji

Ekran z Sypialni Następcy Tronu.

ŹRÓDŁA
AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 47, poz. 1.

204. Łóżko KM-S

NR INW.: I-m-12 ŁK · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych · MATERIAŁ: brak danych
TECHNIKA: brak danych · WYMIARY: brak danych
brak ilustracji

Łóżko z Sypialni Następcy Tronu.

ŹRÓDŁA
AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 47, poz. 5.

205. Stolik KM-S

2 szt.
NR INW.: I-s-33 ŁK, I-s-34 ŁK · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych · MATERIAŁ: brak danych
TECHNIKA: brak danych · WYMIARY: brak danych
brak ilustracji

Stoliki z Sypialni Następcy Tronu.

ŹRÓDŁA
AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 47, poz. 10.

206. Szafka nocna KM-S

NR INW.: I-t-6 ŁK · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych · MATERIAŁ: brak danych
TECHNIKA: brak danych · WYMIARY: brak danych
NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 14104
brak ilustracji

Szafka nocna z Sypialni Następcy Tronu.

ŹRÓDŁA
AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 47, poz. 11;
Zarębska, Choynowski 1993, s. 13, poz. 14.

207. Toaletka KM-S

NR INW.: I-wz-1 ŁK · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych · MATERIAŁ: brak danych
TECHNIKA: brak danych · WYMIARY: brak danych
brak ilustracji

Toaletka z Sypialni Następcy Tronu.

ŹRÓDŁA
AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 47, poz. 12.

208. Żyrandol KM-S

NR INW.: I-ż-47 ŁK · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych · MATERIAŁ: brak danych
TECHNIKA: brak danych · WYMIARY: brak danych
brak ilustracji

Żyrandol z Sypialni Następcy Tronu.

ŹRÓDŁA
AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 47, poz. 14.

209. Taboret KM-S

NR INW.: I-u-8 Rct · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych · MATERIAŁ: brak danych
TECHNIKA: brak danych · WYMIARY: brak danych
brak ilustracji

Taborety z Łazienki Następcy Tronu.

ŹRÓDŁA
AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 49, poz. 6.

↑ Prace konserwatorskie w Kaplicy Zachodniej w Pałacu na Wyspie, fot. 1948

KAPLICA ZACHODNIA

W XVIII w. w Pawilonie Zachodnim znajdował się tzw. Gabinet za Mostem, gdzie prezentowano część królewskiej kolekcji obrazów. W 1846 Pawilon przebudowano na cerkiew prawosławną. W dwudziestoleciu międzywojennym przemianowano ją na kościół katolicki, wchodziła w skład, razem z Pałacem, Gmachów Reprezentacyjnych Prezydenta RP. Wyposażenie znane jest jedynie ze spisu inwentarzowego z 1935/1937 (AAN 387/1 [1935/1937], s. 16–17). Po wojnie kaplicę rozebrano. **KM-S**

Poniżej tabela ze spisem obiektów:

I-fp-4 ŁK	Fisharmonia ze Spały	Zakrystia przy Kaplicy Zachodniej	
I-kf-3 ŁK	Modlitewnik	Zakrystia przy Kaplicy Zachodniej	
I-kf-4 ŁK	Akt poświęcenia kaplicy	Zakrystia przy Kaplicy Zachodniej	
I-k-294 ŁK	Krzesło	Zakrystia przy Kaplicy Zachodniej	
I-o-26 ŁK	Lampa	Zakrystia przy Kaplicy Zachodniej	
I-ł-29 (20?) ŁK	Lustro	Zakrystia przy Kaplicy Zachodniej	
I-s-133 ŁK	Stolik	Zakrystia przy Kaplicy Zachodniej	
I-t-7 ŁK	Szafa	Zakrystia przy Kaplicy Zachodniej	Nr w bazie strat wojennych MKiDN: 14105 Źródła: AAN, MKiS 387/1 [1933/1935], s. 16, poz. 8; Zarębska, Choynowski 1993, s. 13, poz. 14.
I-t-8 ŁK	Szafa	Zakrystia przy Kaplicy Zachodniej	Nr w bazie strat wojennych MKiDN: 14105 Źródła: AAN, MKiS 387/1 [1933/1935], s. 16, poz. 8; Zarębska, Choynowski 1993, s. 13, poz. 14.
I-wz-13 ŁK	Wieszak	Zakrystia przy Kaplicy Zachodniej	
Ia-s-2 ŁK	Serwetka — obrus	Zakrystia przy Kaplicy Zachodniej	
II-d-462 ŁK	Obraz *Św. Teresa*	Zakrystia przy Kaplicy Zachodniej	
I-e-27 ŁK	Fotel z Pałacu w Racocie	Kaplica Zachodnia	
I-ki-43 ŁK	Kinkiet	Kaplica Zachodnia	
I-ki-44 ŁK	Kinkiet	Kaplica Zachodnia	
I-ki-45 ŁK	Kinkiet	Kaplica Zachodnia	
I-ki-46 ŁK	Kinkiet	Kaplica Zachodnia	
I-ki-47 ŁK	Kinkiet	Kaplica Zachodnia	
I-ki-48 ŁK	Kinkiet	Kaplica Zachodnia	
I-ki-49 ŁK	Kinkiet	Kaplica Zachodnia	
I-ki-50 ŁK	Kinkiet	Kaplica Zachodnia	
I-kf-1 ŁK	Krucyfiks	Kaplica Zachodnia	
I-kf-2 ŁK	Kropielniczka	Kaplica Zachodnia	
I-kf-6 ŁK	Kropielniczka	Kaplica Zachodnia	
I-kf-5 ŁK	Płaskorzeźba gipsowa (odlew)	Kaplica Zachodnia	
I-kl-2 ŁK	Klęcznik z Zamku Królewskiego	Kaplica Zachodnia	
I-k-58 ŁK, I-k-59 ŁK, I-k-60 ŁK, I-k-61 ŁK, I-k-62 ŁK, I-k-63 ŁK	Krzesło	Kaplica Zachodnia	Nr w bazie strat wojennych MKiDN: 14071
I-l-13 ŁK, I-l-14 ŁK	Lichtarz	Kaplica Zachodnia	
I-p-24 ŁK, I-p-25 ŁK	Kandelabr	Kaplica Zachodnia	
I-o-168 ŁK	Lampa	Kaplica Zachodnia	
I-u-16 ŁK	Taboret	Kaplica Zachodnia	
I-ż-24 ŁK	Żyrandol	Kaplica Zachodnia	

BEZ OKREŚLONEJ LOKALIZACJI

210. Waza — KM-S

2 szt.
NR INW.: brak · AUTOR: manufaktura belwederska
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: 4. ćw. XVIII w. · MATERIAŁ: fajans, farby, ołów (?), złoto
TECHNIKA: wypalanie, szkliwienie, malowanie, złocenie
WYMIARY: wys. 42,7 × śred. 18 cm
IL. 133

Para wazonów fajansowych w stylu dalekowschodnim, ze złoceniami i wielobarwną dekoracją figuralną, z postaciami Chińczyków na tle krajobrazu. Jeden z wazonów sygnowany podszkliwnie „Varsovie".

BIBLIOGRAFIA
Mańkowski 1932, s. 85; Tyszkiewicz 1953, s. 26, poz. 64.

IKONOGRAFIA
Mańkowski 1932, cz. kat., ryc. 7; Tyszkiewicz 1953, tabl. 38.

211. Krzesło — MCh

NR INW.: I-k-57 ŁK · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Warszawa, Polska, 1841
MATERIAŁ: palisander, tkanina, dekoracyjne gwoździe tapicerskie
TECHNIKA: stolarka, snycerka, tapicerka · WYMIARY: brak danych
NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 14070
brak ilustracji

Krzesło w typie siedzisk angielskich z przełomu XVII i XVIII w. Wysokie, drewniane oparcie, faliście zaokrąglone u góry, z ażurową dekoracją à la Daniel Marot. Siedzenie tapicerowane, od dołu faliście podcięte, dolna krawędź podkreślona dekoracyjnymi gwoździami. Nogi powiązane trawersem, od frontu ozdobionym stylizowaną rozetą. Przednie nogi esowato wygięte, na kolankach rzeźbione muszle; zakończone stopkami typu „kula w szponach". Tylne nogi proste, wygięte do tyłu, zakończone kostką.

HISTORIA
Mebel zakupiony na wystawie warszawskiej w 1841, ujęty w inwentarzu 1839–1841. W Gabinecie Chińskim zinwentaryzowany zdjęciowo przed wywiezieniem zbiorów w 1915 do Rosji i po rewindykacji. Krzesło nie zostało ujęte w spisie z 1935/1937, lecz posiadało numer nadany zgodnie z IZRP 1929.

ŹRÓDŁA
AGAD, ZPC 2988 [1839/1841], k. 175–176, poz. 1221; Zarębska, Choynowski 1993, s. 8, poz. 11.

BIBLIOGRAFIA
Maszkowska 1956, s. 87, poz. 29 (jako mebel angielski z ok. 1740).

212. Lampa (ampla) — MCh

NR INW.: brak · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: 2. poł. XVIII w. · MATERIAŁ: szkło, kryształ, brąz złocony
TECHNIKA: formowanie, cięcie, szlifowanie, odlewanie, złocenie, cyzelowanie
WYMIARY: brak danych
brak ilustracji

Świecznik wiszący (dwu- lub trójramienny) w szklanej osłonie w formie odwróconej bańki, oprawionej w obręcz ze złoconego brązu. U dołu złocone kółko, u góry szklany „kapelusz". Obręcz i góra kapelusza dekorowane gałązkami z brązu, z wiszącymi licznie kryształami.

HISTORIA
Lampa zapewne z oryginalnego, XVIII-wiecznego wyposażenia Pałacu. Po rewindykacji mienia z Rosji doliczono się 5 tego typu lamp: 3 większych i 2 mniejszych. Zmieniały one kilkukrotnie miejsce ekspozycji w 1923. Wydaje się, że ostatecznie 3 eksponowano w Pałacu na Wyspie, w apartamencie króla (Gabinet Pracy, Sypialnia i Garderoba), 2 w Białym Domu (Jadalnia i Sypialnia — parter). Omawianą lampę w Gabinecie Pracy umieszczono w 1936 (już po spisie z 1935/1937), co potwierdza fotografia wnętrza z tegoż roku. Zaginiona po 1939.

213. Stół — MCh

2 szt.
NR INW.: brak · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Warszawa (?), Polska przed 1871
MATERIAŁ: mahoń lub jesion ciemno politurowany
TECHNIKA: stolarka, okleinowanie, politurowanie · WYMIARY: nieznane
brak ilustracji

Para stołów konsolowych, półokrągłych, na 3 wysmukłych, prostych nogach. Meble można było zestawić w okrągły stół.

HISTORIA
W inwentarzu z 1871 znajduje się informacja, że wcześniej można było dodać jeszcze 2 moduły z 6 blatami, by utworzyć duży, owalny stół jadalniany (ta wiadomość została w inwentarzu wykreślona).

ŹRÓDŁA
AGAD, ZPC 3050 [1871], s. 356–357, No 70 (No 1744, Jadalnia); AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 49, nr 49 (nr 1744, Pokój Przechodni).

IL. 133
Waza, fot. przed 1939

BIAŁY DOM

↑ Biały Dom, fot. przed 1939

↑ Odbudowa Białego Domu, fot. 1947

BIAŁY DOMEK
(BIAŁY DOM)

Biały Dom, niewielki pawilon wzniesiony na planie kwadratu, jest unikatowym w skali polskiej zabytkiem XVIII-wiecznej architektury rezydencjonalnej. Został zbudowany ok. 1774 przy Promenadzie Królewskiej, najprawdopodobniej wg projektu Dominika Merliniego. W latach 1775–1777 zyskał wyposażenie oraz malarski wystrój wnętrz autorstwa Jana Bogumiła Plerscha i Jana Ścisły, zachowany w większości w stanie oryginalnym.

Brakuje informacji o pierwotnym przeznaczeniu Białego Domu. Wiadomo jednak, że budynek pełnił funkcję domu gościnnego. Służył m.in. jako letnie mieszkanie siostrom królewskim: Ludwice Marii Zamoyskiej oraz Izabeli Branickiej, a także szwagierce króla, Teresie z Kinskich Poniatowskiej. Po śmierci Stanisława Augusta, w latach 1801–1804 Biały Dom w okresie letnim był schronieniem księcia Ludwika Stanisława Ksawerego Burbona, późniejszego króla Francji Ludwika XVIII.

Pawilon szczęśliwie uniknął większych zniszczeń podczas II wojny światowej. Mieszczą się w nim 3 apartamenty o tradycyjnym układzie, składające się z antykamery, kamery, czyli sypialni, oraz gabinetu. Najbardziej reprezentacyjny apartament znajduje się na parterze i poprzedzony jest największym pomieszczeniem, w okresie międzywojennym określanym jako Salon. Na piętrze umieszczono 2 mniejsze apartamenty o zbliżonym układzie wnętrz. **KM-S**

↑ Zniszczenia na parterze Białego Domu, fot. po 1945

PRZEDPOKÓJ (SIEŃ)

PARTER

Centralnym elementem wnętrza są monumentalne, dębowe schody prowadzące na piętro do 2 niewielkich apartamentów mieszkalnych. Ściany pokryte są drewnianymi płycinami w kolorach bieli i zieleni. Pomieszczenie zaprojektowano na planie kwadratu z 2 ściętymi narożnikami. W jednym ze skosów umieszczone są drzwi prowadzące do korytarzyka gospodarczego; w drugim — ślepe drzwi, wstawione dla zachowania symetrii, kryją niewielki schowek. Po prawej i po lewej znajdują się przejścia do pomieszczeń okalających centralne schody. Po lewej — reprezentacyjny apartament, składający się z Jadalni (Pokoju Stołowego), Pokoju Chińskiego (Pokoju Kompanii), Sypialni i Altanki (Gabinetu); po prawej — dwie garderoby połączone z reprezentacyjnym apartamentem. **KM-S**

214. Ekran — KM-S

NR INW.: I-d-29 ZK · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych · MATERIAŁ: drewno, tkanina
TECHNIKA: stolarstwo · WYMIARY: brak danych
brak ilustracji

HISTORIA

Ekran nie figuruje w inwentarzu łazienkowskim z 1923 ani w prowadzonej do 1927 ewidencji ruchu przedmiotów. Mebel pochodzi z Zamku Królewskiego w Warszawie. Identyfikacja możliwa na podstawie numeru inwentarzowego nadanego zgodnie z IZRP 1929.

ŹRÓDŁA

AAN, MKiS 387/2 [1933/1935], s. 1, poz. 1.

215. Krzesło — KM-S

4 szt.
NR INW.: I-k-193 ŁK, I-k-194 ŁK, I-k-195 ŁK, I-k-196 ŁK · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Warszawa, Polska (?), 1830–1840 (?)
MATERIAŁ: drewno · TECHNIKA: stolarstwo
WYMIARY: brak danych
IL. 134, 135, 136, 137

HISTORIA

Pierwsze krzesła w tym wnętrzu odnotowano w 1839: „cztery krzesełka olszowe z wygiętymi tylnymi drewnianymi oparciami, włosiem wysłane". Nieznany jest wygląd krzeseł z okresu międzywojennego. Nie można powiązać numerów inwentarzowych z żadnym opisem — krzesła należały do najczęściej przemieszczanych i wymienianych mebli w Łazienkach. Dzięki dokumentacji rysunkowej wykonanej w latach 1915–1916 przez TOnZP znane są 4 typy krzeseł pozostawionych w Białym Domu po opuszczeniu Warszawy przez wojska rosyjskie. Nie wiadomo jednak, ile było sztuk danego typu:

- Krzesło mahoniowe z wyścielanym siedziskiem, z oparciem esowato wygiętym do tyłu. Górna poprzeczka oparcia wąska, płaska; poniżej szeroka, wklęsła deska, dopasowująca się do kształtu pleców. Cienkie nogi o przekroju kwadratowym zwężają się ku dołowi; tylne lekko wygięte do tyłu, przednie proste.
- Krzesło jesionowe z wyścielanym siedziskiem. Oparcie esowato wygięte do tyłu. Górna poprzeczka oparcia drewniana — szeroka, o lekko łukowatym kształcie; wklęsła, dopasowująca się do kształtu pleców, poniżej podobna, znacznie węższa. Cienkie nogi o przekroju kwadratowym zwężają się ku dołowi; tylne lekko wygięte do tyłu, przednie proste.
- Krzesło jesionowe z wyplatanym, trzcinowym siedziskiem w kształcie trapezu. Oparcie esowato wygięte do tyłu. Górna poprzeczka oparcia drewniana, prosta, wklęsła, dopasowująca się do kształtu pleców, poniżej poprzeczka symetrycznie powycinana. Cienkie nogi o przekroju kwadratowym zwężają się ku dołowi; tylne lekko wygięte do tyłu, przednie do przodu.
- Krzesło jesionowe z wyplatanym, trzcinowym siedziskiem w kształcie trapezu. Esowato wygięte oparcie ciągłą linią przechodzi w tylne nogi. Górna poprzeczka oparcia drewniana, prosta, szeroka, wklęsła, dopasowująca się do kształtu pleców, poniżej podobna, węższa. Siedzisko płynnie łączy się z oparciem i przednimi nogami. Nogi cienkie, o przekroju kwadratowym.

Identyfikacja możliwa na podstawie numeru inwentarzowego nadanego zgodnie z IZRP 1929.

ŹRÓDŁA

AAN, MKiS 387/2 [1933/1935], s. 1, poz. 2.

216. Stół mahoniowy — KM-S

NR INW.: I-s-524 ZK · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych · MATERIAŁ: mahoń
TECHNIKA: brak danych · WYMIARY: brak danych
brak ilustracji

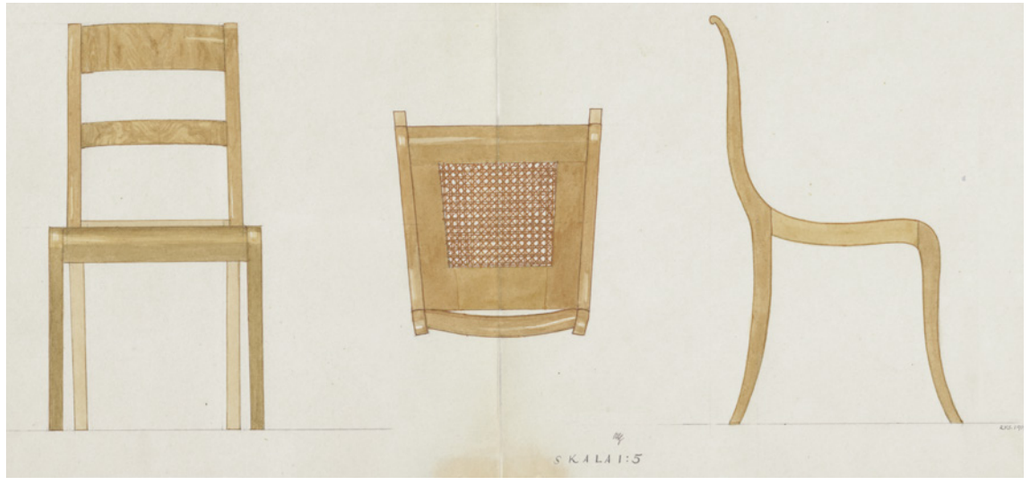
HISTORIA

Stół pochodzi z Zamku Królewskiego w Warszawie. Nie figuruje w inwentarzu łazienkowskim z 1923 ani w prowadzonej do 1927 ewidencji ruchu przedmiotów. Identyfikacja możliwa jedynie na podstawie numeru inwentarzowego nadanego zgodnie z IZRP 1929.

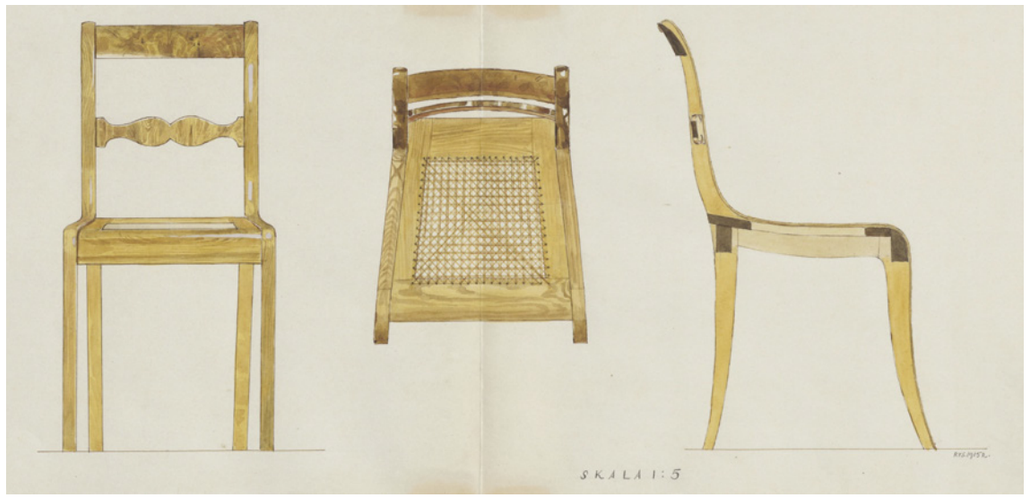
ŹRÓDŁA

AAN, MKiS 387/2 [1933/1935], s. 1, poz. 10.

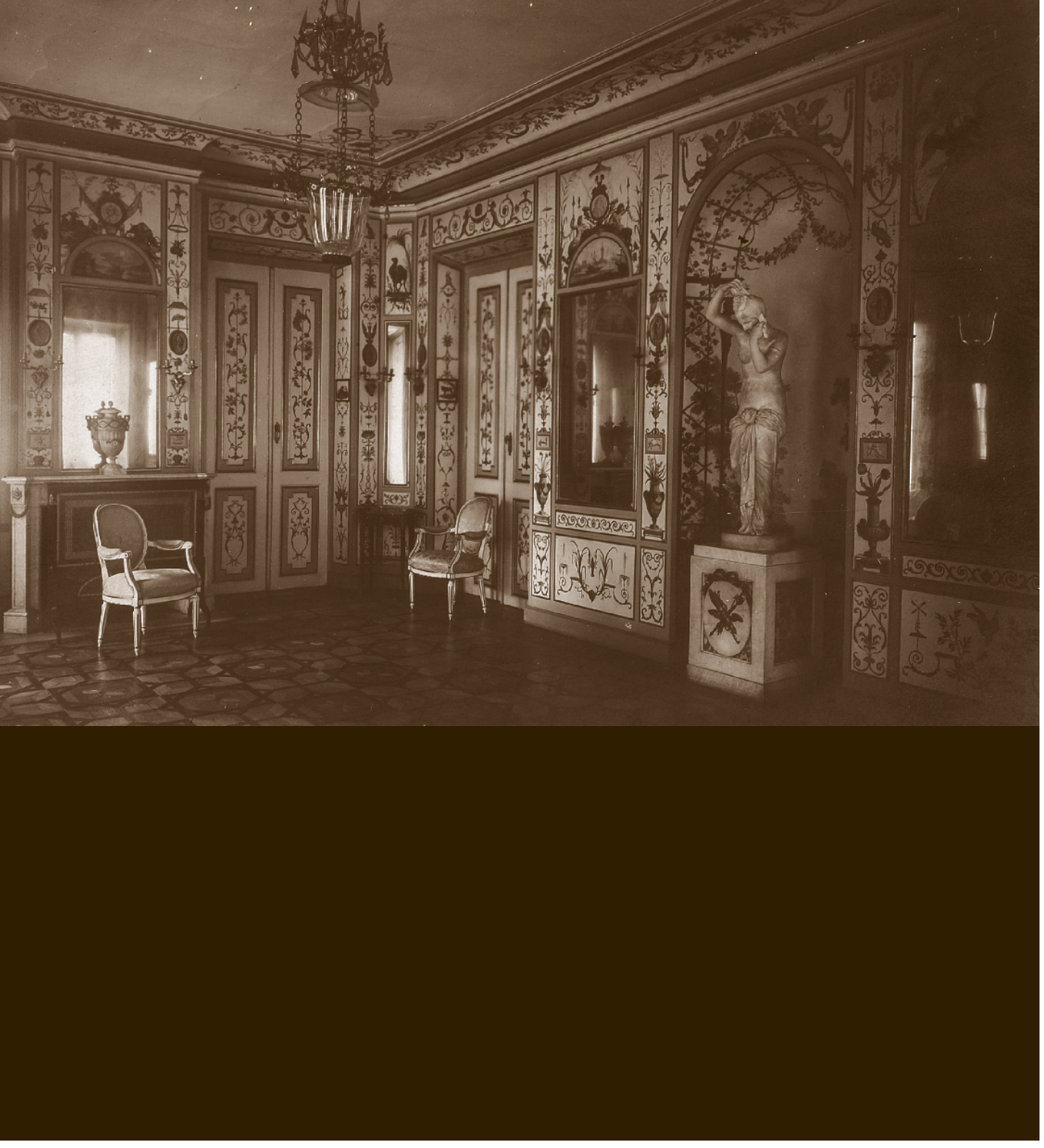

IL. 134, 135, 136, 137
Krzesła, rys. M. Maszyński, przed 1915

↑ Pokój Stołowy, fot. 1915

SALON
(POKÓJ STOŁOWY)

PARTER

Największe i najbardziej reprezentacyjne pomieszczenie Białego Domu wyróżnia się bogatą dekoracją malarską. Jego ściany zdobione są groteskami wykonanymi w 1777 przez Jana Bogumiła Plerscha. Dekoracja ta uchodzi za jedną z najwcześniejszych, a być może za najwcześniejszą realizację tego typu na terenie Rzeczypospolitej.

Do pierwotnego wyposażenia wnętrza należały apliki w formie baranich głów, z których większość zachowała się do dziś. W niszy umieszczono antyczny posąg Wenus Anadyomene, zakupiony w Rzymie przez nadwornego rzeźbiarza Stanisława Augusta, André Le Bruna. Rzeźba została następnie uzupełniona przez artystę, m.in. o głowę i ręce. **KM-S**

217. Ekran KM-S

NR INW.: I-d-8 ŁK · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych
MATERIAŁ: mahoń, brąz złocony, tkanina (czerwony adamaszek)
TECHNIKA: stolarka · WYMIARY: wys. 107 × szer. 110 cm
IL. 138

Ekran kominkowy o mahoniowej ramie wypełnionej czerwonym adamaszkiem, ozdobiony 2 kariatydami o głowach i nogach ze złoconego brązu. Górny ramiak w formie profilowanego gzymsu. Dolny prześwit o półkolistym wykroju. Rama ekranu wsparta na poprzecznie ustawionych, łukowato wygiętych dwójnogach (zob. kat. 95).

HISTORIA

Jeden z 2 ekranów pochodzących z XIX-wiecznego wyposażenia Gabinetu Pracy w Pałacu na Wyspie. Notowany po raz pierwszy w 1820. W latach 1842 odnotowano, że jeden został przeniesiony do Pałacu Myślewickiego, drugi do Białego Domu. Wywieziony do Rosji w 1915, zwrócony na mocy traktatu ryskiego w 1922; wpisany pod numerem 0492 w inwentarzu Białego Domu z 1923. Następnie ekran odnotowano w spisie inwentarzowym z 1935/1937.

DODATKOWE CECHY IDENTYFIKUJĄCE

1. Stempel „A II” (pod koroną); w otoku napis: „Вар: Импер: Дворцы”, No 1885.
3. No 3449.
4. Naklejka 0492.

ŹRÓDŁA

AGAD, IŁK 88 [1820–1823], k. 25 (Gabinet Pracy); AGAD, IŁK 89 [1832], s. 44 (Gabinet Pracy); AGAD, ZPC 3037 [1854–1863], s. 295, poz. 1885; AGAD, ZPC 2988 [1839/1842], k. 80, nr 617, 618; AGAD, ZPC 3131 [1907–1914], s. 42, poz. 1, nr 3449; AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 4, nr 0492; AAN, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 23, poz. 3; Zarębska, Choynowski 1993, s. 2, poz. 4.

BIBLIOGRAFIA

Grigorowicz 1886, s. 123, kat. 1.

218. Fotel KM-S

4 szt. zaginione z 10 szt.
NR INW.: I-e-48 ŁK, I-e-52 ŁK, I-e-54 ŁK, I-e-55 ŁK · AUTOR: serwitorzy królewscy
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Warszawa, Polska, ok. 1784
MATERIAŁ: drewno biało lakierowane, złocone, tkanina
TECHNIKA: stolarstwo, tapicerowanie · WYMIARY: wys. 98 × szer. 60 × gł. 52 cm
NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 14037 (dotyczy I-e-48), 14032 (dotyczy numerów I-e-52, I-e-54, I-e-55)
IL. 139

Fotel w stylu Ludwika XVI, części drewniane lakierowane na biało i pozłacane. Oparcie owalne, tapicerowane, podłokietniki z poduszkami. Nogi toczone, kanelowane, zwężające się ku dołowi, zakończone stopką. Ornament prosty, w postaci kanelur i perełkowania.

HISTORIA

W 1783 wymieniane są 4 fotele na piętrze Pałacu na Wyspie, w komplecie z 2 kanapami. W 1788 wymieniono 10 foteli. W 1840 na polecenie cesarza Mikołaja I podzielono Pokój Szambelański (Małą Galerię) na 3 mniejsze pomieszczenia; kanapy pozostawiono w Pokoju Szambelańskim; „10 krzeseł jesionowych fotelami zwanych przeniesiono” do Białego Domu, „odnowiono i pokryto srebrzystym adamaszkiem”. Fotele poddano konserwacji w 1912; w 1915 wywieziono je do Rosji; zostały zwrócone na mocy traktatu ryskiego w 1922. Umieszczono je w Pokoju Stołowym (Salonie) Białego Domu; odnotowane w spisie inwentarzowym z 1933/1935. 1 lutego 1940 wywiezione przez Niemców na ul. Chopina 13; odnalezione w Austrii w Zamku Fischhorn. 15 sierpnia 1946 zostały wypożyczone do Krajowej Rady Narodowej; 17 kwietnia 1962 zwrócono 6 foteli do Łazienek Królewskich; 4 fotele pozostają stratą wojenną.

4 zaginione fotele mogą mieć następujące oznaczenia: I-e-48, I-e-52, I-e-53, I-e-54, I-e-55 lub I-e-57 ŁK, ponieważ 2 z zachowanych foteli nie posiadają przedwojennych numerów inwentarzowych.

DODATKOWE CECHY IDENTYFIKUJĄCE

1. Stempel „A I” (pod koroną), „A II” (pod koroną), No 559–568.
3. No 3302.
4. Naklejki 0489, 0658, 0659, 01092, 01093, 01149, 01150, 01179, 01180.

ŹRÓDŁA

AGAD, AJP 153 [1783], s. 93; AGAD, AJP 163 [1783], k. 30; AGAD, AJP 164 [1795], s. 45; AAN, MKiS 387/2 [1933/1935], s. 2, poz. 4, s. 17; AGAD, ZPC 2988 [1839/1842], k. 72, poz. 559 do 568; AGAD, ZPC 2992 [1839/1842], k. 54; AGAD, ZPC 3131 [1907–1914], s. 7, poz. 1, No 3302; AAN, MWRiOP 7084 [1921–1922], s. 40, 61, 175; AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 5, 6, nr 0489, 0657, 0658, 0659, 01092, 01093, 01149, 01150, 01179, 01180; AMNW, 0718 b [1940–1944], s. 2 (I-e-47–49 ŁK, I-e-51–57 ŁK); Zarębska, Choynowski 1993, s. 3–4, poz. 6.

BIBLIOGRAFIA

Grigorowicz 1886, s. 122, poz. 1–10.

IKONOGRAFIA

Tatarkiewicz 1957, il. 216.

219. Stolik KM-S

4 szt.
NR INW.: I-s-35 ŁK, I-s-36 ŁK (oraz I-s-33 ŁK i I-s-34 ŁK przeniesione do Pokoi Następcy Tronu w Pawilonie Wschodnim Pałacu na Wyspie przed 1935)
AUTOR: nieznany · MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Warszawa (?), Polska, ok. 1777
MATERIAŁ: drewno różane, palisander, brąz
TECHNIKA: stolarka, intarsja, aplikacje, odlewanie, cyzelowanie,
WYMIARY: wys. 31,5 × szer. 13 × śr. 21 cali · NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 14094
IL. 140

4 niewielkie, owalne stoliki wykonane z drzewa różanego i palisandru, z szufladką, umieszczone w 1777 pod lustrami w ściętych narożach Pokoju Stołowego. Smukłe nogi lekko esowate, zwężające się ku dołowi (na dole przekrój kwadratowy). Na jednej czwartej wysokości prostokątna półka palisandrowa wiążąca nogi. Blaty 2 stolików dekorowane na paliowym spodzie, kolejnych 2 — na ciemnym tle. Dekoracja w części inwentarzy opisana jako mozaika, w innych — jako imitowana mozaika, a jeszcze w innych mowa jest o malowanych blatach (1788). Blaty z 3 stron obwiedziono ażurową galeryjką z brązu. Brązami dekorowane są również stopki, łączenia nóg z oskrzynią i szyldy.

HISTORIA

4 stoliki w wyposażeniu Pokoju Stołowego Białego Domu od ok. 1777; wymieniane w inwentarzach królewskich od 1783, także w XIX i XX w. W 1915 wywiezione do Rosji; w 1922 rewindykowane na mocy traktatu ryskiego, opisane jako: „dwa stoliki różane, owalne z Sali Balowej z Białego Domku; blaty malowane, uszkodzone; oraz dwa stoliki mahoniowe z szufladkami i brązami, uszkodzone". Przed 1935 jedną parę przeniesiono do Pawilonu Wschodniego do pomieszczenia zwanego Sypialnią Następcy Tronu (zob. kat. 199).

2 stoliki pozostawione w Białym Domu zostały zabrane przez Niemców w lutym 1940 do mieszkania przy ul. Chopina 13.

Identyfikacja możliwa na podstawie numerów inwentarzowych nadanych zgodnie z IZRP 1929.

DODATKOWE CECHY IDENTYFIKUJĄCE

1. Stempel „A I" (pod koroną), „A II" No 46–49.
3. No 3363.
4. Naklejki 0772, 0773, 01350, 01351.

ŹRÓDŁA

AGAD, AJP 163 [1788], k. 50; AGAD, AJP 164 [1795], s. 45; AGAD, ZPC 2992 [1839/1842], k. 6, poz. 46–49; AGAD, ZPC 3131 [1907–1914], s. 18, poz. 5, nr 3363; AGAD, MKiS 387/1 [1935/1937], s. 47, poz. 10; AAN, MKiS 387/2 [1933/1935], s. 2, poz. 2 (dotyczy spisu inwentarzowego Białego Domu), s. 17 (spis mebli zabranych z Pałacu przez Niemców, I-s-35 ŁK i I-s-36 ŁK); AGAD, IŁK 88 [1820–1823], k. 61; AGAD, IŁK 89 [1832], s. 72; Zarębska, Choynowski 1993, s. 11, poz. 13 („blat wyklejony skórą (?), malowany w wianki i drobne festony").

BIBLIOGRAFIA

Grigorowicz 1886, s. 120, poz. 14–17; Katalog 1889, s. 81, poz. 19 („2 owalne stoliki z brązowymi galeryjkami, upiększone laque Martin, w stylu Ludwika XVI"); Dziennik Polski 1915, nr 225, s. 3.

IKONOGRAFIA

Tatarkiewicz 1957, il. 216, 217.

220. Waza KM-S

2 szt.
NR INW.: II-c-23 ŁK, II-c-24 ŁK · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych · MATERIAŁ: brak danych
TECHNIKA: brak danych · WYMIARY: brak danych
brak ilustracji

HISTORIA

Wazy były obiektami bardzo często przestawianymi w łazienkowskich wnętrzach. W czasach Stanisława Augusta znajdowały się tu 2 paryskie wazony alabastrowe z pokrywami, oprawione w złocony brąz. Wewnątrz kubki ze złoconego brązu.

W 1923 w całym budynku odnotowano następujące wazy:

- kryształowa w Sypialni (nr rew. 02161, AAN, MWRIOP 7092 [1923], s. 407 — „wazon kryształowy wysoki");
- kamienna w Buduarku (bez numeru, AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 26);
- porcelanowa w Buduarku (nr rew. 02335, AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 439 — „drobne przedmioty pozostałe po księciu Konstantym");
- porcelanowa w Gabinecie Narożnym (bez numeru);
- porcelanowa w Salonie na piętrze (bez numeru);
- brązowa w Buduarku — 2 szt. (nr rew. 0817, 0817 bis, AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 96 — „dwie wazy brązowe na podstawkach marmuru czerwonego").

Oraz wazy niereewakuowane:

- wazka saska z amorem na pokrywie (AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 72 — „biała porcelana");
- wazka na trójnogu z ciemnego brązu (AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 74);
- wazka z ciemnego brązu (AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 75).

Żadna z tych waz nie znajdowała się w Salonie.

Identyfikacja możliwa na podstawie numeru inwentarzowego nadanego zgodnie z IZRP 1929.

ŹRÓDŁA

AGAD, AJP 164 [1795], s. 46; AAN, MWRiOP 7084 [1921–1922], s. 96, 407, 439; AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 26 oraz s. 72, s. 74, s. 75 (o numerach 0817, 0817 bis, 02161, 02335 oraz 6 szt. bez numerów); AAN, MKiS 387/2 [1933/1935], s. 2, poz. 13.

221. Żyrandol porcelanowy KM-S

NR INW.: K/493 · AUTOR: nieznany · MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych
MATERIAŁ: szkło, metal (brąz złocony?) · TECHNIKA: brak danych
WYMIARY: brak danych · NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 66679
brak ilustracji

HISTORIA

Żyrandol w formie szklanego wiaderka z kryształami, widoczny na zdjęciach sprzed 1915, sprzed wywiezienia mienia łazienkowskiego do Rosji, odpowiada opisywanemu w tym wnętrzu od 1783 oświetleniu: „latarnia kryształowa od sufitu wisząca w kubeł robiona, kwiatami emalie [w XIX w. opisywanymi jako porcelanowe — przyp. autorów katalogu] adornowana zwierzchem takimże, z trzema łańcuszkami brązowymi wyzłacanymi, z lichtarzem brązowym wiszącym do świec" (AGAD, AJP 164 [1795], s. 46). W inwentarzu z 1923 świecznik wiszący w Salonie, bez numeru; nie można go skonfrontować z opisem zawartym w protokołach rewindykacyjnych sporządzonych po sprowadzeniu mienia łazienkowskiego na mocy traktatu ryskiego.

Identyfikacja możliwa na podstawie numeru inwentarzowego K/493. Nie jest to numer nadawany przedmiotom znajdującym się pod Zarządem Gmachów Reprezentacyjnych Prezydenta RP.

DODATKOWE CECHY IDENTYFIKUJĄCE

1. Stempel „M" (pod koroną), BD, No 22.

ŹRÓDŁA

AGAD, AJP 164 [1795], s. 46; AGAD, ZPC 2992 [1839/1842], k. 4, poz. 22; AGAD, ZPC 3131 [1907–1914], s. 55, poz. 1; AGAD, IŁK 88 [1820–1823], k. 61; AGAD, IŁK 89 [1832], s. 72; AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 22; AAN, MKiS 387/2 [1933/1935], s. 2, poz. 15.

BIBLIOGRAFIA

Grigorowicz 1886, s. 114, poz. 2.

IL. 138, 139
Ekran, fotel, fot. 1912–1916

IL. 140
Stolik, fot. 1915

↑ Pokój Kompanii, fot. 1915

GABINET CHIŃSKI (POKÓJ KOMPANII)

PARTER

Nazwa pomieszczenia, stosowana w dwudziestoleciu międzywojennym, nawiązuje do wystroju wnętrza. Dwie ściany wyłożone są oryginalnymi XVIII-wiecznymi chińskimi tapetami. Na trzeciej ścianie znajduje się malowidło Jana Bogumiła Plerscha dostosowane stylistycznie do tapet. W chińskiej konwencji utrzymane są też kinkiety (apliki), zaprojektowane być może przez Jana Chrystiana Kamsetzera. **KM-S**

222. Fotel KM-S

4 szt.
NR INW.: I-e-44 ŁK, I-e-45 ŁK, I-e-46 ŁK, I-e-47 ŁK · AUTOR: serwitorzy królewscy
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Warszawa, Polska, ok. 1777
MATERIAŁ: drewno, złoto, tkanina · TECHNIKA: stolarka, snycerka, złocenie, tapicerowanie
WYMIARY: wys. 88 × szer. 60 × gł. 51 cm
NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 14036, 66682
IL. 141

Fotel w stylu Ludwika XV. Części drewniane malowane na biało ze złoconymi krawędziami oraz motywami dekoracyjnymi w postaci kwiatków i liści, symetrycznie rozmieszczonymi na zwieńczeniu oparcia, u nasady nóg i na listwie frontowej przy siedzisku. Siedzisko, oparcie i podłokietniki — tapicerowane. Poręcze wygięte wolutowo, nogi esowate na stopkach.

HISTORIA

Fotele — „siedem krzeseł en Cabriole z drzewa twardego snycerską robotą rżniętych, biało lakierowanych i faingulem wyzłacanych, każde obite atłasem białym w żółte pasy i kwiatki malowane chińskie" (AGAD, AJP 153 [1783], s. 49) — znajdowały się w tym wnętrzu w czasach Stanisława Augusta od ok. 1777. Przed 1832 wstawiono meble mahoniowe; pod koniec XIX w. umieszczono tu fotele o falistej linii elementów drewnianych, lakierowane na biało i złocone. Nie ma pewności, że to były te same meble, które stały w tym pomieszczeniu w XVIII w. W 1915 fotele wywieziono do Rosji; zwrócono na mocy traktatu ryskiego w 1922; wpisano do inwentarza Białego Domu z 1923. Identyfikacja możliwa na podstawie numeru inwentarzowego nadanego zgodnie z IZRP 1929.

Być może są to fotele opisane w *Katalogu zabytków sztuki w Polsce* 1988: „komplet rokokowy 2. poł XVIII w., pochodzący jakoby z Pałacu na Wyspie w Warszawie, złożony z kanapy, pięciu krzeseł, lustra z konsolą i luźnej konsoli".

DODATKOWE CECHY IDENTYFIKUJĄCE

4. Naklejki No 0491, 01095, 01176, 01177.

ŹRÓDŁA

AGAD, AJP 153 [1783], s. 49; AGAD, AJP 163 [1783], k. 53; AGAD, AJP 164 [1795], s. 47; AGAD, IŁK 88 [1820–1823], k. 62; AGAD, ZPC 2992 [1839/1842], k. 9 (fotele biedermeierowskie, komplet z kanapą wyścielane granatową morą); AGAD, ZPC 3131 [1907–1914], s. 7, poz. 2 (konserwacja w 1912, złocenie i lakierowanie na biało), No 3303; AAN, MWRiOP 7084 [1921–1922], s. 40, 175, 191; AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 5, 6, 7, nr 0491, 01095, 01176, 01177; AAN, MKiS 387/2 [1933/1935], s. 3, poz. 4.

BIBLIOGRAFIA

Katalog zabytków sztuki w Polsce 1988, s. 58, poz. 143; Grigorowicz 1886, s. 122, poz. 11–14.

223. Kałamarz fajansowy „Belweder" KM-S

NR INW.: III-k-1 ŁK · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych · MATERIAŁ: brak danych · TECHNIKA: brak danych
WYMIARY: brak danych · NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 66683
brak ilustracji

HISTORIA

W inwentarzu z 1923 ani w ewidencji ruchu przedmiotów prowadzonej do 1927 nie odnotowano kałamarza fajansowego w Białym Domu. Identyfikacja możliwa na podstawie numeru inwentarzowego nadanego zgodnie z IZRP 1929.

ŹRÓDŁA

AAN, MKiS 387/2 [1933/1935], s. 3, poz. 16.

224. Kanapa KM-S

NR INW.: I-g-21 ŁK · AUTOR: serwitorzy królewskcy
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Warszawa, Polska, ok. 1777 · MATERIAŁ: drewno, złoto, tkanina
TECHNIKA: stolarka, złocenie, tapicerowanie · WYMIARY: brak danych
NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 14046, 14047 (obiekt wpisany dwukrotnie)
IL. 142

Kanapa w stylu Ludwika XV. Części drewniane malowane na biało ze złoconymi krawędziami oraz motywami dekoracyjnymi w postaci kwiatków i liści, symetrycznie rozmieszczonymi na zwieńczeniu oparcia, u nasady nóg i na listwie frontowej przy siedzisku. Oparcie i siedzisko, podłokietniki i wypełnienie boków — tapicerowane. Poręcze wygięte wolutowo, nogi esowate na stopkach.

HISTORIA

Kanapa w 1777 stanowiła komplet z fotelami. W 1823 odnotowano w tym wnętrzu kanapę na mahoń lakierowaną, a w 1839/1842 kanapę brzozową, którą następnie przeniesiono do oficyny kuchennej. Pod koniec XIX w. ponownie zainteresowano się wyposażeniem historycznym. Wstawiono tu kanapę o falistej linii elementów drewnianych, lakierowaną na biało i złoconą. Nie ma pewności, że to był ten sam mebel, który stał w tym pomieszczeniu w XVIII w. W 1915 kanapę wywieziono do Rosji; zwrócono na mocy traktatu ryskiego w 1922; wpisano do inwentarza Białego Domu z 1923: „kanapa biała ze złoceniami kryta błękitnym adamaszkiem na 8 nogach". 1 lutego 1940 została zabrana przez Niemców do mieszkania na ul. Chopina 13.

Identyfikacja możliwa na podstawie numeru inwentarzowego nadanego zgodnie z IZRP 1929.

Być może jest to kanapa opisana w *Katalogu sztuki w Polsce* 1988: „komplet rokokowy 2. poł. XVIII w., pochodzący jakoby z Pałacu Łazienkowskiego w Warszawie, złożony z kanapy, pięciu krzeseł, lustra z konsolą i luźnej konsoli".

DODATKOWE CECHY IDENTYFIKUJĄCE

4. Naklejka No 0655.

ŹRÓDŁA

AGAD, AJP 153 [1783], s. 49; AGAD, AJP 163 [1783], s. 53; AGAD, AJP 164 [1795], s. 47; AGAD, IŁK 88 [1820–1823], s. 62; AGAD, ZPC 2992 [1839/1842], s. 9 (kanapa biedermeierowska, brzozowa, po bokach toczone filary, wyścielana granatową morą); AGAD, ZPC 3131 [1907–1914], s. 2, poz. 1; AAN, MKiS 387/2 [1933/1935], s. 3, poz. 3; AAN, MKiS 387/2 [1933/1935], s. 17, poz. 21; AAN, MWRiOP 7084 [1921–1922], s. 61; AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 9, nr 0655 (kanapa biała ze złoceniami); AMNW, 0718 b [1940–1944], s. 2.

BIBLIOGRAFIA

Katalog zabytków sztuki w Polsce 1988, s. 58, poz. 143; Grigorowicz 1886, s. 121, poz. 2.

225. Kinkiet (aplika) KM-S

stratami są 2 wazony porcelanowe oraz 4 oprawy ze złoconego brązu

NR INW.: I-ki-71 ŁK i/lub I-ki-72 ŁK, i/lub I-ki-73 ŁK, i/lub I-ki-74 ŁK

AUTOR: Jan Christian Kamsetzer (1753–1795) — projekt (?)

MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Miśnia, Niemcy, 1774

MATERIAŁ: porcelana, kobalt, szkliwo, brąz złocony · TECHNIKA: wypalanie, złotnictwo (?)

WYMIARY: wys. 38 × szer. 28 cm (bez opraw: wys. 22,5 × szer. 15,5 cm)

IL. 143

Aplika dwuświecowa w formie porcelanowego wazonu ujętego dekoracyjnymi ramami ze złoconego brązu. Wazon malowany kobaltem z delikatnymi złoconymi żyłkami, ma z 2 stron medaliony malowane en grisaille, przedstawiające sceny z życia Chińczyków. Boki ujęte są akantowymi wolutami ze złoconego brązu, wychodzącymi ponad górną krawędź wazonu, nad którymi umieszczone są lichtarzyki. Od dołu wazon jest podtrzymywany przez ażurowy pierścień. Miejsce łączenia pierścienia z ornamentem akantowym podkreślone jest plastycznymi, baranimi główkami. Od dołu oprawa wazonu jest zakończona czterolistnym akantem z pąkiem, górne woluty łączy girlanda kwiatowa z kokardą pośrodku.

HISTORIA

4 aplikі — być może wg projektu Jana Christiana Kamsetzera — z wazonami porcelanowymi wykonanymi w Miśni. W wyposażeniu Białego Domu od ok. 1777; wymieniane w inwentarzach królewskich od 1788, także w XIX w. W 1915 wywieziono je do Moskwy; zwrócono na mocy traktatu ryskiego w 1922; w inwentarzu Białego Domu z 1923 umieszczone pod numerami 0835, 0836, 0837, 0838. W spisie inwentarzowym z 1933/1935 pod numerami od I-ki-71 ŁK do I-ki-74 ŁK, nadanymi zgodnie z IZRP 1929. Po II wojnie światowej zachowały się 2 połamane wazony, które udało się posklejać. Pozostałe 2 były zniszczone, a oprawy ze złoconego brązu zaginęły przed 1945.

ŹRÓDŁA

AGAD, AJP 153 [1783], s. 49; AGAD, AJP 163 [1788], s. 53; AGAD, AJP 164 [1795], s. 47; AGAD, IŁK 88 [1820–1823], s. 62; AGAD, IŁK 89 [1832], s. 74; AGAD, ZPC 2992 [1839/1842], s. 9, poz. 90–93; AAN, MWRiOP 7084 [1921–1922], s. 99; AGAD, ZPC 3131 [1907–1914], s. 56, poz. 2; AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 21, nr 0835, 0836, 0837, 0838; AAN, MKiS 387/2 [1933/1935], s. 3, poz. 8.

BIBLIOGRAFIA

Grigorowicz 1886, s. 124, poz. 1.

226. Konsolka KM-S

NR INW.: I-i-18 · AUTOR: serwitorzy królewscy

MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Warszawa, Polska, przed 1777

MATERIAŁ: drewno, papier mâché, złoto, marmur

TECHNIKA: stolarka, aplikacje z papier mâché, złocenie

WYMIARY: wys. 77 × szer. 46 × gł. 46 cm

IL. 144

Konsolka klasycystyczna, złocona na rzucie jednej czwartej koła, wsparta na 2 nogach. Nogi kanelowane, zwężające się ku dołowi o przekroju kwadratowym, zakończone kostką z rozetami ponad toczoną kulką. Na oskrzynieniu ornament ciągły ze zwiniętej wici akantowej, wytłaczany w papier mâché.

HISTORIA

Konsolka, jedna z kompletu 4, ze zbiorów Stanisława Augusta wymieniana jest od 1783; w późniejszych inwentarzach XVIII- i XIX-wiecznych w tym samym pomieszczeniu. W 1915 wywieziona do Rosji; zwrócona na mocy traktatu ryskiego w 1922; umieszczona pod jednym z numerów 0498, 0499, 0500, 0501 (niezachowanych na pozostałych konsolkach) w inwentarzu Białego Domu z 1923. Odnotowana w spisie inwentarzowym z 1933 pod numerem I-i-18 ŁK, nadanym zgodnie z IZRP 1929. Mebel zaginął przed 1945.

DODATKOWE CECHY IDENTYFIKUJĄCE

1. Stempel „A I”.
2. Stempel „A II”.
3. No 71–74.
4. No 330.
5. Naklejki 0498, 0499, 0500, 0501.

ŹRÓDŁA

AGAD, AJP 153 [1783], s. 48; AGAD, AJP 163 [1788], s. 53; AGAD, AJP 164 [1795], s. 47; AGAD, IŁK 88 [1820–1823], s. 62; AGAD, IŁK 89 [1832], s. 74; AGAD, ZPC 2992 [1839/1842], s. 8, poz. 71 do 74; AGAD, ZPC 3131 [1907–1914], s. 26, poz. 2; AAN, MWRiOP 7084 [1921–1922], s. 40; AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 10; MKiS 387/2 [1933/1935], s. 3, poz. 6.

BIBLIOGRAFIA

Grigorowicz 1886, s. 121, poz. 19–22.

227. Waza KM-S

NR INW.: II-c-21 ŁK · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych · MATERIAŁ: brak danych
TECHNIKA: brak danych · WYMIARY: brak danych
NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 66681
brak ilustracji

HISTORIA

Zob. kat. 220.

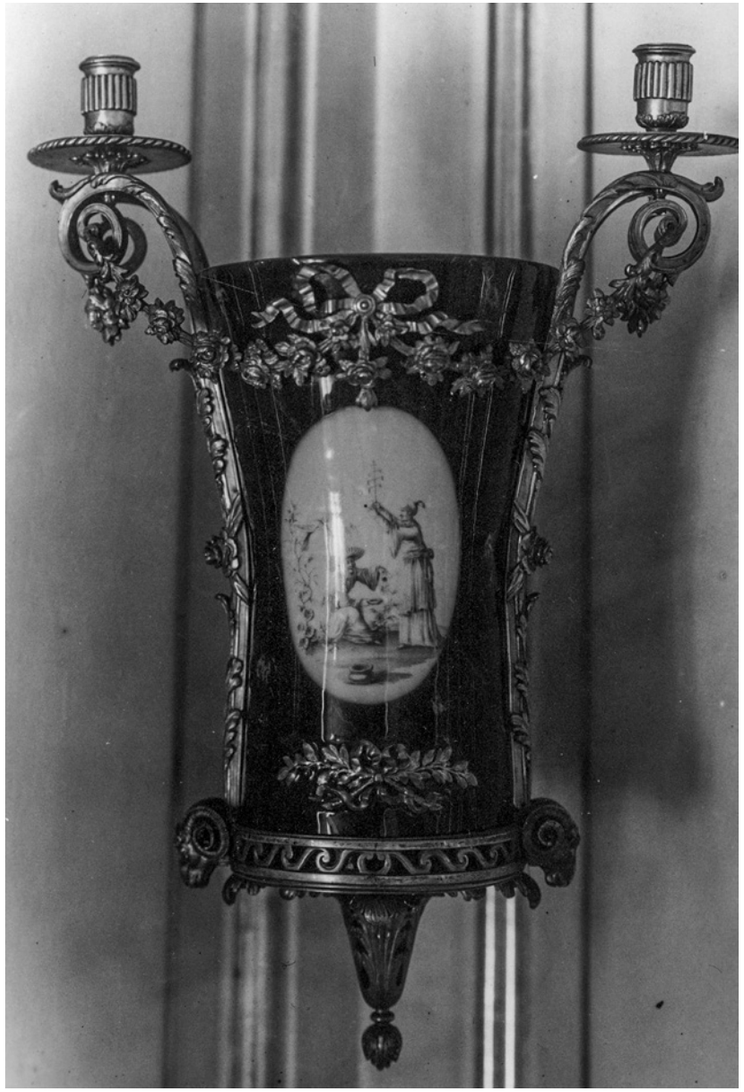
Identyfikacja możliwa na podstawie numeru inwentarzowego nadanego zgodnie z IZRP 1929.

ŹRÓDŁA

Zob. kat. 220.

IL. 141, 142
Fotel, kanapa, fot. 1915

IL. 143
Kinkiety, fot. 1936

IL. 144
Konsolka, fot. 1915

↑ Sypialnia, fot. 1915

POKÓJ SYPIALNY (SYPIALNIA)

PARTER

Jedno z niewielu pomieszczeń z zachowanym nieomal kompletnym wyposażeniem. W 1795 odnotowano, iż ściany zostały wyłożone drewnianą malowaną przez Jana Ścisłę boazerią — „imitacją chińską, w całym pokoju malowane są ptaki różnego gatunku na drzewach siedzące i latające, tudzież i motyle". W pomieszczeniu zachowały się oryginalne łóżko z kolekcji królewskiej oraz kominek z marmuru karraryjskiego zdobiony meandrem. **KM-S**

228. Stolik — KM-S

NR INW.: I-s-39 ŁK · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych · MATERIAŁ: brak danych
TECHNIKA: brak danych · WYMIARY: brak danych
NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 66685
brak ilustracji

HISTORIA

Informacja o stoliku w tym wnętrzu pochodzi z 1839: „stolik nocny w części olszowy, w części brzozowy z szufladką u góry, z mosiężną gałeczką i drzwiczkami z mosiężną zasuwką".
W 1923 w Pokoju Sypialnym nie było stolika.

Identyfikacja możliwa na podstawie numeru inwentarzowego nadanego zgodnie z IZRP 1929.

ŹRÓDŁA

AGAD, ZPC 2992 [1839/1842], s. 14, poz. 112;
AAN, MKiS 387/2 [1933/1935], s. 4, poz. 1.

229. Zegar — KM-S

NR INW.: I-z-19 ŁK · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych · MATERIAŁ: brak danych
TECHNIKA: brak danych · WYMIARY: brak danych
NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 66686
brak ilustracji

W inwentarzu z 1923 wymieniono w Białym Domu 6 zegarów:

- w Salonie (jeden zachowany w zbiorach MŁK, nr inw. ŁKr 78);
- w Altance („z postacią Dyjany") — zob. kat. 229;
- w Salonie na piętrze (brak opisu);
- w Buduarku (brązowy, empire);
- w przypadku 2 zegarów nie podano wnętrza, w którym się znajdowały, ponieważ 26 marca 1923 zostały zabrane do Pałacu w Spale (AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 61) — wymienione w niniejszym katalogu, ponieważ jeden z nich pochodzi z XIX-wiecznego wyposażenia Pałacu na Wyspie.

230. Zegar — KM-S

NR INW.: No 738 (wg inwentarza 1839/1842)
AUTOR: Pierre-Victor Ledure (?) (1783–1840?)
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Paryż, Francja, przed 1839
MATERIAŁ: brąz złocony, mechanizm zegara
TECHNIKA: zegarmistrzowska, odlewanie, cyzelowanie, złocenie
WYMIARY: wys. 8,5 × szer. 5,75 cm
brak ilustracji

Opisany w 1839 jako „zegar w kompartymencie brązowym, pozłacanym, cyferblat biały, indeksa stalowe, okazujący godziny i minuty, co dni osiem nakręcany, na wierzchu lira brązowa, z prawego boku brązowy kupido z skrzydełkami, trzymający w prawej ręce strzałę, w lewej różę z listkami, po lewej stronie zegara łuk z gierlandą i stojak ze strzałami, na cyferblacie napis «Ledoure» i stoi na postumencie olszowym czarno bejcowanym, pod kloszem szklanym" (AGAD, ZPC 2988 [1839/1842], s. 99 poz. 738).

HISTORIA

W 1839 znajdował się w Garderobie Pałacu na Wyspie, w 1886 w Myślewicach.

ŹRÓDŁA

AGAD, ZPC 2988 [1839/1842], s. 99, poz. 738.

BIBLIOGRAFIA

Grigorowicz 1886, s. 127, poz. 2.

231. Zegar — KM-S

NR INW.: B No 945 · AUTOR: nieznany · MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych
MATERIAŁ: brąz złocony, mechanizm zegara
TECHNIKA: zegarmistrzowska, odlewanie, cyzelowanie, złocenie
WYMIARY: brak danych
IL. 145

Zegar ze złoconego brązu, z postacią mężczyzny opierającego lewy łokieć na cokole, z ukrytym mechnizmem. Emaliowana tarcza umieszczona centralnie; na cokole mała waza; całość na postumencie z nałożonym ornamentem z łabędziami; na tarczy widnieje napis: „Ledure bronzier à Paris".

HISTORIA

Zegar pochodził z Belwederu, został opisany w Białym Domu w 1886. Możliwe, że znajdował się w 1915 w Salonie; sfotografowany przed wywiezieniem wyposażenia do Rosji.

Identyfikacja zegara z Sypialni możliwa na podstawie numeru inwentarzowego nadanego zgodnie z IZRP 1929.

ŹRÓDŁA

AAN, MWRiOP 7084 [1921–1922], s. 92;
AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 61, nr 805, 806;
AAN, MKiS 387/2 [1933/1935], s. 2, poz. 8.

BIBLIOGRAFIA

Grigorowicz 1886, s. 116, poz. 4.

232. Żyrandol (ampla) KM-S

NR INW.: I-ż-26 ŁK · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych · MATERIAŁ: szkło
TECHNIKA: brak danych · WYMIARY: brak danych
NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 66687
IL. 146

Żyrandol w kształcie szklanego wiaderka, widoczny na zdjęciu sprzed 1915. Od XVIII w. opisywany jest podobnie, jako wazon kryształowy nakryty szklanym kapeluszem. Wewnątrz wazonu brązowy lichtarz na 3 świece, żyrandol ozdobiony zawieszkami z fasetowanego szkła.

HISTORIA

Podobne żyrandole wymieniano w inwentarzach XVIII-wiecznych. W latach 1907–1914 nie odnotowano w tym wnętrzu górnego oświetlenia. W 1923 umieszczono w Sypialni żyrandol skomponowany z części rewindykowanych na mocy traktatu ryskiego w 1922.

Identyfikacja możliwa na podstawie numeru inwentarzowego nadanego zgodnie z IZRP 1929.

ŹRÓDŁA

AGAD, AJP 153 [1783], s. 52 (kryształowy);
AGAD, AJP 162 [1788], s. 56 (wazon kryształowy);
AGAD, AJP 164 [1795], s. 49; AGAD, IŁK 88 [1820–1823], s. 62; AAN, MWRiOP 7084 [1921–1922], s. 425; AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 23, nr 02241 (klosz szklany); AAN, MKiS 387/2 [1933/1935], s. 4, poz. 10.

IL. 145
Zegar, fot. 1915

IL. 146
Żyrandol, fot. 1936

↑ Malowidło ścienne w Gabinecie ośmiokątnym, M. Kotarbiński, przed 27.12.1915

ALTANKA (GABINET)

PARTER

Ośmioboczny gabinecik, którego ściany pokryte są iluzjonistycznymi malowidłami autorstwa Jana Bogumiła Plerscha i Jana Ścisły, przedstawiającymi wnętrze drewnianej altany ogrodowej (trejaż opleciony pnączami róż) oraz sceny rodzajowe na tle pejzaży nadwodnych.

KM-S

233. Kanapa KM-S

NR INW.: I-g-22 ŁK · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych · MATERIAŁ: brak danych
TECHNIKA: brak danych · WYMIARY: brak danych
NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 66689
IL. 147

HISTORIA

W XVIII w., w czasach Stanisława Augusta, kanapa ustawiona była wzdłuż 3 ścian ośmioboku, naprzeciw kominka. W 1839 napisano, że jest wykonana „z drzewa jesionowego na 12 nogach, niegdyś wyzłacana, o długości lewej ściany pokoju". Wymieniona na nową, o podobnym kształcie, lecz o 6 nogach, w drugiej połowie XIX w. W 1907 podano lapidarną informację, że jest długa, wyzłacana i zaokrąglona.
W inwentarzu z 1923 bez numeru. Nie wiadomo, czy mebel wymieniany w XIX w. znajdował się w tym pomieszczeniu w dwudziestoleciu międzywojennym.

Identyfikacja możliwa na podstawie numeru inwentarzowego nadanego zgodnie z IZRP 1929.

ŹRÓDŁA

AGAD, AJP 164 [1795], s. 49; AGAD, IŁK 88 [1820–1823], s. 63; AGAD, IŁK 89 [1832], s. 76 (wyzłacana, o pięciu poduszkach); AGAD, ZPC 2992 [1839/1842], s. 14, poz. 113; AGAD, ZPC 3131 [1907–1914], s. 5, poz. 1, No 3355; AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 9, b.n.s.; AAN, MKiS 387/2 [1933/1935], s. 5, poz. 2.

BIBLIOGRAFIA

Grigorowicz 1886, s. 121, poz. 1.

234. Stolik KM-S

NR INW.: I-s-262 ŁK · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych · MATERIAŁ: drewno
TECHNIKA: stolarka, okleinowanie · WYMIARY: brak danych
NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 66700, 66688
brak ilustracji

Stolik deserowy, różowy.

HISTORIA

W 1795 stał w tym wnętrzu stolik mahoniowy o jednej szufladzie z 2 klapami, nóżki na mosiężnych kółkach. W 1923 wstawiono tu mebel o numerze rewindykacyjnym 0771 nadanym po powrocie mienia z Rosji na mocy traktatu ryskiego z 1922. W protokołach rewindykacyjnych pod tym numerem opisano: „1 stolik deserowy z drzewa różowego, Stanisław August, uszkodzony". Na podstawie tak ogólnego opisu trudno przyporządkować konkretny mebel ze zbiorów królewskich. Nie wiadomo, czy ten sam mebel otrzymał tak wysoki numer inwentarzowy (I-s-262 ŁK) przed 1932 r.; przed 1935 przeniesiony na I piętro Białego Domu.

Identyfikacja możliwa na podstawie numeru inwentarzowego nadanego zgodnie z IZRP 1929.

BIBLIOGRAFIA

AGAD, AJP 164 [1795], s. 50; AAN, MKiS 387/2 [1933/1935], s. 5, poz. 1; AAN, MWRiOP 7084 [1921–1922], s. 88; AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 18, nr 0771.

235. Zegar KM-S

NR INW.: I-z-20 ŁK · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych · MATERIAŁ: brąz, szkło
TECHNIKA: zegarmistrzostwo, odlewanie, cyzelowanie
WYMIARY: brak danych · NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 66690
IL. 148

Zegar brązowy, empirowy, z postacią Diany.

HISTORIA

Zegar pochodzi ze zbiorów łazienkowskich sprzed 1915; brak informacji sprzed 1914. Wywieziony do Rosji w 1915; w 1922 rewindykowany na mocy traktatu ryskiego. 20 października 1933 przekazany do Zamku Królewskiego w Warszawie.

Identyfikacja możliwa na podstawie numeru inwentarzowego nadanego zgodnie z IZRP 1929.

ŹRÓDŁA

AAN, MWRiOP 7084 [1921–1922], s. 419; AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 27, nr 02209; AAN, MKiS 387/2 [1933/1935], s. 5, poz. 5.

IL. 147, 148
Kanapa, zegar, fot. niedatowane

↑ Zniszczone wnętrze Białego Domu, fot. 1951

PRZEDPOKÓJ (SIEŃ)

PIĘTRO

Pomieszczenie na zamknięciu szerokich, jednobiegowych schodów. Podobne do Sieni na parterze — na planie kwadratu ze ściętymi narożnikami przy schodach. W skosach umieszczono 2 pary drzwi — po prawej stronie do Apartamentu Zachodniego, po lewej do korytarza gospodarczego biegnącego równolegle do schodów i łączącego Przedpokój z Garderobami 2 górnych Apartamentów. Do Apartamentu Wschodniego prowadzą dalsze drzwi po lewej stronie. Ich odpowiednikiem, dla zachowania symetrii, są ślepe drzwi naprzeciw. Ściany dekorowane stiukowymi medalionami z puttami. **KM-S**

236. Konsola KM-S

NR INW.: I-i-21 ŁK · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych · MATERIAŁ: mahoń
TECHNIKA: stolarka, okleinowanie · WYMIARY: wys. 91 × szer. 135 × gł. 87 cm
NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 14063, 66699
brak ilustracji

Konsola dębowa na 4 nogach, inkrustowana różą, z półkolistym blatem malowanym olejno w kwiaty i medaliony z muzami.

HISTORIA

Konsola rewindykowana w 1922 na mocy traktatu ryskiego i początkowo ustawiona w Pokoju Służbowym/Poczekalni (Antyszambrze) w Pałacu na Wyspie. 17 maja 1923 przeniesiona do Białego Domu; wymieniona w spisie inwentarzowym z 1932/1935.

Identyfikacja możliwa na podstawie numeru inwentarzowego nadanego zgodnie z IZRP 1929.

ŹRÓDŁA

AAN, MWRiOP 7084 [1921–1922], s. 191;
AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 10, nr 01174;
AAN, MKiS 387/2 [1933/1935], s. 7, poz. 1;
Zarębska, Choynowski 1993, s. 7, poz. 9.

↑ Tkanina z wyposażenia Białego Domu, rys. M. Kotarbiński, 1915

APARTAMENT WSCHODNI

PIĘTRO

W czasach Stanisława Augusta przeznaczony był dla jednego z gości królewskich. W skład apartamentu wchodzą następujące pomieszczenia: Salon, Pokój Sypialny, Gabinet I i Gabinet II.

KM-S

↑ Apartament Wschodni, fot. 1915

SALON I PIĘTRO
(PRZEDPOKÓJ WSCHODNI)

PIĘTRO

Największe pomieszczenie I piętra. Nie zachowała się oryginalna dekoracja ścienna. **KM-S**

237. Biurko KM-S

NR INW.: I-c-8 ŁK · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych · MATERIAŁ: mahoń, brąz
TECHNIKA: stolarstwo, okleinowanie · WYMIARY: wys. 67 × szer. 132 × gł. 36 cm
NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 14018
brak ilustracji

Biurko mahoniowe z podnoszonym blatem, 6 szufladek po bokach, nad nimi 1 duża szuflada, u zamków tarcze z lichego brązu.

HISTORIA

Biurko pochodzi z wyposażenia Białego Domu, notowane od 1839 — wówczas na I piętrze w Salonie („w VIII Pokoju na lewo"). W 1915 wywiezione do Rosji; zwrócone na mocy traktatu ryskiego w 1922; umieszczone w Gabinecie na I piętrze. 21 października 1933 przeniesione ponownie do Salonu na I piętrze.

Identyfikacja możliwa na podstawie numeru inwentarzowego nadanego zgodnie z IZRP 1929.

ŹRÓDŁA

AGAD, ZPC 2992 [1839/1842], s. 20, poz. 153 („biurko massiw mahoniowe, z blatem podnoszonym do pisania o jednej szufladzie podłużnej z dwoma kryjówkami, zameczkiem i kluczykiem, tudzież o 6 bocznych szufladach z zameczkiem, do których powyższy klucz należy"); AAN, MKiS 387/2 [1933/1935], s. 8, poz. 2; AAN, MWRiOP 7084 [1921–1922], s. 163; AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 3, nr 01011 („Biurko mahoniowe z 7 szufladami"); Zarębska, Choynowski 1993, s. 2, poz. 3.

238. Etażerka KM-S

NR INW.: I-et-1 ŁK · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych · MATERIAŁ: mahoń
TECHNIKA: stolarstwo · WYMIARY: 140 × 68 × 47 cm
NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 14026
brak ilustracji

Etażerka z 3 owalnymi półkami.

HISTORIA

Etażerka łazienkowska w tym pomieszczeniu wymieniona po raz pierwszy w spisie inwentarzowym z 1933/1935.

Identyfikacja możliwa na podstawie numeru inwentarzowego nadanego zgodnie z IZRP 1929.

ŹRÓDŁA

AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 46; AAN, MKiS 387/2 [1933/1935], s. 8, poz. 4; Zarębska, Choynowski 1993, s. 3, poz. 5.

239. Kanapa KM-S

NR INW.: I-g-12 Rct · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych · Matriał: drewno, tapicerka
TECHNIKA: brak danych · WYMIARY: brak danych
brak ilustracji

HISTORIA

Kanapa pochodzi z Pałacu w Racocie, wstawiona do Białego Domu przed 1932.

Identyfikacja możliwa na podstawie numeru inwentarzowego nadanego zgodnie z IZRP 1929.

ŹRÓDŁA

AAN, MKiS 387/2 [1933/1935], s. 8, poz. 11.

240. Krzesło KM-S

8 szt.
NR INW.: I-k-147, I-k-148, I-k-149, I-k-150, I-k-151, I-k-152, I-k-153, I-k154 Rct
AUTOR: nieznany · MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych
MATERIAŁ: drewno · TECHNIKA: stolarka · WYMIARY: brak
NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 66701
brak ilustracji

HISTORIA

Krzesła pochodzą z Pałacu w Racocie, wstawione do Białego Domu przed 1932.

Identyfikacja możliwa na podstawie numeru inwentarzowego nadanego zgodnie z IZRP 1929. Jednak w Inwentarzu przedmiotów niereewakuowanych, bądź opatrzonych numerem zamkowym z 1923 w Białym Domu znajdują się 43 krzesła — w różnych pomieszczeniach — niewywiezione do Rosji w 1915. Wśród nich znalazły się zapewne 4 typy krzeseł zinwentaryzowanych przez pracowników TOnZP i utrwalonych na akwarelowych rysunkach przez Mieczysława Kotarbińskiego i Mariusza Maszyńskiego (zob. kat. 215).

ŹRÓDŁA

AAN, MKiS 387/2 [1933/1935], s. 8, poz. 12; AAN, MWRIOP 7092 [1923], s. 46 (w części Inwentarz przedmiotów niereewakuowanych, bądź opatrzonych numerem zamkowym).

241. Stół — KM-S

NR INW.: I-s-259 ŁK · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych · MATERIAŁ: mahoń
TECHNIKA: brak danych · WYMIARY: brak danych
NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 66697
brak ilustracji

Stolik mahoniowy do herbaty.

HISTORIA

W inwentarzu z 1923 w Salonie odnotowano jeden stolik. Nie ma pewności, czy jest to ten sam stolik, któremu przed 1932 nadano numer zgodnie z IZRP 1929.

ŹRÓDŁA

AAN, MWRiOP 7084 [1921–1922], s. 88; AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 19, No 01350 i 01351; AAN, MKiS 387/2 [1933/1935], s. 8, poz. 1.

242. Stół — KM-S

NR INW.: I-s-109 Rct · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych · MATERIAŁ: mahoń
TECHNIKA: brak danych · WYMIARY: brak danych
NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 66698
brak ilustracji

HISTORIA

Stół pochodzi z Pałacu w Racocie. Ustawiony w tym wnętrzu Białego Domu przed 1932.

Identyfikacja możliwa na podstawie numeru inwentarzowego nadanego zgodnie z IZRP 1929.

ŹRÓDŁA

AAN, MKiS 387/2 [1933/1935], s. 8, poz. 10; AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 18, 19.

243. Szkatułki — KM-S

3 szt.
NR INW.: I-ks-1 ŁK, I-ks-2 ŁK, I-ks-3 ŁK · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych · MATERIAŁ: mahoń, brąz · TECHNIKA: brak danych
WYMIARY: brak danych · NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 66699
brak ilustracji

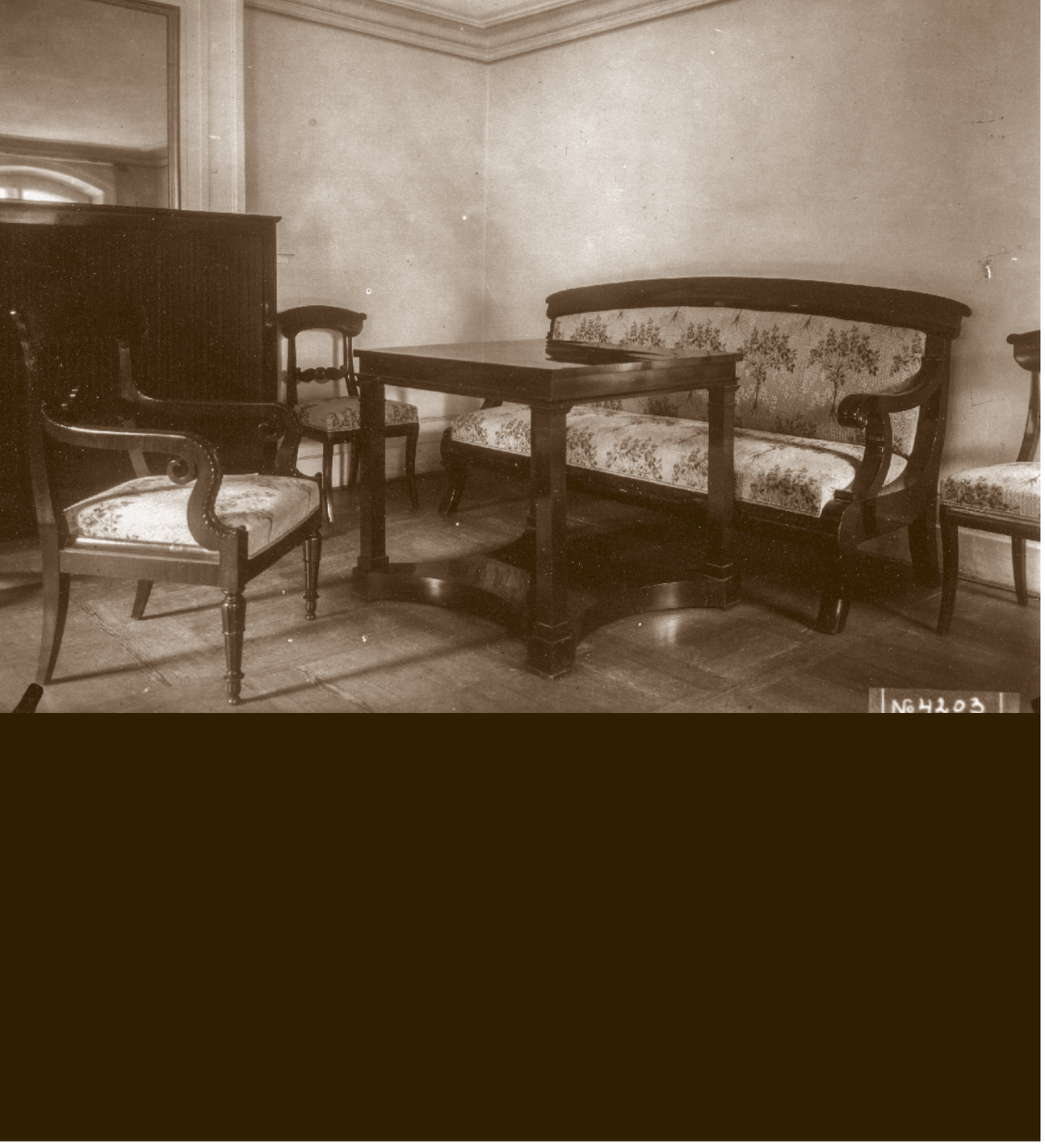
HISTORIA

W inwentarzu z 1923 w Białym Domu odnotowano 4 szkatułki pochodzące z wyposażenia Łazienek Królewskich sprzed 1915: szkatułkę mahoniową, szkatułkę małą mahoniową z brązami; szkatułkę chińską z laki czarnej oraz szkatułę oprawioną w czerwoną skórę. Przedmioty zwrócono w 1922 na mocy traktatu ryskiego.

Identyfikacja możliwa na podstawie numeru inwentarzowego nadanego zgodnie z IZRP 1929.

ŹRÓDŁA

AAN, MWRiOP 7084 [1921–1922], s. 431; AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 63, poz. 17, 18, nr 02264, 02264 bis, s. 65, poz. 35, No 0226, poz. 37, No 02167; AAN, MKiS 387/2 [1933/1935], s. 8, poz. 5.

↑ Sypialnia Apartamentu Wschodniego, fot. 1915

POKÓJ SYPIALNY
(SYPIALNIA APARTAMENTU WSCHODNIEGO)

PIĘTRO

244. Biurko — KM-S

NR INW.: I-c-9 ŁK · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych · MATERIAŁ: mahoń, marmur
TECHNIKA: stolarstwo · WYMIARY: wys. 82 × szer. 138 × gł. 43 cm
NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 14019
brak ilustracji

Biurko mahoniowe w kształcie szafki z opuszczanym blatem, zasłaniającym przed opuszczeniem 1 skrytkę w postaci szafki i 12 sekretnych szufladek, 4 duże szuflady, biały marmurowy blat z 3 stron okolony balustradką brązową, nieażurową.

HISTORIA

Biurko pochodzi z wyposażenia Łazienek Królewskich sprzed 1915; zwrócone na mocy traktatu ryskiego w 1922.

Identyfikacja możliwa na podstawie numeru inwentarzowego nadanego zgodnie z IZRP 1929.

ŹRÓDŁA

AAN, MWRiOP 7084 [1921–1922], s. 204;
AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 3, nr 01243;
AAN, MKiS 387/2 [1933/1935], s. 9, poz. 4;
Zarębska, Choynowski 1993, s. 2, poz. 3.

245. Gablotka — KM-S

NR INW.: I-t-18 ŁK · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych · MATERIAŁ: mahoń, szkło
TECHNIKA: stolarka, okleinowanie, szklenie · WYMIARY: wys. 164 × szer. 84 × gł. 49 cm
NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 14108
brak ilustracji

Oszklona szafka z 4 półkami, klucze, z przodu 2 mahoniowe, toczone kolumienki od dołu do góry; nasada z 3 stopni.

HISTORIA

Brak informacji o gablotce w 1923. Wymieniona po raz pierwszy w spisie inwentarzowym z 1933/1935.

Identyfikacja możliwa na podstawie numeru inwentarzowego nadanego zgodnie z IZRP 1929.

ŹRÓDŁA

AAN, MKiS 387/2 [1933/1935], s. 9, poz. 6;
Zarębska, Choynowski 1993, s. 13, poz. 14.

246. Komoda — KM-S

NR INW.: I-h-30 Rct · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych · MATERIAŁ: drewno
TECHNIKA: stolarska · WYMIARY: brak danych
NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 66703
IL. 149

Zob. kat. 257.

HISTORIA

Komoda pochodzi z pałacu w Racocie, trafiła do Łazienek przed 1932.

Identyfikacja możliwa na podstawie numeru inwentarzowego nadanego zgodnie z IZRP 1929. Jednak w Inwentarzu przedmiotów niereewakuowanych, bądź opatrzonych numerem zamkowym z 1923 znajdują się 2 komody z Białego Domu, niewywiezione do Rosji w 1915:

- Komoda na 4 masywnych nogach o przekroju kwadratowym. Z frontu ujęta 2 płaskim pilastrami korynckimi.
- Komoda o 3 szufladach fornirowana brzeziną w „jodełkę" i politurowana, wsparta na 4 masywnych nogach o przekroju kwadratowym. 2 dolne szuflady ujęte od góry płytszą szufladą wystającą przed lico mebla; po bokach czarno politurowanymi kolumnami toskańskimi. Oryginalnie ozdobiona brązami.

Obie komody zostały zinwentaryzowane przez pracowników TOnZP — Mariusza Maszyńskiego i Mieczysława Kotarbińskiego — po wyjeździe Rosjan z Warszawy. Znajdowały się w 2 Sypialniach na piętrze przed 1839. Nie wiadomo, gdzie trafił łazienkowski mebel zastąpiony przez mebel z Pałacu w Racocie.

ŹRÓDŁA

AGAD, ZPC 2992 [1839/1842], s. 22, poz. 171 ½ („Komoda sosnowa topoliną fornirowana o trzech szufladach z zameczkami, o jednym kluczu"); s. 27, poz. 199;
AGAD, ZPC 3131 [1907–1914], s. 6;
AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 10;
AAN, MKiS 387/2 [1933/1935], s. 9, poz. 5.

247. Toaletka — KM-S

NR INW.: I-w-16 ZK · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych · MATERIAŁ: fornir mahoniowy
TECHNIKA: stolarska · WYMIARY: brak danych
NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 66702
brak ilustracji

HISTORIA

Toaletka w tym pomieszczeniu została wymieniona po raz pierwszy w spisie inwentarzowym z 1933/1935. Nie zachowała się ikonografia przedstawiająca mebel.

Identyfikacja możliwa na podstawie numeru inwentarzowego nadanego zgodnie z IZRP 1929.

ŹRÓDŁA

AAN, MKiS 387/2 [1933/1935], s. 9, poz. 1.

248. Waza porcelanowa KM-S

NR INW.: II-c-28 ŁK · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych · MATERIAŁ: porcelana
TECHNIKA: brak danych · WYMIARY: brak danych
NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 66704
brak ilustracji

HISTORIA

Zob. kat. 220.

Identyfikacja możliwa na podstawie numeru inwentarzowego nadanego zgodnie z IZRP 1929.

ŹRÓDŁA

Zob. kat. 220.

IL. 149
Komoda, rys. M. Kotarbiński, 1915

GABINET I
(GABINET WSCHODNI)

PIĘTRO

249. Etażerka KM-S

NR INW.: I-et-2 ŁK · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych · MATERIAŁ: mahoń
TECHNIKA: stolarstwo · WYMIARY: wys. 52 × szer. 25 × gł. 25 cm
NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 14027
brak ilustracji

Etażerka z pałąkiem i 3 szufladami.

HISTORIA

Etażerka w tym pomieszczeniu została wymieniona po raz pierwszy w spisie inwentarzowym z 1933/1935.

Identyfikacja możliwa na podstawie numeru inwentarzowego nadanego zgodnie z IZRP 1929.

ŹRÓDŁA

AAN, MKiS 387/2 [1933/1935], s. 10, poz. 3;
Zarębska, Choynowski 1993, s. 3, poz. 5.

250. Stolik KM-S

NR INW.: I-s-42 ŁK · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych · MATERIAŁ: mahoń
TECHNIKA: stolarka, okleinowanie · WYMIARY: brak danych
NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 14097
IL. 150

Stół na 4 cienkich nóżkach, z 2 opuszczanymi klapami po bokach oraz szufladką z brązowym uchwytem. W szufladce szkatułka z przegródkami.

HISTORIA

Stoliki pochodzą z wyposażenia Łazienek Królewskich sprzed 1915. Zwrócone na mocy traktatu ryskiego w 1922; umieszczone pod numerem 01084 lub 01085 w inwentarzu Białego Domu z 1923.

Identyfikacja możliwa na podstawie numeru inwentarzowego nadanego zgodnie z IZRP 1929.

ŹRÓDŁA

AAN, MKiS 387/2 [1933/1935], s. 10, poz. 1;
AAN, MWRiOP 7084 [1921–1922], s. 173;
AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 18, nr 01084;
Zarębska, Choynowski 1993, s. 11, poz. 13.

251. Stolik KM-S

NR INW.: I-s-43 ŁK · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych · MATERIAŁ: mahoń
TECHNIKA: stolarka, okleinowanie · WYMIARY: brak danych
NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 14098
brak ilustracji

Stół z drewna mahoniowego, 2 szufladki, opuszczane klapy, 4 brązowe nóżki.

HISTORIA

Stoliki pochodzą z wyposażenia Łazienek Królewskich sprzed 1915. Zwrócone na mocy traktatu ryskiego w 1922; umieszczone pod numerami 01084 lub 01085 w inwentarzu Białego Domu z 1923. Nie zachowała się ikonografia przedstawiająca mebel.

Identyfikacja możliwa na podstawie numeru inwentarzowego nadanego zgodnie z IZRP 1929.

ŹRÓDŁA

AAN, MKiS 387/2 [1933/1935], s. 10, poz. 1;
AAN, MWRiOP 7084 [1921–1922], s. 173;
AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 18, nr 01085;
Zarębska, Choynowski 1993, s. 11, poz. 13.

252. Stolik KM-S

NR INW.: I-s-46 ŁK · AUTOR: nieznany · MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych
MATERIAŁ: mahoń · TECHNIKA: stolarka, okleinowanie · WYMIARY: wys. 76 × szer. 72,5 × gł. 56 cm
NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 14100
brak ilustracji

Stół do rozpatrywania medali lub sztychów, na 4 nogach, z 2 puszczanymi blatami po bokach oraz szufladką na 2 dodatkowych nogach, w szufladce przegródki i ukryty blacik obity zielonym suknem, unoszący się do góry jak pulpit. W mahoniowy blat stolika wprawiono drugi pulpit z uchwytem w postaci kółka.

HISTORIA

Trzeci stolik w tym pomieszczeniu został wymieniony po raz pierwszy w spisie inwentarzowym z 1933/1935.

Identyfikacja możliwa na podstawie numeru inwentarzowego nadanego zgodnie z IZRP 1929.

ŹRÓDŁA

AAN, MKiS 387/2 [1933/1935], s. 10, poz. 5;
Zarębska, Choynowski 1993, s. 12, poz. 13.

IL. 150
Stolik, fot. 1915

↑ Sypialnia Apartamentu Zachodniego, fot. 1915

GABINET II
(GARDEROBA ZACHODNIA)

PIĘTRO

253. Stolik KM-S

NR INW.: I-s-47 ŁK · AUTOR: nieznany · MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych
MATERIAŁ: mahoń, brąz · TECHNIKA: stolarka, okleinowanie
WYMIARY: wys. ? × szer. 88 × gł. 44 cm · NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 14101
brak ilustracji

Mahoniowy stoliczek do kart z odchylanymi nóżkami i szufladą, ozdobiony narożnymi brązami i takimiż listewkami.

HISTORIA

Stolik pochodzi z wyposażenia Łazienek Królewskich sprzed 1915. Zwrócony na mocy traktatu ryskiego w 1922; umieszczony pod numerem 0448 w inwentarzu Białego Domu z 1923. Nie zachowała się ikonografia przedstawiająca mebel.

Identyfikacja możliwa na podstawie numeru inwentarzowego nadanego zgodnie z IZRP 1929.

ŹRÓDŁA

AAN, MKiS 387/2 [1933/1935], s. 11, poz. 1;
AAN, MWRiOP 7084 [1921–1922], s. 30;
AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 18, nr 0448;
Zarębska, Choynowski 1993, s. 12, poz. 13.

254. Stolik KM-S

NR INW.: I-s-48 ŁK · AUTOR: nieznany · MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych
MATERIAŁ: mahoń, brąz · TECHNIKA: stolarka, okleinowanie
WYMIARY: wys. ? × szer. 88 × gł. 44 cm · NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 14101
brak ilustracji

Mahoniowy stoliczek do kart z odchylanymi nóżkami i szufladą, ozdobiony narożnymi brązami i takimiż listewkami.

HISTORIA

Stolik pochodzi z wyposażenia Łazienek Królewskich sprzed 1915. Zwrócony na mocy traktatu ryskiego w 1922 r.; umieszczony pod numerem 0494 w inwentarzu Białego Domu z 1923. Nie zachowała się ikonografia przedstawiająca mebel.

Identyfikacja możliwa na podstawie numeru inwentarzowego nadanego zgodnie z IZRP 1929.

ŹRÓDŁA

AAN, MKiS 387/2 [1933/1935], s. 11, poz. 3;
AAN, MWRiOP 7084 [1921–1922], s. 30;
AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 18, nr 0494;
Zarębska, Choynowski 1993, s. 12, poz. 13.

↑ Prace konserwatorskie w Białym Domu, fot. po 1946

APARTAMENT ZACHODNI

PIĘTRO

Drugi z apartamentów na piętrze. W jego skład wchodzą: Pokoik Przejściowy, Pokój Sypialny, Gabinet Zachodni I oraz Gabinet Zachodni II. Zachowane XVIII-wieczne dekoracje malarskie oraz (do II wojny światowej) komplet 102 rycin ze zbioru Stanisława Augusta. **KM-S**

POKOIK PRZEJŚCIOWY
(PRZEJŚCIE, GARDEROBA ZACHODNIA)

PIĘTRO

Pokoik łączył zaplecza Apartamentów Wschodniego i Zachodniego.

KM-S

255. Stolik KM-S

NR INW.: I-s-212 ŁK · AUTOR: nieznany · MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych
MATERIAŁ: mahoń · TECHNIKA: brak danych · WYMIARY: brak danych
NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 66705
brak ilustracji

Jeden z 2 mahoniowych stolików do kart, krytych zielonym suknem. Ludwik XVI z fałszywymi brązami opisany w protokole rewindykacyjnym z 1922.

HISTORIA

Stolik pochodzi z wyposażenia Łazienek Królewskich sprzed 1915. Zwrócony na mocy traktatu ryskiego w 1922. W 1923 w Pokoju Przejściowym Białego Domu odnotowano 3 stoliki — 2 o numerach 0719 i 0720 oraz 1 bez numeru. Nie zachowała się ikonografia przedstawiająca mebel.

Identyfikacja możliwa na podstawie numeru inwentarzowego nadanego zgodnie z IZRP 1929.

ŹRÓDŁA

AAN, MKiS 387/2 [1933/1935], s. 12, poz. 4;
AAN, MWRiOP 7084 [1921–1922], s. 80;
AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 18, 19, nr 0719 i 0720.

256. Stolik KM-S

NR INW.: I-s-44 ŁK · AUTOR: nieznany · MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych
MATERIAŁ: mahoń · TECHNIKA: stolarka, okleinowanie · WYMIARY: wys. 75 × szer. 65 × gł. 45 cm
NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 14099
brak ilustracji

Stół do robót kobiecych, na jednej nóżce, z wycinanym blatem odchylanym jak wieko.

HISTORIA

Stolik pochodzi z wyposażenia Łazienek Królewskich sprzed 1915. Zwrócony na mocy traktatu ryskiego w 1922. W 1923 w Pokoju Przejściowym Białego Domu odnotowano 3 stoliki — 2 o numerach 0719 i 0720 oraz 1 bez numeru.

Identyfikacja możliwa na podstawie numeru inwentarzowego nadanego zgodnie z IZRP 1929.

ŹRÓDŁA

AAN, MKiS 387/2 [1933/1935], s. 12, poz. 5;
AAN, MWRiOP 7084 [1921–1922], s. 20;
AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 18, 19;
Zarębska, Choynowski 1993, s. 12, poz. 13.

↑ Biały Dom, pocztówka, fot. przed 1939

POKÓJ SYPIALNY
(SYPIALNIA APARTAMENTU ZACHODNIEGO)

PIĘTRO

257. Komoda KM-S

NR INW.: I-h-10 ŁK · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych
MATERIAŁ: mahoń, marmur, brąz · TECHNIKA: stolarka
WYMIARY: wys. 86 × szer. 160 × gł. 49 cm
NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 14053
IL. 151

Zob. kat. 246.

Od 1839 w inwentarzach łazienkowskich wymieniane są 2 komody:

- Komoda na 4 masywnych nogach o przekroju kwadratowym. Z frontu ujęta 2 płaskimi pilastrami korynckimi.
- Komoda o 3 szufladach fornirowana brzeziną w „jodełkę" i politurowana, wsparta na 4 masywnych nogach o przekroju kwadratowym. 2 dolne szuflady ujęte od góry płytszą szufladą wystającą przed lico mebla; po bokach czarno politurowanymi kolumnami toskańskimi. Mebel oryginalnie ozdobiony brązami.

W materiałach przedwojennych sporządzonych na podstawie niezachowanych kart inwentarzowych widnieje opis jeszcze jednej komody: mahoniowej, trzyszufladowej, z białym marmurowym blatem i 3 brązowymi tarczami przy zamkach.

HISTORIA

2 pierwsze nie zostały wywiezione do Rosji; zinwentaryzowali je w 1915 pracownicy TOnZP, lecz nie ma pewności, czy pozostawały w Białym Domu do wybuchu II wojny światowej. W materiałach międzywojennych brakuje opisów wyposażenia; podany jest jedynie wykaz sprzętów.

Identyfikacja możliwa na podstawie numeru inwentarzowego nadanego zgodnie z IZRP 1929.

ŹRÓDŁA

AGAD, ZPC 2992 [1839/1842], s. 22, poz. 171 ½ („Komoda sosnowa topoliną fornirowana o trzech szufladach z zameczkami, o jednym kluczu) oraz s. 26, poz. 199 („Komoda sosnowa formirowana brzeziną i polichromowana o trzech szufladacj z zameczkami i jednym kluczem, z dwoma bocznymi filarkami czarno politurowanymi, ozdobiona brązem"); AGAD, ZPC 3131 [1907–1914], s. 6 (cztery komody na piętrze); AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 10, 68; AAN, MKiS 387/2 [1933/1935], s. 13, poz. 1; Zarębska, Choynowski 1993, s. 6, poz. 8.

258. Stolik KM-S

NR INW.: I-s-186 ŁK · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych · MATERIAŁ: brak danych
TECHNIKA: brak danych · WYMIARY: brak danych
brak ilustracji

HISTORIA

W inwentarzu z 1923 stolik w Sypialni Apartamentu Zachodniego nie miał numeru. Nie zachowała się ikonografia przedstawiająca mebel.

Identyfikacja możliwa na podstawie numeru inwentarzowego nadanego zgodnie z IZRP 1929.

ŹRÓDŁA

AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 18, 19;
AAN, MKiS 387/2 [1933/1935], s. 13, poz. 7.

IL. 151
Komoda, rys. M. Kotarbiński, 1915

↑ Przedpokój Apartamentu Zachodniego, przed pracami konserwatorskimi, fot. 1961

GABINET ZACHODNI I (PRZEDPOKÓJ ZACHODNI)

PIĘTRO

259. Kanapka — KM-S

NR INW.: I-g-13 Rct · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych
MATERIAŁ: drewno, tkanina · TECHNIKA: stolarka
WYMIARY: brak danych
IL. 152

HISTORIA

Kanapa pochodzi z Pałacu w Racocie; wstawiona do Białego Domu przed 1932.

Identyfikacja możliwa na podstawie numeru inwentarzowego nadanego zgodnie z IZRP 1929. Jednak w Inwentarzu przedmiotów niereewakuowanych, bądź opatrzonych numerem zamkowym z 1923 widnieje niewielka kanapka (fotel) z Białego Domu, niewywieziona do Rosji w 1915 i zinwentaryzowana przez pracownika TOnZP Mariusza Maszyńskiego. Nie wiadomo, gdzie trafił łazienkowski mebel zastąpiony przez mebel z Pałacu w Racocie.

ŹRÓDŁA

AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 46;
AAN, MKiS 387/2 [1933/1935], s. 14, poz. 7.

260. Krzesła — KM-S

4 szt.
NR INW.: I-k-157 Rct, I-k-158 Rct, I-k-159 Rct, I-k-160 Rct
AUTOR: nieznany · MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych · MATERIAŁ: brak danych
TECHNIKA: brak danych · WYMIARY: brak danych
brak ilustracji

HISTORIA

Krzesła pochodzą z Pałacu w Racocie, zostały wstawione do Białego Domu przed 1932.

Identyfikacja możliwa na podstawie numeru inwentarzowego nadanego zgodnie z IZRP 1929. W Inwentarzu przedmiotów niereewakuowanych, bądź opatrzonych numerem zamkowym z 1923 znajdują się 43 krzesła, notowane w różnych pomieszczeniach i niewywiezione do Rosji w 1915. Wśród nich znalazły się zapewne 4 typy krzeseł zinwentaryzowanych przez pracowników TOnZP i utrwalonych na akwarelowych rysunkach inwentarzowych przez Mariusza Maszyńskiego (zob. kat. 215).

ŹRÓDŁA

AAN, MKiS 387/2 [1933/1935], s. 14, poz. 8.

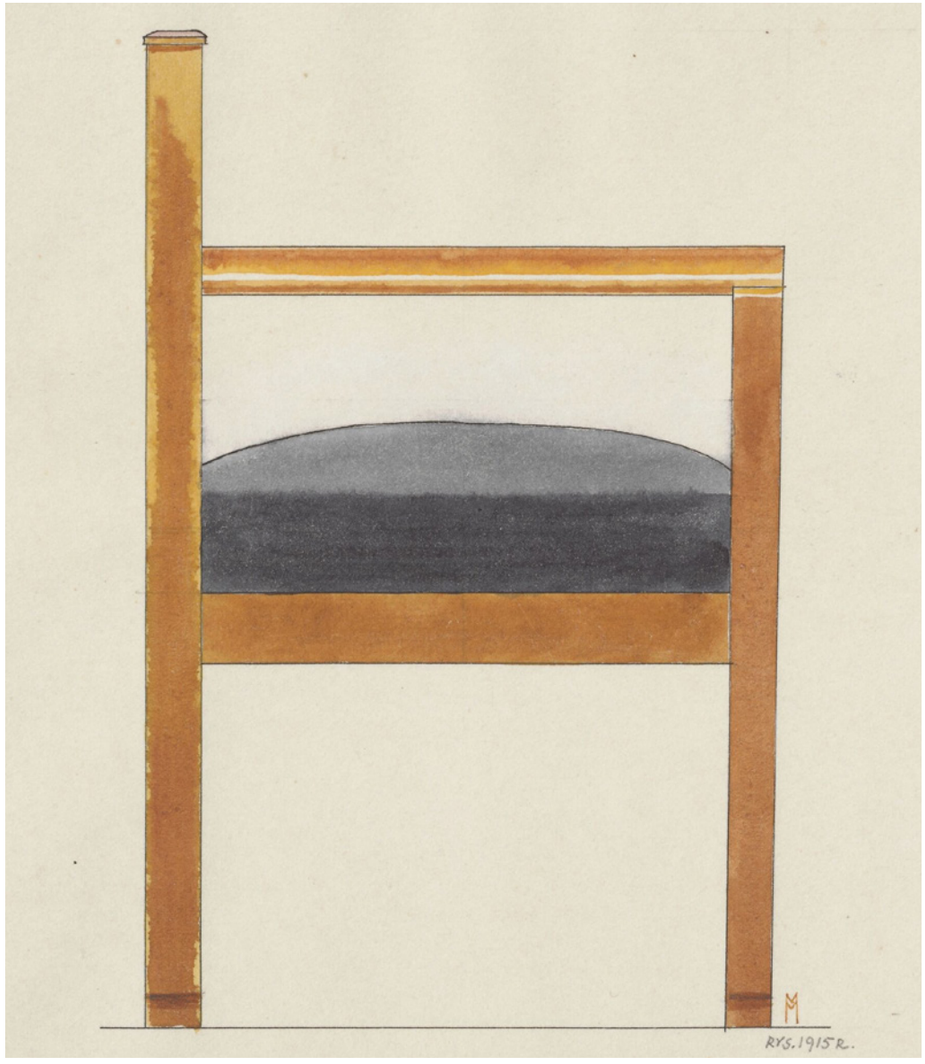
261. Stolik — KM-S

NR INW.: I-s-45 ŁK · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych · MATERIAŁ: brak danych
TECHNIKA: brak danych · WYMIARY: brak danych
brak ilustracji

Identyfikacja możliwa na podstawie numeru inwentarzowego nadanego zgodnie z IZRP 1929.

ŹRÓDŁA

AAN, MKiS 387/2 [1933/1935], s. 14.

IL. 152
Kanapka, rys. M. Maszyński, przed 1915

↑ Parkiet na piętrze Białego Domu, rys. M. Maszyński, 1915

GABINET ZACHODNI II
(POKOIK ZACHODNI)

PIĘTRO

262. Biurko — KM-S

NR INW.: I-c-9 Rct · AUTOR: nieznany · MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych
MATERIAŁ: mahoń, marmur, brąz · TECHNIKA: stolarka
WYMIARY: wys. 82 × szer. 138 × gł. 43 cm
brak ilustracji

Biurko mahoniowe w kształcie szafki z opuszczanym blatem, z jedną skrytką w postaci szafki. Dodatkowo 12 sekretnych szufladek i 4 duże szuflady. Biały marmurowy blat z 3 stron okolony balustradą brązową, nieażurową.

Identyfikacja możliwa na podstawie numeru inwentarzowego nadanego zgodnie z IZRP 1929.

HISTORIA

Biurko pochodzi z Pałacu w Racocie, ustawione w Gabinecie Zachodnim II przed 1935.

ŹRÓDŁA

AAN, MKiS 387/2 [1933/1935], s. 15, poz. 4;
Zarębska, Choynowski 1993, s. 2, poz. 3.

263. Kanapka — KM-S

NR INW.: I-g-7 Rct · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych · MATERIAŁ: brak danych
TECHNIKA: brak danych · WYMIARY: brak danych
NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 66706
IL. 153

HISTORIA

Kanapa pochodzi z Pałacu w Racocie, wstawiona do Białego Domu przed 1932.

Identyfikacja możliwa na podstawie numeru inwentarzowego nadanego zgodnie z IZRP 1929. Jednak w Inwentarzu przedmiotów niereewakuowanych, bądź opatrzonych numerem zamkowym z 1923 znajduje się niewielka kanapka (fotel) z Białego Domu, niewywieziona do Rosji w 1915 i zinwentaryzowana przez pracownika TOnZP — Mariusza Maszyńskiego. Nie wiadomo, gdzie trafił łazienkowski mebel zastąpiony przez mebel z Pałacu w Racocie.

ŹRÓDŁA

AAN, MKiS 387/2 [1933/1935], s. 15, poz. 3;
AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 46.

264. Stolik — KM-S

NR INW.: I-s-83 Rct · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych · MATERIAŁ: brak danych
TECHNIKA: brak danych · WYMIARY: brak danych
NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 66708
brak ilustracji

HISTORIA

Stolik pochodzi z Pałacu w Racocie, wstawiony do Białego Domu przed 1932.

Identyfikacja możliwa na podstawie numeru inwentarzowego nadanego zgodnie z IZRP 1929.

ŹRÓDŁA

AAN, MKiS 387/2 [1933/1935], s. 15, poz. 5;
AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 19.

265. Wazon-urna — KM-S

3 szt.
NR INW.: II-c-31 ŁK, II-c-32 ŁK, II-c-33 ŁK · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych · MATERIAŁ: brak danych
TECHNIKA: brak danych · WYMIARY: brak danych
NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 66708
brak ilustracji

HISTORIA

Zob. kat. 220.

Identyfikacja możliwa na podstawie numeru inwentarzowego nadanego zgodnie z IZRP 1929.

ŹRÓDŁA

Zob. kat. 220.

266. Żyrandol w kształcie wiaderka — KM-S

NR INW.: K-350 · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: brak danych · MATERIAŁ: brak danych
TECHNIKA: brak danych · WYMIARY: brak danych
NR W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 66680
brak ilustracji

HISTORIA

Od 1783 do 1914 znajdował się w tym wnętrzu żyrandol kryształowy, „do sześciu świec z wazonikami i figurkami porcelanowymi, w środku Waza Szafirowego koloru laurem opisana i lichtarzyki Kwiatkami w Emanie adornowane". Stanowił komplet z porcelanowymi aplikami. Tak opisany, utrwalony jest na niedatowanej pocztówce XIX- lub XX-wiecznej. Na innej, niedatowanej fotografii widać żyrandol szklany z kryształkami i zawieszkami z białego fasetowanego szkła pomiędzy uchwytami.

W spisie inwentarzowym z 1923 odnotowano w Gabinecie Zachodnim II świecznik brązowy z kryształami, rokokowy.

Identyfikacja możliwa na podstawie numeru inwentarzowego K-350. Nie jest to numer nadawany przedmiotom znajdującym się pod Zarządem Gmachów Reprezentacyjnych Prezydenta RP.

ŹRÓDŁA

AGAD, AJP 162 [1788], s. 52; AGAD, IŁK 88 [1820–1823], s. 62; AGAD, IŁK 89 [1832], s. 72; AGAD, ZPC 2992 [1839/1842], s. 10, poz. 94; AGAD, ZPC 3131 [1907–1914], s. 55 (żyrandol z porcelanowym wazonikiem); AAN, MKiS 387/2 [1933/1935], s. 3, poz. 14; AAN, MWRiOP 7084 [1921–1922], s. 46; AAN, MWRiOP 7092 [1923], s. 23, nr 0525.

BIBLIOGRAFIA

Grigorowicz 1886, s. 114, poz. 2 (porcelanowy).

IL. 153
Kanapka, rys. M. Maszyński, przed 1915

GRAFIKI
Z BIAŁEGO DOMU

↑ Jedna z zachowanych grafik z kolekcji Stanisława Augusta, fot. współczesna

↑ Apartament Zachodni, widoczne na ścianach puste miejsca po wywiezionych do Rosji grafikach, fot. 1915

WSTĘP

W czasach króla Stanisława Augusta na ścianach 3 pokoi Apartamentu Zachodniego w Białym Domu w Łazienkach wisiały 102 ryciny. Było to 86 ilustracji pochodzących z luksusowego paryskiego wydania *Metamorfoz* Owidiusza, opublikowanego w latach 1767–1771, którego pomysłodawcami i twórcami byli Pierre-François Basan — wydawca i słynny paryski handlarz rycinami, oraz Noël Le Mire — miedziorytnik, akwaforcista, ceniony rytownik i ilustrator. Zgodnie z programem wystroju wnętrz Białego Domu, którego głównym wątkiem były historie miłosne, przyjaźń i przemiany, dekorację pomieszczeń tworzyły inne ryciny o tematyce miłosnej i erotycznej, a także 16 samodzielnych przedstawień o tematyce zaczerpniętej z *Metamorfoz* ukazujących opisane w poemacie sceny.

Ryciny mniejszego i większego formatu były oprawione i montowane w ten sam — charakterystyczny dla grafik z królewskiej kolekcji — sposób. Każda z odbitek została obrysowana ozdobną obwódką, którą tworzyły równoległe linie różnej grubości naniesione czarnym tuszem, wypełnione paskami złota płatkowego i jasnozieloną akwarelą. Dodatkowo umieszczano je w prostych drewnianych i złoconych ramkach o delikatnym profilowaniu i zabezpieczano szkłem. **AC**

HISTORIA

W 1783 na ścianach w Apartamencie Zachodnim na piętrze Białego Domu w Łazienkach wisiały 102 ryciny. Graficzny wystrój tworzyło 16 przedstawień większego i 86 mniejszego formatu. W latach 1839/1842 obiekty te pozostawały w tych samych miejscach. W tym okresie opatrzono je numerami odnoszącymi się do numeracji w sporządzonym wówczas inwentarzu wg następującego schematu: ŁB i nr pozycji inwentarza oraz w większości przypadków numer porządkowy, np. ŁB 250/64, ŁB 259. Są to jedyne numery inwentarzowe występujące na rycinach, które w przypadku odbitek pozostających stratami wojennymi można przypisać do konkretnych przedstawień. Dlatego w tej części numery inwentarzowe z inwentarza ZPC 2992 [1839/1842] są podane w nocie.

W 1915 ryciny zostały wywiezione do Rosji; zwrócono je na mocy traktatu ryskiego z 1922 i opatrzono numerami rewindykacyjnymi: 0819–0834 i 01403–01488. W 1923 zapisane w inwentarzu Pałacu i Białego Domu bez podania jakichkolwiek występujących na nich oznaczeń i numerów, czy też bez omówienia tematyki przedstawień –odnotowano jedynie liczbę 102 sztuk, z adnotacją, że zostały opisane w odrębnym katalogu. Następnie zawieszono je w Białym Domu bez odtworzenia ich historycznego układu względem siebie i bez podziału na pomieszczenia, opisanego w inwentarzu z 1839/1842. Kolejne numery identyfikacyjne nadano rycinom według ich rozmieszczenia. Numery nadane zgodnie z IZRP 1929 i odnotowane w spisie inwentarzowym z 1935/1937 zostały naniesione na obiekty wedle ich rozmieszczenia z 1923. Z tego względu niemożliwe jest przypisanie tym numerom odpowiadających im konkretnych przedstawień. Numery utraconych 70 grafik to: II-d-203–242, II-d-244, II-d-248, II-d-251, II-d-253–256, II-d-264, II-d-272, II-d-276, II-d-278–281, II-d-284–285, II-d-287–293, II-d-296–299, II-d-303–304.

W 1939 zbiór został ewakuowany do MNW. Później wywieziony z Polski przez niemieckich okupantów, najprawdopodobniej do Salzburga w Austrii. Obiekty zaginęły w czasie II wojny światowej ok. 1944. Część rycin została odnaleziona przez Bohdana Urbanowicza w Zamku Fischhorn. W 1946 zostały wysłane z Salzburga do Warszawy i Krakowa. Rewindykowano tylko 36 rycin, z których 7 najprawdopodobniej znajduje się w zbiorach polskich.

Obecnie ze 102 rycin brakuje w zbiorach Łazienek 64 egzemplarzy, przy czym jedna została zidentyfikowana w MNW — *Jupiter i Leda* (zob. aneks *Dzieła rozproszone*).

ŹRÓDŁA

AGAD, AJP 153 [1783], k. 10, 12; AGAD, AJP 163 [1788], k. 67, 70–72; AGAD, ZPC 2992 [1839/1842], k. 27–32; 34–40; 42–47; AAN, MWRiOP 7092 [1923], k. 20; AAN, MKiS 387/2 [1933/1935], k. 13–15.

IKONOGRAFIA

Identyfikacja utraconych przedstawień została wykonana na podstawie odbitek graficznych z tego samego wydawnictwa.

BIBLIOGRAFIA

Biłozór-Salwa 2013, s. 35–46.

*

Autorką wszystkich not katalogowych w tej części publikacji jest Aneta Czarnecka.

↑ Zniszczenia w Sieni na piętrze Białego Domu, fot. po 1945

APARTAMENT ZACHODNI, GABINET ZACHODNI II (POKOIK)

267. *L'Enlevement de Dejanire par le Centaure Nessus / Porwanie Dejaniry przez Nessosa*

NR INW.: ŁB XVI 250/64 [1839/1842]
AUTOR: Jean-Jacques-André Le Veau (1729–1786) — rytownik,
Jean Michel Moreau (1741–1814) — rysownik
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Paryż, Francja, 1767–1771
MATERIAŁ: papier żeberkowy, drewno, szkło · TECHNIKA: akwaforta, ruletka, rylec, złocenie
WYMIARY: montaż wys. ok. 22,9 × szer. 16,9 cm
(odbitka ok. 22,1 × 14,6 cm, kompozycja 13,1 × 8,8 cm)
brak ilustracji

Ilustracja z tomu III *Les Métamorphoses d'Ovide* (Livre IX, Fable II, Pl. 91). Na rycinie napisy w języku francuskim — u dołu pod kompozycją po lewej: „J. M. Moreau inv.", po prawej: „le Veau Sculp.", pośrodku: „L'Enlevement de Dejanire par le Centaure / Nessus.", w prawym górnym rogu: „91".

268. *Progné délivre Philomèle de la prison et la conduit en pompe à la cour de Térée / Prokne uwalniająca Filomelę*

NR INW.: ŁB XVI 250/66 [1839/1842]
AUTOR: Jean-Charles Baquoy (1721–1777) — rytownik,
Charles-Joseph-Dominique Eisen (1720–1778) — rysownik
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Paryż, Francja, 1767–1771
MATERIAŁ: papier żeberkowy, drewno, szkło · TECHNIKA: akwaforta, ruletka, rylec, złocenie
WYMIARY: montaż wys. ok. 22,9 × szer. 16,9 cm
(odbitka ok. 22 × 14,5 cm, kompozycja 15 × 10 cm)
brak ilustracji

Ilustracja z tomu II *Les Métamorphoses d'Ovide* (Livre VI, Fable VI, Pl. 71). Na rycinie napisy w języku francuskim — u dołu pod kompozycją po lewej: „Ch. Eisen Inv.", po prawej: „Baquoy Sculp.", pośrodku: „Progné délivre Philomèle de la prison et la | conduit en pompe à la cour de Térée", w prawym górnym rogu piórem w tonie brązowym: „71".

269. *Hercule monte au Ciel et y est reçu par Jupiter qui le met au rang des Dieux / Herkules zostaje przyjęty do panteonu bogów*

NR INW.: ŁB XVI 250/67 [1839/1842]
AUTOR: Louis Binet (1744–1800) — rytownik,
Charles-Joseph Domnique Eisen (1720–1778) — rysownik
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Paryż, Francja, 1767–1771
MATERIAŁ: papier żeberkowy, drewno, szkło · TECHNIKA: akwaforta, ruletka, rylec, złocenie
WYMIARY: montaż wys. ok. 22,9 × szer. 16,9 cm
(odbitka ok. 18,7 × 12,8 cm, kompozycja 13,1 × 8,2 cm)
brak ilustracji

Ilustracja z tomu III *Les Métamorphoses d'Ovide* (Livre IX, Fable IV, Pl. 93). Na rycinie napisy w języku francuskim — u dołu pod kompozycją po lewej: „Ch. Eisen del.", po prawej: „Binet scul.", pośrodku: „Hercule monte au Ciel et y est reçu par | Jupiter qui le met au rang des Dieux.", w prawym górnym rogu: „93".

270. *Bacchus arrive en triomphe dans la Grèce et les champs retentissent du bruit de ses fêtes / Triumfalny wjazd Bachusa do Grecji*

NR INW.: ŁB XVI 250/68 [1839/1842]
AUTOR: Louis Joseph Masquelier (1741–1811) — rytownik,
Charles-Joseph-Dominique Eisen (1720–1778) — rysownik
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Paryż, Francja, 1767–1771
MATERIAŁ: papier żeberkowy, drewno, szkło · TECHNIKA: akwaforta, ruletka, rylec, złocenie
WYMIARY: montaż wys. ok. 22,9 × szer. 16,9 cm
(odbitka ok. 21,4 × 14,4 cm, kompozycja 12,9 × 8,7 cm)
brak ilustracji

Ilustracja z tomu I *Les Métamorphoses d'Ovide* (Livre III, Fable IX, Pl. 47). Na rycinie napisy w języku francuskim — u dołu pod kompozycją po lewej: „Ch. Eisen inve.", po prawej: „L.J.Masquelier Sculp.", pośrodku: „Bacchus arrive en triomphe dans la Grèce et | les champs retentissent du bruit de ses Fêtes.", w prawym górnym rogu: „47".

271. *L'Age d'Airain et l'Age de Fer, où se déploÿèrent la férocité et la cruauté du genre humain / Wiek Brązu i Wiek Żelaza*

NR INW.: ŁB XVI 250/69 [1839/1842]
AUTOR: Nicolas de Launay (1739–1792) — rytownik, Charles-Joseph-Dominique Eisen (1720–1778) — rysownik
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Paryż, Francja, 1767–1771
MATERIAŁ: papier żeberkowy, drewno, szkło · TECHNIKA: akwaforta, ruletka, rylec, złocenie
WYMIARY: montaż wys. ok. 22,9 × szer. 16,9 cm (odbitka ok. 18,7 × 12,8, kompozycja ok. 13,1 × 8,2 cm)
brak ilustracji

Ilustracja z tomu I *Les Métamorphoses d'Ovide* (Livre I, Fable V, Pl. 10). Na rycinie napisy w języku francuskim — u dołu pod kompozycją po lewej: „Ch. Eisen del.", po prawej: „N.De Launay Sc. 1766.", pośrodku: „L'Age d'Airain et l'Age de Fer, où se déploÿèrent | la férocité et la cruauté du Genre Humain.", w prawym górnym rogu: „10".

272. *Daphne poursuivie par Apollon et changée en Laurier par son Père / Apollo i Dafne*

NR INW.: ŁB XVI 250/71 [1839/1842]
AUTOR: Jean-Charles Baquoy (1721–1777) — rytownik, Charles Monnet (1724–1808) — rysownik
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Paryż, Francja, 1767–1771
MATERIAŁ: papier żeberkowy, drewno, szkło · TECHNIKA: akwaforta, ruletka, rylec, złocenie
WYMIARY: montaż wys. ok. 22,9 × szer. 16,9 cm (odbitka ok. 18,7 × 12,8 cm, kompozycja ok. 13,1 × 8,2 cm)
brak ilustracji

Ilustracja z tomu I *Les Métamorphoses d'Ovide* (Livre I, Fable XIII, Pl. 18). Na rycinie napisy w języku francuskim — u dołu pod kompozycją po lewej: „C. Monnet del.", po prawej: „Baquoy Sc.", pośrodku: „Daphne poursuivie par Apollon et changée / | en Laurier par son pere", w prawym górnym rogu: „18".

273. *Ovide reçoit des mains de sa muse favorite une plume qu'elle vient d'arracher d'une des aîles de l'Amour / Owidiusz otrzymujący pióro z rąk muzy*

NR INW.: ŁB XVI 250/72 [1839/1842]
AUTOR: Noël Le Mire (1724–1801) — rytownik, Charles-Joseph-Dominique Eisen (1720–1778) — rysownik
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Paryż, Francja, 1767–1771
MATERIAŁ: papier żeberkowy, drewno, szkło · TECHNIKA: akwaforta, ruletka, rylec, złocenie
WYMIARY: montaż wys. ok. 22,9 × szer. 16,9 cm (odbitka ok. 21,4 × 14 cm, kompozycja ok. 13,2 × 8,7 cm)
brak ilustracji

Ilustracja z tomu I *Les Métamorphoses d'Ovide* (Livre I, Fable I, Pl. 2). Na rycinie napisy w języku francuskim — u dołu pod kompozycją po lewej: „Car. Eisen Inv.", po prawej: „N.le Mire Sculp.", pośrodku: „Ovide reçoit des mains de sa muse | favorite une plume qu' elle vient | d'arracher d'une des aîles de l'Amour", w prawym górnym rogu: „2".

274. *Persée délivre Androm è de / Perseusz i Andromeda*

NR INW.: ŁB XVI 250/73 [1839/1842]
AUTOR: Noël Le Mire (1724–1801) — rytownik, Charles-Joseph-Dominique Eisen (1720–1778) — rysownik
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Paryż, Francja, 1767–1771
MATERIAŁ: papier żeberkowy, drewno, szkło · TECHNIKA: akwaforta, rylec, złocenie
WYMIARY: montaż wys. ok. 22,9 × szer. 16,9 cm (odbitka ok. 22,1 × 14,7 cm, kompozycja ok. 13 × 8,7 cm)
brak ilustracji

Ilustracja z tomu II *Les Métamorphoses d'Ovide* (Livre IV, Fable VIII, Pl. 56). Na rycinie napisy w języku francuskim — u dołu pod kompozycją po lewej: „Ch. Eisen del.", po prawej: „N.Le Mire Sculp.", pośrodku: „Persée délivre Androm è de.", w prawym górnym rogu piórem w tonie brązowym: „56".

275. *Mercure métamorphose en pierre de touche le berger Battus / Battus przemieniony w kamień*

NR INW.: ŁB XVI 250/76 [1839/1842]
AUTOR: Antoine Jean Duclos (1742–1795) — rytownik, Charles Monnet (1723 – po 1808) — rysownik
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Paryż, Francja, 1767–1771
MATERIAŁ: papier żeberkowy, drewno, szkło · TECHNIKA: akwaforta, ruletka, rylec, złocenie
WYMIARY: montaż wys. ok. 22,9 × szer. 16,9 cm
(odbitka ok. 22 × 14,5 cm, kompozycja ok. 15 × 10 cm)
brak ilustracji

Ilustracja z tomu III *Les Métamorphoses d'Ovide*. W edycji książkowej ilustracja umieszczona była w tomie I (Livre II, Fable XI, Pl. 33). Na rycinie napisy w języku francuskim — u dołu pod kompozycją po lewej: „Car. Monnet inv.", po prawej: „Duclos Sculp", pośrodku: „Mercure métamorphose en pierre de touche | le berger Battus" w prawym górnym rogu piórem w tonie brązowym: „33".

276. *La Nymphe Echo cherchant à amuser Junon pour la tromper, est changée en voix / Hera zamieniająca nimfę Echo w głos*

NR INW.: ŁB XVI 250/78 [1839/1840]
AUTOR: Jean François Rousseau (ok. 1740–?) — rytownik, Charles Monnet (1723 – po 1808) — rysownik
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Paryż, Francja, 1767–1771
MATERIAŁ: papier żeberkowy, drewno, szkło · TECHNIKA: akwaforta, ruletka, rylec, złocenie
WYMIARY: montaż: ok. 22,9 × 16,9 cm
(odbitka ok. 22,1 × 14,6 cm, kompozycja ok. 13 × 8,6 cm)
brak ilustracji

Ilustracja z tomu III *Les Métamorphoses d'Ovide*. W edycji książkowej ilustracja umieszczona była w tomie I (Livre III, Fable VII, Pl. 45). Na rycinie napisy w języku francuskim — u dołu pod kompozycją po lewej: „C. Monnet inv.del.", po prawej: „J.F.Rousseau Sculp.", pośrodku: „La Nymphe Echo cherchant à amuser | Junon pour la tromper, est changée en voix.", w prawym górnym rogu: „45".

277. *L'Automne, saison où triomphe Bacchus / Alegoria Jesieni*

NR INW.: ŁB XVI 250/79 [1839/1842]
AUTOR: Noël Le Mire (1724–1801) — rytownik,
Charles-Joseph-Dominique Eisen (1720–1778) — rysownik
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Paryż, Francja, 1767–1771
MATERIAŁ: papier żeberkowy, drewno, szkło · TECHNIKA: akwaforta, ruletka, rylec, złocenie
WYMIARY: montaż wys. ok. 22,9 × szer. 16,9 cm
(odbitka ok. 21,6 × 13,9 cm, kompozycja ok. 13,2 × 8,8 cm)
brak ilustracji

Ilustracja z tomu I *Les Métamorphoses d'Ovide* (Livre I, Fable IV, Pl. 7). Na rycinie napisy w języku francuskim — u dołu pod kompozycją po lewej: „Car. Eisen Inv.", po prawej: „N.le Mire Sculp.", pośrodku: „L'Automne, saison où triomphe Bacchus.", w prawym górnym rogu: „7".

278. *Vénus prie son fils de percer d'une de ses flèches le cœur de Pluton / Afrodyta, Eros i Hades*

NR INW.: ŁB XVI 250/80 [1839/1842]
AUTOR: Noël Le Mire (1724–1801) — rytownik,
Charles-Joseph-Dominique Eisen (1720–1778) — rysownik
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Paryż, Francja, 1767–1771
MATERIAŁ: papier żeberkowy, drewno, szkło · TECHNIKA: akwaforta, rylec, złocenie
WYMIARY: montaż wys. ok. 22,9 × szer. 16,9 cm
(odbitka ok. 22 × 14,5 cm, kompozycja ok. 12,9 × 8,6 cm)
brak ilustracji

Ilustracja z tomu II *Les Métamorphoses d'Ovide* (Livre V, Fable IV, Pl. 61). Na rycinie napisy w języku francuskim — u dołu pod kompozycją po lewej: „Ch. Eisen inv et del.", po prawej: „N. Le Mire Sculp.", pośrodku: „Vénus prie son fils de percer d'une de ses | Flêches le Coeur de Pluton.", w prawym górnym rogu piórem w tonie brązowym: „61".

279. *Mercure arrêté sur la ville d'Athènes, devient amoureux d'Hersé / Merkury i Herse*

NR INW.: ŁB XVI 250/82 [1839/1842]
AUTOR: Jean-Jacques-André Le Veau (1729–1786) — rytownik, Charles-Joseph-Dominique Eisen (1720–1778) — rysownik
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Paryż, Francja, 1767–1771
MATERIAŁ: papier żeberkowy, drewno, szkło · TECHNIKA: akwaforta, ruletka, rylec, złocenie · WYMIARY: montaż wys. ok. 22,9 × szer. 16,9 cm (odbitka ok. 21,4 × 14 cm, kompozycja ok. 13,2 × 8,7 cm)
brak ilustracji

Ilustracja z tomu I *Les Métamorphoses d'Ovide* (Livre II, Fable XII, Pl. 35). Na rycinie napisy w języku francuskim — u dołu pod kompozycją po lewej: „Ch. Eisen inv.", po prawej: „Le Veau Sculp.", pośrodku: „Mercure arrêté sur la Ville d'Athènes, | devient amoureux d'Hersé", w prawym górnym rogu: „35".

280. *L'Aurore aperçoit Céphale dont elle devient amoureuse et l'enlève / Eos i Kefalos*

NR INW.: ŁB XVI 250/83 [1839/1842]
AUTOR: Augustin de Saint-Aubin (1736–1897) — rytownik, François Boucher (1703–1770) — rysownik
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Paryż, Francja, 1767–1771
MATERIAŁ: papier żeberkowy, drewno, szkło · TECHNIKA: akwaforta, rylec, złocenie
WYMIARY: montaż wys. ok. 22,9 × szer. 16,9 cm (odbitka ok. 22,4 × 14,6 cm, kompozycja ok. 15,1 × 10,1 cm)
brak ilustracji

Ilustracja z tomu II *Les Métamorphoses d'Ovide* (Livre VII, Fable VII, Pl. 80). Na rycinie napisy w języku francuskim — u dołu pod kompozycją po lewej: „F. Boucher inv.", po prawej: „Aug. de St Aubin Sculp.", pośrodku: „L'Aurore aperçoit Céphale dont | elle devient amoureuse et l'enlève.", w prawym górnym rogu: „80".

281. *L' Été, saison riante et autant utile que belle / Alegoria Lata*

NR INW.: ŁB XVI 250/85 [1839/1840]
AUTOR: Noël Le Mire (1724–1801) — rytownik, Charles-Joseph-Dominique Eisen (1720–1778) — rysownik
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Paryż, Francja, 1767–1771
MATERIAŁ: papier żeberkowy, drewno, szkło · TECHNIKA: akwaforta, ruletka, rylec, złocenie
WYMIARY: montaż wys. ok. 22,9 × szer. 16,9 cm (odbitka ok. 21,5 × 14,2 cm, kompozycja ok. 13,2 × 8,8 cm)
brak ilustracji

Ilustracja z tomu I *Les Métamorphoses d'Ovide* (Livre I, Fable IV, Pl. 6). Na rycinie napisy w języku francuskim — u dołu pod kompozycją po lewej: „Car. Eisen Inv.", po prawej: „N.le Mire Sculp.", pośrodku: „L'É té, saison riante et autant utile que belle.", w prawym górnym rogu: „6".

282. *Pyrame et Thisbe / Pyram i Tysbe*

NR INW.: ŁB XVI 251 [1839/1842]
AUTOR: Louis Simon Lempereur (1728–1807) — rytownik, Pierre-Jacques Cazes (1676–1754) — rysownik
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Paryż, Francja, ok. 1759
MATERIAŁ: papier żeberkowy, drewno, szkło · TECHNIKA: akwaforta, ruletka, rylec, złocenie
WYMIARY: wys. ok. 43 × szer. 31,7 cm
brak ilustracji

Rycina ukazuje moment, kiedy Tysbe wbija sobie nóż w pierś nad leżącym martwym Piramem. Towarzyszy im putto zakrywające sobie twarz ręką. Na rycinie napisy w języku francuskim — w obrębie odcisku płyty, u dołu po lewej: „Peint par Pierre Jacques Cozens", u dołu po prawej: „Gravé par Louis Lempereur", u dołu pośrodku: „PYRAME ET THISBÉ / Dédié à Monsieur C. N. Cochin, Chevalier de l'Ordre de St. Michel, | Garde des Dessins du Cabinet du Roy, Secrétaire & historiographe | de l'Académie Royale de Peinture et de Sculpture. | Paris, chez Lempereur, Graveur du Roy, rue de la Harpe, la Porte Cochère vis-à-vis la rue Serpente".

283. *Mort de Cléopatre / Śmierć Kleopatry*

NR INW.: ŁB XVI 252 [1839/1842]
AUTOR: Charles Spooner (1720–1767) — rytownik lub Jean Georges Wille (1715–1808) — rytownik, Caspar Netscher (ok. 1635/1639–1684) — malarz, John Ryall (ok. 1752 – ok. 1794) — wydawca
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Paryż, Francja, 1752–1765
MATERIAŁ: papier, drewno, szkło · TECHNIKA: mezzotinta / miedzioryt
WYMIARY: wys. ok. 35,5 × szer. 25,1 cm

Scena ukazana na rycinie została opisana w inwentarzu z 1839/1842 jako „Kopersztych wyobrażający kobietę trzymającą w lewym ręku węża, drugą kobietę zakrywającą rękami twarz — kosz z fruktami w ramach i za szkłem". Przedstawienie mającej umrzeć za chwilę od ukąszenia żmii Kleopatry powstało wg obrazu datowanego na 1673 autorstwa Caspara Netschera (Kunsthalle Karlsruhe, nr inw. 264). Było ono powielane w XVIII-wiecznej grafice. W przywołanym inwentarzu nie odnotowano żadnych napisów znajdujących się na odbitce, stąd można przypuszczać, że ją przycięto. Dlatego też nie ma pewności, czy utracona rycina była mezzotintą wykonaną przez angielskiego rytownika Charlesa Spoonera, czy miedziorytem wykonanym przez Jeana Georges'a Wille'a.

284. *Le delices de l'Automne / Uroki Jesieni*

NR INW.: ŁB XVI 255 [1839/1842]
AUTOR: Jean Daullé (1703–1763) — rytownik i wydawca, François Boucher (1703–1770) — rysownik
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Paryż, Francja, 1755–1763
MATERIAŁ: papier żeberkowy, drewno, szkło · TECHNIKA: akwaforta, rylec, złocenie
WYMIARY: wys. ok. 43 × szer. 31,7 cm (17,5 × 12,5 cala)
brak ilustracji

Rycina z serii 4 pór roku wg obrazów François Bouchera, wyobrażająca Jesień. Na tle leśnego krajobrazu z drzewami i powalonymi konarami młody mężczyzna kładzie kiść winogron na kolanach młodej kobiety siedzącej obok niego. Na rycinie napisy w języku francuskim — w obrębie odcisku płyty, u dołu po lewej: „Peint par F. Boucher, u dołu po prawej: „Gravé par J. Daullé Gr. du Roy et de l'Académie Impériale d'Auxbourg", u dołu po obu stronach herbu Madame de Pompadour i poniżej: „À Madame de Pompadour | Dame du Palais de la Reine. | Par son très humble et très obéissant serviteur J. Daullé. | Le tableau original appartient à Madame de Pompadour. | À Paris, chez l'Auteur, rue du Plâtre Saint-Jacques, attenant le Collège de Cornouaille. A.P.D.R.".

285. *Les plaisirs de l'été / Przyjemności lata*

NR INW.: ŁB XVI 257 [1839/1842]
AUTOR: Jean Daullé (1703–1763) — rytownik i wydawca, François Boucher (1703–1770) — rysownik
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Paryż, Francja, 1755–1763
MATERIAŁ: papier żeberkowy, drewno, szkło · TECHNIKA: akwaforta, rylec, złocenie
WYMIARY: wys. ok. 43 × szer. 31,7 cm (17,5 × 12,5 cala)
brak ilustracji

Rycina z serii 4 pór roku wg obrazów François Bouchera, wyobrażająca Lato. Na tle leśnego krajobrazu 3 nagie postacie kobiece odpoczywają na brzegu rzeki, obok fontanny w kształcie delfina. Na rycinie napisy w języku francuskim — w obrębie odcisku płyty, u dołu po lewej: „Peint par F. Boucher", u dołu po prawej: „Gravé par J. Daullé Gr. du Roy et de l'Académie Impériale d'Auxbourg", u dołu po obu stronach herbu Madame de Pompadour i poniżej: „À Madame de Pompadour, Dame du Palais de la Reine | Par son très humble et très obéissant serviteur J. Daullé | Le tableau original appartient à Madame de Pompadour | À Paris, chez l'Auteur, rue du Plâtre Saint-Jacques, attenant le Collège de Cornouaille. A.P.D.R.".

286. *Les amusemens de l'hiver / Przyjemności zimy*

NR INW.: ŁB XVI 259 [1839/1842]
AUTOR: Jean Daullé (1703–1763) — rytownik i wydawca, François Boucher (1703–1770) — rysownik
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Paryż, Francja, 1755–1763
MATERIAŁ: papier żeberkowy, drewno, szkło · TECHNIKA: akwaforta, rylec, złocenie
WYMIARY: wys. ok. 43 × szer. 31,7 cm (17,5 × 12,5 cala)
brak ilustracji

Rycina z serii 4 pór roku wg obrazów François Bouchera, wyobrażająca Zimę. Na tle wiejskiego krajobrazu z ceglanym młynem w oddali młoda kobieta ubrana w płaszcz podszyty futrem siedzi w saniach pchanych przez młodego mężczyznę. Na rycinie napisy w języku francuskim — w obrębie odcisku płyty, u dołu po lewej: „Peint par F. Boucher", u dołu po prawej: „Gravé par J. Daullé Gr. du Roy et de l'Académie Impériale d'Auxbourg", u dołu po obu stronach herbu Madame de Pompadour i poniżej: „À Madame de Pompadour, Dame du Palais de la Reine | Par son très humble et très obéissant serviteur J. Daullé | Le tableau original appartient à Madame de Pompadour | À Paris, chez l'Auteur, rue du Plâtre Saint-Jacques, attenant le Collège de Cornouaille. A.P.D.R.".

287.

Les charmes du printemps / Przyjemności wiosny

NR INW.: ŁB XVI 260 [1839/1842]
AUTOR: Jean Daullé (1703–1763) — rytownik i wydawca, François Boucher (1703–1770) — rysownik
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Paryż, Francja, 1755–1763
MATERIAŁ: papier żeberkowy, drewno, szkło · TECHNIKA: akwaforta, rylec, złocenie
WYMIARY: wys. ok. 43 × szer. 31,7 cm (17,5 × 12,5 cala)
brak ilustracji

Rycina z serii 4 pór roku wg obrazów François Bouchera, wyobrażająca Wiosnę. Na tle sielankowego krajobrazu młoda kobieta siedzi u stóp młodego mężczyzny wpinającego jej kwiaty we włosy. Na rycinie napisy w języku francuskim — w obrębie odcisku płyty, u dołu po lewej: „Peint par F. Boucher", u dołu po prawej: „Gravé par J. Daullé Gr. du Roy et de l'Académie Impériale d'Auxbourg", u dołu po obu stronach herbu Madame de Pompadour i poniżej: „À Madame de Pompadour, Dame du Palais de la Reine | Par son très humble et très obéissant serviteur J. Daullé | Le tableau original appartient à Madame de Pompadour | À Paris, chez l'Auteur, rue du Plâtre Saint-Jacques, attenant le Collège de Cornouaille. A.P.D.R.".

POKÓJ BAWIALNY (PRZEDPOKÓJ APARTAMENTU ZACHODNIEGO)

Z 37 rycin 25 to straty wojenne.

288. *Sacrifice à la déesse Isis, qui métamorphose le jeune Iphis en garçon pour épouser Ianthe / Ofiara ku czci bogini Izis*

NR INW.: ŁB XV 231/31 [1839/1840]
AUTOR: Nicolas de Launay (1739–1792) — rytownik, Jean Michel Moreau (1741–1814) — rysownik
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Paryż, Francja, 1769
MATERIAŁ: papier żeberkowy, drewno, szkło · TECHNIKA: akwaforta, ruletka, rylec, złocenie
WYMIARY: montaż wys. ok. 22,9 × szer. 16,9 cm
(odbitka ok. 18,7 × 12,8 cm, kompozycja ok. 13,1 × 8,2 cm)
brak ilustracji

Ilustracja z tomu III *Les Métamorphoses d'Ovide*. W edycji książkowej ilustracja umieszczona była w tomie III (Livre IX, Fable VIII, Pl. 99). Na rycinie napisy w języku francuskim — u dołu pod kompozycją po lewej: „J. M. Moreau le J.ne del.", po prawej: „N. De Launay Sculp. 1769.", pośrodku: „Sacrifice à la déesse Isis, qui métamorphose le jeune Iphis en garçon pour épouser Ianthe.", w prawym górnym rogu: „99".

289. *Arcas prêt à tuer sa mère Callisto, que Junon, jalouse, avait changée en ourse / Arkas i Kallisto*

NR INW.: ŁB XV 231/32 [1839/1840]
AUTOR: François Denis Née (ok. 1739/1755–1817/1818) — rytownik, Charles Monnet (1723 – po 1808) — rysownik
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Paryż, Francja, 1767–1771
MATERIAŁ: papier żeberkowy, drewno, szkło · TECHNIKA: akwaforta, ruletka, rylec, złocenie
WYMIARY: montaż wys. ok. 22,9 × szer. 16,9 cm
(odbitka ok. 18,7 × 12,8 cm, kompozycja ok. 13,1 × 8,2 cm)
brak ilustracji

Ilustracja z tomu I *Les Métamorphoses d'Ovide* (Livre II, Fable VI, Pl. 29). Na rycinie napisy w języku francuskim — u dołu pod kompozycją po lewej: „C. Monnet inv.", po prawej: „Née Sculp.", pośrodku: „Arcas prêt à tuer sa Mère Callisto, que Junon | jalouse avait changée en Ourse".

290. *Jupiter change Io en vache pour la dérober à la jalousie de Junon / Jupiter i Io*

NR INW.: ŁB XV 231/33 [1839/1842]
AUTOR: Noël Le Mire (1724–1809) — rytownik, Jean Michel Moreau (1741–1814) — rysownik
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Paryż, Francja, 1767
MATERIAŁ: papier żeberkowy, drewno, szkło · TECHNIKA: akwaforta, ruletka, rylec, złocenie
WYMIARY: montaż wys. ok. 22,9 × szer. 16,9 cm
(odbitka ok. 18,7 × 12,8, kompozycja ok. 13,1 × 8,2 cm)
brak ilustracji

Ilustracja z tomu I *Les Métamorphoses d'Ovide* (Livre I, Fable XV, Pl. 20). Na rycinie napisy w języku francuskim: u dołu pod kompozycją po lewej: „J. M. Moreau Inv.", po prawej: „N. le Mire Sculp.", pośrodku: „Légende sous la signature : Jupiter change Io en vache pour la dérober à la jalousie de Junon" w prawym górnym rogu: „20".

291. *Jupiter à la prière d'Éaque son fils, métamorphose des fourmis en hommes / Zeus przemieniający mrówki w ludzi na prośbę Ajakosa*

NR INW.: ŁB XV 231/34 [1839/1842]
AUTOR: François Denis Née (ok. 1739/1755–1817/1818) — rytownik, Charles Monnet (1723 – po 1808) — rysownik
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Paryż, Francja, 1767–1771
MATERIAŁ: papier żeberkowy, drewno, szkło · TECHNIKA: akwaforta, ruletka, rylec, złocenie
WYMIARY: montaż ok. 22,9 × 16,9 cm
(odbitka ok. 22,1 × 14,9 cm, kompozycja ok. 13 × 8,7 cm)
brak ilustracji

Ilustracja z tomu II *Les Métamorphoses d'Ovide* (Livre VII, Fable VI, Pl. 79). Na rycinie napisy w języku francuskim: u dołu pod kompozycją po lewej: „C. Monnet inv.", po prawej: „D. Née Sculp.", pośrodku: „Jupiter à la prière d' Éaque son fils, | Métamorphose en hommes des fourmis.", w prawym górnym rogu: „79".

292. *Médée, par son art et avec différentes herbes, rajeunit le père de Jason / Medea odmładzająca Ajsona, ojca Jazona*

NR INW.: ŁB XV 231/35 [1839/1842]
AUTOR: Jean-Charles Baquoy (1721–1777) — rytownik,
Charles-Joseph-Dominique Eisen (1720–1778) — rysownik
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Paryż, Francja, 1767–1771
MATERIAŁ: papier żeberkowy, drewno, szkło · TECHNIKA: akwaforta, ruletka, rylec, złocenie
WYMIARY: montaż wys. ok. 22,9 × szer. 16,9 cm
(odbitka ok. 22 × 14,7 cm, kompozycja ok. 12,9 × 8,7 cm)
brak ilustracji

Ilustracja z tomu II *Les Métamorphoses d'Ovide* (Livre VII, Fable II, Pl. 75). Na rycinie napisy w języku francuskim — u dołu pod kompozycją po lewej: „Ch. Eisen del.", po prawej: „Baquoy Sc.", pośrodku: „Médée par son Art et avec différentes | herbes rajeunnit le père de Jason.", w prawym górnym rogu: „75".

293. *Ocyroé fille du centaure Chiron, annonce à son père les destinées du jeune Esculape / Ocyroe i centaur Chejron*

NR INW.: ŁB XV 231/38 [1839/1842]
AUTOR: Jean Massard (1740–1822) — rytownik,
Charles-Joseph-Dominique Eisen (1720–1778) — rysownik
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Paryż, Francja, 1767–1771
MATERIAŁ: papier żeberkowy, drewno, szkło
TECHNIKA: akwaforta, ruletka, rylec, złocenie
WYMIARY: montaż wys. ok. 22,9 × szer. 16,9 cm
(odbitka ok. 22 × 14,5 cm, kompozycja: ok. 13,1 × 8,8 cm)
brak ilustracji

Ilustracja z tomu I *Les Métamorphoses d'Ovide* (Livre II, Fable IX, Pl. 32). Na rycinie napisy w języku francuskim — u dołu pod kompozycją po lewej: „Car. Eisen del.", po prawej: „Massard Sculp.", pośrodku: „Ocyroé Fille du Centaure Chiron annonce | à son Père les destinées du jeune Esculape".

294. *Pallas commande à l'Envie de rendre Aglaure jalouse de sa soeur Hersé / Pallas Atena i Herse*

NR INW.: ŁB XV 231/40 [1839/1840]
AUTOR: Louis Joseph Masquelier (1741–1811) — rytownik,
Jean-Baptiste Le Prince (1734–1781) — malarz
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Paryż, Francja, 1767–1771
MATERIAŁ: papier żeberkowy, drewno, szkło
TECHNIKA: akwaforta, ruletka, rylec, złocenie
WYMIARY: montaż ok. 22,9 × 16,9 cm (odbitka ok. 18,7 × 12,8 cm, kompozycja ok. 13,1 × 8,2 cm)
brak ilustracji

Ilustracja z tomu I *Les Métamorphoses d'Ovide* (Livre II, Fable XIII, Pl. 36). Na rycinie napisy w języku francuskim — u dołu pod kompozycją po lewej: „Le Prince Pinx.", po prawej: „L. J. Masquelier Sculp.", pośrodku: „Pallas commande à l'Envie de rendre | Aglaure jalouse de sa sœur Hersé.", w prawym górnym rogu: „36".

295. *Dieu débrouille le Cahos en tire les éléments, et place chaque chose dans le lieu qu'elle doit occuper / Uporządkowanie Chaosu*

NR INW.: ŁB XV 231/41 [1839/1840]
AUTOR: Noël Le Mire (1724–1801) — rytownik,
Charles-Joseph-Dominique Eisen (1720–1778) — rysownik
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Paryż, Francja, 1767–1771
MATERIAŁ: papier żeberkowy, drewno, szkło · TECHNIKA: akwaforta, ruletka, rylec, złocenie
WYMIARY: montaż wys. ok. 22,9 × szer. 16,9 cm
(odbitka: ok. 21,4 × 14 cm, kompozycja ok. 13,1 × 8,9 cm)
brak ilustracji

Ilustracja z tomu I *Les Métamorphoses d'Ovide* (Livre I, Fable I, Pl. 3). Na rycinie napisy w języku francuskim — u dołu pod kompozycją po lewej: „Car. Eisen Inv.", po prawej: „N.le Mire Sculp.", pośrodku: „Dieu débrouille le Cahos, en tire | les Éléments, et place chaque chose | dans le lieu qu'elle doit occuper", w prawym górnym rogu: „3".

296.

Le Serpent Python tué à coups de Fléches par Apollon / Apollo zabija węża Pytona

NR INW.: ŁB XV 231/45 [1839/1842]
AUTOR: Jean Jacques André Le Veau (1729–1785) — rytownik,
Hubert-François Bourguignon dit Gravelot (1699–1773) — rysownik
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Paryż, Francja, 1767–1771
MATERIAŁ: papier żeberkowy, drewno, szkło · TECHNIKA: akwaforta, ruletka, rylec, złocenie
WYMIARY: montaż ok. 22,9 × 16,9 cm
(odbitka ok. 18,7 × 12,8 cm, kompozycja ok. 13,1 × 8,2 cm)
brak ilustracji

Ilustracja z tomu III *Les Métamorphoses d'Ovide*. W edycji książkowej ilustracja umieszczona była w tomie I (Livre I, Fable XII, Pl. 17). Na rycinie napisy w języku francuskim — u dołu pod kompozycją po lewej: „H. Gravelot Inv.", po prawej: „le Veau Sculp.", pośrodku: „Le Serpent Python tué à coups | de Fléches par Apollon.", w prawym górnym rogu: „17".

297.

Pour prévenir un embrasement universel, Jupiter foudroye Phaéton / Zeus gromiący Faetona

NR INW.: ŁB XV 231/46 [1839/1840]
AUTOR: François Denis Née (ok. 1739/1755–1817/1818) — rytownik,
Charles-Joseph-Dominique Eisen (1720–1778) — rysownik
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Paryż, Francja, 1767–1771
MATERIAŁ: papier żeberkowy, drewno, szkło · TECHNIKA: akwaforta, ruletka, rylec, złocenie
WYMIARY: montaż wys. ok. 22,9 × szer. 16,9 cm
(odbitka ok. 22,1 × 14,5 cm, kompozycja ok. 13,1 × 8,7 cm)
brak ilustracji

Ilustracja z tomu I *Les Métamorphoses d'Ovide* (Livre II, Fable II, Pl. 25). Na rycinie napisy w języku francuskim — u dołu pod kompozycją po lewej: „C.Eisen inv.", po prawej: „D. Née Sculp.", pośrodku: „Pour prévenir un Embrasement universel, | Jupiter foudroye Phaéton.", w prawym górnym rogu: „25".

298.

Neptune calme les flots et ordonne à Triton de sonner de sa conque / Posejdon uciszający morskie fale

NR INW.: ŁB XV 231/47 [1839/1842]
AUTOR: François Denis Née (ok. 1739/1755–1817/1818) — rytownik,
Charles Monnet (1723 – po 1808) — rysownik
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Paryż, Francja, 1767–1771
MATERIAŁ: papier żeberkowy, drewno, szkło · TECHNIKA: akwaforta, ruletka, rylec, złocenie
WYMIARY: montaż wys. ok. 22,9 × szer. 16,9 cm
(odbitka ok. 21,9 × 14,4 cm, kompozycja ok. 13,1 × 8,7 cm)
brak ilustracji

Ilustracja z tomu I *Les Métamorphoses d'Ovide* (Livre I, Fable X, Pl. 15). Na rycinie napisy w języku francuskim — u dołu pod kompozycją po lewej: „C. Monnet inv.", po prawej: „Née Sculp.", pośrodku: „Neptune calme les Flots, et ordonne | à Triton de sonner de sa Conque.", w prawym górnym rogu: „15".

299.

Jupiter descend avec toute sa majesté dans le palais de Sémelé / Zeus i Semele

NR INW.: ŁB XV 231/49 [1839/1842]
AUTOR: François Denis Née (ok. 1739/1755–1817/1818) — rytownik,
Jean Michel Moreau (1741–1814) — rysownik
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Paryż, Francja, 1767–1771
MATERIAŁ: papier żeberkowy, drewno, szkło · TECHNIKA: akwaforta, ruletka, rylec, złocenie
WYMIARY: montaż wys. ok. 22,9 × szer. 16,9 cm
(odbitka ok. 22,1 × 14,6 cm, kompozycja ok. 13,1 × 8,8 cm)
brak ilustracji

Ilustracja z tomu I *Les Métamorphoses d'Ovide* (Livre III, Fable V, Pl. 43). Na rycinie napisy w języku francuskim — u dołu pod kompozycją po lewej: „J. M. Moreau Inv.", po prawej: „D. Née Sculp.", pośrodku: „Jupiter descend avec toute sa Majesté | dans le Palais de Sémelé.", w prawym górnym rogu: „43".

300. *Jupiter fait assembler les Dieux, et propose de détruire l'Univers / Zeus gromadzący bogów*

NR INW.: ŁB XV 231/50 [1839/1842]
AUTOR: Jean-Charles Baquoy (1721–1777) — rytownik, Charles Monnet (1723 – po 1808) — rysownik
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Paryż, Francja, 1767–1771
MATERIAŁ: papier żeberkowy, drewno, szkło · TECHNIKA: akwaforta, ruletka, rylec, złocenie
WYMIARY: montaż wys. ok. 22,9 × szer. 16,9 cm (odbitka ok. 21,5 × 13,9 cm, kompozycja ok. 13,2 × 8,9 cm)
brak ilustracji

Ilustracja z tomu I *Les Métamorphoses d'Ovide* (Livre I, Fable VII, Pl. 12). Na rycinie napisy w języku francuskim — u dołu pod kompozycją po lewej: „C. Monnet Inv. et del.", po prawej: „Baquoy Sculp.", pośrodku: „Jupiter fait assembler les Dieux, | et propose de détruire l'Univers.", w prawym górnym rogu: „12".

301. *La chaleur du Soleil fond la cire qui attachoit les ailes d'Icare, et ce téméraire tombe dans la mer / Upadek Ikara*

NR INW.: ŁB XV 231/51 [1839/1842]
AUTOR: François Denis Née (ok. 1739/1755–1817/1818) — rytownik, Charles-Joseph-Dominique Eisen (1720–1778) — rysownik
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Paryż, Francja, 1767–1771
MATERIAŁ: papier żeberkowy, drewno, szkło · TECHNIKA: akwaforta, ruletka, rylec, złocenie
WYMIARY: montaż wys. ok. 22,7 × szer. 16,8 cm (płyta ok. 22,3 × 14,5 cm, kompozycja ok. 13,1 × 8,7 cm)
brak ilustracji

Ilustracja z tomu III *Les Métamorphoses d'Ovide* (Livre VIII, Fable III, Pl. 84). Na rycinie napisy w języku francuskim — u dołu pod kompozycją po lewej: „C. Eisen inv.", po prawej: „D. Née Sculp.", pośrodku: „La chaleur du Soleil fond la cire qui attachoit | les ailes d'Icare, et ce téméraire tombe | dans la mer.", w prawym górnym rogu: „84".

302. *Ou fuyez vous Belle Aréthuse, s'écrie alors Alphée, ou fuyez vous / Alfejos i Aretuza*

NR INW.: ŁB XV 231/52 [1839/1842]
AUTOR: Pierre-François Basan (1723–1797) — rytownik, Jean Michel Moreau (1741–1814) — rysownik
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Paryż, Francja, 1767–1771
MATERIAŁ: papier żeberkowy, drewno, szkło · TECHNIKA: akwaforta, ruletka, rylec, złocenie
WYMIARY: montaż wys. ok. 22,9 × szer. 16,9 cm (odbitka ok. 22,4 × 14,7, kompozycja ok. 15,1 × 10,1 cm)
brak ilustracji

Ilustracja z tomu II *Les Métamorphoses d'Ovide* (Livre V, Fable VII, Pl. 64). Na rycinie napisy w języku francuskim — u dołu pod kompozycją po lewej: „Moreau del.", po prawej: „Basan Sc.", pośrodku: „Ou fuyez vous Belle Aréthuse, s'écrie | alors Alphée, ou fuyez vous.", w prawym górnym rogu: „64".

303. *Les Nymphes découvrent à Diane la grossesse de Calisto / Diana odkrywa brzemienność Kallisto*

NR INW.: ŁB XV 231/53 [1839/1842]
AUTOR: Noël Le Mire (1724–1801) — rytownik, Charles-Joseph-Dominique Eisen (1720–1778) — rysownik
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Paryż, Francja, 1767–1771
MATERIAŁ: papier żeberkowy, drewno, szkło · TECHNIKA: akwaforta, ruletka, rylec, złocenie
WYMIARY: montaż wys. ok. 22,9 × szer. 17 cm (odbitka ok. 22,1 × 14,58 cm, kompozycja ok. 13,1 × 8,2 cm)
brak ilustracji

Ilustracja z tomu I *Les Métamorphoses d'Ovide* (Livre II, Fable V, Pl. 28). Na rycinie napisy w języku francuskim — u dołu pod kompozycją po lewej: „Ch. Eisen inv.", po prawej: „N. Le Mire Sculp.", pośrodku: „Les Nymphes découvrent à Diane la | grossesse de Calisto.", w prawym górnym rogu: „28".

304.

La nymphe Salmacis veut embrasser le jeune Hermaphrodite qu'elle voit dans son bain / Salmakis i Hermafrodyta

NR INW.: ŁB XV 231/54 [1839/1840]
AUTOR: Jean Massard (1740–1822) — rytownik,
Charles Monnet (1723 – po 1808) — rysownik
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Paryż, Francja, 1767–1771
MATERIAŁ: papier żeberkowy, drewno, szkło · TECHNIKA: akwaforta, ruletka, rylec, złocenie
WYMIARY: montaż wys. ok. 22,9 × szer. 16,9 cm
(odbitka ok. 22,1 × 14,3 cm, kompozycja ok. 13,2 × 8,7 cm)
brak ilustracji

Ilustracja z tomu II *Les Métamorphoses d'Ovide* (Livre IV, Fable IV, Pl. 52). Na rycinie napisy w języku francuskim — u dołu pod kompozycją po lewej: „C. Monnet del.", po prawej: „Massard Sc.", pośrodku: „La Nymphe Salmacis veut embrasser | le jeune Hermaphrodite, qu'elle voit | dans son Bain.", w prawym górnym rogu: „52".

305.

Hercule étouffe Antée, qui s'oppose à son passage pour l'Afrique / Walka Herkulesa z Anteuszem

NR INW.: ŁB XV 231/55 [1839/1840]
AUTOR: Noël Le Mire (1724–1801) — rytownik,
Charles-Joseph-Dominique Eisen (1720–1778) — rysownik
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Paryż, Francja, 1767–1771
MATERIAŁ: papier żeberkowy, drewno, szkło · TECHNIKA: akwaforta, ruletka, rylec, złocenie
WYMIARY: montaż wys. ok. 22,9 × szer. 16,9 cm
(odbitka ok. 18,7 × 12,8 cm, kompozycja ok. 13,1 × 8,2 cm)
brak ilustracji

Ilustracja z tomu III *Les Métamorphoses d'Ovide* (Livre IX, Pl. 95). Na rycinie napisy w języku francuskim — u dołu pod kompozycją po lewej: „Ch. Eisen del.", po prawej: „N. Le Mire Sc.", pośrodku: „Hercule étouffe Antée, qui s'oppose à son | passage pour l'Afrique", w prawym górnym rogu: „95".

306.

Phaéton, au palais du Soleil, demande à son père de conduire son char pendant un jour / Faeton w pałacu Słońca

NR INW.: ŁB XV 231/56 [1839/1842]
AUTOR: Jean-Charles Baquoy (1721–1777) — rytownik,
Jean Michel Moreau (1741–1814) — rysownik
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Paryż, Francja, 1767–1771
MATERIAŁ: papier żeberkowy, drewno, szkło · TECHNIKA: akwaforta, ruletka, rylec, złocenie
WYMIARY: montaż wys. ok. 22,9 × szer. 16,9 cm
(odbitka ok. 22,1 × 14,4 cm, kompozycja ok. 15,2 × 10,2 cm)
brak ilustracji

Ilustracja z tomu I *Les Métamorphoses d'Ovide* (Livre II, Fable I, Pl. 24). Na rycinie napisy w języku francuskim — u dołu pod kompozycją po lewej: „Moreau inv.", po prawej: „Baquoy Sculp.", pośrodku: „Phaéton, au Palais du Soleil, demande à son | Père, de conduire son Char pendant un jour.", w prawym górnym rogu: „24".

307.

Éaque refuse à Minos le secours qu'il lui demande contre les Athéniens / Ajakos i Minos

NR INW.: ŁB XV 231/58 [1839/1840]
AUTOR: Nicolas Ponce (1746–1831) — rytownik,
Charles Monnet (1723 – po 1808) — rysownik
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Paryż, Francja, 1767–1771
MATERIAŁ: papier żeberkowy, drewno, szkło · TECHNIKA: akwaforta, ruletka, rylec, złocenie
WYMIARY: montaż wys. ok. 22,9 × szer. 16,9 cm
(odbitka ok. 22,1 × 14,6 cm, kompozycja ok. 13,1 × 8,7 cm)
brak ilustracji

Ilustracja z tomu II *Les Métamorphoses d'Ovide* (Livre VII, Fable V, Pl. 78). Na rycinie napisy w języku francuskim — u dołu pod kompozycją po lewej: „Car. Monnet del.", po prawej: „N. Ponce Sculp. 1768.", pośrodku: „Éaque refuse à Minos le secours qu'il | lui demande contre les Athéniens.", w prawym górnym rogu: „78".

308. *À la prière de Latone, Apollon et Diane font mourir les enfants de Niobé / Śmierć Niobidów*

NR INW.: ŁB XV 231/59 [1839/1840]
AUTOR: Jean Baptiste Blaise Simonet (1742–1813) — rytownik, Charles Monnet (1723 – po 1808) — rysownik
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Paryż, Francja, 1767–1771
MATERIAŁ: papier żeberkowy, drewno, szkło · TECHNIKA: akwaforta, ruletka, rylec, złocenie
WYMIARY: montaż wys. ok. 22,9 × szer. 16,9 cm (odbitka ok. 22,1 × 14,6 cm, kompozycja ok. 13,1 × 8,7 cm)
brak ilustracji

Ilustracja z tomu II *Les Métamorphoses d'Ovide* (Livre VI, Fable II, Pl. 67). Na rycinie napisy w języku francuskim — u dołu pod kompozycją po lewej: „C. Monnet delin.", po prawej: „J.B. Simonet Sculp.", pośrodku: „À la prière de Latone, Apollon et Diane | font mourir les enfants de Niobé.", w prawym górnym rogu: „67".

309. *Le Printemps, saison où tout renaît dans la Nature / Alegoria Wiosny*

NR INW.: ŁB XV 231/60 [1839/1842]
AUTOR: Jean-Jacques-André Le Veau (1729–1786) — rytownik, Charles-Joseph-Dominique Eisen (1720–1778) — rysownik
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Paryż, Francja, 1767–1771
MATERIAŁ: papier żeberkowy, drewno, szkło · TECHNIKA: akwaforta, ruletka, rylec, złocenie
WYMIARY: montaż wys. ok. 22,9 × szer. 16,9 cm (odbitka ok. 21,6 × 13,9 cm, kompozycja ok. 13,3 × 8,9 cm)
brak ilustracji

Ilustracja z tomu I *Les Métamorphoses d'Ovide* (Livre I, Fable IV, Pl. 5). Na rycinie napisy w języku francuskim — u dołu pod kompozycją po lewej: „Ch. Eisen Inv", po prawej: „Le Veau Sculp.", pośrodku: „Le Printemps, Saison où tout renaît dans la Nature.", w prawym górnym rogu: „5".

310. *Argus gardien d'Io est endormi par Mercure, qui lui tranche la tête / Hermes ucinający głowę Argosowi*

NR INW.: ŁB XV 231/61 [1839/1842]
AUTOR: Joseph de Longueil (1730–1792) — rytownik, Charles-Joseph-Dominique Eisen (1720–1778) — rysownik
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Paryż, Francja, 1767–1771
MATERIAŁ: papier żeberkowy, drewno, szkło · TECHNIKA: akwaforta, ruletka, rylec, złocenie
WYMIARY: montaż wys. ok. 22,9 × szer. 16,9 cm (odbitka ok. 21,8 × 16,9 cm, kompozycja ok. 13,1 × 8,6 cm)
brak ilustracji

Ilustracja z tomu I *Les Métamorphoses d'Ovide* (Livre I, Fable XVII, Pl. 22). Na rycinie napisy w języku francuskim — u dołu pod kompozycją po lewej: „Ch. Eisen inv.", po prawej: „De Longueil Sculp.", pośrodku: „Argus, gardien d'Io est endormi par Mercure, | qui lui tranche la tête.", w prawym górnym rogu: „22".

311. *L'Âge d'Or et l'Âge d'Argent où régnèrent l'Innocence et la Justice / Wiek Złoty i Wiek Srebrny*

NR INW.: ŁB XV 231/62 [1839/1842]
AUTOR: Noël Le Mire (1724–1801) — rytownik, Charles-Joseph-Dominique Eisen (1720–1778) — rysownik
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Paryż, Francja, 1767–1771
MATERIAŁ: papier żeberkowy, drewno, szkło · TECHNIKA: akwaforta, ruletka, rylec, złocenie
WYMIARY: montaż wys. ok. 22,9 × szer. 16,9 cm (odbitka ok. 18,7 × 12,8 cm, kompozycja ok. 13,1 × 8,2 cm)
brak ilustracji

Ilustracja z tomu I *Les Métamorphoses d'Ovide* (Livre I, Fable IV, Pl. 9). Na rycinie napisy w języku francuskim — u dołu pod kompozycją po lewej: „C. Eisen del.", po prawej: „N.le Mire Sculp.", pośrodku: „L'Age d'Or et l'Age argent où regnereut | l'Inocence et la Justice", w prawym górnym rogu: „9".

312. *L'enlèvement des Sabines / Porwanie Sabinek*

NR INW.: ŁB XV 233 [1839/1842]
AUTOR: Jacques Firmin Beauvarlet (1731–1797) — rytownik,
Luca Giordano (1634–1705) — malarz, Jacques Firmin Beauvarlet (1731–1797) — wydawca
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Paryż: Francja, 1762
MATERIAŁ: papier żeberkowy, drewno, szkło · TECHNIKA: akwaforta, miedzioryt, złocenie
WYMIARY: wys. 46,2 × szer. 56,4 cm
brak ilustracji

Rycina była jedną z 4 prac konkursowych wykonanych wg obrazów Luki Giordana w latach 1761–1762, anonsowanych w „Mercure de France" (*Porwanie Europy*, 1761; *Porwanie Sabinek*, 1762, *Sąd Paryski*, ok. 1763 i *Acis i Galatea*). 4 przedstawienia zostały wystawione na Salonie w 1763. Zachowały się pozostałe 3 ryciny zdobiące apartamenty na piętrze w Białym Domu w Łazienkach. Wszystkie mają bardzo zbliżone wymiary. Na rycinie napisy w języku francuskim — u dołu pod kompozycją po lewej: „Luc. Giordano pinx.", po prawej: „J. Beauvarlet sculp.", pośrodku: „L'enlèvement des Sabines | Gravé d'après le tableau original de Luc Giordano, haut de 7 pieds 10 pouces, sur 11 pieds 3 pouces de large | À Paris, chez l'Auteur, rue du Petit-Bourbon, près la Foire Saint-Germain, au Bâtiment Neuf".

POKÓJ SYPIALNY
(SYPIALNIA APARTAMENTU ZACHODNIEGO)

Z 31 rycin 16 to straty wojenne.

313. *Jupiter prend la forme de Diane pour rendre sensible la Nymphe Callisto / Zeus i nimfa Kallisto*

NR INW.: ŁB XIV 208/1 [1839/1842]
AUTOR: Jean Baptiste Blaise Simonet (1742–1813) — rytownik,
Charles-Joseph-Dominique Eisen (1720–1778) — rysownik
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Paryż, Francja, 1767–1771
MATERIAŁ: papier żeberkowy, drewno, szkło · TECHNIKA: akwaforta, ruletka, rylec, złocenie
WYMIARY: montaż wys. ok. 22,9 × szer. 16,9 cm
(odbitka ok. 18,7 × 12,8 cm, kompozycja ok. 13,1 × 8,2 cm)
brak ilustracji

Ilustracja z tomu I *Les Métamorphoses d'Ovide* (Livre II, Fable IV, Pl. 27). Na rycinie napisy w języku francuskim — u dołu pod kompozycją po lewej: „Ch. Eisen inv.", po prawej: „J.B. Simonet Sculp.", pośrodku: „Jupiter prend la forme de Diane pour | rendre sensible la Nymphe Calisto".

314. *Jupiter met au monde Bacchus Ino l'élève en secret, et le confie aux Nymphes de Nisa / Narodziny Bacchusa*

NR INW.: ŁB XIV 208/3 [1839/1842]
AUTOR: Jean-Jacques-André Le Veau (1729–1786) — rytownik,
François Boucher (1703–1770) — malarz
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Paryż, Francja, 1767–1771
MATERIAŁ: papier żeberkowy, drewno, szkło · TECHNIKA: akwaforta, ruletka, rylec, złocenie
WYMIARY: montaż wys. ok. 22,9 × szer. 16,9 cm
(odbitka ok. 18,7 × 12,8 cm, kompozycja ok. 13,1 × 8,2 cm)
brak ilustracji

Ilustracja z tomu I *Les Métamorphoses d'Ovide* (Livre III, Fable VI, Pl. 44). Na rycinie napisy w języku francuskim — u dołu pod kompozycją po lewej: „F. Boucher inv.", po prawej: „le Veau Sculp.", pośrodku: „Jupiter met au monde Bacchus Ino l'élève | en secret, et le confie aux Nymphes de Nisa".

315. *Penthée déchiré par sa mère et les autres Bacchantes / Penteusz rozszarpywany przez Bachantki*

NR INW.: ŁV XIV 208/5 [1839/1842]
AUTOR: Nicolas de Launay (1739–1792) — rytownik,
Charles-Joseph-Dominique Eisen (1720–1778) — rysownik
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Paryż, Francja, 1767–1771
MATERIAŁ: papier żeberkowy, drewno, szkło · TECHNIKA: akwaforta, ruletka, rylec, złocenie
WYMIARY: montaż wys. ok. 22,9 × szer. 16,9 cm
(odbitka ok. 18,7 × 12,8 cm, kompozycja ok. 13,1 × 8,2 cm)
brak ilustracji

Ilustracja z tomu I *Les Métamorphoses d'Ovide* (Livre III, Fable X, Pl. 48). Na rycinie napisy w języku francuskim — u dołu pod kompozycją po lewej: „Car. Eisen Inv.", po prawej: „N.de Launay Sculp.1767", pośrodku: „Penthée déchiré par sa Mère et les autres / Bacchantes".

316. *Thisbé prend l'épée encore fumante du sang de Pyrame, et s'en perce le sein / Pyram i Tysbe*

NR INW.: ŁB XIV 208/7 (1839/1840)
AUTOR: Nicolas de Launay (1739–1792) — rytownik,
Charles Monnet (1723 – po 1808) — rysownik
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Paryż, Francja, 1767
MATERIAŁ: papier żeberkowy, drewno, szkło · TECHNIKA: akwaforta, ruletka, rylec, złocenie
WYMIARY: montaż wys. ok. 22,9 × szer. 16,9 cm
(odbitka ok. 22,3 × 14,8 cm, kompozycja ok. 13,2 × 8,7 cm)
brak ilustracji

Ilustracja z tomu II *Les Métamorphoses d'Ovide* (Livre IV, Fable I, Pl. 49). Na rycinie napisy w języku francuskim — u dołu pod kompozycją po lewej: „C. Monnet del.", po prawej: „N.de Launay Sculp.1767", pośrodku: „Thisbé prend l'Epée encore fumante du | Sang de Pyrame, et s'en perce le Sein".

317.

Cérès métamorphose en lynx Lyncus, qui était prêt à faire mourir Triptolème / Demeter przemieniająca Lynkusa w rysia

NR INW.: ŁB XIV 208/9 [1839/1840]
AUTOR: François Denis Née (ok. 1739/1755–1817/1818) — rytownik, Charles Monnet (1723 – po 1808) — rysownik
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Paryż, Francja, 1767–1771
MATERIAŁ: papier żeberkowy, drewno, szkło · TECHNIKA: akwaforta, ruletka, rylec, złocenie
WYMIARY: montaż wys. ok. 22,9 × szer. 16,9 cm
(odbitka ok. 22,3 × 14,8 cm, kompozycja ok. 13 × 8,7 cm)
brak ilustracji

Ilustracja z tomu II *Les Métamorphoses d'Ovide* (Livre V, Fable VIII, Pl. 65). Na rycinie napisy w języku francuskim — u dołu pod kompozycją po lewej: „C. Monnet inv.", po prawej: „D. Née Sculp.", pośrodku: „Cérès Métamorphose en Lynx Lyncus, qui | étoit prêt à faire mourir Triptoleme", w prawym górnym rogu: „65".

318.

Nyctimène métamorphosée en hibou, pour punition de sa flamme criminelle avec son père Nyctée. / Przemiana Nyktimene w sowę

NR INW.: ŁB XIV 2087/10 [1839/1840]
AUTOR: Jean Baptiste Blaise Simonet (1742–1813) — rytownik, Jean Michel Moreau (1741–1814) — rysownik
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Paryż, Francja, 1767–1771
MATERIAŁ: papier żeberkowy, drewno, szkło · TECHNIKA: akwaforta, ruletka, rylec, złocenie
WYMIARY: montaż wys. ok. 22,9 × szer. 16,9 cm
(odbitka ok. 22 × 14,4 cm, kompozycja ok. 13,2 × 8,7 cm)
brak ilustracji

Ilustracja z tomu I *Les Métamorphoses d'Ovide* (Livre II, Fable VIII, Pl. 31). Na rycinie napisy w języku francuskim — u dołu pod kompozycją po lewej: „J.M. Moreau del.", po prawej: „Simonet Sculp.", pośrodku: „Nyctimène métamorphosée en Hibou, pour | punition de sa flamme criminelle avec son | Père Nyctée".

319.

Leucothoé, charmée de la beauté d'Apollon, se laisse vaincre sans résistance / Apollon i Leukotoe

NR INW.: ŁB XIV 208/14 [1839/840]
AUTOR: Jean Baptiste Blaise Simonet (1742–1813) — rytownik, Charles Monnet (1723 – po 1808) — rysownik
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Paryż, Francja, 1767–1771
MATERIAŁ: papier żeberkowy, drewno, szkło · TECHNIKA: akwaforta, ruletka, rylec, złocenie
WYMIARY: montaż wys. ok. 22,9 × szer. 16,9 cm
(odbitka ok. 22,1 × 14,3 cm, kompozycja ok. 13 × 8,6 cm)
brak ilustracji

Ilustracja z tomu II *Les Métamorphoses d'Ovide* (Livre IV, Fable III, Pl. 51). Na rycinie napisy w języku francuskim — u dołu pod kompozycją po lewej: „C. Monnet del.", po prawej: „Simonet Sc.", pośrodku: „Leucothoé, charmée de la beauté d'Apollon, | se laisse vaincre sans résistance.", w prawym górnym rogu: „51".

320.

La Famine par l'ordre de Cérès vient répandre son venin sur Eresichton, tandis qu'il dormoit / Demeter i Eryzychton

NR INW.: ŁB XIV 208/15 [1839/1842]
AUTOR: Louis Binet (1744 – ok. 1800) — rytownik, Jean Michel Moreau (1741–1814) — rysownik
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Paryż, Francja, 1767–1771
MATERIAŁ: papier żeberkowy, drewno, szkło · TECHNIKA: akwaforta, ruletka, rylec, złocenie
WYMIARY: montaż wys. ok. 22,9 × szer. 16,9 cm
(odbitka ok. 22,3 × 14,5 cm, kompozycja ok. 13 × 8,6 cm)
brak ilustracji

Ilustracja z tomu III *Les Métamorphoses d'Ovide* (Livre VIII, Fable VIII, Pl. 89). Na rycinie napisy w języku francuskim — u dołu pod kompozycją po lewej: „Moreau del.", po prawej: „Binet Sc.", pośrodku: „La Famine par l'ordre de Cérès vient | répandre son venin sur Eresichton, | tandis qu'il dormoit.", w prawym górnym rogu: „89".

321. *Syrinx, fille du fleuve Ladon, est poursuivie par Pan et changée en roseaux / Pan i Syrinks*

NR INW.: ŁB XIV 208/18 [1839/1842]
AUTOR: Jean François Rousseau (ok. 1740 – ?) — rytownik,
Hubert François Gravelot (1699–1773) — rysownik
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Paryż, Francja, 1767–1771
MATERIAŁ: papier żeberkowy, drewno, szkło · TECHNIKA: akwaforta, ruletka, rylec, złocenie
WYMIARY: montaż wys. ok. 22,9 × szer. 16,9 cm
(odbitka ok. 21,8 × 14,3 cm, kompozycja ok. 13,2 × 8,7 cm)
brak ilustracji

Ilustracja z tomu I *Les Métamorphoses d'Ovide* (Livre I, Fable XVI, Pl. 21). Na rycinie napisy w języku francuskim — u dołu pod kompozycją po lewej: „H. Gravelot inv.", po prawej: „J.F.Rousseau Sculp.", pośrodku: „Syrinx, fille du Fleuve Ladon, est poursuivie | par Pan et changée en Roseaux".

322. *Deucalion et Pyrrha repeuplant la Terre selon l'oracle de Thémis / Deukalion i Pyrra*

NR INW.: ŁB XIV 208/19 [1839/1840]
AUTOR: Jean-Jacques-André Le Veau (1729–1786) — rytownik,
Hubert François Gravelot (1699–1773) — rysownik
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Paryż, Francja, 1767–1771
MATERIAŁ: papier żeberkowy, drewno, szkło · TECHNIKA: akwaforta, ruletka, rylec, złocenie
WYMIARY: montaż wys. ok. 22,9 × szer. 16,9 cm
(odbitka ok. 21,4 × 13,9 cm, kompozycja ok. 13,3 × 8,3 cm)
brak ilustracji

Ilustracja z tomu I *Les Métamorphoses d'Ovide* (Livre I, Fable XI, Pl. 16). Na rycinie napisy w języku francuskim — u dołu pod kompozycją po lewej: „H. Gravelot Inv. et del.", po prawej: „le Veau Sculp.", pośrodku: „Deucalion et Pyrrha repeuplant la Terre, | suivant l'Oracle de Themis".

323. *Le Déluge Universel / Potop*

NR INW.: ŁB XIV 208/20 [1839/1842]
AUTOR: Noël Le Mire (1724–1801) — rytownik,
Charles-Joseph-Dominique Eisen (1720–1778) — rysownik
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Paryż, Francja, 1767–1771
MATERIAŁ: papier żeberkowy, drewno, szkło · TECHNIKA: akwaforta, ruletka, rylec, złocenie
WYMIARY: montaż wys. ok. 22,9 × szer. 16,9 cm
(odbitka ok. 22 × 14,3 cm, kompozycja ok. 13,2 × 8,8 cm)
brak ilustracji

Ilustracja z tomu I *Les Métamorphoses d'Ovide* (Livre I, Fable IX, Pl. 14). Na rycinie napisy w języku francuskim — u dołu pod kompozycją po lewej: „C. Eisen Inv. et del.", po prawej: „N. le Mire Sculp.", pośrodku: „Le Déluge Universel".

324. *Prométhée forme l'homme de terre et d'eau et Minerve anime son ouvrage / Prometeusz lepiący człowieka*

NR INW.: ŁB XIV 208/21 [1839/1842]
AUTOR: Joseph de Longueil (1730–1792) — rytownik,
Charles-Joseph-Dominique Eisen (1720–1778) — rysownik
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Paryż, Francja, 1765
MATERIAŁ: papier żeberkowy, drewno, szkło · TECHNIKA: akwaforta, ruletka, rylec, złocenie
WYMIARY: montaż wys. ok. 22,9 × szer. 16,9 cm
(odbitka ok. 21,4 × 13,9 cm, kompozycja ok. 13,2 × 8,9 cm)
brak ilustracji

Ilustracja z tomu I *Les Métamorphoses d'Ovide* (Livre I, Fable II, Pl. 4). Na rycinie napisy w języku francuskim — u dołu pod kompozycją po lewej: „Ch. Eisen inv. et del.", po prawej: „De Longueil Sculp. 1765", pośrodku: „Prométhée forme l'Homme de terre et d'Eau, | et Minerve anime son Ouvrage".

325.

Méléagre présente à Atalante la hure du sanglier de Calydon, qu'il vient de tuer. / Meleager i Atalanta

NR INW.: ŁB XIV 208/22 (1839/1840)
AUTOR: Noël Le Mire (1724–1801) — rytownik,
Charles Monnet (1723 – po 1808) — rysownik
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Paryż, Francja, 1769
MATERIAŁ: papier żeberkowy, drewno, szkło · TECHNIKA: akwaforta, ruletka, rylec, złocenie
WYMIARY: montaż wys. ok. 22,9 × szer. 16,9 cm
(odbitka ok. 22,2 × 14,4 cm, kompozycja ok. 14,3 × 8,8 cm)
brak ilustracji

Ilustracja z tomu III *Les Métamorphoses d'Ovide* (Livre VIII, Fable V, Pl. 86). Na rycinie napisy w języku francuskim — u dołu pod kompozycją po lewej: „Car. Monnet inv.", po prawej: „N. le Mire Sculp.", pośrodku: „Méléagre présente à Atalante la hure du | Sanglier du Calydon, qu'il vient de tuer.", sygnatura rytownika powtórzona na kompozycji u dołu, pośrodku: „N. le Mire sculp. | 1769", w prawym górnym rogu: „86".

326.

Hercule enchaine Cerbere qui de la rage fouille la terre de son écume / Herkules ujarzmiający Cerbera

NR INW.: ŁB XIV 208/24 [1839/1842]
AUTOR: Emmanuel-Jean-Nepomucène de Ghendt (1738–1815) — rytownik,
Charles-Joseph-Dominique Eisen (1720–1778) — rysownik
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Paryż, Francja, 1767–1771
MATERIAŁ: papier żeberkowy, drewno, szkło · TECHNIKA: akwaforta, ruletka, rylec, złocenie
WYMIARY: montaż wys. ok. 22,9 × szer. 16,9 cm
(odbitka ok. 22,2 × 14,9 cm, kompozycja ok. 13,1 × 8,7 cm)
brak ilustracji

Ilustracja z tomu II *Les Métamorphoses d'Ovide* (Livre VII, Fable IV, Pl. 77). Na rycinie napisy w języku francuskim — u dołu pod kompozycją po lewej: „Ch. Eisen inv.", po prawej: „E. De Ghendt Sculp.", pośrodku: „Hercule enchaine Cerbere qui de la rage | fouille la terre de son écume.", w prawym górnym rogu: „77".

327.

Lotos métamorphosée en Arbre en fuyant Priape, Dryope éprouve le même changement pour en avoir coupé un rameau / Lotos przemieniona w drzewo

NR INW.: ŁB XIV 208/27 [1839/1842]
AUTOR: Louis Legrand (1723–1807) — rytownik,
Jean Michel Moreau le jeune (1741–1814) — rysownik
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Paryż, Francja, 1767–1771
MATERIAŁ: papier żeberkowy, drewno, szkło · TECHNIKA: akwaforta, ruletka, rylec, złocenie
WYMIARY: montaż wys. ok. 22,9 × szer. 16,9 cm
(odbitka ok. 22,2 × 14,4 cm, kompozycja ok. 12,9 × 8,7 cm)
brak ilustracji

Ilustracja z tomu III *Les Métamorphoses d'Ovide* (Livre IX, Fable VI, Pl. 97). Na rycinie napisy w języku francuskim — u dołu pod kompozycją po lewej: „J. M. Moreau le Jeune Inv.", po prawej: „L. Le Grand Sculp.", pośrodku: „Lotos métamorphosée en Arbre en fuyant | Priape, Dryope éprouve le même change- | ment pour en avoir coupé un rameau.", w prawym górnym rogu: „97".

328.

Medée après avoir poignardé les deux enfants qu'elle avait eus de Jason, se sauve à Athènes / Ucieczka Medei do Aten

NR INW.: ŁB XIV 208/28 [1839/1842]
AUTOR: Noël Le Mire (1724–1801) — rytownik,
Charles-Joseph-Dominique Eisen (1720–1778) — rysownik
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Paryż, Francja, 1767–1771
MATERIAŁ: papier żeberkowy, drewno, szkło · TECHNIKA: akwaforta, ruletka, rylec, złocenie
WYMIARY: montaż wys. ok. 22,9 × szer. 16,9 cm
(odbitka ok. 22,2 × 14,4 cm, kompozycja ok. 12,9 × 8,7 cm)
brak ilustracji

Ilustracja z tomu II *Les Métamorphoses d'Ovide* (Livre VII, Fable III, Pl. 76). Na rycinie napisy w języku francuskim — u dołu pod kompozycją po lewej: „Car. Eisen del.", po prawej: „N. le Mire Sculp.", pośrodku: „Medée après avoir poignardé les deux enfants | Qu'elle avoit eu de Jason, se sauve à Athenes.", w prawym górnym rogu: „76".

329. *Hercule éteindre sur le bucher qu'il avoir fait préparer auquel Philoctè te mit le feu / Śmierć Herkulesa*

NR INW.: ŁB XIV 208/29 [1839/1840]
AUTOR: Louis Binet (1744–1800) — rytownik,
Charles-Joseph-Dominique Eisen (1720–1778) — rysownik
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Paryż, Francja, 1767–1771
MATERIAŁ: papier żeberkowy, drewno, szkło · TECHNIKA: akwaforta, ruletka, rylec, złocenie
WYMIARY: montaż wys. ok. 22,9 × szer.16,9 cm
(odbitka ok. 18,7 × 12,8 cm, kompozycja ok. 13,1 × 8,2 cm)
brak ilustracji

Ilustracja z tomu III *Les Métamorphoses d'Ovide* (Livre IX, Fable III, Pl. 92). Na rycinie napisy w języku francuskim — u dołu pod kompozycją po lewej: „Ch. Eisen inv.", po prawej: „L. Binet sc.", pośrodku: „Hercule éteindre sur le bucher qu'il avoir fait | Préparer auquel Philoctete mit le feu.", w prawym górnym rogu: „92".

WYKAZ HISTORYCZNYCH NAZW POMIESZCZEŃ W PAŁACU NA WYSPIE

PAŁAC NA WYSPIE

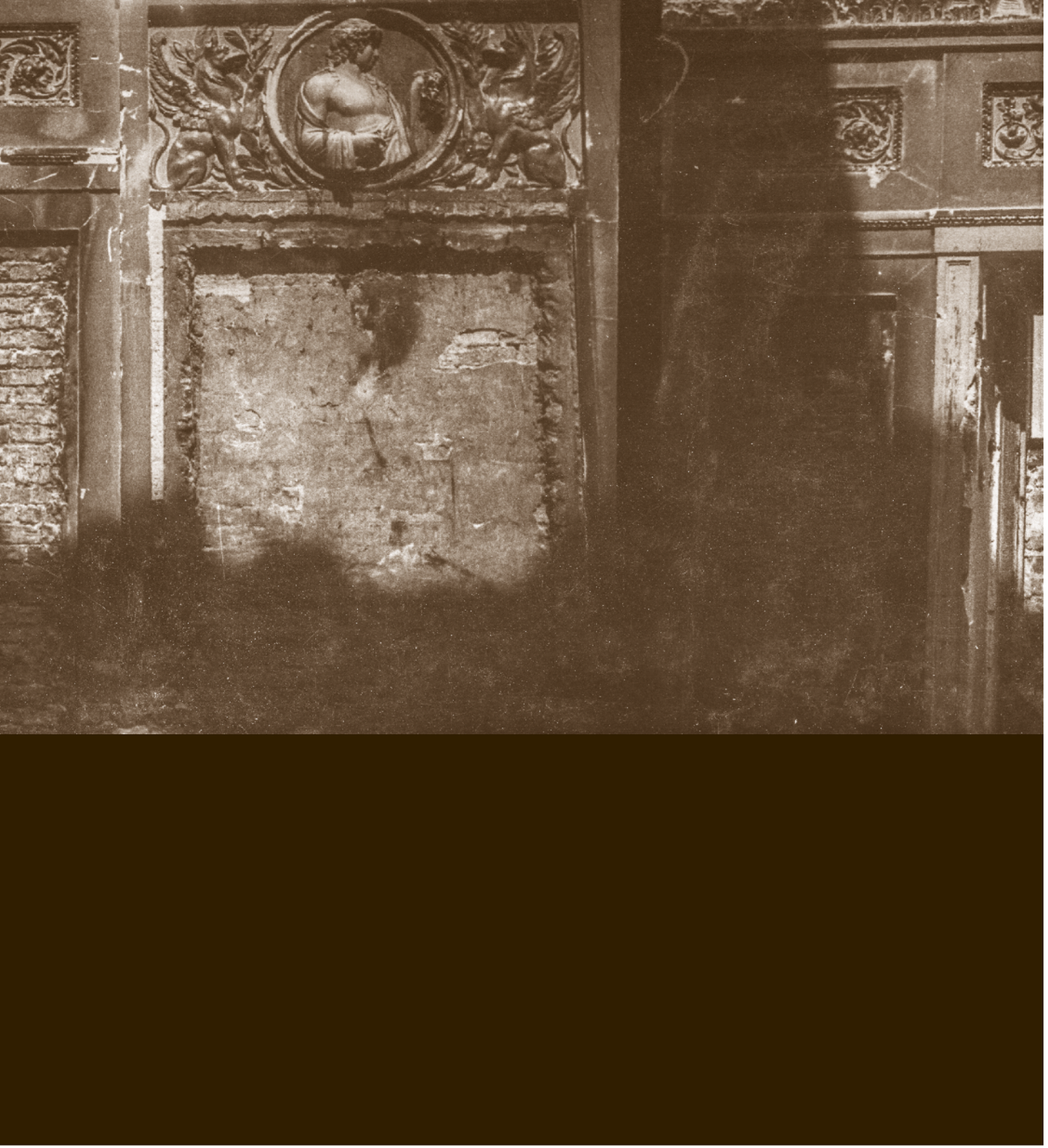
Nazwy współczesne	AGAD, AJP 164 [1795]	AGAD, ZPC 2988 [1839/1842]	Niemojewski 1922	AAN, MWRiOP 7092 [1923]	AAN, MKiS 387/1 [1935/1937]
Pałac na Wyspie	Rezydencja Łazienek Pałac	Pałac Łazienki	Pałac na Wodzie	Pałac Łazienkowski	Pałac Łazienkowski
Przedsionek	Sień	Przedpokój	Westibul	Westybul	Westibul
Gabinet przy Sali Salomona	Gabinet przy Sali Kompanii	Pokoj, czyli Gabinet Zielony	Gabinet Portretowy / Zielony	Gabinet Portretowy	Gabinet Portretowy
Rotunda	Sala Okrągła	Sala Okrągła	×	Rotunda	Rotunda
Pokój Bachusa	Pokoik ostatni	Pokój Kafelkowy	Pokój Bachusa	Sala Bachusa	Sala Bachusa
Pokój Kąpielowy	Pokoik Łazienek zwany	Pokój Łazienką zwany	Łazienka	Łazienka	Łazienka Królewska
Sala Balowa	Sala Balowa	Sala Balowa	×	Sala Balowa	Sala Balowa
Loża dla orkiestry	Orkiestr	×	×	×	Orkiestra
Klatka schodowa	Sionka, w której schody kamienne na górne piętro	×	×	×	Klatka schodowa
Antichambre	Przedpokoy	Pokój, czyli Przedpokój Kaplicy	×	Nowy Antyszambr	Pokój Służbowy / Poczekalnia
Sala Salomona	Sala Kompanii	Pokój Salomona	Sala Salomona / de Compagnie	Sala Salomona	Sala Salomona
Galeria Obrazów	Gallerya Obrazow	Pokój zwany Galeria Obrazów	Sala Malinowa / Galeria	Galeria Obrazów	Galeria Obrazów
Sala Jadalna	Sala stołowa	Sala Stołowa	Sala Jadalna	Sala Jadalna	Sala Jadalna
Przedpokój I p.	Sień wschodowa (górna)	Przedpokój	Przedpokój na piętrze	Przedpokój na piętrze	Antichambre / Przedpokój

Pokoje Franciszka Ryxa, pokój 1, gabinet	Stancya Pana Ryxa, Pokoik po drugiej stronie przedpokoju	Pokój Bawialny Ryxa	×	Ryks	I pokój Ryxa
Pokoje Franciszka Ryxa, pokój 2, przedpokój	Stancya Pana Ryxa, Przedpokój	Pokój	×	Ryks	II Pokój Ryxa
Pokoje Franciszka Ryxa, pokój 3, sypialnia	Stancya Pana Ryxa, Pokoik sypialny	Pokój Sypialny Ryxa	×	Ryks	III Pokój Ryxa
Wystawa Konserwatorska	Pokoik dla Adjutanta + Loża Królewska	Pokój Adjutancki	×	×	Pokój Ciemny
Mała Galeria	Gallerya mała + Gallerya	Pokój Szambelański (1839: z Woli Najjaśniejszego Pana podzielony mający No 23, 25, 26)	Pokój Szambelański / Żółty	Pokój Szambelański	Pokój Szambelański
Pokój Balkonowy	Gallerya mała + Gallerya	Pokój Szambelański (1839: z Woli Najjaśniejszego Pana podzielony mający No 23, 25, 26)	Pokój Balkonowy / Oliwkowy	Gabinet Oliwkowy	Gabinet Oliwkowy
×	Gallerya mała + Gallerya	Pokój Szambelański (1839: z Woli Najjaśniejszego Pana podzielony mający No 23, 25, 26)	×	×	Korytarzyk
×	Gallerya mała + Gallerya	Pokój Szambelański (1839: z Woli Najjaśniejszego Pana podzielony mający No 23, 25, 26)	×	Mały Pokoik	Mały Pokoik
Gabinet Pracy	Pokoy Najjaśniejszego Pana	Gabinet Królewski	Gabinet Chiński	Gabinet Chiński	Gabinet Chiński
Sypialnia Królewska	Pokoy Sypialny	Pokój zwany Sypialny	Sypialnia Królewska	Sypialnia Królewska	Sypialnia Królewska
Garderoba Królewska	Gabinet do ubierania	Gabinet do ubierania	Pokój Balkonowy Czerwony / Cabinet à lecture	Gabinet Balkonowy	Gabinet Wypoczynkowy
Stancja Bibliotekarza	Stancya Bibliotekarza	Pokój Bibliotekarza	×	Gabinet Kustosza	Gabinet Kustosza
Biblioteka	Biblioteka	Biblioteka	×	Biblioteka	Gabinet Kustosza
Pawilon Wschodni	×	Pawilon od wschodu	×	Pokoje Następcy Tronu	Pokoje Następcy Tronu
Pawilon Zachodni	×	Pokój, czyli Skrzydło Pałacu nad Mostem od Zachodu	×	Kaplica	Kaplica Zachodnia

↑ Sala Salomona w Pałacu na Wyspie, fot. 1925

ANEKS

↑ Straty w Galerii Obrazów, fot. po 1945

DZIEŁA ROZPROSZONE[1]

Aneks *Dzieła rozproszone* obejmuje grupę obiektów historycznie związanych z Muzeum Łazienki Królewskie w Warszawie, które do września 1939 r. znajdowały się w Pałacu na Wyspie i Białym Domu lub były odnotowywane w inwentarzach jako własność należąca do Łazienek (formalnie zbiory ruchome Łazienek należały wówczas do Gmachów Reprezentacyjnych Prezydenta RP), a które w wyniku działań wojennych opuściły swoje pierwotne miejsce przechowywania i eksponowania, a dzisiaj znajdują się w zbiorach innych jednostek muzealnych lub w innych instytucjach państwowych.

Koniec wojny nie oznaczał dla Łazienek ani natychmiastowego powrotu do funkcjonowania w swojej poprzedniej roli (jako jednego z Reprezentacyjnych Gmachów Rzeczypospolitej), ani rozpoczęcia działalności jako muzeum. Poszczególne budynki były w rękach różnych podmiotów i wykorzystywano je do różnych celów (w tym mieszkalnych), Pałac na Wyspie wymagał odbudowy, nie nadawał się do przechowywania i eksponowania kolekcji. Łazienki nie posiadały podmiotowości prawnej, nie mogły aktywnie uczestniczyć w procesie rewindykowania obiektów pierwotnie stanowiących ich wyposażenie. Pochodzące z łazienkowskiej kolekcji dzieła sztuki i rzemiosła artystycznego zostały, w przeważającej

1 Tekst przygotowany na podstawie: Krahel, Mikucka-Stasiak 2023.

mierze, wpisane do inwentarza zbiorów Muzeum Narodowego w Warszawie. Niektóre przekazano na cele użytkowe do siedzib najważniejszych urzędów państwowych.

Dopiero zgodnie z Zarządzeniem Ministra Kultury i Sztuki z 23 lutego 1960 r. w odbudowanym Pałacu na Wyspie powstał oddział MNW pod nazwą Muzeum w Łazienkach. Do wyposażenia udostępnionych zwiedzającym wnętrz wykorzystywano ówczesne zbiory MNW (w tym obiekty pochodzące z przedwojennej kolekcji Łazienek). Z czasem — w procesie odzyskiwania kolejnych budynków — trzeba było urządzić również wnętrza Pałacu Myślewickiego, Białego Domu i Starej Oranżerii.

Warszawskie Muzeum Narodowe pierwotnie nie prowadziło osobnej ewidencji muzealiów przekazywanych do wyposażenia wnętrz Oddziału w Łazienkach. Obiekty pozostawały własnością MNW i były wydawane na numerach ogólnych lub działowych. Wszystkie księgi inwentarzowe oraz oryginały dokumentów znajdowały się w gmachu MNW, skąd zarządzano również ruchem muzealiów. Pracownicy Oddziału w Łazienkach, dążąc do kontroli powierzonych zbiorów, zaczęli prowadzić własną ewidencję. Tak powstał *Spis obiektów zabytkowych znajdujących się w Muzeum w Łazienkach*, oznaczany sygnaturą „MŁ". Wpisywano do niego zarówno obiekty historycznie związane z Łazienkami i obecne w przedwojennych inwentarzach, jak również przedmioty niezwiązane z pierwotną kolekcją i przekazywane jedynie czasowo do wyposażenia wnętrz, a następnie wycofywane.

Dopiero w 1987 r. została otwarta *Księga Inwentarzowa Muzealiów Artystycznych* o sygnaturze ŁKr, stanowiąca do dzisiaj inwentarz Muzeum Łazienki Królewskie w Warszawie. Założono ją zgodnie z rekomendacjami Najwyższej Izby Kontroli, która w raporcie z 1986 r. sygnalizowała brak stosownej księgi inwentarzowej prowadzonej dla Oddziału w Łazienkach oraz nakazała formalne wydzielenie takiego inwentarza. Do księgi ŁKr wpisywano obiekty według nie do końca jasnego klucza. Co zastanawiające, gdy rozpoczęto uzupełnianie inwentarza, nie wpisano od razu obiektów historycznie związanych z Łazienkami — np. z Galerii Obrazów Stanisława Augusta czy nawet ze stanisławowskiego wyposażenia wnętrz, obiekty te pojawiły się w dalszych numerach. Umieszczenie obiektu w inwentarzu ŁKr nie wiązało się z wykreśleniem go z ewidencji prowadzonej w MNW. Leży to u podstaw problemu zdublowanych wpisów inwentarzowych, z którym obie instytucje borykają się do dzisiaj.

Rozdzielenie Muzeum Narodowego w Warszawie i nowo powołanego Muzeum Łazienki Królewskie nastąpiło 31 marca 1995 r. Proces podziału zbiorów między instytucjami nie był prowadzony w sposób przemyślany, spójny i konsekwentny, co w późniejszych latach skutkowało licznymi trudnościami w ustalaniu statusu własności poszczególnych obiektów. Podejmowane w kolejnych dekadach działania mające na celu uporządkowanie tych kwestii nie we wszystkich przypadkach były poparte badaniami proweniencyjnymi i nie uwzględniały historycznego kontekstu kształtowania kolekcji. W konsekwencji dochodziło do decyzji skutkujących zmianami w stanie inwentarza Muzeum Łazienki Królewskie, w tym do wykreślenia ze zbiorów części dzieł należących do historycznej kolekcji Stanisława Augusta.

Odrębnym zagadnieniem pozostaje kwestia obiektów zewidencjonowanych równolegle w Muzeum Narodowym w Warszawie oraz w Muzeum Łazienki Królewskie. Stan ten utrzymuje się do dziś. Podwójna ewidencja utrudnia zarządzanie zbiorami, w szczególności w zakresie dokumentacji, planowania prac konserwatorskich oraz sprawowania bieżącej

opieki nad obiektami. Sytuacje te pokazują, że proces porządkowania statusu prawnego i muzealnego zbiorów wymaga uwzględnienia zarówno przesłanek formalnoprawnych, jak i historycznej integralności dawnych kolekcji.

Przedstawiona lista — zgodnie z intencją autorów katalogu — może stanowić punkt wyjścia do rozmów na temat możliwości przywrócenia dzieł z dawnej kolekcji łazienkowskiej do ich pierwotnego miejsca lub kontekstu ekspozycyjnego.

Należy jednak podkreślić, że wykaz odzwierciedla aktualny stan badań i nie stanowi kompletnej i zamkniętej listy obiektów rozproszonych z kolekcji Łazienek Królewskich. Zagadnienie to wymaga dalszych, systematycznych badań prowadzonych zarówno w zbiorach innych muzeów, jak i w kolekcjach pozostających w dyspozycji instytucji państwowych.

Przykładem tego rodzaju działań jest zainicjowany w 2023 r. przez Narodowy Instytut Muzeów (ówcześnie NIMOZ) projekt historyczno-badawczy „DECORUM", poświęcony wypożyczeniom muzealiów do instytucji niemuzealnych, w szczególności do urzędów i organizacji funkcjonujących w okresie Polski Ludowej w latach 1945–1989. Celem projektu było rozpoznanie skali tego zjawiska, wsparcie badań nad losami przemieszczanych obiektów oraz wypracowanie rekomendacji dotyczących dalszych kwerend w zbiorach muzealnych i dokumentacji archiwalnej.

Dzieła prezentowane w tej części katalogu nie posiadają osobnych opisów, ponieważ ich lokalizacja oraz dokładny wygląd są znane i należycie udokumentowane.

↑ Felice Torelli, *Diana opowiada nimfom o losie Callisto*, fot. współczesna

DZIEŁA NIEEKSPONOWANE W MUZEUM ŁAZIENKI KRÓLEWSKIE, ZNAJDUJĄCE SIĘ W ZBIORACH INNYCH MUZEÓW

330. Obraz *Portret starej kobiety*

NR INW.: ŁK-II-d-50/58 · OBECNIE: MNW, nr inw. M.Ob.555 MNW
AUTOR: Ferdinand Bol (1616–1680)
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Amsterdam, Holandia, 1. poł. XVII w.
MATERIAŁ: olej, płótno · TECHNIKA: malarstwo olejne
WYMIARY: wys. 81 × szer. 68 cm
IL. 154

331. Obraz *Portret Joanny de Geer* (1627–1691) *z córką Cecilią Trip* (1660–1728)

OBECNIE: MNW, nr inw. M.Ob.556 MNW
AUTOR: Ferdinand Bol (1616–1680) · MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Holandia, 1661
MATERIAŁ: olej, płótno · TECHNIKA: malarstwo olejne
WYMIARY: wys. 126 × szer. 97 cm
IL. 155

332. Obraz *Oficer piszący list*

OBECNIE: MNW, nr inw. M.Ob.493 MNW
AUTOR: Gerard ter Borch II (1617–1681) · MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Holandia, ok. 1657–1659
MATERIAŁ: olej, deska · TECHNIKA: malarstwo olejne
WYMIARY: wys. 41 × szer. 28,5 cm
IL. 156

333. Obraz *Pejzaż z bydłem u wodopoju*

OBECNIE: MNW, nr inw. M.Ob.421 MNW (eksponowany w Pałacu Prezydenckim)
AUTOR: Francesco Giuseppe Casanova (1727–1803) · MIEJSCE I DATA POWSTANIA: XVIII w.
MATERIAŁ: olej, płótno · TECHNIKA: malarstwo olejne
WYMIARY: wys. 51,8 × szer. 91,9 cm
IL. 157

334. Obraz *Zajazd*

OBECNIE: MNW, nr inw. 128744 MNW
AUTOR: Christian Wilhelm Ernst Dietrich (1712–1774) (?)
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Niemcy (?), 2. poł. XVIII w. · MATERIAŁ: olej, płótno
TECHNIKA: malarstwo olejne · WYMIARY: wys. 63 × szer. 87 cm
IL. 158

335. Obraz *Wesoła podróż*

OBECNIE: MNW, nr inw. M.Ob.929 MNW
AUTOR: Jean-Louis Demarne (1754–1829)
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Francja, ok. 1785–1795 · MATERIAŁ: olej, płótno
TECHNIKA: malarstwo olejne · WYMIARY: wys. 79,5 × szer. 97 cm
IL. 159

336. Obraz *Modląca się stara kobieta* (*Matka Rembrandta*)

NR INW.: ŁK-II-d-138/130 · OBECNIE: MNW, nr inw. M.Ob.553 MNW
AUTOR: Gerard Dou (1613–1675) (?) · MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Lejda, Holandia, 2. poł. XVII w.
MATERIAŁ: olej, deska · TECHNIKA: malarstwo olejne
WYMIARY: wys. 29,6 × szer. 27,9 cm
IL. 160

337. Obraz *Uczta bogów*

NR INW.: ŁK-II-d-43/57 · OBECNIE: MNW, nr inw. M.Ob.816 MNW
AUTOR: Abraham Govaerts (1589–1626), Frans Francken II (1581–1642)
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Antwerpia, Belgia, ok. 1625 · MATERIAŁ: olej, deska
TECHNIKA: malarstwo olejne · WYMIARY: wys. 61,9 × szer. 133 cm
IL. 161

338. Obraz *Widok miejscowości Massa Lubrense pod Neapolem*

OBECNIE: MNW, nr inw. M.Ob.2020 MNW
AUTOR: Jacob Philipp Hackert (1737–1807) · MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Włochy, 1791
MATERIAŁ: olej, płótno · TECHNIKA: malarstwo olejne
ROZMIAR: wys. 64 × szer. 88,5 cm
IL. 162

339. Obraz *Autoportret malarza z miniaturą księżnej Marii Henrietty* (1631–1660)

NR INW.: PZS 1882 · OBECNIE: MNW, nr inw. M.Ob.491 MNW
AUTOR: Bartholomeus van der Helst (1613–1670)
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Amsterdam, Holandia, 1667 · MATERIAŁ: olej, płótno
TECHNIKA: malarstwo olejne · WYMIARY: wys. 83 × szer. 64,5 cm
IL. 163

340. Obraz *Portret Generała Bardo di Bardi Magalottiego* (1630–1705)

NR INW.: ŁK-II-d-27/31 · OBECNIE: MNW, nr inw. M.Ob. 694 MNW
AUTOR: Nicolas de Largillière (1656–1746) · MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Paryż, Francja, ok. 1690
MATERIAŁ: olej, płótno · TECHNIKA: malarstwo olejne
WYMIARY: wys. 82 × szer. 66 cm
IL. 164

341. Obraz *Alegoria czasu w girlandzie z kwiatów*

NR INW.: ŁK-II-d-113/156 · OBECNIE: MNW, nr inw. M.Ob.571 MNW
AUTOR: David Teniers II (1610–1690), Carstian Luyckx (1623–1678)
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Antwerpia, Belgia, 1650 · MATERIAŁ: olej, deska
TECHNIKA: malarstwo olejne · WYMIARY: wys. 75,5 × szer. 55 cm
IL. 165

342. Obraz *Palacz*

NR INW.: ŁK-II-d-85/71 · OBECNIE: MNW, nr inw. M.Ob.492 MNW
AUTOR: według Gabriela Metsu (1629–1667)
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Holandia, po 1663 · MATERIAŁ: olej, deska
TECHNIKA: malarstwo olejne · WYMIARY: wys. 24 × szer. 21 cm
IL. 166

343. Obraz *Krajobraz z nimfami i satyrami*

OBECNIE: MNW, nr inw. M.Ob.1059 MNW
AUTOR: Cornelis van Poelenburch (1594–1667)
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Utrecht, Holandia, ok. 1630 · MATERIAŁ: olej, blacha miedziana
TECHNIKA: malarstwo olejne · WYMIARY: wys. 24,1 × szer. 30,4 cm
IL. 167

344. Obraz *Madonna w zieleni* (*Madonna del Prato*)

OBECNIE: MNW, nr inw. M.Ob.1867 MNW · AUTOR: wg Rafaela (1483–1520)
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: 1677 · MATERIAŁ: olej, płótno
TECHNIKA: malarstwo olejne · TECHNIKA: malarstwo na płótnie
WYMIARY: wys. 52,5 × szer. 41 cm
IL. 168

345. Obraz *Portret Martena Soolmansa*

NR INW.: PZS 1883 · OBECNIE: MNW, nr inw. M.Ob.2189 MNW
AUTOR: Rembrandt Harmensz. van Rijn (1606–1669) z udziałem warsztatu
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Amsterdam, Holandia, 1634 · MATERIAŁ: olej, deska
TECHNIKA: malarstwo olejne · WYMIARY: wys. 71,2 × szer. 53 cm
IL. 169

346. Obraz *Kuchnia włoska (Włoska kucharka)*

OBECNIE: MNW, nr inw. M.Ob.913 MNW · AUTOR: Hubert Robert (1733–1808)
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Francja, 1760–1765 · MATERIAŁ: olej, płótno
TECHNIKA: malarstwo olejne · WYMIARY: wys. 60 × szer. 74 cm
IL. 170

347. Obraz *Krajobraz górski z ruinami na skale*

OBECNIE: w 2 księgach inwentarzowych: Muzeum Łazienki Królewskie, nr inw. ŁKr 904; MNW, nr inw. M.Ob.2457 MNW, depozyt w Pałacu Prezydenckim
AUTOR: Joseph Roos I (1726–1805) · MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Drezno, ok. 1766
MATERIAŁ: olej, płótno · TECHNIKA: malarstwo olejne · WYMIARY: wys. 81 × szer. 102 cm
IL. 171

348. Obraz *Alegoria poezji*

OBECNIE: MNW, nr inw. 131069 MNW · AUTOR: Giuseppe Sacconi (czynny 1785–1800)
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Florencja, Włochy, 4. ćw. XVIII w. · MATERIAŁ: gwasz, pergamin
TECHNIKA: malarstwo gwaszowe · WYMIARY: wys. 22 × szer. 17,9 cm
IL. 172

349. Obraz *Taniec z jajkiem (Scena w szynku)*

NR INW.: ŁK-II-d-128/164 · OBECNIE: MNW, nr inw. M.Ob. 496 MNW
AUTOR: Cornelis Saftleven (1607–1681) · MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Rotterdam, Holandia, 1637
MATERIAŁ: olej, deska · TECHNIKA: malarstwo olejne · WYMIARY: wys. 39 × szer. 50,1 cm
IL. 173

350. Obraz *Wybór między starością a młodością*

OBECNIE: MNW nr inw. M.Ob.497 MNW · AUTOR: Jan Steen (1626–1679)
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Holandia, 1661–1663 · MATERIAŁ: olej, deska
TECHNIKA: malarstwo olejne · WYMIARY: wys. 63,5 × szer. 51,5 cm
IL. 174

351. Obraz *Diana opowiada nimfom o losie Callisto*

NR INW.: ŁK-II-d-82/68 · OBECNIE: MNW, nr inw. M.Ob.1123 MNW
AUTOR: Felice Torelli (1667–1748) · MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Bolonia, Włochy, pocz. XVIII w.
MATERIAŁ: olej, płótno · TECHNIKA: malarstwo olejne
WYMIARY: wys. 222 × szer. 151 cm
IL. 175

352. Obraz *Siedem czynów miłosierdzia*

NR INW.: ŁK-II-d-178/75 · OBECNIE: MNW, nr inw. M.Ob.1819 MNW
AUTOR: Simon de Vos (1603–1674) · MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Antwerpia, Belgia, 1635
MATERIAŁ: olej, deska · TECHNIKA: malarstwo olejne
WYMIARY: wys. 64,6 × szer. 96 cm
IL. 176

353. Obraz *Praczki na dziedzińcu*

NR INW.: ŁK-II-d-144/131 · OBECNIE: MNW, nr inw. M.Ob.486 MNW
AUTOR: Thomas Wijck (1616–1677) · MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Haarlem, Holandia, po 1643
MATERIAŁ: olej, deska · TECHNIKA: malarstwo olejne
WYMIARY: wys. 41 × szer. 35,4 cm
IL. 177

354. Obraz *Podróżni w grocie*

OBECNIE: MNW, nr inw. M.Ob.487 MNW
AUTOR: Philips Wouwerman (1619–1668) (?)
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Holandia, 1640–1643 (?) · MATERIAŁ: olej, deska
TECHNIKA: malarstwo olejne · WYMIARY: wys. 27,8 × szer. 30,3 cm
IL. 178

355. Obraz *Święta Emilia*

NR INW.: II-d-454 ŁK · OBECNIE: MNW, nr inw. MP 4279 MNW
AUTOR: Antoni Kolberg (1815–1882) · MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Polska, 1841
MATERIAŁ: olej, płótno · TECHNIKA: malarstwo olejne
WYMIARY: wys. 211 × szer. 128 cm
IL. 179

356. Grafika *Jupiter et Léda / Jupiter i Leda*

NR INW.: P-II-d-293 ŁK · OBECNIE: MNW, nr inw. Gr.Ob.506 MNW
AUTOR: William Wynne Ryland (1733–1783) — rytownik,
François Boucher (1703–1770) — rysownik,
Denis-Charles Buldet (1724/1725–1797) — wydawca
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Paryż, Francja, 1758
MATERIAŁ: papier żeberkowy, drewno, szkło · TECHNIKA: akwaforta, rylec, złocenie
WYMIARY: karta z montażem wys. ok. 43,5 × szer. 51,2 cm (płyta ok. 38,7 × 47,5 cm)
IL. 180

357. Głowa Luciusa Verusa

NR INW.: II-a-29 lub II-a-31
OBECNIE: MNW 200100 MNW, eksponowana w Muzeum — Zamek w Łańcucie
AUTOR: Carlo Albacini (ok. 1734–1813) · MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Rzym, Włochy, przed 1793
MATERIAŁ: marmur · TECHNIKA: rzeźbiarska
WYMIARY: wys. z podstawą 88,9 cm, bez podstawy 68 cm
IL. 181

Komplet mebli klasycystycznych

OBECNIE: w Pałacu Prezydenckim

358. Fotel

7 szt.
NR INW.: I-e-13 ŁK, I-e-14 ŁK, I-e-15 ŁK, I-e-16 ŁK, I-e-17 ŁK, I-e-18 ŁK, I-e-19 ŁK
AUTOR: Gromczewski (Grąbczewski) · MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Warszawa, Polska, przed 1871
MATERIAŁ: drewno, złoto płatowe, tkanina (w 1935/1937 malinowy adamaszek)
TECHNIKA: stolarka, rzeźbienie, złocenie, tapicerowanie · WYMIARY: wys. 96 × szer. 60 × gł. 67 cm
NUMER W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 66745
IL. 182

359. Kanapa

3 szt.
NR INW.: I-g-5 ŁK, I-g-6 ŁK, I-g-7 ŁK · AUTOR: Gromczewski (Grąbczewski)
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Warszawa, Polska, przed 1871
MATERIAŁ: drewno, złoto płatowe, tkanina (w 1935/1937 malinowy adamaszek)
TECHNIKA: stolarka, rzeźbienie, złocenie, tapicerowanie · WYMIARY: wys. 103 × szer. 197 × gł. 83 cm
NUMER W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 66744
IL. 183

360. Krzesło

12 szt.
NR INW.: I-k-32 ŁK, I-k-33 ŁK, I-k-34 ŁK, I-k-35 ŁK, I-k-36 ŁK, I-k-37 ŁK,
I-k-38 ŁK, I-k-39 ŁK, I-k-40 ŁK, I-k-41 ŁK, I-k-42 ŁK, I-k-43 ŁK
AUTOR: Gromczewski (Grąbczewski) · MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Warszawa, Polska, przed 1871
MATERIAŁ: drewno, złoto płatowe, tkanina (w 1935/1937 malinowy adamaszek)
TECHNIKA: stolarka, rzeźbienie, złocenie, tapicerowanie · WYMIARY: wys. 94 × szer. 48 × gł. 59 cm
NUMER W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 66743
IL. 184

361. Taboret

6 szt.
NR INW.: I-u-9 ŁK, I-u-10 ŁK, I-u-11 ŁK, I-u-12 ŁK, I-u-13 ŁK, I-u-14 ŁK
AUTOR: Gromczewski (Grąbczewski) · MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Warszawa, Polska, przed 1871
MATERIAŁ: drewno, złoto płatowe, tkanina (w 1935/1937 malinowy adamaszek)
TECHNIKA: stolarka, rzeźbienie, złocenie, tapicerowanie · WYMIARY: wys. 44 × szer. 45 × gł. 45 cm
NUMER W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 66746
IL. 185

362. Lichtarz

OBECNIE: Muzeum Warszawy, nr inw. 16889 · AUTOR: nieznany
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Paryż, Francja (?) / Warszawa, Polska (?), 4. ćw. XVIII w.
MATERIAŁ: brąz patynowany, brąz złocony, marmur
TECHNIKA: odlewanie, cyzelowanie, patynowanie, złocenie
WYMIARY: wys. 22 × śr. 9 cm
IL. 186

363. Stół

NR INW.: I-s-38 ŁK · OBECNIE: MNW, nr inw. SZM 6753 MNW
AUTOR: Józef Fraget (fabryka wyrobów srebrnych i platerowanych 1824–1945) — firma złotnicza
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Warszawa, Polska, 1840 · MATERIAŁ: miedź, drewno
TECHNIKA: platerowanie, srebrzenie · WYMIARY: wys. 75 × śr. 86 cm
NUMER W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 14096
IL. 187

364. Waza z głowami kozłów

2 szt.
NR INW.: I-c-19 ŁK, I-c-20 ŁK · OBECNIE: Zamek Królewski — Muzeum, nr inw. ZKW/2039/1–2
AUTOR: Jean-Louis Prieur (1732–1795) · MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Paryż, Francja, po 1766
MATERIAŁ: brąz złocony · TECHNIKA: odlewanie, cyzelowanie, złocenie
WYMIARY: wys. 47,5 × szer. 14,5 × śr. 11,5 cm
IL. 188

365. Waza z maskami kobiet

2 szt.
NR INW.: I-c-17 ŁK, I-c-18 ŁK · OBECNIE: Zamek Królewski — Muzeum, nr inw. ZKW/2040/1–2
AUTOR: Jean-Louis Prieur (1732–1795) · MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Paryż, Francja, po 1766
MATERIAŁ: brąz złocony · TECHNIKA: odlewanie, cyzelowanie, złocenie
WYMIARY: wys. 47,5 × szer. 21 × śr. 18 cm · NUMER W BAZIE STRAT WOJENNYCH MKIDN: 66720
IL. 189

IL. 154
Ferdinand Bol, *Portret starej kobiety*, fot. współczesna

IL. 155
Ferdinand Bol, *Portret Joanny de Geer z córką Cecilią Trip*, fot. współczesna

IL. 156
Gerard ter Borch II, *Oficer piszący list*, fot. współczesna

IL. 157
Francesco Giuseppe Casanova, *Pejzaż z bydłem u wodopoju*, fot. współczesna

IL. 158
Christian Wilhelm Ernst Dietrich, *Zajazd*, fot. współczesna

IL. 159
Jean-Louis Demarne, *Wesoła podróż*, fot. współczesna

IL. 160
Gerard Dou, *Modląca się stara kobieta* (*Matka Rembrandta*), fot. współczesna

IL. 161
Abraham Govaerts, Frans Francken II, *Uczta Bogów*, fot. współczesna

IL. 162
Jacob Philipp Hackert, *Widok miejscowości Massa Lubrense pod Neapolem*, fot. współczesna

IL. 163
Bartholomeus van der Helst, *Autoportret malarza z miniaturą księżnej Marii Henrietty*, fot. współczesna

IL. 164
Nicolas de Largillière, *Portret Generała Bardo di Bardi Magalottiego*, fot. współczesna

IL. 165
David Teniers II, Carstian Luyckx, *Alegoria czasu w girlandzie z kwiatów*, fot. współczesna

IL. 166
Według Gabriela Metsu, *Palacz*, fot. współczesna

IL. 167
Cornelis van Poelenburch, *Krajobraz z nimfami i satyrami*, fot. współczesna

IL. 168
Według Rafaela, *Madonna w zieleni* (*Madonna del Prato*), fot. współczesna

IL. 169
Rembrandt Harmensz. van Rijn z udziałem warsztatu, *Portret Martena Soolmansa*, fot. współczesna

IL. 170
Hubert Robert, *Kuchnia włoska* (*Włoska kucharka*), fot. współczesna

IL. 171
Joseph Roos I, *Obraz Krajobraz górski z ruinami na skale*, fot. współczesna

IL. 172
Giuseppe Sacconi, *Alegoria poezji*, fot. współczesna

IL. 173
Cornelis Saftleven, *Taniec z jajkiem* (*Scena w szynku*), fot. współczesna

IL. 174
Jan Steen, *Wybór między starością a młodością*, fot. współczesna

IL. 175
Felice Torelli, *Diana opowiada nimfom o losie Callisto*, fot. współczesna

IL. 176
Simon de Vos, *Siedem czynów miłosierdzia*, fot. współczesna

IL. 177
Thomas Wijck, *Praczki na dziedzińcu*, fot. współczesna

IL. 178
Philips Wouwerman, *Podróżni w grocie*, fot. współczesna

IL. 179
Antoni Kolberg, *Święta Emilia*,
fot. współczesna

IL. 180
William Wynne Ryland, François Boucher, Denis-Charles Buldet,
Jupiter et Léda / Jupiter i Leda, fot. współczesna

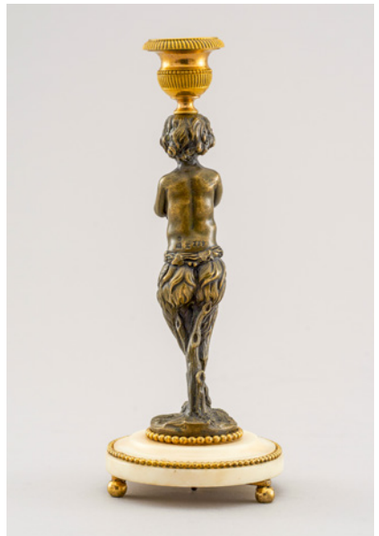

IL. 181
Głowa Luciusa Verusa, fot. 1930

IL. 182, 183, 184, 185
Fotel, kanapa, krzesło, taboret, fot. 1925

IL. 186
Lichtarz, fot. współczesna

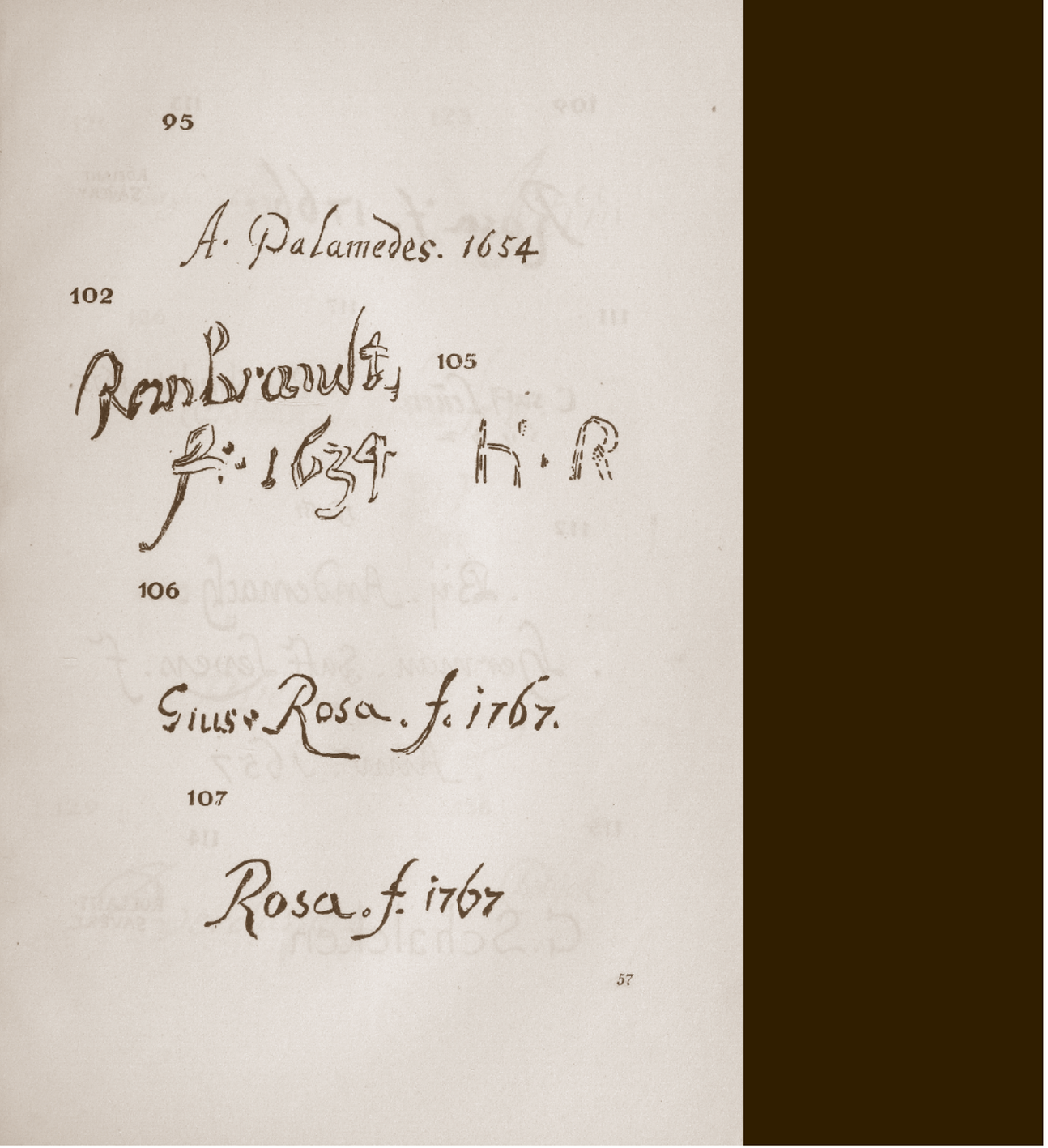
IL. 187
Stół, fot. współczesna

IL. 188
Waza z głowami kozłów, fot. 1925

IL. 189
Waza z maskami kobiet, przed 1939

↑ Faksymile sygnatur na obrazach z królewskiej kolekcji, rys. 1931, S. Iskierski

DEPOZYTY DŁUGOTERMINOWE

Obiekty należące do królewskiej kolekcji, eksponowane w Muzeum Łazienki Królewskie i niebędące jego własnością.

366. Obraz *Bachanalia*

OBECNIE: MNW, nr inw. M.Ob.1319 MNW
AUTOR: Nicolas Bertin (1667–1736) · MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Paryż, 1710–1720
MATERIAŁ: olej, płótno · TECHNIKA: malarstwo olejne
WYMIARY: wys. 36,9 × szer. 46 cm
brak ilustracji

367. Obraz *Scena w obozie wojskowym z kobietą karmiącą dziecko i chłopcem bawiącym się z psem*

OBECNIE: MNW, inw. M.Ob.1631 MNW
AUTOR: Pieter van Bloemen (1657–1720) · MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Holandia, 1700–1710
MATERIAŁ: olej, płótno · TECHNIKA: malarstwo olejne
WYMIARY: wys. 39,5 × szer. 55,6 cm
brak ilustracji

368. Obraz *Muszle* (*Muszle na fioletowej makacie*)

OBECNIE: MNW, nr inw. M.Ob.443 MNW
AUTOR: Abraham van Calraet (1642–1722) (?)
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Holandia, 2. poł. XVII w.
MATERIAŁ: olej, deska · TECHNIKA: malarstwo olejne
WYMIARY: wys. 40,4 × szer. 54,4 cm
brak ilustracji

Pendant do obrazu *Muszle na szafirowej makacie* (zob. kat. 153).

369. Obraz *Pejzaż z białym koniem na tle pochmurnego nieba*

OBECNIE: MNW, nr inw. M.Ob.443 MNW
AUTOR: Francesco Giuseppe Casanova (1727–1803)
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Drezno, Niemcy, przed 1792 · MATERIAŁ: olej, płótno
TECHNIKA: malarstwo olejne · WYMIARY: wys. 77,9 × szer. 132 cm
brak ilustracji

370. Obraz *Diana i Callisto*

OBECNIE: MNW, nr inw. 130865 MNW · AUTOR: Federico Cervelli (1625 – ok. 1700)
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Włochy, 2. poł. XVII w.
MATERIAŁ: olej, płótno · TECHNIKA: malarstwo olejne
WYMIARY: wys. 49 × szer. 64,5 cm
brak ilustracji

371. Obraz *Festyn w parku*

OBECNIE: MNW, nr inw. M.Ob.2431 MNW · AUTOR: Franz de Paula Ferg (1689–1740)
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Wiedeń, Austria, 1. poł. XVIII w.
MATERIAŁ: olej, deska · TECHNIKA: malarstwo olejne
WYMIARY: wys. 33 × szer. 47,7 cm
brak ilustracji

372. Obraz *Krajobraz górski ze sztafażem*

OBECNIE: MNW, nr inw. 164028 MNW · AUTOR: Johann König (1586–1642) (?)
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Augsburg, Niemcy, 1. poł. XVII w.
MATERIAŁ: olej, blacha · TECHNIKA: malarstwo olejne
WYMIARY: wys. 21 × szer. 32 cm
brak ilustracji

373. Obraz *Przerwanie wałów ochronnych w pobliżu Coevorden 1 października 1673 (Oblężenie Groningen)*

OBECNIE: MNW, nr inw. M.Ob.408 MNW
AUTOR: Dirk Maas (1656–1717) (?) według Roomeyna de Hooghe (1645–1708)
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Holandia, 2. poł. XVII w. · MATERIAŁ: olej, płótno
TECHNIKA: malarstwo olejne · WYMIARY: wys. 92,3 × szer. 120,6 cm
brak ilustracji

374. Obraz *Walka Herkulesa z Acheloosem*

OBECNIE: MNW, nr inw. M.Ob.1304 MNW · AUTOR: Samuel Massé (1672–1753) (?)
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Francja, 1715–1727
MATERIAŁ: olej, płótno · TECHNIKA: malarstwo olejne
WYMIARY: wys. 104,9 × szer. 137,1 cm
brak ilustracji

375. Obraz *Junona prosi Eola o uwolnienie wiatrów*

OBECNIE: MNW, nr inw. M.Ob.129741 MNW · AUTOR: Samuel Massé (1672–1753) (?)
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Francja, 1727 · MATERIAŁ: olej, płótno
TECHNIKA: malarstwo olejne · WYMIARY: wys. 105 × szer. 137,2 cm
brak ilustracji

376. Obraz *Scena w karczmie*

OBECNIE: MNW, nr inw. M.Ob.2467 MNW · AUTOR: David Rijckaert III (1612–1661)
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Antwerpia, Belgia, ok. 1642
MATERIAŁ: olej, deska · TECHNIKA: malarstwo olejne
WYMIARY: wys. 43 × szer. 58 cm
brak ilustracji

377. Obraz *Krajobraz górski z mostem*

OBECNIE: MNW, nr inw. 128726 MNW · AUTOR: Joseph Roos I (1726–1805)
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Drezno, Niemcy, 1767
MATERIAŁ: olej, płótno · TECHNIKA: malarstwo olejne
WYMIARY: wys. 76,5 × szer. 92 cm
brak ilustracji

378. Obraz *Portret młodej kobiety z różą*

OBECNIE: MNW, nr inw. M.Ob.2122 MNW
AUTOR: Pieter Cornelisz van Slingelandt (1640–1691)
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Lejda, Holandia, 1675 · MATERIAŁ: olej, deska
TECHNIKA: malarstwo olejne · WYMIARY: wys. 26,7 × szer. 20,7 cm
brak ilustracji

379. Obraz *Święty Augustyn*

OBECNIE: MNW, nr inw. M.Ob.1102 MNW
AUTOR: krąg Giovanniego Gioseffa dal Sole (1654–1719)
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Bolonia, Włochy, XVII/XVIII w. · MATERIAŁ: olej, płótno
TECHNIKA: malarstwo olejne · WYMIARY: wys. 151 × szer. 107 cm
brak ilustracji

380. Obraz *Wnętrze kuchni (Młoda kobieta i chłopiec w kuchni)*

OBECNIE: MNW, nr inw. M.Ob.498 MNW
AUTOR: Hendrik Martensz Sorgh (ok. 1610–1670) · MATERIAŁ: olej, deska
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Rotterdam, Holandia, 1643
TECHNIKA: malarstwo olejne · WYMIARY: wys. 46,3 × szer. 38 cm
brak ilustracji

381. Obraz *Młoda kobieta w czarnym welonie (Portret damy)*

OBECNIE: MNW, nr inw. M.Ob.528 MNW
AUTOR: Pieter Soutman (ok. 1580–1657)
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Haarlem, Holandia, 1644 · MATERIAŁ: olej, deska
TECHNIKA: malarstwo olejne · WYMIARY: wys. 69 × szer. 58,7 cm
brak ilustracji

382. Obraz *Święty Hieronim*

OBECNIE: MNW, nr inw. M.Ob.2366 MNW
AUTOR: przypisywany Leonello Spadzie (1576–1622)
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Włochy, 1600–1620 · MATERIAŁ: olej, płótno
TECHNIKA: malarstwo olejne · WYMIARY: wys. 131,9 × szer. 106,8 cm
brak ilustracji

383. Obraz *Isaac Newton* (1643–1727)

OBECNIE: MNW, nr inw. M.Ob.2574 MNW
AUTOR: wg Johna Vanderbanka (1694–1739)
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Londyn, Wielka Brytania, po 1725 · MATERIAŁ: olej, płótno
TECHNIKA: malarstwo olejne · WYMIARY: wys. 68,3 × szer. 55,3 cm
brak ilustracji

384. Obraz *Alegoria rządów niesprawiedliwości (Satyra na Ludwika XIV)*

OBECNIE: MNW, nr inw. M.Ob.849 MNW
AUTOR: Ary de Vois (1631–1680) · MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Holandia, ok. 1672–1680
MATERIAŁ: olej, deska · TECHNIKA: malarstwo olejne
WYMIARY: wys. 47 × szer. 42 cm
brak ilustracji

385. Obraz *Józef Potocki* (1673–1751)

OBECNIE: MNW, nr inw. M.Ob.1960 MNW
AUTOR: autor nieznany · MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Polska, 1. poł. XVIII w.
MATERIAŁ: olej, płótno · TECHNIKA: malarstwo olejne
WYMIARY: wys. 79,8 × szer. 63 cm
brak ilustracji

386. Obraz *Odpoczynek włóczęgów wśród rzymskich ruin*

OBECNIE: MNW, nr inw. M.Ob.488 MNW
AUTOR: malarz czynny w Rzymie, 2. poł. XVIII w.
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Rzym, Włochy, 2. poł. XVIII w. · MATERIAŁ: olej, płótno
TECHNIKA: malarstwo olejne · WYMIARY: wys. 65,6 × szer. 47,6 cm
brak ilustracji

↑ Gabinet przy Sali Salomona po wywiedzeniu mienia do Rosji, fot. 1915

OBRAZY STANOWIĄCE EKWIWALENT ZA DZIEŁA NIEZWRÓCONE W RAMACH TRAKTATU RYSKIEGO

Odrębną kategorię stanowią obrazy związane z Łazienkami Królewskimi, które nie zostały odzyskane po traktacie ryskim.

W 1895 r. władze rosyjskie wywiozły z Łazienek Królewskich do Ermitażu pięć obrazów należących wcześniej do kolekcji Stanisława Augusta: *Wybór między bogactwem a młodością* Jana Steena, *Autoportret* Bartholomeusa van der Helsta, *Portret Martena Soolmansa* Rembrandta i jego warsztatu, *Pocałunek* Jeana-Honoré Fragonarda oraz *Autoportret* Aerta de Geldera. W ramach dokonanej wówczas wymiany z Ermitażu przewieziono do Łazienek pięć innych płócien: *Portret mężczyzny* Petera Paula Rubensa, *Świętą Cecylię* Camilla Procacciniego, *Apostoła Pawła* nieokreślonego malarza flamandzkiego, *Pejzaż* P.-J. Boqueta oraz *Świętą Rodzinę* nieokreślonego malarza włoskiego. W wyniku negocjacji rewindykacyjnych prowadzonych na podstawie postanowień traktatu ryskiego dopiero w 1929 r. odzyskano trzy spośród pięciu dzieł wywiezionych w 1895 r.: *Wybór między bogactwem a młodością* Jana Steena, *Autoportret* Bartholomeusa van der Helsta oraz *Portret Martena Soolmansa* Rembrandta i jego warsztatu. Nie udało się natomiast odzyskać *Pocałunku* Jeana-Honoré Fragonarda ani *Autoportretu* Aerta de Geldera, wobec czego w 1929 r. strona sowiecka przekazała Polsce w ramach ekwiwalentu *Polkę*, przypisywaną wówczas Antoine'owi Watteau, oraz portret trzech radnych parlamentu paryskiego, przypisywany Fransowi Pourbusowi[2].

2 Niemojewski 1922, s. 76–77, kat. 6; Juszczak 2023.

387. Obraz *Polka*

OBECNIE: MNW, nr inw. M.Ob.697 MNW
AUTOR: krąg Jeana-Antoine'a Watteau (1684–1721)
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Francja (?), 1. ćw. XVIII w. · MATERIAŁ: olej, deska
TECHNIKA: malarstwo olejne · WYMIARY: wys. 36,5 × szer. 28,5 cm
IL. 190

388. Obraz *Święty Paweł medytujący*

NR INW.: ŁK-II-d-36/185 · OBECNIE: MNW, nr inw. M.Ob.2502 MNW
AUTOR: malarz nieokreślony · MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Utrecht, Holandia, XVII w.
MATERIAŁ: olej, płótno · TECHNIKA: malarstwo olejne
WYMIARY: wys. 87,5 × szer. 72 cm
IL. 191

389. Obraz *Portret mężczyzny*

OBECNIE: MNW, nr inw. 164201 MNW
AUTOR: naśladowca Anthony'ego van Dycka (1599–1641)
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: XVII/XVIII w. · MATERIAŁ: olej, płótno
TECHNIKA: malarstwo olejne · WYMIARY: wys. 76 × szer. 65 cm
IL. 192

390. Obraz *Święta Cecylia*

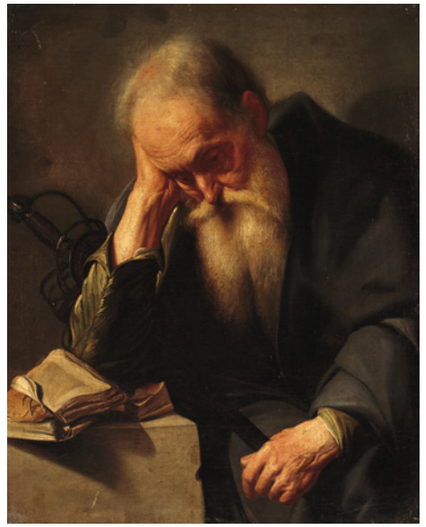
OBECNIE: MNW, nr inw. 130915 MNW
AUTOR: malarz włoski (niegdyś jako Proccaccini)
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Włochy (?), XVII w. · MATERIAŁ: olej, płótno
TECHNIKA: malarstwo olejne · WYMIARY: wys. 80 × szer. 66 cm
IL. 193

391. Obraz *Pejzaż (Krajobraz z praczkami nad wodą)*

OBECNIE: MNW, nr inw. M.Ob.2562
AUTOR: Pierre-Jean Boquet (1751–1817)
MIEJSCE I DATA POWSTANIA: Francja, 1780–1800 · MATERIAŁ: olej, deska
TECHNIKA: malarstwo olejne · WYMIARY: wys. 46 × szer. 56 cm
IL. 194

IL. 190
Krąg Jeana-Antoine'a Watteau, *Polka*, fot. współczesna

IL. 191
Malarz holenderski, *Święty Paweł Medytujący*, fot. współczesna

IL. 192
Naśladowca Anthony'ego van Dycka, *Portret mężczyzny*, fot. współczesna

IL. 193
Malarz włoski (niegdyś jako Proccaccini), *Święta Cecylia*, fot. współczesna

IL. 194
Pierre-Jean Boquet, *Pejzaż* (*Krajobraz z praczkami nad wodą*), fot. współczesna

↑ Łazienki, litografia barwna, 1840–1880

↑ Wnętrze Rotundy, szkic M. Zalewski, ok. 1840

ŹRÓDŁA

ARCHIWUM AKT NOWYCH [DALEJ: AAN]
MINISTERSTWO KULTURY I SZTUKI [DALEJ: MKiS]

- **AAN, MKiS 387/1 [1935/1937]:** *Spis inwentarzowy Pałacu Łazienkowskiego.*
- **AAN, MKiS 387/2 [1933/1935]:** *Biały Domek. Listy inwentarzowe; Zarząd Łazienek Królewskich. Spis mebli zabranych z Pałacu na Wodzie przez władze niemieckie na umeblowanie apartamentów przy ul. Szopena 13 (mieszkanie b. posła Czechosłowacji) zabrane w dniu 1.II.1940 r.*
- **AAN, MKiS 387/63 [1945]:** *Biuro Rewindykacji i Odszkodowań: opracowania, sprawozdania, kwestionariusze, 1945–1957.*
- **AAN, MKiS 387/64 [1947]:** *Zarząd Muzeów i Ochrony Zabytków — Biuro Rewindykacji i Odszkodowań.*

MINISTERSTWO WYZNAŃ RELIGIJNYCH I OŚWIECENIA PUBLICZNEGO [DALEJ: MWRiOP]

- **AAN, MWRiOP 7084 [1921–1922]:** *Wykaz liczbowy przedmiotów przywiezionych z Rosji. Protokoły otwarcia skrzyń przedmiotów i dzieł sztuki rewindykowanych z Rosji po traktacie ryskim — Łazienki Królewskie.*
- **AAN, MWRiOP 7088 [1922]:** *Wydział Sztuki — rewindykacja z Rosji — zestawienie zwróconych przedmiotów ze zbiorów Rzeczypospolitej m.in. Łazienek, spisy zawartości skrzyń.*
- **AAN, MWRiOP 7092 [1923]:** *Inwentarz Pałacu Łazienkowskiego oraz Białego Domku spisany dnia 10 marca 1923.*

BIURO ODBUDOWY STOLICY [DALEJ: BOS]

- **AAN, BOS [1945–1948]:** Społeczne Przedsiębiorstwo Budowlane — BOS — rozrachunki, protokóły, sprawozdania, zestawienia, korespondencja, J. Dąbrowski, *Historia budowy pałacu Królewskiego w Łazienkach*, 16 lutego 1947.

ARCHIWUM GŁÓWNE AKT DAWNYCH W WARSZAWIE [DALEJ: AGAD]
ARCHIWUM KS. JÓZEFA PONIATOWSKIEGO I MARII TERESY TYSZKIEWICZOWEJ [DALEJ: AJP]

- **AGAD, AJP 152 [1765]:** *Inwentarz Meublow Pałacu JKMci Ujazdowskiego czyniony w czasie kupna 1765: Inwentarz Meublow nowo przysposobionych do tegoż Pałacu JKMci P.N.M. w Ujazdowie spisany 1772. Explikacja tychże meblow gdzie się znayduią y znajdować powinny dla zupełnieyszey informacji przyłączona.*
- **AGAD, AJP 153 [1783]:** *Inwentarz Generalny Pałacu Ujazdowskiego...* etc. etc., 1783.
- **AGAD, AJP 159 [1788]:** *Inwentarz Pałacu J. K. Mści Dziedzicznego Belweder zwanego przy Łazienkach i Ujazdowie sytuowanego na Groncie 1788 Roku w Maju spisany.*
- **AGAD, AJP 162 [1788]:** *Inwentarz dóbr JKMci dziedzicznych Łazienki zwanych z attynencjami przy Warszawie sytuowanych, na groncie 1788 roku w maju spisany.*
- **AGAD, AJP 163 [1788]:** *Inwentarz dóbr Jego Królewskiej Mości dziedzicznych Łazienki zwanych Attynencyami przy Warszawie sytuowanych na groncie, 1788 roku w maju spisany.*
- **AGAD, AJP 164 [1795]:** *Inwentarz dóbr JKMci dziedzicznych Łazienki zwanych z attynencjami przy Warszawie sytuowanych, na groncie 1795 roku we wrześniu spisany.*
- **AGAD, AJP 165 [1795]:** *Inwentarz dóbr JKMci dziedzicznych Łazienki zwanych z attynencjami przy Warszawie sytuowanych, na groncie 1795 roku we wrześniu spisany.*
- **AGAD, AJP 166 [po 1795]:** *Opisanie rezydencji Łazienek ze wszystkimi attynencjami.*
- **AGAD, AJP 185 [1795]:** *Inventaire Général des meubles et effets mobiliers qui sont dans le Château de Varsovie, fait en mars 1795.*
- **AGAD, AJP 187 [1795]:** *Inventaire du Garde-meuble du Château de Varsovie, fait Au mois de mars 1795.*
- **AGAD, AJP 200 [1783]:** *Catalogue des Tableaux du roien Janvier 1783.*
- **AGAD, AJP 202 [1795]:** *Catalogue des Tableaux appartenant à Sa Ma[jesté] Le Roi de Pologne 1795.*
- **AGAD, AJP 215 [1795]:** *Katalog Gabinetu Rycin zmarłego króla Stanisława Augusta.*
- **AGAD, AJP 220 [1795]:** *Katalog wyrobów z marmuru, gipsu, terakoty, kamienia, brązu, ołowiu, stanowiących własność króla Stanisława Augusta.*
- **AGAD, AJP 221 [1795]:** *Catalogue des Ouvrages, en Marbre, Plâtre, Terre cuite appartenant à Sa Maje: le Roi 1795.*

INTENDENT ŁAZIENEK KRÓLEWSKICH [DALEJ: IŁK]

- **AGAD, IŁK 86 [1817]:** *Spis rzeczy znaydujących się w Pałacu w Łazienkach, Officynie Kuchenney, Austeryi y Bażantarni 1817 r.*
- **AGAD, IŁK 88 [1820–1823]:** *Skład mebli, sprzętów itp. w Łazienkach Królewskich znajdujący się, bd.*
- **AGAD, IŁK 89 [1832]:** *Inwentarz ruchomości Pałacu jego Cesarsko Królewskiej Mości Łazienki zwaneyi, 1832 r. Sporządzony na Gruncie.*

ZESPÓŁ PAŁACÓW CESARSKICH [DALEJ: ZPC]

- **AGAD, ZPC 1400 [1817–1887]:** *Akta dotyczące sprzedaży Łazienek przez Hr[abinę] Tyszkiewiczową cesarzowi Aleksandrowi. Odpisy dokumentów. O priobrietienii Łazienkowskogo Dworca.*
- **AGAD, ZPC 2988 [1839/1842]:** *Inwentarz Kosztowności, Mebli i innych Ruchomości znajdujących się w Pałacu Biały Dom należącym do Głównego Cesarskiego Pałacu Łazienki. Spisany w Latach 1839 i 1842.*
- **AGAD, ZPC 2990 [1839/1842]:** *Inwentarz Kosztowności, Mebli i innych Ruchomości znajdujących się w Ogrodzie Łazienkowskim z dziem objęcia Administracyo Cessarskich Pałacy przez Pułkownika Abramowicza.*
- **AGAD, ZPC 2992 [1839/1842]:** *Inwentarz Kosztowności, Mebli i innych Ruchomości znaydujących się w Pałacu zwanym Biały Dom należącym do Głównego Cesarskiego Pałacu Łazienki. Spisany w latach 1839 i 1842.*
- **AGAD, ZPC 3032 [1854–1863]:** *Inwentarz Pałacu Łazienkowskiego, 1854–1863.*
- **AGAD, ZPC 3037 [1854–1863]:** *Inwentarz Pałaców Cesarskich w Warszawie, tom III: Cerkiew Pałacowa, Dom Biały, Oficyna Domu Białego, Oficyna Oranżerii, Teatr Zimowy, Dom po Kantonistach, Dom po Odwachu, Dom po Oberży.*
- **AGAD, ZPC 3050 [1871]:** *Opis. Łazienkowskij Dworiec. Kratkaja wiedomost' prichoda i raschoda dwiżymogo imuszczestwa Łazienkowskogo Dworca po opisnoj knigie N 1.*
- **AGAD, ZPC 3098 [1896]:** T. I. *Opis dwiżimago imuszczestwa Łazienkowskogo dworca. Sostawliena 18 sientiabria 1896 g: Odd. 17: Kartiny.*
- **AGAD, ZPC 3118 [1907–1914]:** *Opis dwiżymogo imuszczestwa Łazienkowskogo Dworca, t. I, cz. 1: [Miebiel].*
- **AGAD, ZPC 3120 [1907–1914]:** *Opis dwiżymogo imuszczestwa Łazienkowskogo Dworca, t. I, cz. 2: [Miebiel].*
- **AGAD, ZPC 3131 [1907–1914]:** *Opis dwiżymogo imuszczestwa Biełogo Dworca, t. IV: [Meble i różne przedmioty domowego użytku].*

ARCHIWUM PAŃSTWOWE W WARSZAWIE [DALEJ: AP]

- **AP, Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków 3381:** *Wykaz spisów zdawczo-odbiorczych materiałów archiwalnych przekazywanych przez Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków z siedzibą w Warszawie do Archiwum Państwowego m. st. Warszawy.*

INSTYTUT STUKI POLSKIEJ AKADEMII NAUK [DALEJ: IS PAN]
ZBIORY SPECJALNE [DALEJ: ZS]

- **IS PAN, ZS 1604:** Archiwum Bogdana Urbanowicza.
- **IS PAN, ZS [bez sygnatury] [1817]:** *Catalogue des Tableaux placés au palais de Łazienki 1817.*

ARCHIWUM POLSKIEJ AKADEMII NAUK [DALEJ: APAN]

- **APAN, III-2 [1891–1944]:** Archiwum PAN Materiały Zygmunta Batowskiego.

ARCHIWUM MUZEUM NARODOWEGO W WARSZAWIE [DALEJ: AMNW]

- **AMNW, 0718 [1940–1944]:** *Spis mebli zabranych do Muzeum Narodowego dnia 15.IV.1940 r.*
- **AMNW, 0718 a [1940]:** *Zamek Królewski w Warszawie; Spis obrazów z Zamku Królewskiego, a głównie z Pałacu Łazienkowskiego znajdujące się w Muzeum 1940; Katalog obrazów z Zamku Królewskiego (w tym Państwowe zbiory sztuki im. Krosnowskich); Spis tkanin (gobeliny, dywany, kilimy, różne).*
- **AMNW, 0718 b [1940–1944]:** *Pałac Łazienkowski; Wykaz z 1944 r. przedmiotów zabranych przez Niemców z pałacu Łazienkowskiego; Spis mebli zabranych do Muzeum Narodowego dnia 15.IV.1940 r.; Spis mebli zabranych z Pałacu Łazienkowskiego do mieszkania przy ul. Szopena 13 w dniach 1–3 lutego 1940 r.; Spis depozytów złożonych w Muzeum 1940, 1941, 1944.*
- **AMNW, 0734 [1945]:** *Kartoteka dzieł sztuki zabranych w okresie okupacji przez Niemców.*

ARCHIWUM NARODOWEGO INSTYTUTU DZIEDZICTWA [DALEJ: ANID]

- **ANID [1945]:** W. Tatarkiewicz, *Straty Łazienek, inaczej: Sprawozdanie ze stanu zniszczeń w Łazienkach Królewskich i w Belwederze 10 marca 1945.*

ŹRÓDŁA DRUKOWANE

- **Inventaire 1795 1997:** *Inventaire général des meubles et effets mobiliers qui sont dans le Château de Varsovie, fait en mars 1795 = Generalny inwentarz mebli i innych ruchomości znajdujących się w Zamku Warszawskim, sporządzony w marcu 1795 roku*, oprac. N. Ładyka, Warszawa 1997.
- **Zarębska, Choynowski 1993**: M. Choynowski, I. Zarębska, [informacje z zaginionych kart PZS], mpis, Warszawa 1993.

BIBLIOGRAFIA

- **Aikema 1990** → B. Aikema, *Piero della Vecchia and the Heritage of the Renaissance in Venice*, Florence 1990.
- **Babijczuk 1936** → *Pałac na Wodzie*, reż. W. Babijczuk, zdj. H. Vlassak, Polska, 1936, FINA.
- **Benesz, Kluk 2016** → H. Benesz, M. Kluk, *Early Netherlandish, Dutch, Flemish and Belgian Paintings 1494–1983 in the Collections of the National Museum in Warsaw and the Palace at Nieborów. Complete Illustrated Summary Catalogue*, red. H. Benesz, P. Borusowski, t. 1: *Signed and Attributed Paintings*, t. 2: *Anonymous Artists, Bibliography, Appendices, Index of Names*, Warszawa 2016.
- **Bernatowicz 2001** → T. Bernatowicz, *Cesarskie Łazienki w Warszawie. Pałac w świetle nieznanych pomiarów Ludwika Szmideckiego z 1841 roku*, w: *Hortus vitae. Księga pamiątkowa dedykowana Andrzejowi Michałowskiemu*, red. M. Arszyński, Warszawa 2001, s. 29–37.
- **Białostocki i in. 1964** → *Galeria malarstwa obcego. Przewodnik*, oprac. J. Białostocki, A. Chudzikowski, W. Drecka i in., Warszawa 1964.
- **Białostocki, Walicki 1955** → J. Białostocki, M. Walicki, *Malarstwo europejskie w zbiorach polskich*, Warszawa 1955.
- **Biłozór-Salwa 2013** → A. Biłozór-Salwa, *Metamorfozy Owidiusza w Łazienkach Królewskich a dekoracja królewskiego maison de plaisance*, w: *Metamorfozy. Królewska kolekcja grafiki Stanisława Augusta, ryciny z kolekcji Stanisława Augusta i ze zbiorów Jana Kantego Szembeka*, kat. wyst., Pałac na Wyspie, Muzeum Łazienki Królewskie 21.05–1.09.2013, Warszawa 2013, s. 35–46.
- **Blankert 1982** → A. Blankert, *Ferdinand Bol: 1616–1680: Rembrandt's pupil*, Doornspijk 1982.
- **Bordeaux 1961** → *Trésors d'art polonais. Chefs-d'œuvre des musées de Pologne*, kat. wyst., Musée des Beaux-Arts 5.05.–31.07.1961, Bordeaux 1961.

- **Brokl 1936** → K. Brokl, *Przewodnik po Zamku Królewskim w Warszawie*, Warszawa 1936.
- **Bromirska-Keller 2024** → K. Bromirska-Keller, *Dokumentacja prac konserwatorskich i restauratorskich wnętrza. Budynek Małej Oficyny Muzeum Łazienki Królewskie w Warszawie*, Warszawa 2024.
- **Choynowski 1998a** → M. Choynowski, *Dzieje królewskiej kolekcji obrazów*, „Cenne, Bezcenne/Utracone" 1998, nr 2(8), s. 24–25, 31.
- **Choynowski 1998b** → M. Choynowski, *Straty w zbiorach łazienkowskich. Cz. II. Meble*, „Cenne, Bezcenne/Utracone" 1998, nr 5(11), s. 28–30.
- **Choynowski 1998c** → M. Choynowski, *Straty w zbiorach łazienkowskich. Rzeźba*, „Cenne, Bezcenne/Utracone" 1998, nr 6(12), s. 32–34.
- **Choynowski 2013** → M. Choynowski, *Łoża Stanisława Augusta. Między prywatnością a ceremoniałem*, w: *Łazienki Królewskie. Nowe świadectwa — nowe znaczenia*, opieka nauk. M. Poprzęcka, Warszawa 2013, s. 89–119.
- **Choynowski 2014** → M. Choynowski, *Z badań nad meblami stanisławowskimi: konsola i stół konsolowy — stałe elementy architektoniczne paradnego wnętrza*, „Kronika Zamkowa. Roczniki" 2014, nr 1(67), s. 151–198.
- **Chwalewik 1927** → E. Chwalewik, *Zbiory Polskie... w Ojczyźnie i na Obczyźnie*, t. 2, Warszawa–Kraków 1927.
- **Chyczewska 1970** → A. Chyczewska, *Marcello Bacciarelli. Życie — twórczość — dzieła*, t. 2, kat. wyst., Muzeum Narodowe w Poznaniu 17.06–20.09.1968, Poznań 1970.
- **Chyczewska 1973** → A. Chyczewska, *Marcello Bacciarelli 1731–1818*, Wrocław 1973.
- **Danielewicz 2019** → I. Danielewicz, *French Paintings from the 16th to 20th Century in the Collection of the National Museum in Warsaw. Complete Illustrated Catalogue Raisonné*, Warsaw 2019.
- **De Mouÿ 1875** → *Correspondance inédite du roi Stanislas-Auguste Poniatowski et de Madame Geoffrin (1764–1777). Précédée d'une étude sur Stanislas-Auguste et Madame Geoffrin et accompagnée de nombreuses notes par Charles de Mouÿ*, Paris 1875.
- **Drexlerowa 1999** → A. M. Drexlerowa, *Wystawy wytwórczości Królestwa Polskiego*, Warszawa 1999.
- **Dunin-Karwicki 1927** → St. Dunin-Karwicki, *Le Chateau de Łazienki*, Varsovie 1927.
- **Dunin-Karwicki 1930** → St. Dunin-Karwicki, *Pałac Łazienkowski w Warszawie*, Lwów–Warszawa 1930.
- **Dussieux 1856** → L. Dussieux, *Les artistes français à l'étranger. Recherches sur leurs travaux et sur leur influence en Europe, précédées d'un essai sur les origines et le développement des arts en France*, Paris 1856.
- **Eriksen 1968** → S. Eriksen, *Louis Delanois. Menuisier en sièges (1731–1792)*, Paris 1968.
- **Frejtag 2020** → J. Frejtag, *Salomon na tronie. O toposie starotestamentowego władcy w propagandzie królewskiej Stanisława Augusta*, w: *„Skłócony naród, król niepewny, szlachta dzika"? Polska stanisławowska w świetle najnowszych badań*, red. P. Ugniewski, Warszawa 2020, s. 93–111.
- **Gabillot 1895** → C. Gabillot, *Hubert Robert et son temps*, Paris 1895.
- **Gitaij 2020** → J. Gitaij, *The Painting by Rembrandt and Studio, Portrait of Marten Soolmans, of 1634, in the National Museum in Warsaw, Reconsidered*, w: *Ingenium et labor. Studia ofiarowane Profesorowi Antoniemu Ziembie z okazji 60. urodzin*, red. P. Borusowski, Warszawa 2020, s. 219–226.
- **Grigorowicz 1886** → D. W. Grigorowicz, *Warszawa, Dworiec w Łazienkach. Bielwiedier. Zamok. Opis priedmietam imiejuszczim prieimuszczestwienno chudożestwiennoje znaczenie*, Petersburg 1886.
- **Hofstede de Groot 1914** → C. Hofstede de Groot, *A Catalogue Raisonné of the Works of the Most Eminent Dutch Painters of the Seventeenth Century*, t. 6, London 1914.
- **Iskierski 1926** → St. Iskierski, *Brązy Zamku Królewskiego i Pałacu Łazienkowskiego w Warszawie*, Kraków 1926.
- **Iskierski 1929** → St. Iskierski, *Bronzy Zamku Królewskiego i Pałacu Łazienkowskiego w Warszawie. Les bronzes du Château Royal et du Palais de Łazienki à Varsovie*, Warszawa 1929.

- **Iskierski 1931** → St. Iskierski, *Katalog galerii obrazów Pałacu w Łazienkach w Warszawie*, Warszawa 1931.
- **Juszczak, Małachowicz 2015** → D. Juszczak, H. Małachowicz, *Galeria obrazów Stanisława Augusta w Łazienkach Królewskich. Katalog*, Warszawa 2015.
- **Juszczak 2020** → D. Juszczak, *Malarski zbiór króla Stanisława Augusta*, dysertacja, Uniwersytet Warszawski, Instytut Historii Sztuki, 2020.
- **Juszczak, Salomon 2022** → D. Juszczak, X.F. Salomon; *„Jeździec polski". Królewski Rembrandt*, Warszawa 2022.
- **Juszczak 2023** → D. Juszczak, *Łazienkowska kolekcja obrazów i jej nowa aranżacja. Kuratorskie rozterki*, „Rocznik Muzeum Narodowego w Warszawie. Nowa Seria / Journal of the National Museum in Warsaw. New Series" 2023, nr 12(48), s. 192–242.
- **Kaczmarzyk 1958** → D. Kaczmarzyk, *Straty wojenne Polski w dziedzinie rzeźby*, Warszawa 1958.
- **Kalicki, Kuhnke 2014** → W. Kalicki, M. Kuhnke, *Sztuka zagrabiona. Uprowadzenie Madonny*, Warszawa 2014.
- **Kamińska 2017** → L. Kamińska, *Wawelska i warszawska — największe powojenne składnice przemieszczanych dóbr kultury w Polsce. Przyczynek do szerszego opracowania*, „Muzealnictwo" 2017, t. 58, s. 185–192.
- **Kamińska 2017a** → L. M. Kamińska, *Wawel and Warsaw — the Biggest Post-war Repositories for Relocated Cultural Goods in Poland. Contribution to Broader Elaboration*, „Muzealnictwo" 2017, t. 58, s. 249–256.
- **Kat. MNW 1967** → *Malarstwo europejskie. Katalog zbiorów*, t. 1–2, red. A. Chudzikowski, J. Białostocki, Warszawa 1967.
- **Katalog 1889** → *Katalog wystawy sztuki starożytnej i nowożytnej, stosowanej do przemysłu, w mies. listopadzie i grudniu 1889 r. w Gmachu Muzeum Przemysłu i Rolnictwa odbytej*, Warszawa 1889.
- **Katalog 1964** → *Sztuka zdobnicza. Dary i nabytki 1945–1964. Katalog*, wstęp St. Gebethner, Warszawa 1964.
- **Katalog sztuki w Polsce 1988** → *Katalog zabytków sztuki w Polsce*, t. 11: *Dawne województwo bydgoskie*, red. T. Chrzanowski, M. Kornecki, z. 18: *Włocławek i okolice*, oprac. autorskie W. Puget, M. Paździor, Warszawa 1988.
- **Kłoczowski, Niemira 2023** → *Stale obawiam się jakiejś katastrofy... Korespondencja Stanisława Augusta z Marcellem Bacciarellim*, przeł. z rękopisu J. M. Kłoczowski, oprac. tekstu, wstępu i komentarzy K. Niemira, Warszawa 2023.
- **„Kłosy" 1867** → *Łazienki pod Warszawą*, „Kłosy", 3 października 1867, t. 5, nr 118, s. 178.
- **Kolmasiak, Urban 2021** → *Odzyskane dziedzictwo Łazienek Królewskich. W 100-lecie traktatu ryskiego*, red. M. Kolmasiak, Z. Urban, Warszawa 2021.
- **Kopania 2012** → I. Kopania, *Rzeczy — ogrody — wyobrażenia. Chiny w kulturze Rzeczypospolitej czasów Stanisława Augusta*, Warszawa 2012.
- **Kopania 2021** → I. Kopania, *Looking West and Dreaming East — Chinese Taste at the Eastern Borders of Europe from 1696 to 1821*, „Orientations" 2021, nr 4(52), s. 46–58.
- **Kossecka 1999** → T. Kossecka, *Gabinet Rycin króla Stanisława Augusta*, Warszawa 1999.
- **Krahel, Mikucka-Stasiak 2023** → E. Krahel, K. Mikucka-Stasiak, *Analiza wypożyczeń muzealiów z Muzeum Łazienki Królewskie w Warszawie w latach 1945–1989 do instytucji niemuzealnych, które nie zostały zwrócone i ich los pozostaje nieznany*, Warszawa 2023 (raport podsumowujący projekt DECORUM), Archiwum MŁK.
- **Kwiatkowski 1972** → M. Kwiatkowski, *Łazienki*, Warszawa 1972.
- **Kwiatkowski 1983** → M. Kwiatkowski, *Stanisław Poniatowski, król-architekt*, Wrocław 1983.
- **Kwiatkowski 1991** → M. Kwiatkowski, *Łazienki*, Warszawa 1991.
- **Kwiatkowski 2000** → M. Kwiatkowski, *Wielka Księga Łazienek*, Warszawa 2000.
- **Lauterbach 1918** → A. Lauterbach, *Styl Stanisława Augusta. Klasycyzm warszawski wieku XVIII*, Warszawa 1918.
- **Lauterbach 1923** → A. Lauterbach, *Warszawa*, Warszawa 1923.
- **Lauterbach 1937** → A. Lauterbach, *Galeria obrazów pałacu w Łazienkach*, „Arkady" 1937, nr 7, s. 340–349.

- **Łazienki Królewskie** → Łazienki Królewskie, „Dziennik Polski", 18 VIII 1915, nr 22, s. 3.
- **Łazienki Królewskie 1916** → *Łazienki Królewskie. Warszawa*, album z anonimowym wstępem W. Tatarkiewicza, Warszawa 1916.
- **Mączewska 2018** → K. Mączewska, *Nie tylko malownicze pamiątki. Dokumentacja wyposażenia rezydencji królewskich w Warszawie z lat 1915 i 1916 w akwarelach artystów z pracowni Archiwum Ikonograficznego*, „Kronika Zamkowa. Roczniki" 2018, nr 5(71), s. 209–230.
- **Mączewska 2018a** → K. Mączewska, *Bronisława Gembarzewskiego „Archiwum Ikonograficzne" i jego rysownicy w latach 1914–1923/Bronisław Gembarzewski's Iconographic Archive and Its Draughtsmen in the Years 1914–23*, „Rocznik Muzeum Narodowego w Warszawie. Nowa seria/Journal of the National Museum in Warsaw. New Series" 2018, nr 7(43), s. 11–58.
- **Mączewska 2018b** → K. Mączewska, *Wyposażenie rezydencji królewskich w Warszawie w 1915 roku na akwarelach i fotografiach w kolekcji MNW*, tekst opublikowany na stronie Cyfrowe MNW: http://cyfrowe.mnw.art.pl/dmuseion/showcasedescription?di rids=329#.
- **Małachowicz 2011** → H. Małachowicz, *Galeria Obrazów Stanisława Augusta*, w: *Stanisław August ostatni król Polski. Polityk mecenas, reformator, 1764–1795*, kat. wyst., Zamek Królewski w Warszawie 26.11.2011–19.02.2012, Warszawa 2011, s. 223–231.
- **Mańkowski 1929** → T. Mańkowski, *Obrazy Rembrandta w galerji Stanisława Augusta*, Kraków 1929.
- **Mańkowski 1932** → T. Mańkowski, *Galerja Stanisława Augusta*, Lwów 1932.
- **Mańkowski 1932a** → T. Mańkowski, *Królewska fabryka farfurowa w Belwederze*; w: „Sztuki Piękne" R. 8 (1932) nr 3, s. 73–90.
- **Mańkowski 1948** → T. Mańkowski, *Rzeźby zbioru Stanisława Augusta*, Kraków 1948.
- **Maszkowska 1956** → B. Maszkowska, *Z dziejów polskiego meblarstwa okresu Oświecenia*, Wrocław 1956.
- **Meslay 2007** → O. Meslay, *Henry-Pierre Danloux (1753–1809), sa carrière avant l'exil en Angleterre*, „Bulletin de la Société de l'Histoire de l'Art Français" 2007 [année 2006], s. 209–244.
- **Mikocka-Rachubowa 2016** → K. Mikocka-Rachubowa, *Rzeźba włoska w Polsce około 1770–1830*, t. 2: *Katalog*, Warszawa 2016.
- **Niemira 2023** → K. Niemira, *Jean-Pierre Norblin de la Gourdaine (1745–1830). Katalog obrazów / Catalogue of Paintings*, Warszawa 2023.
- **Niemojewski 1922** → L. Niemojewski, *Łazienki Królewskie oraz znajdujące się w nich dzieła sztuki*, Warszawa 1922.
- **Niemojewski 1927** → L. Niemojewski, *Wnętrza architektoniczne pałaców stanisławowskich*, Warszawa 1927.
- **Nofok-Sowiński 1916** → Stanisław Nofok-Słowiński, *Łazienki Królewskie, Warszawa*, Warszawa 1916.
- **Ottawa/Waszyngton/Berlin 2003–2004** → *The Age of Watteau, Chardin, and Fragonard. Masterpieces of French Genre Painting*, red. C. B. Bailey, kat. wyst., Ottawa/Waszyngton/Berlin, New Haven — London 2003.
- **Ottomeyer, Pröschel 1986** → H. Ottomeyer, P. Pröschel, *Vergoldete Bronze. Die Bronzearbeiten des Spätbarock und Klassizismus*, t. 1–2, München 1986.
- **Paprocka-Gajek 1997** → J. Paprocka-Gajek, *Niezwykły stół*, „Spotkania z Zabytkami" 1997, t. 21, nr 9(127), s. 35–36.
- **Paryż/Waszyngton 2016** → *Hubert Robert 1733–1808. Un peintre visionnaire / A Visionary Painter*, red. G. Faroult, C. Voiriot, kat. wyst., Musée du Louvre 9.03–30.06.2016, Paryż/National Gallery of Art, Waszyngton, Paris 2016.
- **Pieńkos 1990** → A. Pieńkos, *Entre l'Italie et les Pays-Bas. Quelques remarques sur Hubert Robert, peintre de cuisines*, „Bulletin du Musée National de Varsovie" 1990, t. 31, nr 4, s. 69–84.
- **Pilus 2019** → M. Pilus, *Utracone dzieła sztuki z kolekcji Stanisława Augusta na aukcjach i w zbiorach za granicą*, „Spotkania z Zabytkami" 2019, nr 9–10, s. 60–61.

- **Pilus 2020** → M. Pilus, *Czy zrabowane przez Niemców apliki z Łazienek Królewskich w Warszawie znajdują się w Hotelu Ritz w Paryżu?*, ArtSherlock, 25 maja 2020, online.
- **Płuciniczak 2027** → M. Płuciniczak, *Nie Sułkowscy, a Lubomirscy. Nowe ustalenia w sprawie „rydzyńskich" obrazów w kolekcji Stanisława Augusta*, „Rocznik Muzeum Narodowego w Warszawie. Nowa seria / Journal of the National Museum in Warsaw. New Series" [w druku].
- **Podczaszyński, Kaniewski 1856** → B. Podczaszyński, X. Kaniewski, *Catalogue des tableaux du palais de Lazienki, à Varsovie*, „Revue universelle des arts" 1856, t. 3, s. 44–63.
- **Prószyńska 1994** → Z. Prószyńska, *Zegary Stanisława Augusta*, Warszawa 1994.
- **Przewodnik 1826** → *Przewodnik warszawski*, cz. 1, Warszawa 1826.
- **Réau 1932** → L. Réau, *Catalogue des œuvres d'art français de la collection du roi de Pologne Stanislas-Auguste*, „Archives de l'art français" 1932, t. 17, s. 227–248.
- **Roli 1977** → R. Roli, *Pittura bolognese 1650–1800. Dal Cignani ai Gandolfi*, Bologna 1977.
- **Romanowska-Zadrożna, Zadrożny 2000** → *Malarstwo obce: straty wojenne. Obrazy olejne, pastele, akwarele utracone w latach 1939–1945 w granicach Polski po 1945 bez ziem zachodnich i północnych*, t. 1, oprac. M. Romanowska-Zadrożna, T. Zadrożny, Poznań 2000.
- **Sala Salomona 2025** → *Sala Salomona w Pałacu na Wyspie. Odtworzyć, stworzyć czy zapomnieć?*, Warszawa 2025.
- **Sęczys 1978** → E. Sęczys, *Administracja pałaców cesarskich w Warszawie w latach 1796–1918 i pozostałe po niej akta*, „Archejon" 1978, t. LXVI, s. 131–156.
- **Sichergestellte 1940** → *Sichergestellte Kunstwerke im Generalgouvernement*, opr. G. Barthel i in., Krakau–Breslau [1940].
- **Somow 1895** → A. Somow, *Katałog karti nnach odiaszczichsiaw impieratorskom Łazienkowskom Dworce*, Warszawa 1895.
- **Sroczynska 1969** → K. Sroczyńska, *Zygmunt Vogel: rysownik gabinetowy Stanisława Augusta*, Wrocław–Warszawa 1969.
- **Straty wojenne, rzemiosło 1953** → *Straty wojenne zbiorów polskich w dziedzinie rzemiosła artystycznego*, t. 1, praca zbiorowa, Warszawa 1953.
- **Szablowski 1937** → J. Szablowski, *Łazienki Królewskie. Widoki, plany i projekty od schyłku w. XVII do połowy w. XIX*, Warszawa 1937.
- **Sztuka zdobnicza 1964** → *Sztuka zdobnicza. Dary i nabytki 1945–1964*, katalog, Muzeum Narodowe w Warszawie, Warszawa 1964.
- **Tatarkiewicz 1919** → W. Tatarkiewicz, *Rządy artystyczne Stanisława Augusta*, Warszawa 1919.
- **Tatarkiewicz 1934** → W. Tatarkiewicz, *Ujazdów i początki Łazienek Stanisławowskich*, Warszawa 1934.
- **Tatarkiewicz 1957** → W. Tatarkiewicz, *Łazienki Warszawskie*, Warszawa 1957.
- **Tatarkiewicz 1968** → W. Tatarkiewicz, *Łazienki Warszawskie*, Warszawa 1968.
- **Tatarkiewicz 1972** → W. Tatarkiewicz, *Łazienki warszawskie*, wyd. 3, Warszawa 1972.
- **Tomkiewicz 1949** → W. Tomkiewicz, *Katalog obrazów wywiezionych z Polski przez okupantów niemieckich w latach 1939–1945*, t. 1: *Malarstwo obce*, Warszawa 1949.
- **Tomkiewicz 1950** → *Katalog obrazów wywiezionych z Polski przez okupantów hitlerowskich w latach 1939–1945*, t. 2: *Malarstwo polskie*, red. W. Tomkiewicz, Warszawa 1951.
- **Trnek 2007** → R. Trnek, *Traum vom Süden. Die Niederländer malen Italien*, Ostfildern 2007.
- **Tyszkiewicz 1953** → B. Tyszkiewicz, *Straty wojenne zbiorów polskich w dziedzinie rzemiosła artystycznego*, w: *Ministerstwo Kultury i Sztuki, Prace i materiały Biura Rewindykacji i Odszkodowań*, nr 12, red. Tomkiewicz Władysław, Nahlik Stanisław, Sroczyńska Krystyna, t. 1, Warszawa 1953.

- **Tyszkiewicz 1953** → B. Tyszkiewicz i in., *Straty wojenne zbiorów polskich w dziedzinie rzemiosła artystycznego*, t. 1: *Szkło i ceramika, wyroby złotnicze, tkaniny dekoracyjne, meble zabytkowe, instrumenty muzyczne*, red. W. Tomkiewicz, K. Sroczyńska, S. Nahlik, Warszawa 1953.
- **Urbanowicz 1970** → B. T. Urbanowicz, *Dziennik Fischohornu*, w: *Walka o dobra kultury. Warszawa 1939–1945*, t. 2, red. S. Lorentz, Warszawa 1970, s. 334–384.
- **Valence 1989** → *Hubert Robert et la Révolution*, kat. wyst., Musée de Valence 3.04–28.05.1989, red. C. Boulot, H. Moulin, Valence 1989.
- **Wallis 1934** → M. Wallis, *Sztuka obca w zbiorach polskich*, w: R. Hamann, *Historja sztuki*, t. 2: *Dzieje sztuki od epoki starochrześcijańskiej do czasów obecnych*, przeł. M. Wallis, Warszawa 1934, s. 1179–1214.
- **Warschau 1944** → *Warschau*, wstęp prof. G. W. Buchner, Krakau [1944].
- **Warszawa** → *Wystawa przemysłu i sztuk pięknych*, „Gazeta Krakowska", 18 lipca 1838, nr 161, s. 643–644.
- **Warszawa 2009** → *Le siècle français. Francuskie malarstwo i rysunek XVIII wieku ze zbiorów polskich*, red. I. Danielewicz, J. Guze, kat. wyst., Muzeum Narodowe w Warszawie, Warszawa 2009.
- **Warszawa 2011** → *Rembrandt i inni. Królewska kolekcja obrazów Stanisława Augusta*, t. 1, red. D. Juszczak, H. Małachowicz, kat. wyst., Muzeum Łazienki Królewskie 19.07–16.10.2011, Warszawa 2011.
- **Zawadzki 1963** → *Polska stanisławowska w oczach cudzoziemców*, t. 2, oprac. W. Zawadzki, Warszawa 1963.
- **Zychowicz 2019** → I. Zychowicz, *La Sala di Salomone nel Palazzo sull'Isola nel parco Łazienki e i dipinti di Bacciarelli come espressione propagandistica del potere di Stanislao Augusto*, w: *Intorno a Marcello Bacciarelli. Italiani nella Varsavia dei Lumi*, red. A. Pieńkos, M. Smoliński, Warszawa 2019, s. 45–56.
- **Zychowicz, Łagocka 2024** → I. Zychowicz, M. Łagocka, *Pałac na Wyspie*, Warszawa 2024.

ILUSTRACJE UŻYTE W CZĘŚCI KATALOGOWEJ

- **IL. 1** → Popiersie Juliusza Cezara, 1915, fot. H. Poddębski, 1915, z publikacji Łazienki Królewskie. Warszawa, Warszawa 1916, sygn. A.409/REPR.XX/I-81, BN (dalej: Łazienki Królewskie 1916)
- **IL. 2** → Popiersie Marka Aureliusza, fot. J. Bułhak, 1930, z publikacji *Polska w obrazach fotograficznych Jana Bułhaka*, t. 102, *Warszawa*. t. 2 *Łazienki*, Wilno 1930, sygn. AFF.III-2 (zawiera: F.5066-F.5130), BN (dalej: Polska w obrazach 1930)
- **IL. 3** → Barometr, zegar, kadr z filmu *Pałac na Wodzie*, 1939, reż. W. Babijczuk, Filmoteka Narodowa — Instytut Audiowizualny, nr inw. MF 299 (dalej: Babijczuk 1939)
- **IL. 4, 5** → Krzesło i stół, fot. 1925, H. Poddębski, Archiwum Muzeum Łazienki Królewskie (dalej: MŁK)
- **IL. 6** → Zegar, kadr z filmu *Pałac na Wodzie*, 1939, Babijczuk 1939
- **IL. 7** → Jan Bogumił Plersch, *Malowidło ścienne Bachus i Ceres*, fot. przed 1939, MŁK
- **IL. 8** → Jan Bogumił Plersch, *Malowidło ścienne Diana z Akteonem*, fot. 1915, nr. inw. R_13062A, ze zbiorów Instytutu Sztuki PAN (dalej: IS PAN)
- **IL. 9** → Kinkiet (aplika), fot. 1915, S. Nofok-Sowiński, nr inw. DI 7544, Muzeum Narodowe w Warszawie (dalej: MNW)
- **IL. 10** → Waza, fot. 1915, S. Nofok-Sowiński, nr inw. DI 7544, MNW
- **IL. 11** → Bankietka (ławeczka, kanapa), fot. 1925, H. Poddębski, MŁK
- **IL. 12** → Kandelabr, fot. 1915, S. Nofok-Sowiński, nr inw. B0000004253R 112428R, IS PAN
- **IL. 13** → Kinkiet (aplika z głową Apolla), fot. 1329, Polska w obrazach 1930
- **IL. 14** → Postument (gerydon), fot. 1915, S. Nofok-Sowiński, MŁK

- **IL. 15** → Zegar, fot. 1925, H. Poddębski, MŁK
- **IL. 16** → Żyrandol, fot. 1915, S. Nofok-Sowiński, nr inw. B0000004253R 112428R, IS PAN
- **IL. 17** → Malarz holenderski, *Młody mężczyzna w zielonym stroju*, z publikacji T. Mańkowski, *Catalogue des Tableaux appartenant à Sa Maj: Le Roi de Pologne 1795*), MŁK (dalej: Mańkowski 1932)
- **IL. 18** → Gerrit Claesz Bleker, *Diogenes*, Mańkowski 1932
- **IL. 19** → Roelant Savery, *Psy myśliwskie na tle pejzażu*, nr inw. 0000042367, IS PAN
- **IL. 20** → Roelant Savery, *Kaczki w pejzaż*u, nr inw. 0000042366, IS PAN
- **IL. 21** → malarz flamandzki, *Pejzaż zimowy*, niedatowane, zb. prywatne
- **IL. 22** → Daniel Vertangen, *Kapiące się nimfy i satyr*, Mańkowski 1932
- **IL. 23** → Posążek Merkurego (Mercurio volante), fot. 1929, z publikacji S. Iskierski, *Bronzy Zamku Królewskiego i Pałacu Łazienkowskiego w Warszawie,* Warszawa 1929, fot. J. Bułhakowa, sygn. 1.400.534 A, BN (dalej: Iskierski 1929)
- **IL. 24** → Fotel, fot. 1925, nr inw. AN 26564, Muzeum Warszawy (dalej: MW)
- **IL. 25** → Konsolka, fot. 1925, H. Poddębski, nr inw. AN 26565, MW
- **IL. 26** → Stolik, fot. 1925, nr inw. AN 26564, MW
- **IL. 27** → Waza (wazon), zegar, fot. 1925, nr inw. AN 26564, MW
- **IL. 28** → Żyrandol, fot. 1925, nr inw. AN 26564, MW
- **IL. 29** → Marcello Baciarelli, *Sen Salomona*, fot. 1915, S. Nofok-Sowiński, nr inw. DI 7264, MNW
- **IL. 31** → Marcello Baciarelli, *Ofiara Salomona*, fot. 1915, S. Nofok-Sowiński, nr inw. DI 7548, MNW
- **IL. 30** → Marcello Baciarelli, *Poświęcenie Świątyni Jerozolimskiej przez Salomona*, fot. przed 1939, nr inw. DDWNeg. 16386, MNW
- **IL. 31** → Marcello Baciarelli, *Narada z królem Hiramem nad budową świątyni*, fot. przed 1939, nr inw. IS PAN B0000009300, IS PAN
- **IL. 33** → Marcello Baciarelli, *Wizyta królowej Saby*, fot. przed 1939, nr inw. 0000184937c, IS PAN
- **IL. 34** → Marcello Baciarelli, *Sąd Salomona*, fot. przed 1939, nr inw. B0000009300, IS PAN
- **IL. 35** → Kandelabr, fot. 1915, Iskierski 1929
- **IL. 36** → Kinkiet, fot. 1915, Iskierski 1929
- **IL. 37** → Konsolka, fot. 1915, S. Nofok-Sowiński, nr. inw. BR0000006881 (B0000004253R 11248R), IS PAN
- **IL. 38, 39** → Panneau mozaikowe w ramach ze złoconego brązu, rys. W. R. Sztolcman, 1915, nr inw. DI 4779, nr inw. DI 4848, MNW
- **IL. 40** → Postument (gerydon), fot. 1915, S. Nofok-Sowiński, nr inw. DI 7552, MNW
- **IL. 41** → Waza (wazon wąski), fot. 1926, nr inw. 3/1/0/9/7117, Narodowe Archiwum Cyfrowe (dalej: NAC)
- **IL. 42** → Waza, fot. przed 1939, nr inw. 3/1/0/9/7118, NAC
- **IL. 43** → Wilki kominkowe, fot. przed 1915, S. Nofok-Sowiński, nr inw. 00981, IS PAN
- **IL. 44** → Wilki kominkowe, fot. przed 1915, S. Nofok-Sowiński, nr inw. DI 7548, MNW
- **IL. 45** → Zegar, fot. 1915, J. Kłos, MŁK
- **IL. 46** → Żyrandol, fot. przed 1939, Iskierski 1929
- **IL. 47** → Krąg Peetera van Bredaela *Widok portu*, fot. niedatowane, zb. prywatne
- **IL. 48** → Hubert Robert *Mieszkanie chłopskie wśród ruin* (*Prządka włoska*), Mańkowski 1932
- **IL. 49** → Malarz nieokreślony, *Starzec ubrany na czarno*, Mańkowski 1932
- **IL. 50** → Malarz nieokreślony, *Śmiejący się mężczyzna*, Mańkowski 1932
- **IL. 51** → Naśladowca Philipsa Wouwermana, *Potyczka kawalerii*, Mańkowski 1932
- **IL. 52** → Francesco Casanova, *Dama z sokołem na białym koniu*, Mańkowski 1932
- **IL. 53** → Francesco Casanova *Jeździec na gniadym koniu*, Mańkowski 1932

- **IL. 54** → Francesco Casanova, *Pejzaż z krową, owcami i siedzącą pasterką*, Mańkowski 1932
- **IL. 55** → Naśladowca Philipsa Wouwermana, *Widok maneżu*, Mańkowski 1932
- **IL. 56** → Konsolka, fot. 1925, H. Poddębski, nr inw. AN 26565, MW
- **IL. 57** → Stolik, fot. 1925, H. Poddębski, nr inw. AN 26565, MW
- **IL. 58** → Żyrandol (świecznik wiszący), fot. 1925, H. Poddębski, nr inw. AN 26563, MW
- **IL. 59** → Fotel, rys. L. Niemojewski, Archiwum MNW 734 [1945] (dalej: AMNW)
- **IL. 60** → Kinkiet (aplika), fot. 1925, H. Poddębski, nr inw. 3/1/0/6/2592, NAC
- **IL. 61** → Konsola, fot. 1915, S. Nofok-Sowiński, nr inw. R_13080A, IS PAN
- **IL. 62** → Stół (konsola, konsolka, stolik, biurko), fragment obrazu *Wnętrze Pałacu w Łazienkach*, A. Gryglewski, 1875, nr inw. MP 235, MNW
- **IL. 63** → Krzesło, rys. L. Niemojewski, AMNW 734 [1945]
- **IL. 64** → Zegar, fot. 1929, Iskierski 1929
- **IL. 65** → Posążek (kanefora, kariatyda, Atenka), fot. 1929, Iskierski 1929
- **IL. 66, 67, 68** → Kinkiet (aplika), konsola (stolik), krzesło, fot. 1928, H. Poddębski, MŁK
- **IL. 69** → Waza, fot. przed 1928, H. Poddębski, MŁK
- **IL. 70–72** → Kandelabr, postument (gerydon), taboret, fot. 1915, S. Nofok-Sowiński, B0000004166(B00000041661915), IS PAN
- **IL. 73–76** → Ekran kominkowy, lampa (ampla), stół, zegar, fot. przed 1939, MŁK
- **IL. 77** → Kanapa, fot. przed 1939, MŁK
- **IL. 78** → Komoda, fot. 1925, H. Poddębski, nr inw. AN 26569, MW
- **IL. 79, 80** → Lampa, zegar, fot. 1925, H. Poddębski, nr inw. AN 26569, MW
- **IL. 81** → Adam Frans van der Meulen, *Widok Wersalu od strony wjazdu*, Mańkowski 1932
- **IL. 82** → Malarz holenderski, *Scena w zamtuzie*, Mańkowski 1932
- **IL. 83** → François Guérin, *Koncert – dwie damy i kawaler*, Mańkowski 1932
- **IL. 84** → Jan van Huijsum, *Martwa natura z kwiatami i ptasim gniazdem*, Mańkowski 1932
- **IL. 85** → Philipp Peter Roos, *Pejzaż ze zwierzętami I*, © Auktionshaus im Kinsky GmbH
- **IL. 86** → Philipp Peter Roos, *Pejzaż ze zwierzętami II*, fot. niedatowane, zb. prywatne
- **IL. 87** → Malarz francuski, *Portret konny nieznanego mężczyzny w zbroi*, fot. niedatowane, zb. prywatne
- **IL. 88** → Theodor van der Schuer (Schuur), *Madonna z Dzieciątkiem*, fot. niedatowane, zb. prywatne
- **IL. 89** → Henri-Pierre Danloux, *Chłopiec bawiący się piłką*, fot. Mańkowski 1932
- **IL. 90** → Henri-Pierre Danloux, *Dziewczynka z lalką*, fot. Mańkowski 1932
- **IL. 91, 92** → Ekran kominkowy, kanapa, fot. 1925, nr inw. AN 26569, MW
- **IL. 93** → Komoda, fot. przed 1939, MŁK
- **IL. 94** → Krzesło, fot. 1925, nr inw. AN 26569, MW
- **IL. 95** → Stolik, fot. 1925, nr inw. AN 26569, MW
- **IL. 96** → Stolik, przed 1915, rys. J. Małachowski, nr inw. DI 4737 MNW
- **IL. 97** → Zegar, fot. przed 1939, MŁK
- **IL. 98** → Konsola, przed 1915, rys. M. Kotarbiński, nr inw. DI 4677, MNW
- **IL. 99** → Panorama rzeki perłowej, fot. z 1915, po wywiezieniu mienia do Rosji, J. Kłos, B0000004269R 113086R, IS PAN
- **IL. 100** → Popiersie Aleksandry z Grabowskich Krasickiej, fot. 1936, neg. 42267, IS PAN
- **IL. 101** → Popiersie Stanisława Małachowskiego, „Kłosy", nr 112, 1867, BN
- **IL. 102, 103** → Fotel, kanapa, fot. 1915, S. Nofok-Sowiński, MŁK
- **IL. 104** → Komoda, fot. 1915, S. Nofok-Sowiński, nr inw. B0000004271, IS PAN

- **IL. 105** → Krzesło, fot. 1915, S. Nofok-Sowiński, MŁK
- **IL. 106, 107** → Lampa (żyrandol), szafka, fot. 1933, nr, fm.57019, Bildarchiv Foto Marburg
- **IL. 108** → Zegar, rys. przed 1915, M. Kotarbiński, DI 4803 MNW, fot. 1935, MŁK
- **IL. 109** → Bachantka, fragment obrazu, M. Zaleski, *Wnętrze sypialni króla w Pałacu w Łazienkach*, 1847, nr inw. MP 701, MNW
- **IL. 110, 111** → Fotele, fot. 1926, MŁK
- **IL. 112,113,114** → Komoda, lampa (ampla) łóżko, fot. 1926, sygn. 1-U-7117-4, NAC
- **IL. 115** → Szafka nocna, fot. przed 1939, MŁK
- **IL. 116** → Szafka, fragment litografii, P. Benoist, sygn. 1841G.59362/Sz, BN
- **IL. 117** → Zegar, fot. 1925, nr inw. 1-U-7117-4, NAC
- **IL. 118** → Francesco Casanova, *Potyczka kawalerii polskiej i tureckiej*, Mańkowski 1932
- **IL. 119** → Pieter Cornelisz van Slingelandt, *Portret uczonego* (*Portret mężczyzny w fioletowym szlafroku*), Mańkowski 1932
- **IL. 120** → Malarz holenderski, *Młody mężczyzna* (tronie), Mańkowski 1932
- **IL. 121** → Malarz holenderski, *Młoda kobieta* (tronie), Mańkowski 1932
- **IL. 122** → Abraham van Calraet, *Muszle na szafirowej makacie*, Mańkowski 1932
- **IL. 123** → Johann Christian Klengel, *Kąpiące się w strumieniu*, Mańkowski 1932
- **IL. 124** → Jean-Louis Demarne, *Szarlatan* (*Port*), Mańkowski 1932
- **IL. 125** → Figurka Benjamina Franklina, fot. 1915, S. Nofok-Sowiński, nr inw. DI 7253, MNW
- **IL. 126** → Figurka Woltera, fot. 1915, S. Nofok-Sowiński, nr inw. DI 7252, MNW
- **IL. 127, 128, 129** → Ekran kominkowy, kinkiet, lampa, fot. 1925, H. Poddębski, MŁK
- **IL. 130** → Stolik, fot. 1925, H. Poddębski, MŁK
- **IL. 131** → Zegar, fot. 1925, H. Poddębski, MŁK
- **IL. 132** → Stół, fot. 1897, A. Karoli, „Tygodnik Ilustrowany", 1897, nr 36, s. 792, nr inw. P.10113, Biblioteka Publiczna m. st. Warszawy
- **IL. 133** → Waza, fot. przed 1939, MŁK
- **IL. 134, 135, 136, 137** → Krzesła, rys. M. Maszyński, przed 1915, nr inw. DI 4674 MNW, DI 4694 MNW, DI 4701 MNW, DI 4702, MNW
- **IL. 138, 139** → Ekran, fotel, fot. 1912–1916, fot. S. Nofok-Sowiński, nr inw. DI 7245, MNW
- **IL. 140** → Stolik, fot. 1915, fot. S. Nofok-Sowiński, nr inw. B0000004192R 12421R, IS PAN
- **IL. 141, 142** → Fotel, kanapa, fot. 1915, MŁK
- **IL. 143** → Kinkiety, fot. 1936, M. Moraczewska, nr inw. B0000006229R; B0000006230R, IS PAN
- **IL. 144** → Konsolka, fot. 1915, S. Nofok-Sowiński, nr inw. B0000004191, IS PAN
- **IL. 145** → Zegar, fot. 1915, S. Sofok-Sowiński, nr inw. DI 7262 MNW
- **IL. 146** → Żyrandol, fot. 1936, E. Koch, MŁK
- **IL. 147, 148** → Kanapa, zegar, fot. niedatowane, MŁK
- **IL. 149** → Komoda, rys. M. Kotarbiński, 1915, DI 4673, MNW
- **IL. 150** → Stolik, fot. 1915, S. Nofok-Sowiński, nr inw. B0000004191, IS PAN
- **IL. 151** → Komoda, rys. M. Kotarbiński, 1915, DI 4673, MNW
- **IL. 152** → Kanapka, przed 1915, rys. M. Maszyński, DI 4828 MNW
- **IL. 153** → Kanapka, przed 1915, rys. M. Maszyński, DI 4828 MNW
- **IL. 154** → Ferdinand Bol, *Portret starej kobiety*, fot. współczesna, nr inw. M.Ob.555, MNW
- **IL. 155** → Ferdinand Bol, *Portret Joanny de Geer z córką Cecilią Trip*, fot. współczesna, nr inw. M.Ob.556, MNW
- **IL. 156** → Gerard ter Borch II, *Oficer piszący list*, fot. współczesna, nr inw. M.Ob.493, MNW

- **IL. 157** → Francesco Giuseppe Casanova, *Pejzaż z bydłem u wodopoju*, fot. współczesna, nr inw. M.Ob.421, MNW
- **IL. 158** → Christian Wilhelm Ernst Dietrich, *Zajazd*, fot. współczesna, nr inw. 128744, MNW
- **IL. 159** → Jean-Louis Demarne, *Wesoła podróż*, fot. współczesna, nr inw. M.Ob.929, MNW
- **IL. 160** → Gerard Dou, *Modląca się stara kobieta* (*Matka Rembrandta*), fot. współczesna, nr inw. M.Ob.553, MNW
- **IL. 161** → Abraham Govaerts, Frans Francken II, *Uczta Bogów*, fot. współczesna, nr inw. M.Ob.816, MNW
- **IL. 162** → Jacob Philipp Hackert, *Widok miejscowości Massa Lubrense pod Neapolem*, fot. współczesna, nr inw. M.Ob.2020 MNW
- **IL. 163** → Bartholomeus van der Helst, *Autoportret malarza z miniaturą księżnej Marii Henrietty*, fot. współczesna, nr inw. M.Ob.491, MNW
- **IL. 164** → Nicolas de Largillière, *Portret Generała Bardo di Bardi Magalottiego*, fot. współczesna, nr inw. M.Ob. 694, MNW
- **IL. 165** → David Teniers II, Carstian Luyckx, *Alegoria czasu w girlandzie z kwiatów*, fot. współczesna, nr inw. M.Ob.571, MNW
- **IL. 166** → Według Gabriela Metsu, *Palacz*, fot. współczesna, nr inw. M.Ob.492, MNW
- **IL. 167** → Cornelis van Poelenburch, *Krajobraz z nimfami i satyrami*, fot. współczesna, nr inw. M.Ob.1059, MNW
- **IL. 168** → Według Rafaela, *Madonna w zieleni* (*Madonna del Prato*), fot. współczesna, nr inw. M.Ob.1867, MNW
- **IL. 169** → Rembrandt Harmensz. van Rijn z udziałem warsztatu, *Portret Martena Soolmansa*, fot. współczesna, nr inw. M.Ob.2189, MNW
- **IL. 170** → Hubert Robert, *Kuchnia włoska* (*Włoska kucharka*), fot. współczesna, nr inw. M.Ob.913, MNW
- **IL. 171** → Joseph Roos I, *Obraz Krajobraz górski z ruinami na skale*, fot. współczesna, nr inw. M.Ob.2457, MNW
- **IL. 172** → Giuseppe Sacconi, *Alegoria poezji*, fot. współczesna, nr inw. 131069, MNW
- **IL. 173** → Cornelis Saftleven, *Taniec z jajkiem* (*Scena w szynku*), fot. współczesna, nr inw. M.Ob. 496, MNW
- **IL. 174** → Jan Steen, *Wybór między starością a młodością*, fot. współczesna, nr inw. M.Ob.497, MNW
- **IL. 175** → Felice Torelli, *Diana opowiada nimfom o losie Callisto*, fot. współczesna, nr inw. M.Ob.1123, MNW
- **IL. 176** → Simon de Vos, *Siedem czynów miłosierdzia*, fot. współczesna, nr inw. M.Ob.1819, MNW
- **IL. 177** → Thomas Wijck, *Praczki na dziedzińcu*, fot. współczesna, nr inw. M.Ob.486, MNW
- **IL. 178** → Philips Wouwerman, *Podróżni w grocie*, fot. współczesna, nr inw. M.Ob.487, MNW
- **IL. 179** → Antoni Kolberg, Święta Emilia, fot. współczesna, nr inw. MP 4279, MNW
- **IL. 180** → William Wynne Ryland, François Boucher, Denis-Charles Buldet, *Jupiter et Léda / Jupiter i Leda*, fot. współczesna, nr inw. Gr.Ob.506, MNW
- **IL. 181** → Głowa Luciusa Verusa, fot. 1930, J. Bułhakówna, nr inw. 0000041994, IS PAN
- **IL. 182, 183, 185, 185** → Fotel, kanapa, krzesło, taboret, pocztówka, lata 30. XX w., MŁK
- **IL. 186** → Lichtarz, fot. współczesna, nr inw. MHW 16889, MW
- **IL. 187** → Stół, fot. współczesna, nr inw. SZM 6753, MNW
- **IL. 188** → Waza z głowami kozłów, fot. 1925, H. Poddębski, nr inw. 26569, MW
- **IL. 189** → Waza z maskami kobiet, fot. przed 1939, MŁK
- **IL. 190** → Krąg Jeana-Antoine'a Watteau, *Polka*, fot. współczesna, nr inw. M.Ob.697, MNW
- **IL. 191** → Malarz holenderski, Święty Paweł Medytujący, fot. współczesna, nr inw. M.Ob.2502, MNW
- **IL. 192** → Naśladowca Anthony'ego van Dycka, *Portret mężczyzny*, fot. współczesna, nr inw. 164201, MNW
- **IL. 193** → Malarz włoski (niegdyś jako Proccaccini), Święta Cecylia, fot. współczesna, nr inw. 130915, MNW
- **IL. 194** → Pierre-Jean Boquet, *Pejzaż* (*Krajobraz z praczkami nad wodą*), fot. współczesna, nr inw. M.Ob.2562, MNW

POZOSTAŁE ILUSTRACJE

- **s. 4** → Fragmenty rzeźb, lapidarium w Pałacu na Wyspie, fot. 1955, MŁK
- **s. 8, 9** → Odbudowa Pałacu na Wyspie, fot. 1946, MŁK
- **s. 10** → Prace konserwatorskie w Jadalni, fot. 1955, MŁK
- **s. 13** → Sala Balowa, dziury w ścianach przygotowane do wysadzenia Pałacu na Wyspie, 1944, MŁK
- **s. 19** → Widok z Pokoju Bachusa na Pokój Kąpielowy, po wywiezieniu do Rosji wyposażenia Pałacu na Wyspie, 1915, J. Kłos, nr inw. BR0000006858; B0000004171R, IS PAN
- **s. 30–34** → Stemple, fot. współczesne, P. Ceraficki, A. Kotlarski, MŁK
- **s. 36** → Pałac na Wyspie, fot. przed 1939, MŁK
- **s. 38** → Przedsionek, fot. 1915, S. Nofok-Sowiński, nr inw. B0000004155, IS PAN
- **s. 50** → Pokój Bachusa, fot. 1915, S. Nofok-Sowiński, nr inw. BR0000006859 Warszawa; B0000013073R, IS PAN
- **s. 54** → Pokój Kąpielowy, przed 1939, S. Nofok-Sowiński, MŁK
- **s. 62** → Sala Balowa, fot. 1915, S. Nofok-Sowiński, MŁK
- **s. 76** → Loża dla Orkiestry, fot. 1925, H. Poddębski, MŁK
- **s. 79** → Sala Balowa, fot. po 1945, MŁK
- **s. 80** → Gabinet przy Sali Salomona, fot. 1925, H. Poddębski, nr inw. A AN 26564, MW
- **s. 102** → L.F. Dymitrowicz, *Sala Salomona w Pałacu Łazienkowskim w Warszawie*, 1892, fot. P. Ceraficki, A. Kotlarski, nr inw. ŁKr 1368, MLK
- **s. 136** → Galeria Obrazów, fot. 1925, H. Poddębski, nr inw. AN 26563, MW
- **s. 160** → Antyszambr, uczestnicy uroczystości w Pałacu na Wyspie, 1934–1936, NAC
- **s. 174** → Sala Jadalna, fot. 1926, sygn. 1-U-7117-3, NAC
- **s. 186** → Rotunda, fot. 1915, S. Nofok-Sowiński, nr inw. B00000041661915, PAN
- **s. 192** → Kopuła Rotundy, fot. przed 1939, MŁK
- **s. 202** → Przedpokój na Piętrze, przed 1939, MŁK
- **s. 210** → Mała Galeria, fot. 1925, nr inw. AN 26569, MW
- **s. 218** → Pokój Balkonowy, fot. 1925, H. Poddębski, nr inw. AN 26569, MW
- **s. 248** → Lapidarium w Pałacu na Wyspie, fot. 1955, MŁK
- **s. 251** → Bal w Sali Salomona, lata trzydzieste XX w., sygn. 3/1/0/6/2591, NAC
- **s. 257** → Zniszczenia w Sali Jadalnej, po 1946, MŁK
- **s. 258** → Gabinet Pracy, fot. 1925, H. Poddębski, syg. 1-U-7117, NAC
- **s. 276** → *Wnętrze sypialni króla w Pałacu w Łazienkach* (w głębi widoczna Garderoba), M. Zalewski, olej, płótno, 1847, nr inw. mp701, MNW
- **s. 292** → Garderoba Królewska, fot. 1925. H. Poddębski, MŁK
- **s. 322** → Galeria Zachodnia, fot. po 1945, MŁK
- **s. 339** → Zniszczenia w Sali Salomona, fot. 1945, MŁK
- **s. 346** → Prace konserwatorskie w Kaplicy Zachodniej w Pałacu na Wyspie, fot. 1948, MLK
- **s. 356** → Biały Dom, fot. przed 1939, Z. Marcinkowski, sygn. F.85944/II, BN
- **s. 358** → Zniszczenia na parterze Białego Domu, fot. po 1945, MŁK
- **s. 360** → Odbudowa Białego Domu, fot. 1946, MŁK
- **s. 366** → Pokój Stołowy, fot. 1915, S. Nofok-Sowiński, nr inw. DI 7245, MNW
- **s. 376** → Pokój Kompanii, fot. 1915, S. Nofok-Sowiński, MŁK
- **s. 388** → Sypialnia, fot. 1915, S. Nofok-Sowiński, nr inw. B0000004198R 112410R, IS PAN
- **s. 396** → Malowidło ścienne w Gabinecie ośmiokątnym, 1915, rys. M. Kotarbiński, nr inw. Di 5502, MNW

- **s. 402** → Zniszczone wnętrze Białego Domu, fot. 195, MŁK
- **s. 405** → Tkanina z wyposażenia Białego Domu, 1915, rys. M. Kotarbiński, nr inw. DI 4675, MNW
- **s. 408** → Apartament Wschodni, fot. 1915, S. Nofok-Sowiński, IS PAN B0000004206, IS PSN
- **s. 414** → Sypialnia Apartamentu Wschodniego, fot. 1915 S. Nofok-Sowiński, IS PAN BR0000007037 Warszawa; nr inw. IS PAN B0000004203R, IS PAN
- **s. 426** → Sypialnia Apartamentu Zachodniego, fot. 1915, S. Nofok-Sowiński, nr inw. B0000004206, IS PAN
- **s. 430** → Wnętrza Białego Domu przed rozpoczęciem prac konserwatorskich, fot. po 1945, MŁK
- **s. 442** → Przedpokój Apartamentu Zachodniego przed pracami konserwatorskimi, fot. 1961, MŁK
- **s. 448** → Parkiet na piętrze Białego Domu, rys. M. Maszyński, 1915, MŁK
- **s. 454** → Louis Binet (rytownik), Hubert François (rysownik), *Zeus, Heria* i *Io*, 1767–1771, fot. P. Ceraficki, A. Kotlarski, nr inw. ŁKr 241, MŁK
- **s. 456** → Apartament Zachodni, widoczne na ścianach puste miejsca po wywiezionych do Rosji grafikach, fot. 1915, MŁK
- **s. 506** → Sala Salomona w Pałacu na Wyspie, fot. 1925, H. Poddębski, MŁK
- **s. 508** → Straty w Galerii Obrazów, fot. po 1945, MŁK
- **s. 520** → Faksymile sygnatur na obrazach z królewskiej kolekcji, rys. 1931, S. Iskierski, sygn. 2.003.932 A, BN
- **s. 548** → Gabinet przed Salą Salomona po wywiezieniu mienia do Rosji, fot. 1915, J. Kłos, MŁK
- **s. 556–557** → Łazienki, litografia barwna, 1840–1880, sygn. G.28531/III, BN
- **s. 558** → Wnętrze Rotundy, szkic M. Zalewski, ok. 1840, nr inw. ryspol 11351_18, MNW

Straty wojenne w wyposażeniu Łazienek Królewskich. Pałac na Wyspie i Biały Dom
© Muzeum Łazienki Królewskie w Warszawie
ISBN 978-83-67002-65-3

AUTORZY NOT KATALOGOWYCH
Maciej Choynowski
Aneta Czarnecka
dr Dorota Juszczak
dr Izabela Kopania
Krystyna Mikucka-Stasiak

REDAKCJA NAUKOWA
Krystyna Mikucka-Stasiak
Emma Żuchowska

REDAKCJA, KOORDYNACJA
Anna Milczanowska

KOREKTA
dr Emilia Kolinko

RECENZENCI NAUKOWI
prof. dr hab. Wojciech Kowalski
dr Magdalena Białonowska

WSPÓŁPRACA
Ewelina Krahel

REDAKCJA NAUKOWA SERII
dr Piotr Skowroński

PROJEKT GRAFICZNY I SKŁAD
to/studio Tomasz Kędzierski

ILUSTRACJA NA OKŁADCE
Sala Balowa w Pałacu na Wyspie, fot. 1945, ze zb. Muzeum Łazienki Królewskie

WYDAWCA
Muzeum Łazienki Królewskie w Warszawie
ul. Agrykola 1, 00-460 Warszawa
www.lazienki-krolewskie.pl

MECENAS MUZEUM

PARTNER STRATEGICZNY

PARTNER MUZEUM

Bank Polski

ORGANIZATOR MUZEUM

Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

Praca ta jest elementem szerszego programu sporządzania katalogów strat poniesionych przez muzea polskie w czasie II wojny światowej. Realizacja tego zadania ma ogromne znaczenie nie tylko dla nauki, ale także w wymiarze społecznym i praktycznym. Stanowi bowiem naukową dokumentację stanu zasobów polskich zbiorów publicznych przed 1939 r., co jest istotne z punktu widzenia badań historycznych. W sensie społecznym chodzi natomiast o uświadomienie jakości i wartości narodowego dziedzictwa kulturowego nawet jeśli zostało ono częściowo utracone (...)

Fragment recenzji prof. dr hab. Wojciecha Kowalskiego

Katalog stanowi nowe ujęcie przede wszystkim ze względu na charakter systematyzujący i rekonstrukcyjny. Jej wartość nie polega wyłącznie na opublikowaniu wykazu obiektów utraconych w czasie wojny, lecz na próbie odtworzenia ich historii, miejsca w historycznym wyposażeniu Łazienek oraz kolejnych przemieszczeń. Poszczególne hasła katalogowe łączą dane z inwentarzy historycznych, dokumentacji przedwojennej i wojennej, numerów ewidencyjnych, źródeł archiwalnych, literatury oraz zachowanej ikonografii.

Fragment recenzji dr Magdaleny Białonowskiej

ISBN
978-83-67002-65-3

ŁAZIENKI
KRÓLEWSKIE

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pochodzących z Funduszu Promocji Kultury — państwowego funduszu celowego w ramach programu „Badanie polskich strat wojennych"

Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego